

Inštitut za zgodovino
delavskega gibanja
KNJIŽNICA

997

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

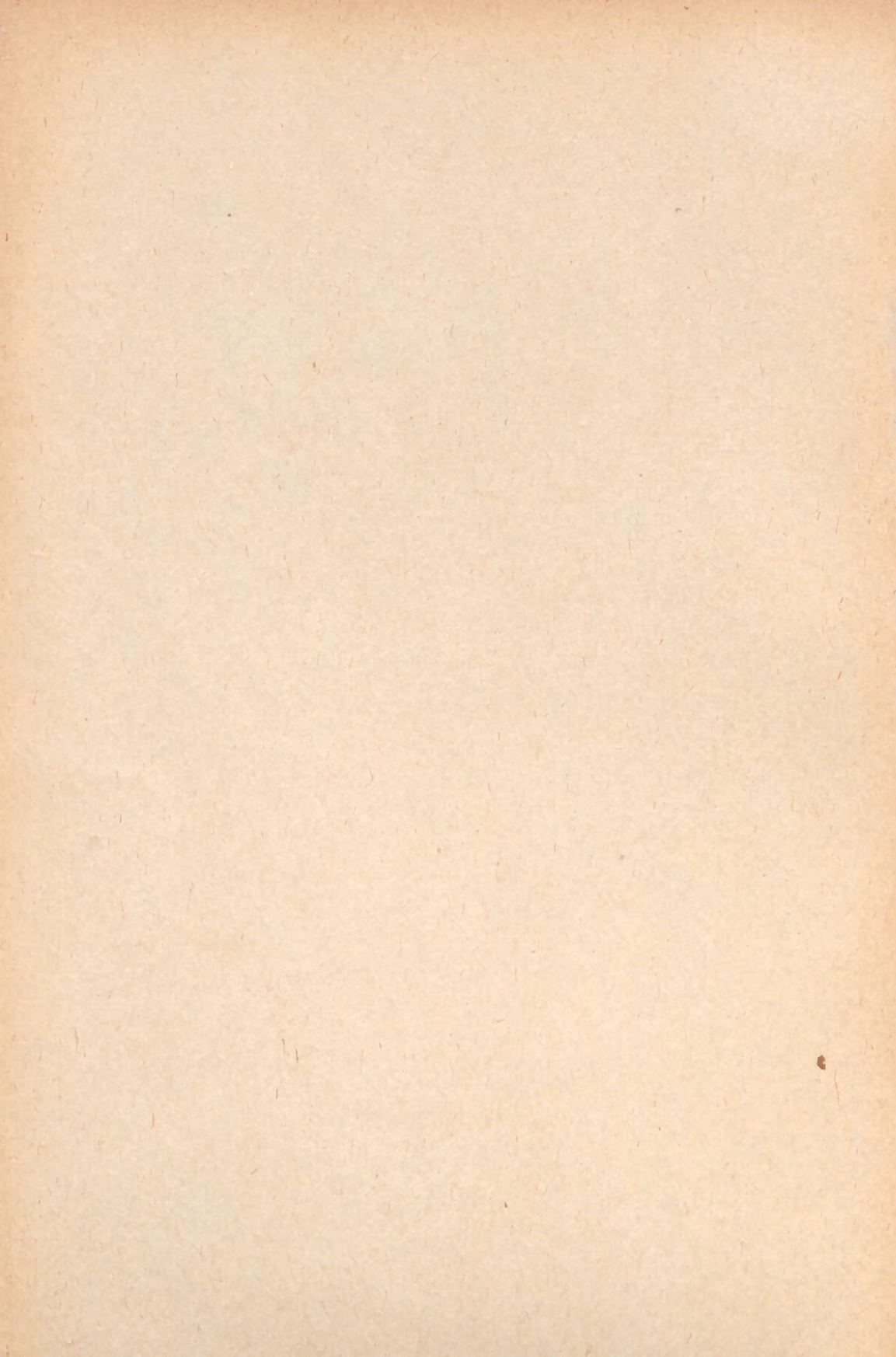
(Četrty sklic)

Seje od 1. junija do 9. oktobra 1962

1962

Ljubljana

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Četrty sklic)

Seje od 1. junija do 9. oktobra 1962

1962.

Ljubljana

997

D. B. V. 1963/294

REPUBLIŠKI ZBOR

27. seja

(9. junija 1962)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Slavica Zirkelbach

Začetek seje ob 13. 15 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričenjam 27. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodila Slavica Zirkelbach.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Drago Seliger prebere zapisnik 26. seje.)

Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče). Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik seje odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Na današnji seji bomo obravnavali predloge zakonov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet in poročilo, ki ga zboru predlaga mandatno-imunitetni odbor. Zato predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev;

5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962;

6. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije, ki ga izvoli Ljudska skupščina LRS;

7. izvolitev člana odbora za organizacijo oblasti in upravo;

8. poročilo in predlogi mandatno-imunitetnega odbora.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.)

Ker ni pripomb ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec inž. Štefka Lorbek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil, predstavnik Izvršnega sveta pa me je obvestil, da zakona ne želi še ustno obrazložiti, ker se sklicuje na pismeno obrazložitev. Zato dajem predlog zakona v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962.

Ugotoviti bomo še morali ali je zakon v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o upravnih organih v LRS.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Martin Košir prebere poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Belšak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Dr. Joža Vilfan: Predlog zakona, ki je pred vami, mislim, da ne potrebuje posebne obrazložitve. Tako po svoji vsebini kot po pisni obrazložitvi je njegov namen jasan. Gre za prilagoditev republiške uprave spremembam, ki so bile pred kratkim izvršene v zvezni upravi.

Moja naloga bi bila samo ta, da podčrtam in posebej povem, da bo naš Izvršni svet izvedel tudi druge spremembe zaradi vskladitve s spremembami v Zvezi. To se pravi, da bo tudi samo organizacijo svojega dela prilagodil spremembam, katere so bile izvršene v Zveznem izvršnem svetu. To se nadalje pravi, da bo tudi republiški Izvršni svet povečal število svojih odborov. Doslej je imel, kakor veste 4 odbore: odbor za gospodarstvo, odbor za splošna in upravna vprašanja, odbor za notranjo politiko in odbor za vprašanja narodne banke. Sedaj pa bo Izvršni svet vpeljal tudi koordinacijski odbor in odbor za probleme planiranja. Tako se bo dvignilo število odborov na šest. Tudi funkcije teh odborov bodo prilagojene funkcijam odborov Zveznega izvršnega sveta. Koordinacijski odbor, ki je sicer v Zveznem izvršnem svetu že obstajal, je kakor veste, dobil razširjene kompetence. Dobil je kompetenco usmerjevanja in vnaprejšnjega pripravljanja oziroma določanja politike, dočim je bil do sedaj v glavnem le organ, ki je predhodno obdeloval predloge, ki so prihajali iz uprave. Približno podobno vlogo bi naj koordinacijski odbor imel tudi v našem Izvršnem svetu.

Ustanovitev posebnega odbora za splošna gospodarska vprašanja z ene strani in za vprašanja planiranja z druge, ustreza obema odboroma v Zveznem izvršnem svetu. Mislim, da ste vsi brali govor tovariša Kardelja in zato ni potrebno, da se pri vsebini govora kaj več mudim.

Te spremembe, ki bodo uveljavljene z uredbo Izvršnega sveta, bodo predložene Ljudski skupščini v odobritev na prihodnji seji in prosim, da jih potrdite. To je hkrati vse, na kar se nanaša moje pojasnilo tega zakonskega predloga.

V eni točki pa ta predlog, ki je pred vami, ni dopolnitev oziroma vskladitev republiške uprave z zvezno upravo. To velja za ustanovitev novega sekretariata za raziskovalno delo in visoko šolstvo. Kar zadeva potrebe tega novega sekretariata, se sklicujem na pismeno obrazložitev, in prosim skupščino, da ta predlog zakona sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam obravnavo k predlogu o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Franc Šušteršič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Martin Zakonjšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stane Vrhovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o zakonu. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Karel Šterban prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec **Stane Brečk** o prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec **Ládo Oblak** prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za ta odlok, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Ugotoviti bomo še morali, ali je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republikli Sloveniji za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec **Jože Marolt** prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec **Franc Treven** prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republikli Sloveniji za leto 1962.

Ugotoviti bomo še morali, ali je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije, ki ga voli Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec **Alfonz Grmek** prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo o tem, da se za člana Odvetniške zbornice Slovenije izvoli Mirko Žlender, predsednik Občinskega ljudskega odbora Maribor-Center.

Ali želi kdo od poslancev o tem predlogu razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odbora za organizacijo oblasti in upravo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog sklepa, da se za člana Odvetriške zbornice Slovenije izvoli Mirko Žlender, predsednik Občinskega ljudskega odbora Maribor-Center v Mariboru.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, in sicer na izvolitev člana odbora za organizacijo oblasti in upravo. V odboru za organizacijo oblasti in upravo je prazno eno mesto, odkar je bil član tega odbora Riko Jerman izvoljen za člana Izvršnega sveta. Treba je izvoliti drugega člana odbora. Predlog lahko da vsak posamezni poslanec. Prosim za predlog.

Predlagatelj Jakob Zen: Predlagam, da se v odbor za organizacijo oblasti in upravo izvoli tovariš Tine Remškar.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Obstoja še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, glasujemo o danem predlogu. Kdor je za to, da se tovariš Tine Remškar izvoli za člana odbora za organizacijo oblasti in upravo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za člana odbora za organizacijo oblasti in upravo izvoljen Tine Remškar.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo poročila in na sklepanje o predlogih mandatno-imunitetnega odbora.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Milan Frančeskin prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Ker je ta zbor že sklepal o poslanskem mandatu Antona Peternelja, je potrebno, da se zbor izjavi le o odpovedi poslanskemu mandatu dr. Marijana Dermastie.

Ali zbor sprejme odpoved poslanskemu mandatu dr. Marijana Dermastie? Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Glede na predlog mandatno-imunitetnega odbora, da se odredijo nadomestne volitve v 40. in 71. volilnem okraju, dajem ta predlog v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel sklep, da se sprejme odpoved poslanskemu mandatu dr. Marijana Dermastie in da se zaradi izpraznitve poslanskih mest odredijo nadomestne volitve v 40. in 71. volilnem okraju in da nadomestne volitve razpiše Republiška volilna komisija.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel vse predloge zakonov in odlokov v enakem besedilu kakor naš zbor.

Ker je Republiški zbor sprejel odpoved poslanskemu mandatu dr. Marijana Dermastie, ki ga je ta zbor izvolil v zbor Zvezne ljudske skupščine, je zaradi tega potrebno, da Republiški zbor namesto njega izvoli v Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine novega poslanca. Zato predlagam, da dnevni red današnje seje

dopolnimo z novo točko, in sicer z nadomestno izvolitvijo poslanca, ki ga izvoli v Zvezni odbor Zvezne ljudske skupščine Republiški zbor Ljudske skupščine LRS.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.)

Predno pričnemo z volitvami, mi dovolite, da pojasnim volivni postopek. Volitve vodi predsednik Republiškega zbora s tajnikom, to je s tistim ljudskim poslancem, ki je na tej seji določen, da vodi zapisnik in z dvema članoma zbora, ki ju določi zbor. Vsak član zbora, ki voli, lahko predlaga kandidata za Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine.

Predlagam, da zbor določi, da ljudska poslanca Martin Košir in Vera Kolarič pomagata pri vodenju volitev. Ali se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se zbor strinja, prosim, da zavzameta svoji mesti.

Prosim za predlog kandidata, ki naj ga ta zbor kot svojega poslanca izvoli v Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine.

Franc Kimovec: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Obnavljam samo predlog, ki ga je že dal tovariš ljudski poslanec Miha Marinko, in sicer predlagam, da se za poslanca Zveznega zbora Zvezne ljudske skupščine izvoli tovariš Jože Ingolič.

Predsednik in ž. Pavle Žaucer: Obstoja morda še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ne, preidemo k volitvam, in prosim zapisnikarja, da poimensko kliče ljudske poslance. Poslanci naj posamič pristopajo k predsedniški mizi, da jim izročim glasovnice. Predno pristopimo k glasovanju, bi pojasnil, da se glasuje tako, da se obkroži številka pred imenom kandidata. Prosim ljudske poslance, da izpolnjene glasovnice oddajo v glasovalno skrinjico.

(Zapisnikar Slavica Zirkelbach kliče nato poimensko poslance, ki glasujejo.) Za ugotovitev volilnega izida, odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 14. uri in se je nadaljevala ob 14.19 uri.)

Predsednik in ž. Pavle Žaucer: Tovariši in tovarišice, nadaljujemo sejo. Od skupnega števila 117 ljudskih poslancev, je na seji navzočih 110 ljudskih poslancev. Pri glasovanju za zveznega poslanca, ki ga voli Republiški zbor Ljudske skupščine LRS, je bil izvoljen ljudski poslanec Jože Ingolič, ki je dobil 102 glasova, 8 glasov pa je bilo neveljavnih.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 27. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 14.20 uri.

28. seja

(19. julija 1962.)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Stane Sotlar

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričenjam 28. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Svojo odsotnost so opravičili naslednji ljudski poslanci: Drago Seliger, dr. Draga Černelč, Mihaela Dermastia, Tone Bole, Martin Zakonjšek, Mira Svetina, Franc Krese, Marija Levar, Olga Vrabič in Ivan Kovačič.

Zapisnik današnje seje bo vodil Stane Sotlar.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar, ljudski poslanec Slavica Zirkelbach, prebere zapisnik 27. seje.)

Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik zadnje seje odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na to, da so bile izvedene nadomestne volitve v 40. in 71. volilnem okraju, da je po 13. členu poslovnika treba znova voliti predsednika, podpredsednika in zapisnikarje zbora, glede na to, da je treba izpopolniti izpraznjena mesta v odboru za gospodarstvo ter po 1. členu poslovnika sprejeti odlok o letnem odmoru in slednjič glede na gradivo, ki ga je zboru poslal predsednik Ljudske skupščine, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o poročilu mandatno-immunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 40. in 71. volilnem okraju;
2. volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov;
4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij;
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LRS;
6. izvolitev dveh članov odbora za gospodarstvo;
7. sklepanje o letnem odmoru.

Ali obstoja k predlaganemu dnevniemu redu kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Če ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 40. in 71. volilnem okraju.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Humbert Gačnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Ali želi kdo od ljudskih poslancev o tem poročilu razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog sklepa mandatno-imunitetnega odbora, da se potrdi izvolitev Silva Hrasta za ljudskega poslanca Republiškega zbora za 40. volilni okraj in Janka Smoleta za ljudskega poslanca Republiškega zbora za 71. volilni okraj, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel sklep, da se potrdi izvolitev Silva Hrasta za ljudskega poslanca Republiškega zbora za 40. volilni okraj in Janka Smoleta za ljudskega poslanca Republiškega zbora za 71. volilni okraj.

Po 10. členu poslovnika poda ljudski poslanec, ki je bil izvoljen na nadomestnih volitvah, potem ko mu je bil verificiran mandat, slovesno izjavo pred predsednikom zbora. Glede na to prosim, da ljudska poslanca, ki jima je bil s tem sklepom zbora potrjen mandat, podasta to izjavo pred predsednikom zbora po tej seji oziroma v odmoru.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora. Ker se predsednik, podpredsednik in zapisnikarji zbora volijo za eno leto, in je njihova mandatna doba potekla, moramo opraviti nove volitve.

Po 31. členu poslovnika Republiškega zbora se predsednik in podpredsednik volita posamič, zapisnikarji pa skupno. Ali ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev predlog za izvolitev predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev zbora?

Lojze Piškur: Predlagam, da se na podlagi 13. in 30. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS izvolijo za predsednika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS ljudski poslanec inž. Pavle Žaucer, za podpredsednika Republiškega zbora ljudski poslanec Franc Pirkovič, za zapisnikarje pa ljudski poslanci Drago Seliger, Stane Sotlar in Slavica Zirkelbach.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Obstoja morda še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, prosim, da glede na stavljeni predlog, ljudski poslanec Stane Sotlar vodi sejo za čas volitev predsednika zbora. Ali se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Predsedujoči Stane Sotlar: Ker ni drugega predloga, dajem na glasovanje predlog, da se za predsednika Republiškega zbora izvoli inž. Pavle Žaucer. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bil za predsednika Republiškega zbora izvoljen ljudski poslanec inž. Pavle Žaucer.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Prehajamo na volitve podpredsednika. Dajem na glasovanje predlog, da se za podpredsednika Republiškega zbora izvoli Franc Pirkovič. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bil za podpredsednika Republiškega zbora izvoljen ljudski poslanec Franc Pirkovič. Prosim tovariša Pirkoviča, da zavzame svoje mesto.

Prehajamo na volitve zapisnikarjev Republiškega zbora. Dajem na glasovanje predlog, da se za zapisnikarje Republiškega zbora izvolijo Drago Seliger, Stane Sotlar in Slavica Zirkelbach. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili za zapisnikarje Republiškega zbora izvoljeni ljudski poslanci Drago Seliger, Stane Sotlar in Slavica Zirkelbach.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na sklepanje o predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov.

Ker gre za predlog zakona, ki ima značaj ustavnega zakona, mora Republiški zbor najprej glasovati o tem, ali se ta predlog zakona vzame v obravnavo. Kdor je za to, da se ta predlog vzame v obravnavo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno odločil, da vzame ta predlog zakona v obravnavo.

Ker je potrebno počakati na odločitev Zbora proizvajalcev, da je tudi Zbor proizvajalcev sprejel enak predlog, prosim, da ostanejo poslanci na svojih mestih.

(Seja je bila prekinjena ob 10.30 uri in se je nadaljevala ob 10.40 uri.)

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ker je Zbor proizvajalcev soglasno odločil, da vzame predlog zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov v obravnavo in ker je predlog zakona že obravnaval tudi zakonodajni odbor, prosim najprej poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je obravnaval tudi odbor za organizacijo oblasti in upravo, zato prosim njegovega poročevalca, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec inž. Pepca Perovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Ker ima značaj ustavne spremembe samo 1. člen tega zakona, moramo najprej razpravljati in glasovati o tem členu.

Ali želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, prehajamo na glasovanje o 1. členu. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel 1. člen zakona.

Prehajamo na obravnavo zakona v celoti. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Ugotoviti bomo morali, ali je zakon v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev, da zakon pošljem predsedniku Ljudske skupščine zaradi razglasitve.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Franc Kralj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij. Ugotoviti bomo še morali, ali je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona o podaljšanju mandata občinskim in okrajnim ljudskim odborom v enakem besedilu kakor naš zbor in bom zato poslal zakon predsedniku Ljudske skupščine zaradi razglasitve.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Franc Kralj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stane Vrhovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Treven prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker bo po sporazumu s predsednikom Ljudske skupščine obrazložitev statuta in obravnava o predlogu odloka na skupni seji obeh zborov, prekinjam sejo, ki jo bomo nadaljevali po skupni seji obeh zborov.

(Seja je bila prekinjena ob 10,50 uri in se je nadaljevala ob 16. 40 uri.)

Predsednik in ž. Pavle Žaucer: Tovariši poslanci! Predno nadaljujemo sejo bi obvestil zbor, da sta ljudski poslanec Silvo Hrast in Janko Smole pred menoj podala in podpisala slovesno izjavo po 10. členu poslovnika.

Nadaljujemo sejo. Poslušali ste obrazložitev in obravnavo predloga o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije.

Želi še kdo od ljudskih poslancev razpravljati pri tej točki? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o potrditvi Statuta Splošne gospodarske banke LR Slovenije.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na izvolitev dveh članov odbora za gospodarstvo.

Ali ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev predlog za izvolitev dveh novih članov odbora za gospodarstvo.

Sveto Kobal: Ker sta zaradi izvolitve Rudija Čačinoviča in Jožeta Tramška za člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije izpraznjeni dve mesti članov odbora za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, predlagam, da se na podlagi poslovnika za člana odbora za gospodarstvo Republiškega zbora izvolita poslanca Franc Pirkovič in Karel Lutar.

Predsednik in ž. Pavle Žaucer: Slišali ste predlog, da se za člana odbora za gospodarstvo izvolita Franc Pirkovič in Karel Lutar. Ali obstoja še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem ta predlog na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta za člana odbora za gospodarstvo izvoljena Franc Pirkovič in Karel Lutar.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev v enakem besedilu sprejel odlok o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, in sicer na sklepanje o letnem odmoru.

Po 1. členu poslovnika ima Republiški zbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije letni odmor v poletnih mesecih. Letni odmor traja največ tri mesece.

Na podlagi te določbe predlagam Republiškemu zboru, da sprejme naslednji sklep:

»Na podlagi 1. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je Republiški zbor na seji dne 19. julija 1962 sprejel naslednji sklep:

Letni odmor Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije traja od 20. julija do 31. avgusta 1962.«

Pripominjam, da je čas letnega odmora vsklajen z letnim odmorom Zbora proizvajalcev.

Želi kdo besedo k predlogu sklepa? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko). Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel sklep, da traja njegov letni odmor v 1962. letu od 20. julija do 31. avgusta.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 28. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 16.50.

29. seja

(9. oktobra 1962.)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Slavica Zirkelbach

Začetek seje ob 18.25 uri

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 29. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Odsotnost poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov. Zapisnik današnje seje bo vodila tovarišica Slavica Zirkelbach.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, tovariša Staneta Sotlarja, da prebere zapisnik 28. seje. (Zapisnikar, ljudski poslanec Stane Sotlar, prebere zapisnik 28. seje Republiškega zbora.)

Ima kdo izmed ljudskih poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše.

Na današnji seji bomo obravnavali predloge zakonov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet. Zato predlagam za to sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

Ali se zbor strinja s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red, bi prebral pismo, ki mi ga je poslal predsednik odbora za gospodarstvo našega zbora in ki se glasi:

»Na podlagi 44. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sporočam, da je tajnik odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Ivo Klemenčič zaprosil, da ga odbor razreši te dolžnosti v odboru.

Odbor za gospodarstvo je na svoji 27. seji razrešil inž. Iva Klemenčiča funkcije tajnika odbora za gospodarstvo, na njegovo mesto pa soglasno izvolili ljudskega poslanca Franca Pirkoviča.«

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo, ljudski poslanec Franc Šušteršič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, Vlada Jurančiča, prebere odborovno poročilo ljudski poslanec inž. Pepca Perovšek. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Franc Kralj, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Ivan Ros, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker je Izvršni svet predlog zakona pismeno obrazložil, mi je predsednik Izvršnega sveta sporočil, da predloga zakona ne namerava še ustno obrazložiti. Zato pričnjam razpravo k predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Ugotoviti bomo še morali, ali je predlog zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Vinka Simonič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta Borisa Kocijančiča, da da obrazložitev k predlogu zakona.

Boris Kocijančič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Do predloga zakona, ki ga obravnavamo, zakona o zdravstvenem varstvu nad določenimi predmeti splošne rabe, je prišlo v enaki meri na iniciativo sanitarne inšpekcije, katero so o potrebi takega predpisa opozarjale razne bolezni, ki so bile posledica sanitarno in higiensko neustrezajočih predmetov splošne rabe, kakor tudi na iniciativo gospodarskih organizacij, ki so uvidele, da s tovrstnimi izdelki s tega področja ne morejo uspešno nastopiti na trgu. Tako so i sanitarni inšpektorat i gospodarske organizacije sporazumno predložili material, na podlagi katerega je bilo mogoče pripraviti predlagani zakon, s katerim se oboji

v celoti strinjajo, saj smo v predlogu zakona upoštevali tudi vse njihove ponejše predloge in pripombe.

Področje, ki ga predlagani zakon obravnava ni urejeno ne z republiškim ne z zveznim predpisom, in se zaradi tega sanitarno nadzorstvo nad predmeti splošne rabe v naši republici ne izvaja. Ti predmeti pa so sicer bili čisto taki, da so zaradi svoje vsebinske sestave povzročali občutno škodo zdravju potrošnikov in imamo zaradi take njihove kvalitete registriranih celo nekaj smrtnih primerov.

Ker v naši republici ni obvezne registracije in evidence za te predmete, ni izvajal noben organ stalnega nadzorstva in tako tudi ni možno danes navesti podrobnejših, s statističnimi podatki podkrepljenih primerov, ki bi nujnost po sprejetju predlaganega zakona še bolj poudarili in podprli. Navedem naj le nekaj konkretnih primerov, čeprav bi bolnišnice in zlasti dermatološka klinika v Ljubljani lahko opozorile še na dosti drugih primerov, ki so povzročili bolnikom zdravstvene težave, skupnosti pa nepotrebne izdatke.

Leta 1959 se je v bolnišnici v Ptujju zdravilo šest bolnikov, ki so se zastrupili, ker so uživali hrano oziroma pijačo iz lončene posode. Eden od zastrupljenih je na posledicah zastrupljenja umrl. Izdelovanje lončene posode je na našem podeželju zelo razširjena obrt. Pri izdelavi uporabljajo svinčeno glazuro, ki se v kislih snoveh topi in povzroča zastrupljenja. Zato je zahteva po zdravstvenem nadzorstvu nad lončarskimi izdelki nujna, kot je nujno kontrolirati tudi vso kovinsko posodo, ki se rabi v gospodinjstvu in ki postane zdravju nevarna, če ima 1% ali več svineca in ni kromirana, poniklana ali pokositrena.

Leta 1960 je začela tovarna »Ilirija« v Ljubljani izdelovati otroške igračke za milne mehurčke, ki so povzročili vnetje očesnih veznic in vek, če so prišle kapljice, ki jim je bil primešam detergens v oko. Bivši Centralni higienski zavod je na pritožbo staršev posredoval pri omenjeni tovarni, ki je proizvodnjo takoj ustavila. Toda Centralni higienski zavod je lahko samo posredoval pri proizvajalcu, ni pa mogel takih igrač obvezno izločiti iz prodaje.

Leta 1960 je prišlo v Celju ponovno do zastrupitve s svincem. Vzrok je bila zopet svinčena barva na kozarcih. Detergense in čistila dajejo proizvajalci na trg brez točnih navodil potrošniku in nastaja zato škoda na ljudskem zdravju — vnetje kože, ekcemi itd. — pa tudi gmotna škoda. Nekatere tkanine ne prenesejo določenih detergentov. Tudi v živilski industriji se uporabljajo nekateri detergensi za umivanje posode in steklenic, in če se po uporabi detergenti dobro ne odplaknejo, lahko povzročijo lažja zastrupljenja z živili. Neka čistilnica iz Zagreba se je na primer pritožila, da ji je detergens nekega podjetja iz naše republike uničil tkanine, ki so bile v čiščenju. Podjetje-proizvajalec je sicer obrazložilo, da je ta detergens namenjen samo za čiščenje steklenic v živilski industriji, vendar je bilo to pojasnilo dano šele po tem, ko je škoda že nastala. Nedvomno po uporabi tega detergenta tudi v živilski industriji ne more biti neoporečna in priporočljiva, če je že rezultat uporabe pri tekstilu tako radikalen.

Kontrola nad izdelavo detergentov je v inozemstvu zelo stroga in so neustrezne povsem izločili iz prometa. Taka ostrina je utemeljena, ker po mnenju strokovnjakov povzročajo poleg tega tudi v odpadnih vodah na flori in favni veliko škodo. Dermatološka klinika v Ljubljani je opozorila, da so opazovali veliko primerov vnetja kože in ekcemov, nastalih zaradi slabe kakovosti oziroma nepravilne uporabe nekaterih kozmetičnih sredstev, kot na primer

barv za lase z znakom »Vela«, »Coleston«, »Imedia«, kreme »Pegesan«, ker vsebuje srebro v prevelikih količinah, da so neprimerne za uporabo tudi razne šminke in rdečila za ustnice, ki vsebujejo prav tako neprimerne sestavine in celo svinčne barve.

Mnogo upravičenih pripomb je k sestavu terpentinovega in raznih drugih vrst mila, k pastam za čevlje ter k pastam za parket itd. v primerih, ko so komercialni razlogi potisnili povsem ob stran kriterije zdravstvene varnosti. Pripravljeni na hitrico in nestrokovno, postanejo nekateri kozmetični predmeti škodljivi šele kasneje in je zato potrebno nadzorstvo tudi še potem, ko so predmeti dani že v promet.

Sanitarno nadzorstvo nad tobačnimi izdelki je več kot pomanjkljivo, ker ne obstojajo jugoslovanski standardi, pa tudi za kvaliteto ni ustreznih predpisov. Registracije glede kvalitete tobačnih izdelkov ni. Prav tako ni kontrole nad kvaliteto cigaretnega papirja, celofanskih ovitkov in podobnih predmetov, ki se uporabljajo pri izdelavi tobačnih izdelkov. Kontrola Duvanskega inštituta iz Zagreba ne gre v tej smeri. Občasna predložitev filtrov, lepil in sličnih predmetov, živilsko kemijskemu laboratoriju Republiškega zavoda za zdravstvo LRS, prav tako še ne more zagotoviti zadostnega nadzorstva nad tobačnimi izdelki. To je vsekakor stanje, ki ga je spričo široke potrošnje teh predmetov težko zagotoviti.

Ker pri nas ni registracije in evidence nad predmeti splošne rabe, o katerih govori zakon, sili proizvajalce v naši republiki, da hodijo po registracijo v druge republike, v kolikor hočejo kot proizvajalci tam plasirati svoje proizvode.

Na drugi strani pa ima tako stanje v naši republiki za posledico, da nekateri proizvajalci to izrabljajo in izdelujejo razne predmete iz sestavin, ki so zdravju škodljive. Nekateri privatni proizvajalci izkoriščajo situacijo celo tako daleč, da označujejo svoje izdelke, ki so dejansko zdravila, za kozmetična sredstva. Ker pa teh ni bilo treba do sedaj registrirati, obidejo na ta način prepise, ki privatnikom prepovedujejo izdelavo zdravil.

Nadalje je ugotovljeno, da izdelke privatnih proizvajalcev često prodajajo po pretirano visokih cenah, so le-ti nestrokovno sestavljeni in pripravljeni in bi si jih potrošnik lahko bolje in ceneje pripravil sam. Razumljivo je, da solidnim proizvajalcem tako stanje ni prijetno in da zato stalno pritiskajo na republiški sanitarni inšpektorat, da jim da zdravstveno in sanitarno oceno njihovih izdelkov, da izvrši potrebno registracijo in da z evidenco nad tovrstnimi predmeti onemogoči, da se na trgu pojavljajo predmeti, ki so zdravju škodljivi in katerih cena ni v skladu z dejansko vrednostjo in uporabnostjo teh predmetov.

Ob takem stanju je nedvomno najvažnejše vprašanje, ali razpolagamo že danes z možnostmi za uspešno odstranitev teh težav v bodoče? Odgovor je pritrdilen. Republiški zavod za zdravstveno varstvo in njegov laboratorij bo ob sodelovanju predvsem z dermatološko kliniko, ki ima največ priložnosti za ugotavljanje nepravilnosti s tega področja, z drugimi klinikami in inštituti ter s pritegnitvijo strokovnjakov za posamezna specialna področja, zmožni vso potrebno strokovno kontrolo, seveda v povezavi s proizvajalci, ki so zainteresirani za dvig kvalitete svojih proizvodov s tega področja. Skratka, vsi ti lahko zagotovijo, da s stalno in dosledno kontrolo nad uporabo določil tega zakona odpravimo vse navedene motnje in težave na tem področju.

Končno ostane še vprašanje, ali naj spričo določila temeljnega zakona o nadzorstvu nad živili počakamo na zvezne predpise, ali pa je upravičen sprejem republiškega predpisa. Iz pismene obrazložitve, ki jo imate pred seboj, izhaja, da druge republike še naprej uporabljajo predpise, ki so jih na tem področju izdale že pred sprejetjem temeljnega zakona o nadzorstvu nad živili. V naši republiki pa takega predpisa ni bilo. Ker zvezni organi po informacijah, ki so nam jih dali, ne pripravljajo rešitve tega vprašanja v zveznem merilu, rešitev pa je po našem mnenju nujna, je bilo treba pripraviti republiški predpis, ki je tudi v primeru, če pride kasneje do zveznega predpisa, koristen in nujen. Tudi začasna rešitev tega perečega vprašanja z republiškim predpisom pomeni namreč boljše zdravstveno varstvo prebivalstva v naši republiki vse toliko časa, dokler ne bi bil sprejet ustrezen predpis. Tega pa po zatrzevanju zveznih organov ne bo, češ da je to vprašanje že zadovoljivo rešeno v vseh republikah.

Sprejetje tega zakona pa pomeni tudi zavarovanje interesov tistih proizvajalcev, ki želijo zavarovati tako svoje interese kot interese potrošnikov. Režim za izvajanje nadzorstva nad predmeti splošne rabe ter kazenske sankcije, so enake kot jih predvideva temeljni zakon za zdravstveno nadzorstvo nad živili. To je povsem razumljivo, saj gre za identično področje. Pooblastilo Sveta za zdravstvo LRS, da izda natančnejše predpise, pa omogoča hitro odpravo vseh ovir, ki bi preprečevale uspešno higiensko in zdravstveno nadzorstvo nad predmeti splošne rabe. To velja tudi za tiste, ki bi se pokazale šele v praksi.

V ostalem pa se sklicujem na pismeno obrazložitev in predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Ljudska skupščina ta predlog zakona sprejme.

Predsednik in ž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec V i n k a S i m o n i č prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec A l f o n z G r m e k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec L a d o O b l a k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji.

Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev v enakem besedilu kakor naš zbor sprejel zakon o spremembah zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 18.50 uri.

ZBOR PROIZVAJALCEV

27. seja

(9. junija 1962.)

Predsedoval: Lojze Ocepek, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Franc Perše

Začetek seje ob 13.25 uri.

Predsednik Lojze Ocepek: Pričenjam 27. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zakisnik današnje seje bo vodil ljudski poslanec Franc Perše.

Na skupni seji smo že ugotovili, kateri poslanci našega zbora so opravičili svojo odsotnost.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar ljudski poslanec Mara Fras prebere zapisnik 26. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da ga lahko podpišemo. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na gradivo, ki ga je sprejel naš zbor in o katerem so že razpravljali odbori in pripravili svoja poročila, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962;
2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962;
4. poročilo in predlog mandatno-imunitetnega odbora.

Ima kdo od ljudskih poslancev kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red, vprašam ljudske poslance, če želi morda kdo staviti kako vprašanje Izvršnemu svetu ali če želi kakšna pojasnila od državnih sekretarjev ali od drugih vodilnih uslužbencev o delu njihovih uradov oziroma zavodov? (Ne javi se nihče.)

Ker ni vprašanj, prehajamo na dnevni red, in sicer na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Stane Rebernik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona že pisмено obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Janko Dekleva: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Dopolnitev zakona o republiškem proračunu za leto 1962, ki jo predlagamo danes Ljudski skupščini, daje pooblastilo republiškemu Izvršnemu svetu, da izvede ukrepe, ki naj zagotovijo tako izvršitev letošnjega proračuna, ki bo pravilna za posamezne dejavnosti pod pogoji, kakršne bo omogočal pritek dohodkov.

Ne bi se smelo zgoditi, da bi proračun zaključili z deficitom, da bi nadaljevali s potrošnjo v višini, kakor smo jo planirali, in bi leto zaključili z neporavnanimi obveznostmi. Tako stanje bi povzročilo le nadaljnje težave v naslednjem letu.

Zato je po mnenju Izvršnega sveta, treba predvsem pristopiti k omejevanju predvidene potrošnje na vseh področjih, pri vseh organih, ustanovah in zavodih.

Del teh omejitev lahko izvede Izvršni svet v okviru danih mu pristojnosti. Za tisti del proračunske potrošnje, ki je v družbenem upravljanju in ima posebne, s predpisi posebej zavarovane pravice — to so vsi skladi, samostojni zavodi in drugi — pa je potrebno tudi soglasje oziroma pooblastilo Ljudske skupščine.

Do potrebe po omenjenem pooblastilu je prišlo po prikazu naših državnih, zunanjih in notranjih bilanc, ki terjajo brezpogojno varčevanje in ureditev vseh nepravilnosti, ki so privedle do ukrepov, ki jih je objavila Zvezna ljudska skupščina in njen Izvršni svet.

Ti ukrepi bodo vplivali tudi na stanje naših proračunov in jih zadrževali v možnih okvirih.

Danes, ko je leto 1961 bilančno na vseh področjih zaključeno, lahko ugotovimo, da je porastel narodni dohodek v naši republiki v letu 1961 za 13,9 %, proračuni pa za 37,5 %. Ta podatek že očitno kaže, da je porast proračunov nenormalen.

Dovolite mi še nekaj podatkov. Od 66 občin, kolikor jih je imela naša republika v začetku leta 1961, je to leto zaključilo 42 občin svoje proračune z okoli 700 milijoni obveznosti. Naglašam, da so to čisti proračuni brez skladov in samostojnih zavodov, kar vse bi še povečalo ne le prej omenjeni znesek, temveč tudi število občin. V nekaterih občinah so od leta 1960 do leta 1961 porasle obveznosti do 200 %. Tu je še vrsta drugih stvari in primerov, tako na primer, kako je mogoče, da se v eni občini v enem letu poveča število uslužbencev kar za sto, ali pa da hkrati z decentralizacijo pristojnosti raste število uslužbencev v kakem okraju. Ukrepi za ureditev vsega tega so bili torej nujni.

Na republiški proračun vplivajo ti ukrepi najmočneje pri povečanju proračunskega prispevka od plač, ki naj se giblje odslej v mejah plač po storilnosti. To pomeni pri proračunskem prispevku odstopanje od dosedanjega pritekanja tega dohodka po škodljivi praksi. Tako sodimo, da bo letos realiziran porast glede na leto 1961 v višini okoli 15 %, namesto predvidenih 29,9 %. Tako močnega izpada, ki bo zaradi tega nastal pri planu republiškega proračuna, boljša realizacija nekaterih drugih postavk skupnih dohodkov, predvsem iz privatnega sektorja, ne bo mogla povsem nadomestiti.

Kakor vam je znano iz obravnave o zaključnem računu našega proračuna za lansko leto, ki ga je skupščina potrdila na svojem zadnjem zasedanju, nastaja za leto 1962 izpad dohodkov tudi pri posebnih dohodkih, v glavnem zaradi nedoseženega presežka iz lanskega leta.

Danes sodimo, da bo znašal celotni izpad pri dohodkih letošnjega republiškega proračuna 2006 milijonov. Pri tem je razumljivo, da ta ocena ne more biti popolnoma zanesljiva, saj zavisi od vrste stvari na najširšem področju gospodarstva, od pravilnega funkcioniranja državne uprave, pa do čim večje mobilizacije vseh državljanov.

Sodim, da bo kljub tako znatni omejitvi izdatkov mogoče ohraniti primerno funkcijo teh dejavnosti, seveda s pogojem, da bo v sleherni dejavnosti za to ne le razumevanje, temveč, da bodo izločili vso potrošnjo, ki bi bila potratna, škodljiva in krivična tudi brez navedenih ukrepov ter s pogojem, da bo vsak izdatek skrbno pretehtan.

Dovolite mi, da omenim v tej zvezi nekaj kvarnih primerov s področja republiškega proračuna, ki smo jih ugotovili v zadnjih mesecih. So na primer zavodi, pri katerih znašajo honorarji po nekaj 100 % plačnega sklada. Avtorske honorarje plačujejo za dela, izvršena v rednem delovnem času; plagiate predlagajo za izvirnike; zavodi dodeljujejo nekaj desetnam svojih uslužbencev posojila iz lastnih sredstev za nakupe avtomobilov itd.

Kakor rečeno, meni Izvršni svet, da mora k ureditvi prispevati vsaka dejavnost oziroma vsaka organizacijska enota, ki je financirana ali dotirana iz republiškega proračuna.

Kakor vidite je namen omejiti celo global sklada plač, ne sicer pri plačah, ki se po dekretih že izplačujejo uslužbencem, temveč pri novih nastavitvah in nagradah.

V globalu se omejujejo najbolj proračunski skladi z okoli 1400 milijoni, med temi pa najbolj sklad za negospodarske investicije. Tako visoko omejitev je omogočil Izvršni svet s svojim pravočasnim sklepom o ustavitvi gradnje stavbe za republiške organe, kar pomeni okoli eno tretjino omejitve potrošnje skladov.

Z omejenimi ukrepi in pod navedenimi pogoji sodim, da bo Izvršni svet mogel primerno obvladati letošnjo proračunsko potrošnjo, k čemur mu bo pomagalo v posameznih primerih hitro ukrepanje, za kar je tudi predlagano pooblastilo potrebno in za katerega prosim, da ga potrdite.

Predsednik Lojze Osepek: Šlišali ste poročila in obrazložitev. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da sprejmemo zakon, kot je bil predložen, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962.

Ker ta zakon obravnava tudi Republiški zbor, moramo ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ljudski poslanec Stanko Kuntu prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Slišali ste poročila in pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev soglasno sprejet.

Ker tudi ta predlog obravnava Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republik Sloveniji za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Henrik Cigoj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republik Sloveniji za leto 1962.

Tudi ta predlog obravnava Republiški zbor in bomo zato morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo in predlog mandatno-imunitetnega odbora.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Milka Jovan prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo in predlog sklepa. Pričujem razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog sklepa, kot ga je predlagal man-

datno-imunitetni odbor, na glasovanje. Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel sklep, s katerim odreja volitve v 50. volilnem okraju v skupini industrije, trgovine in obrti.

Zbor proizvajalcev obveščam, da je Republiški zbor sprejel zakone in predloge obeh odlokov v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo Zbora proizvajalcev.

Seja je bila zaključena ob 13.50 uri.

28. seja

(19. julija 1962.)

Predsedoval: Miha Berčič, podpredsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Ivan Videnič

Začetek seje ob 10.20 uri.

Podpredsednik Miha Berčič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 28. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Tine Ravnikar in Lojze Ocepek.

Zapisnik današnje seje bo vodil tovariš Ivan Videnič.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Franc Perše prebere zapisnik 18. seje Zbora proizvajalcev.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na to, da so bile izvedene nadomestne volitve v 50. volilnem okraju, dalje, ker je pretekla doba, za katero so bili izvoljeni predsednik, podpredsednik in zapisnikarji zbora in pa glede na gradivo, ki ga je zboru poslal predsednik Ljudske skupščine LRS v obravnavo, predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 50. volilnem okraju;

2. volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij;

5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LRS;

6. sklepanje o letnem odmoru.

Ali ima kdo od ljudskih poslancev kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Ali želi kdo od ljudskih poslancev pred prehodom na dnevni red postaviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev

ali drugih vodilnih uslužbencev kakšna pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov ter o upravljanju zadev iz njihove pristojnosti?

Anton Seljak: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Dovolite mi, da seznanim Zbor proizvajalcev z nekaterimi vprašanji v zvezi z ravnanjem kreditnega odbora Jugobanke v Beogradu, ko je dodeljevala devizna sredstva za proizvodnjo TV sprejemnikov in jih v celoti dodelila Elektronski industriji v Nišu.

Proizvodnja radioaparatorov in televizijskih sprejemnikov je v proizvodnem programu elektroindustrije Ljudske republike Slovenije tako letos, kakor tudi v perspektivi pomembna postavka, ki pa je kljub že precejšnjemu napredku domače proizvodnje še vedno delno vezana na uvoz določenih elementov.

Ker se je Jugobanka odločila, da bo na konkurzu odprodala vsa devizna sredstva, potrebna za uvoz materiala za proizvodnjo TV sprejemnikov, najboljšemu ponudniku, sta se podjetji »Iskra« in »Rudi Čajavec« odločili, da v kooperaciji z drugimi proizvajalci teh elementov skupno dasta ponudbo, po kateri naj bi z razpoložljivimi sredstvi izdelali do konca leta 65 625 televizorjev.

Na sestanku, ki je bil pri Jugobanki 11. maja letos so predstavniki »Iskre« obrazložili, da razpolagajo s proizvodno zmogljivostjo 200 televizorjev dnevno, da potrebujejo za vsak sprejemnik za 23,988 dolarjev uvoženih delov, da pa bi med letom osvojili še za 2,718 dolarja sestavnih delov, da bi odstopili ustrezna devizna sredstva kooperantom, ki bi osvojili razne sestavne dele, skratka, da bi porabili za vsak televizor, brez slikovne cevi 10,556 dolarja, kar je manj kot pa je ponudila Elektronska industrija v Nišu.

Tudi Svet za elektroindustrijo pri Zvezni industrijski zbornici je h konkurzu Jugobanke dal svoje pripombe. V njih navaja, da so devizni avansi, ki sta jih letos prejeli RIZ in Elektronska industrija Niš, omogočili tema dvema podjetjema sistematično organiziranje proizvodnje, da pa sta »Iskra« in »Rudi Čajavec« razvila popolnoma nov tip televizorja, ki mu je treba posvetiti vso pozornost in omogočiti redno proizvodnjo. Svet za elektroindustrijo je tudi opozoril, da bi dodelitev teh deviznih sredstev enemu samemu proizvajalcu nedopustno osiromašila izbiro na tržišču ter da se je treba zato usmeriti na nadaljnje reševanje problematike glede izdelave domačih sestavnih delov ter na delitev dela med posameznimi proizvajalci. Enostranska odločitev Jugobanke pa bi lahko negativno vplivala na nadaljnji razvoj te panoge v državi.

Pri Jugobanki so 9. junija odprli ponudbe proizvajalcev ter sporočili, da bo prejela devizna sredstva Elektronska industrija v Nišu. Zaradi nepravilnosti pri konkurzu in zaradi neupoštevanja dejanskega najugodnejšega ponudnika so se ostali trije proizvajalci pritožili. Zahtevali so, da je treba v odločbo vnesti še pouk o pritožbi, da Jugobanka v pritožbenem roku ne sme dodeliti deviz, niti objaviti v javnosti rezultata konkurza, ker bi to lahko škodilo prizadetim podjetjem. Predstavniki Jugobanke so to zahtevo odklonili.

Že dan za tem so Radioindustrija Zagreb, »Rudi Čajavec« in »Iskra« vročili pristojnim zveznim organom vlogo, v kateri protestirajo proti birokratsko-administrativnemu postopku Jugobanke in zahtevajo, da se dodeljevanje deviznih sredstev prenese iz konkurzne ilegalnosti v javnost ter da se stvar poveri odboru za gospodarstvo Zvezne ljudske skupščine.

Nerazumljivo in v nasprotju z vsemi našimi prizadevanji pa je dejstvo, da je Jugobanka pri dodeljevanju deviznih sredstev popolnoma prezrla, na

opozorilo predstavnikov »Iskre in »Rudi Čajavca« pa zanikala kakršnokoli pomembnost predložene prodajne cene. Ponudena prodajna cena »Iskre« je 115 600 dinarjev za sprejemnik, Elektronske industrije v Nišu, ki ji sedanja dodelitev deviz omogoča proizvodnjo, pa 160 000 dinarjev, torej za 44 400 din več.

»Iskra« zastopa sodoben način delitve dela v industriji. To načelo že rodi v »Iskri« bogate sadove. Pocenitev proizvodnje televizorjev je mogoča le s tesnim sodelovanjem, z delitvijo dela in z veliko serijsko proizvodnjo sestavnih delov. Za tako obliko delitve dela in osvajanje proizvodnje sestavnih delov so se prizadeta podjetja dogovorila že leta 1958 na skupnem sestanku, ki je bil sklican na iniciativo pomočnika sekretarja za industrijo Zveznega izvršnega sveta. Na osnovi tega dogovora so si podjetja Radio industrija Zagreb, »Rudi Čajavec« in »Iskra« pridržala osvajanje in proizvodnjo sestavnih delov, kakor je bilo dogovorjeno, medtem ko se je Elektronska industrija v Nišu pripravljala na osvajanje istih sestavnih delov in gradila ustrezne kapacitete, namesto da bi osvajala elektronke in slikovne cevi, ki jih moramo še vedno uvažati. Združevanje montaže vseh televizorjev na enem mestu v državi ne bi prineslo nikakršne ekonomske prednosti, saj pomenijo stroški montaže le okrog 10 % vrednosti televizorja, tak ukrep pa bi prepustil potrošnika monopolnemu položaju enega proizvajalca ter bi praktično zavrnil že utečeno delitev dela.

Skupščina delavskih svetov podjetja »Iskre« je na svojem včerajšnjem zasedanju obravnavala odločitev Jugobanke o dodelitvi deviznih sredstev za proizvodnjo televizijskih sprejemnikov in ogorčeno protestirala proti takim birokratsko-administrativnim posegom, ki se z licitacijami izvajajo v tej skupini proizvajalcev. Zahtevala je, da se ukrene vse, da se prekliče odločba kreditnega odbora Jugobanke o dodelitvi deviznih sredstev za proizvodnjo TV sprejemnikov samo enemu proizvajalcu. Tak način dodeljevanja sredstev na podlagi neobjektivnih ocen in samovolje Jugobanke se lahko v prihodnje še ponovi in v celoti oškoduje perspektivni razvoj naše elektroindustrije.

V imenu 8000 proizvajalcev podjetja »Iskra« prosim Zbor proizvajalcev, da podpre prizadevanja Iskrinega kolektiva in zadolži Izvršni svet, da ukrene vse potrebno pri zveznih organih ter zahteva ponovno obravnavo o dodelitvi deviznih sredstev za proizvodnjo TV sprejemnikov.

Podpredsednik Miha Berčič: Predlagam Zboru proizvajalcev, da odloči, ali naj predlog ljudskega poslanca Antona Seljaka pošljemo Izvršnemu svetu. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ker je zbor predlog sprejel, ga bomo poslali Izvršnemu svetu.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 50. volilnem okraju.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Pepca Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Podpredsednik Miha Berčič: Slišali ste poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Zeli kdo od ljudskih poslancev razpravljati o tem poročilu? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog mandatno-imunitetnega odbora, da zbor potrди izvolitev Ivana Orešiča za ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS za 50. volilni okraj na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj

prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel sklep, da se potrdi izvolitev Ivana Orešiča za ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev za 50. volilni okraj.

Po 10. členu poslovnika Zbora proizvajalcev poda ljudski poslanec, ki je izvoljen na nadomestnih volitvah, potem, ko mu je bil mandat verificiran, slovesno izjavo pred predsednikom zbora. Zato naj ljudski poslanec Ivan Orešič, ki mu je bil s tem sklepom potrjen mandat, poda slovesno izjavo pred predsednikom zbora med odmorom.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev.

Ker se predsednik, podpredsednik in zapisnikarji zbora volijo za eno leto in je njihova mandatna doba potekla, moramo opraviti nove volitve. Po 30. členu poslovnika našega zbora se predsednik in podpredsednik volita posamezno, trije zapisnikarji pa skupaj. Po 29. členu poslovnika da lahko predlog za izvolitev predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev vsak poslanec. Prosim za predloge.

Rudolf Ganziti: Na podlagi 13. in 29. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlagam, da Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS izvoli za predsednika Lojzeta Ocepka, za podpredsednika Miho Berčiča, za zapisnikarje pa Ivana Videniča, Franca Peršeta in Maro Fras.

Podpredsednik Miha Berčič: Ali je še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni drugih predlogov, prehajamo na volitve.

Dajem na glasovanje predlog, da se za predsednika zbora izvoli Lojze Ocepek. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tovariš Lojze Ocepek ponovno izvoljen za predsednika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Glede na stavljeni predlog v zvezi z izvolitvijo podpredsednika zbora prosim, da ljudski poslanec Ivan Videnič vodi sejo za čas volitev podpredsednika zbora.

Predsedujoči Ivan Videnič: Kdor je za to, da se za podpredsednika Zbora proizvajalcev izvoli ljudski poslanec Miha Berčič, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za podpredsednika Zbora proizvajalcev izvoljen ljudski poslanec Miha Berčič in ga prosim, da prevzame vodstvo seje.

Podpredsednik Miha Berčič: Slišali ste predlog za zapisnikarje zbora, in sicer za Ivana Videniča, Maro Fras in Franca Peršeta. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so za zapisnikarje Zbora proizvajalcev izvoljeni Ivan Videnič, Franc Perše in Mara Fras.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov.

Ker gre za predlog zakona, s katerim se spreminja zakon, mora Zbor proizvajalcev najprej glasovati o tem, ali ta predlog zakona vzame v obravnavo.

Kdor je za to, da se predlog zakona vzame v obravnavo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sklenil, da vzame predlog zakona v obravnavo.

Prosim ljudske poslance, da počakajo na svojih mestih, da ugotovimo, če je tudi Republiški zbor sprejel enak sklep.

Ker je sklep o tem, da vzame v obravnavo predlog zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov, sprejel tudi Republiški zbor, prehajamo na obravnavo predloga tega zakona.

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janko Lukanič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Ker ima značaj ustavne spremembe samo 1. člen zakona, moramo najprej razpravljati in glasovati o tem členu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o 1. členu. Kdor je za 1. člen zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel 1. člen zakona.

Prehajamo na razpravo o zakonu v celoti. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev soglasno sprejel predlog zakona o podaljšanju občinskih in okrajnih ljudskih odborov.

Ugotoviti bomo še morali, ali je zakon v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Desanka Kozič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne.) Slišali ste poročila. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka in bo treba samo še ugotoviti, ali je ta odlok v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LRS.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Jerman prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Nada Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker bo v sporazumu s predsednikom Ljudske skupščine predstavnik Izvršnega sveta obrazložil statut na skupni seji obeh zborov, na kateri bo tudi obravnava o predlogu odloka o potrditvi statuta, prekinjam sejo, ki jo bomo nadaljevali po skupni seji.

(Seja je bila prekinjena ob 10.50 uri in se je nadaljevala ob 16.40 uri.)

Podpredsednik Miha Berčič: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo. Na skupni seji ste slišali obrazložitev in obravnavali predlog odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel odlok o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LRS

Ugotoviti bomo še morali, če je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o letnem odmoru.

Po 1. členu poslovnika ima Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS letni odmor v poletnih mesecih. Letni odmor traja največ tri mesece.

V skladu s temi določbami predlagam Zboru proizvajalcev, da sprejme naslednji sklep:

»Na podlagi 1. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je Zbor proizvajalcev na seji dne 19. julija 1962 sprejel sklep:

Letni odmor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine traja od 20. julija do 31. avgusta 1962.«

Pripominjam, da je čas letnega odmora vsklajen z letnim odmorom Republiškega zbora.

Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel sklep, da traja letni odmor letos od 20. julija do 31. avgusta.

Sporočam, da je Republiški zbor sprejel preje obravnavani predlog zakona in predloge odlokov v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 16.45 uri.

29. seja

(9. oktobra 1962.)

Predsedoval: Lojze Ocepek, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Mara Fras

Začetek seje ob 18.25 uri

Predsednik Lojze Ocepek: Pričenjam 29. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Svojo odsotnost ni nihče opravičil.

Zapisnik današnje seje bo vodila tovarišica Mara Fras.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Ivan Videnič prebere zapisnik 28. seje Zbora proizvajalcev.)

Ali ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Zbor proizvajalcev obveščam, da je novoizvoljeni ljudski poslanec Ivan Orešič, katerega mandat je zbor potrdil že na zadnji seji, podal slovesno izjavo v skladu s poslovníkom.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo;

2. poročilo in predlogi mandatno-imunitetnega odbora.

Ali ima kdo kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Ker ni spreminjevalnih predlogov, smatram, da je dnevni red odobren.

Pred prehodom na dnevni red vprašam, ali želi kdo od ljudskih poslancev staviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Henrik Cigoj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Ludvik Gabrovšek: Ker je zakon formalne narave in ureja samo prenos upravno-administrativnih poslov v zvezi s skladom za šolstvo LRS od sekretariata sveta za šolstvo na novoustanovljeni sekretariat za raziskovalno delo in visoko šolstvo, se sklicujem na pismeno obrazložitev.

Predsednik Lojze Očepek: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo in predloge mandatno-imunitetnega odbora.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Peter Plevel prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predloge odbora na glasovanje. Glasovati je treba ločeno za vsak primer posebej.

Mandatno-imunitetni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da ne dovoli kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Jožeta Šegulo. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep mandatno-imunitetnega odbora, da ne dovoli kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Jožeta Šegulo, soglasno potrjen.

Prehajamo na glasovanje o drugem sklepu in sicer, da se dovoli uvedba kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Ivana Kneza. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi drugi sklep, in sicer, da se uvedba kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Ivana Kneza dovoli, soglasno potrjen.

Ugotoviti moramo, če je bil predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada za šolstvo LRS sprejet v enakem besedilu tudi v Republiškem zboru. Zato predlagam za ta čas odmor in vas prosim, da ostanete na svojih mestih.

(Seja je bila prekinjena ob 18.35 uri in se je nadaljevala ob 18.44 uri.)

Obveščam Zbor proizvajalcev, da je bil predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada za šolstvo LR Slovenije sprejet v Republiškem zboru v enakem besedilu.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 18.45 uri.

SKUPNA SEJA REPUBLIŠKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV

27. seja

(9. junij 1962.)

Predsedovala: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS in

dr. Heli Modic, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam 27. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Republiškega zbora dr. Draga Černelč, Jože Globačnik, Albin Kuret in Marija Zupančič; iz Zbora proizvajalcev pa Nada Božič, Jože Knez, Miha Berčič in Janez Petrovič.

Prosim tajnika, da prebere zapisnik 26. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 26. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Izvršni svet je predlagal, naj bi na skupni seji obravnavali gibanje gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji za obdobje januar — maj 1962.

Nadalje sem prejel predloge za razne razrešitve in izvolitve ter zato predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava o gibanju gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji za obdobje januar — maj 1962;
2. razrešitev in izvolitev predsednika in nekaterih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS;
3. razrešitve in volitve članov odborov oziroma komisij Ljudske skupščine LRS;
4. razrešitve in izvolitve sodnikov.

Se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Zeli morda kdo od tovarišev poslancev staviti kakšno vprašanje predstavnikom Izvršnega sveta? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o gibanju gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji za obdobje januar — maj 1962.

Uvodno poročilo k tej točki dnevnega reda bo dal podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Viktor Avbelj.

Viktor Avbelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V številnih razpravah, ki jim je bil zlasti v letošnjem letu glavni predmet gibanje gospodarstva, je bil dan poseben poudarek tistim osnovnim gospodarsko-političnim problemom, ki kažejo na to, da je v dosedanjem intenzivnem razvoju gospodarstva v zadnjem času prišlo do nekaterih težav in negativnih pojavov, ki bi lahko ovirali nadaljnji hitri razvoj in s tem povzročili tudi razne druge ekonomsko-politične težave in probleme. Vsa ostrina, temeljitost in doslednost je bila vložena v te razprave zlasti potem, ko je o gospodarskih gibanjih v letu 1961 razpravljala Zvezna ljudska skupščina in je o teh problemih razpravljala Izvršni komite Zveze komunistov Jugoslavije, predvsem pa po govoru tovariša Tita v Splitu, v zadnjem času pa po govoru tovariša Kardelja na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine.

Pod takšnimi vplivi in na osnovi takšnih lastnih ugotovitev so že in bodo še razpravljale o teh izredno važnih vprašanjih tako družbeno-politične organizacije, kakor oblastni in upravni organi, delavski sveti ter delovni kolektivi. Skupna karakteristika ali vsaj skupna težnja vseh teh razprav je, ugotoviti osnovne vzroke znanim težavam in slabostim v gospodarstvu, iskati sredstva in načine za čim uspešnejšo borbo proti tem slabostim in težavam, ter najti učinkovite ukrepe za doseganje večjih uspehov v nadaljnjem gospodarskem razvoju. Kljub temu pa lahko ugotavljamo, da se v konkretni praksi takšna pozitivna hotenja še niso v zadostni meri uveljavila in da še vedno ugotavljamo v gospodarskem razvoju take tendence, ki nikakor ne dovoljujejo zmanjševanja zaskrbljenosti. Nasprotno, ugotovitve glede gospodarskega razvoja v letošnjem letu še naprej terjajo angažiranje vseh pozitivnih sil, da v vsakodnevni dejavnosti konkretno prispevajo k učinkovitejšemu reševanju nekaterih najvažnejših ekonomsko-političnih nalog, predvsem tistih, ki imajo lahko najhitrejši in najučinkovitejši vpliv v smeri izboljšanja sedanjega gospodarsko političnega položaja.

V namenu, da se opozori oziroma obvesti Ljudsko skupščino o stanju in problemih v naši republiki, je bilo predloženo poročilo o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Iz tega poročila je razvidno, da se nekatere negativne tendence v razvoju gospodarstva, ki smo jih ugotavljali za lansko leto, nadaljujejo v glavnem tudi v letošnjem letu. Ta ugotovitev velja zlasti glede izvrševanja nalog na področju produkcije, produktivnosti in izvoza. Na teh področjih, ki so slej ko prej osnova za uspešno reševanje vseh družbeno-političnih gospodarskih nalog, niso izpolnjena sicer realna predvidevanja. Tako je produkcija danes pod predvidevanjem družbenega plana in komaj nekaj nad nivojem, ki smo ga zabeležili v istem časovnem obdobju lanskega leta. Enako je tudi produktivnost pod predvidevanji in na nivoju istega obdobja lanskega leta. Prav tako pa je obseg in struktura izvoza pod predvidevanji, čeprav je za sedaj še dokaj nad doseženim izvozom v istem času lanskega leta. Kot lani je tudi letos izvoz še vedno na nižjem nivoju kot uvoz, ki je še tudi letos zadržal tendenco hitrejšega porasta.

Osnovna ugotovitev glede razvoja gospodarstva v letošnjem letu je tedaj, da se ne izpolnjujejo v pričakovanem obsegu tiste naloge na področju ustvarjanja novih vrednosti, ki lahko stvarno prispevajo k uspešnemu premagovanju sedanjih težav in ki lahko ustvarjajo pogoje za realno in trajno povečavanje družbene in osebne potrošnje ter zagotavljajo večje možnosti za nadaljnji razvoj. Neizpolnjevanje predvidenih nalog v produkciji, produktivnosti in iz-

vozu, ima vsekakor lahko pomembne posledice in vplive na prihodnji družbeno-politični in ekonomski razvoj. Predvsem pa so s tem zmanjšane realne možnosti za uspešno in hitro premagovanje že nastalih težav in problemov. To pa lahko pomeni nadaljnje vzdrževanje nestabilnosti tržišča z vsemi posledicami, ki jih ima takšna nestabilnost, zlasti za vse oblike družbene in osebne potrošnje.

Zgrešeno bi seveda bilo, če ne bi upoštevali, da so sedanje gospodarske težave nastale v teku sicer zelo intenzivnega razvoja. Prav tako je potrebno ugotoviti, da nekatere gospodarske dejavnosti tudi v letošnjih pogojih v redu izvršujejo svoje naloge, tako glede predvidevanega povečanja produkcije, glede povečavanja produktivnosti dela, kakor glede intenzivnosti nastopa s svojimi produkti na notranjem in zunanjem tržišču. Takšne uspehe so dosegle posamezne gospodarske organizacije tako v industriji, gradbeništvu, kmetijstvu in na področju blagovnega prometa. Te ugotovitve opravičujejo domnevo, da so predvsem subjektivne sile in slabosti tiste, ki preprečujejo uspešno poslovanje tistih gospodarskih organizacij, ki ne dosežajo predvidene produkcije in ki obenem ponekod brez potrebe povečujejo število zaposlenih ter se izgovarjajo na negativne vplive, ki jih ima na poslovanje slaba realizacija.

Za učinkovito akcijo v korist večjih uspehov v gospodarjenju bi bila zlasti važna ugotovitev, kje so osnovne ovire uspešnejšemu izvrševanju najvažnejših gospodarsko političnih nalog. Pri tem je potrebno ugotoviti splošne pogoje, v katerih se morajo znajti proizvajalci in njihove organizacije. Najvažnejše pa je vsekakor ugotoviti pozitivne in negativne vplive predvsem na mestu, kjer se odvija neposredna borba za produkcijo in produktivnost. Takšna konkretizacija bo potrebna zlasti v bodoče. Aktivnost političnih organizacij bo v tem smislu lahko v veliko oporo delovnim kolektivom.

Če na tem mestu razpravljamo bolj o splošnih pogojih, lahko ponovno ugotavljamo, da so objektivni pogoji tudi v zadnjem času omogočali vsemu gospodarstvu uspešno izpolnjevanje predvidenih nalog v produkciji, produktivnosti in izvozu, da pa ti objektivni pogoji niso bili zadostno izkoriščeni. Poleg delovanja inštrumentov gospodarskega sistema, poleg možnosti, ki jih za oživljanje gospodarske aktivnosti nudi princip dohodka in nagrajevanja po delu, so obstojali tudi drugi objektivni pogoji.

Iz poročila je razvidno, da je bila preskrbljenost z reprodukcijskim materialom, s pogonsko energijo in z obratnimi krediti povsem zadostna, da bi bili doseženi predvidevani gospodarski rezultati. Letos bi na vsak način že morale priti do izraza dejstva, da redno letno vlagamo milijarde v rekonstrukcijo proizvodnih zmogljivosti. Ta modernizacija produkcijskih sredstev, uvajanje mordernejših tehnoloških postopkov, bi skupno z nagrajevanjem po delu morali vplivati na večjo produktivnost dela ter na izboljšanje gospodarjenja nasploh. Doseženi uspehi na področju izvoza opravičujejo sicer pričakovanje, da bodo izvršene predvidene naloge, kljub dejstvu, da je še vedno izredno slaba orientacija na povečanje izvoza, zlasti v tistih proizvodnih organizacijah, ki bi lahko s sorazmerno majhnimi investicijskimi vlaganji bistveno prispevale k povečanju priliva deviznih sredstev.

Pri ocenjevanju pojavov v gospodarstvu v prvih štirih mesecih letos, je možno ugotoviti, da se iz lanskega leta prenašajo oziroma nadaljujejo tudi tendence velikih razponov med nominalnimi in realnimi dohodki in izdatki, kot posledica skokovitega povišanja cen in enega izmed znanilcev nestabilnosti tržišča.

Precej drugačne, mogoče celo bistveno drugačne so letos tendence na področju vseh oblik potrošnje. Ta se je namreč v vsem prilagodila realnim možnostim, ki jih nudi sedanja produkcija in produktivnost ter jih omogočata ustvarjeni družbeni produkt oziroma narodni dohodek. Tako so investicijske naložbe nominalno le za nekaj odstotkov večje, realno pa celo nižje od investicijskih naložb v istem času lanskega leta. Tudi proračunska potrošnja je nominalno nižja in je tudi realni osebni dohodek v prvih štirih mesecih na približno istem nivoju, kot lani v istem času. Potrošnja vseh oblik se je torej dokaj ustalila in prilagodila realnim možnostim, čeprav je ugotovljeno, da obstojajo trenutno celo večje finančne možnosti za intenzivnejšo investicijsko dejavnost, za večjo proračunsko potrošnjo, pa tudi možnosti za takšno delitev čistega dohodka na plače in na sklade, ki bi omogočila večjo osebno potrošnjo kakor pa je realizirana. Potrošnja se tedaj prilagaja realnim okvirom, ki jih nudi konkretni gospodarski položaj. To dejstvo je nedvomno posledica vrste ukrepov, ki so se jih v tem smislu, v smislu uravnoteženja gospodarskega položaja lotili zvezni organi, zlasti glede investicijske politike in proračunske potrošnje, pa tudi na področju delitve čistega dohodka v gospodarstvu, v gospodarskih organizacijah in zavodih s področja družbenih služb.

Dejstvo, da se potrošnja vseh oblik prilagaja realnim možnostim, pa je vsekakor tudi posledica delovanja subjektivnih sil, politične aktivnosti in aktivnosti organov delavskega upravljanja, ki so se močno angažirali za konkretizacijo načel štednje ter s tem tudi za uveljavljanje čimvečje ekonomičnosti do potrošnje družbenih sredstev. Prilagajanje potrošnje realnim možnostim pa je dalje tudi posledica znanih administrativnih posegov, katerih namen je predvsem v tem, da se dejansko lahko trošijo samo že v preteklosti ustvarjena družbena sredstva.

Brez dvoma bo izredno važno, da se tudi v bodoče prav ti faktorji mobilizirajo za uspešno vsklajevanje realnih možnosti in dejanske potrošnje, kar bo poleg drugega vodilo predvsem k stabilizaciji tržišča in k eliminiranju velike razlike med komunalnimi in realnimi dohodki in izdatki. Hkrati bodo takšni vplivi na potrošnjo v celoti znatno prispevali k racionalnejši potrošnji družbenih investicijskih sredstev in ostalih skladov v korist takih naložb, ki bodo učinkovito podprle napore za večjo in kvalitetnejšo produkcijo in za uspešno zunanje trgovinsko poslovanje.

Vskladitev potrošnje z realnimi materialnimi možnostmi je tedaj letos za razliko od razvojnih tendenc lanskega leta, eden od pozitivnih faktorjev, ki lahko ugodno vplivajo na sanacijo gospodarskega položaja ter s tem omogočijo uspešno izvrševanje vrste gospodarsko političnih nalog. V tej ugotovitvi najdejo svojo upravičenost tudi administrativni ukrepi, zlasti na področju uporabljanja in delitve družbenih sredstev in na področju tržne politike.

Posebno so v tem smislu važni posegi v delitev čistega dohodka gospodarskih organizacij, kakor tudi v notranjo delitev sklada osebnih dohodkov. Komisije, ki so v ta namen formirane in vršijo važno in delikatno družbeno-politično vlogo, so bile že ob samem začetku svojega dela deležne močne pomoči in podpore družbeno političnih organizacij. Te komisije so se že v samem začetku svojega dela jasno zavedale, da je njihov uspeh odvisen v veliki meri od sodelovanja z organi delavskega upravljanja. Zavedale so se, da nobena šablona ne more biti uporabljiva kot osnova za odločanje o tako važnih in občutljivih

problemih, kakor so problemi delitve dohodka v gospodarskih organizacijah, če naj se dosledno izvaja princip dohodka in princip nagrajevanja po delu.

Že iz dosedanjih ugotovitev komisij je dokaj jasno, da bo tudi v prihodnje izredno pomembno sistematično proučevanje delitve čistega dohodka na sklade za osebne prejemke in na sklade za investicije, kjer bo moralo biti najvažnejše merilo dosežena produktivnost v širšem smislu, da pa je prav tako izredne družbeno politične važnosti tudi delitev osebnega dohodka, kjer bo delovna storilnost odločilna za notranja razmerja v osebnih dohodkih.

Poleg osnovnih problemov v zvezi z delitvijo čistega dohodka in v zvezi z nagrajevanjem po delu, ki ga ob splošni podpori političnih sil obravnavajo zlasti občinske komisije, terjajo nujne rešitve tudi pojavi prevelikih nerealnih in nerazumljivih razponov v osebnih dohodkih. Kljub temu, da je delitev fonda osebnih dohodkov stvar pravilnika, to je stvar delovnega kolektiva samega, ugotavljajo komisije — pa tudi sicer je znano — da se preveč počasi in premalo dosledno izvajajo potrebne in utemeljene spremembe v smeri dejanskega uveljavljanja načel delitve po delu in odpravljanja znanih ekscesov v previsokih prejemkih, ki jih z ničemer ni mogoče opravičiti. Pri tem pa je treba sistematično, razumno in dovolj hitro v okviru realnih možnosti reševati primere najnižjih osebnih dohodkov.

V zvezi z delovanjem komisij za delitev čistega dohodka pa je važna dalje ugotovitev oziroma njihovo lastno spoznanje, da bodo lahko uspešno opravile svoje delo, da bodo prispevale k delovni spodbudi, da bodo lahko pozitivno sodelovale pri odločitvi delovnih kolektivov glede delitve čistega dohodka, v kolikor bodo upoštevale spodbudno delovanje gospodarskega sistema in spodbudno delovanje nagrajevanja po delu. Kako nujna je pritegnitev kolektivov in organov delavskega upravljanja pri odločanju oziroma poseganju glede čistega dohodka in osebnih dohodkov, dokazujejo primeri zelo pozitivnega odnosa in odločanja, kadar je bilo delo v tem smislu organizirano, po drugi strani pa nekateri negativni primeri in nekatere reakcije v organizacijah, kjer so navodila o delitvi čistega dohodka razumeli le kot šablono in samo kot tehnično vprašanje. Dosedanje ugotovitve glede delitve čistega dohodka na osebne dohodke in na sklade, ki naj služijo razvoju produkcijskih sredstev, govore o tem, da se delovni kolektivi zavedajo svoje odgovornosti in dolžnosti, ki jih imajo kot upravljalci družbenih produkcijskih sredstev. Da se doseže osnovni namen, ki ga ima organiziranje komisij za delitev čistega dohodka, da obenem pridejo do polnega izraza vsi spodbudni faktorji gospodarskega sistema in sistema delitve dohodka, bo gotovo tudi v prihodnje politično pojasnjevanje lahko največja opora delu komisij. Posebna vloga gre pri tem vsekakor zlasti ustreznim činiteljem v komunih.

Pomembno področje, kjer se poleg ekonomskih ukrepov, zaradi nastale situacije, uveljavljajo tudi nekateri administrativni ukrepi, je področje tržišča in politike cen. Ne glede na to, da je za osnovne odnose na trgu brez dvoma najmerodajnejši odnos med blagovnimi in kupnimi fondi, je prav tako brez dvoma utemeljen tudi administrativni poseg, kadar se utegnejo izkoriščati težave na trgu v napačno smer ali za neupravičeno velike materialne ugodnosti ali sicer za privilegiran monopolni položaj na trgu. Važno je morda vendarle, da se ne pričakuje preveč samo od enostranskih ukrepov, na primer samo od administrativnih ukrepov; važno je tedaj maksimalno podpreti znane ukrepe, zlasti glede cen in marž, obenem pa mobilizirati vse sile, da se z blagovno interven-

cijo, z večjo produkcijo in z boljšo založenostjo doseže tudi realno uravnovešenje ponudbe in povpraševanja.

Ob ugotovitvi, da se je v letošnjem letu potrošnja vseh oblik nekako umirila in prilagodila realnim pogojem, ob ugotovitvi, da ti realni materialni pogoji za to potrošnjo niso takšni, kot smo jih predvidevali v družbenih planih oziroma v resoluciji, se nekako vsiljuje vprašanje, ali enostavno prilagajanje potrošnje realnim pogojem ne predstavlja vsaj do neke mere preveč pasivna, morda celo škodljiva stališča glede medsebojne povezanosti, uspešnega izvrševanja gospodarskih nalog ter izvrševanja predvidevane potrošnje.

Kakor predstavlja nerealno, prekomerno povečevanje potrošnje lahko nevarnost za stabilnost tržišča in sploh gospodarstva, tako lahko pasivno prilagajanje trenutnim pogojem pomeni demobilizacijo vrste faktorjev intenzivnejšega gospodarskega dogajanja. Tovariš Kardelj pravi v tem smislu, da izhod iz sedanjih težav ni v orientaciji k počasnemu razvoju in vsesplošnim restrikcijam, temveč k vsestranski aktivizaciji tistih materialnih in subjektivnih faktorjev, ki nam lahko čimprej zagotovijo optimalne rezultate v produkciji in produktivnosti dela. Brez takšne organske povezanosti med potrošnjo in njeno materialno pogojenostjo, ni mogoča pravilna orientacija in pravilno ocenjevanje posameznih ukrepov in faktorjev razvoja. V takšni organski povezanosti med produkcijo in potrošnjo lahko borba za večjo, toda realno potrošnjo pomeni mnogo pozitivnejši odnos kot pa samo pasivno prilagajanje potrošnje trenutni situaciji. Ves naš hiter razvoj je v mnogočem pravzaprav pogojen prav s tem bojem za večjo potrošnjo.

Kot eden od razlogov za upadanje produkcije se na primer navaja slaba realizacija oziroma slaba prodaja proizvedenega blaga. Zaloge gotovih proizvodov sicer še zdaleč niso take, da bi takšno stališče opravičevale. Krivda za slabo realizacijo je vsekakor v tem, da se naša produkcija premalo prilagaja potrebam notranjega trga in seveda še mnogo manj potrebam zunanjega trga. Premalo je trenutno pritiska v korist vse večjega prilagajanja produkcije potrebam tržišča. Vendar le ni izključeno, da v posameznih primerih nizka oziroma na hitro zmanjšana potrošnja, dejansko negativno vpliva na produkcijo. Takšen je primer, ko zaostajanje v stanovanjski graditvi negativno vpliva na obseg ustrezne produkcije industrije gradbenega materiala.

Na področju investicijske potrošnje je zelo važno držati okvire investicijskih vlaganj na nivoju, ki ga opravičuje porast narodnega dohodka. Prekoračevanje teh okvirov, tudi če jih predvideva plan, bi lahko pomenilo nadaljnjo zaostritev v ekonomskih odnosih. Prav tako je nujno odložiti nekatere investicije. Nujno je za določene objekte podaljšati rok dovržitve. Nujno je bilo prav tako zmanjšati vrsto negospodarskih investicij. Prav pretirani obseg investicij in preveliko akumuliranje družbenih sredstev je eden izmed vzrokov za sedanje gospodarske težave. Kljub temu vendarle nikakor ni prav, če se ne pospešijo tiste investicijske naložbe in če se ne pospeši izgradnja tistih gospodarskih objektov, ki lahko v kratkem času povečajo izvoz, povzročijo boljšo preskrbljenost notranjega trga ali so sicer nujni za nadaljnji razvoj.

Proračunska štednja je imperativ, ki ga terja že samo drugačno formiranje osebnih dohodkov, kot pa smo nanje računali. Ker so prav osebni dohodki zaposlenih v družbenem sektorju glavna osnova za proračunske dohodke, bodo proračunska sredstva bistveno zmanjšana in bo temu ustrezno treba prilagoditi tudi proračunsko potrošnjo. Ni pa nujno, da se tudi ostali viri proračunskih do-

hodkov zmanjšujejo. Nedvomno je iz naslova proračunskih dohodkov od zasebnega sektorja možno vsaj deloma nadomestiti zgoraj omenjeni izpad. Takšna orientacija je utemeljena, pa tudi politično nujna zlasti zato, ker je nujno potrebno pravilno porazdeliti skupna bremena, ki jih zaradi uspešnega odstranjevanja sedanjih težav in slabosti terja konkretno gospodarsko politični položaj. Aktivno razumevanje vloge restriktivne politike, pravilno razumevanje razmerij med produkcijo in potrošnjo, borba za realno povečanje tudi sicer družbeno opravičljive potrošnje, naj bi kar najbolj prispevalo k čim večji aktivizaciji gospodarskih činiteljev in naj bi obenem pomenilo oživiljanje gospodarskih gibanj ter vodilo k optimalnim rezultatom v produkciji in produktivnosti.

V zelo intenzivnih razpravah o gospodarskem položaju, težavah in nalogah, prav posebno pa ob ugotovitvah seje Izvršnega komiteja, govora tovariša Tita v Splitu in tovariša Kardelja v Zvezni ljudski skupščini, je možno ugotoviti zelo pozitivne primere zrele reakcije in popolnega ter konstruktivnega razumevanja gornjih ugotovitev in teženj. V teh primerih so delovni kolektivi razumeli, da gre za težko situacijo, da je izhod iz nje predvsem boljše gospodarjenje in da so na poti razne deformacije, ki jih je treba odpravljati. Sprejemali so nove, čisto konkretne delovne obveznosti, sprejemali so nove plane izvoza, popravili so pravilnike o delitvi osebnega dohodka in podobno.

Lahko bi navedli dolgo vrsto organizacij, ki so tako postopale in s tem dokazale, da pravilno razumejo trenutni gospodarski položaj in svojo nalogo pri premagovanju težav in problemov. So pa tudi primeri — škoda, da jih je vse preveč — ko so se zlasti v nekaterih vodstvih gospodarskih organizacij pasivizirali zato, da ne bi bili deležni kritike, da se ne bi izpostavljali pripombam članov delovnih kolektivov, da ne bi zapadali v težave glede vnovčenja svojih proizvodov in podobno.

V nekaterih primerih je bilo v celotnih kolektivih ustvarjeno vzdušje, ki ne more pozitivno vplivati na gospodarsko aktivnost take gospodarske organizacije. V takem vzdušju seveda ni mogoče odstraniti neposrednih vzrokov za nejevoljo. Eventualni slabši gospodarski rezultati pa se bodo seveda odrazili predvsem na škodo kolektiva, posebno ob delitvi ustvarjenih sredstev.

Za uspešno izvrševanje osnovnih gospodarskih nalog je seveda najvažnejše razpoloženje in delovna pripravljenost neposrednih proizvajalcev. Vse važnejša je seveda tudi naloga, ki jo imajo za doseg kvalitativnih in kvantitativnih rezultatov strokovnjaki, dosežki znanstveno raziskovalnega dela in tehnične modernizacije. Močan poudarek gre pri tem na uprave gospodarskih organizacij, katerih dolžnost je, da razvijejo čim večjo aktivnost za večjo produkcijo, za večjo produktivnost in za zboljšanje gospodarjenja nasploh. Edinole pri razvijanju takšne aktivnosti bodo vodstva gospodarskih organizacij lahko deležna polne podpore proizvajalcev in organov delavskega upravljanja ter političnih, oblastvenih ter upravnih činiteljev. Tako imenovani »lov na čarovnice«, ki se je ponekod uveljavil, pa predstavlja nedvomno škodo za osnovne interese proizvajalcev samih, ker lahko negativno vpliva na rezultate gospodarjenja. Ne glede na to, pa tak »lov na čarovnice« nikakor ni primerna oblika naporov za ureditev oziroma opravljanje raznih, sicer dejanskih deformacij in slabosti.

Tovariši ljudski poslanci! V dosedanjih razpravah je bilo često opozarjano da ni prav govoriti le o trenutnih težavah. Stopnja našega razvoja, dosedanji tempo tega razvoja, razvijanje gospodarskega sistema in sistema planiranja, pri- našajo poleg izredno pozitivnih dejstev in popolne afirmacije osnovnih institucij

naše socialistične ureditve tudi vrsto nalog in težav, od katerih so nekatere dolgoročnejšega karakterja ter jih bo možno obvladovati šele v daljšem obdobju. Prav gotovo je za uspešno reševanje teh dolgoročnejših nalog potrebna stalna aktivizacija vseh faktorjev, ki lahko pri tem sodelujejo. Toda morda ni narobe, če v tem času še močneje poudarimo veliko važnost uspešnega, tekočega izvrševanja vrste trenutnih, konkretnih nalog, zlasti nalog v zvezi s produkcijo, v zvezi s povečanjem produktivnosti, v zvezi z nujnostjo, da povečamo izvoz, da na pravilen način v smislu maksimalne podpore izvrševanja gornjih nalog organiziramo in izvedemo vsklajevanje vseh oblik potrošnje. Za izvršitev teh konkretnih nalog pa so potrebne tudi zelo konkretne akcije. Parole o težavah in o naporih tu ne morejo biti koristne. Noben očitek realizma ne more biti upravičen, kadar se ustrezni družbeno politični, oblastveni, upravni organi, zlasti pa organi delavskega upravljanja, angažirajo za izvrševanje teh konkretnih predvidenih nalog. Saj so prav konkretni uspehi pogoj in obenem tudi največja opora nadaljnjemu razvijanju gospodarskega sistema in s tem nadaljnega razvoja socialističnih družbenih odnosov nasploh.

V tem smislu so že doslej tako politični kakor ustrezni gospodarski činitelji organizirali svojo aktivnost. V tem smislu je skušal delovati tudi naš Izvršni svet. Delovni dogovori, ki so bili doslej opravljeni, zlasti pa prihodnja aktivnost naj bi še bolj upoštevala poziv, da se je treba vneto lotiti dela, da je potrebna za realizacijo velikih in težkih nalog enotnost akcije od delavskih svetov in komun do republiških in zveznih organov.

Morda bi bilo potrebno, da tudi ta skupščina priporoči ali naloži vsem odgovornim činiteljem, naj ob upoštevanju znanih političnih smernic in na podlagi znanih splošnih ocen vsak na svojem področju tako konkretizirajo svoje naloge, da bomo tako v produkciji, produktivnosti dela, kot na področju zunanje-trgovinske izmenjave v prihodnjem obdobju dosegli bistveno boljše rezultate. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Pričnjam razpravo o poročilu in o ekspoziciji tovariša Avblja. Kdo želi besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Svetko Kobal.)

Svetko Kobal: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Informacija Izvršnega sveta, ki smo jo prejeli, ugotavlja, da tempo gospodarskega razvoja ni v skladu s predvidevanji, ki smo jih postavili v letnem družbenem planu. Prav tako ugotavlja, da v zadnjem času tudi ne moremo beležiti resnejših znakov za izboljšanje položaja in odpravo stagnacije, ki se pojavlja zlasti na področju industrijske proizvodnje. Razumljivo je, da vsi gospodarstveniki in družbenopolitični delavci v tej situaciji temeljito razpravljajo o vzrokih, ki pogojujejo tako gibanje gospodarstva.

Mislím, da je odkrivanje teh vzrokov in pravilna orientacija akcije primarnega pomena in lahko odločilno prispeva k temu, da se položaj izboljša. Vendar lahko v objektivnih okoliščinah ugotovimo nekatere anomalije, ki nam onemogočajo oziroma ne dopuščajo, da bi se pri nizki proizvodnji sklicevali na objektivne okoliščine. Predvsem mislim, da lahko ugotovimo, da preskrba s surovinami zadovoljuje in da imamo relativno dobro preskrbo z uvoženim reprodukcijskim materialom, da je relativno dober položaj glede obratnih sredstev itd. Vkljub tem dejstvom torej, da situacija v teh ozirih ni najbolj kritična, pa

ugotavljamo, da zaloge gotovih izdelkov naraščajo preko meja, ki so potrebne za stabilno tržišče, vzporedno z naraščanjem zalog pa naraščajo tudi cene in prihaja torej do stanja, ki je nelogično in v nasprotju z običajnimi dogajanja v gospodarstvu.

Zato se mi zdi, da moramo vzroke za tako stanje iskati ne samo v neka-terih objektivnih okoliščinah, ampak prav tako in še posebej v subjektivnih silah, zlasti v vodstvih in orientaciji posameznih gospodarskih organizacij.

Opažamo, da dobršen del proizvodnje, pri kateri se zaloge večajo, nima pravilne orientacije glede reševanja tega problema, ampak da išče izhod v zmanjšanju proizvodnje in vztrajanju na cenah, ki so jih skalkulirali, pri vztrajanju na dohodku, ki je bil predviden in vztrajanju na osebnih dohodkih, ki so jih take cene omogočile. Najbrž tudi družbena akcija glede plasiranja družbenih sredstev — zlasti mislim komunalnih bank — ni tako sinhronizirana, da bi pravilno določila, kaj je potrebno v tej situaciji kreditirati, kajti takšno kreditiranje ne predstavlja praktično nič drugega kot samo blokiranje družbenih sredstev in omogoča določenim gospodarskim organizacijam, da vztrajajo pri sedanji proizvodnji in da svoje zaloge večajo, ne da bi seveda poskusile najti z nižjimi cenami trg za te zaloge.

Pojavlja se torej tendenca naj se tržišče uravna na nižjem nivoju s tem, da se zaostrovanje konkurence, čemur smo priča, rešuje na ta način, da se proizvodnja zmanjša in na ta način zagotovi takšen fizični obseg proizvodnje, kakršen je. Ker se mi zdi, da moramo še nadalje pričakovati vedno hujši konkurenčni boj, tako doma kakor na zunanem trgu, je zato izredno pomembno, da prav to napačno orientacijo gospodarskih organizacij pravilno ocenimo in obsodimo in da vztrajamo na tem, da se visoki in višji dohodki lahko dosegaajo samo s povečanimi količinami fizične proizvodnje in seveda z relativno manjšo akumulacijo pri posameznem proizvodu.

Trenutno tudi sistem delitve dohodka znotraj gospodarskih organizacij ne vodi v vsakem primeru k takemu pozitivnemu procesu, kar v mnogih primerih omogoča, da zlasti režijski in vodilni kader dobiva relativno visoke osebne dohodke, ki so praktično neodvisni od plasmaja in od povečanega fizičnega obsega proizvodnje.

Kot posledico take orientacije lahko zasledimo seveda določena negativna dejstva. Povsod, koder so produkcijo zadržali na lanskoletnem nivoju, ugotavljamo, da zelo hitro naraščajo režijski stroški in da se notranja razmerja v ceni slabšajo. Sistemi delitve dohodka znotraj podjetij, zlasti sistemi osebnih dohodkov, so taki, da zagotavljajo režijskemu kadru predvidene dohodke. Ta proces ima seveda svojo inercijo in se neprestano nadaljuje, ne glede na obseg celokupne proizvodnje. Zato ima zadrževanje proizvodnje za posledico naraščanje materialnih in poslovnih stroškov, kar gre seveda v breme relativno zmeraj manjšega števila ljudi, ki so neposredno produktivni v podjetju.

Blokiranje proizvodnje na tem nivoju povzroča seveda tudi druge usodne posledice. V glavnem povsod tam odpovedo sistemi nagrajevanja in pozitivni procesi, ki so bili do sedaj ugotovljeni v preteklem obdobju. Zlasti mislim tu na zelo pozitiven proces, ki smo mu bili priča pri racionalizaciji živega dela, kar se seveda lahko realizira praktično samo na višjem nivoju fizičnega obsega proizvodnje, ker se ni mogoče sprijazniti s tem, naj bi se racionalno živo delo tako, da ostane proizvodnja na isti ravni, odpušča pa se odvečna delovna sila. Tega kolektivi ne bi nikdar sprejeli. Če pa ne dvignemo proizvodnje, potem se-

veda vsa tista pozitivna dogajanja, ki naj sproščajo to delovno silo — in tako sproščena bi morala biti ekvivalent v povečanem obsegu proizvodnje — zavremo, pri čemer kolektivi v takem primeru odstopajo od posameznih načel v delitvi dohodka znotraj in se poskušajo vračati k tarifnim pravilnikom in k dohodkom, ki so več ali manj neodvisni od teh procesov.

Drugi vzrok, da zaostaja zlasti industrijska proizvodnja, pa je po mojem, v zelo neelastičnem prilagojevanju podjetij tržišču, ki po eni strani seveda blokira dobršen del sredstev teh podjetij v zalogah, hkrati pa prav ta podjetja nimajo sredstev za to, da bi jih vlagala v novo produkcijo. Tako smo priča, da nekateri artikli ne gredo, niti ni resne volje, da bi se znižale cene, po drugi strani pa ni mogoče dovolj hitro izdelati določenih artiklov, po katerih je veliko povpraševanje.

Prilaganje tržišču je seveda relativna stvar in je odvisno od načina produkcije. Zato se mi zdi pomembno opozoriti, da je treba zelo dosledno ločiti dolgoročne tendence našega tržišča in prilagajati proizvodnjo tem dolgoročnim tendencam od kratkoročnih situacij na trgu, ki so posledica določenih premikov v delitvi narodnega dohodka in posledica teženj po stabilizaciji tržišča. Če teh dveh tendenc ne bi ločevali, bi to lahko vodilo do usodnih posledic, da bi marsikje opustili proizvodnjo, ki ima morda trenutno na trgu težave, pa je perspektivna in bi se usmerili na drugo, za katero bi se pozneje izkazalo, da je neperpektivna. Zdi se mi tudi pomembno, da dosledno ločujemo ti dve vprašanji zaradi tega, da bomo imeli jasno orientacijo, kje intervenirati z družbenimi sredstvi po komunalnih bankah in kje podpreti določene zaloge, ki so nastale zaradi trenutnih motenj na trgu, kje pa seveda take pojave odločno odklanjati in z umikom kreditnih sredstev prisiliti podjetja, da svoje zaloge zmanjšajo.

Razumljivo je, da je rešitev za ta položaj v naraščanju produktivnosti dela, v delitvi dela, v specializaciji in kooperaciji. Na tem področju, zlasti glede kooperacije, ne moremo biti zadovoljni in je bilo v preteklem obdobju o tem problemu več razpravljanja, kot pa v resnici storjenega. Tudi posamezna poslovna združenja in druge oblike medsebojnega sodelovanja niso odigrala svoje vloge in so se dostikrat spremenila bolj v diskusijski klub, kjer so posamezne gospodarske organizacije iskale informacije o tem, kaj dela drugi, bila so bolj centri, kjer je bilo moč priti do raznih podatkov, ne pa organi, ki bi praktično ukrepali in skrbeli za to, da se program porazdeli in pride tako do specializacije.

Razumljivo je, da je kooperacija odvisna predvsem od njihovega pravilnega razumevanja tega problema. Mislim, da pri kooperaciji lahko ugotovimo veliko pomanjkljivost ravno v tem, da vsi težijo k finalizaciji in da vsi žele imeti neposreden stik s trgom, pri tem pa zelo neradi popuščajo v svoji samostojnosti, kadar gre za kooperacijo pri posameznih elementih.

V tem vidim resen problem, ker se mi zdi, da naš sistem samoupravljanja in družbenega upravljanja ne prenese nikakršnih nemoralnih odnosov med podjetji, nikakršnega podrejanja enega podjetja drugemu, in da zato ne moremo v tem vprašanju naprej. Treba se bo orientirati na to, da vsi kooperanti sodelujejo pri delitvi dohodka od končnega proizvoda, da so vsi enako zainteresirani na tem, kako se ta proizvod prodaja in da sporazumno odločajo o tem, kdaj naj se določena produkcija opusti, kdaj naj se določena produkcija uvede itd., ne pa da finalist samolastno kroji usodo vseh kooperantov in da v odnosu na trg po svoje ukinja ter uvaja produkcijo, kar povzroča seveda pri kooperantih nemogoč položaj.

Da zaključim — kolikor je sedaj situacija težka in zapletena, pa se mi zdi, da je vendar izredno koristna za nas vse, ker nas sili k temu, da odpravljamo bolj odločno vse tiste pomanjkljivosti, ki so bile v našem gospodarstvu že v preteklosti latentno prisotne, so se pa zaradi relativno lahkega položaja na trgu skrivale in niso prišle do izraza. Tako gre zdaj za to, da te pomanjkljivosti, ki so udarile močneje na plan, z organizirano subjektivno akcijo pravilno rešujemo in najdemo izhod za nadaljno rast proizvodnje.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Marija Aljančič.

Marija Aljančič: V poročilu Izvršnega sveta o gibanju gospodarstva v prvem četrletju je realna ocena stanja in gibanj v gospodarstvu tudi v poglavju, ki govori o osebni potrošnji. Pravilna je ocena, ki govori o tem, da je realen porast osebnih dohodkov mnogo manjši, kot je izkazan, prav zaradi stalnega naraščanja cen, ki ga nenehno opažamo od prvih mesecev leta 1961 dalje. Tako so bila do nedavna brezuspešna vsa prizadevanja in priporočila, ki so bila dana glede stabilizacije cen. Ravno zato pa mislim, da je tako realna ocena o gibanju osebne potrošnje, kot je podana v tem poročilu, toliko bolj pomembna, ker opozarja na konkretne vzroke tako počasnega naraščanja realnih osebnih prejemkov.

Razvidno je, da imamo v Sloveniji še vedno 52 % zaposlenih, katerih prejemki se gibljejo do 25 000, od tega 32 %, katerih prejemki so pod 20 000 in 15 000 din. Vendar pa lahko v tem poročilu že zasledimo uspešen premik navzgor, če te podatke primerjamo s poročilom Izvršnega sveta za ustrezno razdobje lanskega leta, kjer je bilo ugotovljeno, da je bilo v januarju 1961 zaposlenih 75 % z dohodki pod 25 000 din, od tega 30 % pod 15 000 din. Sama struktura razponov se je že med lanskim letom, pa tudi še letos, po vseh panogah hitreje premikala v korist teh razponov. Njihova intenzivnost pa je bila različna, tako da je bilo gibanje razponov mesečnih prejemkov nad 80 000 din najbolj sunkovito, saj izkazuje v procentualni strukturi rasti v januarju 0,3 %, v decembru pa 2,5 %. Ti podatki veljajo za okraj Koper.

Ta tendenca po hitrejšem naraščanju osebnega dohodka kot proizvodnje se kaže v našem okraju tudi letos. Ugotavljamo tudi, da so osebni dohodki pri višjih kategorijah neprimerno hitreje naraščali kot pri nižjih. Kljub temu, da je poročilo Izvršnega sveta že lansko leto opozarjaló na te nestabilnosti, se to stanje ni popravilo do letošnjih ostrejših opozoril Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in konkretnih ukrepov oblastnih forumov, ki so bili podvzeti.

Tendenca po hitrejšem naraščanju osebnih dohodkov kot po naraščanju proizvodnje in produktivnosti se kaže tudi v letošnjem letu. Po podatkih narodne banke so bili v prvem tromesečju letos v primerjavi z istim obdobjem lani izplačani za 20 % večji osebni dohodki, čeprav se proizvodnja in storitve po fizičnem obsegu niso bistveno povečale. Šele v mesecu aprilu se kaže določeno nazadovanje izplačil, kot posledica vrste podvzetih ukrepov. Pri ugotavljanju teh nepravilnosti je bilo pogosto poudarjeno, da gre pri tem preseganju osebnih prejemkov bolj za politično kot za gospodarsko škodo. Zato bi ob tej priložnosti želela povedati, da kjerkoli nastaja politična škoda, se ta mora v naši družbeni ureditvi nujno odražati tudi v konkretni gospodarski škodi.

Vrsta nepretrganih razprav in kritik o plačah in podobno, razkrajajoče vpliva na delovne kolektive in zmanjšuje njihovo prizadevnost za večjo proizvodnost. Zlasti še taki primeri, kot smo jih ugotavljali, da je na primer uprava določenega podjetja imela zagotovljen celotni predvideni mesečni dohodek, kolektiv pa je prejemal dohodek po doseženem planu. Če je bil plan dosežen stoodstotno so dobili celotne dohodke, sicer pa ne. Predvsem pa je nujno prizadevati si, da bodo osebni dohodki v gospodarskih organizacijah in v vseh družbenih službah odmerjeni po doseženi delovni storilnosti, ne pa vnaprej; tako ne bo potrebno ponovno ugotavljati, kot na zadnji seji okrajnega ljudskega odbora, da je storilnost porasla za 22 %, osebni dohodki pa po podatkih Narodne banke za preteklo sezono za 56 %.

Pri tem menim, da moramo natančno ločiti, kaj so tendence po uravnilovki, kaj pa prizadevanja za zdrava in pravilna razmerja med najnižjimi in najvišjimi prejemki. Menim, da najvišja plača ne bi smela biti večja od štirikratne povprečne plače proizvajalcev v določeni gospodarski organizaciji in da je, ko se gre preko tega zneska, upravičena in potrebna borba za pravilna sorazmerja. V to ne vključujem primerov nagrajevanja racionalizatorstva in novatorstva oziroma nagrajevanja za kako posebno delo, ki ga je treba posebej nagraditi. Seveda je tu nujna tudi vsklajenost v celotnem okviru komune.

Menim da je potrebno, da se gospodarske organizacije in drugi činitelji, ki lahko na to vplivajo, bolj zavamejo za hitrejšo povečanje prejemkov v skupini zaposlenih z najnižjimi dohodki. Kajti prav ti pomenijo največji problem glede na stalen in ne tako majhen porast cen prehranskih proizvodov, saj so se, kot to ugotavlja poročilo, dvignile cene v prvem četrtletju za 28 %. Ravno tako velik je porast cen različnih drugih uslug, ker so se te in one dvigale v skladu s povišanjem osebnih dohodkov, ki so bili realizirani pri skupini z nadpovprečnimi osebnimi prejemki.

Da smo bili v preteklem obdobju priča stalnemu zviševanju cen, ki so se spreminjale takorekoč pred našimi očmi, je bil poleg raznih objektivnih razlogov eden od razlogov ta, da je pri uveljavljanju novega gospodarskega sistema in pri uveljavljanju načela večjega sproščanja cen, prišla do izraza vrsta drugačnih tolmačenj, kot pa je bil sam namen ukrepov, ki so bili podzveti v našem gospodarstvu. Predvsem se je politika sproščanja cen s strani trgovine razumela in tolmačila ne kot sproščanje, ampak kot možnost za povečanje cen. Tako smo videli, kako so cene ves čas v letu 1961 in v prvem četrtletju 1962 nenehoma rasle, vedno z utemeljevanjem, da ta ali ona cena ni v skladu z neko drugo, ki se je seveda medtem dvignila. Tako smo prišli v pravi začarani krog vsklajevanja cen, vedno pa le navzgor. V izgovor se je čestokrat navajal zakon ponudbe in povpraševanja oziroma, da tega ali onega artikla ni na tržišču. Vendar smo hkrati imeli primere, ko tako imenovani zakon ponudbe in povpraševanja, v imenu katerega so tudi poviševali cene, sploh ni mogel delovati naravno, ampak so ga umetno zavirali. V letošnjem letu pa je razen tega prišlo do znatnega porasta cen tudi zaradi zvišanja stopnje prometnega davka, zvišanja cen komunalnim uslugam, zvišanja najemnin, obresti, bančnih tarif in drugih uslug, zvišanja cen transporta, poštnih parif in drugih uslug, kakor tudi porasta cen pri proizvajalcih.

Tako je naloga upravnih organov ljudskih odborov, kot tudi pristojnih svetov, da nadaljujejo tam, kjer so lani nehali, to je, da mnogo več skrbi po-

svetijo temu, da se cene ne bi zvišale iz subjektivnih razlogov, ker vemo, da zvišanje cen katerikoli storitvi vpliva na zvišanje pri vseh drugih.

Inšpekcijski organi bi morali biti bolj močni, kakor tudi bolj samostojni in neodvisni od ljudskih odborov. Menim, da bi bila ta služba uspešnejša, če bi delovala samostojno in ne v sklopu občin.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Milan Ogris.

Milan Ogris: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Dovolite mi, da z nekaj besedami opišem stanje in problematiko ter določene pozitivne in negativne pojave v nekaterih industrijskih gospodarskih organizacijah občine Tržič v obdobju prvih šestih mesecev letošnjega leta.

Če začnem kar z največjim podjetjem, bombažno predilnico in tkalnico, moram reči, da je štirimesečni količinski plan izpolnjen z indeksom 103,7, plan realizacije s 106,3, plan izvoza pa le z indeksom 96,1, v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Podjetje se bori s težavami v zvezi s pravilnim sortimentom surovega bombaža iz uvoza ter je zaradi tega prisiljeno uporabiti dražje vrste bombaža za manjvredne proizvode. To pa povzroča podjetju in in družbi gospodarsko škodo. Omenim naj, da bi izvoz pri tem podjetju lahko bil in bi v prihodnje moral biti večji, pa čeprav na škodo domačega trga, kajti domačemu trgu zaenkrat še močno primanjkujejo proizvodi tega podjetja, in k sreči zaenkrat ni niti prekomernih zalog niti težav s plasmajem.

V težji situaciji je drugo največje podjetje v občini: tovarna obutve Peko. Količinski plan je tovarna dosegla z indeksom 95,4, realizacijo s 103,2 nasproti štirim mesecem lanskega leta, izvozila pa v tem obdobju ni ničesar ter si šele sedaj ponovno utira s svojimi izdelki pot v ZDA, Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo. Že konec leta 1961 je podjetje ugotovilo nenormalno velike zaloge v prodajni mreži. Stanje zalog se niti danes ni občutno znižalo in so zaloge 36—40 % nad normalnim stanjem. Zaradi pomanjkanja naročil po trgovski mreži je podjetje prisiljeno izdelati 150 tisoč parov čevljev, za katere ne ve, kam, kdaj in kako jih bo prodalo. To pomeni, zlasti v sedanji situaciji, za podjetje velik riziko in ima lahko neugodne gospodarske in politične posledice.

Nenormalen je v tem podjetju tudi porast defektnih izdelkov: od 12 000 parov v letu 1961 na 20 000 parov čevljev v štirih mesecih 1962. leta. Temu botruje po eni strani slaba in neustrezna kvaliteta surovin, po drugi strani pa premajhna odgovornost zlasti tehničnega kadra v podjetju in pa sistem nagrajevanja, ki ne predvideva stimulacije za kvaliteto izdelka. Kot pozitivno ocenjujejo v tem podjetju to, da se je podjetje preorientiralo na večjo porabo pomožnih sredstev iz naše domače proizvodnje ter predvideva za 20 % manjši uvoz teh materialov kot v lanskem letu.

Prav nič zavidanja vreden, da ne rečem skoraj kritičen položaj pa je že skozi vse mesece letošnjega leta v tovarni usnja RUNO. Količinski plan prvih štirih mesecev kaže indeks 82,7, realizacija 64,4 in izvoz indeks 157,9 nasproti razdobju januar-april 1961. Podjetje izkorišča le okoli 53 % svojih kapacitet, čemur je vzrok pomanjkanje surovin. Slabšo situacijo pri zalogah surovin povzroča tudi dejstvo, da je podjetje specializirano na predelavo kož v gornje usnje, le-te pa pridejo iz uvoza. Dobava surovin se vrši na avkcijskem mestu za vsó FLRJ. Po posebnem ključu se podjetju nakazujejo tudi devize za uvoz surovin.

Navedena centralistična razdelitev surovin podjetju ne zagotavlja redne proizvodnje niti po količini niti po kakovosti. Zaradi pomanjkanja surovin je že v štirih mesecih letošnjega leta nastal skoro 25 milijonski izpad pri dohodku podjetja. Indeks izvoza je sicer visok, kar pa v resnici pomeni le minimalno količino, ker podjetje v lanskem letu skoraj da ni izvažalo. Podjetje omejuje pri izvozu splošna ekonomska politika, ki velja za to panogo.

Strokovno združenje usnjarske industrije resno ovira podjetje pri izvozu, čeprav ima podjetje glede na kvaliteto izdelkov zelo dobre pogoje za izvoz. Podjetje ima za okoli 80 milijonov dinarjev zalog v telečjem usnju. Od te količine bi podjetje — v primeru, če bi bil izvoz mogoč in če bi ne bil že pred leti ustavljen — lahko izvezilo 30 000 m² v vrednosti okoli 40 milijonov deviznih dinarjev. Prav sedaj je možno nabaviti večje količine telečjih kož kot surovino, ker so mnoga podjetja zaradi slabega plasmaja telečjega boksa na domačem trgu opustila večje količine. Odkupna podjetja imajo zaradi tega večje količine neprodanih kož in jih nudijo po normalni ceni. Tu je nevarnost, da se bo ta surovina v skladiščih začela kvariti, saj že danes prihajajo v podjetje kože, ki so zaradi dolgega in nestrokovnega skladiščenja poškodovane in neuporabne za predelavo v telečji boks. V podjetju se zaradi stanja logično ustvarjajo notranje rezerve, zlasti v produktivni delovni sili, pada produktivnost, osebni dohodki pa so zaradi izrednih težavnih pogojev v usnjarstvu za obdobje štirih mesecev 1962 skoraj najnižji v komuni. Za premostitev teh težav je bilo podjetje prisiljeno proizvajati artikle mimo svoje specializacije, samo da je zagotovilo delo zaposleni delovni sili. Pri tem so moderni stroji stali, delalo pa se je po starem klasičnem načinu ročnega strojenja, ker podjetje za taka izjemna dela nima strojev in je povsem jasno, da pri takem načinu ne more biti govora o ekonomskem uspehu. Stanje v tovarni »Runo« si je pred kratkim ogledala posebna komisija odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS ter je upati, da se bo kritična situacija končno le začela normalizirati.

Tudi Združeni lesni industriji primanjkuje surovin, vendar računamo, da bo s tem, ko je gozdno gospodarstvo Kranj prevzelo gospodarjenje z gozčovi na celotnem območju občine v svoje roke, tudi oskrba s hlodovino ustreznega sortimenta urejena. Podjetje je doseglo količinski plan le z 88 %, plan realizacije z indeksom 111 in plan izvoza z indeksom 113 nasproti štirim mesecem lanskega leta. Pri izvozu je zanimivo, da je italijanski odjemalec, čim je čutil, da mora podjetje izvažati več, takoj postavil zahtevo, da mora m³ lesa tehtati točno 520 kg, dočim je prej jemal deske še izpod jarmenika, ne oziraje se na težo; izkorišča torej našo trenutno situacijo in s tem seveda zvišuje podjetju proizvodne stroške.

Močno tendenco porasta izvoza beležimo v prvih štirih mesecih v Tovarni kos in srpov — indeks 125,8 nasproti istemu obdobju lani. Podjetje ima tako imenovano mrtvo sezono od septembra do aprila, ko mora delati za zalogo, pa mu tako primanjkuje obratnih sredstev, kratkoročne kredite pa le s težavo dobi.

To bi bilo nekaj podatkov in problemov v nekaterih naših industrijskih gospodarskih organizacijah. Mogoče je zanimiv še podatek, da je indeks zaposlenosti v celotni naši industriji v občini le 96,4 za prve štiri mesece nasproti lanskemu letu. Višina izplačanega povprečnega mesečnega dohodka v celotni naši industriji je dosegla kulminacijo v mesecu februarju, in sicer

27 900 din ali 155,7 izraženo z indeksom nasproti februarju 1961. Marec nam pri osebnih dohodkih pokaže 117 in april 115,9 ali 24 000 din nasproti istemu obdobju 1961, iz česar je razvidno, da se osebni dohodki vračajo v okvir normalnih, realnih in razumnih mej. Visoko povečanje v februarju pa je posledica nakaterih obračunov in izplačil osebnih dohodkov, izvirajočih iz leta 1961.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ko smo v zadnjem času na podlagi podrobnih analiz že večkrat ugotavljali rezultate gospodarjenja v občini in pomanjkljivosti, ki zavirajo hitrejši razvoj, smo ugotovili, da vsi le preradi ostajamo zgolj pri ugotovitvah, da so nam problemi in slabosti sicer zelo znani in jasni, vendar smo pri njihovem reševanju včasih neodločni. Prevečkrat prepuščamo stvari stihijnemu razvoju in dostikrat nimamo posluha za povsem pametna mnenja neposrednih proizvajalcev.

Določen korak v razvoju smo pri nas naredili. Da bo pa ta korak postal čvrstejši in smelejši in da bomo ob zaključku prvega pol leta imeli še večje uspehe, so nam porok delovni ljudje naše občine, ki so pripravljene kot neposredni proizvajalci, kot upravljalci, kot družbeno-politični delavci in kot nosilci oblasti dosledno izvajati nakazane nove politične smernice v našem gospodarstvu in uresničevati vse tisto, o čemer je govoril predsednik republike tovariš Tito v Splitu.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Seljak.

Anton Seljak: Poročilo o gibanju gospodarstva je zajelo osnovne ugotovitve o vzrokih, ki so vplivali na zmanjšanje dinamike proizvodnje v tem obdobju. Temu ni kaj dosti dodati. Vendar bi želel nakazati nekatere podrobnosti, ki so poudarjene tudi v poročilu.

Zaostajanje proizvodnje v elektroindustriji močno vpliva na splošni indeks industrijske proizvodnje, saj je delež te industrije s svojimi 4,5% udeležbe v skupni industrijski proizvodnji relativno visok. Za primer naj navedem, da je črna metalurgija v skupni industrijski proizvodnji udeležena s 4,7%. V obdobju januar-april smo v elektroindustriji dosegli indeks 102 nasproti istemu obdobju lanskega leta. Predvidevamo pa, oziroma predvidevali smo, da bomo v letu 1962 dosegli za 20% večjo proizvodnjo kot v lanskem letu.

Stanje z obratnimi sredstvi se je v primerjavi z lanskim letom dejansko izboljšalo. Vendar pa problem plasmaja in kopičenja zalog močno vplivata na likvidnost gospodarskih organizacij, kar povzroča prav take težave kakor lanskeletno pomanjkanje obratnih sredstev.

Razen tega pa posebno v elektroindustriji vpliva pomanjkanje reprodukcijskega materiala tako domače proizvodnje kakor iz uvoza. Po informaciji, ki jo navaja poročilo, pa tega ne bi smelo biti, če smo v tem obdobju uvozili za 10,7% reprodukcijskega materiala več kot lani v istem obdobju. Ta odstotek nam sicer še ne zagotavlja, da je bilo uvoženega dovolj reprodukcijskega materiala, ker nam je tega v elektroindustriji primanjkovalo tudi v lanskem letu. Vemo pa tudi, da smo potrebna devizna sredstva dobili zelo pozno in premalo.

Dovolite mi, da nakažem, kako se navedeni momenti odražajo na enem delu elektroindustrije, in to na proizvodnji električnih aparatov za vozila. Proizvodnja avtoelektričnih izdelkov postaja v zadnjih letih vedno bolj pomemben

kooperant motorne in avtomobilske industrije. Vendar pa razvoj proizvodnje avtoelektričnih izdelkov zaostaja za razvojem avtomobilske industrije, kar povzroča, da mora ta še vedno uvažati znatne količine teh izdelkov. Razen tega pa se dogaja še to, da neredna dobava avtoelektričnih izdelkov povzroča avtomobilski industriji težave v proizvodnji, neredko pa celo zastoje. Da se avtomobilska industrija temu izogne, mora kriti primanjkljaj naših proizvodov z uvozom. Proizvodnja avtoelektričnih izdelkov je za enkrat vezana še na manjši uvoz nekaterih osnovnih reprodukcijskih materialov in majhne količine sestavnih delov, za katere ni mogoče dobiti domačih kooperantov, ker gre za manjše količine in manjše vrednosti in je takšna proizvodnja zanje nerentabilna, za nas pa še vedno draga.

Naša domača industrija ne prevzame v izdelavo vseh reprodukcijskih materialov, četudi bi jih lahko, samo če so nekoliko bolj zahtevni. Tak primer imamo z nekaterimi bakrenimi profili, ki jih domače valjarne bakra zaradi nekoliko večje zahtevnosti nočejo prevzeti v izdelavo. Seveda smo jih zaradi tega prisiljeni uvažati. Prav ta primer nam je v aprilu povzročil izpad proizvodnje za 145 milijonov dinarjev. Taki in še drugi primeri pa močno vplivajo na proizvodnjo, proizvodnost, na izkoriščanje že tako majhnih proizvodnih kapacitet, na kopičenje zalog nedovršene proizvodnje in ne nazadnje tudi na osebne dohodke delavcev.

V letošnjem letu je avtomobilska industrija sklenila z našim podjetjem pogodbo za letošnje planirano proizvodnjo. Že v prvem obdobju letošnjega leta pa so svoja naročila še povečali. Tako bi morali v letošnjem letu izdelati za več kot 35 % izdelkov več, kot smo jih izdelali v lanskem letu. V prvih petih mesecih pa smo dosegli komaj 69 % proizvodnje, predvidene za to obdobje. V primerjavi z lanskoletno proizvodnjo smo letos dosegli samo 81 %. Povprečni osebni dohodki pa so nasproti lanskoletnemu povprečju padli za 5 %. Vsi napor kolektiva za izboljšanje materialnega stanja na osnovi povečane storilnosti, se v takšnih primerih razbijejo in nam dajejo prav nasprotno rezultate kot smo jih pričakovali.

Na tem mestu bi želel načeti še vprašanje, ki je bilo že obravnavano na sejah obeh odborov za gospodarstvo in nakazano tudi v poročilih Ljudske skupščine ob obravnavanju resolucije o politiki gospodarskega razvoja v Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962. To je vprašanje zveznega davka na promet proizvodov, ki ga je naše podjetje prav za avtoelektrične proizvode do letošnjega leta plačevalo v višini 10 %, z letošnjim letom pa se je stopnja za te proizvode povečala od 10 na 15 %. Prav v proizvodnji avtoelektričnih izdelkov je smatrali ta davek za medfazni, ker se ta pobira še na finalne izdelke, to je na avtomobile. Uradni list št. 19. z dne 17. aprila 1961 določa, da proizvajalec, ki prodaja sorodne industrijske dele lastnih proizvodov za nadaljnjo vgraditev, to je za reprodukcijske namene, ne plača davka na promet. Upoštevajoč, da spada proizvodnja avtoelektričnih delov funkcionalno med motorno industrijo, je plačevanje davka na promet ob prodaji teh izdelkov motorni industriji ne-logično, saj so avtoelektrični izdelki le deli motornega vozila. Cene našim izdelkom pa so že več let nazaj v upadanju. Občutno smo znižali cene zlasti v lanskem letu in to zaradi možnosti uvoza, ki ga je avtomobilska industrija imela in zaradi pritiska, ki ga je izvajala na nas ter se tako približali cenam uvoženih izdelkov. Vendar pa so naše cene še vedno višje, kljub temu pa pri nekaterih izdelkih dosegamo minimalno stopnjo dohodka.

Predlagam, da bi sekretariat za finance to vprašanje proučil in ga posredoval zveznim organom.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Prosim tovariša podpredsednika dr. Helija Modica, da prevzame predsedstvo, ker želim tudi sam razpravljati. (Podpredsednik dr. Heli Modic prevzame vodstvo seje.)

Miha Marinko: Tovariši, priglašam se k besedi deloma k prvi točki, proti koncu pa bom prešel tudi na drugo točko dnevnega reda.

Obravnavanje gospodarske problematike pri nas in tudi danes na naši skupščini, zahteva po mojem mnenju še malo posega nazaj.

Prehod v novo leto nas je našel v dokajšnjih razpravah okrog nastalih težav. Dosti je bilo iskanja vzrokov. Šele danes se nam približno odkrivajo vzroki in počasi se kristalizirajo do sedaj tudi večkrat različna gledanja, kako te vzroke obvladati in premagati. Ob teh osnovnih težavah so pa izredno vidno prišli v ospredje razni pojavi v naši družbi, razni nesocialistični pojavi, določena izmaličenja glede socialističnih odnosov. Zaradi tega je, kot vsi veste, nujno morala slediti intervencija političnih faktorjev.

Vsi več ali manj veste za vsebino sklepov Izvršnega komiteja ZKJ, vsekakor pa za govor tovariša Tita v Splitu, ki je z vso ostrino šibal anomalije pri nas in da je ta govor žel ogromno odobravanje in soglašanje vsega našega ljudstva. To dokazuje, da so te anomalije pri nas spričo rasti našega socialističnega razvoja in zavesti naših delovnih ljudi v močnem konfliktu z razvojem in zavestjo ljudi in so zaradi tega morale povzročiti takšen odpor.

Zategadelj je spričo osnovnih težav in pa spričo teh pojavov glede raznih privilegijev, raznih nepravilnosti v izkoriščanju družbenih sredstev, moralo nujno priti do take akcije, ki jo danes moramo voditi — lahko bi rekel — po dveh linijah. Prvič: borba za proizvodnjo, za produktivnost, za izvoz itd., kakor je bilo poudarjeno v ekspezeju tovariša Avblja. Drugič: borba proti pojavom izmaličenja naših socialističnih odnosov.

Dovolite mi, da z nekaterimi kratkimi potezami skušam pojasniti vzroke teh naših gospodarskih težav. V prvi vrsti moramo upoštevati, da smo beležili lansko leto občuten padec kmetijske proizvodnje, da smo zato imeli manjši izvoz in logično temu večji uvoz in da se nahajamo v okoliščinah, ko se v mednarodnih odnosih krepe razni integracijski sistemi, ki nam tudi povzročajo večje težave. Ne govorim tudi o tem, da naša zunanja politika zahteva določene žrtve za našo konsekvantno politiko neodvisnosti in nepodrejanja temu ali onemu bloku. Nadalje so nas uspehi v preteklih letih, v dobi naglega konstantnega porasta proizvodnje, ki ga beležimo z 10, 12 in 13 % letno, zanesli, da smo postali preveliki optimisti, misleč, da zmoremo vse. Zategadelj smo šli tudi v dokaj napete plane, v katerih je bila zelo napeta notranja delitev, čestokrat tako, da so bila v planu šele predvidevana sredstva že vnaprej angažirana, torej brez zadostnih rezerv oziroma praktično brez rezerv, ker kolikor so bile nominalno postavljene, so bile že večinoma predestinirane za kaj jih bo treba porabiti. Tako je prihajalo nujno do močnih pojavov nestabilnosti v našem gospodarstvu, nestabilnosti na našem tržišču, pri čemer se je tudi naša državna uprava pokazala ne dovolj organizirana in nezadostno učinkovita.

V lanskem letu uvedeni sistem delitve dohodka ni bil v celoti izveden v tistih okvirih, kot je bil v začetku zamišljen. Ni bil izdelan celovit instrumen-

tarij tega sistema in niti pripravljenost državne uprave, da z določenimi ukrepi zagotovi, da ne pride do nepravilnosti. To se je šele letos izvršilo, s komisijami in z navodili, po katerih naj se zagotovi več ali manj pravilna delitev notranjega dohodka v podjetjih. Zaradi takih pomanjkljivosti je seveda prišlo tudi do neekonomskega trošenja sredstev. V taki ihti, v takem poletu za investicije v tej naši veliki dinamiki, je seveda prihajalo tudi do — če danes gledamo nazaj — povsem nemogoče situacije, da se je vse pehalo za investicijami, vsak je gledal v prvi vrsti na svoje torišče, da smo imeli v takem vzdušju vrsto nacionalističnih pojavov, partikularističnih egoizmov, tendenc zapiranja tržišča in poskusov uveljavljanja monopolnih pozicij tega ali onega podjetja, te ali one trgovine, občine ali republike.

Pri tem so seveda zlasti, kot sem že dejal, izzvale odpor proti nepravilnostim pri delitvi osebnega dohodka in druge zlorabe družbenih sredstev. Tako danes lahko rečem, da ima politična akcija, ki je začeta in, ki je zlasti izrazito ilustrirana v govoru tovariša Tita v Splitu, dvojen pomen: pomen konsekvantne in vztrajne borbe proti takim nemogočim in nedovoljenim izmalicenjem naših socialističnih odnosov, obenem pa je tudi resno opozorilo, da je treba za vzroke naših težav pogledati v korenine. Temu primerno moramo vzbuditi aktivnost v smeri blažitve negativnih situacij, v kateri se nahaja naša država v odnosu na zunanji svet. Resno moramo pregledati, v kolikšni meri je bilo naše dosežanje planiranje razumno in korigirati pretiravanja v napeti razdelitvi, ki je neustvarljiva. Neposredno se moramo angažirati, da ustavimo razvoj v negativni smeri teh naših gospodarskih težav, tako da v globljem analiziranju in globljem študiranju in podvzemanju ukrepov pridemo do koncepcij socialistične ekonomike, kakršna ustreza naši družbeni ureditvi in našim pogojem, — poudarjam našim pogojem — spričo dokajšnjih razlik v razvitosti, našim gospodarsko-strukturalnim pogojem.

V celoti lahko rečem, da so naše težave, težave rasti. Zaradi naglega poleta smo se znašli v situaciji, da smo preveč razviti za naše lastne potrebe in seveda nezadostno razviti, da se dovolj učinkovito vključimo v mednarodno menjavo. To še posebej v situaciji, ko nam zaprta integracijska področja delajo še več težav.

Zato je brez dvoma pravilno poudarjeno v ekspoziciji tovariša Avblja, da so naperi, ki jih je doslej podvzemal Izvršni svet in akcija, ki je šla preko okrajnih in občinskih ljudskih odborov, preko gospodarskih sekretariatov in zbornic zaradi anganžiranja vseh sil za realizacijo plana, bila koristna in pravilna. Če te akcije ne bi bilo, bi danes beležili večji manjko, kakor ga danes imamo. Pri tem naj spomnim na navedbe tovariša Avblja, da imamo ob mnogih pozitivnih primerih žal še preveč negativnih, kjer subjektivne sile niso bile zadosti angažirane in bi, če bi bile v celoti angažirane, imeli lahko neprimerno boljše rezultate. Po njegovi navedbi ni razlogov za zaostajanje zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala in podobno.

Dalje bi rekel nekaj misli v polemičnem smislu o izvoru konkretnih naših anomalij, ki so izbile v prvi plan razpravljanja vseh naših družbenih subjektivnih sil in vsega našega ljudstva.

O teh anomalijah so že različni komentarji. V manjši meri doma, bolj iz inozemstva. Nekateri izmed njih si sladostno skušajo iz tega kovati kapital, kot da izvirajo te gospodarske težave iz našega sistema. Češ, ti pojavi dokazujejo, da je sistem delavskega in družbenega samoupravljanja doživel

fiasko. Mislim, da lahko vsi smelo trdimo, da niso te gospodarske težave posledica prevelike demokracije, marveč posledica nezadostno učinkovito izvajane demokracije; da ni bilo dovolj usmerjanja s strani naših subjektivnih sil, da bi delavski sveti mogli v polni meri vršiti svojo vlogo, s čimer bi brez dvoma preprečili takšne anomalije.

Iz tega logično izhaja, da gre tu v prvi vrsti za to, da moramo zagotoviti učinkovitost in pravilno usmerjanje naših delavskih svetov v njihovem gospodarjenju, s čimer bomo najbolj uspešno lahko v bodoče onemogočali takšne pojave. Namreč, prehodno obdobje v katerem smo, ne more biti tako kratkotrajno, da bi lahko rekli, da lahko z enkratno kampanjo odpravimo vse te nepravilnosti. Taki pojavi se lahko sukcesivno ponavljajo. Mi jih lahko konstantno preprečujemo samo z zadostno afirmacijo naših organov družbenega upravljanja in družbene kontrole.

Dovolj pogosti so bili tudi primeri, ko subjektivne sile v naših samoupravnih organih niso bile dovolj zrele in dovolj sposobne, da bi ti organi odločali in pravilno sklepali v skladu z interesi vse naše družbe. Tu in tam so bili primeri teženj, da bi čim večji del dohodka prenesli na sklad za osebne dohodke in manj na sklad za rekonstrukcije in napredek podjetja. To zopet govori o tem, kje so naloge naših subjektivnih sil.

Govoru tovariša Tita v Splitu so skušali dati tudi pečat, češ, ali ne pomeni vračanje nazaj, vračanje na administrativni sistem, čeprav je bilo v govoru naglašeno, da gre za utrditev našega demokratičnega sistema. Vračanje nazaj je povsem iluzorno. Administrativni ukrepi, kolikor jih v posameznih konkretnih situacijah moramo podvzemat, to se pravi, kolikor jih podvzemajo državni organi — državna uprava, imajo samo ta namen, da se tako prepreči večje zlo, v kolikor subjektivne sile same niso v stanju in niso dovolj zrele, da bi to preprečile. Siceršnjega obračanja nazaj pri nas biti ne more. Čisto preprosto, nemogoče si je zamisliti, da bi se naši delovni kolektivi mogli sprijazniti s tem, da se odrečejo pravicam, ki so jih že priposestvovali in jih v ogromni večini tudi uspešno uveljavljali. Administrativni ukrepi so oportuni samo v takem primeru in samo za toliko časa, dokler služijo preprečevanju hujšega zla. Namreč, vsako pretiravanje v administrativnih ukrepanjih povzroči, da je težko zagotoviti normalno ekonomsko življenje, gibčnost. Gospodarstvu je potrebna čim večja gibčnost v delavskih svetih, seveda v osnovnih okvirih, ki so z zakonom določeni.

Danes smo tu slišali razlago nekaterih gledanj, s katerimi se ne morem povsem strinjati. Zato mislim, da je prav, da se resno spoprimemo s pojavi zlorabljanja demokracije, ko se postavljajo neka demagoška gesla, ko se lan sirajo sumničena vsevprek, kjer se vse posplošuje. Opozoril bi vas na govor tovariša Tita na sejmu v Beogradu. Kam bi nas pripeljalo, če bi zaradi manjšega števila direktorjev, ki so nepravilno poslovali, obtoževali vse od kraja. Pa je ponekod bilo, k sreči le v manjšem obsegu, tudi tako vzdušje. To mora seveda imeti potem take posledice, da tudi odgovornim ljudem v gospodarski operativi roke dol padejo — to, kar nam je povedal tovariš Avbelj na drug, malo kulturnejši način, — in mora potem efektivno gospodarjenje iti rakovo pot. Postavlja se vprašanje za naše subjektivne sile, kako je treba zagotoviti red in disciplino. Brez tega ni napredka. Socialna demagogija, izkoriščanje demokracije v najbolj negativni smeri, vodi v anarhijo. Ni drugega izhoda. Naši samoupravni organi, upravni odbori, delavski sveti, morajo dati podporo in

zahtevati od delovodij in upravnih organov podjetij, da se zagotovita red in disciplina, če je premajhna zavest samih proizvajalcev.

Pri nas se že kaže proces, da smo v zadnjem času vendarle že dosegli neke določene rezultate, da odstotek delavcev z najnižjo plačo pada — občutno pada. To se pravi, da se proces že boljša in da moramo v tej smeri iti naprej. Vendar je treba zagotoviti, da bo osebni dohodek temeljil na realnih pozicijah in realnih materialnih osnovah. Zagotoviti moramo na nek način, da se vzpodbude tudi tista delovna mesta, ki so doslej klasificirana v pravilnikih kot najnižje plačana. Da v tem oziru predvidimo, v kakšnem obsegu mora tudi tukaj veljati zakon ponudbe in povpraševanja, ki ga znamo uveljavljati, ne pa da smo frontalno proti.

Povsem se strinjam z ostalimi navedbami, če je krivda v plasmanu gotovega blaga — to je omenjal neki diskutant — da bi to moralo v prvi vrsti imeti vpliv na dohodek upravnega in komercialnega aparata, katerega glavna krivda pravzaprav je, da to blago ni bilo plasirano. Ne pa tako, da si režijsko zagotovi svoje dohodke in ga nič ne briga, če je blago obležalo v skladišču. Skratka, mislim, da moramo naše subjektivne sile usmeriti na jasno orientacijo, da anomalije odpravljamo z učinkovito družbeno kontrolo ter postavimo za to tudi ustrezne družbene organe.

V tej zvezi je tudi treba reči, da moramo podpreti odlok o uvedbi žiro računov za honorarne in razne druge dohodke. Mislim, da moramo vsekakor podpreti takšen način, ča imamo družbeno kontrolo nad raznimi dohodki, ki jih posamezniki imajo. To seveda ne pomeni, da smo proti honorarnemu delu, da smo proti nagrajevanju tistega, ki več dela in da smo proti dobremu nagrajevanju strokovnjakov, za katere moramo vedeti, da leži na njih ves proces nadaljne modernizacije in avtomatizacije naše proizvodnje in da jih je treba zato primerno stimulirati. Važno je, ča imajo delavski sveti dovolj jasno kontrolo nad izdatki za take namene in da ima družba tako kontrolo po banki in po službi družbenega knjigovodstva. Ta režim bi morali uvesti že pred dvema letoma, ko smo sprejeli zakon o obdavčevanju dohodka nad 500 000 oziroma sedaj nad 700 000 din. Že takrat je bilo to vprašanje aktualno. Čestokrat lahko najbolj pošten človek pozabi in je pravzaprav napravil prekršek, ker je v teku leta pozabil, da je dobil honorar za nek članek ali podobno reč. Neprimerno boljše je, če bomo glede tega imeli sistem, ki olajša kontrolo s strani samih samoupravnih organov. Na ta način, če je posredi banka, bodo otežkočene razne utaje, zlasti pa razna dvomljiva izplačila. Honorarji in drugi izdatki se bodo jasneje opravičili in knjigovodstvu, ker bo preko banke učinkovitejši družbeni nadzor. Sistem tekočih računov bo treba spopolniti pa še na ta način, da njihove stroške nosi banka ne pa individualni nosilec tekočega računa.

Dalje je Izvršni svet letos podvzel vrsto ukrepov: tu pred nami so določeni zakoni kot na primer zakon o budžetu, ki načenja vprašanje štednje; vsi ljudski odbori so se lotili določenih rebalansov planov, zlasti pa proračunov. V tej zvezi bi spomnil na izvajanje tovariša Kardelja na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine ča če gre za restrikcije, jih je treba podvzeti na vseh področjih. To se pravi, da morajo imeti vpliv na vso našo družbeno potrošnjo, pri čemer prihajajo v dani situaciji zlasti upoštev dolgoročne investicijske naložbe, naložbe v negospodarske namene izvzemši stanovanjsko izgradnjo. Poudarjam izvzemši, ker so na političnih nivojih bile vsepovsod poudarjene izjeme za stanovanjsko izgradnjo in tudi za zdravstveno službo, seveda v okviru danih

možnosti in sredstev, s katerimi posamezne teritorialne enote razpolagajo. V kolikor vem, ni pri restrikcijah nikoli bilo mišljeno, da bi bilo treba omejevati tudi stanovanjsko izgradnjo. Restrikcije je treba torej omejevati tam, kjer ne povzročajo gospodarske škode, ne pa tam, kjer bi pomenilo, da žagamo vejo, na kateri sedimo.

V danem momentu moramo forsirati najbolj kratkoročne investicije, ki hitro povečajo proizvodnjo in ki hitro omogočajo povečanje izvoza. Tega pa je izredno veliko in v tej smeri mislim, da bodo vedno na razpolago tudi ustrezni krediti. In morajo biti na razpolago, ker je to osnovna stvar, če se hočemo izmotati iz teh težav.

Omejitev osebnih dohodkov prav tako niso mišljene, najmanj pa pri najnižjih kategorijah, z izjemo pri nekaterih visokih prejemkih. Pri najnižjih pa se prav tako postavlja vprašanje notranje delitve s pravilniki in sistemom notranjega nagrajevanja, tako da povečanje spremlja tudi ustrezna večja produktivnost. Tovariš Tito je nedavno na nekem sestanku zelo decidirano načel vprašanje, da ne more biti govora o kakršnikoli splošni politiki generalnega zmanjšanja osebne potrošnje, ker nas lahko to privede v določene težave. Saj so bili ponekod že tudi nekateri znaki, da se zaradi določenega znižanja osebne potrošnje zmanjšuje tudi konzum. In to ima potem verižno povezavo in vpliv tudi na samo proizvodnjo.

Bistvo je v tem, da se naši naporji ne smejo odražati le v številki, da smo stoodstotno dosegli fizični obseg proizvodnje ali celo 110 %, boljše je, če smo dosegli fizični obseg proizvodnje 105 %, pri tem pa dvignili produktivnost za 10 %. To je neprimerno boljši rezultat in to je ključ problema, da zagotovimo možnost večje družbene akumulacije. Seveda bo glede akumulacije nujno treba podvzeti določeno revizijo našega sistema.

V glavnem je seveda to osnovni problem, ki sem ga deloma že nakazal. Če se hočemo izkupati iz tega stanja, da smo premočni zase in preslabi za mednarodno menjavo, je osnovna stvar izkupati se iz današnjega obrtniškega načina industrijske proizvodnje. Tu mora iti naš osnovni napor v smeri zagotovitve velike serijske proizvodnje, da v čim večji meri zagotovimo, da se razna podjetja medseboj sporazumevajo — jaz bom delal ta artikel, drudi drugega, kar ne velja samo za kovinsko-predelovalno industrijo. Mislim, po svoji laični pameti — nisem noben ekonomist — da lahko tudi tekstilne tovarne marsikje sklenejo med seboj dogovore, da bodo res polno zadostile potrebam, okusom in kapricam tržišča, pa da bo vendarle vsaka od njih imela veliko serijsko proizvodnjo. Težko je dvigati produktivnost, če neka tovarna izdelava določene vrste blaga samo nekaj tisoč metrov, čestokrat pa še manj. To brez dvoma draži stroške proizvodnje. In to velja tudi za čevlarsko industrijo. Tu je nedvomno vrsta problemov. Naše časopisje je čestokrat iznašalo in opozarjalo na primere, ko takšna konzervativna gledanja na proizvodnjo povzročajo, da se produkcijski stroški ne morejo manjšati in seveda s tem tudi ne more biti primerne kvalitete, ne okusa, ne ličnosti itd. za te artikle, če ne gremo na čimvečjo proizvodnjo sestavnih delov serijske proizvodnje tako, da delamo določene elemente za tržišče in koder se da, tudi za direktnega kooperanta. Tu morajo iti roko v roki: serijska proizvodnja, čimvečja delitev dela, kooperacija, modernizacija, avtomatizacija proizvodnje in podobno, ker ni govora o tem, da bomo mogli s primitivnim načinom proizvodnje in s samim pritiskom na fizični napor delavcev, biti kos inozemski konkurenci in se plasirati na mednarodnem trgu, pa

čepprav je pri nas delovna sila še vedno cenejša kot v inozemstvu. Naša orientacija pa ne sme biti v tem, da to delovno silo obdržimo pri tej nizki ceni, ampak da gre s produktivnostjo v korak tudi cena delovne sile, kakor jo v industrijsko razvitih deželah beležijo.

V tej smeri mislim, da morajo biti naše politične sile odločno skoncentrirane, da razumejo, da se skušajo poglobljati in da iščejo osnovne kriterije, ki so nujni in ki so primerni, da nekako v celoti v nas dozoreva, kako naj izgleda socialistična ekonomika v naših pogojih, to se pravi, gledati široko, ne iz ozkega stališča svoje tovarne in ne iz ozkega stališča svoje občine, ampak republike in federacije. Zato se pred naše družbene organe, na primer zbornice in podobno, postavlja vprašanje, kako neprimerno več pomagati pri orientaciji neposrednih proizvajalcev. Tako bi se morale uveljavljati službe podobne blagovni borzi, ali institucije za proučevanje konjunktura in podobno, s pomočjo katerih se potem posamezni proizvajalec neposredno znajde. Te mu dajo orientacijo, kje blago gre, kje pa ne itd. ali pa: situacija na našem trgu je taka, da te robe primanjkuje oziroma je te ali one robe preveč in se na ta način zna usmerjati. Zlasti pa to, da ta služba koristi za orientacijo, kje se na mednarodnem trgu da še kaj prodati, kje so odprta tržišča, kje so še neobdelana tržišča, kaj bi se še dalo prodati in podobno.

Tako je na primer neprimerno boljše, če imamo institucije take oblike, kot pa da bi se vračali na star administrativni sistem, kjer naj bi se stvari urejale v nekih ministrstvih in v okviru nekih velikih monopolov, ker imamo iz tega sistema zelo slabe izkušnje.

Čepprav gledamo tako kritično na našo ekonomsko situacijo, pa smo lahko kljub temu optimisti. Treba se je samo spopasti z našimi slabostmi, treba se je, kot sem dejal, odločno tolči z ostanki kapitalistične mentalitete v našem gospodarjenju, tako v tovarni kot v komuni. Kapitalistična mentaliteta je namreč tudi to, če komuna zapira za sabo svoje tržišče. To je ozkost. Prav tako pa je kapitalistična mentaliteta tudi vsak nacionalizem, če na primer mislimo, da smo ne vem kako boljši kot so drugi in podobno. Posebej opozarjam na demagoške parole in uravnilovske poglede. Kritika je eno, kritikastrstvo pa druga stvar. Kritika mora imeti popolnoma prosto pot in iznešena upravičena kritika mora žeti hitro rešitev, odpraviti kritizirane slabosti, kritikastrstvo pa je treba razkrinkati, ker demobilizira, negativno deluje in ustvarja vzdušje, ki nujno mora slabiti celoten naš polet.

Tovariš Avbelj je omenil tudi obremenitve privatnega kmetijskega sektorja. Če analiziramo zadnji čas, vidimo, da smo lansko in predlansko leto imeli mnogo lepše izgleda za močnejšo in hitrejšo kooperacijo, kot se je to pokazalo potlej. Samo zaradi tega, ker so dohodki kmeta neprimerno porasli, in zlasti ker smo dopustili, da so se njihovi dohodki na razne načine povečavali tudi izven kmetijske proizvodnje, se z vso nujnostjo postavlja vprašanje ustrezne politike do kmetijske proizvodnje, zlasti pa forsirane aktivnosti za racionalno gospodarstvo tudi v kmetijski proizvodnji.

To je nekam na splošno, kar sem mislil dodati k tej razpravi, ki je danes na dnevnem redu. Sedaj pa mi dovolite, da preidem na nekatera vprašanja, ki so v zvezi z drugo točko dnevnega reda.

Poznate zadnje sklepe Zvezne ljudske skupščine. Zaradi njih ima Republiški zbor danes na dnevnem redu spremembe zakona o državni upravi in tudi do-

ločene spremembe v proračunu. Skupaj pa moramo razpravljati tudi o spremembah v sestavi Izvršnega sveta naše skupščine. Ker je predsednik Izvršnega sveta tovariš Kraigher izvoljen za člana koordinacijskega odbora, to je ožjega kabineta Zveznega Izvršnega sveta in za predsednika odbora za splošna gospodarska vprašanja, tovariš Bole imenovan za podpredsednika Zvezne gospodarske zbornice, tovariš Ingolič za direktorja v Zveznem zavodu za gospodarsko planiranje in tovariš Dermastia za generalnega direktorja jugoslovanske institucije zavarovanja DOZ, zato dajem v soglasju s političnim vodstvom predlog, da se za predsednika Izvršnega sveta izvoli tovariš Viktor Avbelj.

Dalje, da se za nove člane Izvršnega sveta izvolijo člani Republiškega zbora tovariš Rudi Čacinovič, Jože Tramšek in Beno Zupančič. Nadaljne izpopolnitve Izvršnega sveta bi se predvidoma izvršile kasneje, ko bodo izvršene nadomestne volitve za dve izpraznjeni poslanski mesti. Te nadomestne volitve je treba izvršiti glede na to, da smo na prejšnjem zasedanju podaljšali mandat naše skupščine zaradi sprejetja nove ustave. Nadaljnje notranje spremembe pa bo Izvršni svet izvršil v svoji pristojnosti.

Nadalje imam predlog Republiškega zboru, da izvoli tovariša Ingoliča za delegata Republiškega zbora v Zvezni ljudski skupščini namesto tovariša Dermastie, ki je dal ostavko na svoj poslanski mandat. Imam pa še nekatere predloge prav tako v soglasju z vodstvom Zveze komunistov in na osnovi konzultacije s Socialistično zvezo, ki jih moram posebej obrazložiti.

Mislim, da je že dolgo časa vsem znano stališče Zveze komunistov, da je treba preprečevati kopičenje več funkcij pri eni osebi, ker to otežkoča dobro opravljanje funkcij ene osebe. V skladu s tem stališčem bodo tudi republiška vodstva, to je Zveza komunistov in Socialistična zveza v svoji pristojnosti izvršile nekatere ustrezne spremembe. Spričo nalog pa, ki se v naši situaciji postavljajo pred državne in politične vodilne organe v republiki, ki so nakazane v ekspoziciji tovariša Kardelja, se nujno vsiljuje potreba, da se v skladu s stališčem nezdruževanja več funkcij v eni osebi in zaradi večje učinkovitosti posameznika pritegne več ljudi tudi na politično delo v političnih vodstvih. Zato iznašam tu nekatere predloge, ki so v pristojnosti republiške skupščine.

Tako je predlog, da se ločita funkcija predsednika gospodarskega odbora in odbora za družbeni nadzor Ljudske skupščine, katerih delo že po svoji naravi, zlasti ob povečanih nalogah odbora za družbeni nadzor kaže, da ni primerno, da jih vodi ista oseba. Zato predlagam, da se izvoli tovariš Matija Maležič v odbor za družbeni nadzor, na izpraznjeno mesto tov. Jermiana. V pristojnosti samega odbora pa je, da bi eventualno tovariša Maležiča izvolil za predsednika.

In končno predlagam, da tudi mene razrešite funkcije predsednika Ljudske skupščine in za novega predsednika izvolite tovarišičo Vido Tomšič.

Ta predlog utemeljujem s tem, da se je že pred leti razpravljalo o tem, da ne bi bilo treba povezovati funkcije predsednika skupščine s funkcijo sekretarja Centralnega komiteja Zveze komunistov v republiki. To stališče bo naglašeno tudi v novi ustavi. Smatram pa, da bi za to ne bilo treba čakati nove ustave iz razloga da bi jaz svoje oslABLJENE moči mogel čimbolj posvetiti samo eni funkciji. Z odhodom tovariša Kraigherja bomo že tako zelo oslABLJENI, kar bomo morali poskušati nadomestiti s pritegnitvijo mlajših in z večjim kolektivnim delom republiškega vodstva. Zato prosim, da navedene razloge upoštevate in sprejmete moje predloge.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Slišali ste govor in predloge tovariša Marinka, med drugim pa tudi izjavo in prošnjo, da ga razrešimo dolžnosti predsednika Ljudske skupščine in da se za predsednika Ljudske skupščine izvoli tovarišica Vida Tomšič.

Glede na to predlagam, da naš dnevni red dopolnimo z novo 2. točko dnevnega reda, to je »razrešitev in izvolitev predsednika Ljudske skupščine.« Sprejmete to razširitev dnevnega reda? (Poslanci se strinjajo.)

Ker je predlog sprejet, moramo najprej sklepati o razrešitvi dosedanjega predsednika tovariša Mihe Marinka. Se skupščina glede na njegovo obrazložitev o razrešitvi strinja? Kdor je za razrešitev naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tovariš Miha Marinko razrešen dolžnosti predsednika Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Prehajamo na volitev novega predsednika. Predlog za izvolitev mora po ustavnem zakonu in našem poslovniku predložiti najmanj 20 poslancev.

Tovariš Miha Marinko je predlagal, da se za novega predsednika Ljudske skupščine LRS izvoli tovarišica Vida Tomšič. Ta predlog je predložil tudi v pisni obliki in so ga poleg njega podpisali še naslednji ljudski poslanci: Franc Leskošek, Franc Kimovec, Franc Pirkovič, Albert Jakopič, Ivan Ros, Tone Kropušek, Tine Lah, Tine Remškar, Lojze Očepek, Rudi Ganziti, Miran Cvenk, Lojzka Stropnik, inž. Ivo Klemenčič, Stane Fele, Pavel Žerovnik, Julij Beltram, Milan Apih, Janko Rudolf in Jakob Žen.

Je morda še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker drugega predloga ni, dajem predlog, da se tovarišica Vida Tomšič razreši dolžnosti člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in izvoli za predsednika Ljudske skupščine LRS, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za predsednika Ljudske skupščine LRS soglasno izvoljena tovarišica Vida Tomšič. (Ploskanje.)

Prosim tovarišico Vido Tomšič, da zavzame svoje mesto in dalje vodi sejo.

Predsednik V i d a T o m š i č: Tovariši! Za izkazano zaupanje se vam najlepše zahvaljujem. Skušala bom zaupano mi nalogo z vašo pomočjo po svojih možnostih izpolnjevati.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na razrešitev in izvolitev predsednika in nekaterih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher je poslal 31. maja t. l. predsedniku Ljudske skupščine tale dopis: »Ker sem bil na zasedanju Ljudske skupščine FLRJ dne 28. maja izvoljen za člana Zveznega izvršnega sveta in sem s tem prevzel nove dolžnosti v Zveznem izvršnem svetu, prosim, da me Ljudska skupščina LRS razreši kot predsednika Izvršnega sveta LRS. Za razrešitev prosim na osnovi določbe 77. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije. Boris Kraigher.«

Predlagam, da sklepamo o celotnih spremembah Izvršnega sveta skupaj. Kot je že tovariš Miha Marinko ocenil, so tovariši Tone Bolč, dr. Marijan Dermastia, Jože Ingolič in Matija Maležič predsedniku Ljudske skupščine LRS dostavili

pisma, v katerih zaradi prevzema drugih dolžnosti prosijo za razrešitev dolžnosti člana Izvršnega sveta LRS. Predlagam, da skupščina sprejme naslednji sklep o razrešitvi predsednika in nekaterih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Razrešijo se:

1. Boris Kraigher dolžnosti predsednika Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS;

2. Tone Bole, dr. Marijan Dermastia, Jože Ingolič in Matija Maležič, dolžnosti člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS. Kdor je za tak sklep o razrešitvi predsednika in nekaterih članov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep sprejet.

Potrebne so volitve novega predsednika in nekaterih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Prehajamo na volitve predsednika Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS. Predlog je nakazal že tovariš Miha Marinko in ga je podpisalo 20 poslancev. Ali obstoja še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če takega predloga ni, dajem predlog, da se za predsednika Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS izvoli tovariš Viktor Avbelj, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko. — Ploskanje.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za novega predsednika Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS soglasno izvoljen tovariš Viktor Avbelj.

Prehajamo na volitve članov Izvršnega sveta. Predlog je stavil v imenu skupščine in že preje omenjenih 20 poslancev tovariš Miha Marinko. Glasi se, da se za člane Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS izvolijo tovariši Rudi Čačinovič, Jože Tramšek in Beno Zupančič. Ali obstoji še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog, da navedeni tovariši postanejo člani Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so za člane Izvršnega sveta soglasno izvoljeni Rudi Čačinovič, Jože Tramšek in Beno Zupančič.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na razrešitve in volitve članov odborov oziroma komisij Ljudske skupščine LRS.

V odboru za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS ni zasedeno eno mesto, ker je bil član odbora Riko Jerman 26. junija 1961 izvoljen za člana Izvršnega sveta. Prosim za predlog. Mislim, da je tovariš Miha Marinko predlagal, da se na to mesto izvoli tovariš Matija Maležič. Za ta predlog zadostuje tudi predlog enega poslanca.

Franc Pirkovič: Ponavljam predlog, da se za člana odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS izvoli Matija Maležič.

Predsednik Vida Tomšič: Obstoji še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog za izvolitev tovariša Matije Maležiča za člana odbora za družbeno nadzorstvo na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog, da se Matija Maležič izvoli za člana odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS, sprejet.

V komisiji za ljudske odbore Ljudske skupščine LRS je izpraznjeno mesto, ki ga je zasedal tovariš Anton Peternelj, ki mu je prenehal mandat poslanca, ker je sprejel službo v državni upravi. Prosim za predlog za novega člana te komisije.

Martin Košir: Predlagam, da se za člana komisije za ljudske odbore Ljudske skupščine LRS izvoli tovarišica Slavica Zirkelbach.

Predsednik Vida Tomšič: Slišali ste predlog tovariša Koširja, da se izvoli za člana komisije za ljudske odbore tovarišica Slavica Zirkelbach. Je še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za člana komisije za ljudske odbore izvoljena tovarišica Slavica Zirkelbach.

Ker je ta točka dnevnega reda izčrpana, prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razrešitve in volitve sodnikov.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog, ki ga je prebrala tovarišica Pirkovič, da razrešimo dr. Frana Omladiča kot sodnika Višjega gospodarskega sodišča in da ga izvolimo za sodnika Vrhovnega sodišča, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dr. Franjo Omladič razrešen kot sodnik Višjega gospodarskega sodišča LRS in izvoljen za sodnika Vrhovnega sodišča LRS v Ljubljani.

S tem je dnevni red skupne seje izčrpan in zaključujem sejo. Ločene seje bodo po krajšem odmoru.

Seja je bila zaključena ob 12. 45 uri.

28. seja

(19. julija 1962.)

Predsedovala: Vida Tomšič, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 11.15 uri.

Predsednik Vida Tomšič: Pričenjam 28. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev. Odsotnost ljudskih poslancev je bila opravičena že na sejah obeh zborov.

Prosim tajnika Ljudske skupščine, da prebere zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik zadnje seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je zapisnik sprejet.

Odbor za družbeno nadzorstvo me je obvestil, da je na seji dne 9. junija 1962 izvolil za svojega predsednika Matijo Maležiča.

Predlagam naslednji dnevni red današnje skupne seje:

1. obravnava o problemih socialnega zavarovanja;
2. obravnava poročila odbora za družbeno nadzorstvo o poslovanju občinskih stanovanjskih skladov;
3. obravnava o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LR Slovenije;
4. obravnava o predlogu odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS;
5. volitev članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS;
6. razglasitev zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov;
7. poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS;
8. sklepanje o razrešitvi in izvolitvi sodnikov.

Ali obstoji še kakšen drug predlog za dnevni red? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red, vprašam ljudske poslance, če ima kdo kakšno ustno vprašanje? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o problemih socialnega zavarovanja.

Poročila so obravnavali pristojni odbori in prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec

odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, ljudski poslanec Franc Šebjanič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Angela Boštjančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec zbora za gospodarstvo Republiškega zbora, ljudski poslanec Franc Kralj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Janez Petrovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca obeh zakonodajnih odborov, da da poročilo k predlogu priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja. (Poročevalec obeh zakonodajnih odborov ljudski poslanec Marija Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pred prehodom na obravnavo o poročilu in priporočilu, prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Košmelja, da da obrazložitev.

Miran Košmelj: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet je o problemih potrošnje sredstev za socialno zavarovanje delavcev v letošnjem letu že nekajkrat zelo resno razpravljal. Za tekoče leto je sprejel že pomembne ukrepe s področja financiranja, sprejel je stališča do posameznih najbolj perečih problemov in dal pobudo za prve razprave s prizadetimi činitelji na terenu. Izvršni svet se je tudi odločil, da zaradi resnosti problemov, ki nastajajo v tej obliki družbene potrošnje, poroča tudi Ljudski skupščini.

Da bi razumeli resnost in tudi nujnost obravnavanja teh problemov, mi dovolite, da najprej z nekaterimi podatki osvetlim ta del družbene potrošnje.

Poskušajmo podati analizo za zadnjih deset let, to je, vzemimo za izhodiščno leto 1953, ko se je v socialno zavarovanje uvedlo samoupravljanje in so se uveljavila nova načela o financiranju, ki bodo veljala do konca letošnjega leta. V primerjavi z letom 1953 se bo v Sloveniji narodni dohodek v letu 1962 (vsi podatki, ki jih bom navajal, so po tekočih cenah) povečal za 3,4 krat, skupni izdatki za zdravstveno, invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter za otroške dodatke pa za 3,9 krat. V okviru navedene potrošnje je dinamika porabe sredstev za posamezne panoge zavarovanja zelo različna. Izdatki za zdravstveno zavarovanje se bodo po oceni povečali za 7,1 krat, za pokojninsko zavarovanje za 4,9 krat, za invalidsko zavarovanje za 3,7 krat in za otroške dodatke za 1,5 krat.

V obravnavanem obdobju je udeležba izdatkov socialnega zavarovanja v narodnem dohodku imela tendenco porasta. Posebno je prišlo to do izraza v letu 1961 in tudi v letu 1962, ko stopnja naraščanja izdatkov socialnega zavarovanja še vedno presega stopnjo naraščanja narodnega dohodka. To pomeni, da potrošnja sredstev za socialno zavarovanje narašča hitreje, kot naraščajo naše materialne zmogljivosti. Določeni skoki in sorazmerno naraščanje izdatkov v posameznih letih, bi bili kot ukrep zavestne politike sicer razumljivi. Toda trajno povečavanje te potrošnje in zlasti še tako nenormalni skoki v povečanju potrošnje, do katerih je prišlo v letu 1961, nikakor niso v skladu z našo politiko razdelitve razpoložljivih sredstev.

Običajno smo doslej trošili sredstva socialnega zavarovanja, ne da bi s kakšno posebno prizadevnostjo preverjali vsako leto posebej, kakšno kritje imamo v okviru predpisanih prispevkov. In če so zaključni računi skladov socialnega zavarovanja pokazali konec leta primanjkljaj, smo se zadolžili pri banki. V bistvu je pomenil tak sistem financiranja najboljšo spodbudo za nesmotrno gospodarjenje s sredstvi. Čeprav obstojajo tudi nekatere objektivne okoliščine, je vendarle tak sistem brez dvoma veliko pripomogel k dejstvu, da imamo na skladih dolgoročnih zavarovanj v Ljudski republiki Sloveniji konec leta 1961 pri Narodni banki skupno 11,7 milijard dinarjev dolgovi, ki so nastali v preteklih šestih letih.

Da bi bolj nazorno pokazal, kaj pomenijo izdatki socialnega zavarovanja za naše gospodarstvo, navajam samo nekaj najbolj značilnih primerjav.

V lanskem letu smo v Sloveniji potrošili za vse panoge zavarovanja 58 milijard dinarjev. Dejansko pa je bilo potrošeno še več, ker v tem znesku niso upoštevani izdatki za službo zaposlovanja delavcev, prispevek za Zvezni zavod za socialno zavarovanje, sredstva preventivnega zdravstvenega varstva ter rezerv in tudi ne izdatki za denarna nadomestila, ki jih plačujejo podjetja in drugi zavezanci za prvih sedem dni bolezni oziroma odsotnosti z dela. Povečana še za te izdatke je celotna potrošnja sredstev v letu 1961 znašala 61,6 milijard dinarjev. Čisti osebni dohodki vseh zaposlenih v našem gospodarstvu pa so znašali v tem letu 114 milijard dinarjev.

Za socialno zavarovanje smo torej porabili več kot je znašala polovica njihovih enoletnih čistih osebnih dohodkov; ali pa: za socialno zavarovanje smo potrošili približno toliko, kot so znašali čisti osebni dohodki v slovenski industriji. Ali pa: medtem, ko smo v letu 1961 potrošili za vse namene socialnega zavarovanja 61,6 milijard dinarjev, so znašale bruto investicije slovenske industrije v osnovna sredstva komaj 40 milijard dinarjev.

Pri analizi potrošnje sredstev socialnega zavarovanja se bom zadržal predvsem pri nekaterih vrstah izdatkov za zdravstveno zavarovanje, ki v zadnjih letih najmočneje naraščajo. Uvodoma pa moram takoj poudariti, da pri reševanju problemov nenormalnega naraščanja izdatkov za zdravstveno zavarovanje nikakor ne moremo izhajati iz zahteve, da bi zniževali doseženo raven in kvaliteto zdravstvenih storitev. To bi bilo lahko usodno za nadaljnje izboljšanje zdravstvenega varstva zavarovancev, kakor tudi za napredek medicinske znanosti, kajti pozitivni ali negativni rezultati se na teh področjih pokažejo šele v daljših obdobjih.

Toda, čeprav so rezultati široko zasnovane akcije za izboljšanje zdravstvenega stanja delovnih ljudi v zadnjem desetletju zelo ugodni in čeprav je razumljivo, da doseženi standard zdravstvenega varstva in stalno zviševanje ravni zdravstvenih storitev sama po sebi ustvarjata večje zahteve in večje potrebe po sredstvih, nas vse to nikakor ne odvezuje, da ne bi skrajno kritično in ostro nastopali proti vsem neutemeljenim izdatkom, ki brez potrebe povečujejo izdatke zdravstvenega zavarovanja.

Kot sem že navedel, je bilo povečanje potrošnje sredstev za socialno zavarovanje najmočnejše v letu 1961. V tem letu smo za te namene potrošili za okroglo 15 milijard dinarjev ali za 34 % več sredstev kot v letu 1960, medtem ko se je narodni dohodek po ocenah statistične službe povečal za okroglo 14 %. V okviru celokupne potrošnje pa so najmočnejše narasli izdatki za zdravstveno zavarovanje, in sicer za okroglo 49 % — če upoštevamo investicije — oziroma

za 41 % brez investicij. Tako smo v tem letu potrošili za zdravstveno zavarovanje, brez upoštevanja investicij, nekaj nad 25 milijard dinarjev, kar je za 7,4 milijarde več kot v prejšnjem letu.

V letu 1962 predvidevajo finančni načrti skladov nadaljnje povečanje potrošnje sredstev za socialno zavarovanje, in sicer približno 7,2 milijarde dinarjev, od katerih odpade na povečanje za zdravstveno zavarovanje 3,9 milijard dinarjev. Ko skušamo ob tolikih sredstvih za zdravstveno zavarovanje kritično presoditi upravičenost nastalih izdatkov in poiskati skrite rezerve, se moramo ustaviti pri vseh udeležencih, ki sodelujejo na kakršenkoli način v procesu trošenja sredstev. Doslej smo vse premalo skrbeli za to, da bi zavarovance učinkovito seznanili s stroški zdravstvenega varstva in zavarovanja nasploh ter z njihovo povezanostjo z materialnimi možnostmi. Od tod izvira marsikje povsem nevzdržno mišljenje, češ, da je realizacija pravic zdravstvenega varstva neodvisna od rezultatov naše materialne proizvodnje in da ima posameznik pravico zahtevati tudi tisto, česar v danih pogojih še ne zmremo. Zato so se marsikje pojavile pretirane zahteve in pritiski na zdravnike, ki naj bi za najmanjša obolenja odobraval bolniški dopust, predpisovali čim dražja zdravila in podobno.

Za leto 1962 predvidevamo na zavarovanca povprečno 56 472 dinarjev izdatkov za zdravstveno zavarovanje. To predstavlja brez dvoma zelo visok standard zdravstvenega varstva. Intenziteto koriščenja zdravstvenih uslug pa pokaže podatek, da je bilo v letu 1961 evidentiranih na 100 zavarovancev 94,55 % obolenj, kar pomeni, da je bil v povprečju skoraj vsak zavarovanec enkrat v letu bolan in nezmožen za delo.

Zadnje čase postaja zelo pereče nenormalno naraščanje odstotka nezmožnih za delo zaradi bolezni in poškodb, in v zvezi s tem naraščanje števila izgubljenih delovnih dni v proizvodnji. Za manjši del tega porasta obstajajo sicer objektivni vzroki, občasne epidemije, naraščanje prometnega traumatizma in podobno, večji del pa je subjektivne narave. Pri mnogih zavarovancih se odraža to v pritisku na zdravnika, da bi jim odobril bolezenski dopust, pri mnogih zdravnikih, zlasti mlajših pa v preveliki popustljivosti do teh zahtev. Dogaja se celo, da gospodarske organizacije same, zlasti tiste, ki imajo obratne ambulante, skušajo reševati problem odvečne delovne sile v breme socialnega zavarovanja s tem, da poskušajo vplivati na zdravnike, naj bodo širokogrudni pri obravnavanju bolezenskih dopustov.

Nadalje ni nobena skrivnost, da mnogi zavarovanci skušajo čestokrat izsiljevati bolezenske dopuste, da bi v tem času opravili določena sezonska kmetijska dela ali kakšno drugo gospodarsko dejavnost. In čeprav predvideva zakon o zdravstvenem zavarovanju za take prekrške denarne kazni, ugotavljamo, da zaradi pomanjkanja nadzorstva službe socialnega zavarovanja skoraj ne poznamo primerov uporabe teh sankcij. Vse kaže, da tudi institucije zdravniških komisij, ki imajo po navedenem zakonu pomembno nalogo pri presoji nezmožnosti za delo, ne delujejo zadosti učinkovito.

Kako se taki pojavi odražajo v izdatkih zdravstvenega zavarovanja, zgovorno dokazujejo naslednji podatki. V letu 1961 smo zaradi bolezni in poškodb pri delu izplačali v Sloveniji za nadomestilo osebnega dohodka skupno 4 in pol milijarde dinarjev, ali za 34 % več kot v letu 1960. Od tega so plačali skladi zdravstvenega zavarovanja 3,3 milijarde, 1,2 milijarde pa so plačala podjetja. Število v proizvodnji izgubljenih delovnih dni zaradi bolezni in poškodb, se je

povečalo od leta 1960 na leto 1961 za 6,2 %. Zaradi tega smo na delovnih dneh v proizvodnji v letu 1961 utrpeli izgubo v višini 4,43 % ali skupno 6,8 milijona dni od vseh možnih delovnih dni.

Naravnost vznemirljivi pa so podatki, ki se nanašajo na prvih pet mesecev letošnjega leta. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta so se izdatki denarnih nadomestil povečali za 70 %, in smo v tem času porabili že 2,6 milijard dinarjev, od česar so plačali skladi zdravstvenega zavarovanja 1,8 milijarde, podjetja pa blizu 800 milijonov dinarjev. Izpad, ki ga je kot dodatno izgubo utrpela proizvodnja, se kaže v tem, da smo imeli v istem obdobju lanskega leta 4,07 % izgubljenih delovnih dni, v letošnjih prvih petih mesecih pa 5,09 % ali za 25 % več, pri čemer pa se je število zaposlenih v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečalo le za 1,1 %. Podatki bi dali slutiti, da se je zdravstveno stanje zaposlenih izredno močno poslabšalo; vendar vemo, da to ni res.

Zanimivo je, da je stalež bolnikov zaradi bolezni in poškodb pri delu v prvih petih mesecih letošnjega leta iznad republiškega povprečja v okrajih Celje, kjer znaša povečanje v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta 36 %, Novo mesto ima porast za 35 %, Koper za 32 % in Murska Sobota za 29 %. Po posameznih vejah gospodarstva in družbene dejavnosti pa so naslednja karakteristična povečanja: ladjedelništvo za 52 %, proizvodnja in predelava premoga za 41 %, kulturno-prosvetna in socialno-zdravstvena dejavnost za 37 %, kmetijstvo za 36 %, proizvodnja in razdeljevanje električne energije za 33 %, proizvodnja in predelava nafte za 31 %, papirna industrija za 30 %, lesna industrija za 29 %, industrija gradbenega materiala za 28 % itd.

Naraščanje odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodb pa se odraža tudi v naraščanju izdatkov za ambulantno in bolnišnično zdravljenje ter za zdravila. Izdatki za ambulantno zdravljenje so se v obdobju januar — maj 1962 v primerjavi v istem obdobjem leta 1961 povečali za 49 %, ambulantnih pregledov in storitev je bilo približno 21 % več, izdatki za bolnišnično zdravljenje so porasli za 37 %, izdatki za zdravljenja pa so porasli za 58 %. V prvih petih mesecih letošnjega leta se je nasproti istemu obdobju lanskega leta povečalo skupno število izdanih receptov za zdravila za 28 %, na enega zavarovanca pa je bilo v letošnjih prvih petih mesecih izdanih povprečno kar 6,5 receptov. Pritisk na pretirano predpisovanje količin zdravil je bil v letošnjem letu še posebno očiten pred uvedbo prispevanja zavarovancev k stroškom za zdravila, to je pred 1. julijem. Tudi glede nabave in potrošnje zdravil niso nobena skrivnost govorice, kako si tu in tam posamezniki ustvarjajo precejšnje zaloge zdravil.

Nastala situacija kaže, da se plačniki prispevkov socialnega zavarovanja premalo zavedajo, da pomenijo izdatki za socialno zavarovanje v bistvu del osebnih dohodkov, in da pomeni vsaka neracionalna poraba teh sredstev znižanje realne življenjske ravni proizvajalcev. Na drugi strani gre taka potrošnja v breme gospodarskega razvoja vsake in vseh proizvajalnih organizacij, ker zaradi previsokih stroškov proizvodnje znižuje konkurenčno sposobnost in zlasti omejuje možnost izvoza. S stališča povečevanja ravni zdravstvenega varstva in večjih materialnih možnosti za razvijanje modernega zdravstva pa vsaka kratkovidnost v poslovni politiki proizvodnih organizacij v daljšem razdobju samo zmanjšuje realno vrednost skladov zdravstvenega zavarovanja.

Na posvetovanju s 66 vodilnimi slovenskimi zdravniki, ki je bilo konec preteklega meseca, se je pokazalo, da so povsem pravilno razumeli nujnost

racionalnega trošenja sredstev zdravstvenega zavarovanja. Še več, sami so pokazali na velike rezerve v trošenju sredstev, namenjenih za zdravstveno varstvo. Tako je bila dana že vrsta predlogov za boljše povezovanje zdravstvene službe s službo socialnega zavarovanja, za okrepitev vloge zdravnika in njegove soodgovornosti pri bolj ekonomičnem trošenju sredstev in za odpravo tistih slabosti v organizaciji zdravstvene službe, ki brez koristi za zdravje zavarovancev povečujejo stroške zdravstvenega zavarovanja.

Prav je, da s tem v zvezi povemo tudi jasno stališče do izredno občutljivega problema osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev. Ne gre za nikakršno gonjo proti visokim osebnim dohodkom zdravnikov, če jih s svojim delom dejansko zaslužijo. Republiški predpis o splošnih merilih za delitev dohodka samostojnih zavodov zahteva od zdravstvenih ustanov, da zagotovijo tak sistem delitve, ki bo na eni strani omogočil ustrezno priznanje za resnično opravljeno količino in kakovost dela, in da bo na drugi strani preprečil neupravičeno visoke dohodke ter odpravil morebitne nezakonite vire osebnih dohodkov. Dobro se zavedamo, da prehod na samoupravljanje v zdravstvenih ustanovah, izdelava samoupravnih predpisov in zlasti sistemov delitve, niso za zdravstvene delavce preprosta stvar. Toda vse kaže, da so začetne težave vendarle že mimo. S pogumom in vnemo, s kakršno se je teh problemov lotila velika večina kolektivov zdravstvenih ustanov, lahko pričakujemo, da bodo tudi te probleme vsak dan boljše reševali.

Problem, ki so ga zdravstveni zavodi dolžni rešiti v okviru predpisov za stabilizacijo gospodarstva, je vskladitev cen zdravstvenih storitev. Vse kaže, da je tu še mnogo omahovanja in namesto, da bi imeli že podpisane pogodbe z zavodi za socialno zavarovanje, se obe strani še kar naprej večinoma samo neučinkovito pogajata, tako da je bilo v Sloveniji koncem julija podpisanih komaj 44 % vseh pogodb. Le v okraju Maribor so sklenjene že vse pogodbe. V največjem zaostanku so v Ljubljani, kjer je bilo od 47 sklenjeno le 27 pogodb. Izvršni svet bo v okviru pooblastil zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja in v duhu že sprejetih stališč hitro podvzel ukrepe, da se to stanje popravi.

V sami službi socialnega zavarovanja bo treba doseči boljše gospodarjenje s sredstvi, modernizacijo njenega poslovanja in zlasti učinkovitejši nadzor in preverjanje stanja pri uveljavljanju posameznih pravic iz socialnega zavarovanja. Zlasti se bodo morale tem problemom posebej podrediti bodoče skupnosti socialnega zavarovanja.

Glede pokojninskega in invalidskega zavarovanja so naše analize zaenkrat še preskromne, da bi lahko pokazali na vsa področja nesmotrnega gospodarjenja s sredstvi.

Vsekakor pa kaže opozoriti na primere, ko so si v preteklih letih nekateri posamezniki zagotovili pretirano visoko pokojnino na ta način, da so si pri svoji organizaciji izposlovali lažen dokument, s katerim so pred organi socialnega zavarovanja dokazali višje osebne dohodke ali pa višjo kategorijo delovnega mesta, kot so jih resnično imeli v obdobju, ki se upošteva za določitev pokojninske osnove. Tako prejemajo nekateri upokojenci povsem neupravičeno visoke pokojnine; postopek, ki je bil v par primerih izveden pred sodiščem, pa se je izkazal kot neučinkovit. Problem bo treba rešiti ob napovedani realizaciji pokojninskega zakona, hkrati pa tudi problem razponov med zneski najnižjih in najvišjih pokojnin, pri čemer so prizadeti predvsem upokojenci po starih

predpisih. Ob pridobivanju pravic za uveljavitev pokojnine so organi socialnega zavarovanja doslej vse preveč zanemarjali stvarno in konkretno preverjanje resničnosti podatkov, s katerimi so prosilci dokazovali svojo pokojninsko osnovo, občinske komisije za ugotavljanje delovne in druge dobe pa so pri opravljanju te naloge marsikje preveč širokogrudne in često na ta račun urejajo socialna vprašanja, ki bi se morala urejati v okviru občinskega proračuna.

Glede rezerv v potrošnji sredstev invalidskega zavarovanja bo vsekakor treba v bodoče zavzeti ostrejšje kriterije pri ugotavljanju popolne invalidnosti, postopek invalidskih komisij pa pospešiti.

Da bi se izognili nadaljnemu nepravilnemu naraščanju izdatkov socialnega zavarovanja, so potrebni hitri in široko zasnovani ukrepi na območju vsake komune. Predvsem pa bomo morali zagotoviti, da naše delo ne bo obtičalo samo pri ugotavljanju slabosti. Prvi napor, da bi se obremenitve osebnih dohodkov zaposlenih v bodočih letih lahko postopno zniževale, se odraža v predvidenem finančnem rezultatu skladov socialnega zavarovanja za leto 1962. Pri končnem določanju stopenj za posamezne panoge zavarovanja smo spričo porabe v prvih letošnjih mesecih morali povečati prvotno predvidena sredstva za zdravstveno zavarovanje. Kot je razvidno iz finančnih načrtov okrajnih zavodov za socialno zavarovanje, bi ob predvideni realizaciji dohodkov konec leta ne bilo posebnih težav za kritje predvidenih izdatkov. Še več, mislimo, da smo dovolj jasno pokazali na rezerve, ki jih moramo v drugem polletju realizirati. To je potrebno ne samo zato, da bi se zavarovali pred morebitnimi primanjkljaji, temveč tudi zato, ker se v teh rezervah skrivajo precejšnja sredstva za naložbe, ki bi jih lahko porabili za nadaljni dvig ravni zdravstvene službe.

V primeru, da bi nastopil v posameznem skladu zdravstvenega zavarovanja konec leta primanjkljaj, bodo za njegovo pokritje uporabljeni že instrumenti novega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja. Ti namreč določajo, da se primanjkljaj pokriva najprej iz rezerv sklada, če ta ne zadošča, pa predpiše skupščina komunalne skupnosti v soglasju s občinskim ljudskim odborom izredni prispevek, ki ga plačajo zavarovanci iz svojih čistih prejemkov. Če tudi ta ne zadošča, predpiše isti organ še izredni prispevek, ki ga plačajo organizacije iz svojih skladov.

Mehanizem za boljše ekonomiko trošenja sredstev bo torej že začel delovati. Zato naj vsi prizadeti činitelji temeljito pretresejo vsa dana opozorila glede odkrivanja rezerv, da bi jih pravočasno realizirali v korist samih zavarovancev, gospodarskih ter drugih organizacij in v korist napredka zdravstvene službe. Okrajni zavodi za socialno zavarovanje, naj si takoj zagotove najmanj mesečno tekoče operativno spremljanje izdatkov za posamezne namene in naj hitro ukrepajo ob morebitnem prekoračenju predvidenih izdatkov, da bi se tako izognili bremen, ki bi jih morali prevzeti zavarovanci v prihodnjem letu.

Nova organizacija in novi sistem financiranja socialnega zavarovanja bosta zahtevala precej priprav in preudarnih ukrepov. Med prvimi nalogami je vsekakor temeljita obravnava določil novih zakonov v najširšem krogu, da bi tako v največji meri seznanili zavarovance in njihove delovne organizacije z vlogo, ki jim v decentraliziranem sistemu financiranja pripada. Združevanje zavarovancev v komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, v okviru katerih se bodo oblikovali skladi zdravstvenega zavarovanja in pokrivala vse obveznosti, ki nastajajo iz pravic zavarovancev do zdravstvenega zavarovanja, bo treba

opraviti skrajno previdno. Pravilno določene in dovolj močne rizične skupnosti, temelječe na principu vzajemnosti in solidarnosti, bodo lahko zagotovile, da osebni dohodek v posameznih komunah ne bo nesorazmerno visoko obremenjen s prispevkom za zdravstveno zavarovanje, kar bi lahko negativno vplivalo na življensko raven zaposlenih, na omejevanje možnosti za zniževanje proizvodnih stroškov in tudi na sam razvoj zdravstvenega varstva. Seveda pa skrb za gospodarno trošenje sredstev v okviru posamezne komune s tem nikakor ne odpade. Skupščina komunalne skupnosti bo imela namreč pravico, da s svojim sklepom naloži plačevanje izrednega prispevka za vse območje skupnosti, ali pa samo za območje občin, v katerih bi izkazovalo poslovanje sklada zdravstvenega zavarovanja primanjkljaj.

Problem investicij za zdravstvo zahteva temeljito proučitev. Za leto 1962. je predvsem važno to, da se uveljavi stališče Izvršnega sveta glede sredstev, ki so bila dana za zdravstvene investicije iz skladov zdravstvenega zavarovanja po zaključnih računih za leto 1961. Teh sredstev je bilo skupno 1,4 milijarde dinarjev in jih je treba dosledno uporabiti za zdravstvo. Kot je razvidno iz stališč Izvršnega sveta, ki so vsebovana v poročilu, so pristojni republiški organi dolžni, da temeljito prouče vprašanja v zvezi s problemom bodočega zbiranja sredstev za investicije v zdravstvu in za smotrno izgradnjo zdravstvene mreže.

Ljudski skupščini bodo še v letošnjem letu predloženi predlogi izvršilnih predpisov k zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja. Pri izdelavi teh predlogov bomo imeli pred očmi predvsem oblikovanje takih instrumentov, ki bodo ekonomsko vzpodbujali prizadete činitelje k čimbolj gospodarnemu oblikovanju in trošenju sredstev socialnega zavarovanja. Tako oblikovanje kot trošenje sredstev naj v bodoče v čim večji meri zavisita od rezultatov materialne proizvodnje.

Tovariši ljudski poslanci! Skušal sem pojasniti pomen problemov, ki nastajajo na področju oblikovanja in potrošnje sredstev za socialno zavarovanje in zaradi katerih je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini posebno poročilo ter osnutek priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja. Izvršni svet se strinja z vsemi dopolnitvami k osnutku priporočila, ki so jih dali skupščinski odbori, in predlaga, da Ljudska skupščina tako dopolnjen osnutek sprejme, z istočasno željo, da se vsi ljudski poslanci aktivno vključijo v izvajanje nalog, ki jih s tem prevzemamo.

Predsednik Vida Tomšič: Tovariši poslanci. Slišali ste poročila odborov in obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta. Pričenjam razpravo k poročilu in k predlogu priporočila. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Marinka Ribičič.

Marinka Ribičič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Želela bi informirati skupščino, kakšno je stanje in kako so se reševali problemi v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja v goriškem okraju.

Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine navaja nekatere ugotovitve, prav tako pa nakazuje tudi naloge za izboljšanje dosedanjega stanja in odpravo nekaterih negativnih pojavov v zvezi z zdravstvenim zavarovanjem. Vsi ti predlogi oziroma navodila so brez dvoma nujni in tudi izvedljivi.

Po podatkih goriškega okrajnega zavoda za socialno zavarovanje je imel zavod v poslovnem letu 1961 za 111 109 000 dinarjev več izdatkov kot dohodkov. V zvezi s tem in v zvezi z ukrepi za uravnovešanje cen in izdatkov zdravstve-

nega varstva, je zavod pregledal ponudbe zdravstvenih zavodov, ki so izkazovale povečanje od 35 do 100 % in je te finančne programe po potrebi tudi kritično ocenjeval. Zaradi tega je zavod organiziral skupna posvetovanja upravnikov zdravstvenih zavodov, zdravnikov, predsednikov upravnih odborov in svetov. Na teh posvetih se je dogovarjal o načinu in višini plačevanja zdravstvenih storitev. Pri teh razgovorih so sodelovali tudi predstavniki posameznih družbeno političnih organizacij, kot sindikata, Socialistične zveze, predstavniki organov ljudskih odborov in drugih. Seveda je moral dokončno odločitev prepustiti delovnim kolektivom in svetom zdravstvenih zavodov. Na ta način je zavodu uspelo skleniti v goriškem okraju tako pogodbe, da je bilo zadoščeno predpisom glede višine cen, kot tudi normalnemu poslovanju zdravstvene službe. Menimo, da smo s pogodbami v letu 1962 vzbudili tudi na področju zdravstva večji interes za iskanje notranjih rezerv in za kvalitetni dvig zdravstvene službe. Vendar bo tu še veliko dela predvsem za okrepitev preventivne dejavnosti in poliklinične službe sploh, ki je cenejša kot bolnišnično zdravljenje.

V zobozdravstvu nam je uspelo poenotiti cene v vsem okraju. Te cene so v povprečju nižje, kot so bile decembra 1961 leta in za 2 do 3 % višje kot ponekod v Sloveniji, kar je za naš okraj razumljivo spričo precejšnjega pomanjkanja zobozdravstvenega kadra, ker se moramo posluževati honorarnih storitev, kar je seveda dražje.

Tudi z lekarnami so sklenjene pogodbe o nižji marži kot leta 1961, tako da znaša ta 20 % za večje in 25 % za manjše lekarne. Vendar bo tu, ko bomo imeli potrebne finančne pokazatelje, potrebna še revizija. Zavod je že sklenil pogodbe z bolnišnicami; te vsebujejo za 200 do 540 din nižje cene v letu 1962 nasproti koncu 1961 leta. Kljub občutnemu znižanju teh cen smatramo, da bo bolnišnicam omogočeno nemoteno poslovanje in da si bodo lahko ustvarjale tudi sredstva za sklade.

Čeprav nam navedeni podatki izkazujejo zmanjšanje stroškov zdravstvenega zavarovanja, ugotavljamo po statističnih in finančnih pokazateljih iz prvega polletja letošnjega leta, da bo vendar izdatkov več kot leta 1961. V prvem polletju 1961 leta so znašali izdatki za bolnišnično zdravljenje na enega aktivnega zavarovanca 8510 dinarjev, v prvem polletju tega leta pa znašajo že 10 169 dinarjev. Po dosedanjih izračunih so po poročilu zavoda za socialno zavarovanje v bolnišnicah preseгли število oskrbnih dni za približno 700 mesečno nad planiranim številom. Zato bo treba ta pojav analizirati in temu primerno tudi ukrepati.

V ambulantno-polikliničnem zdravljenju so znašali izdatki na zaposlenega v prvem polletju 1961. leta 2935 dinarjev, v letu 1962 pa 3058. Pregled izdatkov zdravstvenega zavarovanja na enega aktivnega zavarovanca v letih od 1955 do vključno 1961 pa nam daje naslednjo sliko:

Za ambulantno zdravljenje je bilo v okraju za leto 1955 izdanih 1982 din, v letu 1960 3857 din, v letu 1961 pa 7992 din.

Za zobno nego in protetiko je bilo 1955. leta izdanih 803 din, 1960. leta 2064 din in 1961. leta 2743 din.

Za bolnišnično zdravljenje je bilo v letu 1955 izdanih 5268 din, v 1960. letu 15 481 din in v 1961. letu 22 415 din.

Za zdravila in sanitetni material je bilo 1955. leta izdanih 2210 din, 1960. leta 3836 din in 1961. leta 4438 din.

Če prištejemo k navednim vsotam še vse ostalo, kot potne stroške, zdravljenje v naravnih zdraviliščih, nadomestila osebnih dohodkov za čas bolezni in drugo, dobimo skupno naslednjo sliko.

Skupno so znašali izdatki v letu 1955 na enega aktivnega zavarovanca 17 504 din, v 1960. letu 36 827 din in v 1961. letu 51 813 din.

Kakšen bo v zvezi z izvajanjem novih predpisov finančni efekt, sedaj še ne vemo, lahko pa že sedaj trdimo, da bo tudi v našem okraju primanjkljaj, ki ga bo vključitev obrtnikov v zdravstveno zavarovanje še povečala. V našem okraju imamo zaradi nizkega obdavčenja obrtnikov zelo neugodno razvrščanje obrtnikov v zavarovalne razrede. Poleg tega je v okraju večina obrtnikov starih nad 50 let. Republiško povprečje nam kaže, da bo nad 50 % obrtnikov razvrščenih v prvi zavarovalni razred in le okoli 8 % v peti razred. V našem okraju pa bo v prvem razredu razvrščenih le okoli 40 % obrtnikov, približno 25 % pa v petem razredu, kar je seveda zelo neugodno.

Povprečni stalež bolnikov je v našem okraju nasproti republiškem povprečju v tem letu sicer ugoden, saj je odstotek bolnikov v staležu za 0,43 % nižji kot v republiki. Ugotavljamo pa zelo različno stanje v posameznih gospodarskih panogah in v posameznih podjetjih. Tako beležimo najvišji stalež v gozdarstvu in gradbeništvu, zatem v barvni metalurgiji, industriji gradbenega materiala in lesni industriji. Navedla bi nekaj primerov. V tovarni pohištva v Novi Gorici je znašal stalež bolnikov v prvih petih mesecih lanskega leta povprečno 5,8 %, letos pa v istem razdobju 8 % v odnosu do zaposlenih. V tovarni cementa Anhovo se je stalež v istih razdobjih znižal, in znaša letos 4,58 %. Visok odstotek bolnikov pa imajo v okraju na primer goriške strojne tovarne in livarne; leta 1961 so imele 5,56 %, letos pa 7,59 %. V goriških opekarnah se je od lani dvignil odstotek bolnikov za okoli 3 %; enako v Splošnem gradbenem podjetju Gorica itd.

Zdravniška komisija je ob analiziranju staleža bolnikov v okraju ugotovila, da je stalež bolnikov visok predvsem zaradi prekomernega števila nasreč pri delu. V tovarni pohištva Nova Gorica je mesečno od približno 700 do 800 zaposlenih okrog 10 delavcev v staležu zaradi nesreč pri delu. V tovarni cementa Anhovo 15 do 1300 zaposlenih. Pri železniških podjetjih nekaj manj, najmanj pa okoli 5. Drug vzrok je visoko število aktivnih TBC bolnikov, na primer v tovarni pohištva okoli 6 mesečno, v cementarni 3, v rudniku Idrija 7, na železnici 6 itd. In seveda tudi zaradi velikega števila porodnic.

Za temeljitejšo proučitev vzrokov takih obolenj se na pobudo sveta za zdravstvo okrajnega ljudskega odbora in zavoda za socialno zavarovanje v okraju pripravlja analiza o obolenosti prebivalstva, ki bo služila merodajnim organom za odpravo dosedanjih slabosti. Bile pa so tudi že razprave s predstavniki delavskega upravljanja in sindikalnimi organizacijami gospodarskih organizacij v okraju, kar je brez dvoma vplivalo tudi na to, da so se gospodarske organizacije v zvezi z izvajanjem novih predpisov o socialnem zavarovanju začele v večji meri zanimati za problematiko zdravstvenega zavarovanja in skušajo posebno v zadnjem času s sodelovanjem zavoda za socialno zavarovanje in zdravstvenimi zavodi odpravljati tudi razne nepravilnosti, kot je na primer neopravičen stalež bolnikov in podobno.

Za izboljšanje zdravstvene službe in zmanjšanje nepotrebnih izdatkov so občinski ljudski odbori sprejeli predloge zdravstvenih kolektivov za združitev nekaterih zdravstvenih zavodov v okviru komune. Z združevanjem zdravstve-

nih postaj, kot tudi lekarn, bo brez dvoma doseženo boljše gospodarjenje, ustvarjena bo možnost lažjega strokovnega nadzorstva in uspešnejšega delovanja organov samoupravljanja. V bodoče bo treba razmisliti tudi o združitvi reševalnih postaj, s čimer bi se reševalna služba v mnogočem izboljšala in bi imela pozitivnejše rezultate v zvezi z gospodarjenjem oziroma tudi s financiranjem.

Po temeljiti proučitvi organizacije in financiranja socialnega zavarovanja skupno z družbeno političnimi organizacijami, bo na goriškem ustanovljena ena komunalna skupnost zavarovancev, o čemer so občinski ljudski odbori na svojih zasedanjih že sklepali. Pri tem bo bodoči komunalni zavod vodil vse dohodke in izdatke ločeno za vsako komuno, ki bo morala v primeru subjektivnih vzrokov, ki bi povzročili višje izdatke v posamezni komuni, sama kriti nadpovprečne izdatke.

Okrajni ljudski odbor je večkrat razpravljajal o problematiki socialnega zavarovanja in zdravstva sploh. Tako je tudi letos razpravljajal o pogodbenih odnosih med zavodom za socialno zavarovanje in zdravstvenimi inštitucijami. Pri tem se je zavedal, da zahteva solidno reševanje problemov zdravstva temeljitejše analize in v tej zvezi iskanje notranjih rezerv, izboljšanje organizacije dela in drugo. To delo ni lahko in zahteva določenih naporov in časa. Okrajni ljudski odbor se je zavzel za to, da ne bi rešitve za zdravstvene probleme iskali samo skozi osebne dohodke zdravstvenih delavcev. V našem okraju so zdravstveni delavci zaradi pomanjkanja tega kadra, razen redkih izjem, že tako preobremenjeni in je prav, da so tudi primerno nagrajeni za svoje delo. Kolikor pa vlagajo svoj napor še izven svojega rednega dela, pa bi tudi ne bilo prav, če jih za to ne bi ustrezno nagradili.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec dr. Ivan Kopač.

Dr. Ivan Kopač: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Iz poročil odborov, predvsem pa iz poročila Izvršnega sveta o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja, jasno vidimo, da so za te potrebe iz leta v leto na razpolago večja finančna sredstva, in to predvsem za zdravstveno zavarovanje. Kljub nižji prispevni stopnji predvidevamo v tem letu za okoli 4 milijarde dinarjev več sredstev. Iz raznih analiz, kako se trošijo ta relativno velika družbena sredstva, pa lahko ponovno ugotovimo, da je bila prav v zadnjem letu izredno velika potrošnja in da tendenca po taki potrošnji tudi v prvi polovici letošnjega leta še kar narašča,

Druga ugotovitev pa je, da je treba vsako neracionalno in neekonomično uporabljanje teh dragocenih sredstev obsoditi kot izredno negativen in asocialen pojav, ker vpliva zelo slabo na produktivnost dela in tudi na uspešnost samega zdravstvenega varstva.

V skupnih izdatkih za socialno zavarovanje naraščajo izdatki za zdravstveno zavarovanje hitreje kot izdatki za druge vrste zavarovanja, za pokojninsko zavarovanje, invalidsko itd. To je jasen odraz vnaprej določene in pravilne zdravstvene in socialne politike, ki je stremela in stremi, da bi čimprej razvil našo zelo zaostalo zdravstveno službo in jo dvignila na raven, ki jo terja sodobna medicinska znanost, ki jo terja socialna medicina in tudi naša socialistična ureditev. Čeprav smo na tem področju dosegli velike uspehe pa

ne smemo misliti, da smo že dosegli neko idealno zdravstveno službo, saj na terenu pogosto govorijo, da je naša zdravstvena služba hipertrofirana.

Še vedno lahko ugotovimo, da je v mnogih predelih naše slovenske republike zdravstvo še na zelo nizki stopnji. Imamo celo vrsto zdravstvenih vej, ki so deficitarne in ki močno zaostajajo v svoji rasti, kot na primer zobozdravstvo, pa psihiatrija, dalje zdravstvo, ki se bavi z otroškimi boleznimi kot je pediatrija, predvsem pa zdravstvo, ki se bavi z zdravljenjem in preventivo starčkov — gerartrijska, potem travmatologija, poškodbeno reparaturna kirurgija, onkologija, ki se bavi z zdravljenjem in prevencijo raka, medicinska rehabilitacija, ki je šele začela s svojim delom, da ne govorim o medicini dela, ki je še na zelo nizki stopnji, in o raznih vejah socialne in preventivne medicine, predvsem pa o sanitarno inšpekcijski službi na terenu itd., itd.

Kljub velikim investicijskim vlaganjem v zdravstvo so naše bolnišnice, predvsem na periferiji, ki naj bi bile bazične zdravstvene ustanove, še vedno v zelo slabem stanju, tako glede stavb, kot glede funkcionalnih, operativnih in laboratorijskih prostorov, glede tehnične opreme in sodobnih aparatov, glede boljšega in sodobnega hotelskega nivoja. Večina zdravstvenih ustanov je po zaslugi politike samoupravljanja, samofinanciranja in širše demokratizacije prav v zadnjih letih izredno napredovala. Prav na tem mestu moramo javno poudariti, da je bilo v vseh zdravstvenih ustanovah opaziti izredno delovno vneto in skrb za napredek lastne ustanove prav med zdravstvenimi delavci.

Da pa bi bili ti uspehi še večji, je potrebno, da zdravstvene ustanove in zavodi za socialno zavarovanje še bolj intenzivno rešujejo številne pereče probleme zdravstvene organizacije, bolj ekonomičnega in bolj stimulativnega načina financiranja zdravstvenih uslug in da bolj odločno odkrivajo in uporabljajo številne in dragocene notranje rezerve, ki so še prav povsod, pri tem pa seveda tudi hitreje odpravljajo razne pojave, ki se po zakonu dialektike pojavljajo kot protiutež napredku.

Izredno pereč problem je velik odstotek odsotnosti z dela, zaradi bolezni in poškodb, o čemer so govorili že prejšnji referenti. Ta porast je zlasti velik v prvi polovici letošnjega leta. Analize v raznih gospodarskih organizacijah kažejo na nenormalnost tega pojava. V našem celjskem okraju se je gibal odstotek odsotnosti z dela zaradi bolezni v zadnjih mesecih letošnjega leta od 2,5 do celo 17,8 %. 45 relativno velikih gospodarskih organizacij v našem okraju je imelo nad 6 % bolezensko odsotnost. Ta večja odsotnost z dela se ne more opravičiti le z večjo obolevnostjo ali z večjimi poškodbami. Velik procent gre tudi na račun neobjektivnega in neopravičljivega absentizma, ki je največja bolezen današnjega časa, tako v svetu kot še posebej pri nas. Ta povečan absentizem ima svoje vzroke v zdravstveni službi, pri zavarovancih in pri gospodarskih organizacijah. Naj naštejemo nekaj takih činiteljev. Ponekod zelo pomanjkljiva in slaba organizacija zdravstvene službe, oportunistično, širokogrudno in večkrat tudi nekvalificirano ocenjevanje trenutne delazmožnosti, neizkušenosť mlajših zdravnikov, ki ocenjujejo brez določene teoretične in praktične predpriprave delazmožnost prebolevalnikov pod presijo bolnikov in le po svojih trenutnih občutkih, za kar pa nimajo konkretnega znanja. Slaba teoretična in praktična usposobljenost mnogih zdravnikov prav pri ocenjevanju delazmožnosti je eden važnih faktorjev. Relativno slabo je razvita medicina dela nasploh, zato bo treba omogočiti večjo poglobitev že med samim študijem kot tudi kasneje v praksi.

Predvsem pa moramo omeniti dejstvo, ki so ga povsod poudarjali, da je glavni vzrok za ta pojav neka zavestna špekulacija naših delavcev v gospodarskih organizacijah. Morda je ta obtožba prestroga. Jaz bi to stvar postavil drugače. Gre za pojav, ki pri nas in v svetu enako narašča. Gre bolj za »nizek prag« občutljivosti zavarovancev za relativno neznatna patološka dogajanja v organizmu, predvsem kadar gre za delo v družbenem sektorju; na drugi strani pa obstaja škodljiva neobčutljivost naših ljudi za napore v nadurnem, honorarnem delu in za delo v privatnem sektorju po končanih obveznostih v matični ustanovi. Ta »prag« nizke občutljivosti za neko patološko dogajanje ni zavesten, ampak je nekje v naših bolnikih objektivni. Meni pač, da je bolan in zato mi-slim, da je relativno malo tistih špekulantov, ki zavestno špekulirajo in simulirajo svojo bolezen. Zato tudi opažamo izredno veliko naraščanje raznih manjših poškodb, ki jih vnašamo v razpredelnico: poškodba na poti na delo in na poti z dela. Te drobne poškodbe so naša velika rak rana. Naj vam povem samo to, da smo v naši celjski bolnišnici na kirurškem oddelku sprejeli v 1960. letu 13 500 takih poškodovancev, lansko leto pa 16 000, pri čemer je treba reči, da krivulja traumatoloških primerov v zadnjih desetih letih strmo raste. Največkrat so to torej primeri, kjer je diagnoza: poškodba na poti na delo ali z dela, vendar je to oznako treba dati med narekovaje, ker se to največkrat zgodi takrat, ko ta človek nekje »privatno dela zase«.

Dopuščanje prevelike delovne odsotnosti raznim lažjim prebolevnikom, predvsem številnim nevrotikom, ki subjektivno so bolniki, raznim alkoholomanom in drugim, ki zaradi svoje subjektivne indisponiranosti do dela podzavestno pretiravajo s svojimi simptomi, je večinoma tudi zdravstveno škodljivo, ker se pri takih bolnikih ta bolezen psihično fiksira, to pa povzroča nove stroške, nova potovanja od specialista do specialista, od bolnišnic do okrevališč, od ene komisije do druge in končno povzroče tudi nabroj raznih afer in sitnosti pri raznih organih. Delavci, ki čakajo na razne administrativne formalnosti za upokožitev ali priznanje drugih njihovih pravic, morajo biti dalj kot pol leta, mesece in mesece v bolniškem staležu. Tam, kjer niso urejene življenjske okoliščine naših žena, kjer ni dovolj poskrbljeno za pomoč naši ženi, je tudi bolezenska odsotnost z dela pri ženah avtomatično večja. Pa še odsotnost zaradi negovanja otrok, odsotnost zaradi podaljševanja porodniškega dopusta preko ustaljenih norm, čeprav ni zato nekih jasnih medicinskih indikacij.

Na podlagi raznih strokovnih medicinskih statistik in analiz lahko trdimo, da je zdravstveno stanje našega ljudstva v produktivni dobi zadnje desetletje vedno boljše. Tudi umrljivost vidno pada in življenjsko dobo smo močno podaljšali. Zdravstveno stanje prebivalstva je po vseh naših analizah neposredno ali posredno odvisno od dobre zdravstvene in socialne službe. Tako vidimo to zakonitost pri smrtnosti žena porodnic, pri daljši življenjski dobi žena, pri umrljivosti dojenčkov do prvega leta starosti itd. itd. Jasen je torej vpliv zdravstvene službe na reprodukcijo našega prebivalstva in na biološki potencial naroda, kar je posebno pomembno pri malih narodih kot je naš slovenski.

Izdatki za zdravstveno zavarovanje niso torej neka miloščina, ki jo dajejo gospodarske organizacije, ampak nujna potreba za nenehno, aktivno in vedno boljše reprodukcijo našega prebivalstva. Večina naših žena rodi v bolnišnicah. Ponekod že čez 90 %. Tako se je samo na našem relativno majhnem porodniškem oddelku v Celju rodilo 1961. leta 3200 otrok. To pomeni, da so skoraj vsi otroci, ki so se v našem okraju rodili v tem letu, zagledali luč sveta v naši bolnišnici.

Pritisk na zdravstvene ustanove, pa tudi na vseh drugih področjih, neverjetno narašča. Skladno s tem pa se ne veča tudi materialna baza za naše delo, pri čemer niso na razpolago tudi zadostne kadrovske in strokovne zasedbe. Zato je v mnogih zdravstvenih ustanovah običajna normalna obremenjenost strokovnih kadrov in je tovrstna obremenjenost podobnih kadrov v dobro organiziranih gospodarskih organizacijah znatno nižja.

Ko danes razpravljamo o teh vprašanjih in ko razpravljam kot zdravstveni delavec, hočem poudariti pred tem forumom, da so priporočila Ljudske skupščine v zvezi s problemi socialnega zavarovanja izredno pomembna, ker živo posegajo v naš celotni gospodarski in ostali družbeno-politični razvoj in da je potrebno vsa ta priporočila na vseh področjih dosledno in kontinuirano izvajati z namenom, da bi vsem, ki so res potrebni socialne in zdravstvene pomoči nudili še več kot do sedaj, zdravstvenim ustanovam pa omogočili soliden razvoj z najustreznejšo medsebojno povezavo in dobro organizacijo.

Predsednik Vid a Tom šič: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Žmahar.

I v a n Ž m a h a r: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ko pregledujemo različna poročila in podatke našega socialnega zavarovanja in naše zdravstvene službe, se nehote sprašujemo, kje so vzroki, da so v zadnjem času tako zelo narasli izdatki, zlasti izdatki za zdravstveno zavarovanje, kljub temu, da tudi na tem področju družbenega življenja skušamo doseči ravnovesje med našimi potrebami in ekonomskimi možnostmi.

Ko sem primerjal podatke iz polletne bilance okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Celju z onimi iz polletne bilance v lanskem letu, mi je najprej padlo v oči, da so tudi dohodki v prvi polovici letošnjega leta narasli in sicer po indeksu na 121,9. Ko pa primerjamo izdatke za to obdobje, vidimo, da so ti narasli prav tako po indeksih na 152,86. Iz tega lahko torej zaključimo, da so izdatki narasli preko mere in se moramo nujno vprašati, kaj naj storimo proti takšnemu naraščanju, še bolj pa seveda, kje so vzroki za tako čezmerno naraščanje izdatkov.

Na to vprašanje lahko dobimo odgovor, če pogledamo, v katerih postavkah so izdatki najbolj občutljivi. Pri tem vidimo, da si sledijo posamezne postavke po vrstnem redu: ambulantno zdravljenje je najobčutnejše naraslo — za 89 %, temu sledijo izdatki za nadomestila za čas bolezni — za 79 %, nato zobna nega, zdravila, ortopedski pripomočki itd.

Analize zdravstvenega zavarovanja v letošnjih prvih mesecih nam kažejo postopno padanje dohodkov, in sicer v glavnem iz dveh razlogov: manjše število na novo zaposlede delovne sile v prvem polletju 1962, nasproti istemu obdobju v letu 1961 in pa manjši dohodki sklada zdravstvenega zavarovanja zaradi nižjih osebnih dohodkov zaposlenih oziroma manjše mase osebnih dohodkov v primerjavi z letom 1961.

Ta ugotovitev zahteva, in tega je bilo doslej nedvomno premalo, več aktivnega razpravljanja. Posebno ljudski odbori, zbori proizvajalcev in organi upravljanja v podjetjih, morajo bolj konkretno obravnavati probleme zdravstva in socialnega zavarovanja, posebno še, ker gre za te potrebe v našem okraju 13 % narodnega dohodka. Dejstvo je, da gosta mreža zdravstvenih ustanov in povečana dejavnost zdravstva vplivata na višji odstotek izostankov z dela. Vendar se nam nehote vsili dvom, če je spričo močnega povečanja kurativne dejavnosti

po eni strani in močno povečanih izdatkov za zdravstveno zaščito iz leta v leto po drugi strani, objektivno merilo smotrnosti vloženi družbenih sredstev.

V razpravah na terenu posebno v zadnjem času večkrat postavljajo vprašanja s področja socialnega zavarovanja, ne toliko glede pravic zdravstvene zaščite, temveč glede materialnih pravic in višine dajatev, ki jih prejema zavarovanci za primer bolezni oziroma izostankov z dela. Če vzamemo, da je v okraju Celje 56 000 aktivnih zavarovancev, od katerih je vsak dan zunaj delovnega procesa zaradi nezgod in obolenj nad 3000, potem je ta problem še bolj pereč, upoštevajoč naše ekonomske možnosti tudi v pogojih novih zakonskih predpisov iz socialnega zavarovanja. Ti problemi lahko namreč glede na precejšnje ekonomske razlike med posameznimi komunami močno vplivajo na možnosti nemotenega izvajanja zdravstvene zaščite zavarovanih oseb.

V letu 1961 smo imeli dva povsem nasprotujoča primera ekonomske zmožljivosti dveh občin, in sicer Šoštanj in Šmarje. Občina Šoštanj kot ekonomsko razvita občina, zaposluje 8000 aktivnih zavarovancev in je imela po zaključnem računu sklada za zdravstveno zavarovanje za leto 1961 presežek izdatkov za 81 milijonov in sklada za kmetijsko zavarovanje za 8 milijonov, skupno torej 89 milijonov. Občina Šmarje, kot ena manj razvitih občin ima okrog 4400 zavarovancev in je imela po zaključnem računu sklada za zdravstveno zavarovanje za leto 1961 za 73 milijonov presežka izdatkov nad dohodki, na skladu za kmetijsko zavarovanje pa 17 milijonov, to je skupno 100 milijonov primanjkljaja. Pri tem še pripominjam, da je tak primanjkljaj nastal že pri povečani prispevni stopnji za zdravstveno zavarovanje.

Po vsem tem torej lahko trdimo, da je glavni vzrok za izreden porast izdatkov, kot je bilo že rečeno, prekomeren stalež bolnikov, saj kažejo analize za isto časovno obdobje v našem okraju, da je bilo lani povprečno 4,53 ljudi v bolniškem staležu, letos v istem času pa 6, 13. Ko smo te številke analizirali, smo prišli do zaključka, da celotnega povečanja ni mogoče pripisati samo objektivnim vzrokom, zlasti močni epidemiji gripe v letošnji pomladi, ampak v znatni meri tudi nekaterim subjektivnim pomanjkljivostim. Glavna taka subjektivna pomanjkljivost je pritisk zavarovancev samih, da jih vzame zdravnik v stalež, kajti v nekaterih gospodarskih organizacijah imajo zavarovanci glede na znižanje osebnih dohodkov interes, da gredo v stalež in uživajo 90 % nadomestila za plače, saj je to nadomestilo v mnogih primerih višje, ali pa vsaj enako visoko kot bi bil njihov redni zaslužek. Nadomestilo za osebni dohodek se namreč računa po trimesečni osnovi pred boleznijo, ki je lahko višja, in tako torej za delo niso stimulirani. Tako rešujemo dostikrat na račun sklada za zdravstveno zavarovanje tudi nekatere socialne probleme.

Drug pomemben vzrok je v tem, da se je pojavila med našimi zdravniki kaj čudna tendenca, ki bi jo lahko imenovali tudi linijo najmanjšega odpora, da se posamezni zdravniki nočejo zameriti svojim bolnikom in jim raje ustrezajo, kot da bi se odnosi še bolj zaostri. Ta pojav se je pokazal zlasti v zadnjem času, ko je prišlo nekajkrat do javnih razprav in do člankov v časopisih in se zato zdravniki nočejo izpostavljati, ker mislijo, da se bodo tako zavarovali pred hujšim nerazpoloženjem.

V našem okraju pomenijo poseben problem tudi polproletarci. Po mojem mnenju je tudi to še vedno močan razlog za prekomerni stalež, saj smo ponovno ugotovili, da zavarovanci, ki so v staležu delajo bodisi na svoji bodisi na sose-

dovi zemlji. Samo v enem tednu je zdravstveni kontrolor našel 46 takih kršilcev pri kmečkem delu, bili pa so v staležu bolnikov.

Posebno močno postavko predstavljajo pri izdatkih tudi zdravila, pri čemer se je pokazala zlasti v mesecu juniju tendenca, da so vsi zavarovanci glede na nove predpise nabavljali večje količine zdravil. Nekateri, zlasti starejši zavarovanci pa so pričeli uveljavljati svoje pravice tudi iz invalidskega zavarovanja, čeprav nimajo vseh pogojev. Ta tendenca se je pokazala zlasti v zadnjem času, ko se je začelo govoriti, da bo delovna doba za osebno pokojnino podaljšana. Po drugi strani pa sorazmerno dolgi postopki za ugotavljanje pravic do invalidskega zavarovanja pa nepotrebno bremenijo stalež bolnikov.

Ta postopek je včasih skoro nemogoče skrajšati, zlasti pri invalidih druge in tretje stopnje, ker imajo taki invalidi pravico do ustrezne zaposlitve, bodisi v skrajšanem bodisi v polnem delovnem času, pa jim tako ustrezno zaposlitev res težko najdemo. Mislim, da mi tudi ni treba poudarjati, da je v nas vseh še vedno močno zakoreninjena misel in želja, da dobimo na delovno mesto, ki bi bilo sicer primerno za invalida, raje zdravega, mladega delavca. Tudi pri tem se pojavi veliko socialnih problemov, ko ugotovimo, da v neposredni bližini, kjer tak invalid stanuje, zelo težko najdemo zanj ustrezno delo, daleč od njegovega doma pa ga ne moremo zaposliti, ker bi pri tem nehote odprli nov, bodisi zdravstveni, bodisi socialni problem.

Žal smo tudi ugotovili, da pride zlasti pri nekaterih zavarovancih z živčnimi boleznimi do tega, da si sami ustvarijo težave tam, kjer jih ni, hkrati pa zahtevajo od zavodov za socialno zavarovanje različne pravice in se pri tem ne zavedajo, da njihovi zahtevki niso realni in utemeljeni; pri tem pa ustvarjajo v svojem okolju nerazpoloženje in zatrjujejo, da se jim godi krivica, da zdravstvena služba in zavodi za socialno zavarovanje nimajo razumevanja in podobno.

Po mojem mnenju je končno zelo pomembno vprašanje tudi šibka organizacija naše zdravstvene službe in tudi zavodov za socialno zavarovanje. Postopki so često vse predolgi, preveč togi in premalo elastični. Ni dvoma, da se mnoge preiskave bolnikov po nepotrebem ponavljajo, da jih pošiljajo od splošnega zdravnika k specialistu in narobe in da končno tudi pri zavodih za socialno zavarovanje zahtevke prepočasi rešujejo, zbirajo dokumentacijo itd. Gre torej za to, da obe službi organizacijsko izboljšamo in utrdimo ter predvsem odpravimo vso nepotrebno administracijo.

Ob tej priložnosti bi rad opozoril še na problem naše reševalne službe, za katero prav tako menim, da ni najbolje organizirana. Mislim, da je primerno, da stanje v tej službi kritično pregledamo in odpravimo zdravstveno neutemeljene prevoze. Pri tem bo treba tudi pregledati, kako so rešilni avtomobili izkoriščeni, da ne bomo imeli nepotrebni rezervnih kapacitet, ki stroške samo povečujejo.

Menim, da sem omenil le nekatere probleme, ki nam stroške za zdravstveno zavarovanje zvišujejo. Moramo pa paziti na to, da ne bomo pri reševanju teh vprašanj prizadeli tistih naših tovarišev, ki so resno bolni in potrebni pomoči.

Predsednik Vid a Tom š i č : Besedo ima ljudski poslanec Jože Bergant.

Jože Bergant : Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Poročilo o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev, ki nam ga je posredoval Izvršni svet, nas opozarja, da bomo v prihodnje morali imeti boljši pregled nad sredstvi socialnega zavarovanja, kot je to bilo doslej.

Razlog, da smo ta sredstva tako neracionalno trošili, je deloma v tem, ker širok krog zavarovancev oziroma vseh državljanov ni imel vpogleda, kakšna sredstva se stekajo v sklade socialnega zavarovanja, niti, kako se potem ta sredstva trošijo. Komune se za ta sredstva niso zanimale, ker zanje niso bile zainteresirane, prav tako ne okrajji, čeprav so ta sredstva bila po večini večja od občinskih ali okrajnih proračunov. Vse premalo so bili za ta sredstva zainteresirani zavarovanci sami, pa tudi gospodarske organizacije in njihovi organi samoupravljanja, ker so pač šli vsi stroški za socialno zavarovanje, razen morebiti dodatnega prispevka za socialno zavarovanje, mimo njih. Delno pa so bili morda za tako stanje krivi tudi organi, ki so o teh sredstvih poročali. V teh organih so bili po večini eni in isti ljudje, in ti so sredstva, kolikor jih je pač bilo, razporejali ne glede na potrebe. Okrajni zavodi socialnega zavarovanja so, če so videli, da jim ta sredstva ne bodo zadoščala, predpisali še dodatni prispevek, nikdar pa niso, ali pa so zelo malo razpravljali o tem, kako rapoložljiva sredstva bolj smotrno koristiti, brez škode za kvaliteto zdravstvenih storitev.

Posređoval bi vam nekaj podatkov iz okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju, ki je bil po stroških na zavarovanca v preteklih letih ves čas pod republiškim povprečjem. Vendar pa se je to stanje prav v letošnjem letu bistveno spremenilo. V okraju Kranj je sedaj prav taka dinamika povečanja izdatkov za zdravstveno zavarovanje kot v celotni republiki. Tako so leta 1953 znašali izdatki za zdravstveno zavarovanje 501 milijon dinarjev, leta 1961 pa 2840 milijonov. Če upoštevamo, da je bil leta 1953 indeks 100, je leta 1961 znašal indeks 566,38, povprečje v LRS pa 651,9.

Vsa ta leta so bili izdatki za zdravstveno zavarovanje, izračunani na enega zavarovanca v okraju Kranj, vedno nekoliko nižji od povprečnih izdatkov za zavarovanca v republiki: leta 1960 so znašali pri okrajnem zavodu za socialno zavarovanje 37 414 din, v LRS pa 37 849 din na zavarovanca; leta 1961 pri okrajnem zavodu Kranj 51 136 din, v LRS pa 63 938 din na zavarovanca. V prvem tromesečju leta 1962 pa so izdatki za zdravstveno zavarovanje na enega zavarovanca v našem okraju mnogo višji od izdatkov v republiki: okrajni zavod 14 223 din, v LRS pa 11 924 dinarjev na enega zavarovanca.

Po podatkih okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju so v prvih petih mesecih letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lani najbolj narasli izdatki za ambulantno zdravljenje in to za 61,1 %, izdatki za bolnišnice za 46,5 %, izdatki za zdravila za 60,2 %, izdatki za potne stroške za 70,9 %, in izdatki za denarna nadomestila za čas bolezni za 75,8 %. V celoti so izdatki za zdravstveno zavarovanje višji za 61,4 %. Vzroki za tako zvišanje so v tem, da so se cene zdravstvenim storitvam zvišale v drugi polovici leta 1961 in da so v prvih petih mesecih lani bile te cene znatno nižje od sedanjih. Zlasti pa je opaziti v našem okraju znaten dvig pregledov, storitev, števila receptov, ležalnih dni v bolnišnicah in izgubljenih dni zaradi bolezni.

V prvih petih mesecih letošnjega leta je v našem okraju v primerjavi z istim obdobjem lani izvršeno 140 429 pregledov in storitev več ali za 34 %. V bolnišnicah je ležalo 1218 bolnikov več, kar pomeni 24 223 izgubljenih dni ali 22,6 % več. V ljudski republiki Sloveniji se je povečalo število ležalnih dni v bolnišnicah za okoli 50 000 dni, od tega v okraju Kranj za 24 223 dni, kar pomeni skoraj polovico od povečanega staleža v LRS. Izdanih je bilo 69 907 receptov več, to je za 20,7 % več, izgubljenih dni zaradi bolezni pa je za 56,541

več kot lani ali za 23 %; stalež bolnikov se je zvišal od 4,52 % v lanskem letu na 5,64 % v letošnjih petih mesecih.

Ko smo v našem okraju analizirali to stanje in skušali poiskati razloge, smo ugotovili, da med objektivne činitele, ki so vplivali na povečanje pregledov, storitev in število bolnikov, lahko štejemo nekoliko večjo epidemijo gripe in pa neugodne vremenske razmere, ki so v letošnjem letu brez dvoma vplivale na trenutno poslabšanje zdravstvenega stanja, zlasti raznih kroničnih bolnikov. Ne moremo pa mimo dejstva, da na takšno stanje vpliva tudi mnogo subjektivnih činiteljev, od katerih naj nekatere najbolj pomembne navedem.

Z zakonom o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe je dana državljanom možnost proste izbire zdravnika. S tem je dana možnost, da del zavarovancev hodi od zdravnika do zdravnika toliko časa, da dobi vse, kar zahteva. Ta slabost se je zlasti pokazala pri nekaterih obratnih ambulantah, kjer si večje število zavarovancev ni izbralo obratnega zdravnika, ampak je izbralo zdravnika v zdravstvenem domu. Obratni zdravnik pozna vse slabosti svojih pacientov, pozna njihovo delovno mesto, zdravnik v zdravstvenem domu pa vsega tega ne pozna in po navadi podleže zahtevam bolnika. Zato tudi ni slučaj, da je v železarni na Jesenicah vsak dan odsotnih zaradi bolezni 700 do 800 delavcev. Kot najbolj drastičen primer, ki ga seveda ne moremo posploševati, bi navedel primer zavarovanca na Jesenicah, ki je bil v letošnjem letu že 17 krat v bolniškem staležu in je obiskal že devet zdravnikov splošne prakse.

V zadnjem času, zlasti pa v letošnjem letu, smo velikokrat kritizirali zdravstveno službo in zdravstvene delavce v dnevnem časopisju, v radiu in televiziji. Vse to je na zdravstvene delavce, zlasti pa na zdravnike vplivalo zelo negativno, kar se danes odraža v popustljivosti zdravnikov do pacientov zaradi bojazni, da ne bodo izpostavljeni kritiki. Pri vsem tem pa gre še za povsem strokovna vprašanja v zvezi z racionalnim načinom zdravljenja. Postavlja se vprašanje načina in metod zdravljenja, ki so zelo različne. Menimo, da bi na tem področju morali naši zdravstveni centri narediti mnogo več kot so naredili do sedaj.

Stroške za zdravstveno varstvo zvišuje tudi nenačrtno investiranje v zdravstvu, nabavljanje zelo dragih aparatov in instrumentov, ki potem leže neizkoriščeni oziroma slabo izkoriščeni itd.

Osnovna ugotovitev v našem okraju je, da mora biti uporaba sredstev za zdravstveno zavarovanje v največjem obsegu v rokah zavarovancev in zdravstvenih delavcev. Zaradi tega menimo, da bi bilo potrebno vso našo dejavnost usmeriti v dve smeri, in sicer: z javnimi tribunami seznaniti vse državljane s problematiko financiranja zdravstvenega zavarovanja in z novimi predpisi s področja finansiranja zdravstvenega zavarovanja, zlasti s tistim delom, ki govori o sodelovanju zavarovancev pri zagotovitvi sredstev za kritje stroškov zdravstvenega varstva. Prav to je treba izvesti tudi v delovnih kolektivih gospodarskih organizacij, ki lahko močno vplivajo na zmanjšanje izdatkov za zdravstveno zavarovanje z boljšo kadrovsko-socialno službo, z boljšo povezanostjo z zdravstveno službo in s povečanjem skrbi za človeka. Organizirati je treba široko razpravo o vseh teh problemih s kolektivi zdravstvenih zavodov, z organi družbenega upravljanja v zdravstvenih zavodih, zlasti pa z zdravniki, ki lahko najbolj učinkovito pomagajo pri zniževanju stroškov za zdravstveno varstvo, zlasti z uvajanjem boljše organizacije dela, z dvigom kvalitete svojega dela in z iskanjem vseh notranjih rezerv v zdravstvenih zavodih. Vsi družbeno-politični činitelji v posameznih komunah pa bodo morali skrbeti za to, da bodo

stroške zdravstvenega varstva vskladili z dejanskimi potrebami in z materialnimi zmogljivostmi posamezne komune.

Pri tem se ne smemo zadovoljiti samo s številkami o povečanih izdatkih za socialno zavarovanje. Še veliko bolj porazne bi bile številke, ki bi nam pokazale, kakšen je bil izpad proizvodnje zaradi bolezenskih izostankov od dela, in seveda v zvezi s tem, izpad narodnega dohodka in znižanje življenjske ravni naših delovnih ljudi. Na vsak način je zato treba zaostri kriterije pri trošenju sredstev socialnega zavarovanja, vendar ne na škodo tistih, ki so zdravniške nege potrebni, pa tudi ne na škodo naših zdravstvenih delavcev, ki si res v največji meri prizadevajo ohraniti državljanu zdravje, ali pa mu ga vrniti, temveč glede na tiste, ki si prizadevajo družbo čimbolj izkoristiti, pri tem pa za družbo čim manj prispevati. Prav na tem področju bi morali organi delavskega samoupravljanja v gospodarskih organizacijah nastopati bolj odločno. Tukaj so tiste še neizkoriščene rezerve za povečanje proizvodnje in delovne storilnosti, ki bodo lahko doprinesle dokajšen prispevek k izboljšanju gospodarstva.

Zato pa je nunjo dvigati zavest državljanov, zlasti zavarovancev, ki so ta sredstva ustvarili, da sami o njih odločajo bodisi na zborih zavarovancev ali na kak drug način, pri čemer jim ne sme biti vseeno, kako se ta sredstva trošijo, kajti v nasprotnem primeru bomo to močno občutili pri naših osebnih dohodkih.

Predsednik Vid a T o m š i č : Kdo še želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Matija Maležič.

Matija Maležič : Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Odbor za družbeno nadzorstvo naše skupščine je imel pred nekaj dnevi sejo, na kateri je med drugim obravnaval tudi problem potrošnje sredstev socialnega zavarovanja, predvsem pa potrošnjo sredstev v zdravstvenem zavarovanju. Popreje je odbor s posebnimi komisijami pregledal na terenu več zdravstvenih zavodov in gospodarskih organizacij ter imel o teh stvareh razpravo z neposrednimi upravljalci. Komisije so pregledale v celjskem in goriškem okraju več tovarn, in sicer tovarno »Volna« v Laškem, tovarno emajlirane posode Celje, tovarno orodja v Zrečah, tovarno pohištva v Novi Gorici, lesno industrijo v Gorici, razen tega pa so člani komisij razpravljali s tovariši v ambulanti Laško, v ambulanti v Zrečah, v Šoštanju in Ajdovščini in z odgovornimi tovariši na ustreznih okrajih. V zvezi s tem smo pet tovarišev s terena povabili tudi na sejo odbora za družbeno nadzorstvo.

Kaj smo ugotovili pri pregledih in na seji?

Lahko rečem, da smo pri teh konkretnih primerih ugotovili, da je točno tisto, kar je navedeno v poročilu Izvršnega sveta, kar je povedal tovariš Košmelj in kar so posamezni govorniki povedali tu. Ne bi izgubljal časa s ponavljanjem vseh teh problemov. Posebej pa bi poudaril en problem, za katerega mislim, da ga kljub vsemu še vedno podcenjujemo.

Ta problem, ki je bil poudarjen ne samo v razgovoru na terenu, ampak tudi na našem odboru v razgovoru z zdravniki-strokovnjaki in ki ga podcenjujemo, je problem izsiljevanja pacientov, da pridejo v bolezenski stalež, da gredo na razne preglede itd. Mislim, da to vprašanje vsi skupaj podcenjujemo, ker ga ne smemo ocenjevati samo s stališča, koliko tak zavestni ali podzavestni izsiljevalec bremeni socialne fonde, ampak je treba to vprašanje ocenjevati tudi s sta-

lišča, kako tak primer vpliva na svojo okolico. Povsem jasno smo ugotovili, da je v posameznih tovarnah nekaj ljudi, ki zavestno izkoriščajo zdravstveno zavarovanje, in ki s tem povzročijo, da si določen odstotek ljudi, ki se delno čutijo bolne misli, češ, če ti lahko na tak način izkoriščajo socialno zavarovanje, zakaj ne bi tudi jaz dokazal, da sem bolan, ko imam vsaj do neke mere legitimacijo, da sem opravičen do zdravstvene pomoči. To se neprestano ponavlja in je razumljivo, da taki primeri vplivajo na svojo okolico in je potem težko postaviti mejo med tistimi, ki zavestno izkoriščajo in med tistimi, ki upravičeno uporabljajo fonde zdravstvenega zavarovanja.

Glede na to želim poudariti predvsem to, kar smo ugotovili na seji. Po podjetjih in ambulantah ter po zdravstvenih domovih je splošno znano, da se zdravstveno zavarovanje izkorišča, celo točno se ve, kdo zavestno izkorišča in da so to več ali manj eni in isti ljudje. Pri tem pa se ničesar ali skoro ničesar ne ukrene, da bi se stanje izboljšalo. V poročilu tovariša Košmelja smo slišali in na terenu ugotovili, da kontrole nad tem, kako se trošijo ta sredstva in kako posamezniki izkoriščajo zdravstveno zavarovanje, praktično ni. So posamezni primeri v podjetjih in v občinah, ko skušajo take primere ugotavljati, v glavnem pa te kontrole ni. Napaka pa ni samo v tem, da te kontrole ni, ampak da je ponekod tudi zelo čuden odnos do te kontrole. Nekateri odgovorni tovariši stoje na stališču, da te kontrole ni zaradi tega, ker se ne izplača in ker ta kontrola ne ugotovi primerov izkoriščanja itd. Stališče mnogih tovarišev, nekaterih zelo odgovornih na področju socialnega in zdravstvenega zavarovanja je, da ta kontrola nekako ni na mestu, in da ni v skladu s socializmom, ker ni človeško, da se nekoga kontrolira ali izkorišča socialno zavarovanje ali ne.

Mislim pa, da mi sami ne bomo dočakali časa, ko ne bo treba tega kontrolirati, kajti to kontrolo je treba izvajati predvsem zaradi skrbi za tiste ljudi, ki so res bolni, in ki jih je treba zdraviti, da jih tako brani družba pred tistimi, ki zavirajo oziroma izkoriščajo socialno zavarovanje na račun tistih, ki so do zdravstvene pomoči upravičeni. Mislim, da je to precejšnja pomanjkljivost in da bi morali odgovorni organi res vestno premisliti, kako v bodoče organizirati to kontrolo. To seveda ne zaradi tega, da otežujemo zdravljenje tistih ljudi, ki so res bolni, da jim povzročamo nevšečnosti, kadar se zdravijo itd., ampak zato, da se izognemo takim pohujšljivim primerom, ki jih ne smemo trpeti.

Spregovoril bi rad še nekaj besed v zaščito zdravnikov. Danes je bilo ponovno poudarjeno, da zdravniki iz oportunitizma ali zaradi ne vem česa nasedajo ali pa so dostikrat pod zelo hudim pritiskom posameznih izsiljevalcev. Nek zdravnik je na seji našega odbora navajal konkretni primer, ko se trenutno ni mogel braniti ugoditi takemu izsiljevalcu. Posebno bi opozoril na problem mladih, neizkušenih zdravnikov, ki komaj pridejo na teren in ki niso še dovolj kvalificirani. Ker se še ne znajdejo, si ne znajo drugače pomagati, kot da takemu človeku na prvi pogled ugodijo, bodisi, da ga pošljejo v Ljubljano, ali v Celje ali pa drugam. Mislim, da bi zato bilo treba dati zdravnikom in zdravniški službi potrebno pomoč. Ni prav, da na primer vodstvo podjetja pusti obratnega zdravnika ali pa zdravnika v zdravstvenem domu popolnoma brez pomoči. Treba je, da vodstvo podjetja skupaj z zdravnikom večkrat razpravlja o teh stvareh. Nikdar ne bomo dosegli, da bi vsi zdravniki bili v stanju res čimbolj objektivno ugotoviti, kateri ljudje so potrebni zdravstvene nege, da gredo v stalež in kateri ne, če ne bo vodstvo podjetja in ves delovni kolektiv pri tem kakorkoli pomagal. Zdravnik na terenu nam je pripovedoval primer, ko ga je pacient prepričal

in mu dokazal, da je bolan. Zdravnik mu je verjel, vsi v podjetju pa so se zdravniku smejali — od direktorja navzdol, ker so vedeli, da ga je pacient napet najstil, zdravniku pa tega ni nihče povedal in je to zvedel šele čez nekaj mesecev.

V zvezi s tem bi nazadnje povedal še to, da se sedaj na splošno govori v podjetjih in v zdravstveni službi socialnega zavarovanja, da bo nov zakon o socialnem zavarovanju, ki bo začel veljati s 1. januarjem 1963, glede tega napravil red. Mislim, da je tako gledanje lahko nevarno. Ta zakon bo sam kot tak sicer ogromno pomagal — pomagal bo ekonomizirati fonde zdravstvenega oziroma socialnega zavarovanja — vendar ne bo sam po sebi ničesar napravil. Treba bo, da se bomo vsi skupaj potrudili, da bomo na tem področju napravili večji red in to tak kot si ga želimo. Nepravilno bi bilo čakati na to, da bo stopil v veljavo nov zakon o socialnem zavarovanju, ampak je treba takoj sedaj, se pravi že letos, napraviti odločne korake v tej smeri, ker sredstva trošimo že zdaj in jih neprestano trošimo. Ko bo 1. januarja stopil v veljavo nov zakon, naši kolektivi še več mesecev, morda celo pol leta ali pa celo do prvih zaključnih računov, ne bodo točno vedeli v kakšnem stanju so skladi. To se pravi, da imamo še precej časa pred seboj, kajti novi sistem zavarovanja ne bo začel takoj funkcionirati v polni meri. Zaradi tega je po mojem mnenju treba, da podjetja, občine in zavodi za socialno zavarovanje, že takoj zdaj preštudirajo vse te probleme in določene stvari pokrenejo.

Problem izsiljevalcev, o katerih sme govoril, seveda ni glavni problem, vsekakor pa ne tisti, pri katerem bodo naši fondri dosegli največje materialne prihranke. Važnejši od njega je vsekakor problem organizacije zdravstvene službe in še vrsta drugih problemov. Vendar pa je problem izsiljevalcev tak, da je do neke mere najlažje rešljiv. Pomemben pa je zato, ker demoralizira tiste ljudi, ki nimajo namena izkoriščati zdravstvenega zavarovanja, ki pa jih s takimi zgledi pripeljejo do tega, da se tudi ti poslužujejo zdravstvene zaščite takrat, kadar je prav nič ne potrebujejo.

Predsednik Vida Tomšič: Želi še kdo razpravljati o problemih socialnega zavarovanja? (Ne javi se nihče.) Če ni več govornikov, zaključujem obravnavo. Ugotavljam, da je razprava potrdila in podprla poročilo Izvršnega sveta in tudi predlog priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja.

Dajem poročilo o nalogah na področju socialnega zavarovanja na glasovanje. Kdor je za to, da se priporočilo sprejme, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je skupščina soglasno sprejela priporočilo in s tem tudi poročilo o problemih socialnega zavarovanja.

Glede na to, da je pri naslednjih točkah dnevnega reda najavljenih še nekaj govornikov, predlagam, da prekinemo dopoldansko sejo in da nadaljujemo sejo ob 15.30 uri. Se skupščina strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

(Seja je bila prekinjena ob 13.25 in se je nadaljevala ob 15.35 uri.)

Predsednik Vida Tomšič: Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila odbora za družbeno nadzorstvo o poslovanju občinskih stanovanjskih skladov.

Uvodno besedo k temu poročilu bo imel sekretar odbora Julij Beltram.

Julij Beltram: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Dovolite, da k predloženemu poročilu odbora ljudske skupščine za družbeno nadzorstvo o poslovanju občinskih stanovanjskih skladov povem nekaj uvodnih besed.

S poročilom ima odbor namen opozoriti na nekatere probleme in pomanjkljivosti, ki jih ugotavljamo pri poslovanju občinskih stanovanjskih skladov ob prehodu na nove naloge, ki izhajajo iz stanovanjske reforme. Problematika, ki jo nakazuje poročilo, sloni na podatkih posebne ankete, ki jo je odbor v ta namen pripravil v sodelovanju s sekretariatom Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, in na ugotovitvah komisij, ki so obiskale nekaj upravnih organov skladov. Osnovni namen odbora je pri tem bil, da ugotovi, kako se izvajajo predpisi in načela nove stanovanjske politike s stališča gospodarjenja s sredstvi stanovanjskih skladov in z vidika potreb in možnosti povečanja stanovanjskega fonda s sredstvi stanovanjskih interesentov.

V teh uvodnih besedah posredujemo nekaj osnovnih ugotovitev poročila, ki kažejo, da se občinski stanovanjski skladi razmeroma počasi prilagajajo novim nalogam. Izhajamo namreč s stališča, da mora biti stanovanjski fond v celoti interesno področje gospodarjenja stanovanjskih skladov in ne le natečena sredstva sklada, potrebe državljanov, in možnosti za povečanje stanovanjskega fonda. Potrebe in možnosti je treba vključiti v sfero interesa občinskih skladov, ker postaja stanovanje ne socialna pravica, ampak predmet gospodarjenja, pri katerem ima tako posameznik kot družba, svoj interes. Naloga družbenih stanovanjskih skladov je torej vse bolj gospodarjenje s celotnim fondom in dolžnost stimulirati državljanke za zbiranje prispevkov za lastno stanovanje oziroma za pravico do njega.

Zbrani podatki kažejo, da se samoupravni organi skladov ne bavijo s problematiko v takem obsegu in ne povezujejo v zadostni meri obveznega dotoka sredstev z možnostmi za povečanje skladov, bodisi iz sredstev osebne potrošnje, bodisi iz boljšega gospodarjenja z obstoječim stanovanjskim fondom.

Občinski stanovanjski skladi bi morali zato posvetiti mnogo večjo skrb organizaciji sredstev za stanovanjsko izgradnjo, s katerimi razpolagajo družbeno pravne osebe in posebno državljanji. Tu je trajen vir sredstev za povečano gradnjo stanovanj, zato tudi trajna naloga skladov. Predplačila za stanovanjsko pravico ali stanovanje so tudi zelo primerna oblika, ki daje zlasti državljanom z manjšimi dohodki možnost, da v doglednem času rešijo svoj stanovanjski problem.

Seveda je treba obsoditi tako neresno poslovanje nekaterih zavodov za stanovanjsko izgradnjo, o katerih govori poročilo, kjer nesolidnost in neodgovornost meji že na izigravanje zaupanja stanovanja potrebnih ljudi.

Predpogoj za gospodarno poslovanje občinskih stanovanjskih skladov pa je solidna evidenca nad sredstvi in stanovanjskim fondom. Takšne evidence pa nima skoro noben občinski sklad, niti niso razčiščena in zato tudi ne urejena nekatera vprašanja finančnega poslovanja skladov z banko. Glede na to, da gre za zelo velika družbena sredstva in še večje potrebe stanovanjskih interesentov, ne moremo potem opravičevati razmeroma slabega poslovanja skladov, ki ne daje potrebnega pregleda nad sredstvi in fondom, ki tudi ne pospešuje racionalne gradnje stanovanj, ki ne stimulira zbiranja dodatnih sredstev; s čimer bi tudi vplivali na strukturo osebne potrošnje prebivalcev. Tako še vedno prevladuje razdeljevanje natečenih sredstev mimo javnih natečajev ter ne sti-

mulira zbiranje boljših ponudnikov, ne vpliva na urbanizacijo naselja, ne odkriva dejanskih potreb in konkretnih možnosti stanovanjskih interesentov. Zato tudi ni praktično nobene možnosti vplivati na to, da se gradijo stanovanja po potrebah in možnostih stanovanjskih koristnikov. Gradnja stanovanj za tržišče pomeni lahko tudi gradnjo stanovanj po naročilu, kar predpostavlja vključevanje zainteresiranih ponudnikov. Tako poslovanje ali bolje gospodarjenje s skladi in stanovanjskim fondom pa izključuje vsako površnost ali priložnost obravnavanja stanovanjske problematike, kjer vsi vse vedo, posameznik pa ne tistega, kar bi moral vedeti. Stanovanjski skladi še nimajo povsod organizirane lastne poslovne službe in ponekod poslušujejo od časa do časa s honorarnimi uslužbenci.

Naloge, ki stoje pred skladi, pa zahtevajo že tako preglednost nad sredstvi, da obstoječa bančna evidenca ne zadostuje in ne stimulira izdelave konkretnjših programov dolgoročne stanovanjske izgradnje in gospodarjenja s skladi.

Razveseljiva je tudi ugotovitev, da so občinski stanovanjski skladi vedno manj rezervni skladi občin in vedno bolj namenski skladi, kar je rezultat prizadevanja samoupravnih organov skladov, pa tudi spoznanja občinskih ljudskih odborov, da odmerjena sredstva za reševanje stanovanjskih problemov nikakor niso pretirana.

Poročilo namenoma obravnava le ožje področje iz širše problematike stanovanjske izgradnje, in sicer le njeno finančno plat, to pa zato ker izhaja s stališča, da je urejenost in preglednost predpogoj za dobro gospodarjenje. To pa se začne tudi pri preprostih računih bančne proizvodnje, s katero se brez potrebe znižujejo stanovanjski skladi, do točnega pregleda nad vsemi krediti z dotokom anuitet in najbrž tudi nad vzdrževanjem stanovanjskega fonda. Zato odbor priporoča pristojnim upravnim organom, da odpravijo oziroma dosežejo, da se odpravijo ugotovljene slabosti in nepravilnosti v poslovanju občinskih stanovanjskih skladov.

Predsednik Vida Tomšič: Pričenjam obravnavo o poročilu odbora za družbeni nadzor. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem obravnavo in ugotavljam, da se skupščina strinja s poročilom odbora za družbeni nadzor o poslovanju občinskih stanovanjskih skladov.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LR Slovenije.

Ker so odbori, ki so predlog obravnavali že poročali na ločenih sejah obeh zborov, bomo po sklepu obeh zborov na skupni seji opravili samo razpravo o tem predlogu.

Prosim predsednika upravnega odbora Splošne gospodarske banke, da da obrazložitev.

In ž. Karmelo Budihna: Tovariši ljudski poslanci! Reorganizacija bančnega sistema, ob kateri so bile letos po republikah ustanovljene republiške banke, pri nas Splošna gospodarska banka, predstavlja del v zgradbi našega gospodarskega sistema. Te specializirane banke naj bi izpolnile nekatere vrzeli v našem kreditnem sistemu, vrzeli, ki so se pokazale zlasti v preteklem letu, ko je bil način kreditiranja obratnih sredstev preveč centraliziran in preveč oddaljen od gospodarstva tako, da ni mogel slediti njegovim potrebam in njegovim gibanjem.

Z ustanovitvijo Splošne gospodarske banke je dobila republika institucijo, pri kateri se združuje skoraj vsa finančna problematika na področju LR Slovenije in je tako dana možnost za uspešnejše analiziranje in reševanje problemov, ki se pojavljajo na področju financ.

Vsekakor je kratkoročno kreditiranje ena od najbolj splošnih nalog gospodarske banke s tem, da na področju LR Slovenije skrbi za izvajanje kreditne politike, ki je v skladu z intencijami zveznega in republiškega družbenega plana in z drugimi akti LR Slovenije. Tako kreditno politiko izvaja z republiškimi sredstvi, z najetimi krediti pri Narodni banki in drugimi sredstvi, ki si jih banka pridobi s svojo dejavnostjo.

Sredstva, s katerimi razpolaga, nalaga in posreduje njih prelivanje s področja, kjer so trenutno manj potrebna na tista gospodarska področja, kjer zahteva proizvodnja nova in večja sredstva in skuša s tem gospodarstvu v pravem momentu zagotoviti obratne kredite, ki so za izvajanje njegovih nalog potrebni.

Svojo dejavnost na področju kratkoročnega kreditiranja obratnih sredstev izvaja gospodarska banka praviloma preko komunalnih bank, čeprav predloženi statut dopušča tudi direktno kreditiranje gospodarskih organizacij, če banka spozna, da se področne komunalne banke pri svojem delu ne ravnaajo po načelih racionalnega nalaganja sredstev.

Gospodarski banki je poverjeno gospodarjenje tudi s sredstvi republiških skladov, predvsem s sredstvi republiškega investicijskega sklada. Glede na to, da sredstva tega sklada niso po obsegu tolikšna, da bi sklad sam lahko financiral izgradnjo večjih objektov, pristopa zato banka k sofinanciranju skupaj z ostalimi specializiranimi bankami, predvsem s kmetijsko banko in z Jugobanko, pa tudi z investicijsko. To povsod tam, kjer investitor nima dovolj lastnih sredstev.

Sodelovanje s specializiranimi bankami in s skladi ljudskih odborov je izredno pomembno, ker se na ta način sredstva republiškega investicijskega sklada nalagajo v tiste objekte, ki so za razvoj našega gospodarstva najbolj pomembni.

Med ostalimi posli, ki predstavljajo delokrog gospodarske banke in ki jih obravnava 5. člen predloženega statuta, naj omenim še zbiranje sredstev gospodarskih organizacij z namenom krepitve sredstev republiškega sklada in večanja sredstev za dolgoročne naložbe, bodisi v obratna, bodisi v osnovna sredstva. Metode takega zbiranja, kot jih predvideva statut, so različne in predstavljajo v glavnem novost v naši bančni praksi. So pa lahko izrednega pomena, ker združujejo sicer atomizirana sredstva in omogočajo njihovo usmerjanje.

5. člen statuta tudi pravi, da gospodarska banka opravlja devizne in druge bančne posle s tujino v skladu s splošnimi predpisi. Te vrste poslov naša gospodarska banka zaenkrat še ne opravlja in predstavlja to določeno pomanjkljivost glede na kompleksnost delovnega področja gospodarske banke.

Te vrste bančne dejavnosti so zaenkrat še vedno domena zveznih bank, kar bistveno zožuje delokrog gospodarske banke, za kar pa predvidevajoč solidno kadrovsko zasedbo in dobre priprave, ne bi smelo biti zadržkov.

Gospodarska banka v kratkem času svojega obstoja še ni prodrla na to področje. Toda ne glede na to in ne glede na dejstvo, da ne gredo še vsa sredstva, ki pritekajo v gospodarstvo skozi gospodarsko banko, je njen delokrog širok. Hitro reagiranje na gibanja v gospodarstvu s pravilnimi in pravočasnimi

intervencijami z obratnimi sredstvi in pravilno gospodarjenje s sredstvi, ki so ji poverjena in z lastnimi sredstvi, pa zahteva, da postane gospodarska banka zares poslovna banka.

Ta osnovni cilj poleg določitve delokroga in urejanja drugih zadev, ki se nanašajo na upravljanje in notranjo organizacijo banke zasleduje tudi statut, ki ga skupščina danes potrjuje. Ker upravni odbor meni, da določila statuta tak način dela dopuščajo in ga tudi vzpodbujajo, prosim v imenu upravnega odbora, da skupščina statut potrdi.

Predsednik Vida Tomšič: Ob obravnavi statuta Splošne gospodarske banke bo predstavnik Izvršnega sveta tov. Riko Jerman, govoril o nekaterih problemih kreditno monetarnih razmerij in delovanja kreditnih bank v Ljudski republiki Sloveniji.

Riko Jerman: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Statut gospodarske banke, ki vam je predložen v potrditev, uresničuje skupaj z zakonom o ustanovitvi banke, določila zakona o bankah ter zakona o kreditnem sistemu, hkrati pa zagotavlja Ljudski republiki Sloveniji potreben vpliv na kreditna razmerja, ki je v sorazmerju z vlogo in odgovornostjo politično-teritorialnih enot za nadaljni in skladen razvoj gospodarstva. Tudi proces vse večje decentralizacije družbenih kreditnih sredstev ter splošnih prizadevanj za čim večjo rentabilnost kreditnih naložb, zahteva ustrezno organizacijo bančnih kreditnih zavodov in možnosti za njihovo medsebojno poslovno povezovanje.

Takšna organizacija kreditnih zavodov je uresničena z mrežo že delujočih komunalnih bank in gospodarske banke. Njeno poslovnost konkretizira predloženi statut. Gospodarska banka bo razvijala svojo aktivnost na vseh kreditnih področjih. Dajala bo pobudo za kreditne naložbe drugih bank in pri takih naložbah tudi sodelovala, še posebej pa se bo poslovno povezovala s komunalnimi bankami. Take možnosti za široko povezovanje so v materialnem pogledu gospodarski banki že dane, potrebno je še, da nadalje razvija poslovnost in operativnost, da bi kot najpomembnejša kreditna bančna organizacija v naši republiki, bila sposobna realizirati povečane dolžnosti, ki jih ima republika na področju kreditne politike in gospodarstva na sploh.

Za odpravo nekaterih težav v gospodarstvu, nam je potrebna elastična kreditna politika, ki bo odločno in precizno usmerjena h krepitvi proizvodne aktivnosti in večje produktivnosti, še posebej pa k taki proizvodnji, ki se bo sposobna hitro in uspešno vključevati v proces mednarodne menjave. Zato gospodarska banka že sedaj, v bodoče bo pa še odločneje podprla z ustreznimi krediti tista poslovno tehnična sodelovanja proizvajalcev, ki bodo sposobna organizirati takšno proizvodno kooperacijo, ki bo omogočila konkurenčnost, tako v tehnološkem pogledu kot v pogledu cen, standarda in drugih pogojev, ki jo zahteva zunanje tržišče.

Tudi krediti, ki bi povečali neblagovni devizni priliv, so ena od prioritetenih nalog naše kreditne politike, ki jo izvaja gospodarska banka. Povečano elastičnost kreditne politike pa mora spremljati ustrezna odgovornost za skladnost konkretnih kreditnih naložb s cilji naše splošne gospodarske politike. Krediti ne smejo biti sredstva za prikrivanje slabosti v gospodarstvu, kot so na primer velike ali neidoče zaloge, fiktivne aktive in podobno. Nasprotno, kreditna politika bank mora take pojave pravočasno odkrivati in jih odpravljati. Glede

tega leži posebna odgovornost na komunalnih bankah, ker je preko njih v največjem obsegu ustvarjen kreditni odnos s proizvodnjo.

Splošna gospodarska banka je prevzela od narodne banke vse kredite komunalnim bankam ter od zveznih poslovnih bank del njihovih plasmajev in si tako zagotovila potreben vpliv na razvoj kreditnih gibanj na območju naše republike. Ker pa morajo biti kreditna razmerja med bankami in bank s komitenti urejena s poslovnimi pogodbami, je mogoče vpliv gospodarske banke na kreditna gibanja razumeti le v smislu poslovnih vplivov. Gre torej za iskanje takih kreditnih naložb v gospodarstvu, ki povzročajo proizvodnjo in njeno usmeritev k zahtevam tržišča, izločajo pa možnosti administrativnega vplivanja ali omejevanja samostojnosti in poslovne pobude drugim kreditnim bankam.

Tako urejene komunikacije kreditnih sredstev pomenijo hkrati njihovo delno integracijo, ki omogoča zadrževanje kreditnih gibanj v razmerjih, ki jih določa kreditna politika kot finančni izraz naših prizadevanj, proizvodnje in poroštne. Ta integracija pa bo popolnejša, kadar bomo skozi tak sistem kreditnih bank usmerili tudi ostala sredstva, ki se zadržujejo na nivoju proizvajalnih organizacij in ki lahko pomenijo potencialne kreditne izvore. Na primer: naložbe amortizacijskih skladov pri določeni banki, brez kakršnih koli omejitev za upravljalca teh sredstev, lahko predstavljajo specifični potencialni vir kreditnih sredstev. Specifičen zato, ker bi se preko njega Ljudska republika Slovenija na ekonomski način udeleževala tistih investicijskih kreditnih naložb, ki jih zahteva modernizacija in hitro prilagajanje proizvodnje tržnim pogojem. Če bi taka integracija sredstev v praktični izvedbi pomenila omejevanje pravic samoupravljalcev, na primer tako imenovane vezane ali prisiljene naložbe, bi seveda izgubila več svoj pomen, ker bi bila v nasprotju z našim splošno znanim načelom družbeno ekonomskega sistema, ki teži k vedno večji decentralizaciji sredstev.

Tako torej zakon o bankah, zakon o ustanovitvi Splošne gospodarske banke, zlasti pa statut te banke, dajeta banki dovolj širok okvir delovanja, da banka lahko vpliva in obvladuje kreditno monetarna gibanja na področju republike. Ta vpliv pa ima še določene omejitve, ki se kažejo predvsem v teritorialnem pojmovanju komunalnih bank, v preširoki in z vidika kreditnega potenciala neustrezni mreži komunalnih bank.

V funkcionalnem pogledu ima sistem bančnih kreditnih zavodov, kakršen je sedaj zgrajen, vse elemente, ki omogočajo obvladovanje kreditnih gibanj v smeri uresničevanja družbenih in ekonomskih ciljev, postavljenih z družbenimi plani. Za pravilno funkcioniranje bančnega sistema pa je nujno, da je jasno opredeljeno mesto kredita v gospodarstvu. Komunalne banke bi morale biti zaradi svojih neposrednih stikov z gospodarstvom najbolj usposobljene, da spremljajo proizvodnjo in menjavo ter da racionalno oskrbujejo gospodarstvo s potrebnimi sredstvi. Učinkovitost kreditne politike se meri predvsem po možnosti hitre in učinkovite intervencije. Takšne ekspeditivne kreditne intervencije pa so možne, če zajema banka takšno območje, ki ustvarja potrebne kreditne izvore. To se pa le redkokje ujema z območjem občine. Obstoječa mreža komunalnih bank v nekaterih primerih ni racionalna. Od obstoječih 33 komunalnih bank, s skupnimi kreditnimi plasmaji do 10 milijard dinarjev odpade na 27 bank samo 28 % vseh kreditnih plasmajev v LRS. Na preostalih 6 komunalnih bank pa odpade 72 % vseh kreditnih naložb v LRS.

Racionalnosti komunalnih bank ni iskati v ugodnih rezultatih doseženih s sorazmerno visoko provizijo, ki bremeni gospodarstvo in s tem zavira proizvodnjo in menjavo. Bančni stroški, ki so se lani bistveno povečali, po nepotrebnem bremenijo gospodarstvo, obenem pa lahko pridobivanje dohodkov v negativnem smislu vpliva na delovanje bank.

Pomen komunalnih bank ni v tem, da se občine z njimi zapirajo, temveč nasprotno, da se preko njih vključujejo v kreditno tržišče. Za širše območje komunalnih bank govorijo v glavnem naslednji razlogi. Kreditni potencial je večji, ker je le na večjih gospodarskih območjih dovolj virov kreditnih sredstev. Kreditni potencial je tudi stabilnejši, večje in nenadne intervencije onesposablajo banke tudi za manjše in številnejše kreditne naložbe, ker močnejše banke lažje rešujejo probleme gospodarske organizacije. Banke s širokim gospodarskim območjem so rentabilnejše in imajo večje možnosti za pocenitev kreditov. V večjih bankah obstojajo ugodnejši pogoji za solidno organizacijo in specializacijo kadrov, za uvajanje mehanizacije in za boljše poslovanje s komitenti ter z drugimi poslovnimi bankami.

Pravice in dolžnosti občine kot ustanovitelja komunalnih bank pa so iste pri veliki ali pri majhni banki, le uspešnost poslovanja je različna. Občina usmerja kreditno politiko komunalne banke preko upravnih in kreditnih odborov s tem, da po vsebini in po posledicah skrbi za take kreditne naložbe, ki pospešujejo proizvodnjo za tržišče. Tako politiko pa lahko izvaja le, če hkrati ustvarja proizvodne pogoje za take kreditne naložbe. V finančni politiki se občine ne smejo omejevati le na fiskalno in proračunsko politiko, temveč je treba dati ustrezno in poudarjeno mesto kreditni politiki, katere uspešnost se v posledicah odraža tudi v povečanju sredstev občine. Tem nalogam je treba prilagoditi finančno službo, prav tako pa tudi z obravnavanjem analiz gospodarskega stanja, zaključnih računov gospodarskih organizacij in drugega, izpopolnjevati delovni program samega ljudskega odbora in njegovih svetov, ki delujejo na področju gospodarstva. Področje obravnavanja obstoječih problemov je dovolj širok. Poleg iskanja najbolj ustreznih oblik za uveljavljanje že navedenih načel kreditne politike, je treba posvetiti pozornost ohranitvi likvidnosti gospodarskih organizacij in najti ustrezne prijeme za odpravo vzrokov ponovnega zadolževanja, ki niso vedno finančne narave, temveč ležijo tudi v poslovnih in proizvodnih konceptih podjetij.

Pogosto srečujemo dve skrajnosti, in sicer, da je v proizvodnji podana možnost za racionalni plama kreditov, virov za ustrezne kredite pa ni, ker je kreditno tržišče preveč ozko in zaprto ali pa je kreditni potencial angažiran v proizvodnji, ki ne ustreza zahtevam tržišča, ali pa obstojajo viri za kredite, proizvodnja pa ni v stanju, da bi jih sprejela, pri čemer se izključujejo kreditiranja nekurantnih zalog in pokrivanje prekomernega medsebojnega kreditiranja. Kreditna naložba je utemeljena in koristna le tedaj, kadar služi za proizvodnjo ali nabavo takega blaga, ki ga družba preko tržišča priznava oziroma absorbira, pri čemur mora obseg in rok kredita ustrezati normalnemu procesu proizvodnje in realizacije. Že omenjena skrajnost, da so na razpolago ustrezna kreditna sredstva, ki pa jih proizvodnja ni sposobna prevzeti, se očitno odraža prav v sedanji situaciji. Razpoložljiva kreditna sredstva se ne črpajo; zlasti ne v zadostni meri tista, ki bi lahko povzročila povečanje izvoza. To kaže, da v naših gospodarskih organizacijah zunanje tržišče sploh ni obravnavano kot prioriteto tržišče, tako da je iz proizvodne orientacije nekaterih podjetij

slutiti, da je izvoz za njih le slučajen, vse premalo pa se čuti zavestna preusmeritev proizvodnje tudi na zunanja tržišča. Ustrezna kreditna usmeritev v izvoz je torej podana, ni pa ustreznega zanimanja gospodarskih organizacij, da bi razširile tržišča za svoje proizvode na zunanji trg, da bi se spoprijele s proizvodnimi in tržnimi problemi širšega tržišča.

Ob tej ugotovitvi postajajo nekatere težave v gospodarskih organizacijah s kopičenjem zalog, s slabo realizacijo in nizko proizvodnjo težko razumljive zato, ker so podobne pasivnemu čakanju na administrativno intervencijo. Te gospodarske organizacije valijo vso krivdo za težave na domače tržišče, ne iščejo pa izhoda tudi v tem, da bi se spopadle s težavami, ki jih terja razširjeno, zlasti pa zunanje, tržišče. Probleme plasmaja blaga moramo gledati v drugi luči, ne pa s stališča zagovarjanja raznih oblik nerentabilne proizvodnje. Vzrok in težave v plasmaju so lahko le v proizvodni nepripravljenosti podjetij, pa tudi v premajhni operativnosti in poslovnosti naših bank. Problemi torej niso več materialne narave kot je dolgo obstojalo mnenje, temveč so često subjektivni in pomenijo sposobnost vključiti se tudi v zunanje tržišče ob pogojih, ki jih to tržišče zahteva.

V zadnjem času je dana posebna pozornost organizaciji mreže zunanje trgovinskih podjetij z ustrezno prilagoditvijo in povezavo s proizvodnimi organizacijami. Gre za ustanavljanje poslovnih združenj proizvajalcev z namenom, da skupno nastopajo na zunanjem trgu. Tako bi se lahko uspešneje reševali problemi v zvezi s prilagoditvijo proizvodnje in prodaje na zunanjem tržišču.

Kriterij tržnosti proizvedenega blaga pomeni hkrati varnost kreditne naložbe, ker le proizvodnja, ki jo prevzema tržišče, ustvarja denar, ki zagotavlja vračilo kredita oziroma njegovo kroženje v sferi tržne proizvodnje. Čim širše je torej tržišče, toliko varnejše in uspešnejše so kreditne naložbe. Zato je usmeritev proizvodnje v široko, tudi mednarodno tržišče, v središču pozornosti naše kreditne politike.

Obravnavanje kreditnih zahtevkov torej ne more biti le formalno vsklajevanje kredita s predpisi in navodili oziroma ne more biti namenjeno samo zavarovanju v klasičnem smislu. S kreditom se banka poslovno povezuje s podjetjem. Posledice te poslovne povezave pa je po tržišču priznana proizvodnja oziroma menjava. Sedanji sistem garancij, ki ves riziko za dani kredit nalaga le organom izven bank, deluje uspavalno na njeno delovanje, ker so dohodki bančne organizacije povsem neodvisni od kvalitete kreditnih naložb.

Nizek nivo proizvodnje je pogosto posledica tudi neelastičnosti banke, ki bi z obratnimi in investicijskimi krediti lahko omogočila ustrezno preusmeritev proizvodnje. Za pretirane zaloge, često nekurantnega blaga, za prekomerno zadolževanje in medsebojno kreditiranje so sokrive in soodgovorne tudi banke, ker obravnavajo kreditne probleme bolj formalno kot pa vsebinsko. Pa ne samo to, tudi za nerealizirane proizvodne možnosti, ki so običajno posredno vezane na kredit, so soodgovorne banke.

Z opisano problematiko kreditne politike, ki jo izvajamo preko bančnih kreditnih zavodov sem imel namen le na splošno prikazati nekatere okoliščine, v katerih se odvija delo naših bank. V naslednjem pa vas tovariši ljudski poslanci želim informirati o nekaterih ukrepih, ki jih v zadnjem oziroma v tem času s posebno pozornostjo izvajamo.

Na področju kreditiranja investicij je neposredno delo bank orientirano v skladu s smernicami kreditne politike k hitremu dokončavanju že pred leti

začetih investicijskih vlaganj. V zvezi z decentralizacijo nalog splošnega investicijskega sklada se pri novih vlaganjih krepi vloga republike in v zvezi s tem operativne naloge gospodarske banke. Kreditna politika republiškega investicijskega sklada se sklada s smernicami politike skladov LRS, ki jo je v začetku leta sprejela ta skupščina, vključuje v kreditna vlaganja po novih pogodbah, predvsem v take naložbe, ki nudijo glede na možnosti maksimalne posredne ali neposredne devizne učinke ali pa v investicije s kratkim rokom dovršitve, ki pa hkrati povzročajo proizvodnjo blaga, ki ga primanjkuje na domačem trgu. Tako republiški investicijski sklad kreditira investicijske zahtevke v skupni vrednosti 3 milijarde dinarjev iz letos razpoložljivih sredstev. Sredstva RIF pa so še vedno glede na investicijske možnosti opisanih karakteristik minimalna, čeprav bo republiški investicijski sklad v letošnjem letu svoja sredstva povečal za okoli 3 milijarde din z najetim posojilom od decentraliziranih skladov gospodarskih organizacij. Tudi nedavno sprejeta uredba o sprostitvi tekočega preliva anuitet v višini 65 % bo povečala razpoložljiva sredstva republiškega investicijskega sklada za okrog 900 milijonov dinarjev, kar povečuje njeno likvidnost v smislu nakazane kreditne usmeritve.

Investicijska vlaganja v kmetijstvo naj bi letos zopet zavzela večji razmah. Glede na kreditne zahtevke in na za to razpoložljiva sredstva predvidevamo, da bo za kmetijstvo v letošnjem letu odobrenih okoli 12 milijard dinarjev. Obdelava teh kreditnih zahtevkov je v smislu uvodoma pojasnjenih načel kreditne politike še posebej zahtevna in odgovorna naloga naših bančnih organizacij.

Posebna oblika investicijskih vlaganj s potencialnim deviznim učinkom so vlaganja v turizem. Naše banke obdelujejo predvsem možnosti za vlaganja v obalnem področju, pa tudi v nekaterih drugih turističnih točkah LR Slovenije, kjer je podana realna možnost in kjer je možno pričakovati povečani turistični devizni priliv. Pri tem naletimo predvsem na težave, da obstoječe dokumentacije urbanistične in zazidalne ureditve omogočajo izvedbo takšnih investicij, ki bi glede na čas dovršitve ter na devizni efekt v sorazmerju z vloženimi sredstvi nudile ustrezno rentabilnost. Zaradi specifičnih težav, ki izhajajo tudi iz nepravilnih gledanj naših ljudskih odborov in turističnih organizacij, se te težko vključujejo v kreditne pogoje. Zamujanje in vztrajanje na neracionalnih investicijskih naložbah v turizmu pomeni zamujanje priložnosti za naložbo sorazmerno ugodnih kreditov v to gospodarsko dejavnost. To pa je hkrati tudi vzrok za izpadli devizni priliv in manjšo realizacijo dohodka.

Kot vam je že iz obvestil dnevnega časopisja znanó, nudi narodna banka preko naše gospodarske banke stanovanjskim kreditnim skladom kratkoročne kredite za poživitev stanovanjske izgradnje v višini blokiranih sredstev stanovanjskih kreditnih skladov. Tovrstni krediti, ki za Slovenijo znašajo okoli milijardo 700 milijonov, naj bi bili prvenstveno usmerjeni za kreditiranje stanovanjske izgradnje za tržišče. Tako bodo torej ta sredstva služila kot obratni krediti izvajalcem stanovanjske izgradnje.

Kreditni pogoji za te kredite bodo taki, da bodo na eni strani stimulirali gospodarske organizacije za proizvodnjo stanovanj za tržišče, na drugi strani pa morajo zagotoviti rentabilnost vloženih sredstev in kar najhitrejše obračanje. Krediti se bodo dajali predvidoma za več let. Obrestna mera naj bi delovala progresivno in bi bila manjša pri večjem obračunu teh kreditov in obratno. To pa bi hkrati terjalo čim solidnejšo kooperacijo izvajalcev gradnje stanovanj. S kreditnimi pogoji se bodo določili tudi minimalni tehnično higienski pogoji

za gradnjo posameznih tipov stanovanj ter maksimalna cena za m² stanovanjske površine. Upoštevane bodo tudi dosedanje pogodbene skupnosti izvajalcev stanovanjskih objektov. Hitra in racionalna proizvodnja stanovanj je pogojena z njeno koncentracijo. Zato bodo krediti namenjeni predvsem mestom z najmočnejšo urbanizacijo.

Tako obsežne možnosti kreditnih naložb v investicije zahtevajo ustrezne napore, preudarnost in odgovornost naših kreditnih bančnih zavodov, pa tudi koristnikov ter glede na svojo pomembnost zaslužijo prav gotovo pozornost naših družbeno političnih organov, zlasti pa naših občin. Hkrati pa taka vlaganja pomenijo poživitev proizvodnje investicijske opreme in izvajalcev investicijskih del.

Na področju kratkoročnih kreditov za obratna sredstva so bila v letošnjem letu v prvem polletju gibanja kreditov pod vtisom izvedenih ukrepov za likvidacijo medsebojnih obveznosti gospodarskih organizacij. Preko klirinškega računa pri narodni banki je bilo vplačanih 39 milijard 300 milijonov dinarjev terjatev in 29 milijard 100 milijonov dinarjev obveznosti. Po medsebojnem obračunu terjatev in obveznosti je nastal na tem računu pozitiven saldo, okoli 10 milijard dinarjev. Iz tega salda so gospodarske organizacije plačale obveznosti do družbene skupnosti in druge svoje obveznosti ter odplačale zapadle kredite v znesku preko 4 milijard dinarjev. Za plačilo obveznosti, ki niso bile plačane preko klirinškega računa pa so gospodarske organizacije najele pri komunalnih bankah okrog 700 milijonov dinarjev kratkoročnih namenskih kreditov. Poravnava medsebojnih obveznosti dospelih do 31. decembra 1961. leta je torej končana.

Likvidnost gospodarskih organizacij je z maloštevilnimi izjemami zaradi tega bistveno povečana. To dejstvo pa je v dveh smereh pozitivno vplivalo na stanje kreditne bilance tako komunalnih bank kot tudi gospodarske banke. Povečani so bili namreč izvori lastnih bančnih kreditnih sredstev, ker so gospodarske organizacije zaradi boljše likvidnosti zadrževale večja sredstva na svojih žiro računih. Stanje teh pa predstavlja po obstoječi ureditvi v višini 70 % sredstev kreditne izvore komunalnih bank. V drugem primeru pa se ta pozitiven vpliv kaže tudi v sorazmerno zmanjšanem povpraševanju gospodarskih organizacij po kratkoročnih obratnih kreditih. Kljub temu pa so komunalne banke povečale v gospodarstvu svoje kreditne plasmaje v prvem polletju letos za okrog 11 milijard 100 milijonov dinarjev. Izven gospodarstva pa za okrog 2 milijardi 300 milijonov dinarjev. Seveda so na tako ugodno gibanje kreditnih razmerij komunalnih bank vplivali poleg že omenjenega tudi drugi kreditni izvori, kot n. pr. povečanje hranilnih vlog in tekočih računov privatnikov, naložbe državnega zavarovalnega zavoda in druge naložbe.

Tudi s kreditno bilanco gospodarske banke s 30. junijem ugotavljamo za kreditna gibanja pozitivna razmerja. Gospodarska banka je na dan prenosa kreditov nanjo, to je 14. aprila letos, razpolagala z lastnimi kreditnimi izvori okrog 38 milijard 800 milijonov dinarjev ter s 136 milijardami in 500 milijoni raznih kreditov pri narodni banki, tako da je njen skupni obseg kreditnih izvorov znašal 175 milijard 300 milijonov dinarjev. Ob koncu prvega polletja pa je stanje lastnih kreditnih izvorov povečano za 17 milijard 200 milijonov ali za 45 %. K takemu porastu lastnih kreditnih izvorov je s 25 % pripomogla 5 % obvezna rezerva komunalnih bank pri gospodarski banki ter 5 % obvezna rezerva skladov, ki so bili uvedeni v tekočem letu z ustreznimi republiškim predpisi.

Uvedba 5 % obvezne rezerve komunalnih bank pri gospodarski banki ni zanje, glede na ugotovitve o zboljšanju likvidnosti komunalnih bank, pomenila praktično nobene omejitve, ki bi vplivala na njihovo poslovnost. Te trditve pa so točne le glede tistih komunalnih bank, katerih kreditni izvori in pa naložbe so v racionalnih razmerjih.

Iz prikazanih razmerij v kreditnih gibanjih na področju obratnih sredstev je mogoče ugotoviti, da obratna sredstva niso bila ovirana za povečanje proizvodnje in prodaje. Taka ocena pa je mogoča le s predpostavko, da so naše kreditne banke zlasti komunalne storile ustrezna prizadevanja za realen plasman kreditov. Glede na to, da že vrsto let obstoja poseben problem obratnih sredstev pa je tak ugoden povzetek malo dvomljiv. Iz tako globalnih podatkov seveda ni mogoče ugotavljati konkretnih problemov v zvezi z obratnimi sredstvi v posameznih gospodarskih organizacijah. Dejstvo pa je, da bi se morala naša splošna prizadevanja za povečanje proizvodnje, zlasti tiste, ki se lahko realizira tudi v izvozu ali pa da zmanjša uvoz, odraziti tudi v večjih kreditnih zahtevah v te namene.

Razmerja na vseh kreditnih področjih, ki sem jih skušal na kratko opisati, kažejo torej zelo vzpodbudne možnosti, da uveljavimo potrebne ukrepe za to, da bi raven naše proizvodnje povečali skladno s potrebami tržišča, tako domačega kot tujega. Potrebna so le vztrajna in neposredna prizadevanja predvsem gospodarskih organizacij, kreditnih bank pa tudi naših občin in okrajev, da bi s konkretnimi proizvodnimi nalogami uresničili smoter naše gospodarske politike. Le z večjo produktivnostjo dela in z večjo ter z racionalnejšo proizvodnjo je realno pričakovati zboljšanje življenjskih pogojev.

Iz opisanih nalog naših kreditnih-bančnih organizacij boste lahko ugotovili pomembno vlogo, ki jo na vseh področjih in pri najrazličnejših kreditnih razmerjih mora opravljati gospodarska banka. Njen statut, ki vam je predložen, ji zagotavlja potrebno poslovnost. Zato vam v imenu Izvršnega sveta priporočam, da predloženi statut z dopolnitvami odborov Ljudske skupščine potrdite.

Predsednik V i d a T o m š i č : Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in sporočam, da bosta oba zbora v nadaljevanju ločenih sej glasovala o potrditvi statuta.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o predlogu odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec **S t a n e B r e č k o** prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca obeh zakonodajnih odborov, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ljudski poslanec **F r a n c B e l š a k** prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Obveščena sem, da predstavnik Izvršnega sveta ne želi ustno obrazložiti predlog odloka. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za ta odlok, naj prosim dvigne roko. (Vse poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdrljal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na volitve članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Od Izvršnega sveta smo prejeli pisмени predlog in prosim tovariša sekretarja, da ga prebere.

Dr. Miha Potočnik: Dopis Izvršnega sveta z dne 17. julija 1962 se glasi:

»Predsedniku Ljudske skupščine LRS Ljubljana.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je na podlagi 76. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije ter v zvezi z 22. členom poslovnika Ljudske skupščine LRS sprejel naslednji sklep:

Ljudski skupščini LRS se predlaga, da se za člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine izvolita: Janko Smole, član odbora Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve in Silvo Hrast, republiški sekretar za industrijo in obrt, ki sta bila po sporočilu republiške volilne komisije izvoljena na nadomestnih volitvah v nedeljo, dne 15. julija 1962.

Prosimo, da glede na obsežnejše naloge Izvršnega sveta, ki zahtevajo izpolnitev števila članov Izvršnega sveta, predložite ta predlog Ljudski skupščini LRS v obravnavo in sklepanje po tem, ko bosta pristojna mandatno-imunitetna odbora verificirala mandata Janka Smoleta in Silva Hrasta. Predsednik Viktor Avbelj.«

Predsednik Vida Tomšič: Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog, da se izvolita za člana Izvršnega sveta tovariša Silvo Hrast in Janko Smole, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta za člana Izvršnega sveta bila izvoljena Janko Smole in Silvo Hrast.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na razglasitev zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov.

Razglasitev je potrebno opraviti na skupni seji, ker se z zakonom spreminja ustavno določilo. Predsednika obeh zborov sta mi dostavila zakon v enakem, vsklajenem besedilu. Na podlagi določil poslovnika zato predlagam, da Ljudska skupščina sprejme odlok o razglasitvi zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov.

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se predlog odloka sprejme, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo administrativnega odbora.

Prosim poročevalca administrativnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec administrativnega odbora ljudski poslanec Ivan Novak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo o tem poročilu z ugotovitvijo, da se skupščina s tem poročilom strinja.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o razrešitvi in izvolitvi sodnikov.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo glede razrešitve in izvolitve predsednikov in sodnikov okrožnih sodišč. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Ivan Žmahar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Slišali ste poročilo in pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje najprej predlog sklepa, da se razrešijo tovariši Jože Pernuš kot predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani, dr. Živko Zobec kot predsednik Okrožnega sodišča v Novi Gorici, dr. Mile Jenko, kot sodnik Okrožnega sodišča v Novem mestu in Janez Šinkovec kot sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Glasujemo še o predlogu, da se izvolita dr. Živko Zobec za predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani in Janez Šinkovec za predsednika Okrožnega sodišča v Novi Gorici. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi ta predlog soglasno sprejet.

Imamo še predlog glede razrešitve in izvolitve predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Ivan Žmahar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se razreši Jernej Stante kot predsednik Višjega gospodarskega sodišča in da se namesto njega izvoli Jože Pernuš, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

S tem je dnevni red skupne seje izčrpan in zaključujem sejo. Ločeni seji obeh zborov se bosta nadaljevali po krajšem odmoru.

Seja je bila zaključena ob 16. 30 uri.

29. seja

(9. oktobra 1962.)

Predsedovala: **Vida Tomšič**, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: **dr. Miha Potočnik**

Začetek seje ob 10.15 uri .

Predsednik Vida Tomšič: Pričenjam 29. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Za to sejo so se opravičili naslednji člani Republiškega zbora: dr. Ruža Šegedin, Humbert Gačnik, inž. Viktor Kotnik, Stane Vrhovec, Marija Zupančič, Tone Bole, inž. Ivo Klemenčič Ada Krivic in Tone Fajfar.

Prosim tajnika Ljudske skupščine, da prebere zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 28. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Za današnjo skupno sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. Obravnava poročila in predloga priporočila o gibanju gospodarstva v LRS v obdobju januar—avgust 1962 ter sklepanje o predlogu priporočila;

2. obravnava o informaciji in o predlogu priporočila o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva in sklepanje o predlogu priporočila;

3. razrešitev in izvolitev sodnikov okrožnih sodišč.

Ali se skupščina strinja s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red, bo na pismeno vprašanje zveznega ljudskega poslanca Franca Lubeja gléde oskrbe z umetnimi gnojili odgovoril član Izvršnega sveta tovariš Rudi Čačinovič.

Rudi Čačinovič: V zvezi s pismenim vprašanjem zveznega ljudskega poslanca Franca Lubeja, mi dovolite, da dam uvodoma nekaj podatkov o preskrbi z umetnimi gnojili v letošnjem letu.

Za jesensko setev bi Slovenija potrebovala približno 36 000 ton umetnih gnojil. V letošnjem poletju in v jeseni so kmetijske roganizacije naročile pri trgovski mreži skupno 33 665 ton. Trgovska podjetja so do 5. oktobra dobavila kmetijskim organizacijam 20 249 ton umetnih gnojil. Preostanek, to je 13 416 ton odpade v glavnem na nitrofoskal. Z dušičnimi gnojili so bila družbena posestva

v glavnem dobro preskrbovana in so potrebe po tem gnojilu v glavnem pokrite ali pa bodo še pravočasno pokrite.

Do zastoja v dobavi nitrofoskala pa je prišlo zaradi naslednjih vzrokov. Tovarne, ki pripravljajo nitrofoskal, si niso pravočasno oskrbele potrebnih surovin in to predvsem v času izven sezone, zato niso mogle vseh naročenih količin pravočasno dobaviti. Tudi preskrbovalna podjetja in kmetijske organizacije ne kupujejo rade nitrofoskal izven sezone, ker se ta zaradi pomanjkanja suhega superfosfata kot ene od komponent, v skladiščih strjuje. Granuliranega nitrofoskala pa ni bilo dovolj na razpolago, ker so obstoječe proizvodne kapacitete za sedaj še premajhne. Lani so namreč naše zadruga naročile gnojila tako, da so računale s tem, da bodo gnojila lahko porazdeljevale kar z vagonov, kakor bodo le-ti prihajali. Tako je težišče zastoja v preskrbi gnojil, predvsem pa surovin za mešanice, zlasti v pomanjkanju vagonov, ki so potrebni za te prevoze. Temu pa je vzrok tudi nezainteresiranost železniških podjetij za prevoze gnojil, ker so tarife za te prevoze nižje od ostalih tarif. Prevozi gnojil spadajo namreč v deseti tarifni razred in ustvarjeni dohodki ne krijejo ustreznih stroškov.

Da bi se dobava gnojil izboljšala, je bilo z železniškim transportnim podjetjem Ljubljana dogovorjeno, da zagotovi zadostno število vagonov za prevoze superfosfata iz Prahova do Ruš, kjer izdelujejo mešanice gnojil. Železniško transportno podjetje Ljubljana je dogovor izpolnilo in zagotovilo zadostno število vagonov, tako da prve količine superfosfata že prihajajo v tovarno Ruše.

Sekretariat za kmetijstvo pa si je skupaj s strokovno kmetijsko službo zastavil tudi vprašanje, kaj storiti v primeru, če določene količine gnojil ne bodo pravočasno poslani? Strokovna kmetijska služba priporoča, da se v tem primeru gnojila lahko uporabijo tudi po končani setvi. Tako gnojenje je koristno in ne povzroča škodljivi posledic. V zvezi s tem opozarjam, da v kolikor bi ponekod gnojila tudi nekoliko zakasnila in bi prišla po setvi, ni nobenih razlogov, da bi sklepe oziroma odloke ljudskih odborov o agrotehničnem minimumu kakorkoli spreminjali, ker je moč dognojevati.

Cinkarna v Celju je prav tako zagotovila, da bo vso svojo produkcijo superfosfata, ki je potreben tovarni Ruše za mešanje gnojil, pošiljala izključno le tej tovarni in s tem pripomogla k nemoteni dobavi. V zadnjem tednu pa tudi opazamo, da se je dobava gnojil nekoliko izboljšala, da pričakujemo še v tem mesecu pokritje vseh naročenih količin, potrebnih za jesensko setev.

Hkrati naj zaradi informacije povem, da smo imeli posebne sestanke s proizvajalci gnojil v Sloveniji, predvsem z Rušami in Celjem, da bi za prihodnje leto pripravili vse potrebno, da se zagotovi zadostna proizvodnja umetnih gnojil. Pri tem gre med drugim tudi za nabavo naprav za granuliranje, ki jih doslej v Sloveniji nismo imeli, s čimer bi lahko rešili vprašanje vskladiščenja umetnih gnojil za prihodnje leto.

Predsednik Vida Tomšič: Ali se tovariš Lubej zadovoljuje z odgovorom? (Franc Lubej: Da.)

Ima še kdo od poslancev kako ustno vprašanje naslovljeno Izvršnemu svetu? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila in predloga priporočila o gibanju gospodarstva v LRS v obdobju januar—avgust 1962. leta.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, ljudski poslanec **Miran Cvenk**, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec **Jože Jerman**, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora, ljudski poslanec **Franc Treven**, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec inž. **Jože Drnovšek**, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pred prehodom na obravnavo bo dal ekspozice o problemih v gospodarstvu predstavnik Izvršnega sveta tovariš **Janko Smole**.

Janko Smole: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Letošnje leto pomeni določeno prelomnico v splošni orientaciji, v načinu in metodah nadaljnega razvijanja našega gospodarstva. Za nami je obdobje, ko smo večjo proizvodnjo dosegali pretežno z ekstenzivnim razvijanjem gospodarstva in to v pogojih hitrega in skokovitega naraščanja povpraševanja na domačem tržišču. Težave, ki so se pojavile v začetku letošnjega leta in s katerimi se še sedaj srečujemo, se najrealneje odražajo v naši plačilni bilanci, ki je postala glavno ozko grlo za nadaljnje razvijanje proizvodjalnih sil.

Nadaljnji razvoj našega gospodarstva je pogojen predvsem s pospešeno rastjo proizvodnosti dela in zato še prav posebej predstavlja v današnjih pogojih hiter, učinkovit in intenziven porast proizvodnosti dela ključni problem v našem gospodarstvu. Od tempa reševanja tega problema je odvisna nadaljnja rast našega gospodarstva in s tem tudi odstranitev tistih težkoč, s katerimi se danes srečujemo.

V začetku letošnjega leta je prišlo do trenutne stagnacije v naši proizvodnji, ker so izredno močno izbile na površino težave, ki so se že dalj časa postopno kopičile v našem gospodarstvu. Težave so se manifestirale z vso silo pri takih pojavih, kot so pomanjkanje deviznih sredstev, težkoče pri plasiranju blaga, kopičenje zalog, razne oblike nelikvidnosti v gospodarstvu in določeni pojavi neurejenosti na področju medsebojnih odnosov pri plačilih. Za temi zunanji pojavi pa se krijejo globlji, strukturalni in materialni problemi našega gospodarstva. Določene slabosti na področju investicijske politike v preteklosti prihajajo do svojega polnega izraza in nam predvsem narekujejo, da v bodoče gradimo takšne investicijske objekte, ki bodo visoko produktivni, kakor tudi, da v naprej odločno razvijamo sistem, ki bo sposoben mobilizirati vse notranje sile za nadaljnji kvalitativni napredek naše proizvodnje.

Izkušnje nas uče, da nastale težave lahko premagujemo le s hitrim in konstantnim povečanjem proizvodnosti dela. Le na ta način bomo usposobljeni, da povečujemo in razširjamo izvoz ter da ga povečamo z novim asortimajem, ki bo predstavljal v večji meri izvoz ne samo surovin in raznih polfabrikatov, temveč tudi oplemenitenih izdelkov z višjo stopnjo predelave za zunanja tržišča. Večja proizvodnost, ki se bo odražala v višji kvaliteti in nižjih proizvodnih stroških, nam bo omogočala, da si ustvarimo povečana lastna plačilna sredstva v tujih valutah, ki so nam potrebna za oskrbo proizvodnje z uvoznimi repro-

dukcijskimi materiali in investicijsko opremo, kakor tudi za naraščajoče potrebe široke potrošnje, ki prav tako zahtevajo vse večji uvoz.

Danes ni redek primer, ki ga srečujemo v dnevni praksi, da posamezna podjetja še vedno slabo izkoriščajo razpoložljive kapacitete, dosegajo nizko proizvodnost, kopičijo zaloge, pri tem pa navajajo kot osnovni vzrok težave pri prodaji blaga na domačem tržišču. Hkrati pa ugotavljajo, da niso sposobna izvažati proizvodov z obstoječo kvaliteto, da imajo visoke proizvodne stroške, zastarel strojni park in neustrezno organizacijo dela, kar pa jim je kljub temu leta in leta omogočalo doseganje relativno visoke akumulativnosti, ki jo pa zunanje tržišče ni pripravljeno priznati. V dosedanjih pogojih povečane zahtevnosti tudi domačega trga pa ne obstojajo več možnosti, da se takšna zastarela in neproduktivna proizvodnja pri sedanjih cenah plasira celo na notranjem trgu. Razne eventualne zunanje injekcije v obliki dodatnih dinarskih kreditov in določene neekonomske ekspanzije notranje potrošnje, ki ne temelji na povečani proizvodnosti dela in izboljšanju plačilne bilance z inozemstvom, bi predstavljale samo nadaljnje konserviranje takšne proizvodnje in uspavanje kolektivov na osnovah, ki so že zelo problematične.

Večina gospodarskih organizacij je v preteklem obdobju že prišla do spoznanja in tudi že do praktičnih ukrepov, ki pomenijo začetek preorientacije njihove proizvodnje in prilagajanja novo nastalim potrebam tržišča. Takšno prilagajanje gospodarskih organizacij potrebam trga se že odraža v postopnem naraščanju in ritmu proizvodnje. Iz meseca v mesec beležimo konstanten porast industrijske proizvodnje. Konec avgusta smo dosegli raven proizvodnje, ki je za 6,2% iznad lanskoletne ravni proizvodnje v istem časovnem razdobju. Doseženi kumulativni indeks industrijske proizvodnje pa še vedno v precejšnji meri zaostaja izza predvidenega obsega proizvodnje v letošnjem letu. Obstojijo vsi potrebni materialni pogoji glede oskrbe s surovinami, z energijo, obratnimi sredstvi itd., da v preostalih mesecih letošnjega leta bistveno povečamo obseg proizvodnje in to v skladu z zahtevami tržišča. Od vsestranskega angažiranja vseh družbenih sil predvsem zavisi uspešno koriščenje danih pogojev za nadaljnji dvig proizvodnje.

Še posebej bi hotel poudariti, da smo v letnih dopustniških mesecih dosegli visok porast industrijske proizvodnje, kar še posebej dokazuje, kakšne možnosti se skrivajo v notranjih rezervah gospodarskih organizacij za povečano proizvodnjo. Na skupni porast industrijske proizvodnje vpliva v znatni meri zaostajanje proizvodnje v kovinski industriji, ki je avgusta dosegla vsega za 4% večji obseg, v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta, udeležena pa je v skupni industrijski proizvodnji Slovenije z okoli 25%. Hitrejša rast proizvodnje prav v tej panogi je odločilnega pomena za doseganje bolj zadovoljivih skupnih rezultatov v naši industrijski proizvodnji.

Omenil bi še nekatere druge industrijske panoge, ki izkazujejo nizko proizvodnjo in katerim je treba še posebej posvetiti vso pozornost in jim nuditi vso potrebno pomoč, da bi čimprej dosegli večjo dinamičnost in rasti njihove proizvodnje. Med te panoge spada predvsem industrija usnja in obutve, industrija gume, industrija papirja in celuloze. Tekstilna industrija, ki je v precejšnji meri zastopana v strukturi naše industrije sicer kaže v zadnjih mesecih znake življenja, vendar je povečani napor za intenziviranje te proizvodnje še prav posebej pomemben, ker gre za proizvodnjo, ki mora na osnovi sodobnejših terminolo-

ških postopkov osvojiti takšen asortiment, ki ga vse bolj tudi našem notranjem tržišču zahteva široka potrošnja.

Če primerjamo rezultate gibanja industrijske proizvodnje po posameznih teritorialnih območjih, opazimo izredno velike razlike, ki še prav posebej potrjujejo ugotovitve, da ne gre izključno samo za določene materialne pogoje, ki ovirajo razmah proizvodnje, četudi upoštevamo njihove različnosti, temveč da gre predvsem za to, kako smo se usposobili reagirati na novo nastalo situacijo. Gre za subjektivno prilagoditev novim nalogam in za uspešnost v mobiliziranju vseh družbenih sil pri organiziranju proizvodnje, izvoza itd. Medtem ko je v okraju Ljubljana proizvodnja porasla za 13 %, v okraju Celje za 9 %, v okraju Gorica za 11 % itd., pa lahko ugotovimo, da je porasla proizvodnja v okraju Kranj le nekoliko iznad nivoja lanskega leta in da obseg industrijske proizvodnje v zaporedju že nekaj mesecev še vedno stagnira. Konkretna analiza pogojev, v katerih se je odvijala proizvodnja, ne omogoča zaključka, da so določeni specifični objektivni pogoji diktirali nizek nivo proizvodnje pri določenih industrijskih panogah v okraju Kranj. Podjetjem na tem področju bi bilo potrebno dati več konkretne pomoči, predvsem pa ustvariti takšno atmosfero, ki bo ustvarjala potrebni elan in iniciativo v reševanju tekočih nalog proizvodnje. Mislim, da obstoje vsi pogoji, da tudi industrija na tem območju v naslednjem obdobju bistveno poveča proizvodnjo in na ta način tudi popravi svoje dosedanje zaostajanje.

V preteklem obdobju je orientacija na povečevanje izvoza predstavljala enega izmed najpomembnejših ukrepov za oživljanje našega gospodarstva. Izvoz je bil v preteklih osmih mesecih povečan za 27 %, pri čemer smo dosegli tudi dokaj zadovoljivo strukturo izvoza glede na posamezna valutna področja. Od skupno realiziranega izvoza odpade na področja konvertibilnih valut 66,5 % izvoza, v vzhodne dežele 14,4 % in v razne klirinške države v Afriki, Aziji in Evropi 19,1 % izvoza.

Rezultati dokazujejo, da so bili sposobni ne samo več izvoziti, temveč predvsem povečati izvozna področja, ki so še prav posebej zahtevna glede kvalitete proizvodov, cen, dobavnih rokov itd. Dosedanji uspehi na področju izvoza pa obenem dokazujejo, da obstajajo še nadaljnje možnosti, ki še niso izkoriščene in da se nahajamo šele v začetku procesa vse širšega vključevanja naše proizvodnje v zunanjo trgovino.

Poleg navedenega nam dosedanji potek izvoza odkriva vrsto resnih strukturalnih slabosti, ki še prav posebej zgovorno nakazujejo, kje naj bi v bodoče iskali dodatnih širših možnosti za povečano izvozno aktivnost. Izvoz kmetijskih pridelkov brez proizvodov živilske industrije, izvoz raznih gozdnih sortimentov in proizvodov lesne industrije, v kateri na žalost izvoz rezanega lesa še vedno predstavlja največjo postavko, je bil v preteklem obdobju udeležen z 48,6 % pri skupno realiziranem izvozu. Kovinska industrija, elektro industrija, industrija usnja in obutve, industrija gume, industrija celuloze in papirja pa z vsega 25 %, čeprav navedene panoge predstavljajo 48,8 % delež v skupni industrijski proizvodnji Slovenije.

Glede večjega in intenzivnejšega vključevanja v izvoz moramo ugotoviti predvsem zaostajanje predelovalne industrije, ki proizvaja blago za široko potrošnjo. Medtem ko je pri izvozu opreme, ki predstavlja seveda v absolutnem znesku še precej nizko postavko, prišlo do prave izvozne ekspanzije, saj znaša indeks porasta izvoza investicijske opreme v preteklem osemmesečnem

obdobju 261 %, indeks porasta izvoza reprodukcijskega materiala pa 132 %, so predmeti široke potrošnje dosegli v omenjenem obdobju porast vsega 17 %. Predelovalna industrija v Sloveniji je v preteklosti bila usmerjena pretežno na oskrbo domačega tržišča. To je bil tudi eden od vzrokov za njeno relativno zaostajanje pri osvajanju moderne tehnologije in za hitrejšo izpopolnjevanje na področju dviga produktivnosti dela.

Vse večje vključevanje industrije in pri tem še posebej predelovalne industrije v izvoz ima globok in vsestranski pomen za naše gospodarstvo. Prav večja vključitev v zunanjo trgovino bo pripomogla, da delovni kolektivi hitreje in jasneje odkrivajo vzroke dosedanjim težavam in da koncentrirajo svoje sile na reševanje takšnih vprašanj, ki so bistvenega pomena za dvig proizvodnosti dela. Povečani izvoz bo samo pripomogel, da naša industrija dobi potrebno spodbudo za svojo preobrazbo v smislu doseganja moderne in visoko produktivne industrije. Odtod lahko pričakujemo tudi nov zagon v reševanju in razvijanju stimulativnejših oblik delitve osebnih dohodkov in v celem kompleksu izgradnje notranjih odnosov v podjetju.

Tudi za ceno določenih odpovedi v trenutnem doseganju višine dohodka, kakršnega smo običajno navajeni dosegati na zunanjem tržišču pri posameznih artiklih, bi bilo potrebno v dosednji situaciji povečati izvoz. Pri tem gre za to, da se posamezni kolektivi zavedajo nujnosti izvoza, čeprav bi pri tem v določenih primerih dosegali znatno nižji dohodek, prav zato, da bi čimpreje uspeli rešiti probleme, ki jim bodo zagotovili trajnejšo in stabilnejšo osnovo v naporih za resnično povečanje dohodka in za večjo osebno kakor tudi skupno potrošnjo.

V naslednjem obdobju je še prav posebej pomembno, da z vso doslednostjo in intenzivnostjo nadaljujemo akcijo za hitro in trajnejše povečanje izvoza in za bistveno izboljšanje njegove strukture. Pri tem gre v sedanji situaciji predvsem za to, da najširše zainteresiramo delovne kolektive na pospešitvi izvoza, da pri tem poslu angažiramo vse strokovne sile, da na najširši osnovi utrdimo zavest, da so naporji za povečanje izvoza ne samo naša ekonomska nujnost, temveč nacionalna dolžnost ter naša obveznost do družbene skupnosti in eden od odločilnih materialnih činiteljev, ki bo omogočal nadaljnji razvoj našega družbenega in gospodarskega sistema.

V dosedanjih pogojih ne moremo računati zgolj na dopolnitve in spremembe v samem sistemu, ki bi od vsega začetka v večji meri materialno stimulirale proizvajalce k večjemu izvozu. V sedanjih pogojih je prav naša pripravljenost in zavest odločilna sila, ki bo sposobna doprinesiti k postopni likvidaciji sedanjih težav in s tem tudi k preobrazbi celotnega deviznega sistema. To pa ne pomeni, da na določenih sektorjih ne obstoje že pogoji in potrebe za spremembe, ki bi olajšale in spodbudile proces širšega vključevanja proizvajalcev v izvoz. Mislim predvsem na nujne spremembe, ki naj v sistemu ustvarijo večjo odvisnost med dodelitvijo deviz in med lastnim ustvarjanjem deviz preko povečanega izvoza in ki naj zagotove proizvajalcem izvoznikom, da prosto razpolagajo s sredstvi devizne retencijske kvote za potrebe uvoza drobnega reprodukcijskega materiala in za manjše investicije, ki izboljšujejo in večajo izvoz. Takšna devizna decentralizacija bi vsekakor bistveno pripomogla, da se hitreje in uspešneje povečuje naš izvozni potencial.

Široka akcija za hitro povečevanje izvoza predstavlja obenem tudi najbolj smotrn pot v sedanjih pogojih za postopno odpravljanje dosedanjih čisto prevladujočih oblik polobrtiške in polindustrijske proizvodnje. Vse večja udeležba

v izvozu lahko le pospeši proces uvajanja raznih oblik kooperacije med proizvodnimi podjetji, prehod na specializirano proizvodnjo in celotno rekonstrukcijo našega gospodarstva na osnovah moderne tehnologije in velike serijske proizvodnje. Pri tem pa bi hotel podčrtati, da gre za uvajanje le takšnih novih višjih oblik organizacije proizvodnje, ki bodo povezale modernejšo organizacijo proizvodnje z nadaljnjim poglobljanjem samoupravljanja v naših podjetjih, v ekonomskih enotah itd.

Nove naloge na področju izvoza zahtevajo tudi prilagoditev zunanje trgovinskega aparata in njegove organizacije novo nastalim pogojem. V preteklosti smo običajno izvažali tako imenovane »presežke blaga«. To je tisto, kar je ostalo po zadovoljitvi domačih potreb in kjer je skupnost z visokimi izvoznimi premijami usmerjala del proizvodnje v izvoz. Proizvajalne organizacije so bile pretežno orientirane na prodajo na domačem tržišču. Specializirane zunanje trgovinske organizacije pa so skrbele za to, da določeno blago plasirajo na zunanjem tržišču. Da bi v bodoče bili čimbolj uspešni v zunanji trgovini, je predvsem potrebna večja vloga in neposredna aktivnost samih proizvajalnih organizacij. Proizvodne organizacije morajo priti v čim tesnejši in direktni kontakt s potrebami zunanjega tržišča. Le tako bodo hitro prihajala do spoznanj, ki jim bodo narekovala intenzivno borbo za povečanje proizvodnosti dela, za prehod na proizvodnjo v velikih serijah, za doseg ustreznih kvalitet, za večjo delitev dela med podjetji.

Konfrontacija naše proizvodnje na zunanjem tržišču bo nujno silila in spodbujala k večjemu angažiranju strokovnih sil, to je tehnikov, ekonomistov i komercialnega kadra, za tesnejšo povezavo proizvajalcev z delom raziskovalnih inštitutov in k iskanju tudi takšnih oblik organizacije znanstvenega in raziskovalnega dela, ki bodo smotrne v pogojih obstoja številnih malih podjetij, ki niti sedaj niti v bližnji bodočnosti ne morejo računati samo na lastne strokovne sile pri reševanju vseh aktualnih problemov v razvijanju moderne tehnologije in organizacije proizvodnega procesa.

Prav zaradi teh razlogov predstavlja v sedanjih pogojih področje zunanje trgovine eno izmed najbolj ustreznih osnov in pomembno izhodiščno točko, ki narekuje in še prav posebej omogoča razvijanje določenih oblik poslovnega združevanja. Gre za takšne oblike združevanja, ki naj omogočajo formiranje raznih skupnih birojev in raznih drugih ustanov, ki bodo prevzele na sebe vlogo tehničnega servisa na področju sistematičnega proučevanja zunanjih tržišč v razvijanju konjunkturne službe za skupen komercialni nastop v izvozu, kakor tudi za razvijanje raziskovalnega dela in tehnično strokovne pomoči podjetjem z namenom, da čim hitreje dosežemo tisto tehnološko raven, kvaliteto in produktivnost dela, kakršno so že dosegli v razvitih deželah.

Pri tem pa se moramo zavedati, da bi vsako administrativno združevanje in povezovanje gospodarskih organizacij, vsako šabloniziranje pri izbiri najprimernejših organizacijskih oblik vnašalo samo zmedo in skrajno škodo. Formiranje poslovnih združenj in drugih številnih oblik medsebojne kooperacije pa nima nič skupnega s tistimi tehnokratskimi pogledi, ki povezujejo višjo storilnost in razvitejšo tehniko, kakor tudi vse bolj komplicirani mehanizem povezan z moderno proizvodnjo in predvsem z njeno afirmacijo na zunanjem tržišču, z več ali manj izključno funkcijo določnega kroga upravljalcev na visoki ravni. Resnična kooperacija in razne druge oblike integriranja našega gospodarstva bodo uspešne samo v kolikor bodo zasnovane na nadaljnji sprostivni in po-

glabljanju notranjih odnosov v samih gospodarskih organizacijah in njihovih ekonomskih enotah.

Prav zaradi tega, ker se pogosto nismo dovolj usmerjali v nadaljnjo izgradnjo notranjih odnosov v podjetju, v nadaljnje razvijanje sistema delitve čistega dohodka, v iskanje stimulatивnejših oblik nagrajevanja in v odločnejše premagovanje ostankov sistema plač in mezdnih odnosov, se nam dogaja, da vse prečesto vidimo izhod iz težav v raznih konstrukcijah umetnega in celo administrativnega fuzioniranja podjetij. Na ta način skušamo progresivne težnje, ki jih poraja nadaljnji razvoj gospodarstva in še posebej večje vključevanje v mednarodno delitev dela, vkalupiti v razne tehnokratske in neživljenjske konstrukcije, ki v ničemer ne morejo doprinesati k hitremu dvigu proizvodnosti dela.

Pred nas se zastavlja naloga, da v kratkem času dosežemo to, kar je bilo v dolgem obdobju ustvarjeno na področju tehnike, tehnologije, organizacije in proizvodnosti v razvitih državah. Takšna naloga pa je uresničljiva le, v kolikor bo prehod na višje oblike dela in organizacije podprt od najširšega kroga proizvajalcev z ustrežajočimi notranjimi odnosi, za razvijanje njihove ustvarjalne energije, ker so edino ti lahko množični nosilci vse bolj poglobljenega procesa uvajanja racionalnega gospodarjenja in doseganja hitre rasti proizvodnosti dela.

Na področju potrošnje imamo v letošnjem letu na splošno večjo skladnost med obsegom proizvodnje in materialnimi možnostmi, ki so dane v tekoči proizvodnji in obstoječi plačilni bilanci ter raznimi oblikami potrošnje. Pri tem pa le ne smemo zanemariti določenih pojavov, ki negativno delujejo na odnose na tržišču in s katerimi moramo še posebej računati, da bi v naslednjih mesecih še bolj stopnjevali dinamiko proizvodnje in povečali izvoz.

Analiza gibanja gospodarstva zadnjih osmih mesecev odkriva precejšnjo neskladnost med gibanjem proizvodnosti dela in realnimi osebnimi dohodki. Medtem ko je proizvodnost dela v znatni meri že porasla in je prišlo tudi do določenih kvalitativnih premikov v strukturi proizvodnje, kar je tudi omogočalo večji obseg izvoza in njegovo razširitev z novimi izvoznimi artikli, pa po drugi strani lahko ugotovimo, da realni osebni dohodek stagnira oziroma celo pada. Samo gibanje nominalnih dohodkov je bilo v preteklih osmih mesecih v mejah relativno zmerne porasta, medtem ko je nastali porast življenjskih stroškov imel za posledico divergentno gibanje in znatno neskladnost med porastom nominalnih in realnih osebnih dohodkov. V letošnjem letu opažamo poleg tega določen zastoj na področju nadaljnega izgrajevanja sistema delitve čistega dohodka na sklade in osebne dohodke, kakor tudi nezadostno aktivnost v razvijanju ustreznih oblik in meril za delitev osebnih dohodkov. Akcijo za čim večje povečanje proizvodnje in izvoza v naslednjem obdobju in to na osnovi nadaljnega povečanja proizvodnosti dela bi bilo treba prav posebej skladno povezati z delom na tem področju. Potrebno je, da delovni kolektivi na osnovi do sedaj doseženih rezultatov, na osnovi analize polletnega obračuna konkretno prouče, v kolikšni meri so doseženi rezultati dela povezani z ustreznimi razmerjih v pogledu globalnega fonda osebnih prejemkov, kakor tudi glede konkretne razdelitve na posameznika. Gre za konkretno ukrepanje v vseh tistih primerih, kjer zaostajanje realnih osebnih dohodkov za gibanjem proizvodnosti dela že ovirala sprostitve vseh potrebnih sil za čim boljše gospodarjenje in za izpolnitev nalog, ki so pred nami na področju proizvodnje in izvoza v naslednjem obdobju. Potrebno je, da vsak član delovnega kolektiva dobi jasno perspektivo

in praktično garancijo, da je povečana storilnost dela povezana z ustreznimi osebnimi prejemki.

Prav zato bi morali intenzivnejše pristopiti k proučevanju in iskanju novih bolj ustreznih oblik delitve osebnega dohodka. Prav orientacija na povečanje izvoza zahteva izgrajevanje takšnega mehanizma v notranjih odnosih naših gospodarskih organizacij, ki bo omogočal, da se čim jasneje in hitreje reflektirajo v zavesti proizvajalcev tiste materialne ugotovitve, s katerimi se že danes srečujemo na zunanjih tržiščih. Obenem naj takšen mehanizem omogoča, da bodo proizvajalci sposobni, da s pomočjo izpopolnjenih notranjih inštrumentov delitve dohodka in nagrajevanja, tako delovnih skupin kot posameznikov, pretvarjajo dobljena spoznanja v novo silo, ki bo nenehno vodila k boljšemu in racionalnejšemu gospodarjenju na vsakem delovnem mestu in k vsestranskemu koriščenju notranjih rezerv.

Pretirana orientacija posameznih gospodarskih organizacij izključno na nove investicije je le še prevečkrat plod nerazvitega mehanizma v notranjih družbeno ekonomskih odnosih, ki poskuša nadomestiti mobilizacijo notranjih sil z dragimi investicijskimi vlaganji, ki sicer povečujejo razpoložljive proizvodne kapacitete, ne omogočajo pa niti racionalnega koriščenja že obstoječih. Ustrezna politika glede osebnih dohodkov, ki predstavljajo vse bolj pomemben element v stroških proizvodnje, je zato tudi najboljša garancija proti raznim deformacijam, ki jih srečujemo na področju investicijske politike in ki bazirajo na naivnem pričanju, da je izhod iz težav vselej samo v novi proizvodni tehniki in v povečanju strojnih kapacitet.

Na področju investicijskih vlaganj se nam še posebej odpirajo zelo ugodne naloge. V preteklosti smo investicije vse preveč usmerjali v takšne kapacitete, ki so nas že naprej obsojale na nizko produktivnost in nas več ali manj vezale samo na domače tržišče. Strukturo gospodarskih investicij je treba prilagoditi predvsem sedanjim in perspektivnim potrebam povečanega izvoza in to takšnega, ki ne računa že v naprej z dodatnimi oblikami neracionalnega izvoznega subvencioniranja. Zato je potreben tudi kritičnejši odnos pri izbiri konkretnih investicijskih vlaganj. Vsako investicijo je potrebno temeljiteje proučiti predvsem z vidika njene usposobitve, da z jutrišnjo proizvodnjo normalno nastopi na zunanjem tržišču. Pri tem je treba vsa potrebna pripravljala predela izvršiti tako, da se čimbolj zmanjša časovni rok za izgradnjo novih kapacitet in za njihovo vključevanje v proizvodni proces.

V akciji za nadaljnji razvoj in poglobitev našega ekonomskega sistema smo v letošnjem letu pristopili k tehničnim pripravam za revalorizacijo osnovnih sredstev, ki predstavljajo osnovo za realnejšo amortizacijo in odpravo dosedanjih neekonomskih odnosov na tem področju ter za nadaljnjo decentralizacijo družbenih sredstev. Nadaljnjo decentralizacijo investicijskih sredstev v sedanjih pogojih pa še prav posebej narekuje potreba po racionalnejšem in bolj smotrnem načinu vlaganja investicijskih sredstev. Prav zato predstavlja preverjanje novih investicijskih kalkulacij skozi prizmo odnosov na zunanjem trgu, za vsakega investitorja dober preizkusni kamen, ki naj opraviči ali pa zavre konkretno investicijo. Investicijam, ki bodo ustrezale temu kriteriju, bo zagotovljeno mesto tudi na domačem tržišču, saj jih bo od vsega začetka odlikovala visoko produktivna in visoko kvalitetna proizvodnja. Na ta način bomo do določene mere že vnaprej preprečili razne napake, ki so se dogajale v preteklosti, ko smo često zgradili nove kapacitete ali izvršili tako imenovano modernizacijo

proizvodnje, ki pa danes v luči inozemske konkurence ni sposobna zdržati minimalne kritike zunanjega tržišča v pogledu stroškov proizvodnje in rentabilnosti in ki zato v naprej apelira na poseben »tretman« v merilu države. Pri tem ne gre za neko fetišiziranje ekonomskih odnosov, ki veljajo na zunanjih tržiščih, gre le za to, da se čim bolj usmerimo na takšno proizvodnost dela pri novih investicijah, ki že obstoja v visoko razvitih deželah.

Borba za razvijanje našega sistema in za odpravljanje raznih administrativnih deformacij predvsem zahteva, da bodo nova investicijska vlaganja takšna, da ne potrebujejo vnaprej neke posebne državne »zaščite« in ne narekujejo vrste ukrepov, ki naj omogočajo le živetarjenje proizvodnje, ki ni zasnovana na ekonomičnosti in na ustrezni visoki produktivnosti dela. Še vse prečesto primerjamo sebe z raznimi sorodnimi podjetji pri nas doma, ki se iz določenih razlogov nahajajo še v težjem položaju. Mislim, da je umestneje, da primerjamo sebe z enako proizvodnjo v svetu. Le-to nas bo usposobilo, da temeljiteje in tehtneje pristopamo k odločitvam, kako investirati in kakšna konkretna investicijska vlaganja je treba izbrati.

Na področju investicijske potrošnje je potrebno uveljaviti tudi sistem ekonomskega združevanja razpoložljivih sredstev. Za takšno združevanje je potrebno čim preje usposobiti bančni mehanizem in izdelati določeno tehniko, ki bo zainteresirala številne samostojne nosilce investicijskih sredstev, da trenutno odvečna sredstva vlagajo preko banke v razne rentabilne investicije. Bančne obveznice bi predstavljale takšno primerno metodo združevanja trenutno neizkoriščenih sredstev, raznih investicijskih in amortizacijskih skladov. Da bi obveznice postale izključno bankarsko ekonomski inštrument v politiki združevanja sredstev je potrebno, da so zasnovane na določenih stimulativnih elementih, ki bodo pri gospodarskih organizacijah, ustanovah in raznih drugih družbenih skladih razvijali smisel za investicijsko varčevanje. Takšni elementi bi bili: obresti, v odvisnosti seveda od roka dospelih obveznic, možnost konvertiranja obveznic v kratkoročne bančne kredite pri komunalnih bankah v primeru trenutne nelikvidnosti gospodarske organizacije, uporaba obveznic kot plačilnega sredstva v medsebojnih odnosih gospodarskih organizacij, obveznice kot sredstvo za polaganje garantnih iznosov in kot participacija ob bančnih posojilih itd.

Prav takšen način združevanja investicijskih sredstev bi omogočal nadaljno pospešeno decentralizacijo družbenih sredstev, obenem pa bi odpiral perspektive in ustvarjal potrebne pogoje za ekonomsko prelivanje in koncentracijo sredstev za potrebe velikih investicijskih vlaganj. Vsekakor pa gre pri tem za postopen proces, ki bo uspešen samo v toliko, v kolikor bo zasnovan na povezovanju kratkoročnih in dolgoročnih materialnih interesov samih nosilcev investicijskih sredstev. Predvsem pa zahteva dobro organizacijo bančne službe, ki mora vselej zagotoviti potrebno likvidnost in brezpogojno izvrševanje s strani banke prevzetih obveznosti do koristnikov obveznic.

Na področju splošne potrošnje lahko ugotovimo v preteklem obdobju, da na posameznih sektorjih še vedno obstoja takšna rast potrošnje, ki ni vsklajena z našimi stvarnimi možnostmi in kjer se skrivajo tudi razne tendence razsipavanja in neracionalnega trošenja sredstev. Pri tem mislim predvsem na izkazani porast izdatkov socialnega zavarovanja. V osmih mesecih letošnjega leta so izdatki za socialno zavarovanje porasli za okoli 30 % nasproti istemu obdobju preteklega leta. To nam narekuje, da reorganizacijo socialnega zavarovanja čim preje izvedemo in to ne samo v smislu formalnega oblikovanja novih ko-

munalnih skupnosti socialnega zavarovanja, temveč da čim prej v celoti uveljavimo novi sistem družbenega upravljanja na tem področju in da izkoristimo vse možnosti, ki jih daje novi sistem, da bi v čim večji meri povežali trošenje sredstev zdravstvenega zavarovanja z interesi komune in samih proizvajalcev. Visoki odstotki izostankov z dela v preteklem obdobju na posameznih področjih, pri posameznih proizvodnih panogah in podjetjih, nas vsekakor opozarjajo, da glede doseganja boljše produktivnosti dela vodimo bolj ustrezno politiko tudi na področju zdravstvenega zavarovanja. Pri tem ne gre za omejevanje zakonskih pravic zavarovancev in za preprečevanje nadaljnje modernizacije naše zdravstvene službe. Gre za uveljavljanje organov družbenega upravljanja tudi na tem področju in za koriščenje mnogih novih inštrumentov, ki nas tudi direktno stimulirajo za dosledno borbo proti raznim oblikam razsipavanja in neopravičenega trošenja družbenih sredstev.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Rezultati, kakršne smo dosegli v preteklih mesecih na tržišču, ki postaja vse zahtevnejše in vse bolj kritično, nas vsekakor navdajajo z zavestjo, da lahko v nadaljnjem obdobju dosežemo še večje uspehe. Zavedati se moramo, da obstajajo vsekakor različne težave, ki so predvsem manifestacija objektivne potrebe, da dvignemo gospodarstvo na višjo raven, da pa zavisi predvsem od naše zrelosti, zavesti, odločnosti in aktivnosti, kako hitro bomo odstranjevali razne težave in s tem dalje razvijali naše gospodarstvo. Gre predvsem za to, da čim prej razčistimo konflikt med bistveno spremenjenimi objektivnimi pogoji, ki pred nas postavljajo nove naloge glede proizvodnje, izvoza, investicij, razvijanja sistema delitve dohodka in pa med zavestjo, ki je često še v precejšnji meri obremenjena z gledanji, z načinom dela itd., ki se je porajal prav v situaciji našega preteklega ekonomskega razvoja.

Z odločno akcijo za povečanje proizvodnje v naslednjem obdobju letošnjega leta in za čim večjo mobilizacijo izvoza pa bomo še prav posebej prispevali k ustvaritvi takšnih pogojev, ki omogočajo hitrejši in nadaljnji razvoj našega gospodarskega in družbenega sistema.

Predsednik Vida Tomšič: Pred prehodom na obravnavo prosim tovariše ljudske poslance, da se pismeno prijavijo k razpravi. Odrejam pol ure odmora. (Seja je bila prekinjena ob 11.20 uri in se je nadaljevala ob 12.10 uri.)

Predsednik Vida Tomšič: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na obravnavo. Besedo ima ljudski poslanec Anton Petkovšek.

Anton Petkovšek: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Želel bi povedati nekaj misli o stvareh, ki v zadnjih mesecih dvigajo prah in povzročajo živahne diskusije, to je o zmanjševanju števila izvozno-uvoznih podjetij, o vključevanju izvoznih podjetij v poslovna združenja in o združevanju proizvodnih podjetij.

Zanimivo je, da je veliko število izvozno-uvoznih podjetij v preteklih letih povzročilo celo vrsto negativnih pojavov v nastopanju na tujih tržiščih. Te negativne pojave pa niso občutila toliko predstavniška podjetja sama kot so jih v mnogo večji meri občutila proizvajalna podjetja. Prodajanje proizvodov iste tovarne, in to pogosto istemu inozemskemu kupcu po treh predstavniških podjetjih je razumljivo rodilo tako medsebojno konkurenco, ki je v vsakem primeru vodila k drobljenju proizvodnje oziroma k neprestanemu zniževanju izvoznih cen in s tem tudi k zmanjševanju dohodka delovnih kolektivov.

Pri uvozu je bil položaj še slabši. Zaradi ustvarjanja čim večjega dohodka so se po številu zaposlenih navadno majhni uvozni kolektivi borili za sleheren uvozni posel ter so tako nek proizvod uvažali tudi po trije ali štirje zastopniki v isti republiki. Razumljivo je, da je tak način trgovanja šel samo v korist inozemskemu prodajalcu, ki je namesto, da bi pri prodaji priznaval količinski rabat in plačeval skonte ter prodajal na kredit, odpremljal razdrobljena naročila po višjih cenah, seveda na škodo naših proizvodnih kolektivov.

Ti pojavi in izvozu in uvozu so bili in so tipični za drobnjakarsko, že zdavnaj zastarelo trgovino, ki ni več v običaju niti v vzhodnem niti v zahodnem svetu in je bila tudi pri nas podvržena močni kritiki proizvajalcev. Ta kritika je našla svoje mesto tudi v gospodarskih in dnevnih časopisih, pa tudi z najvišjega mesta je bil tak način trgovanja označen kot skrajno škodljiv pojav. Zanimivo pa je dejstvo, da so tudi v krogih zunanje trgovine v zadnjih dveh letih sami hudo obsojali pojave medsebojne konkurence ter govorili, da je tako stanje nemogoče. Toda, ko so bili v praksi podvzeti prvi ukrepi in ko smo začeli zmanjševati število zunanjetrgovinskih podjetij in jih združevati ter tako zmanjševati razcepljenost na posameznih področjih, se je val kritike dvignil prav v krogih zunanje trgovine, to se pravi prav pri tistih, ki so preje sami kritizirali obstoječe slabosti. Naenkrat je nastala vrsta teorij o tem, da se bo izvoz, če bo manj izvoznih podjetij, zmanjšal, da bo padla samoiniciativa, nastale so teorije o monopoli in o tem, da bodo večje zunanjetrgovinske organizacije okornejše, da bodo postale birokratsko uradniške itd. Ne bi našteval vseh drugih pripomb, ki so bile izrečene na ta račun, vendar naj opozorim na smešnost takega kritikastrstva, ki v nobenem primeru ne temelji na solidni analizi tržišč in na poznavanju razmer izven meja naše države.

Poglejmo, kako smešna je na primer samo trditev, da ustvarjamo monopol, če bomo v naši republiki imeli samo eno ali dvoje izvoznih podjetij za enega ali več sličnih proizvodov. Za primer naj navedem, da je v lesni stroki bilo doslej samo v Sloveniji registriranih 12 izvoznih podjetij in 12 proizvajalcev — izvoznikov in to za skoraj iste proizvode, pri čemer je celotni letni izvoz znašal okoli 20 milijonov dolarjev. En sam kupec v New Yorku pa kupi od naših izvoznikov, in še od drugih iz drugih držav, nič manj kot za 70 milijonov dolarjev letno.

Vzemimo še drug primer. Eno samo trgovsko podjetje v Milanu kupi letno 400 000 m³ rezanega lesa, kar je toliko, kolikor znaša proizvodnja mehkega rezanega lesa v vsej naši državi. In če bomo v luči teh primerjav imeli v bodoče v naši republiki samo 50 predstaviških organizacij, ki se bodo bavile z izvozom in uvozom namesto dosedanjih 130, jih bo v primerjavi z našimi proizvodnimi zmogljivostmi in s številom prebivalstva še vedno trikrat več, kot pa jih je v nekem mestu s poldrugim milijonom prebivalcev in močnejšo industrijsko bazo. Zato mislim, da je potrebno še nadaljnje združevanje drobnih in razcepljenih izvozno-uvoznih podjetij ter ustanavljanje takih podjetij, ki bodo sposobna res koristno nastopati na zunanjih tržiščih. Taka predstaviška podjetja bodo že zaradi večje koncentracije sposobnejših strokovnih kadrov in zaradi večje finančne pomoči ter lažjega razpolaganja s proizvodi lahko dosegala enakopravnejši položaj v odnosu do tujih uvozno-izvoznih podjetij ter dosegla tudi boljše ekonomske rezultate, ki bodo v vsakem primeru v večjo korist naši proizvodnji.

Po vsem tem mislim, da bi bilo treba prenehati z najrazličnejšim dokazovanjem, kako bodo z večjimi organizacijami šle stvari slabše, ampak je treba na-

sprotno prikazati, kako bodo take večje organizacije laže in bolje delovale. Dokazati bo treba, da so take večje organizacije v bistvu komercialni organ naših proizvodnih podjetij, ne pa navadni trgovski agenti, ki blago zamenjujejo pač zato, da lahko opravičijo svoj obstoj in dohodke svojega kolektiva.

Pri tem vprašanju nehote preidemo na področje poslovnega združevanja, ki je vzbudilo še bolj viharno kritiko, posebno v Ljubljani. Nekateri gospodarski kritiki trdijo, da je tako združevanje muha enodnevnica, drugi trdijo, da je veliko boljše, če ostane trgovina ločena od industrije, zopet tretji, da industrija ni sposobna uspešno voditi trgovine, da se v poslovnih združenjih kot birokratizem itd. Nadalje očitajo, da bomo trgovske kadre spremenili s tem v navadne uradnike, da pomeni združevanje hkrati tudi odcepljenje doslej ustvarjenih fondov, ki jih ne bomo več dobili nazaj, skratka, da bomo z ustana vljanjem poslovnih združenj napravili v našem razvoju preje korak nazaj kot pa naprej. Posledica vsega tega naj bi bil padec izvoza in slabši izvoz.

Nedvomno imajo te kritike določeno podlago in jih ne moremo kar po vrsti označiti kot načrtni afront doslej samostojnih trgovcev proti novim oblikam. Lahko pa že brez temeljitejših analiz ugotovimo, da povzroča te kritike v prvi vrsti strah ljudi, ki v proizvodnji niso nikoli delali in ki bistva proizvodnje in delovnih kolektivov ne poznajo. To so ljudje, ki se boje, da se bo v bodoče nekdo vtikal v trgovino, pri čemer bo moral trgovec odgovarjati ne svojemu lastnemu delavskemu svetu in lastnemu kolektivu, ki zahteva od njega določen promet in zaslužek, da kolektiv lahko živi in dela, temveč da bo moral odgovarjati tudi proizvodni organizaciji, ki zahteva, da trgovec v poslovnem združenju odgovarja tudi za promet proizvodnih organizacij. V bistvu gre tu za strah pred večjo odgovornostjo, in pred večjo kontrolo, kar je v vseh teh diskusijah večjega pomena kot pa strah pred delno izgubo samostojnosti in pred delno izgubo skladov.

Poglejmo pa stvari še z druge strani, to je iz vidika proizvodnje. Pri tem lahko ugotovimo, da je za našo industrijo značilno, da imamo za isto stroko več tovarn in da med njimi prevladujejo predvsem srednje in majhne. Samo v lesni stroki imamo nad 300 obratov, med njimi pa kar na ducate takih, ki delajo enake artikle in po navadi celo za istega inozemskega kupca, izvažajo pa preko treh domačih izvoznikov. Toda komaj se je občutilo, da se je prodaja na domočem trgu začela ustavljati, že imamo celo vrsto kritikov, ki pravijo, da je te industrije preveč, da so kapacitete prevelike in da notranji trg ne more absorbirati vsega tega. Po drugi strani pa ugotavljamo, da ne moremo izvoziti vseh presežkov, ker nimamo zagotavljenih tržišč in ker so naši izdelki predragi ter včasih kvalitetno preslabi. Zato je seveda cela vrsta tovarn v slabšem ekonomskem položaju kot je bila poprej.

V slabšem položaju so celo tovarne, za katere smo doslej menili, da so ponos naše industrije. Naenkrat smo za marsikatero tako tovarno ugotovili, čeprav je družba investirala vanjo ogromna sredstva, da je ta tovarna uspevala v prvi vrsti zato, ker smo v Jugoslaviji gradili in investirali na široki fronti, ker je šel standard potrošnikov sorazmerno hitro navzgor, pri čemer je bil tisti, ki je gradil, ali pa nekdo iz kroga širokih potrošnikov marsikdaj prisiljen kupiti vse, kar je bilo na razpolago. Ker ni imel druge izbire je zato mnogokrat kupoval neustrezno blago. Imamo pa na drugi strani tudi taka industrijska podjetja, ki so vse doslej v glavnem izvažala svoje proizvode in se borila za njihov plasma na tujih trgih, vendar pa smo pogosto morali tako blago kupovati v

inozemstvu, če smo hoteli dobiti ustrezno kvaliteto, pa čeprav smo še pred petnajstimi leti ali pa morda še pred vojno sami izdelovali tako blago. Tako je na primer lesna industrija prisiljena, da mora zaradi zagotovitve kvalitete, čestokrat kljub obsežni domači kovinski industriji, uvažati vijake, ključavnice, orodje itd. Isto velja tudi za izdelke kemične industrije, ko mora lesna industrija vkljub dobro razviti domači industriji lakov delati z uvoženimi laki, če hoče zagotoviti ustrezno kvaliteto svojih izdelkov.

V tej zvezi je treba ugotoviti, da se kljub nekoliko slabšemu ekonomskemu položaju nekaterih tovarn stvari vse do danes niso glede kvalitete veliko spremenile. Tudi glede izvoza ugotavljamo, da izdelki nekaterih naših tovarn niso dovolj kvalitetni in zato tudi ne konkurenčni, čeprav bi marsikateri proizvod lahko bil na inozemskem tržišču absolutno konkurenčen, zlasti še tisti, ki vsebuje v primerjavi z našim, drago delovno silo. Menim, da je tu treba najti izhod iz današnje situacije, čemur je često vzrok tudi velika razcepljenost naših industrijskih kapacitet, šibkost strokovnega kadra in pogosto nerazgledanost komercialnih kadrov, ki so bili doslej več ali manj samo distributerji blaga na notranjem tržišču, ne pa tudi trgovci. Treba je namreč ugotoviti, da proizvodnih kapacitet pri nas še zdaleč ni preveč, kajti vsak pameten človek bo vedel, da je silno neekonomično graditi samo toliko tovarn, da bi te krile potrebe domačega trga, kajti takšna izgradnja bi bila ne samo skrajno negospodarska, ampak bi škodovala tudi našemu nadaljnemu gospodarskemu razvoju. Če bi po svetu tako pojmovali ekonomiko, kot to pojmujejo nekateri pri nas, ki kritizirajo preobširne kapacitete, potem bi za Švico zadostovala ena sama majhna tovarna ur, ne pa da ima 30 velikih tovarn in za Nemčijo ena sama tovarna avtomobilov itd.

Rešitev je edino v tem, da imamo toliko industrije, da ta krije ne samo potrebe domačega tržišča, temveč da večji del svoje proizvodnje plasira na inozemski trg. Prav tako je izhod v tem, da se naše tovarne v konkurenčni borbi na tujih tržiščih navadijo izdelovati tako kvalitetne in toliko cenene proizvode, da lahko konkurirajo z vsako drugo tovarno, če je seveda naša tovarna tehnološko vsaj enako ali podobno opremljena in ima vsaj približno enake proizvodne pogoje. Če bomo to dosegli, potem bomo imeli tudi na domačem tržišču dovolj kvalitetnih proizvodov, ki bodo v vsakem primeru enaki tistim, ki jih prodamo na tuja tržišča. Če pa hočemo proizvod poceniti in ga napraviti tudi standardno kvalitetnega, potem moramo povečati serijsko izdelavo in kombinirati proizvodnjo za domače tržišče s serijsko proizvodnjo za tuji trg.

Dejstvo je namreč, da skoro nikjer po svetu nimajo več majhnih tovarn, ki bi delale vsaka zase in neodvisno od drugih. Kjer so še take tovarne, se te združujejo v koncerne, v truste in druge oblike kapitalističnih združevanj. Združujejo se v velika proizvodna podjetja, ki lahko prosperirajo samo če proizvajajo v velikih serijah. To je poudaril danes tudi tovariš Smole, ko je rekel, da tudi pri nas že skoro v vseh naših tovarnah ugotavljajo, da je ekonomski uspeh tovarn odvisen samo od velikih serij, ki so osnovni pogoj za cenenost in standardno kvaliteto. In če hočemo to doseči tudi v naših proizvodnih organizacijah, potem moramo imeti najprej dobro urejeno tehnološko službo, lastne laboratorije, dovolj trgovskih kadrov in lasten finančen kapital tako za investicije za lasten razvoj kot za dolgoročno investiranje na tuja tržišča. To pa imajo redko tudi katere tuje proizvodne organizacije, kaj šele naše.

Če hočemo doseči cilj, ki je pred nami, da ohranimo in povečamo gospodarski potencial ter povečamo proizvodne kapacitete ob sočasnem znižanju proizvodnih stroškov, potem moramo iti na združevanje vseh tistih strokovnih služb, ki si jih posamezna proizvodna organizacija ne more privoščiti. Iti moramo na združevanje investicijskih sredstev, na združevanje najboljših kadrov v tehnološke biroje, na ustanavljanje kontrolnih tehničnih služb, na ustanavljanje projektivnih birojev in močnih komercialnih organizacij. Taka združevanja pa morajo nujno privedi tudi do selekcije strokovnih kadrov in morajo nujno povezati komercialo čiste trgovine s komercialo proizvodnje ter utrditi načelo, da tehnologija ni sama sebi namen, temveč se mora proizvodnja podrediti zahtevam tržišča. Trгоvec je tisti, ki mora zastopati potrošnika tako na domačem kot tujem trgu in biti obenem podaljšana roka proizvajalca, torej tudi neposreden proizvajalec v bistvu.

Nasprotno tendence, ki se izražajo v kritikah, pa so posledica naše primitivnosti in posledica naših mišljenj in navad, ker bi pač vsakdo najraje vedril v svojem zapečku toliko časa dokler to gre. Prav zaradi tega imamo opravka z odporom kadrov proti združevanju malih in večjih tovarn, ki je često subjektivne narave in največkrat odpor samostojnih trgovcev, ki poznajo razmere v industriji in menijo, da jim je lažje živeti od slabosti in napak industrije, kakor pa da bi postali del te industrije in bi se kot taki aktivno vključili v vse težave, ki nastajajo v proizvodnji.

Po vsem tem lahko ugotovimo, da je združevanje določenih industrijskih strok na določenem nivoju in za določene namene nujno, če hočemo storiti korak naprej. Nujno je zato, ker bomo sicer v razvoju zaostali. Zato je treba v diskusijah o združevanju podčrtati predvsem koristi, ki jih bomo od združevanja imeli in prepričevati ljudi, da vsi vendarle nismo sposobni za vse in da je zato treba specializirati ne samo tovarne, temveč tudi ljudi, ki delajo v tovarni.

V poslovnem združevanju pa smo šli v praksi isto pot kot pri zmanjševanju števila izvoznikov. Ugotavljali smo slabe posledice, zamolčevali pa dobre. Menim, da je pri reševanju teh problemov tudi nekoliko primitivnosti. Po eni strani obravnavajo ta vprašanja najrazličnejši forumi, ki imajo često zelo različna gledanja na vse te stvari, po drugi strani pa imamo primere, ko skuša nekdo proizvodno organizacijo prisiliti naj bi šla v tako ali drugačno smer. Često delajo to ljudje, ki so nekje pač slišali besedo integracija in ker menijo, da je to linija, tiščijo z glavo naprej, pa čeprav smisla te besede ne razumejo.

Mnogokrat pa se zgodi, da ostanejo dobri nameni pri združevanju le na pol poti, ker zadenejo na določene tehnične težave, ki jih je v sedanji praksi združevanja dejansko veliko. Veliko pa jih je zato, ker je cela vrsta stvari, začeni od banke do družbene evidence in do najrazličnejših predpisov, tolmačenja itd., ki v večji ali manjši meri omejujejo dobro izvedbo združevanja oziroma tako izvedbo, kot si jo žele tisti, ki se združujejo. Tu je velikokrat dosti obljub, da se bodo razne zapreke odstranile in uredile, dejansko pa ostaja pri starem in ker se te stvari ne uredi, dajemo s tem samo še več podpore tistim, ki v teh razpravah opozarjajo samo na slabe strani združevanja. Zato menim, da je nujno, da gospodarska zbornica in organi Izvršnega sveta s pomočjo strokonjakov pregledajo vse ovire, ki preprečujejo združevanje ter zagotove, da se ustanavljajo taka poslovna združenja, ki so mogoča po sedanjih predpisih. Še mnogo bolje pa bi bilo, če bi se predpisi spremenili v toliko, da bi omogočili

proizvodnim in trgovskim organizacijam take oblike združevanja, kot si jih neposredno želijo kolektivi, ki se žele združiti na določenem nivoju, za določen namen in za konkretno prakso.

Če bomo te stvari pravočasno spremenili, potem lahko pričakujemo, da bo v kratkem prišlo do nekaterih dobrih združenj, in da bodo ta združenja prav gotovo pripomogla k večjemu razvoju naše industrijske proizvodnje in še k mnogo večjemu izvozu kot doslej.

Predsednik Vid a Tom šič: Besedo ima ljudski poslanec Peter Plevel.

Peter Plevel: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V razpravi o osemmesečnih rezultatih gospodarjenja na področju naše republike, bi se rad dotaknil problemov, ki kljub precejšnjemu številu uspešno izvršenih nalog še vedno ovirajo ali zadržujejo hitrejšo izpolnjevanje nekaterih nalog na področju gospodarstva. Pri tem mislim na reševanje problemov v takih gospodarskih organizacijah, ki se bavijo z izvozom in ki s svojo dejavnostjo prispevajo k zmanjševanju deficita v naši zunanjetrgovinski bilanci ter tistih, ki se na te naloge intenzivno pripravljajo.

Svoje ugotovitve bom dokumentiral z uspehi, izkušnjami in problemi dveh izmed šestih kolektivov v svojem volivnem okraju, ki v primerjavi s svojim obsegom proizvodnje razmeroma dosti izvažata. Tako izvažata na primer podjetje »Stol« od skupne proizvodne vrednosti 65 % izključno v države s trdno valuto. To podjetje je svoj izvoz v prvem polletju v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečalo za 21 %. Da pa bi podjetje uspešno in učinkovito nastopalo na inozemskem tržišču, si je zagotovilo stalen stik s kupci in dolgoročno obravnavo poslov brez posredovanja raznih agentov. To je imelo za posledico, da je podjetje doseglo ugodnejše cene, boljši asortiment in stalnost naročil. Rezultat takega poslovanja je stalno povečevanje izvoza, ki se je v dobi zadnjih desetih let, če vzamemo kot izhodišče leto 1952 povečal za 300 do 400 % ali vrednostno od 225 000 dolarjev na milijon dolarjev.

Pri tem je pomembno poudariti, da je direktno sodelovanje podjetja s strokovnimi »importerji« imelo za posledico, da ti prinašajo v podjetje svoje tržne novitete, podjetje pa se na drugi strani trudi, da pride na trg z novimi izdelki. Tako je nastalo izredno koristno sodelovanje s šestimi inozemskimi strokovnimi firmami in to v tehničnem kot v komercialnem pogledu.

Ko so organi upravljanja v podjetju razpravljali o problemih izvoza, so poudarili predvsem splošne težave, ki tarejo tudi druga podjetja z razmeroma zastarelo strojno opremo, navedli pa so tudi svoje notranje organizacijske težave, predvsem pa dejstvo, da bi orientacijska vsota, ki je sedaj določena za finalno panogo lesne predelovalne industrije s 7 % morala biti podjetju lažje dosegljiva kot je trenutno vkljub vsem obljubam. Podjetje mora namreč v inozemstvu nabavljati orodje in reprodukcijski material, predvsem za doseglo zahtevane kvalitete svojih izdelkov, kot so to razna loščila, laki itd. Zato je podjetje opozorilo na dejstvo, da potrebuje za uspešno delo in plasma na inozemskem trgu vsaj 3 do 4 % deviz, ki jih ustvarja s svojim izvozom. Ta kvota bi mu nujno morala biti na razpolago, da bi lahko o pravem času nabavilo potrebno orodje in reprodukcijske materiale, zlasti za tiste izdelke, ki mu zagotavljajo izvoz v države z modernimi in prefinjenimi zahtevami.

Tako kot podjetje »Stol« pa je tudi tovarna usnja dosegla v zadnjem času precejšen uspeh na področju izvoza. Tako kot letos je to podjetje že vsa

povojna leta izvažalo znatne količine svojih izdelkov izključno na področja s konvertibilno valuto. Tako izvažajo podjetje od celotne proizvodnje približno eno tretjino svoje proizvodnje. V letu 1961 je podjetje izvozilo v vrednosti čez pol milijona dolarjev, medtem ko predvideva plan izvoza za leto 1962 za 15 do 20 % večji izvoz. Zadnji popravljeni plan pa računa celo s 30 % povečanega izvoza, kar pa bo dosegljivo samo, če bo celoten kolektiv vložil v izpolnitev plana vse svoje sile in če se bodo medtem odstranile težave tako objektivnega kot subjektivnega značaja.

V podjetju namreč poudarjajo, da imajo sedanje devizne težave svoj odmev tudi na zmanjšanju uvoza barv in kemikalij, ki jih domača industrija še ne izdeluje ali pa ne izdeluje v primerni kvaliteti. Te težave pa se v zadnjem času še stopnjujejo, kajti pomanjkanje različnih materialov sili podjetje k temu, da nadaljuje proizvodnjo z drugimi nadomestnimi materiali, kar pa ima za posledico slabšo kvaliteto izdelkov. Tako v mnogih primerih blaga, ki je bilo pripravljeno za izvoz, ni bilo mogoče oddati inozemskim kupcem. Po lastnih cenitvah bi podjetje v tem obdobju moglo izvoziti vsaj za 10 do 15 % več svojih izdelkov, kot jih je v resnici izvozilo. Pomanjkanje sintetičnega strojila iz uvoza je na primer povzročilo, da je podjetje bilo v neenakem položaju v primerjavi z inozemskimi partnerji, hkrati pa je to preprečilo enakovreden nastop na zunanjem trgu, ker tuja firma mnogokrat dvomi, da bo podjetje sposobno naročilo o pravem času in kvalitetno realizirati.

Kot poseben problem navajajo tudi zmanjšanje uvoza osnovne surovine, to je kož. Pri tem pa zatrjujejo, da je mogoče ta problem rešiti tako, da se klavniškimi podjetjem priporoči odiranje prašičev. Od celotnega števila prašičev, ki jih vsako leto zakoljemo v Jugoslaviji, bi za kritje vseh kapacitet v usnjarski industriji zadoščalo le 40 do 45 % števila kož zaklanih prašičev. Zato menim, da bi na tem področju morali tako proizvajalci kot uporabniki te surovine najti skupen jezik s činitelji, od katerih je odvisna preskrba usnjarske industrije s to surovino, ker bi na ta način prihranili precejšnja devizna sredstva oziroma bi jih lahko uporabili za pomembnejše materiale, ki jih moramo prav tako upoštevati.

Tu sem naštel le nekaj problemov, s katerimi se borita ti dve podjetji pri izpolnjevanju plana izvoza. Tega pa ne omenjam zato, ker gre ravno za ti dve podjetji, pač pa zato, ker se z sličnimi težavami borijo tudi druga podjetja in ker navidez majhni problemi povzročajo velike težave, pa čeprav je pri proizvajalcih še toliko dobre volje in energije, da bi dobro poslovali in vestno izvrševali izvozne plane. Skladen interes vseh prizadetih na tem področju in ekspeditivno odstranjevanje težav pa bo lahko kmalu zagotovilo še boljše rezultate.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec Vladimir Logar.

Vladimir Logar: Tovariši ljudski poslanci! V svoji obravnavi bi se želel dotakniti nekaterih problemov s področja izvoza v kranjskem okraju, ker predstavlja blagovna izmenjava z inozemstvom eno od pglavitnih nalog našega gospodarskega razvoja.

Dosežen izvoz v letu 1961 je znašal v industriji 7 600 000 dolarjev, plan za leto 1962 pa znaša 13 100 000 dolarjev, kar pomeni porast za okoli 64 %. V

osmih mesecih je bil plan dosežen 51 % ali 87 % celotne lanske realizacije izvoza. Delež posameznih industrijskih strok v celotnem izvozu je v letu 1961 znašal: železarna 18 %, kovinska industrija 6,8 %, elektroindustrija 10 %, lesna industrija 32 %, tekstilna industrija 24 %, industrija usnja in obutve 9 %, gumarska industrija 1,2 % in živilska industrija 0,6 %. Iz podatkov je razvidno, da imajo lesna in tekstilna industrija ter črna metalurgija največji del v izvozu.

V letošnjem planu izvoza so posamezne industrijske stroke predvidele naslednji porast izvoza nasproti letu 1961: železarna 90 % več, kovinska industrija 116 % več, elektroindustrija 52 %, lesna industrija 45 %, tekstilna industrija 81 %, industrija usnja in obutve 51 %, gumarska industrija 680 %, živilska industrija 280 %, ali v celoti 64 % več kot lansko leto.

Podatki kažejo, da se za vse industrijske stroke predvideva močan porast izvoza. Analiza gibanja izvoza v letošnjem letu pa kaže, da se izvoz v prvem polletju ni realiziral po planu, da pa se je v zadnjih mesecih situacija bistveno popravila, prav tako kot v ostalih okrajih Ljudske republike Slovenije. Vzroki za zaostajanje izvoza so v glavnem isti, kot jih navaja poročilo o gibanju gospodarstva Ljudske republike Slovenije. Podatki iz septembra meseca kažejo, da je bil v devetih mesecih letošnjega leta že dosežen celotni izvoz v letu 1961. Za predvideno dinamiko izvoza za leto 1962 močno zaostajajo le kovinska in tekstilna industrija ter industrija usnja in obutve.

Kovinska industrija je v celokupnem izvozu okraja udeležena z okoli 8 %, kar je sorazmerno zelo malo. V kovinsko industrijo so bila vložena znatna investicijska sredstva, ki pa za zdaj še ne dajejo pričakovanih ekonomskih rezultatov. Naložbe, ki so bile vložene v kovinsko industrijo, niso bile dovolj vsklajene oziroma niso bile dovolj upoštevane perspektivne strukturalne spremembe trga. Tržišče ni bilo dovolj analizirano, tako da imamo v kovinski industriji več primerov, ko so ta podjetja zašla v določeno krizo. Odgovornost za to ne pada samo na gospodarske organizacije, temveč tudi na tiste gospodarske organe, ki so odobrvali investicijska sredstva brez solidnejše tržne analize. Ta podjetja se bodo morala spričo močne domače konkurence zelo hitro preusmeriti na zunanja tržišča, če nočejo zabresti v še večje težave. Ti primeri pa ponovno dokazujejo, da bo morala naša politika investiranja bazirati na solidnejših tržnih in konjunkturalnih analizah.

Tipično za vsa naša podjetja je, da zelo slabo poznajo domača in tuja tržišča. Slabo poznavanje tržišča pa je največja ovira za naš izvoz. Tržišče postaja vse bolj komplicirano in ni več tako kot v preteklih letih pripravljeno absorbirati vso količino proizvodov in po vsaki ceni, temveč zahteva vse bolj kvalitetno in ceneno blago. Ta tržni proces pa usmerja gospodarske organizacije k povečanju produktivnosti dela, k večji ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja.

Elektroindustrija je predvidevala, da bo v letu 1962 izvozila za okoli milijon in pol dolarjev svoje proizvodnje, česar pa ne bo dosegla, ker je v sedmih mesecih dosegla le za 540 000 dolarjev izvoza. Uvoz pa znaša okoli 2 900 000 dolarjev, zaradi česar je jasno, da pri takšnem uvozu realizirani devizni rezultat prav gotovo ni zadovoljiv. V prihodnjem letu namerava elektroindustrija temeljito spremeniti odnos do izvoza, saj planirajo izvoz na 3 020 000 dolarjev pri 4 140 000 dolarjih uvoza. Elektroindustrija dosega trenutno slabše rezultate v izvozu, ker ni prilagojena tehničnim zahtevam izvoza, tujim trgom in ker prodajne cene, ki jih določa vrsti svojih proizvodov, niso konkurenčne. Prav

zaradi teh razlogov pa prehaja na specializirano velikoserijska proizvodnjo, da bi znižala proizvodne stroške in da bi se tako uspešneje plasirala na inozemskem tržišču, ki je prav za proizvode elektroindustrije najbolj zahtevno. Prav tako bo morala elektroindustrija, ki je skoraj v celoti integrirana, iskati za svoje poslovne enote, ki izvažajo na zahtevna tržišča, boljšo in učinkovitejšo stimulacijo.

V kolikor bi ne bila zagotovljena večja stimulacija s strani državnih organov, bi kazalo, da elektroindustrija čim prej uvede interno stimulacijo znotraj svojih obratov za povečanje izvoza. Za stimulacijo obratov, ki izvažajo, bi kazalo iskati notranje instrumente, ki naj bi regulirali delitev dohodka. Umestno bi bilo formirati izravnalni fond, ki naj bi izvoznim obratom ali poslovnim enotam dvignil stopnjo dohodka na povprečni nivo, s čimer bi zagotovil izvoznim obratom dovolj sredstev za kritje osebnih dohodkov, skladov in ostalih družbenih obveznosti. V ta izravnalni fond naj bi prispevale predvsem tiste poslovne enote, ki uvažajo največ reprodukcijskega materiala in plasirajo svoje proizvode le na domače tržišče. V kolikor bi izvozni obrati razpolagali z večjim delom ustvarjenih deviz, bi znotraj podjetja lahko ti obrati prodajali devize na internem deviznem obračunskem mestu. Na ta način bi izvozni obrati kaj hitro dosegli višji dohodek, s katerim bi lahko ustvarili normalne pogoje za svoje poslovanje. Prav tako bi bilo mogoče formirati skupni dohodek podjetja, ki bi ga po zaključnem računu delili po določenem ključu glede na vloženo delo in po drugih kriterijih na posamezne poslovne enote, tako da bi izvozni obrat imel vsaj enakopraven položaj z ostalimi obrati, ki ne izvažajo. Integrirano podjetje bi moralo čimprej najti ustrezne načine, ki naj bi v večji meri kot danes stimulirali izvoz svojih poslovnih enot. Če hoče elektroindustrija v prihodnjem letu povečati izvoz, potem bo morala takoj podvzeti vse ukrepe, da se planirani obseg izvoza doseže. Pri tem bodo potrebna še dodatna investicijska sredstva, vendar pa to ne predstavlja posebnega problema.

Tudi tekstilna industrija je znatno izpod realizacije predvidenega planskega izvoza. Na konferencah so predstavniki te industrije izjavljali, da bo plan izvoza sicer kljub vsem problemom dosežen. Zato pa se bo morala proizvodnja v tekstilni industriji bolj prilagoditi zahtevam zunanjega tržišča. Za kompletiranje asortimaja tekstilnih proizvodov bodo potrebne tudi dodatne investicije, predvsem za nabavo določene opreme. Problemi nastajajo pri nabavi novih surovin in pomožnega materiala, kot so barve, kemikalije itd. Često ovira ekspeditivno poslovanje predolgo reševanje deviznih in carinskih poslov.

Tovarna klobukov si že vrsto let prizadeva, da bi izdali prepoved za izvoz kunčjih kož, toda brez uspeha. S tako prepovedjo bi podjetje prihranilo okoli 25 % deviznih sredstev.

Odgovorni organi bi morali pospeševati tudi izvoz konfekcije, izdelane iz domačega blaga, kajti konfekcijska podjetja uvažajo tekstilno blago za svoje potrebe še vedno v precejšnjih količinah. Trgovinske delegacije naj bi pri sestavljanju blagovnih listin z drugimi državami vztrajale na čim večji količini izvoza našega tekstilnega blaga.

Industrija usnja in obutve je izpolnila plan izvoza v sedmih mesecih letošnjega leta le s 7 %. Predvidevajo pa, da bodo do konca leta postavljeni plan izpolnili. Za uspešnejši izvoz bi bile potrebne nekatere spremembe sedanje politike cen. Sprostiti bi bilo treba cene surovim kožam ter ukiniti avkcije.

Industriji bi bilo tako omogočeno izvesti specializacijo proizvodnje ter bi bila zagotovljena možnost za večje uveljavljanje na tujem tržišču. V industriji obutve bi bilo potrebno odpraviti medfazni davek, ki je prav tako ena izmed ovir za doseg večjega uspeha.

Ostale industrijske stroke v splošnem zadovoljivo izvajajo plan izvoza. Ob razgovoru s predstavniki podjetij, ki ga je organizirala zbornica, so ugotovili, da obstojajo realne možnosti za izvršitev izvoznega plana. Plan izvoza za leto 1963 je predviden v višini okoli 19 milijonov, kar predstavlja več kot 40 % povečanje letošnjega plana. Predvideni uvoz reprodukcijskega materiala pa je za 1963. leto za 15 % večji kot v letošnjem letu.

Tovariši poslanci! Ekonomska politika je v zadnjem letu sprostila v našem gospodarstvu intenzivnejše iskanje rešitev za probleme, ki so bili v preteklih letih zelo živi in aktualni, vendar jih gospodarske organizacije niso bile prisiljene reševati s tolikšno intenzivnostjo kot danes. Gospodarske organizacije so začele spoznavati, da osnovnega reševanja problemov ni iskati izven gospodarskih organizacij, temveč v njih samih. Tržni zakoni in tržišče so z vso silovitostjo pokazali podjetjem, da morajo temeljito revidirati odnos do organizacije proizvodnje in do komercialno finančnih služb ter z racionalnim izkoriščanjem živega in opredmetenega dela znotraj podjetja, prilagoditi svojo proizvodnjo potrebam trga, ki postaja vse bolj zahteven. Ti procesi in gibanja povečujejo racionalnost gospodarjenja s produkcijskimi faktorji in sredstvi. Po drugi strani pa bodo na področju organizacije zunanje trgovine ter na področju kreditne politike potrebne še določene korekture, da bo sistem čim bolj stimulativen in takšen, da bo čim bolj olajšal uveljavljanje naših podjetij na svetovnem trgu. Nujno potrebno bo v večji meri vezati uvoz z izvozom. V kolikor bi povečali povezavo uvoza z izvozom bi pri znatnem številu naših gospodarskih organizacij odpadla velika ravnodušnost do izvoza.

Iz tega izhaja, da se bodo morale gospodarske organizacije v prihodnjem obdobju temeljito preorientirati na izvoz. Vprašanje izvoza se gospodarskim organizacijam v letošnjem letu postavlja v vso ostrino. Ugotoviti moramo, da so napor, ki so se vlagali pri večini gospodarskih organizacij, pozitivni in da dajejo uspešne rezultate. V politiki investiranja bi kazalo povečati naložbe tudi v nekatera manjša podjetja, ki so razmeroma v kratkem času ustvarjala pomembna devizna sredstva, da ne govorim o naložbah v turizmu, ki ima na našem področju možnosti za širok razmah.

Pri razgovorih z izvoznimi podjetji je prišla do izraza tudi potreba in zahteva po spremembi fiskalne politike. Predlogi se nanašajo na odpravo medfaznega prometnega davka in na določitev finalnih proizvodov. Uvajati je treba hitrejša in enostavnejša poslovanje z banko in carino ter olajšati nabavo obratnih sredstev za podjetja, ki izvažajo. Za podjetja, ki izvažajo, bi se moral revidirati tudi sistem plačevanja družbenih prispevkov, olajšati bi se moralo plačevanje anuitet, podaljšati plačilna doba, s čimer bi se lahko zmanjšal tudi obseg raznih subvencij za izvoz.

Vse te spremembe bi seveda bilo treba upoštevati le do določene stopnje, da bi se s tem ne deformiral naš celotni ekonomsko politični sistem. Zvezni gospodarski organi pa bi morali hitreje reševati razne anomalije, ki se kažejo v sistemu in politiki blagovne izmenjave z inozemstvom. Reševanje sedanjih problemov glede izvoza pa je odvisno predvsem od pospešenega razvoja go-

spodarskega sistema, od zniževanja proizvodnih stroškov in od stalnega dvigovanja produktivnosti dela.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Z doseženimi rezultati gibanja gospodarstva v obdobju januar-avgust v letošnjem letu smo lahko zadovoljni, saj smo jih v glavnem dosegli brez novih kapacitet. K tem uspehom je svoje prispeval tudi okraj Murska Sobota, kjer je povečanje proizvodnje najbolj izrazito, čeprav ga je delno pripisati lanskim rekonstrukcijam v tekstilni, živilski in elektroindustriji.

V primerjavi z lanskim letom se je industrijska proizvodnja v osmih mesecih letošnjega leta povečala kar za 28,8 %, medtem ko je plan predvideval povečanje za 26,3 %. Dinamika naraščanja pa še ni popustila, saj je v mesecu avgustu industrijska proizvodnja dosegla celo indeks 129,8 %. Pri tem pa se dinamika zaposlevanja iz meseca v mesec zmanjšuje in je bila v letošnjih osmih mesecih v primerjavi z lanskim letom večja le za 6,6 %. Naravno je, da se je število zaposlenih najbolj povečalo v industriji, in sicer za 20,4 % in v kmetijstvu, kjer je naraslo za 11,2 %, v nekaterih panogah pa je celo manjše kot je bilo lani.

Glede na to, da se je industrijska proizvodnja v osmih mesecih povečala za 28,8 %, število zaposlenih pa se je v istem obdobju povečalo le za 20,4 %, se je, če primerjamo le oba najvažnejša pokazatelja, proizvodnost dela povečala za 6,9 % in je presegla planirano za 1,3 %.

Nas pa močno zanima še izvoz, ki se je v okraju Murska Sobota povečal za 40,3 %, medtem ko se je v LR Sloveniji povečal povprečno za 27 %. Pri izvozu industrijskega blaga je v okrajnem merilu na prvem mestu živilska industrija, saj je izvozila v osmih mesecih za 1 096 000 000 deviznih dinarjev blaga, medtem ko je lani v istem času izvozila tega blaga za 537 milijonov deviznih dinarjev. Dobro se je v izvozu uveljavila tudi tekstilna industrija, ki je v letošnjih osmih mesecih izvozila za 184 milijonov deviznih dinarjev blaga, lani pa le za okrog 29 milijonov deviznih dinarjev.

Po teh in drugih uspehih, ki jih je dosegel v letošnjih osmih mesecih najmanj razvit okraj v naši republiki, lahko trdimo, da je novi gospodarski sistem vsaj tako stimulativen za manj razvita področja kot je stimulativen za razvita.

V nadaljnjih primerih želim poročilo o gibanju gospodarstva v obdobju januar-avgust 1962 primerjati z dokumentacijo k resoluciji Ljudske skupščine o politiki gospodarskega razvoja LRS za leto 1962. V dokumentaciji je rečeno: »Na podlagi izdelanih projektov so že v letu 1961 intenzivno pripravljali gradnjo toplarne v Ljubljani; priprave bo treba v tem letu še pospešiti. To narekuje zlasti že delno zgrajeno toplotno omrežje, ki se bo začasno napajalo iz stare termocentrale, prav tako pa to terjajo tudi potrebe nekaterih podjetij, ki v svojih programih glede preskrbe s toplotno energijo že računajo z izgraditvijo toplarne. Graditev toplarne je ekonomsko utemeljena razen tega še s tem, da bo omogočila izkoriščanje manj vrednega premoga, kakor tudi s tem, da bo zagotavljala bolj zanesljivo preskrbo velikega potrošnega središča z električno energijo v kritičnih obdobjih.«

Kaže, da se posamezniki še ne zavedajo kakšna škoda lahko nastane, če ljubljanska industrija v predvidenem času ne bo dobila tako njuno potrebnega

objekta kot je toplotna. Investicijski stroški za ta objekt znašajo 8700 milijonov dinarjev, lastna udeležba investitorja je 30 %, to je 2600 milijonov dinarjev, ostalih 70 % je kredit splošnega investicijskega sklada, kar znaša 6100 milijonov dinarjev. Odplačilni rok za posojilo iz splošnega investicijskega sklada je 30 let, obrestna mera pa 2 %. Posojilo splošnega investicijskega sklada se bo lahko začelo črpati šele od leta 1964 naprej, če bodo sredstva na razpolago, pred tem pa mora investitor porabiti v celoti sredstva lastne udeležbe.

Ne nameravam govoriti o upravičenosti ali neupravičenosti pogojev posojila iz splošnega investicijskega sklada, temveč le o težavah, ki so nastale v zvezi z lastno udeležbo v znesku 2600 milijonov dinarjev. Za kritje tega posojila za lastno udeležbo je ELES predvideval, da bo sklenil pogodbo z elektrogospodarskimi podjetji v višini 1700 milijonov dinarjev, z drugimi interesi preko Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana pa v višini 900 milijonov dinarjev. Do 15. julija 1962. so bile sklenjene pogodbe z elektrarnami Moste in Medvode in z dravskimi elektrarnami, ki so pokazale vse razumevanje za potrebo ljubljanske industrije, čeprav jih resolucija Ljudske skupščine LRS zadolžuje, da začno skupno z ELES-om še letos graditi nov objekt na srednji Dravi ter s tem, da z rekonstrukcijo elektrarne Fale vskladijo njeno zmogljivost z ostalimi elektrarnami na Dravi. Kljub temu neodložljivima nalogama so dravske elektrarne med prvimi podpisale pogodbo, s katero dajejo na razpolago sredstva za toplotno v Ljubljani.

Kako drugače pa so ravnale na primer soške elektrarne. Le-te so dne 9. maja 1962 sporočile, da je njihov delavski svet sklenil, da o posojilu toplotne ne bo razpravljaj, dokler upravni odbor ELES-a ne reši njihove vloge glede vrnitve že posojene amortizacije v znesku 257 milijonov dinarjev. Gre za dolgoročno posojilo, s katerim so soške elektrarne preko ELES-a pomagale financirati rekonstrukcijo termoelektrarne Trbovlje. Njihova zahteva bi se morda dala opravičiti, če bi soške elektrarne potrebovale ta znesek za lastno rekonstrukcijo ali za novogradnjo. Ker ne gre niti za ta niti za drug primer — saj je znano, da so pred kratkim dale okrajnemu investicijskemu skladu za dobo več let na razpolago kar 350 oziroma 400 milijonov dinarjev — je to izgovor, ki ga Ljudska skupščina LRS kot avtor resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962 ne more vzeti na znanje, ker je ogroženo financiranje ključnega objekta. Zaradi omenjenega in podobnih primerov, doslej še ni rešeno vprašanje financiranja toplotne v Ljubljani.

Širšega jugoslovanskega značaja pa je vprašanje izvoza električne energije, zato o tem vprašanju ne bom razpravljaj, čeprav sem osebno prepričan, da bi bil izvoz iz Slovenije lahko znatno večji; če bi delali z ustrezno poslovno prožnostjo. Pričakovanje izrečeno v dokumentaciji k resoluciji Ljudske skupščine o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962, se tudi glede tega ni izpolnilo. Citiram ustrezní odstavek iz dokumentacije:

»Pričakujemo, da se bodo v letu 1962 izvršile v elektrogospodarstvu take organizacijske spremembe, ki bodo tudi v tej dejavnosti omogočile delovanje objektivnih inštrumentov gospodarskega sistema. V ta namen je že pripravljen osnutek zakona o elektrogospodarskih organizacijah, ki izhaja iz stališča, da je treba uvesti v elektrogospodarstvu take ekonomske odnose, da bi se pogoji poslovanja elektrogospodarstva čimbolj vskladili s splošnimi načeli gospodarskega sistema. Formirala naj bi se velika proizvodno-prenosna podjetja v proizvodno-potrošnih bazenih z vsemi funkcijami gospodarskih organizacij, po-

samezne elektrarne pa bi tvorile ekonomske enote s samostojnim obračunom in lastnimi organi samoupravljanja. Distributivna podjetja bi se ekonomsko ločila v samostojne gospodarske organizacije. Ustvarili naj bi se tudi pogoji za takšno formiranje in delitev dohodka kot v ostalih gospodarskih organizacijah, z določenimi omejitvami pa bi se prosto formirale tudi cene na osnovi dejanskih stroškov. Med proizvodno-prenosnimi in distributivnimi podjetji bi se uvedli taki odnosi, da bo zagotovljena ekonomska samostojnost podjetij. S tem bo dana vzpodbuda za večanje proizvodnosti dela, za znižanje proizvodjalnih stroškov, za zmanjšanje energetske izgube, za boljše izkoriščanje zmogljivosti ter za bolj racionalno investiranje.«

Na koncu nekaj pripomb še k tabeli na strani 9 v poglavju »Zaposlenost in produktivnost v industriji«.

Zanimiv je podatek, da naj bi bilo elektrogospodarstvo med tistimi industrijskimi panogami, katerih produktivnost se je zmanjšala. Kako je glede tega pokazatelj?

Po podatkih elektrogospodarske skupnosti je bilo v obdobju januar—avgust 1961 1 919 937 000 KVH razpoložljive električne energije na povprečno število zaposlenih v elektrogospodarstvu v istem obdobju 5407 oseb, kar da na enega zaposlenega 354 344 KVH razpoložljive električne energije. V istem obdobju v letu 1962 pa je bilo skupno 1 965 000 000 KVH razpoložljive energije pri 5518 zaposlenih, kar da na enega zaposlenega 356 720 KVH razpoložljive električne energije.

Primerjajoč podatke na enega zaposlenega znaša indeks razpoložljive električne energije v obdobju januar—avgust 1962 100,5 nasproti razpoložljivi električni energiji v letu 1961. Perspektive pa so boljše že na osnovi podatkov za september 1962.

Glede na to, da so ta vprašanja važna tako za gospodarstvo republike kot federacije v celoti, je po moji sodbi bilo umestno opozoriti na njihov pomen.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec Stane Fele.

Stane Fele: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V poročilu, ki obravnava osem mesečne rezultate gibanja gospodarstva, so navedeni podatki, ki dajejo grobo sliko o tem, kako so se gibali posamezni elementi znotraj same strukture tega razvoja. Predvsem želim spregovoriti o nekaterih vprašanjih, ki so povezana z delitvijo dohodka, z osebnim dohodkom in pa s tem povezano produktivnostjo.

Iz podatkov je razvidno, da se je industrijska proizvodnja dvignila za 6 %, osebni dohodki za 15 % in ustrezno temu tudi življenjski stroški prebivalstva. Na hitro pogledano, bi iz tega sledilo, da so življenjski stroški dosegli enak porast kot osebni dohodki prebivalstva, in kot je bilo že danes ugotovljeno, tudi realni osebni dohodki niso dosegli nikakršnega povečanja, marveč celo nasprotno, stagnacijo.

Na hitro rečeno, bi to vodilo do zaključka, da je potrebno sedaj pač delati na tem, da se ponovno dvignejo osebni dohodki, da dosežemo večji vzpon realnih osebnih dohodkov. Če pa primerjamo dveletno primerjavo teh podatkov s podatki za osem mesecev — številke sem vzel iz osem mesečnega pregleda Zavoda za statistiko LRS — pa vidimo, da se je industrijska proizvodnja v osmih mesecih nasproti letu 1960 in lanskem letu dvignila za 15 %, osebni dohodki

za 51 %, realni osebni dohodki glede na dvig cen pa za 8 %, za kolikor se je dvignila tudi produktivnost v tem obdobju. To se pravi, če so ti podatki kolikor toliko realni, potem verjetno še ni napočil čas, ko bi lahko govorili o disproporcijah v nasprotni smeri, kot smo govorili v preteklem letu, in sicer o disproporcijah, ko lahko padec realnih osebnih dohodkov že zavira razvoj produktivnosti, vsaj v globalnem smislu. Zato mislim, da je treba vso pozornost posvetiti predvsem nastalim merilom, ki odražajo osebne dohodke.

Podatki, ki jih lahko dobimo iz gibanja osebnih dohodkov v osmih mesecih letošnjega leta pa kažejo še na nekatere druge pojave, katerim bi bilo treba posvetiti vso pozornost. Medtem ko so se povprečni osebni dohodki v posameznih gospodarskih panogah v preteklem letu gibali med 23 000 dinarji in 35 000 dinarji v povprečju, so se ti povprečni osebni dohodki v letošnjem letu stisnili na razpon med 27 000 din in 31 000 din. Ta rezultat vsekakor kaže na to, da to ni posledica delovanja nekaterih objektivnih meril in inštrumentov, marveč predvsem posledica določenega administrativnega, ali če hočete, političnega pritiska. Ta je sicer zaustavil presežanje osebnih dohodkov doseženih v preteklem letu, ne daje pa še nikakršne garancije, da so pravilniki, izdelani v tem letu, že začeli delovati, in da so tudi rezultati, ki jih vidimo iz osemmesečnega gibanja, posledica delovanja teh pravilnikov.

Zaradi tega mislim, da bo treba predvsem temu vprašanju posvetiti največ pozornosti. Zanimanje tega vprašanja bi namreč rodilo novo naraščanje osebnih dohodkov preko realnih zmogljivosti, češ da realni osebni dohodki zaostajajo.

Drugo vprašanje, o katerem sem hotel spregovoriti, je vprašanje realnih osebnih dohodkov nasploh, o čemer je bilo že govora tudi v odboru za gospodarstvo. Postavlja se namreč vprašanje, ali je mogoče realne osebne dohodke dvigati samo z osebnimi dohodki ali pa je mogoče podvzeti tudi kakšne druge ukrepe.

Ugotavlja se namreč, da so cene industrijskih izdelkov narasle v dveh letih komaj za 1 do 2 %, medtem ko so cene istih izdelkov v trgovini narasle kar za 10 oziroma v nekaterih primerih celo za 15 %. Če je to res, potem se pravi, da hitro naraščanje cen ne izvira iz proizvodnje, ampak iz blagovnega prometa. Tudi neposredni podatki, ki smo jih dobili iz trgovine, in sicer iz primerjave med letom 1960 nasproti letu 1961, in podatki iz letošnjega leta kažejo, da marža v trgovini znatno močnejše narašča kot vsi drugi elementi v gospodarstvu. Prav tako se da ugotoviti, da ta marža vsekakor ni samo objektivnega značaja, ampak tudi subjektivnega. To je dejstvo, ki ga ne kaže zanemarjati. Ugotovljeno je namreč, da je cela vrsta elementov, ki nastopajo v letošnji strukturi trgovinske marže oziroma v strukturi razlike v ceni takšnega značaja, da se vidi, da so bili ti elementi do neke mere vsiljeni oziroma sugerirani od zunaj; velik del pa je tudi takšnih, ki so subjektivnega značaja in odvisni od samih trgovinskih gospodarskih organizacij. Ko je bilo v novem gospodarskem sistemu delovanje inštrumentov sproščeno, so trgovinske gospodarske organizacije začele v preveliki meri ustvarjati akumulacijo na račun dviganja cen.

Tako opažamo, da je pri živilskih proizvodih skupna razlika med ceno v proizvodnji in ceno v potrošnji dosegla že 32 do 33 %, pri industrijskih izdelkih tudi že preko 20 %, da je torej povprečna razlika med ceno v proizvodnji in ceno v potrošnji dosegla že 25 do 26 %. Če hočemo tedaj govoriti o dvigu realnih osebnih dohodkov na ta način, da nižamo cene, potem je treba pogledati, kaj

vse bi bilo potrebno ukreniti na področju blagovnega prometa, to se pravi na poti, ki jo napravi proizvod od proizvajalca do potrošnika, da bi se cene lahko znižale. Tu je cela vrsta elementov, o katerih pa bi bilo težko govoriti na enem samem mestu, če začnemo pri prometnem davku, ki v trgovini že začenja odigravati pomembnejšo vlogo, pa do vseh drugih stroškov, ki nastajajo na tej poti.

Mislim tudi, ča ni zanemariti zlasti dejstva, da je postala trgovina zaradi svoje razdrobljenosti in zastarelosti zelo draga in da ni sposobna slediti gospodarskemu razvoju, do katerega je prišlo v primarnih panogah gospodarstva. Ogromno število gospodarskih organizacij z majhnim prometom, terja namreč visoko režijo in visoke najemnine za poslovne prostore, ki so poleg tega še nefunkcionalni, pri čemer so se najemnine pri nas samo v enem letu dvignile kar za 100 % in čez. Je pa še vrsta drugih elementov v strukturi cene, ki silijo trgovino k temu, da dviga cene.

Če ugotavljamo ukrepe, ki smo jih podvzeli v letošnjem letu, da bi se ti stroški znižali, pa nastane vprašanje, ali so mnoga podjetja sploh še rentabilna. Predpisi o enotnih maržah za posamezne trgovinske stroke, ki so bili izdani v zadnjih mesecih, so sicer zagotovili, da so se cene do neke mere ustalile. Ob tem pa je nastalo novo vprašanje, kaj je s tisto trgovino, ki ji te marže ne omogočajo nikakršne akumulacije oziroma kjer so osebni dohodki celo večji od ustvarjenega čistega dohodka. Nastaja namreč nujno vprašanje, kaj ukreniti, da pride čimprej do integracije v detajlistični trgovini, do integracije med detajlistično in grosistično trgovino in zlasti do tega, da bodo industrijska podjetja sama organizirala svojo prodajno mrežo. Ta namreč zahteva najnižje stroške, ki nastajajo na poti od proizvodnje do potrošnje.

Mislim, da je temu vprašanju bilo morda posvečeno premalo pozornosti. V ljubljanskem okraju imamo 181 trgovinskih podjetij. Med temi so imela v preteklem letu detajlistična podjetja povprečno okoli 7 milijonov skladov, grosistična približno 25 milijonov, zunanjetrgovinska pa približno 48 milijonov skladov. Kljub vsem naporom, da bi zmanjšali število podjetij, nam je uspelo zmanjšati to število samo na okoli 150. Kakšne so zadnje točne številke, ne vem. To se pravi, da je proces integracije, ki ga narekujejo tako ekonomski razlogi kot tudi sama potreba po boljšem poslovanju, mnogo prepočasen. Vzroki za to so največ subjektivnega značaja, ker se ovire postavljajo znotraj trgovine same.

Tretje vprašanje, o katerem sem želel povedati svoje mnenje pa je vprašanje nekaterih elementov v strukturi celotnega dohodka, kajti delitev dohodka kaže v letošnjem letu nekoliko drugačne tendence, kot so se kazale v preteklem letu, ko se je začel nov gospodarski sistem šele uveljavljati.

V lanskem letu je zakonito določilo, da bremenijo poslovni sklad obresti, ne glede na višino ustvarjenega dohodka, močno vplivalo na to, da so gospodarske organizacije svoja sredstva boljše izkoriščala. Spremenila se je struktura celotnega dohodka — podatki so vzeti iz periodičnih obračunov približno 500 gospodarskih organizacij na področju ljubljanskega okraja. V celotnem dohodku je delež dohodka padel od 33 na 30 %, prispevki iz dohodka pa od 12 na približno 4 %. Nasprotno pa je v letošnjem letu nasproti lanskemu letu delež prispevka iz dohodka padel le od 3,9 % na 3,5 %, dajatve pred delitvijo dohodka pa so se povečale skupno od 12,7 % na 14,1 %. Najpomembnejšo vlogo je imel pri tem prometni davek, katerega delež je v enem letu porastel od 3,9 na 5,8 %.

Problem ni samo v tem, da obremenitve pred delitvijo dohodka rastejo hitreje, kakor pa se zmanjšujejo obveznosti iz dohodka. Pomembnejše je namreč vprašanje, ali je prometni davek, ki je bil uveden zato, da bi postal regulator tržišča, pa naj gre za občinski ali za ostale vrste prometnega davka, sploh odigral to svojo vlogo. Ne spuščam se tu v oceno višine tega davka, odločno pa sem proti temu, da se tako v občinah kot v drugih enotah pogosto uvaja višji prometni davek zato, da bi s sredstvi iz tega davka pokrili primanjkljaje v svojih proračunih. Tak davek je vse prej kakor vzpodbuda za hitrejšo rast proizvodnje. Tako je bil letos prometni davek v trgovini na drobno uveden zaradi tega, ker ni bilo kritja za proračunske izdatke, čeprav so proračunski izdatki v tem osem-mesečnem obdobju nasproti istemu obdobju preteklega leta narasli za 34 %. Prav zaradi takega prometnega davka so začele cene rasti, s tem pa tudi življenjski stroški.

Pri tem pa gre še za eno vprašanje, ali je prometni davek odigral svojo vlogo v proizvodnji. V zadnjem času mnogo razpravljamo o medsebojnem proizvodnem sodelovanju, o delitvi dela, o specializaciji v industriji in sploh o proizvodnji v gospodarskih organizacijah. Toda vedno pogosteje naletimo na to, da postaja prometni davek ovira za medsebojno sodelovanje v proizvodnji. V mnogih primerih zahteva celo določene tehnološke spremembe, tehnološke nesmisle, do katerih prihaja zaradi prometnega davka, pa naj gre za medfazni prometni davek ali za prometni davek na finalne izdelke. Ne vem, če je točen primer, ki ga navajam. Rudnik živega srebra Idrija bi lahko FARMISU prodajal živosrebrni oksid, ki ga proizvaja. To bi bila logična tehnološka povezava. Ker pa je na živosrebrni oksid drugačna stopnja prometnega davka kakor na samo živo srebro, bo moral to proizvodnjo vpeljati FARMIS, ki za to nima nobenih tehnoloških pogojev.

Mislim, da je dozorel čas, da o tem vprašanju nekoliko smejeje spregovorimo in damo določene sugestije, da se prometni davek izloči iz proizvodnje in uvede samo v trgovini ter da postane tako res regulator tržišča, kar je pravzaprav njegov osnovni namen.

Predsednik Vid a Tom šič: Besedo ima ljudski poslanec Ivanka Kukovec.

Ivanka Kukovec: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V svoji skromni razpravi želim govoriti o problemu nagrajevanja oziroma delitve osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah. Čeprav smo o nagrajevanju v gospodarskih organizacijah že mnogokrat govorili in so bili podzvete že razni ukrepi za odpravo slabosti pri delitvi osebnih dohodkov, še vedno nismo storili dovolj. Lahko celo trdimo, da sistem delitve osebnih dohodkov še vedno ni dovolj izoblikovan. V gospodarskih organizacijah se še vedno dogaja, da se raztezajo zgornje meje plač tako, da je najvišja plača tudi do petnajstkrat ali v posameznih primerih celo še večkrat višja od najnižje plače v istem kolektivu. Prav je, če strokovnjakom damo več, glede na to, da strokovno mnogo več prispevajo in morajo biti potem tudi temu primerno nagrajeni. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da morajo biti za svoje delo primerno nagrajeni tudi vsi drugi in to vse do najnižjega delovnega mesta.

Kot vemo, smo ljudje do delitve dohodkov in posebej glede osebnega dohodke zelo občutljivi. Zato je zanimanje za to delitev zelo umestno. V zadnjem

času opazamo, da so nastopile v nekaterih gospodarskih organizacijah težnje po nekakšnem izravnavanju plač tudi tam, kjer tako izravnavanje ne bi bilo umestno. Zato lahko trdimo, da v ekonomskih enotah nimajo pravega odnosa do delitve osebnih dohodkov. Govorimo lahko celo o stagnaciji v razvoju ekonomskih enot. Zato bi morali s prenašanjem pristojnosti na ekonomske enote pohiteti in ne imeti pri tem pomislekov.

Opozorila bi še na en problem, ki se ponavlja prav zadnje čase, in sicer na nekakšno nagrajevanje po točkovnem sistemu. To je nekakšno skupinsko nagrajevanje. Vprašamo se, ali ni to morda korak nazaj prav zaradi tega, ker uveljavlja tak način nagrajevanja skupinsko nagrajevanje, katerega pa smo z nagrajevanjem po delovnem učinku pustili že za seboj. Ti primeri pomenijo torej odstopanje od že obstoječih meril. Isto je s primeri delitve osebnih dohodkov v občasnih obdobjih. To so včasih četrletja, polletja ali pa celo vse leto. Tako dobijo posamezniki po preteku določenega obdobja le plačo in gibljivi del. Taki pravilniki prav gotovo ne vsebujejo dobrih meril delitve in marsikje pomenijo izmikanje kontroli in preglednosti. Napaka je tudi v tem, da proizvajalcev ne vzpodbujajo k večji dejavnosti, temveč jih celo pripravljajo do tega, da iščejo honorarne zaposlitve drugod.

Vrednost dobrih pravilnikov naj bi bila v tem, da zagotavlja in opravičuje pravično mero plačila za storjeno delo slehernega proizvajalca. To pa bo le takrat, če predstavlja resnično pravilno nagrado za opravljeno delo. V glavnem pa je znano dejstvo, da so naraščali osebni dohodki hitreje, kot pa se je povečala produktivnost dela, ekonomičnost in rentabilnost poslovanja. Razen redkih izjem si gospodarske organizacije niso zagotovile zadostnih lastnih sredstev za planirano razširjeno reprodukcijo in povečano proizvodnjo po svojih perspektivnih programih. Mnoge gospodarske organizacije, predvsem pa manjše, so med letom razdeljevale osebne dohodke neperspektivno, tako da so jim ostala za sklade le minimalna sredstva, ki ne morejo zadostiti niti potrebam enostavne reprodukcije. So tudi podjetja, ki so s svojim nesmotrnim načinom delitve čistega dohodka že zaključile poslovno leto z izgubo.

Z odpravo nesorazmerij med osebnimi dohodki in poslovnimi uspehi, ki niso rezultat prizadevanja delovnega kolektiva, naj bi gospodarske organizacije pristopile k izdelavi skrbno izdelanih analiz delitve in ustrezno popravile svoje pravilnike. Rezultati korigiranih notranjih odnosov naj bi se praviloma odražali že v polletnih obračunih poslovanja gospodarskih organizacij. Gospodarske organizacije naj bi tudi odpravile, in to po zakonitem postopku, v svojih pravilnikih nezakonita določila, in določila, ki niso v skladu z načeli in kriteriji notranje delitve. Predvsem pa naj se zagotovi hitrejši porast produktivnosti od porasta osebnih dohodkov, kakor tudi pravičen notranji odnos pri delitvi osebnih dohodkov. Take pravilnike o delitvi osebnih dohodkov, kjer je ugotovljena direktna odvisnost osebnega dohodka od izpolnjevanja plana, kjer so za višino osebnega dohodka uveljavljeni samo subjektivni kriteriji in podobno, pa naj bi podjetja razveljavila.

Navedla sem le nekaj problemov v zvezi z nagrajevanjem v gospodarskih organizacijah, čeprav se tu ponavlja še vrsta drugih. Prav bi bilo, da bi sindikalne organizacije enkrat le odigrale vlogo, ki jim gre, ter začele aktivno delovati prav na področju nagrajevanja. Tako pa se dogaja, da sindikalne organizacije delegirajo enega svojega člana v tarifno komisijo, s tem pa se navadno neha njihovo delo. Temu sicer ni povsod tako, vendar so še primeri. Razprave

v Zveznem izvršnem svetu, plenumi Socialistične zveze delovnih ljudi, IV. plenum Zveze komunistov Jugoslavije itd., so dali dovolj smernic in napotkov za delo na področju nagrajevanja v gospodarskih organizacijah, kar naj bi nam bilo napotilo za konkretno delo pri delitvi osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah.

Predsednik Vid a T o m š i č : Besedo ima ljudski poslanec Tine Ravnikar.

T i n e R a v n i k a r : Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ob oceni gospodarskega stanja za prvih osem mesecev letošnjega leta ter postavljeni prognozi o izvršitvi plana za leto 1962, je potrebno na podlagi rezultatov posebej naglasiti nekaj ugotovitev.

Tudi v gospodarstvu goriškega okraja so se v bolj ali manj pereči obliki pokazali vsi tisti pojavi, ki so vplivali na trenutno dinamiko gospodarskih gibanj v vsej državi. Tržna razmerja zaradi restrikcij investicijske potrošnje, spremenjeni pogoji zunanjetrgovinskega poslovanja, povečana konkurenca — zlasti na zunanjem tržišču — ob istočasnem slabljenju kupne moči splošne potrošnje kot posledici verižne reakcije takih razmer, so nujno vnesli v naše gospodarstvo, zlasti v nekaterih podjetjih, trenutno dezorientacijo. Posledice takega stanja so marsikje bile kopičenje zalog, kar je vplivalo na zaostajanje proizvodnje ter zato predvsem na občutno zmanjšanje dohodkov našega delovnega človeka. Vse to pa je rodilo nepotreben in škodljiv preplah. Ta preplah pa je bil predvsem rezultat dostikrat zgrešenih analiz, temelječih na čokaj naivnih prognozah in premalo dokumentiranih analizah, ki so vnašale v naše delovne kolektive škodljivo malodušje, predvsem pa gospodarsko škodo. Rezultati sedmega in osmega meseca kažejo občutno izboljšanje in gornje ugotovitve samo potrjujejo.

Tako je naprimer fizični obseg proizvodnje v goriškem okraju porasel v primerjavi s povprečno mesečno proizvodnjo iz lanskega leta za 17%, v avgustu pa celo za 22,8%. Značilen za to razdobje je zlasti položaj gradbene industrije v našem okraju. S skrbjo smo ugotavljali velike zaloge v goriških opekarnah ter zmanjšano proizvodnjo cementarne Anhovo, kot posledico restrikcije gradbene dejavnosti. To je prav gotovo destimulativno vplivalo na delovni elan ter tako na storilnost v teh dveh gospodarskih organizacijah. Medtem pa smo na zadnji seji okrajnega ljudskega odbora ugotavljali, da je izvršitev plana gradbene dejavnosti ogrožena zaradi pomanjkanja opeke, ter da cementarna Anhovo kljub preseganju plana za 38% v juliju in avgustu, v primerjavi z lanskim letom, ne krije potreb.

Navedel sem samo gradbeno industrijo kot tipičen primer gledanja na gospodarsko dinamiko ter na njene posledice. Pri temeljitem planiranju, ki pa mora biti širše kot je gospodarska organizacija, do takih anomalij v našem gospodarstvu ne bi smelo priti. Kljub prognozi, da bo plan v našem okraju dosežen, pa nas vznemirjajo veliki razponi med posameznimi gospodarskimi organizacijami na eni ter celimi panogami na drugi strani. Saj gospodarska rast le takrat zadovoljuje, če je njen razvoj enoten. Ravno to neenotno reševanje problematike nastaja v prvem polletju in kaže na to, da imamo vrsto gospodarskih organizacij, katerih sanacija je izven moči in prizadevanja kolektiva. Za primer naj služi samo usnjarska industrija.

Zato bo treba tiste primere v gospodarstvu, kjer gre za vprašanje, ali je podana vsaj osnovna rentabilnost, posebej analizirati, in to po širših, najmanj pa republiških merilih. Ne glede na to pa ugotavljamo nekatere negativne po-

jave, ki so več ali manj skupni vrsti gospodarskih organizacij goriškega okraja, ki jih pa v bodoče v nobenem primeru ne smemo dopuščati. Vsako nesorazmerno povečanje zalog, tudi takrat, ko so utemeljene — naj še enkrat opozorim na primer v naši gradbeni industriji — redno znižuje produktivnost, zato pa tudi osebne dohodke. Pri takšni psihozi kolektiv največkrat zanemarja svojo elementarno nalogo, to je, da skoraj dosledno preneha izpolnjevati tehnološki proces in pripravljati rekonstrukcijske programe, kar pomeni, da preneha z vsem tistim, kar je osnovni pogoj za perspektivni obstoj take organizacije sploh. To je v naših kolektivih najnevarnejši pojav. Posledica teh pojavov je prav gotovo ta, da smo glede tega v našem okraju letos storili manj kot prejšnja leta. Zamujeno skušamo sicer nadomestiti, vendar gospodarski zakoni neizprosno delujejo. To pa je vsebina dela naših strokovnih kadrov, zlasti naših ekonomistov.

Problem naših kadrov je bil kritično obravnavan na zadnji seji ljudskega odbora. Nesporno je, da le temeljite in pravočasne analize lahko preprečijo take negativne tendence glede na razvojno politiko v naših kolektivih. To razvojno politiko pa so prvenstveno zmožni voditi samo najboljši strokovno in politično predani kadri, kadri katerim morejo kolektivi zaupati. Le takim kadrom damo lahko tudi široka pooblastila in vso podporo, ki jo morajo imeti predvsem v organih samoupravljanja, prav tako pa tudi pri občinskih, okrajnih, gospodarskih in političnih organih, zlasti pa v zborih proizvajalcev. Nikakor ne smemo tem kadrom jemati poguma in avtoritete, zlasti takrat ne, ko je njihov napor usmerjen na osnovno dejavnost, to je v ekonomski dvig podjetja, na podlagi smotrnih, predvsem pa smelih rekonstrukcij. Vsako, tudi kratkotrajno uspavanje ter počivanje na lovorikah je gospodarski organizaciji škodljivo in pomeni stagnacijo, in če je ta doba daljša, lahko to postane za gospodarsko organizacijo tudi usodno.

Nezadostna podpora kolektivom, ki niso dosti razgledani ter trenuten navidezen neuspeh, dostikrat gospodarsko organizacijo razorože. Zlasti takrat, če težnjo po hitrejšem razvoju zavira naš finančni sistem, konkretno sistem delitve in razporeditve ustvarjenih skladov. Ti pa so v vedno večji meri osnovni pogoj za nadaljnji razvoj gospodarske organizacije. Ti skladi so podvrženi tolikim obveznostim, da je njihovo angažiranje komaj omogočeno. Saj mora gospodarska organizacija od ustvarjenih skladov odvajati 30 % kot prispevek upravno-teritorialnim enotam, 10 % v obvezno rezervo, 5 % v dodatno rezervo, 5 % v skupni rezervni sklad, skupaj 50 %, kar praktično pomeni, da mora podjetje takrat, ko gre za angažiranje teh skladov, le te podvoji, da doseže njihovo nominalno vrednost. To pa je največkrat ekonomsko nevzdržno. Smatram, da so taki in enaki razlogi bili vzrok počasnejšemu razvijanju naših gospodarskih organizacij v letošnjem letu, katerih posledice bodo vidne nedvomno še nekaj časa.

Taki razlogi, psihološko podprti še z letošnjo sušo, so vplivali tudi na počasnejši razvoj kmetijstva, ki je za naš okraj, zlasti pa za naše goriško območje, nadvse pomembno.

Kot neposredna posledica takega stanja, na kar bi še posebej opozoril, je škodljiv pojav iskanja rezerv z zaviranjem principov nagrajevanja po učinku. To je splošen pojav, ki je tembolj škodljiv zato, ker s tem zaviramo gospodarstvo na tistem mestu, kjer bi lahko pri pravilnem delovanju dajalo neposredne rezultate. Saj smo prišli glede tega šele na pol poti in je neprestano razvijanje sistema nagrajevanja naša ekonomska nuja.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Iz poročila Izvršnega sveta in kasneje iz uvodnega referata tovariša Smoleta je razvidno, da se naše gospodarstvo, predvsem naša proizvodnja, razvija ugodno. Dajati kakšne kompleksne dopolnitve k eksaktnemu izvajanju in točnim zaključkom tovariša Smoleta, bi bilo malo težko, ker je vsako stvar povedal tako, kakor v resnici je. Interesantno bi bilo samo omeniti — kar pa tudi ni prav nič novega — da je v letošnjem letu naša industrija — konkretno bi govoril za ljubljanski okraj — sorazmerno ugodno startala, da je dosegla v poenih visok porast nasproti prejšnjemu letu — konkretno 7 poenov — da je potem v februarju ta aktivnost že upadla in da smo doživeli v marcu in aprilu že negativni indeks; nato pa so se stvari začele počasi konsolidirati. To je znamenje, da se je v naših kolektivih nekaj prelomilo, da so slabosti, ki so izvirale iz prejšnje orientacije v naših kolektivih, prenehale, zlasti pa je to ponovno potrdilo, da je subjektivni faktor odigral svojo vlogo, ker je energično sprožil spremembe tam, kjer so bile potrebne.

Vse to kaže, da bomo letošnje leto kljub pesimizmu na začetku leta, ugodno zaključili, če izvzamemo to, kar je preje mavedel tovariš Fele, da se bomo kljub povečani proizvodnji, kar kažejo indeksi in analize, nekoliko slabše odrezali pri delitvi čistega dohodka oziroma pri formiranju skladov. In prav ti skladi so nam v našem gospodarstvu izredno potrebni.

Ko smo pred nekaj časa imeli v zbornicah sestanke s proizvajalci glede izvoza, se je pokazala vrsta problemov, ki izvirajo iz našega dosedanjega koncepta industrije. Slovenijo navadno označujemo kot visoko razvito republiko, kjer je proizvodnja na veliki višini. Pa vendar ne moremo mimo dejstva, da je vsa naša industrija praktično dokaj stara. Ne toliko stara po odpisih, dasiravno imamo tudi tukaj procentualno visoke številke, kakor po ekonomski zastarelosti, kajti zarodki te naše industrije segajo daleč nazaj. Čisto jasno je, da starih naprav nihče ne ruši in da zato zaostajamo v razvoju. Tako imamo pri nas v posameznih industrijskih obratih še tako stare naprave, da tečejo te že svojih 50 let. V papirnici Vevče, kjer smo bili zadnjič, smo konkretno ugotovili, da imajo tam tako stare naprave, da jih je nujno treba zamenjati z novimi, in vendar te naprave še tečejo. Povsem razumljivo je, da kljub še tolikšni tradiciji ni mogoče doseči takih rezultatov, kot bi jih morali doseči, če bi se hoteli, če že ne uspešno, pa vsaj uspešneje kot sicer, vključiti v mednarodno delitev dela, zlasti pa da bi pospešili izvoz. Ravno pri papirničarjih smo na primer zvedeli, da delajo Italijani iz najslabših celuloznih odpadkov, ki jih mi zame-tujemo, iz raznega žamanja in podobno, o čemer pri nas celulozne tovarne nočejo niti slišati, takšno celulozo, da jim mi sploh ne moremo blizu. Kaj to pomeni? Ali se potem še lahko trkamo na prsi, kako smo napredni, kako znamo delati, če pa dejansko ugotavljamo, da v kvaliteti ne moremo držati koraka s hitro razvijajočo se industrijo na Zahodu. Težava nastane pri usmeritvi našega izvoza, saj gre okoli 63% izvoza pri nas v konvertibilna področja. Da nismo tukaj izčrpali vseh možnosti, je popolnoma jasno, saj imamo še ogromno možnosti, da naš izvoz na zahodnih področjih kljub težavam, ki jih povzroča zapadna gospodarska integracija, vendarle razširimo. Nastane pa vprašanje ekonomičnosti izvoza. Tu pa pričenjajo igrati svojo vlogo moderni obrati, kajti samo fizično napre-

zanje ter dviganje produktivnosti na račun večjega obsega fizičnega dela, se nekje ustavi, če ne dobi odraza v višjem proizvodnem potencialu, v ustreznih modernih kapacitetah. Vzemimo konkreten primer.

Ko govorimo o težavah na področju kmetijstva ugotavljamo, da je glede oskrbe s krompirjem naš družbeni sektor v letošnjem letu popolnoma zatajil. Ta proizvodnja se mu do zdaj ni izplačala. Ko smo se pogovarjali o modernih prijemih, kako dvigniti to proizvodnjo in priti na tržišče z določeno intervencijo, pravijo strokovnjaki, češ, to bi lahko dosegli, če bi imeli na razpolago kombajne za krompir vsaj z Vzhoda, ki izkopljejo v enem dnevu 10 ha krompirja, medtem ko imamo ponudbe za kombajne zahodne izdelave, ko tak stroj v enem dnevu izkoplje 40 ha krompirja. To je seveda velikanska razlika. Tega pa ni možno doseči s fizičnim naprezanjem.

Tudi boljše celuloze ni moč napraviti s tem, da bomo delavca še bolj potisnili v fizično delo. Treba je takih obratov, da bomo to napravili na podlagi moderne in revolucionarne tehnologije. To je zdaj bistvena naloga v naši industriji in v našem gospodarstvu. Tu pa nastane vprašanje, ki bi ga morali tudi načeti — kako se opremiti? Vemo, da je danes zaradi težav v plačilni bilanci težko dobiti zahodne devize. Lahko pa rečemo, da premalo poznamo tehnologijo Vzhoda, da smo jo premalo preštudirali in da ni rečeno, da je vsakokrat treba uvoziti stroj samo iz Zahoda. Treba je stvar preštudirati. Na vsak način pa pogrešamo v elaboratih naših gospodarskih organizacij zadostne revolucionarnosti glede uvajanja moderne tehnologije, ker vse preveč vztrajamo na pozicijah doseganje klasične tehnologije. Vemo pa, da se dogajajo na tem področju prave revolucije — vzemimo za primer samo mehanizirani transport uporabe komprimiranega zraka, elektronike in podobno. Vendar vse to pri nas slabo, res slabo izkoriščamo.

Zdaj nastane seveda še drugo vprašanje. Če ugotavljamo, da v našem republiškem merilu podvzemamo silovite napore, da bi ustvarili sredstva za rekonstrukcijo našega gospodarstva, se tu načne vprašanje, ali moremo to napraviti samo z dinarskimi sredstvi? Z dinarskimi sredstvi lahko postavimo nove hale in lahko marsikaj napravimo, toda če ne bomo načeli vprašanja pravičnejše participacije pri deviznih sredstvih, če ne bomo bolj energično načeli vprašanja, ki ga je načel že tovariš maršal na IV. plenumu — ali dvigniti tistega, ki je tehnološko in proizvodno že na neki višji ravni ter ga pognati še na višjo raven, ker bo hitreje vračal, ali pa še naprej investirati po doseganju principu, kar so nekateri moji predgovorniki že ugotovili — potem je vsaka investicija močno problematična že takrat, ko gre v obrat. Mislim, da moramo načeti vprašanje pravičnejše participacije tistih podjetij, ki izvažajo, zlasti pa tistih, ki izvažajo na konvertibilna področja, kajti tam je borba najtežja. Tam tudi ni lahko prodreti.

Tovariši, nekaj konkretnih problemov s področja tekstilne industrije. Mi vemo, da je tekstilna industrija danes na razpotju. Na tak način, kot proizvajamo danes v Sloveniji, ne moremo več proizvajati. Mi smo, glede osebnega dohodka nasproti jugoslovanskemu povprečju, na precej višji ravni, in sicer zaradi večje produktivnosti in določenih uspehov, ki smo jih dosegli v našem gospodarstvu. Vendar postaja tako dviganje osebnih dohodkov dokaj vprašljivo, če ni rešeno osnovno vprašanje, ali se tekstilna industrija pri nas spričo visokih režijskih stroškov sploh izplača, če jo hočemo usmeriti v izvoz, ko pa imamo prevelike materialne izdatke. Treba je iti na revolucionarno tehnologijo. Vemo,

da je danes v Jugoslaviji — vsaj maja meseca je bilo, ne vem pa če se je med tem kaj spremenilo — okrog 36 milijonov metrov bombažnega blaga ter čez 10 milijonov metrov volnena blaga. Vemo, da je konkretno samo v pletilski stroki 136 proizvajalcev pletenin, ki se krčevito drže domačega tržišča. Volno uvažajo iz Avstralije, svoje izdelke pa kvečjemu še za mehko valuto izvažajo na Vzhod. To je tudi slaba usluga, ki jo delamo naši plačilni bilanci. Imamo pa podjetja, ki se močno trudijo, da bi prodrli s tovrstno proizvodnjo na zahodna tržišča. Vendar ta razdrobljenost in ta zastarelost njihovih strojev, zlasti pa neprilagodljivost trgu, ne kaže dobrih znakov, tovariši, da bi se moglo tu ukreniti kaj revolucionarnega.

Podprl bi stališče, ki ga je postavil tovariš Petkovšek, da je treba z vso silo podpirati integriranje, kjer je ekonomsko utemeljeno. Mislim, da je treba v določenih primerih, kjer je ta želja zrasla iz kolektivov, to težnjo podpirati po vseh linijah, preko zbornic, ljudskih odborov in ostalih ter jo realizirati. Napravili pa bi seveda slabo uslugo, če bi šli na tako integracijo, kot je že rekel tovariš Petkovšek samo zato, ker je to krič mode. Prav tako je treba dobro premisliti, da ne bi s kakšnim administrativnim združevanjem napravili toge, neelastične in neživljenske formacije, ki bi že dosežene rezultate lahko samo pokvarile, če so se gospodarske organizacije že doslej uspešno vključile v borbo za izvoz.

Tovariši, iz razgovorov z različnimi gospodarskimi organizacijami, ki se bavijo z izvozom in ki pripovedujejo, kako težka je ta borba, vemo, da je večkrat odvisno od enega samega človeka in od kontaktov, ki jih ima s tujcem, ali dobiš naročilo ali ne. Zato je treba z velikim razumevanjem in previdnostjo podpirati to integracijo.

Tovariši, kar zadeva ljubljanski okraj, bi navedel še nekaj podatkov glede izvoza in izvozne problematike v nekaterih strokah.

Ljubljanski okraj je svoj letošnji izvoz v višini lanskoletnega izvoza praktično že dosegel v devetih mesecih. Seveda pa je prostovoljno sprejeta obveznost glede izvoza za leto 1962 še znatno višja in je bila dosežena komaj dobrih 50 %, če upoštevamo, da znaša ta obveznost 23 milijonov in 77 tisoč dolarjev. Vendar računamo, da bomo tudi to obveznost izpolnili vsaj s svojih 80 %, s tem pa seveda visoko prekorali izvoz v lanskem letu.

Pri tem pa je struktura izvoza in regionalna usmerjenost v ljubljanskem okraju izredno ugodna, saj lahko rečemo, da je orientirana pretežno na Zahod, saj znaša izvoz na to področje 63 %. Če pa primerjamo strukturo izvoza nasproti uvozu reprodukcijskega materiala, pa vidimo, da imamo tu znatne težave, ker uvažamo tudi izredno veliko reprodukcijskega materiala, zlasti iz Zahoda. Tako konkretno uvažamo iz zahodnega področja 74 % vseh surovin, ki jih rabimo, medtem ko pa iz vzhodnega področja samo 35,6 %. To je znak, da gre našim podjetjem v veliki meri za uvoz materialov iz Zahoda in da niso zadostno analizirala možnosti oskrbe z Vzhoda, kar pa postaja izredno važno za bodoče leto, ko se bodo zlasti generalna dovoljenja za uvoz bistveno zmanjšala.

Zanimivo bi bilo tudi pogledati, kako izgleda notranja struktura izvoza ljubljanskega okraja. Na prvem mestu imamo še vedno lesno industrijo, ki zajema 37,7 % vsega našega okrajnega izvoza, čeprav je v letnem planu z 10,6 % udeležbo v proizvodnji šele na četrtem mestu, nasprotno pa je kovinska industrija, ki je v izvozu udeležena s 14,8 %, udeležena v skupnem planu pro-

izvodnje s skoro 25%, in je torej po važnosti na prvem mestu. Na tretjem mestu v izvozu je živilska industrija z 12,9%, kljub temu, da je s 3,1% udeležbe v proizvodnem planu šele na devetem mestu itd. Obutvena industrija je z 8,9% izvoza na četrtem mestu, v proizvodnji pa s 3,4% na osmem mestu. Ravno tako je problematična tekstilna industrija. Tekstilna industrija, ki stoji z 12,7% udeležbe pri proizvodnji v okrajnem merilu na tretjem mestu, prihaja v izvozu s svojimi 2,3% šele na šesto mesto.

Tovariši, kaj nam to kaže? To nam kaže, da je treba voditi energično borbo, da v izvozu napravimo določene strukturalne premike. Tako na primer opazimo, da konkretno elektroindustrija, ki smo ji v gospodarskem razvoju okraja in republike namenili prvo mesto, strahovito stagnira. Saj s svojimi komaj 1,5% izvozom v okrajnem merilu stoji šele na repu celotne lestvice, čeprav je v strukturi letne proizvodnje z 12% na tretjem mestu. Ta kaže, da je treba tu nekaj prelomiti, predvsem pa to kaže na dejstvo, da je elektroindustrija imela doslej popolnoma nepravilno orientacijo. Mislim, da se je tudi ta veja industrije doslej uspavala ob lahko dobljenih sredstvih, ker je vedno lačno tržišče — kakor je rekel tovariš Petkovšek — absorbiralo njene proizvode ob vsaki kvaliteti in pod vsako ceno. Vemo pa, da danes ta industrija absolutno ni sposobna sprejeti borbo na zahodnem tržišču. Tragično pri tem pa je, da je ravno elektroindustrija stala vedno, vsa leta po vojni, na konici vseh indeksov glede dviganja proizvodnje in da smo v njo pravzaprav sila malo vložili. Kontradiktorno je tudi dejstvo, da imamo ravno na področju elektroindustrije v republiškem merilu skoncentrirano ogromno tehničnega kadra, v katerega polagamo toliko upov in nad. Pa vendar, kar zadeva orientacijo glede izvoza, niso doseženi bistveni rezultati. Mislim, da ni problem v tem, da imamo tu tako močno koncentracijo tehničnega, sposobnega kadra, pač pa je problem v tem, da ta kader ni primerno opremljen in da nima kaj vzeti v roke, če hoče nekaj preizkušati in doseči. Tu ne pomaga drugo kot vlaganje. Potem bo po mojem mišljenju tudi ta panoga, ki smo ji namenili toliko pomembnost, izpolnila svoje naloge.

Pri izvozni problematiki, bi se dotaknil še usnjarske industrije. Tu imamo podjetja, ki so se že pred leti pravilno usmerila v izvoz in to konkretno v izvoz na zahodna področja. In vendar delajo ta podjetja kljub temu, da je na trgu povpraševanje po njihovem blagu, le z delnim izkoriščanjem svojih zmogljivosti. Tako dela vrhniška usnjarna s 55% svojih zmogljivosti, Kamnik s 75 do 80% svojih zmogljivosti, galanterijska proizvodnja, ki je močno orientirana na izvoz pa ne dobi od njih zadosti surovin. Tako se nam tudi na tem področju devize izmikajo. Tovariši, kje je tu vzrok?

Tu gre prav tako za vrsto nasprotij. Če računamo, da v Jugoslaviji letno zakoljemo svojih štiri do pet milijonov prašičev, dobi od teh kož — ker se ravno svinjske kože skoro kot zlato lahko uporabijo za pretvarjanje v devize — naša usnjarska industrija komaj 800 do 900 tisoč. Vse ostalo se ali zmelje ali pa gre s predelavo šunk v izvoz ali kakorkoli že. Tu ne najdejo skupnega jezika. Mislim, da je to problem, ki ga bo treba že enkrat načeti. Seveda gre tu tudi za težave, ki nastanejo v naši mesno predelovalni industriji. Če gredo na odiranje kož je vprašanje, kako to izvesti, ker je odiranje zamudnejše kot vsega prašiča enostavno razrezati in zmleti. Vendar je treba v to vgrizniti in stvar mehanizirati. Prvi koraki glede tega so bili že storjeni.

Se nekaj, kar zadeva izvoz glede na nove predpise o združevanju in o registraciji zunanjetrgovinskih organizacij. Imamo galanterijsko podjetje, ki predstavlja v jugoslovanskem merilu 70 % vse galanterijske proizvodnje oziroma vsega izvoza, pa vendar ne izpolnjuje pogojev, da bi se mogla registracija izvesti. Predpisi zahtevajo tako visok poslovni sklad, da ga ne premorejo vsa galanterijska podjetja v Jugoslaviji, če bi ga hoteli registrirati pod temi pogoji. Nastane torej vprašanje ali poslovnega združenja ali pa vprašanje razsodnosti oziroma preudarka našega Izvršnega sveta, ki bi imel pravico, da zahtevo podjetja preveri in da ga vendarle priporoči v registracijo spričo izredne pomembnosti, ki jo podjetje ima za našo, tako nacionalno kakor tudi regionalno gospodarstvo. Takih primerov pa je še več.

Drug primer je konkretno iz lesne industrije. Lesni industriji pojemo slavo, koliko izvaža. Res je, da je v izvozu s svojimi 37 % na prvem mestu. Vendar je treba problematiko tega izvoza globlje pogledati. V čem je ta izvoz? V žaganju hlodov in v primarni proizvodnji; polnojarmeniki so nam zaradi tega rastle kot gobe po dežju, tako da je danes prepir med proizvajalci, kdo bo dobil hlodovino, ker so za izvoz hlodovine stimulirani s primi. Razgovor z nekim lesnim podjetjem v Ljubljani pa mi je pokazal naslednje: iz Nemčije je temu podjetju prispelo nujno vprašanje, ali bi lahko dobavilo za milijardo dinarjev lesnih izdelkov, ki jih rabijo za gradnjo hiš. Podjetje ni imelo toliko surovine, da bi moglo to naročilo sprejeti, niti ni bilo kakega izgleda, da bi do te hlodovine prišlo. Točnosti teh podatkov sicer nisem preveril, vendar že to kaže na določena nesorazmerja, ki jih imamo v naši lesni industriji. Mislim, da je treba temu vprašanju posvetiti več pozornosti. Veliko več je vredno, če v lesni stroki pospešujemo višjo stopnjo predelave in da polagoma opuščamo primarno proizvodnjo. Tukaj na sorazmerno lahek način pridemo do deviz, ker imamo možnost, da gremo tudi v tej stroki na višjo obliko predelave. Mislim, da se je treba nad tem zamisliti. Če sosedne države gradijo tako velikanske kapacitete ravno v lesni stroki, je vprašanje konkurence, ki se bo s svojo moderno tehniko pojavila nasproti našim proizvajalcem, v resnici vredno premisleka. Tam namreč pričakujejo, da bomo še kar naprej tvorili njihovo surovinsko bazo in v nedogled dobavljali hlodovino, pri tem pa z višjo stopnjo naše predelave stagnirali.

Tovariši, nanizal sem samo nekaj problemov, čeprav jih je nešteto. O tem bi se lahko pogovarjali ure in ure. Vendar menim, da usmerjenost naših kolektivov v preteklih osmih mesecih govori za to, da bodo probleme, ki jih poraja zahodni trg, kakor tudi težave, ki nastajajo v zvezi z uvedbo modernejše tehnologije, uspešno rešili in se uvrstili med napredne evropske industrijske kolektive.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec Herman Slamič.

Herman Slamič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Manjša gradbena dejavnost v prvi polovici tega leta je dala vrsto ugodnih in pozitivnih rezultatov, med njimi pocenitev gradbenih storitev in skrajšanje rokov gradnje ter ustvarila nove odnose v gradbeništvu, ko nastopa gradbeno podjetje kot samostojni proizvajalec objektov za trg. V tem obdobju smo uresničili tudi način oddaje del za fiksno ceno ali »ključ v roke« in pa prodajo objekta skupno z izdelavo projekta, s čimer se dosega bolj ekonomična investicijska graditev.

Vse to je vplivalo na povečanje produktivnosti. Velika borba za prevzem novih del pa je po drugi strani povzročila tudi negativne pojave, od katerih so prišle zlasti do izraza lokalistične tendence, da se dela oddajajo domačim podjetjem, ki večkrat strokovno in kvalitetno niso sposobna v redu izvesti težke naloge. Posledica so slaba kvaliteta gradnje, prekoračitev rokov, pa tudi višja cena gradbenih storitev. Pri tem pa često strokovno usposobljena in primerno mehanizirana gradbena podjetja niso mogla v celoti izkoristiti svojih kapacitet. K temu so pripomogli tudi pomanjkljivi predpisi, ki dopuščajo, da se lahko vsaka gospodarska organizacija registrira kot splošno gradbeno podjetje za izvajanje vseh vrst del na tem področju, čeprav nima potrebnega strokovnega kadra niti osnovnih sredstev, ki so nujno potrebna za izvajanje gradbenih del. Temeljni zakon o graditvi investicijskih objektov, ki je stopil v veljavo konec lanskega leta, vsebuje samo načela za oddajanje del pri investicijskih objektih, prepušča pa republikam, da s svojimi predpisi bolj podrobno določijo postopek. Za gradnjo objektov družbenega standarda veljajo prejšnji predpisi, kjer pa je postopek oddajanja del natančno določen.

Pomanjkanje potrebnih predpisov za oddajo gradbenih del pri investicijskih objektih na eni, na drugi strani pa po prejšnjih predpisih natančno določeni postopek pri oddajanju del za negospodarske objekte, povzroča dvo-tirnost postopka pri oddajanju del ter ustvarja zmedo in nejasnost tako pri investitorjih kot pri gradbenih podjetjih naše republike. Tako oddajajo na primer mnoga dela brez licitacije ali zbiranja ponudb, samo po znanstvu direktorjev. Investitorji izkoriščajo način za oddajo del po ponudbi in ne želijo, da bi prispele ponudbe odpirali ob določeni uri v navzočnosti ponudnikov; na ta način izigravajo ponudnike. Ali pa: investitorji razpišejo dela, ne da bi imeli zagotovljena investicijska sredstva in potem najcenejšega ponudnika o tem sploh ne obvestijo.

Investitorji tudi ne upoštevajo sposobnosti podjetij za izvajanje večjih in težjih del. Mala podjetja brez vsakršne mehanizacije prevzamejo velika dela, za katera pozneje iščejo težko mehanizacijo pri večjih podjetjih. Ta podjetja ponujajo storitve z ogromnimi popusti in zanemarjajo pri kalkulacijah vse sklade. So primeri, ko oddajajo dela po zbiranju ponudb brez natečaja, ponudbe pa odpirajo brez navzočnosti ponudnikov in končno oddajo dela dražjemu ponudniku, čeprav so bili drugi interesenti v strokovnem pogledu enakovredni in cenejši. Zgodilo se je tudi, da je investitor skušal oddati delo lokalnemu podjetju, čeprav to podjetje ni bilo najugodnejše. Na intervencijo gradbenega inšpektorata pa je investitor brez razpisa interno povabil tri podjetja in nato dela oddal. Tudi to se je zgodilo, da se je razpisal natečaj o sposobnosti podjetij, delo pa so oddali ne da bi natečajnike sploh obvestili o tem.

Ni bil osamljen primer, da je investitor razpisal licitacijo za gradbeno delo šele potem, ko je bil objekt že v gradnji. So primeri, ko so dela oddali celo najdražjemu ponudniku, spričo tega, da je bilo to domače podjetje, kar so potem utemeljevali s tem, da je to za komuno najcenejše. Velikokrat se dogaja, da je razpisani rok za oddajo ponudb prekratek, kajti v tem roku dostikrat ni mogoče zbrati vseh za kalkulacijo potrebnih podatkov. To velja zlasti za večja dela, ko ni mogoče pravočasno zbrati ponudb obrtnikov. Rok bi moral biti odvisen od proračunske vsote, kar bi koristilo kvaliteti ponudbe, pa tudi ponudniki bi lahko ponudili variante, ki bi bile časovno in finančno ugodnejše.

V interesu skupnosti je vsekakor potrebno, da se dosedanja praksa odpravi. Pri tem bi morali investitorji pri izbiri ponudnikov stremeti za tem, da dela oddajajo res najugodnejšemu ponudniku, ki bi zagotovil kvalitetno, ekonomično in hitro gradnjo. Zato je treba težnje lokalnih faktorjev podrediti interesom skupnosti. Nujno je tudi potrebno, da čim prej dobimo republiški zakon o graditvi investicijskih objektov in na njem temelječe podrobnejše predpise, predvsem pa pravilnik o oddajanju del, ki naj enotno obravnava investicijske in negospodarske objekte.

Predsednik Vid a Tom šič: Besedo ima ljudski poslanec Miran Cvenk.

Miran Cvenk: Tovarišice in tovariši! Želim najprej obravnavati pokazatelje, ki so navedeni v poročilu na prvi strani. Iz njih povzemam, da se je industrijska proizvodnja dvignila za 6 % in da so zaloge porasle za 22 %. Zlasti se mi zdi vredno obravnavati občuten porast zalog. Pred leti, ko industrijska proizvodnja še ni bila tako razvita kot danes, in so se vsi presežki lahko plasirali na domačem trgu, je bil to razveseljiv pojav, ki je dal slutiti, da se je povečal asortiment. Danes, ko opuščamo tendenco po ustvarjanju slučajnih presežkov pa moramo tako povečanje zalog obravnavati z drugega stališča. Ni sicer jasno, ali so v navednih številkah zajete zaloge, ki so namenjene izvozu ali domači potrošnji. Naposled to za samo diskusijo niti ni najbolj pomembno, kajti takšno povečanje zalog, pa naj bodo namenjene domačemu ali tujemu trgu, ni sorazmerno s povečanjem proizvodnje, in daje slutiti, da se zaloge kopičijo že iz lanskega leta. Vse kaže, da domači trg dejansko ne more več absorbirati vseh presežkov in nam tudi navedena številka potrjuje pravilnost naše politike, da je treba izvoz pospeševati.

Iz gradiva je sicer razvidno, da so zaloge v avgustu prvič nekaj nazadovale in tudi podatki o izvozu povedo, da se je vrednost izvoza v letošnjem letu povečala za 27 %. Vendar, čeprav so ti relativni pokazatelji ugodni, je vseeno potrebno potencirano misliti na povečanje izvoza in s tem na zmanjšanje zalog tudi v absolutnem smislu. Iz tega sledi, da je treba komercialni politiki v podjetjih posvečati še več pozornosti kot doslej, da je treba doseči ne samo splošno subjektivno preorientacijo v gledanju na realizacijo proizvodnje, temveč že osvojeno koncepcijo glede izvoza in njegove potrebnosti v praksi še močneje izvajati.

Iz materiala je razvidno, da je bilo 71 % vsega povečanja izvozne vrednosti doseženo s povečanjem izvoza živinoreje, izdelkov kovinske industrije, elektroenergije, črne metalurgije, kovinske, papirne, gumarske in živilske industrije. Zdi se, kot da nam že praksa sama kaže, katere industrijske panoge so v izvozu perspektivne in katere manj. S tem pa je po mojem že tudi nakazan izbor strok oziroma panog, ki jih je treba v bodoče prvenstveno pospeševati, kajti nedvomno bo v bodoče še bolj kot doslej potrebna pri investiranju ostra diferenciacija med strokami, ki so za izvoz pomembne in tistimi, ki so manj pomembne.

Zaradi sedanjega gospodarskega položaja v svetu, ki je posledica tega, da se nekatere skupine držav zapirajo v lastne gospodarske okvire in s tem vplivajo prek zunanjetrgovinskih zvez na proizvodnjo pri nas, zlasti na izvoz izdelkov, moramo kot je to bilo že večkrat poudarjeno, stremeti za tem, da naše obveznosti v teh državah zmanjšamo. To pa moramo doseči le s povečanjem

izvoza v te države in z zmanjšanjem uvoza iz njih. Zato je potrebno še natančnejše proučevanje zunanjih tržišč, ne samo v zveznem, temveč tudi v republiškem merilu prek za to usposobljenih inštitucij, s katerimi pa morajo biti negospodarske organizacije tesno povezane. Mislim, da bi bilo priporočljivo stimulacijo teh inštitutov vezati na splošna gibanja našega izvoza, da bi bili le ti za svoje znanstveno raziskovanje in za uspehe našega gospodarstva pri izvozu materialno zainteresirani.

Ko sem govoril o diferenciranem vlaganju v investicijska sredstva, sem nameraval opozoriti tudi na sredstva, ki so za uresničevanje navadenih ciljev potrebna. Ta sredstva v republiki niso majhna, le da jih je treba zbrati in časovno pravilno uporabljati. Dosedanja praksa kaže, da bi bilo na razpolago precej sredstev za izvajanje začrtane gospodarske smeri, če bi bila zbrana in predvsem časovno smotrno razporejena. Vsekakor je varčnost in previdnost delovnih kolektivov, ki si hočejo zagotoviti čim več lastnih sredstev za bodoče investicije, z njihovega stališča upravičena. Drugačna pa je stvar, če jo gledamo iz splošno gospodarske perspektive. Bistvo uspešnega nalaganja sredstev je namreč v smotrnosti naložbe in hitrem obračanju. Žal pa se iz nepravilnega pojmovanja varčevanja porajajo mrtvi kapitali, ki v gospodarstvu ravno zaradi te svoje narave ne morejo dati pravega učinka. Zato menim, da je glede razpoložljivih sredstev potrebno naslednje:

Uvesti je treba tak način združevanja sredstev, ki bo interesanten za gospodarstvo določenega rajona in obenem sprejemljiv tudi za delovne kolektive, ki bi se jim na ta način omogočilo perspektivnejše gospodarjenje in o pravem času zagotovilo močnejšo ekonomsko podlago. To je moč doseči prek republiških gospodarskih bank oziroma prek bančnega mehanizma nasploh. Zagotovljeno pa mora biti vračanje takrat, ko bo gospodarska organizacija ta sredstva potrebovala, kar mora biti tudi vsklajeno s splošnimi načeli investiranja. Z republiškim družbenim planom je treba določiti, kateri objekti so glede na dosedanje gospodarske sile najbolj zanimivi. Ali drugače, določiti je treba prioriteto investicijskih vlaganj in se je dosledno držati. Oboje bo v sedanji situaciji potrebno zato, da lahko investiramo v tiste industrijske stroke in tiste gospodarske panoge, ki so za izvoz najinteresantnejše in ki bodo z izvoznim učinkom lahko v najkrajšem času vrnile sredstva, ki so jim bila dana na razpolago.

Naslednje, kar menim, da je treba ponovno poudariti, je razvoj turizma. Pri tem mislim zlasti na povečanje in izboljšanje kapacitet ter prenočišč, ki so doslej bila ponekod premalo urejena. Marsikje bi jih lahko uredili z manjšimi investicijami. V našem okraju je takšen primer v zgornji Savinjski dolini, kjer bi z minimalnimi naložbami glede prenočitvenih kapacitet lahko dosegli skorajda zadovoljivo stanje. Premalo poudarka se daje v praksi, kar je v poročilu že navedeno, kvaliteti gostinskih uslug. Mislim, da se morajo turistične zveze in poleg njih tudi zbornice glede tega neprimerno bolj angažirati in od načelnosti preiti k praktičnemu izvajanju ukrepov, ki so potrebni, da takšno stanje hitro izboljšamo. Vse premalo pozornosti posvečamo tudi izdelavi cenjenih, hkrati pa za okolje karakterističnih in okusnih spominkov. Tudi tu bi morala priti pobuda s strani turističnih zbornic, ki naj bi angažirale za izdelavo idejnih osnutkov ljudi, ki imajo za načrtovanje spominkov smisel in sposobnosti.

V zadnjem letu je bilo pridobljenih precej novih turističnih kapacitet. Tudi v prihodnjem letu bo število novih kapacitet pomembno, vendar je vzporedno s tem treba misliti tudi na ustvarjanje takšnega ozračja, ki bo goste privlačevalo in samodejno narekovalo podaljševanje njihovega bivanja.

Dotaknil sem se samo treh stvari iz celotnega poročila o gibanju gospodarstva. Če na kratko povzamem glavne misli, ki bi bile vredne pozornosti, so te naslednje:

- pospeševati je treba za izvoz pomembne industrijske stroke oziroma gospodarske panoge;
- sredstva je treba združevati in jih nalagati v objekte, ki so za izvoz interesantni in katerih proizvodnja bo dala čim boljše rezultate;
- turizmu je treba posvetiti večjo pozornost in hkrati z večjo intenzivnostjo izvajati vsa doslej dana priporočila o turizmu.

Predsednik Vida Tomšič: Ker ni več prijavljenih govornikov, vprašam, ali želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je razprava podprla poročilo Izvršnega sveta o gibanju gospodarstva, predvsem pa osnovne intencije predloga priporočila, pri čemer so diskutanti v svoji bogati razpravi dali še razne misli in predloge, ki jih lahko naša gospodarska operativa in vsi, ki delajo na področju gospodarstva, s pridom uporabijo. S to ugotovitvijo zaključujem razpravo.

Prehajam na glasovanje o predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962.

Danes ste to priporočilo dobili v novi obliki. Slišali ste dopolnitve, ki so jih predlagali odbori. Ker sem obveščena, da se Izvršni svet strinja s predlaganimi dopolnitvami in ker so te dopolnitve vsklajene, so postale sestavni del predloga. Zato o posameznih amandmajih ni potrebno posebej glasovati.

Dajem torej na glasovanje priporočilo z vsemi dopolnitvami in prosim, da tisti, ki so za priporočilo dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je priporočilo o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962 soglasno sprejeto.

S tem je 1. točka dnevnega reda izčrpana. Predlagam, da prekinemo sejo in jo nadaljujemo ob 16.30 uri.

(Seja je bila prekinjena ob 14.20 uri in se je nadaljevala ob 16.40 uri.)

Predsednik Vida Tomšič: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo o informaciji in o predlogu priporočila o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva in sklepanje o predlogu priporočila.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo, ljudski poslanec Cvetka Vodopivec, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, ljudski poslanec Ivo Janžekovič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec Marija Vild, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora, ljudski poslanec Franc Treven, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec Elica Dolenc, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Vlada Majhna, da da ekspozice.

Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Na začetku letošnjega leta je sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovansko izgradnjo in komunalne zadeve izdelal informacijo o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva. Informacijo sta najprej pregledala in izpopolnila oba strokovna sveta, in to strokovni svet Izvršnega sveta za urbanizem ter strokovni svet Izvršnega sveta za stanovanjsko izgradnjo, nakar je bila dostavljena Izvršnemu svetu, ki jo je obravnaval na treh sejah. Na sejah so se izoblikovala stališča, ki jih je zavzel Izvršni svet k posameznim perečim problemom.

O informaciji in stališčih so na posebnem sestanku, ki ga je sklical Izvršni svet, razpravljali tudi predsedniki okrajnih ljudskih odborov. Na tem sestanku so sprejeli sklep, da bodo celotno gradivo obravnavali še okrajni ljudski odbori in nato poslali svoje pripombe Izvršnemu svetu. Predsedniki okrajnih ljudskih odborov so se strinjali s predlogom Izvršnega sveta, naj to problematiko obravnava tudi ljudska skupščina, ki naj s posebnim priporočilom vzpodbudi zlasti občinske ljudske odbore k bolj sistematičnemu delu in odločnejšemu ukrepanju na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva. Obravnave pri okrajnih ljudskih odborih niso dale tistega učinka, ki ga je Izvršni svet pričakoval. Pripomb sploh nista poslala okrajna ljudska odbora Ljubljana in Maribor, za okrajna ljudska odbora Celje in Koper sta odgovorila predsednika, za ostale okraje pa so poslale odgovore okrajne oziroma strokovne službe. Okrajni ljudski odbori Kranj, Nova Gorica in Novo mesto so samo sporočili, da se strinjajo s stališči in predlogi Izvršnega sveta. Utemeljene pripombe okrajnih ljudskih odborov Celje, Koper in Murska Sobota je Izvršni svet upošteval in z njimi dopolnil svoja stališča. Sedaj je gradivo pred Ljudsko skupščino in Izvršni svet želi, naj bi ga Ljudska skupščina obravnavala in potrdila stališča Izvršnega sveta, ki so hkrati napotilo za nadaljnjo politiko na tem področju. S predlaganim priporočilom naj pozove Ljudska skupščina vse ljudske odbore k odločnemu izvajanju vseh predpisov s tega področja, saj ugotavljamo, da predpise zelo pomanjkljivo izvajajo.

Tovariši ljudski poslanci, dovolite mi, da pojasnim, zakaj moramo stanje v urbanizmu in stanovanjsko-komunalnem gospodarstvu obravnavati v Ljudski skupščini. Do uvedbe delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja v komuni, smo se ukvarjali z investicijami v industriji. Takrat smo imeli sicer velika, toda skoncentrirana gradbišča. Gradnjo so neposredno vodili zvezni ali republiški organi. Občine so imele na voljo zelo skromna finančna sredstva, ki so jih vlagale v manjšo komunalno obnovo. Z uvedbo delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja v občini, so bila decentralizirana materialna sredstva, ki so vzpodbudila živahno gradbeno dejavnost na vseh področjih družbenega življenja. Iz leta v leto zazidamo več površin in se nam zaradi tega zastavlja vprašanje, ali pravilno in ekonomično uporabljamo zemljišča za grad-

nje in družbena sredstva za investicije. Kolikšne so sedaj potrebe po novih zazidalnih površinah in kolikšen je pritisk na urbanistične upravne in strokovne službe, naj ilustrirajo tile podatki:

Prvič, nenehno narašča mestno prebivalstvo: leta 1953 je živel 28,5 % slovenskega prebivalstva v mestih, v letu 1961 pa že 31,80 %. Letni prirastek v slovenskih mestih znaša okoli 10 730 prebivalcev. V prihodnjih letih lahko pričakujemo še večjo rast mest. Pri sedanji razvitosti našega gospodarstva bi namreč morala biti naša mesta večja, zaradi pomanjkanja stanovanj pa se vozi mnogo delovnih ljudi iz precej oddaljenih krajev na delo v mesta.

Drugič, v neposredni zvezi z naraščanjem mestnega prebivalstva je stanovanjska izgradnja. Stanovanjski skladi so se v preteklih šestih letih povečali za sedem krat: od 2 milijard 532 milijonov v letu 1955 na 19 milijard 120 milijonov v letu 1961. V nekaterih obdobjih je bilo to povprečje skokovito, npr. med letom 1955 in 1956 za 135 %. Kako živahna je gradbena dejavnost, kaže podatek, da je bilo v letu 1961 izdanih 6351 lokacijskih odločb.

Tretjič, iz leta v leto povečujemo investicije za vse družbene dejavnosti. V preteklih petih letih so se celotne investicije v Ljudski republiki Sloveniji povečale za 2 in pol krat. Intenzivnejše se je začelo investirati v kmetijstvu za velike proizvodjalne obrate. Več kot v preteklosti se investira v šolstvo, večjo investicijsko dejavnost obetata tudi turizem in promet. Posebej je treba poudariti spremembo v strukturi investicij, ki se je v zadnjih petih letih spreminjala v korist negospodarskih investicij, in sicer od razmerja 68 proti 32, v razmerje 62 proti 38. Spremenjena struktura za korist negospodarskih investicij pa povečuje uporabo zemljiških površin za zazidavo. Promet se je v obdobju 1952. do 1959. leta povečal za 150 %. Zaradi tega moramo izvajati v večjih mestih, kot na primer v Ljubljani in Mariboru, velike rekonstrukcije. Graditi bomo morali še nove ceste in rekonstruirati stare.

Ko pregledujemo to živahno gradbeno dejavnost ugotavljamo, da ni vselej načrtna in ekonomsko smotrna. Stihija je postala tako razsežna, nezakovitosti pa tako vsakdanji pojav, da jih bomo morali omejevati in odpravljati z odločnimi ukrepi.

Dovolite, da naštejemo samo nekatere slabosti, ki jih opažamo na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva.

V naši republiki imamo še vedno preveč gradbenih okolišev. V težnji, da bi se skoncentrirala gradbena dejavnost, da bi se bolj ekonomično izkoriščalo zemljišče za gradbene namene in da bi pričeli s smotnejšo urbanizacijo naselij, so določili okrajni ljudski odbori 633 naselij z 922 gradbenimi okoliši, v katerih bi se naj dovoljevale gradnje. Izkušnje kažejo, da je sedanje število naselij in gradbenih okolišev preveliko in bi jih bilo treba zmanjšati. Nekatera naselja namreč stagnirajo ali celo odmirajo, ker se prebivalstvo vključuje v življenje mest ali industrijskih središč. Po zmanjšanju gradbenih okolišev bi lahko urbanistične službe osredotočile svoje delo na tista območja, ki so pokazala življensko silo in imajo perspektivo za nadaljnji razvoj.

Z določitvijo gradbenih okolišev smo hoteli skoncentrirati gradnje v razvijajočih se območjih. Spričo ugotovitve, da je gradbenih okolišev preveč, je nerazumljiva, pa tudi nezakonita politika ljudskih odborov, ki ne ukrenejo ničesar proti temu, da se še vedno pojavlja 23 % vseh gradenj izven že tako velikega števila gradbenih okolišev.

Izredno pereč problem so postale črne gradnje. Urbanistične inšpekcije so ugotovile, da jih imamo povprečno od 200 do 250 v vsakem letu. Posebej je potrebno podčrtati, da pri tem ne gre za gradnje kakih provizorijev, ki bi občasno reševali stanovanjsko stisko najšibkejših socialnih slojev. S črno gradnjo se pri nas ukvarjajo čisto premožnejši sloji, ki grade velike in komfortne hiše. Urbanistične inšpekcije so brez moči in njihovi ukrepi ostajajo na papirju, ker jih ljudski odbori ne podpirajo z odločnimi ukrepi. Prepričani smo, da takih pojavov ne bomo mogli odpraviti vse dotlej, dokler ne bomo uveljavili rušenja vsakega objekta, ki je bil postavljen na nezakonit način.

Bolj vztrajno kot doslej se bomo morali boriti proti malim gradnjam. Preje sem navedel, da je bilo v letu 1961 izdanih 6351 lokacijskih odločb. Analiza teh odločb pa nam pokaže, da je med njimi 60% odločb za male gradnje, to je za individualne nizke hiše. Pobudniki takih gradenj so poleg individualnih zasebnikov tudi stanovanjske zadruga. Če bi se stanovanjski skladi močneje angažirali pri združnih gradnjah, bi jih lahko usmerjali k racionalnejši porabi zazidalnih površin. Male gradnje moramo omejiti na skrajni minimum iz več razlogov. Prvič, zaradi tega, da bomo racionalneje izkoriščali gradbene površine. Drugič, zaradi varčevanja pri investicijah v komunalne naprave in tretjič, zato, da bomo obvarovali občane pred povečanimi izdatki za komunalne usluge, ki bodo morale biti v razprostranih naseljih dražje, kakor v strnjenih naseljih.

Če primerjamo dosedanje dosežke v splošnem družbeno ekonomskem razvoju s stanjem v urbanizmu in stanovanjsko-komunalnem gospodarstvu, ugotovimo, da to področje zaostaja za dosežki na drugih področjih družbenega življenja. Zaradi te ugotovitve je predlagal Izvršni svet, naj to perečo problematiko obravnava Ljudska skuščina in s svojo avtoriteto vpliva na ljudske odbore, da bodo uredili in usposobili urbanistične upravne in strokovne službe za reševanje nalog, ki bodo na tem področju čedalje večje.

Na področju urbanizma bi bilo treba opraviti naslednje delo:

1. Spremeniti odnos do urbanizma nasploh. Slednji odnos do urbanizma izvira iz napačnega pojmovanja, da uporabimo urbanizem samo za arhitektonsko-estetsko oblikovanje naselij in gradbenih objektov. Čeprav tega elementa ne smemo zanikati niti podcenjevati, moramo poudariti, da je urbanizem prevsem gospodarska dejavnost, ki mora skrbeti za ekonomično izrabo prostora in zazidalnih zemljišč. Hkrati mora urbanizem skrbeti za skladno organizacijo življenja v naselju, da bi bilo življenje občanov udobno in smotrno urejeno. Na ta način se uvršča urbanizem kot enakovredna in neogibna sestavina gospodarstva v splošni družbeno-ekonomski razvoj. Tako pojmovanje morajo osvojiti vse naše politične organizacije, delavski sveti in organi družbenega upravljanja v komuni, če si hočemo zagotoviti njihovo pomoč pri nadaljnji urbanizaciji naših naselij.

2. Pospešiti je treba izdelavo urbanističnih programov. Pri tem se zavzemamo za etapno reševanje tega problema. V vsakem programu je treba najprej obdelati tiste urbanistične elemente, ki so za razvoj posameznih območij najbolj potrebni. Ko bodo izdelane posamezne urbanistične rešitve, naj jih ljudski odbori sprejmejo in potrdijo s svojimi predpisi. S postopno uzakonitvijo urbanističnih rešitev bo mogoče preprečiti samovoljo posameznikov, ki izkoriščajo sedanje stanje, ko ležijo izgotovljene rešitve urbanističnih elementov v predalih in čakajo na izdelavo kompleksnih urbanističnih programov.

3. Naloge urbanizma je treba določati z družbenimi plani in programi, in sicer zato, da se bo urbanistično delo razvijalo skladno z investicijsko in gradbeno dejavnostjo. Prenehati je treba s prakso, da pridejo investitorji k urbanističnim službam šele tik pred začetkom gradnje, ko imajo že izdelane projekte in zagotovljena finančna sredstva ter je kakršnokoli prilagajanje objektov urbanističnim zahtevam skorajda nemogoče. Letos so na primer dobila gradbena podjetja finančna sredstva za proizvodnjo stanovanj za trg, urbanistične službe pa na to niso bile pripravljene, in niso imele ureditvenih zazidalnih načrtov, ter so nekaj časa ovirale začetek gradenj. Projektanti stanovanjskih objektov v gradbenih podjetjih pa so projektirali, ne da bi se poprej posvetovali z urbanisti. Raznim takšnim nevspečnostim se lahko izognemo, če bomo urbanistične službe pravočasno obveščali o namerah investitorjev in narobe, če bodo investitorje pravočasno seznanjali z zahtevami, ki jih postavlja urbanizem glede lokacij, za katere se potegujejo.

4. Pogoj za redno in uspešno delo na področju urbanizma so dobro organizirane upravne in strokovne urbanistične službe. Podatki o upravnih uslužbencih, ki opravljajo na občinah upravne urbanistične zadeve, kažejo, da je bilo konec leta 1961 zaposlenih v vseh ljudskih odborih samo 12 uslužbencev, ki so se ukvarjali izključno le z urbanistično problematiko. Med temi 12 uslužbenci je imelo visoko izobrazbo 7 ljudi, srednjo izobrazbo pa 5. V ostalih ljudskih odborih pa so posle urbanizma opravljali gradbeni referenti, in sicer 48 po številu. Med temi jih je imelo 8 visoko izobrazbo, 28 srednjo, 12 pa jih je bilo brez ustrezne strokovne izobrazbe. Stanje se tudi v letu 1962 ni bistveno spremenilo. Večina uslužbencev je opravljala tudi druga dela. Zato jim je preostajalo malo časa za politiko in ukrepe na področju urbanizma.

Tudi stanje v okrajnih urbanističnih inšpekcijah ni zadovoljivo. Okraja Kranj in Maribor nimata urbanističnih inšpektorjev. V Celju in Murski Soboti sta urbanistična inšpektorja hkrati tudi cestna inšpektorja in opravljata delo s polovičnim delovnim časom. Okrajni ljudski odbor Nova Goriva, Novo mesto, Koper in Ljubljana imajo urbanistične inšpektorje, ki opravljajo samo to delo.

Urbanistične zavode imajo okrajni ljudski odbori Ljubljana, Maribor, Celje in Koper, v Murski Soboti pa je organizirano to delo v zavodu za ekonomiko in urbanizem. Okrajni ljudski odbor Kranj ima v sestavu občine Kranj manjši urbanistični oddelek, ki se ukvarja z urbanizacijo mesta Kranja, ne pa tudi ostalih naselij.

Za občine izdelujejo urbanistično dokumentacijo okrajni zavodi za urbanizem ali pa projektantske organizacije. Zavodi za urbanizem in projektantske organizacije se ukvarjajo večinoma le z izdelavo posameznih ureditvenih in zazidalnih načrtov, ker jim primanjkuje kadrov in finančnih sredstev za kompleksno izdelavo urbanističnih programov. V zavodih so zaposleni čisto samo urbanisti-arhitekti, primanjkuje pa gradbenikov-komunalcev, geodetov, prometnikov, ekonomistov, sociologov in geografov.

5. Za urbanistično delo bodo morali ljudski odbori zagotoviti zadostna finančna sredstva, ki bodo morala biti v ustreznem sorazmerju z investicijskimi vlaganji v gradnjah. Po oceni so občinski ljudski odbori v zadnjih štirih letih uporabili približno 600 milijonov dinarjev za urbanistično dokumentacijo. Letno povprečje bi bilo potemtakem 150 milijonov dinarjev. V primerjavi s celotnimi investicijskimi vlaganji pomenijo ta sredstva le okoli 1 do 1/2 % glede na povprečje zadnjih štirih let, medtem ko znašajo sredstva za gradbeno doku-

mentacijo približno 1 %. Nenehno povečevanje investicij dokazuje, kako si naša družba prizadeva za nadaljnji razvoj in napredek. Ko pa seštejemo sredstva, ki jih dajemo za urbanistično dokumentacijo, se čudimo, da pri tolikšnih investicijskih naložbah ljudski odbori ne najdejo sredstev za urbanistično dokumentacijo, ki je vendar temelj za smotrno graditev naselij in ekonomično izrabo prostora.

V stanovanjski gradnji smo dosegli velike uspehe. Stanovanjski skladi so se od leta 1955, ko so znašali 2 532 000 000 dinarjev, do leta 1961, ko so dosegli 19 120 000 000, povečali za sedemkrat. Iz leta v leto se povečuje tempo gradnje stanovanj. Leta 1956 smo dokončali 4130 stanovanj, v letu 1961 pa že 8669 stanovanj ali za 110 % več kakor leta 1956. Polagoma se izboljšujejo tudi razmerja med dokončanimi in nedokončanimi stanovanji. Medtem, ko je znašalo to razmerje 30 : 70 v letu 1957, se je do leta 1961 izboljšalo na razmerje 38 : 62, to je za 8 %. Od leta 1952 do 1961 smo povečali število stanovanj za 48 000, kar pomeni, da imamo sedaj v Ljudski republiki Sloveniji 13 % novega stanovanjskega prostora.

Ta pridobitev je takole vplivala na stanovanjski standard prebivalstva: povprečna površina enega stanovanja se je povečala za 4 %, število prebivalcev na eno stanovanje se je zmanjšalo za 5 %, povprečna stanovanjska površina na prebivalca pa se je povečala za 10 %, in sicer od 10,6 m² na 11,7 m².

Na področju stanovanjske gradnje so sedaj najbolj pereči problemi:

1. Ureditve finančnega poslovanja stanovanjskih skladov. To vprašanje je Ljudska skupščina letos že obravnavala, ko ji je problematiko predložil odbor za družbeno nadzorstvo. Ker se stanje marsikje še ni izboljšalo, ponovno apeliramo na ljudske odbore, da pomagajo upravnim odborom stanovanjskih skladov pri ureditvi finančnega poslovanja.

2. Stanovanjski skladi morajo izpolniti svojo vlogo. Njihova osnovna naloga je voditi finančno in kreditno politiko in mobilizirati ter zbirati finančna sredstva za gradnjo stanovanj, ne pa neposredno voditi gradbeno operativno. V odbori Ljudske skupščine je bilo posebej poudarjeno, naj posvetijo več skrbi tudi zbiranju manjših deležev za stanovanjsko gradnjo, ki jih lahko prispevajo občani z nižjimi osebnimi dohodki.

3. Ljudski odbori in stanovanjski skladi naj posvetijo več pozornosti gradnji stanovanj za trg. Izkušnje letošnjega leta dokazujejo, da bo lahko ta izgradnja napredovala, če bodo skladno delovali vsi faktorji, ki pridejo v poštev pri urejanju tega problema, to so urbanistične službe, stanovanjski skladi, projektantske in gradbene organizacije. Združenje stanovanjskih investorjev je že pričelo s takšno koordinacijo, ki bi jo morali podpirati tudi ljudski odbori. Razstava tipiziranih elementov za gradnjo stanovanj in projektov za stanovanjske hiše je pokazala nekatere slabosti, kakor na primer, da je mogoče uporabljati dosedanje tipizirane elemente v dokaj omejenem obsegu in da podjetja še niso izdelala katalogov za tipizirane elemente, da bi jih mogli projektanti upoštevati pri svojih projektih. Splošen zaključek te raziskave je bil, da obstaja protislovje med sodobno funkcionalnostjo stanovanj in sedanjo stopnjo tipizacije industrijskih elementov. S koordiniranimi prizadevanji projektantskih organizacij in s proizvodnjo industrijskih elementov pa bi bilo mogoče to neskladje kmalu odpraviti.

Zvezna ljudska skupščina je sprejela nekatere dopolnitve zakonov o stanovanjskih razmerjih. Zakon daje občinskim ljudskim odborom pravico, da

s 1. januarjem 1963 spremenijo dosedanje stanarine na ta način, da na novo določijo amortizacijo in vzdrževalne stroške za stanovanjske objekte. Zbori stanovalcev pa imajo pravico še posebej sklepati o prispevkih stanovalcev. Na ta način imajo občinski ljudski odbori možnost, da odpravijo dosedanjo strukturo stanarine, ki je bila doslej sestavljena tako, da je bilo 50 % stanarine namenjene za amortizacijo in se je prelivala v občinski sklad, 50 % pa za vzdrževalne stroške, ki so ostajali na voljo hišnim svetom za popravila stanovanjskih hiš. Sodim, da je primerno, če se pred spreminjanjem stanarin odločimo za nekatera načela, zato, da bo nadaljnje urejanje stanarin kar najbolj skladno na območju celotne republike, ker bi pretiravanja ali popuščenja lahko povzročila nevshečne politične posledice.

Nadaljnje oblikovanje stanarin naj bi razvijali po naslednjih načelih:

1. Sodimo, da sedaj ni primeren čas za splošno povečevanje stanarin, ker bi le-to prizadelo življenjsko raven občanov. Prav in potrebno pa bi bilo spremeniti strukturo stanarin, to je, določiti novo razmerje med amortizacijo in vzdrževalnimi stroški.

2. Amortizacijo bi bilo treba na novo določiti, in to tako, da bi bila večja v novih hišah in manjša v starejših hišah, skladno z njihovo starostjo. Morda bi bilo primerno v najstarejših hišah amortizacijo sploh odpraviti in celotno stanarino uporabiti za vzdrževanje hiš. Če bi uvedli regresivno amortizacijo, najbrž ne bi utrpeli stanovanjski skladi nobene škode, ker bi izpad amortizacije pri starih hišah nadomestile nove hiše. Pri tem naj pripomnimo, da amortizacija ne predstavlja znatnejšega dohodka za stanovanjske sklade in nove gradnje, saj znaša za celotno republiko okoli milijardo dinarjev. Tak ukrep pa bi pomenil tudi znatno pomoč pri obnovi starega stanovanjskega fonda, ki ga je v naši republici še vedno 87 %.

3. V nasprotju z regresivno amortizacijo pa bi morali določati stroške za vzdrževanje hiš s progresivnim povečevanjem. Na ta način bi ustvarili bolj logično razmerje med amortizacijo in vzdrževalnimi stroški ter predvsem povečali materialno osnovo hišnim svetom za popravilo starih hiš.

4. Da bi preprečili neracionalno uporabo sredstev za vzdrževanje hiš, bi bilo koristno določiti z občinskimi predpisi, katera popravila se lahko opravlja s temi sredstvi, ki naj bi bila namenjena predvsem skupnim popravilom stanovanjskih objektov, medtem ko bi morali stanovalci vzdrževati stanovanja s svojimi sredstvi. Pred uvedbo novih razmerij med amortizacijo in vzdrževalnimi stroški bodo kajpada potrebne temeljite ekonomske analize, če hočemo doseči smoter, ki si ga sedaj postavljamo. Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in stanovanjske zadeve je pričel z zbiranjem potrebnih podatkov za proučitev tega problema ter bo svoje ugotovitve in analize dostavil občinskim ljudskim odborom kot pomoč in orientacijo pri urejanju stanarin.

Na področju komunalnega gospodarstva so v ospredju tile problemi:

1. Urejanje mestnih zemljišč. Zvezna ljudska skupščina je že izdala splošni zakon o urejanju in uporabi mestnih zemljišč, pripravljen pa je tudi že osnutek republiškega zakona, ki ga bo Izvršni svet v najkrajšem času predložil Ljudski skupščini. Določanje naselij in gradbenih okolišev je bila prva etapa pri realizaciji naših teženj za koncentracijo stanovanjske gradnje. Z zakonom o urejanju zemljišč pa stopamo v drugo etapo, ko skušamo še bolj koncentrirati gradnje v samih gradbenih okoliših. Zakon namreč predpisuje, da lahko gradimo samo

na zemljiščih, ki imajo urejene komunalne naprave. Ta zahteva bo povzročila, da bodo občinski ljudski odbori usmerjali gradnje v območja, ki so že urejena. Ko pa bodo ta območja zazidana, bodo z večjo sistematičnostjo in ekonomičnostjo razširjali komunalne naprave. Za nadaljnje osredotočenje gradenj v gradbenih okoliših, bo potrebno spremeniti ekonomski režim v teh okoliših. Analize kažejo, da je režim v gradbenih okoliših strožji in materialno zahtevnejši kakor zunaj gradbenih okolišev. Zaradi tega priporočamo, da občinski ljudski odbori stanje popravijo tako, da bo vzpodbudnejša gradnja v gradbenih okoliših.

2. V komunalnem gospodarstvu moramo postopno ustvarjati pogoje za uveljavitev ekonomskih oziroma stroškovnih cen za komunalne usluge. S cenami komunalnih uslug moramo zagotoviti komunalnim organizacijam sredstva, ki so jim potrebna za eksploatacijo, sredstva za enostavno reprodukcijo in sredstva za odplačilo anuitet in za razširjeno reprodukcijo. Samo v takih pogojih se lahko razvijejo komunalne organizacije v gospodarska podjetja, ki bodo poslovala po ekonomskih načelih in razvijala delavsko samoupravljanje. Ko težimo k ekonomskemu poslovanju komunalnih služb in podjetij, ne zahtevamo, da morajo ekonomske oziroma stroškovne cene vselej prevzeti potrošniki. Kolikšen del stroškov naj prevzamejo potrošniki, o tem odločajo občinski ljudski odbori, upoštevajoč seveda pri tem osebne dohodke občanov. Kolikor določijo občinski ljudski odbori nižje cene, kakor so stroškovne cene komunalnih uslug, morajo razliko nadomestiti iz svojih sredstev. Poglavitno je, da ustvarijo komunalnim podjetjem pogoje za normalno ekonomsko poslovanje, pogoje za kvalitetnejše komunalne usluge in pogoje za uvajanje sodobne tehnike v komunalno gospodarstvo.

Tovariši ljudski poslanci! Poročilo obsega samo ključna vprašanja, ki zahtevajo intervencijo ljudskih odborov, da bi stanje na področju urbanizma in komunalnega gospodarstva kar najprej izboljšali. V imenu Izvršnega sveta predlagam, da sprejmete priporočilo in tako podprete prizadevanja Izvršnega sveta, da bi tudi to področje napredovalo v korist splošnega družbeno ekonomskega razvoja. Hkrati izjavljam v imenu Izvršnega sveta, da sprejemam vse amandmaje, ki so jih dali skupščinski odbori.

Predsednik Vid a T o m š i č : Prehajamo na razpravo o informaciji in priporočilu. Prosim tovariše ljudske poslance, da se pismeno prijavljajo k besedi. Besedo ima ljudski poslanec Milan Ogris.

Milan Ogris : Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ko danes Ljudska skupščina razpravlja o tako pomembnih stvareh kot so problemi urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva, mi dovolite, da vas seznanim z nekaterimi problemi, ki v zvezi s tem obstajajo na področju kranjskega okraja ter hkrati povem nekaj naših mnenj, misli in predlogov, ki bi jih kazalo upoštevati pri reševanju izredno pestre problematike, ki nastaja v zvezi z urbanistično dokumentacijo, gradbenimi okoliši in njihovo upravičenostjo, s črnimi gradnjami, politiko stanovanjske izgradnje, z uvajanjem komunalnega prispevka in stanovanjskimi najemninami.

Urbanistična dokumentacija na področju okraja je po podatkih, s katerimi razpolagamo, zastarela in tudi ni bila sprejeta po predpisanem postopku. Večina naselij je sploh nima in izvaja gradnjo stihijsko in neplansko, kolikor pa je ponekod v redu zasnovana, je v praksi ne upoštevajo in na željo različnih

investitorjev, zlasti gospodarskih organizacij, spreminjajo, ker ne bazira na ustreznih ekonomskih utemeljitvah. Naša načelna ugotovitev je, da pri izdelavi urbanistične dokumentacije prevladuje arhitektonska plat, vse premalo pa so obdelani ekonomski, sociološki in prometni elementi. Vzrok temu je predvsem deficitarnost ustreznih kadrov, ki naj bi delali na urbanističnih načrtih, po drugi strani pa ugotavljamo, da so tudi tisti, ki na tem področju že delajo, odmaknjeni, zaprti v ozke okvire in nimajo povezave z organi, ki bi nakazovali smotrno smer gospodarskega razvoja in posameznih panog posebej. Negativno ocenjujemo v našem okraju zlasti dejstvo, da trenutno še niso obdelane realne razvojne možnosti posameznih krajev in naselij, zaradi česar predstavljajo tako gospodarske kot negospodarske gradnje tudi na območjih, za katera še niso obdelani osnovni elementi, ki so potrebni za opredelitev gradbenih okolišev. Predlog priporočila, o katerem razpravlja in sklepa danes Ljudska skupščina, nas je vzpodbudil, da smo v zadnjem času na področju okraja preverili stanje z namenom, da na podlagi ugotovljenih osnovnih pomanjkljivosti predlagamo bodisi ustrezne spremembe obstoječih predpisov, bodisi ukrepe, ki naj bi jih občinski in okrajni ljudski odbori izvedli, da stanje izboljšajo in razvoj na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva vskladijo s splošnimi smernicami razvoja gospodarskih in negospodarskih dejavnosti na območju Ljudske republike Slovenije.

Po podatkih, ki jih imamo, lahko razberemo, da 135 000 prebivalcev okraja prebiva v 446 naseljih. Pred časom so bili v vseh naših občinah sprejeti odloki o zazidljivosti zemljišč, ki pomenijo brez dvoma korak naprej v izgradnji naselij; vendar so bili roki za sestavo tako kratki, da so se vanje vrinile razne pomanjkljivosti, zlasti glede obsega in števila okolišev ter števila prebivalstva v posameznih okoliših. Če upoštevamo, da je določenih za 103 000 prebivalcev 141 gradbenih okolišev, pomeni to, da odpade na posamezni okoliš povprečno 730 prebivalcev. Jasno je, da je taka perspektiva nemogoča, zlasti z vidika izgraditve večjih gospodarsko močnih industrijskih naselij, ki zahtevajo, da se na njihovem območju v čim večjem obsegu koncentrira prebivalstvo, zaposleno v gospodarstvu in je torej upravičena naša zahteva, da se za vsa bodoča naselja izdelata ustrezna urbanistična dokumentacija, iz katere naj bi bila razvidna gospodarska upravičenost in razvoj posameznih okolišev.

Mnenja smo, da vzdrževanje naselij s 50 do 500 prebivalci po nobenem urbanističnem načelu ni možno opravičiti, zaradi česar bo nujno potrebno, da se večje število gradbenih okolišev revidira in tako postavi realno osnovo za gospodarski in družbeni razvoj okraja. S sedanjim stanjem števila prebivalcev v gradbenih okoliših smo lahko skrajno nezadovoljni, saj imamo 14 gradbenih okolišev z do 100 prebivalcev, 30 do 200, 24 do 300, 17 do 400, 15 do 500, 29 do 1000 in le 12 gradbenih okolišev z nad tisoč prebivalci. Vztrajati bomo morali na tem, da se predvideni razvoj v prihodnje zasnuje oziroma usmerja tako, da se pri izdelavi urbanistične dokumentacije računa z gradbenimi okoliši z najmanj 7000 prebivalci, le v izjemnih primerih, kjer je to posledica specifičnih gospodarskih ali drugih okoliščin pa z gradbenimi okoliši z najmanj 2000 prebivalci.

Upoštevajoč tako orientacijo bo potrebno na področju okraja dosedanje odloke revidirati tako, da določene gradbene okoliše, ki nimajo družbeno ekonomske utemeljitve omejimo in nadaljnjo gradnjo usmerimo na okoliše, ki imajo v perspektivi vse pogoje za nadaljnji razvoj. To je za območje Gorenjske še

posebej važno, ker je v svojem gospodarskem potencialu sorazmerno močna. Prav zaradi tega nastajajo vzporedno z graditvijo mestnih industrijskih središč pereči in neodločljivi problemi vzporednega razvoja komunalnega gospodarstva. Komunalno gospodarstvo in komunalne službe močno zaostajajo za razvojem na drugih področjih ter se zaradi pomanjkljive skrbi pristojnih organov doslej niso v organizacijskem smislu razvijale skladno s splošnim razvojem, ker niso imele ustrezne in samostojne gospodarske osnove.

Zaradi doslednega upoštevanja opisanih načel, bi bilo po našem mnenju potrebno, da pristojni republiški organi izdajo ustrezna navodila in kriterije, ki bi omogočili hitrejšo korekcijo dosedanjih odlokov, trenutno pa niti ni jasno, ali veljavne odloke lahko popravijo v tem smislu, da določene gradbene okolišne sploh ukinejo.

Okrajni in občinski organi so v zadnjih mesecih izvedli na območju okraja pregled tako imenovanih »črni gradenj«. Pri tem so ugotovili, da je do teh gradenj prišlo predvsem zaradi večkrat zgrešenega stališča raznih predstavniških organov, ki za te zadeve niso pristojni in odločanje o teh zadevah ne spada v njihovo pristojnost. Organi gradbene inšpekcije v zadnjem času dosledno omejujejo take gradnje, poslužujoč se pri tem sankcij in ukrepov, ki so možni. Smatramo pa, da bi bilo v primeru izredno grobih kršitev predpisov potrebno pristopiti tudi k fizičnemu rušenju objektov »črni gradenj«. Pri odpravljanju teh ekscesov bo moral odigrati zlasti tisk svojo vlogo. Ta naj bi opozarjal gradbene interesente na posledice nenačrtnih gradenj, po drugi strani pa bi morali v bodoče radikalno odpraviti vse intervencije katerihkoli organov, ki ne bi bile v skladu s sprejetimi načeli in urbanističnimi plani.

V zvezi s kaznimi bi kazalo upoštevati dejstvo, da so kazni, ki se izrekajo, prenizke, oziroma mnogo nižje od normalnih stroškov, ki jih ima interesent za pridobitev ustrezne tehnične dokumentacije in gradbenega dovoljenja. Pri tem bi bilo treba poudariti še posebej vlogo šušmarjev, ki običajno izvajajo taka gradbena dela in jih po sedaj veljavnih predpisih praktično ni mogoče odvrniti od njihove dejavnosti, saj so oficialno obdavčeni in se proti njim v primeru, če izpolnijo svoje davčne obveznosti, dejansko ne ukrepa.

Kar zadeva stanovanjsko graditev, večina občinskih odborov v okraju vodi takšno politiko, da povezuje interese in finančna sredstva tako občinskega stanovanjskega sklada kot tudi finančna sredstva gospodarskih organizacij in zasebnikov. V zadnjem času je uspelo, da se tudi zasebniki bolj kot doslej angažirajo s svojimi sredstvi pri gradnji stanovanj, vendar pri tem še ni uspelo do kraja usmeriti interesov zasebnikov za gradnjo čimbolj cenениh stanovanj in se v pretežni meri še vedno kažejo interesi po individualni klasični stanovanjski gradnji. To je lahko sicer v določenem obsegu posledica sedanje strukture prebivalstva v okraju in drobnoposestniških tendenc polproletariata, ne glede na to pa bi bilo potrebno, da v interesu čim smotrnejše stanovanjske gradnje čim prej izidejo navodila, na podlagi katerih bi se ob upoštevanju določb zakona o etažnem lastništvu, pridobljeno etažno lastništvo tudi zemljiško-knjižno izvedlo, da izidejo ustrezne smernice oziroma navodila, kako naj bo organizirana hranilna služba za gradbene interesente, ki bi jih stimulirala, da vložijo čim več svojih prostih sredstev za pridobitev lastnega stanovanja.

V zvezi s politiko stanovanjske graditve je treba pripomniti, da so v zadnjem času zgrajena stanovanja funkcionalno boljša kot v prejšnjem razdobju,

kar potrjujejo tako strokovnjaki kot stanovalci sami. Potrebno pa bi bilo, da se dosledno izvajajo in nadaljujejo prizadevanja združenja stanovanjskih investitorjev za tipizacijo projektov, elementov in opreme. Smatramo, da bi bil razvoj na področju stanovanjske izgradnje mnogo bolj ugoden, če bi se ne podpiralo v tolikšni meri cehovskih in monopolističnih tendenc sedanjih projektantov in njihovih združenj.

Ko smo analizirali stanje v zvezi s komunalnim prispevkom, smo ugotovili, da ga predpisujejo na območju okraja zelo neenotno in imajo nekateri občinski ljudski odbori z njim precejšnje težave. Pristojni organi doslej še nimajo ustaljenih kriterijev niti pri predpisovanju tega prispevka niti za njegovo smotno in namensko trošenje. Sedanji predpisi so nepopolni in jih tudi neenotno tolmačijo. Smatramo, da bi bilo nujno in zato predlagam, naj bi novi predpisi ekonomsko stimulirali gradnjo v zazidalnih okoliših, ne pa tako kot doslej, ko komunalni prispevek pobirajo le pri interesentih, ki gradijo v zazidalnih okoliših, če pa gradbeni interesent uide iz tega ožjega zazidalnega okoliša, se s tem avtomatično izogne tudi plačilu komunalnega prispevka. V več primerih so zaradi tega na območju okraja nastali upravni spori.

Predlagamo nadalje, da bi z novimi predpisi predvideli možnost predpisovanja komunalnega prispevka na podlagi bruto površine zgradbe z določenim zneskom za bruto m². Ta znesek naj bi se po potrebi in upoštevajoč spreminjanje indeksa cen tudi sam spreminjal. Za vsako gradnjo zunaj zazidalnega okoliša, pa naj bi se prispevek povečal v primerjavi s prispevkom za gradnjo v zazidalnem okolišu, za najmanj 30 do 50 %. Umestno bi bilo tudi, da bi z ustreznimi predpisi onemogočali uporabo vplačanega komunalnega prispevka za kakršnekoli druge namene, zlasti glede na to, ker se pojavljajo tendence po izkoriščanju teh sredstev za širša komunalna dela in ne samo za urejanje območij, za katerih ureditev je bil prispevek vplačan.

Glede stanovanjskih najemnin nastaja več problemov, ki terjajo ustrezne rešitve. Stanovanjska najemnina, ki jo obračunavajo v novejšem času po dejanski vrednosti stanovanja, je precej višja od stanarine za stanovanja, ki so bila grajena od leta 1946 do 1959, in ki je določena na podlagi posebnega točkovanega sistema. Po približnih ugotovitvah znaša stanarina teh stanovanj približno 25 do 30 % manj od stanarine za enaka stanovanja novejšega izvora, pri čemer so stanovanja zgrajena od leta 1950 do 1960 v pretežni meri sanitarno in prostorninsko boljše urejena in popolnejša od novejših stanovanj. Vzdrževanje stanovanj v hišah, ki so bile zgrajene pred letom 1920, je po sedanjih predpisih zelo težavno, ker delitev stanarine ne zagotavlja potrebnih sredstev za normalno vzdrževanje. Tudi za stanovanja, ki so bila grajena od leta 1920 do leta 1946 je sedanja razdelitev stanarine neprimerna. Potrebno bi bilo, da se amortizacija zniža vsaj za polovico, na ta račun pa zviša sklad za vzdrževanje. Državljeni, ki stanujejo v stanovanjih, ki so bila zgrajena pred letom 1960, bodo morali zaradi rednega vzdrževanja svojih stanovanj prispevati k stanarini še določen prispevek, ker je sedanja stanarina prenizka v primerjavi s stanarino enakih stanovanj, ki so bila zgrajena v letu 1960 in kasneje.

V zvezi s stanovanjskimi najemninami oziroma s spremembo dosedanjih stanarin bi bilo po našem mnenju umestno, da bi se amortizacija vplačevala po regresivni lestvici, s čimer bi se doseglo dvoje: praktično bi se skrajšala amortizacijska doba in bi se družbi vrnila sredstva v času, ko jih sama zgradba ne rabi, in drugič, stanovanjski objekt bi imel na razpolago dovolj sredstev

tedaj, ko jih bo resnično rabil, to je takrat, ko bo objekt že star, iztrošen in potreben popravil.

Z amortizacijo naj bi razpolagal stanovanjski sklad, del te amortizacije pa naj bi uporabljali za dotacijo starim hišam na račun izgubljenih sredstev za velika in srednja popravila. Bistvo predloga je v tem, da bi zgradbe, ki so nove, plačevale visoko amortizacijo, kasneje pa vedno manj. Da bi se delno izravnale razlike med stanarinami, ki so določene doslej na več načinov, smatramo, da bi v doglednem času bilo najboljše, če bi tudi stanovanja vseljena pred 1. januarjem 1960, popreje strokovno ocenili in na podlagi te ocenitve določili stanarino po enakem kriteriju kot za nove hiše.

To bi bilo, tovarišice in tovariši ljudski poslanci, nekaj problemov, ki verjetno niso svojstveni le za kranjski okraj, temveč nastopajo v takšni ali drugačni obliki tudi drugod. Mnenja sem, da niso nerešljivi in da jih bo mogoče ob doslednem izvajanju predlaganega priporočila v doglednem času v celoti rešiti.

Predsednik Vid a T o m š i č : Besedo ima ljudski poslanec Vinka Simonič.

Vinka Simonič : Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Vsakdanja praksa, vedno večje in nove potrebe ter zahteve občanov in pa vrsta slabosti na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva nujno terjajo več kompleksne načrtnosti in reda na tem področju, zato pozdravljam predlog priporočila in obrazložitev. Vendar pa mi dovolite nekatere pripombe.

Iz dneva v dan jasneje spoznavamo pomembnost in nujnost ustreznega razvoja krajevnih oziroma stanovanjskih skupnosti, stanovanjske soseske ali kakorkoli že imenujemo organizirano naselje. Za razvoj in uresničenje teh skupnosti je že nekaj let usmerjena nenehna dejavnost družbeno-političnih činiteljev, marsikje že ob sodelovanju ogromne večine občanov. Ta aktivnost se bo nedvomno odražala in se še povečala tudi v razpravah o osnutku nove ustave, zlasti konkretno in obširno pa še v zvezi z razpravami o osnutku občinskih statutih. Zdi se mi pa, da v predloženem materialu stanovanjske skupnosti, soseska kot urbanistični pojem in kot osnovni element urbanističnega mozaika, ni dovolj upoštevan, kljub temu, da je ta element v določenem pomenu prav tako važen, kot je nujna in važna povezava urbanističnih načrtov v regionalnem planu.

Če bi upoštevali krajevno skupnost, bi se to odražalo v vseh poglavjih, ki jih material zajema. Tako bi tudi pri poglavju o urbanistični dokumentaciji morali ugotoviti potrebo po izdelavi urbanističnih kriterijev za organizacijo krajevnih skupnosti z upoštevanjem programov razvoja posameznih vrst storitev za stanovalce, otroško varstvo, dnevno preskrbo itd. Pri obravnavanju problematike stanovanjske graditve bi morali ugotoviti, da je pomemben element stanovanjskega standarda tudi organizacija naselja in da racionalizacija stanovanjske graditve njuno zahteva dopolnitev v organiziranem naselju. Samo kot primer: če je stanovanje premajhno za sproščeno igro otrok, potem naj bi temu služilo igrišče, skupna otroška soba kot podaljšek stanovanjskega prostora; organizirana servisna služba naj bi nadomestila vlogo hišne pomočnice in podobno.

S tehničnega vidika se vprašanje stanovanjske skupnosti kot elementa urbanističnega načrta še pogosto rešuje le na podlagi tujih vzorov, povečini

z Zahoda. Zato bo naloga naših projektantov urbanistov, da bodo predložili originalne rešitve o organizaciji soseske, ki pa bodo poleg tehničnih pogojev upoštevale tudi in predvsem politične vidike družbenega upravljanja na področju zadovoljevanja skupnih potreb občanov določene stanovanjske skupnosti ali krajevne soseske. Pri oblikovanju zgradb naj bi ustvarjalci, arhitekti, ne iskali predvsem le oblikovnih vzorov, eksotične arhitekture iz ameriških revij, pač pa naj bi čimbolj upoštevali poleg domače klime in domačih materialov florise takih stanovanj, ki bodo ustrezali našemu dosedanjemu in prihodnjemu družinskemu življenju, skratka našim stvarnim pogojem in potrebam. Prav tako gradivo enostransko obravnava servise stanovanjskih skupnosti. Za položaj na tem področju je morda res interesanten pojav registriranja bivših obrtnih podjetij kot servisov in je vredno nanj opozoriti, Ni pa to bistven problem. Bistveno po mojem mnenju je to, da je razvoj servisnih dejavnosti še na začetni stopnji in da imamo tu opravka z izrazito nerazvito tehnologijo.

Morda je vzrok, da na tem področju še nismo prišli do vidnejših rezultatov, tudi premajhna aktivnost družbeno političnih činiteljev, premalo se čuti vloga subjektivnega faktorja, o katerem nasploh toliko govorimo. To področje zahteva bolj vsestransko obravnavanje, ki mora izhajati iz ekonomskega in tehnološkega aspekta, razvoja terciarnih dejavnosti v okviru splošnega razvoja proizvodnih sil. Za izgračnjo stanovanjskih sosesk je torej potrebno upoštevati potrebe stanovalcev krajevnih skupnosti ter podrediti urbanizem tudi temu principu, kajti tudi urbanizem ni samemu sebi namen, temveč mora služiti oziroma se podrediti potrebam in koristim delovnih ljudi.

Z upoštevanjem vseh gospodarskih načel ter s podrejanjem urbanizma težnjam in potrebam krajevnih skupnosti oziroma občanov, kot osnovnih elementov urbanističnega delovanja, je možno najti skupno pot k pravilni rešitvi najbolj perečih problemov.

Predsednik Vida Tomšič: Ali želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ni več govornikov, predlagam, da preidemo na glasovanje o predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva.

Iz razprave lahko ugotovimo podporo stališčem informacije in priporočila. Nadalje ugotavljamo, da je Izvršni svet sprejel vse predloge, ki so jih dali skupščinski odbori. Zato dajem tako dopolnjeni predlog priporočila na glasovanje. Kdor je za tako priporočilo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je priporočilo soglasno sprejeto.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na razrešitev in izvolitev sodnikov okrožnih sodišč.

Dajem besedo poročevalcu odbora Ljudske skupščine LRS za volitve tovarišu Andreju Babniku. (Poročevalec odbora za volitve, ljudski poslanec Andrej Babnik, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne.)

Prehajamo na razpravo o predlogu sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov. Kod želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za razrešitev dr. Stanka Štora kot sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru, Cvetka Ažmana kot sodnika Okrožnega sodišča v Maribodu, Ferdinanda Kvasa, kot sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani

ni, in Ferdinanda Nečemarja kot sodnika Okrožnega sodišča v Kranju, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so imenovani tovariši razrešeni svojih dolžnosti.

Prehajam na sklepanje o izvolitvi, in sicer naj se izvolijo za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Radisav Javornik in Ana Teršavec, za sodnika Okrožnega sodišča v Novi Gorici Joško Humar in Rado Turk, za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Slavko Rupel in Vlado Kraut in za sodnika Okrožnega sodišča v Celju Drago Hercog. Kdor je za izvolitev navedenih tovarišev pri teh sodiščih, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so naštetih tovariši izvoljeni v skladu s predlaganim sklepom.

S tem je izčrpana 3. točka dnevnega reda in tudi dnevni red naše skupne seje. Preden končamo skupno sejo vas moram, tovariši ljudski poslanci, obvestiti o tem, da je na zadnji seji Izvršni odbor Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije sprejel predlog, da naj bi Ljudska skupščina LRS in Glavni odbor SZDLS sklicala skupno sejo, na kateri bi obravnavali osnutke ustave Socialistične republike Slovenije.

Prvi osnutek ustave vam je bil že poslan in ste z njim seznanjeni. Te dni bo republiška ustavna komisija še dodala in v nekaterih točkah spremenila osnutek ustave, nakar vam ga bomo takoj poslali. Predlagam, da sprejmemo predlog Izvršnega odbora SZDLS in prosim, da me Ljudska skupščina pooblasti, da v soglasju s predsednikom Glavnega odbora SZDLS skličem skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS ter Glavnega odbora SZDLS, na kateri bi razpravljali o osnutku ustave. Seja bi bila predvidoma okrog 22. oktobra.

Kdor je za tak predlog in pooblastilo za sklic take skupne seje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Smatram, da sem s tem pooblaščen, da to izvršim.

S tem zaključujem skupno sejo. Po kratkem odmoru bosta zbor zasedala ločeno.

Seja je bila zaključena ob 18. uri.

PRILOGE

POROČILO

o gibanju gospodarstva v LR Sloveniji za obdobje januar—april 1962

Resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962 je postavila kot temeljne naloge zlasti:

— hitro povečevanje proizvodnje in produktivnosti dela v skladu s potrebami trga;

— intenzivno povečanje izvoza;

— z investicijsko politiko zagotoviti, da bodo z vlaganjem doseženi optimalni gospodarski učinki;

— da se z neposredno odvisnostjo osebnih dohodkov z rastjo produktivnosti dela še poveča vspodbuda proizvajalcev za racionalno gospodarjenje;

— dvigniti prizadevnost vseh činiteljev za učinkovitejše uveljavljanje in nadaljnje izpopolnjevanje socialističnih družbenih odnosov ter načel gospodarskega sistema in na tej osnovi uvajati objektivnejša merila v poslovanje gospodarskih organizacij.

Da bi se dosegli postavljeni gospodarski cilji, je resolucija poudarila potrebo po hitrem vključevanju vseh gospodarskih in drugih družbenih činiteljev v nove pogoje gospodarjenja, v zvezi s tem pa tudi razvijanje in izpopolnjevanje celotnega gospodarskega sistema ter nadaljnje krepitve osnovnih institucij, na katerih temelji naš sistem gospodarjenja.

Zaostajanje v proizvodnji in izvozu ter problemi nestabilnosti na trgu, ki so se opažali v preteklem letu, so narekovali, da se v uspešno realizacijo visoko postavljenih planskih nalog vključijo poleg neposrednih proizvajalcev tudi vsi družbeni in politični činitelji. V zvezi s tem so se podvzemali zlasti ukrepi — tako zvezni kot republiški — ki naj bi odpravili vse tiste ovire, ki so v preteklem letu zadrževale uspešnejši in skladnejši razvoj.

Z ukrepi za likvidacijo medsebojnih obveznosti ter za poravnavo dolgov proračunskih in podobnih ustanov v gospodarstvu, se je postopoma pričela zboljševati likvidnost gospodarskih organizacij.

Z okrepitevijo vloge in materialne osnove komunalnih bank so se zboljšali pogoji za rednejše kreditiranje gospodarstva, k čemur je pripomogla — v tem obdobju ustanovljena — Splošna gospodarska banka LR Slovenije.

Tudi pogoji za preskrbo z reprodukcijskim materialom so se izboljšali, k čemur so pripomogle nekatere izboljšave pri dodeljevanju deviznih sredstev.

Aktivno vključevanje vseh ustreznih činiteljev — pri čemer so pokazale pomembno prizadevnost tudi zbornice — v napore za osvajanje pogojev za uspešnejši razvoj ter vsi podvzeti ukrepi v tem obdobju se še niso v celoti odrazili na ustreznem zboljšanju dinamike gospodarskega razvoja. Tendenca zmanjševanja stopnje porasta proizvodnje — zlasti industrijske — ki je bila karakteristična v lanskem letu, se nadaljuje, porast izvoza, ki je sicer uspešnejši, pa še vedno močno zaostaja za predvidenim povečanjem.

Po drugi strani pa se je zmanjšalo neskladje med proizvodnjo in potrošnjo — porast vseh oblik potrošnje je nižji od porasta realizacije — kar se že odraža

na določeni pomiritvi trga ter so povečevanja cen v glavnem le posledica sezon-
skih vplivov ter povečanih stopenj prometnega davka, predvsem na maloprodajni
promet.

Takšne tendence v gibanju proizvodnje in potrošnje ponazorujejo naslednji
podatki.

	Indeksi		
	I.—IV. 1962 Ø 1961	I.—IV. 1962 I.—IV. 1961	Ø I.—IV. 1962 Ø X.—XII. 1961
vnovčena realizacija	106	123	89
fizični obseg industrijske proizvodnje	99	102	95
zaposlenost v gospodarstvu	99,7	101,5	99,2
bruto invest. v osnovna sredstva	81	105	59
proračun. potrošnja (brez skladov)	95	98	76
osebni dohodki	104	117	86
izvoz	103	113	87
promet v trgovinah na debelo	98	103	90
promet v trgovinah na drobno	98	114	81
zaloge gotovih izdelkov v industriji	111		
zaloge v trgovini na debelo	108	110	103
zaloge v trgovini na drobno	114	119	107
cene pri industrijskih proizvajalcih	101	100	100
cene na drobno	108	111	105
življenjski stroški	114	118	110
osebni dohodki na zaposlenega	104	115	87
zaposlenost v gospodarstvu in negospodarstvu	100	101,9	99,3

Razlogi, ki so vplivali na zmanjšano dinamiko proizvodnje, so zelo različni
in bodo zahtevali še nadalje vsestransko proučevanje ter podvzemanje ukrepov,
da bi se maksimalno izkoristili vsi pogoji ter tako dosegle z resolucijo postav-
ljene naloge.

Povečevanje zalog gotovih izdelkov ob nizki dinamiki proizvodnje ter zado-
voljiv porast izvoza vsekakor kažejo na to, da gospodarske organizacije ne
skrbijo zadosti za hitro preusmerjanje proizvodnje in cen glede na zahteve
domačega in zunanjega trga.

Obseg celotne potrošnje je dosegel v tem obdobju realnejše okvire, ki v
večji meri ustrezajo doseženi ravni celotne proizvodnje. Umiritev trga, do katere
prihaja na tej osnovi, ima za posledico tudi umiritev povpraševanja, kar bo
narekovalo proizvajalnim organizacijam povečane napore za realizacijo svojih
proizvodov in uslug, zlasti s povečevanim izvozom.

Zmanjšana investicijska potrošnja je že vplivala na zmanjšanje proizvodnje
gradbenega materiala in opreme. Zlasti te dejavnosti bodo morale iskati v večji
meri možnosti realizacije na zunanjem trgu, čeprav moramo računati postopno
z intenzivnejšo investicijsko dejavnostjo, vendar v okviru dejansko ustvarjenih
in razpoložljivih sredstev.

Ukrepi, ki se podvzemajo, da bi pospešili zlasti dinamiko proizvodnje in
izvoza ter da bi dosegli realnejša razmerja med proizvodnjo in potrošnjo, se
izvajajo sedaj v obliki določenih akcij, ki naj omogočijo, da čimpreje in čim-
bolj uspešno rešimo probleme, v katerih se trenutno nahaja naše gospodarstvo.

Visoka dinamika ter skladnost gospodarskega razvoja, ki je osnova našega bodočega razvoja, pa bosta nedvomno zahtevala neprekinjeno prizadevanje za racionalno izkoriščanje zmogljivosti za učinkovito prilagajanje proizvodnje zahtevam trga, zlasti pa takšno politiko nalaganja sredstev, ki bo omogočala njihovo maksimalno učinkovitost ter hitro večanje produktivnosti dela. Zato je potrebno gledati na izvajanje akcij in ukrepov, ki izgledajo kot začasni, predvsem s tega perspektivnega vidika.

PROIZVODNJA

1. Resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962 je postavila kot pglavitno nalogo naglo in skladno naraščanje proizvodnje in storitev vseh gospodarskih dejavnosti. Kot pogoj za takšen razvoj je resolucija podčrtala potrebo po popolnejšem izrabljanju sedanjih zmogljivosti ter hitrega usposabljanja novih zmogljivosti, zlasti pa še prožnejše prilagajanje strukture proizvodnje in storitev potrebam potrošnje in tržišča; gospodarske organizacije pa naj bi svoje proizvajalne procese ter strukturo proizvodnje intenzivno prilagajale tudi zahtevam zunanjega tržišča. Na osnovi tako postavljenih nalog je resolucija računala s porastom družbenega proizvoda za 11 do 12 %; v družbenem sektorju pa za okoli 13 %.

Vnovčena realizacija v prvih štirih mesecih letošnjega leta je presegla realizacijo, ki je bila dosežena v istem obdobju lani za 23,4 %.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je gibanje denarnih dohodkov gospodarstva nasproti istemu obdobju lanskega leta po gospodarskih panogah takole:

	Indeks	
	I.—III. 1962	I.—III. 1961
Industrija in rudarstvo	118,2	
Kmetijstvo	121,6	
Gozdarstvo	19,3	
Gradbeništvo	127,3	
Promet	136,2	
Trgovina in gostinstvo	123,2	
Obrt	118,7	
Stan. kom. dejavnost	216,4	
Kulturna in socialna dejavnost	115,7	
Gospodarske organizacije v likvidaciji	104,0	
Gospodarstvo skupaj	121,4	

Dinamika gibanja realizacije denarnih dohodkov gospodarstva v letu 1962 še bolj oscilira kot v l. 1961, kar nam prikazujejo bazni indeksi:

	Bazni indeks	
	1961	1962
Januar	100	100
Februar	78	75
Marec	92	74
April	100	99

V letu 1961 je znašal delež v prvih štirih mesecih 28,5 % celotne realizacije in če predpostavimo, da bo dinamika v l. 1961 enaka dinamiki v prejšnjem letu, bi bila skupna realizacija v letu 1962 nasproti lanskemu letu okoli 23 % večja. Zato in zaradi učinka že sprejetih in še predvidenih novih ukrepov na področju cen lahko računamo, da skupna realizacija ne bo dosegla predvidene rasti.

Materialni stroški gospodarstva so v prvih štirih mesecih komulativno za 25,8 % višji, kot so bili v istem obdobju lanskega leta. Primerjava porasta realizacije in materialnih stroškov nam dokazuje, da rastejo materialni stroški nekoliko hitreje, kot raste realizacija, kar bo vplivalo tudi na to, da bo stopnja porasta neto družbenega proizvoda nižja, kar pa se lahko delno kompenzira z boljšo organizacijo dela ter višjo proizvodnostjo in boljšim izkoriščanjem vloženih sredstev.

Po posameznih panogah je porast materialnih nabav gospodarstva v prvih treh mesecih letos nasproti istemu obdobju lani takle:

	Indeks
	I.—III. 1962
	I.—III. 1961
Industrija in rudarstvo	132,4
Kmetijstvo	105,6
Gozdarstvo	17,0
Gradbeništvo	108,3
Promet	136,9
Trgovina in gostinstvo	117,7
Obrt	116,9
Stanovanjska komunalna dejavnost	225,8
Kulturna socialna dejavnost	123,1

Pri primerjavi vnovčene realizacije v letošnjem letu z realizacijo v lanskem letu moramo upoštevati, da je v letošnjem letu realizacija večja tudi zaradi tega, ker je bila povečana likvidnost gospodarstva in so se zato izstavljenе fakture hitreje vnovčevale. Na večjo disciplino v pogledu plačevanja obveznosti so vplivala tudi določila Uredbe o zavarovanju plačila pogodbenih obveznosti. V zvezi s tem pa je potrebno ugotoviti, da prihaja v zadnjem mesecu do ponovnega porasta dolgovanj, predvsem zaradi tega, ker posamezne gospodarske organizacije zato, da bi obdržale nivo proizvodnje, prodajajo svoje proizvode brez kritja.

Pojav bi bilo potrebno podrobneje proučiti zato, da se ne bi še nadalje vzdrževalo ali celo povečevalo neskladje med potrošnjo in proizvodnjo, upoštevajoč pri tem tudi ukrepe, ki bi jih bilo potrebno podvzeti za povečanje potrošnje.

INDUSTRIJA IN RUDARSTVO

Resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji predvideva, da se bo letos industrijska proizvodnja nasproti letu 1961 povečala za 11 %.

1. Fizični obseg industrijske proizvodnje, je po posameznih mesecih naslednji:

	1961	ϕ 1961 = 100	Razlika
		1962	
Januar	88,6	96,2	+7,6
Februar	93,0	97,0	+3,0
Marec	107,0	106,0	-1,0
April	101,0	99,0	-2,0

Indeksi dosežene proizvodnje kažejo, da ni bila predvidena stopnja porasta za to leto (11 %) presežena niti v enem mesecu. V povprečju je bila industrijska proizvodnja v prvih štirih mesecih letošnjega leta za 2 % višja od proizvodnje v istem obdobju lanskega leta tako, da je nivo proizvodnje v prvih štirih mesecih letošnjega leta dosegel indeks 99 nasproti povprečju lanskega leta (100).

Obseg industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih izražen v indeksih je bil po posameznih strokah naslednji:

	Plan	April	I.—IV. 1962	I.—IV. 1962
	$\frac{1962}{1961}$	$\frac{1962}{\phi 1961}$	I.—IV. 1961	$\phi 1961$
Vsa industrija	111	99	102	99
Elektroenergija	100	83	91	89
Premog	103	95	100	99
Nafta	125	94	97	104
Črna metalurgija	104	99	101	103
Barvasta metalurgija	105	101	107	104
Nekovinska	120	100	99	102
Kovinska	113	99	103	98
Elektroindustrija	120	98	102	102
Kemična	121	120	117	116
Gradbeni material	113	74	89	60
Lesna	114	109	107	104
Papirna	108	97	98	101
Tekstilna	113	103	103	104
Usnjarska	112	98	101	101
Gumarska	115	101	94	102
Živilska	110	97	95	87
Grafična	110	110	106	105
Tobačna	105	105	103	99
Raznovrstna	—	111	112	103

Kakor vsako leto, tako se je tudi letos občutno zmanjšala proizvodnja v prvih mesecih nasproti zadnjim mesecem lani, padec pa je v letošnjem letu nekoliko nižji kot je bil v preteklem letu, kar nam kaže naslednja primerjava indeksov:

ϕ 1960 = 100

1960		1961	
Oktober	105	Oktober	110
November	101	November	105
December	117	December	116
1961		1962	
Januar	94	Januar	102
Februar	99	Februar	103
Marec	114	Marec	113
April	108	April	107

Gibanje proizvodnje v začetku letošnjega leta je mirnejše in brez velikih oscilacij.

Na skupni indeks porasta industrijske proizvodnje je vplivala predvsem nizka proizvodnja premoga, elektrike in gradbenega materiala, torej tiste proizvodnje, na kateri se najbolj in najhitreje odraža zastoj gospodarske aktivnosti oziroma zožitev investicij.

Zaradi poznega odobranja uvoza reprodukcijskega materiala je primanjkovalo nekaterih materialov, ki so preprečevali dovršitev proizvodnje, zaradi česar na eni strani naraščajo zaloge nedovršene proizvodnje, na drugi strani pa ni prišlo do realizacije proizvodnje.

Najbolj se je v tem razdobju povečala proizvodnja kemične industrije, saj je dosegla za 17 točk višji indeks kot v istem obdobju lani, čeprav je treba poudariti, da še vedno ne dosega planirane ravni. Plan je računal pri tej proizvodnji z nekaterimi novimi zmogljivostmi, ki pa bodo pričele z obratovanjem šele v prihodnjih mesecih. Dokaj ugodno se je v tem razdobju gibala tudi proizvodnja barvaste metalurgije in lesne industrije. Proizvodnja drugih strok, ki niso posebej omenjene, je dosegla v primerjavi z istim obdobjem lani indeks 89 do 106.

Gibanje proizvodnje, zaposlenosti in storilnosti po strokah nam prikazujejo naslednji podatki:

	Proizvodnja	Zaposlenost	1.—IV. 1962
			I.—IV. 1961 Storilnost
Vsa industrija	102	102	100
Elektroenergija	91	106	86
Premog	100	94	106
Nafta	97	95	102
Črna metalurgija	101	101	100
Barvasta metalurgija	107	102	105
Nekovinska	99	105	93
Kovinska	103	104	99
Elektroindustrija	102	99	103
Kemična	117	105	111
Industrija gradb. mat.	89	92	97
Lesna	107	100	107
Papirna	98	107	91
Tekstilna	103	102	101
Usnjarska	101	100	101
Gumarska	94	105	89
Živilska	95	103	92
Grafična	106	107	101
Tobačna	103	84	123

Povečanje proizvodnje v razdobju januar—april letos v primerjavi z istim razdobjem lani, dosega oziroma presega raven celoletnega planiranega povečanja le pri barvasti metalurgiji, ki pa je v celotni industrijski proizvodnji LRS udeležena le s 5,5 %. Stroke, ki ne dosegajo celoletne planirane ravni (premog, črna metalurgija, kovinska industrija, elektroindustrija, kemična, lesna, tekstilna, usnjarska, grafična in tobačna industrija) zajemajo 72 % industrijske proizvodnje v LRS, 22,8 % vse industrijske proizvodnje pa odpade na stroke, ki v letošnjem prvem tromesečju niso dosegle lanske proizvodnje v istem razdobju niti planirane proizvodnje za leto 1962. To so elektroenergija, nafta, nekovinska industrija, industrija gradbenega materiala, papirna, gumarska in živilska industrija.

Zaposlenost v industriji letos narašča počasi, toda s približno podobno dinamiko kot v lanskem prvem tromesečju.

Iz primerjave gibanja industrijske proizvodnje ter gibanja zaposlenosti je mogoče sklepati, da je delovna storilnost na lanskem nivoju. Večjo storilnost so dosegle letos zlasti kemična, lesna in posebno tobačna industrija, pa tudi barvasta metalurgija in premogovništvo. Znižala se je storilnost v nekovinski industriji, elektroindustriji, industriji gradbenega materiala, papirni, gumarski, živilski in grafični industriji, medtem ko se v drugih, neomenjenih strokah storilnost giblje približno na lanski ravni.

Oskrbljenost industrije in zaloge

a) Obratna sredstva

Položaj z obratnimi sredstvi, ki je bil v teku celega lanskega leta nezadovoljiv in je močno oviral proizvodnjo, se je v prvih mesecih letošnjega leta bistveno izboljšal in niso bili, razen v posameznih primerih, opaženi pojavi pomanjkanja obratnih sredstev.

Krediti za obratna sredstva so se v celoti povečali, najbolj pa iz bančnih sredstev. Gospodarske organizacije so imele v letošnjem letu izredno visoka sredstva na žiro računih, ki pa so se v aprilu zaradi visokih izplačil nekoliko znižala in lahko pričakujemo, da se bodo še nadalje znižala zaradi odvodov družbenih obveznosti, kar lahko v naslednjem obdobju povzroči ponovne probleme na področju obratnih sredstev.

Oskrbljenost proizvodnje

b) Reprodukcijski material

Zaloge reprodukcijskega materiala, ki so se v lanskem letu dvigale skozi vse leto in so v decembru dosegle indeks 134 nasproti povprečju zalog v letu 1960, so tudi v prvih mesecih letošnjega leta še nadalje rastle, iz česar se lahko sklepa, da je bila industrija v glavnem zadovoljivo oskrbljena z osnovnim reprodukcijskim materialom. Proti povprečju zalog leta 1961 so znašale zaloge v posameznih mesecih letošnjega leta v indeksu:

	ϕ 1961 = 100
Januar	106,9
Februar	109,5
Marec	107,3
April	108,8

Pomembno pomanjkanje reprodukcijskega materiala je bilo opaziti predvsem v tekstilni, deloma pa tudi v usnjarski in v elektroindustriji. Delne težave zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala so imeli proizvajalci, ki proizvajajo na osnovi licenc in uvoženih sestavnih delov zaradi pomanjkanja deviznih sredstev.

Po informaciji Sekretriata ZIS-a za industrijo je bil skupen uvoz reprodukcijskega materiala v prvih treh mesecih letošnjega leta za 10,7% višji kot v istem obdobju lanskega leta. Opozoriti pa je potrebno na to, da uvoz ni bil enakomeren in v ustrežajočem asortimentu, kar je povzročalo določene težave v nekaterih dejavnostih.

c) Surovine

Zaloge surovin so v januarju padle izpod nivoja povprečnih zalog v letu 1961, toda so se že v januarju povzpele na indeks 103, v marcu na indeks 104,6 in v aprilu na indeks 109,4, iz česar sklepamo, da je bila industrija v prvih dveh mesecih sicer nekoliko slabše založena s surovinami, da pa se je v marcu in aprilu stanje znatno izboljšalo.

d) Pogonski material

Zaloge pogonskega materiala, ki so bile v decembru 1961. leta na nivoju povprečnih zalog leta 1960, so v januarju padle izpod nivoja povprečnih zalog v letu 1960 in dosegle indeks 98. V naslednjih mesecih so zaloge pogonskega materiala še nadalje padale ter dosegle v februarju nasproti povprečnim zalogam v letu 1961 indeks 86, v marcu indeks 83 in v aprilu indeks 99. Zaloge pogonskega materiala so nizke predvsem v elektroindustriji, premogovništvu, črni ter delno v barvni metalurgiji, pa tudi v nekovinski, papirni, grafični in tobačni industriji. V drugih strokah pa se po hitrem upadanju, ki je bilo značilno za vse leto 1961, letos polagoma dvigujejo.

Pri oskrbi z uvoženim reprodukcijskim materialom in surovinami je gospodarstvo še vedno močno orientirano na nabavo iz zahodnih tržišč in to celo za surovine, ki prihajajo na zahodna tržišča iz azijsko-afriških oziroma južnomeriških tržišč. Gospodarstvo se bo moralo v bodoče odločneje preusmeriti pri nabavljanju surovin na originalna tržišča.

Oskrbljenost z domačimi surovinami in reprodukcijskim materialom je bila sicer zadovoljiva, toda še vedno ni rešeno vprašanje zamenjave nekaterih reprodukcijskih materialov iz uvoza z materiali iz domače proizvodnje.

e) Zaloge izgotovljenih izdelkov so se lani vse do avgusta dvigale, nato pa so po rahlem padcu v septembru stagnirale. Letos se ponovno dvigajo zaloge izgotovljenih izdelkov sredstev za delo v elektroindustriji ter zaloge blaga za široko potrošnjo. Na sploh se dvigajo zaloge v vseh strokah,

ki delajo za široko potrošnjo, razen v premogovništvu, nekovinski, kovinski ter živilski industriji, kjer se znižujejo.

	ϕ 1961 = 100		
	I.	II.	III.
Zaloge surovin	100	103	105
Zaloge pogonskega materiala	98	86	83
Zaloge izgotovljenih izdelkov	109	109	112
Od tega:			
sredstev za delo	114	115	121
reprodukcijskega materiala	107	109	107
blaga za široko potrošnjo	108	107	116

Gibanje cen zaznamuje povečanje pri nekaterih proizvodih črne metalurgije, nekovinske, kemične, lesne, usnjarske in živilske industrije. Pri drugih strokah se gibljejo cene na ravni, doseženi konec lanskega leta, nekoliko nižje pa so v premogovništvu in barvasti metalurgiji.

2. Problematika po strokah

a) Na proizvodnjo elektroenergije je po eni strani vplivala potrošnja, ki je v prvih štirih mesecih letošnjega leta — vključujoč tudi izgube — za 12% višja kot lani in povečan izvoz v Avstrijo in Italijo, ki je samo v aprilu znašal skupaj 26 449 MWh tako, da je izvoz v Avstrijo nasproti istemu obdobju lani za 427%, izvoz v Italijo pa za 32% večji.

Zaradi začetka obratovanja nove HC Split so se menjali odnosi: medtem ko je v aprilu lanskega leta LRS dobavila 73 910 MWh LR Hrvatski, je v letošnjem aprilu dobavila LR Hrvatska 13 183 MWh Sloveniji.

b) Proizvodnja premoga je za 1% izpod nivoja povprečne proizvodnje lanskega leta, na kar vplivajo predvsem težave v plasmaju. V aprilu so se zaloge premoga nasproti marcu na rudnikih sicer nekoliko znižale, narasle pa so zaloge v industriji (za 14 500 t). Težko je plasirati predvsem drobne asortimente.

c) Črna metalurgija, ki ima 4,7% delež v celotni industrijski proizvodnji, je v prvih štirih mesecih dosegla indeks 101 nasproti istemu obdobju lani. Zaradi popravila elektropeči v Ravnah je izpadla proizvodnja elektro ingotov; zaradi rednega remonta valjarne pa je proizvodnja srednje in debele pločevine v prvih štirih mesecih letošnjega leta nižja kot lani, kar pa se bo lahko nadomestilo v prihodnjem obdobju. Zaradi nepravočasne dobave vložka iz uvoza je proizvodnja hladnovaljanih trakov nižja kakor je bila v tem obdobju lani.

d) Barvasta metalurgija je v obdobju januar—april letos nasproti istemu obdobju lani dosegla indeks 107. V proizvodnji letos v primerjavi z lani zaostaja proizvodnja svinčene cinkove rude, kar je imelo za posledico nižjo proizvodnjo cinkovega koncentrata, kakor tudi surovega in rafiniranega cinka. Zaradi remonta valjarne pa je v primerjavi z lanskoletno proizvodnjo v istem obdobju nižja tudi proizvodnja valjanega cinka.

Zaloge ferokroma, glinice in valjanega cinka se povečujejo zaradi težav v plasmaju ter padca cen navedenim proizvodom na zunanjem trgu, zaradi česar podjetja zadržujejo prodajo.

e) Proizvodnja nekovin v prvih štirih mesecih je na nivoju lanskoletne proizvodnje (99). Na to vpliva predvsem nižja proizvodnja cementa (23,3% letnega plana) zaradi rekonstrukcije cementarn Trbovlje in Anhovo, ki sta v zaključni fazi; salonita, katerega proizvodnja znaša v prvih štirih mesecih le 25% predvidenega plana zaradi zmanjšanja proizvodnje, ker ni na trgu povpraševanja; nizka proizvodnja umetnih brusov (29% plana) zaradi pomanjkanja uvoženih lepilnih smol in nizke proizvodnje korunda.

f) Nivo kovinske industrijske proizvodnje je v prvih štirih mesecih letošnjega leta dosegel indeks 103 nasproti istemu obdobju lani. Na splošno stopnjo porasta industrijske proizvodnje ima ta stroka izredno močan vpliv, saj znaša njen delež v skupni industrijski proizvodnji preko 24%. Od pomembnejših grup proizvodov zaostaja predvsem proizvodnja fittingov, prirobnic, mlinskih strojev, črpalk, vodnih turbin, vagonetov, ventilatorskih naprav, šivalnih strojev, železniških vagonov, motornih vozil, karoserij, kmetijskih strojev, vijakov, verig, aluminijske posode in sredstev za široko potrošnjo.

Važnejši neposredni vzroki, ki so vplivali na nizek nivo proizvodnje so predvsem naslednji:

— nezadovoljiva oskrba s pomožnim in reprodukcijskim materialom zaradi splošne situacije v plačilni bilanci, predvsem na koncu leta 1961, kar je vplivalo, da se ni pravočasno zagotovilo deviz za uvoz reprodukcijskega materiala;

— težave v plasmanu zalog izdelkov, katerih indeks se je povzpел že v letu 1961 od 136 v januarju na 161 v decembru (Φ 1960 = 100), v tem letu pa še za nadaljnih 5 poenov, opravičuje oceno, da kovinska industrija težko premaguje težave, ki so nastale zaradi spremenjenih pogojev na trgu;

— ne dovolj razvita kooperacija ter nesolidnost izpolnjevanja medsebojnih komercialno kooperacijskih odnosov.

g) Elektroindustrija je v obdobju januar—april t. l. nasproti istemu obdobju lani dosegla indeks 102. Glede na predvidevanja, da bo v letu 1962 dosegla 20% večjo proizvodnjo kot prejšnje leto, zaostajanje za predvidevanji močno vpliva na splošni indeks industrijske proizvodnje, še posebej zato, ker je delež te industrije v skupni industrijski proizvodnji relativno visok (4,5%). Zaostaja predvsem proizvodnja srednjih in malih rotacijskih strojev, svetilk, žarnic za šibki tok, električnih aparatov za vozila, hladilnikov, likalnikov, štedilnikov, radijskih sprejemnikov, televizorjev in galvanskih elementov.

Na proizvodnjo je vplivalo poleg problemov plasmaja, pomanjkanje bakra, cinka, medeninastih profilov, hladnovaljanih trakov, krogličnih ležajev in uvoznih sestavnih delov za televizorje in visokofrekvenčne naprave.

h) Proizvodnja v kemični industriji se v glavnem ugodno razvija, saj je nivo v prvih štirih mesecih nasproti povprečju lanskega leta za 16% višji. Zaradi poskusnega obratovanja novih kapacitet kontaktne žveplene kisline v Celju ter enotedenskega zastoja v Hrastniku, zaostaja proizvodnja žveplene in solne kisline. Zaradi pomanjkanja tehničnih maščob pa je tudi proizvodnja pralnih sredstev in čistil nekoliko zmanjšana.

i) Na nizko proizvodnjo industrije gradbenega materiala vpliva predvsem znižano povpraševanje na domačem tržišču in težave pri izvozu. Poleg tega pa je proizvodnja nižja kot lansko leto tudi zaradi slabega vremena, ki je povzročilo zakasnitev žganja surove proizvodnje opečnih izdelkov.

j) Na proizvodnjo papirne industrije je vplivalo pomanjkanje starega papirja ter težave v plasmaju zaradi povečanih kapacitet in večje konkurence ter

zapiranja tržišč. Zaradi močne konkurence, predvsem Avstrije, Nemčije in Skandinavskih držav ter neustrezajoče kvalitete, proizvajalci papirja težko plasirajo svoje proizvode na zunanjih trgih.

k) Proizvodnja tekstilne industrije je v prvih štirih mesecih letošnjega leta nasproti obdobju lani dosegla indeks 103. Zaradi visokega deleža v skupni industrijski proizvodnji (12,1) je njen vpliv na splošni indeks zelo visok. Izredno močno zaostaja proizvodnja tkanin iz bombaža in umetne svile ter proizvodnja perila in težke konfekcije.

l) Usnjarsko-obutvena industrija je le malo nad nivojem lanskoletne proizvodnje v istem obdobju. Močno zaostaja proizvodnja podplatnega usnja in vrhnjega usnja drobnice. Zaradi zaprtosti domačih tržišč, zaradi nezadostnega izkoriščanja možnosti zajetja surovin v klavnicah ter nezadostne orientacije na afriškoazijska tržišča, pomanjkanje surovih kož.

KMETIJSTVO

V letu 1962 pričakujemo, da se bo obseg kmetijske proizvodnje povečal za 10,5%. To povečanje temelji izključno na družbeno organizirani proizvodnji. Zaradi tega bo potrebno posebno skrb posvečati povečevanju površin družbenih posestev, uveljavljati politiko smotrnosti v investiranju in čimbolj razširjati proizvodnjo v kooperaciji.

Poljedelstvo

V jesenski setvi je bilo posejanih 95 100 ha površin. Letošnja zima je bila dokaj neugodna za ozimna žita, vendar so se ta z izdatnimi dognojevanji popravila, da se sedaj ocenjujejo kot prav dobra. Zaradi pozeb je bilo potrebno preorati okoli 3% ozimnih posevkov.

Zaradi neugodnih vremenskih razmer se je spomladanska setev precej zakasnila. Setev jarih žit se ni izvršila v celoti. Po nepopolni oceni je bilo z jarami žiti posejano samo okoli 65% prvotno predvidenih površin. Izpadle površine bodo v glavnem posejane s koruso in krompirjem.

Sajenje krompirja je v glavnem zaključeno, prav tako pa se zaključuje setev korusa.

Po oceni so bile zajete v spomladansko setev naslednje površine:

jara žita	13 500 ha
krompir	57 000 ha
koruza	41 000 ha
krmne rastline	67 700 ha

Ocenjuje se, da je od teh površin zajeto v kooperacijo 14%.

Preskrba s semenskim blagom je bila zadovoljiva, nekoliko je primanjkovalo kvalitetnega semenskega krompirja.

Za letošnjo spomladansko setev je ugotovljen precejšen porast uporabe umetnih gnojil. Računa se, da bo porabljeno okoli 75 000 ton, kar pomeni povečanje v primerjavi z letom 1961 za 25 000 ton.

Mehanizacija je trenutno zadostna, če upoštevamo površine in stanje poslov v kooperaciji.

Živinoreja

Število goveje živine je bilo tudi v preteklem obdobju v rahlem porastu. Po podatkih Zavoda za statistiko LR Slovenije se je število vseh govedi povzpelo na 594 566 glav (15. 1. 1962), kar pomeni v primerjavi z letom 1961 porast za 1 %. Porast goveje živine na družbenih posestvih je nekoliko večji (2 %). Prav tako je v porastu tudi število prašičev. Predvsem je izdaten porast v tej panogi na družbenih posestvih, kjer se je število svinj dvignilo za 21 % v primerjavi z letom 1961.

Proizvodnja mleka v razdobju januar–april 1962 je v rahlem porastu. Družbena posestva sodelujejo v preskrbi trga z mlekom z 35 %.

Tudi v proizvodnji govejega mesa je zaznati v primerjavi z lanskim letom nadaljnji porast, kar razberemo iz naslednje primerjave realizacije I. kvartala 1961/62:

1961	8 438 ton
1962	10 144 ton

Povečanje za 20 %.

Posebno uspešna v proizvodnji mesa so bila družbena posestva. Podatki o realizaciji za I. kvartal letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem 1961 kažejo, da se je realizacija mesa na družbenih posestvih dvignila:

	glav	ton
1961	4300	1731
1962	8086	3565
Indeks 1962/1961	188	206

Proizvodnja svinjskega mesa je v porastu. Izredno močan porast te proizvodnje zaznamujemo na družbenih posestvih. Podatki o realizaciji za I. kvartal 1962 v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta so sledeči:

	glav	ton
1961	4791	462
1962	8047	709
Indeks 1962/1961	168	153

Proizvodnja v kooperaciji v tej dejavnosti kaže 7 % povečanje.

V proizvodni perutninskega mesa v prvih mesecih letošnjega leta ni bilo vidnejšega porasta. Proizvedeno je bilo 418 000 kom. brojlerjev ali 23 % programa v družbeni reji za leto 1962.

Na splošno se je dvignil stalež perutnine za 165 000 kom v primerjavi s prejšnjim letom.

Vrtnine

Izredno slabo preskrbo tržišča z vrtninami v razdobju januar–april je pripisati predvsem neugodnim vremenskim razmeram. V preskrbi tržišča s temi proizvodi še vedno igra odločujočo vlogo privatni sektor. Z investicijami, ki so bile vložene lansko leto in letos, se pričakuje zboljšanje preskrbe.

Sadjarstvo in vinogradništvo

Močnejše ohladijve v zadnjih dneh aprila so ponekod povzročile delne pozebe na sadnem drevju. Predvsem so bili prizadeti orehi in črni ribez v manj primernih legah. Na splošno pa zaradi poznega cvetja ni prišlo do škode v sadjarskih in vinogradniških rajonih Slovenije. Po sedanjih izgledih lahko pričakujemo letos boljšo vinsko letino, kakor je bila lani in povprečno sadno letino (v okraju Maribor bo sadna letina lahko zelo dobra!).

Dozorevanje češenj na Goriškem in Koprskem je zakasnilo za tri dne in bodo dozorele skoraj istočasno, kakor v ostalih predelih Slovenije. Lahko pričakujemo, da bo prišlo do večje ponudbe češenj v krajšem časovnem razdobju, kakor v prejšnjih letih. Pridelek češenj bo srednji.

Po zbranih podatkih je v prodaji vin trenutni zastoj. Neprodanih vin je v Sloveniji okrog 3130 vagonov (trgovska podjetja 2600 vagonov, družbena posestva 380 vagonov in zasebni proizvajalci 150 vagonov). Do zastoja v prodaji je prišlo zaradi občutnega zvišanja cen vinom v nadrobni prodaji.

GOZDARSTO

Podatki o realizaciji gozdne in lesne proizvodnje konec aprila 1962 so naslednji (v m³):

	1961 I.—IV.	1962 I.—IV.	Indeksi I.—IV. 1962 I.—IV. 1961
Gozdna proizvodnja			
Gozdna gospodarstva:			
Skupna sečnja	84 600	73 200	86
Dovoz hlodovine igl. iz gozda	81 800	83 400	102
Oddaja hlodovine iglavcev	84 100	88 000	105
Zaloge hlodovine iglavcev	103 100	96 500	94
Drugi gozdovi:			
Dovoz hlodovine iglavcev iz gozda	135 100	168 000	124
Oddaja hlodovine iglavcev	127 000	160 200	126
Zaloge hlodovine iglavcev (samo na glavnih skladiščih)	26 200	14 150	54
Skupaj vsi gozdovi:			
Dovoz hlodovine iglavcev iz gozda	216 900	251 400	115
Oddaja hlodovine iglavcev	211 100	248 200	118
Zaloge hlodovine iglavcev	129 300	110 650	85
Lesna predelava			
Zaloge hlodovine iglavcev na žagah	71 900	82 500	115
Izde'ano žaganega lesa iglavcev	132 000	154 300	117
Izvoženo	24 400	37 000	(ocena) 152
Zaloge žaganega lesa iglavcev	57 500	73 600	137
Celulozna industrija			
Dobavljeno celuloznega lesa iglavcev	98 000	107 000	109
Zaloge v tovarnah	20 000	50 400	252
Porabljeno v tovarnah	99 300	108 200	109
Rudniki			
Dobavljeno jamskega lesa iglavcev	49 600	35 800	72
Zaloge pri rudnikih	18 500	20 400	110
Porabljeno jamskega lesa	36 900	37 100	100

Sečnja, ki jo statistika evidentira samo za gozdove gozdnih gospodarstev, zaostaja tako v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta, kakor tudi v primerjavi z letošnjim povečanim planom. Razlog za to so deloma slabe vremenske razmere.

V nasprotju z gornjo ugotovitvijo sta bila dovoz lesa iz gozdov na glavna skladišča in oddaja lesa potrošnikom večja od lanske. To velja zlasti za razdobje do konca marca, v aprilu pa je tudi ta tempo popustil. Dobave lesa so hitreje potekale iz gozdov v državljanski lastnini in to deloma na račun zalog, deloma slabega vremena, zaradi katerega niso bila možna dela na polju, v veliki meri pa tudi zaradi uveljavljenih ukrepov glede žag. Iz gornjega se vidi, da je treba največjo pozornost posvetiti sečnji lesa; v tem posebno sečnji iglavcev, proizvodnji hlodovine iglavcev ter hitremu prevozu te hlodovine na žage.

Proizvodnja žaganega lesa iglavcev se je v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta povečala za 17 %, kar pa še ne zadostuje za izvršitev predvidenega izvoza. Povečale so se tudi zaloge hlodovine in žaganega lesa na žagah, kar pa velja le kot povprečje LRS, dočim ponekod te zaloge padajo.

Izvoz žaganega lesa iglavcev se je sicer povečal za okoli 52 % nasproti letu 1961, kar pa je premalo za izvršitev celotne obveznosti, ki je za okoli 110 % večja od lanske. Namesto doseženih 37 000 m³ ob koncu aprila letošnjega leta bi morale biti v tem času doseženo vsaj 60 000 m³.

Proizvodnja jamskega in celuloznega lesa je doslej potekala ugodno. Vendar pa so se dobave in zaloge tega lesa v preteklem letu po mesecih povečevale, letos pa se zmanjšujejo. Zaključene količine so manjše kot lani v tem času. Pripomniti je treba, da je jamskega lesa dovolj, rudniki pa ga ne odkupujejo, zaradi česar odteka ta les v druge, manj pomembne namene.

Podatki o gozdni proizvodnji kažejo, da zaostaja sečnja in oddaja lesa listavcev. Spričo povečane sečnje iglavcev je prizadeta struktura gozdov, zaradi česar bi morale gozdnogospodarske organizacije skupaj z lesno industrijo tudi temu problemu posvetiti vso pozornost.

V gozdni proizvodnji je vključen tudi les, pridobljen s krčenjem gozdov. Zaradi premajhnega vključevanja krčenj v skupno sečnjo so v večji meri obremenjeni osnovni gozdovi. Doslej je bilo od predvidenih letnih planov realizirano le okoli 30 % krčitev. Od izkrčenih površin se je približno polovico (okoli 1000 ha) izkoristila za osnovanje intenzivnih nasadov in plantaž gozdnega drevja, polovica pa za intenzivno kmetijsko proizvodnjo.

Novi republiški zakon o gozdnih uveljavlja med drugim tudi močnejšo pritegnitev gozdov v državljanski lastnini in načrtno gospodarjenje po gospodarskih organizacijah. Gospodarske organizacije in ljudski odbori se za akcijo močno zanimajo in že pritegujejo lastnike gozdov v skupno podružbljeno gospodarjenje. Vzporedno se razčiščujejo ekonomski in organizacijski prijemi za uspešen potek akcije.

GRADBENIŠTVO

Po podatkih Zavoda LR Slovenije za statistiko se je letos gibala proizvodnja v gradbeništvu v primerjavi z ustreznim lanskim razdobjem takole:

	I.—III. 1962	I.—IV. 1962
	I.—III. 1961	I.—IV. 1961
Vrednost vseh gradbenih del	105	99
— na gospodarskih objektih	112	104
— na negospodarskih objektih	99	94
— opravljene ure delavcev pri graditvah	85	84
povprečno število delavcev pri graditvah	95	94

Podatki kažejo, da je bil obseg gradbenih del po vrednosti približno enak obsegu gradbenih del v ustreznem lanskem obdobju. Na podlagi nekoliko nižjega števila opravljenih delovnih ur pri gradnjah lahko cenimo, da je bil obseg opravljeni del nekoliko nižji in — kot kažejo podatki — predvsem na negospodarskih objektih.

Po stanju z dne 13. marca 1962 so imela gradbena podjetja v naši republiki sklenjenih pogodb za delo v višini približno 58 % realizacije iz lanskega leta. Pri omenjenem odstotku odpade na dela, ki jih izvajajo podjetja po pogodbah iz prejšnjih let, približno 46 %; v letošnjem letu pa je bilo sklenjenih pogodb za nova dela v višini 12 % od celoletne lanske realizacije.

Za vsa dela, ki bi jih morala opraviti gradbena podjetja v tem letu, bi morala biti zagotovljena po veljavnih predpisih sredstva v obliki danih akreditivov oz. jamstev v višini 100 % prevzetih del; dejansko pa razpoložljivi podatki (podatki biroja gradbenikov Slovenije) kažejo, da je bilo pri prevzetih delih v l. 1962 zagotovljenih po stanju z dne 31. marca 1962 le 34 % sredstev v obliki akreditivov oziroma jamstev.

Čeprav je treba omenjeno stanje podrobno proučiti, lahko pričakujemo občutnejšo sprostitev sredstev po odobritvi zaključnih računov gospodarskih organizacij oziroma po odobritvi akreditivov iz sredstev tekočega priliva. Pri tem se že sedaj pojavljajo določene težave, ker pristojne banke nerade dajejo jamstva na sredstva iz priliva. Razen tega lahko pričakujemo manjši obseg del tudi zato, ker je bil del gradbenih podjetij doslej angažiran pri gradnji administrativno — upravnih stavb; dela na teh stavbah pa bodo v zvezi s priporočilom ZIS o odložitvi graditve administrativnih in upravnih poslopij omejena.

Vprašanje neplačanih situacij v gradbeništvu, ki je bilo pereč problem vsa prejšnja leta, je bilo v letošnjem aprilu v glavnem urejeno. Nerešena so ostala le še vprašanja v zvezi s precejšnjimi dolgovi negospodarstva gospodarstvu, kar pa bo prav tako urejeno v naslednjih mesecih, v skladu z zadevnimi predpisi. Ob tem se pojavlja problem, da plačevanje zaostalih dolgov zmanjšuje možnosti finansiranja novih del. Po podatkih ankete, ki je zajela 48 večjih gradbenih podjetij, je uspela gradbena operativa z dosedanjo realizacijo avansov v skupnem znesku 2718 milijonov din nadomestiti odvzete namenske kredite, kar je nedvomno pozitiven pojav.

Neizkoriščenost zmogljivosti gradbenih podjetij se kaže v ostri konkurenci pri javnih natečajih za oddajo gradbenih del. Borba za prevzemanje novih del

se kaže z manjšimi izjemami že tudi pri projektantskih organizacijah. V zvezi s tem velja posebej poudariti, da se je začel uspešno uveljavljati tudi način oddaje dela ob sočasni ponudbi projekta in izvedbe. Pri tem je zabeležiti kot zelo pozitivno pojav, da so se nekatera gradbena podjetja že orientirala na prodajo svojih uslug v tujini. Tej orientaciji je v bodoče posvetiti še posebno pozornost, ter iniciativo gradbenih podjetij vsestransko podpreti.

Zmanjšani obseg del v gradbeništvu in doslej realizirano povečanje zmogljivosti v industriji gradbenega materiala je letos povzročilo, da je na trgu dovolj vseh najvažnejših vrst gradbenega materiala. Rezultat dobre založenosti trga z gradbenim materialom pa so tudi ustaljene cene, ki se od lanskega decembra niso zvišale in so še vedno na povprečju lanskega leta.

PROMET

V označenem razdobju je bil v prometu dosežen naslednji obseg storitev:

	Plan 1962 1961	v indeksih	
		I.—III. 1962 I.—III. 1961	Realizacija I.—IV. 1962 I.—IV. 1961 (ocena)
Železniški promet:			
— netotonski km tovornega prometa	104	91	(95)
— pot/km prepeljanih potnikov	104	97	(94)
Pomorski promet:			
— promet blaga v lukah	142	120	103
— prepeljani potniki	125	113	116
Javni cestni promet:			
— netotonski km tovornega prometa	118	117	118
— pot/km prepeljanih potnikov	114	108	109
PTT storitve: —			
— poštne storitve	106	105	107
— telegrami	110	98	98
— telefonski pogovori	112	99	101

Prevoz blaga in potnikov po železnici kažeta v prvih štirih mesecih tendenco upadanja. Močno se je zmanjšal prevoz lesa; zaradi nižjega plasmaja pa prevoz nižjekaloričnega premoga iz Velenja, Črnomlja in Šentjanža. Znižanje obsega investicijskih del se odraža na zmanjšanem obsegu prevoza gradbenega materiala.

Proces večanja obsega prevozov cestnega prometa na račun zmanjšanja prevozov po železnici se nadaljuje. Pri splošnem manjšem povpraševanju po prevozih v primerjavi z istim obdobjem lani, je padec železniških prevozov občutnejši posebno zaradi zmanjšanja obsega mednarodnega železniškega trzita. Zaradi togega železniškega tarifnega sistema, ki ne omogoča nikakršne komercialne elastičnosti, železniška podjetja ne morejo vplivati na zaustavitev procesa odzemanja tovora. Mednarodni tranzit, ki se je v l. 1961 povečal, kaže

v prvih mesecih leta 1962 zopet tendenco upadanja in to posebno na progi Jesenice—Repentabor—Trst. Z otvoritvijo železniškega mostu pri Botovem (obmejni prehod Koprivnica) koncem maja 1962 se bo večji del železniškega transporta iz Madžarske preusmeril iz proge Kotoriba—Pragersko—Rijeka na progo Koprivnica—Zagreb—Rijeka. Omenjena preusmeritev mednarodnega tranzita bo povzročila nadaljni padec tranzita preko prog LR Slovenije ter znižala izkoriščenost proge Kotoriba—Zidani most—Rijeka.

Promet blaga v koprski luki je bil v prvih treh mesecih nasproti istemu obdobju lani za 20 % višji, predvsem zaradi povečanega tranzitnega prometa, ki je narastel od 438 ton lani na 1701 tona letos.

V prvih štirih mesecih pa je promet blaga nasproti istemu obdobju lani nekoliko nižji, kar je posledica manjšega uvoza blaga in je le prehodnega značaja.

Tudi javni cestni promet kaže mnogo manjši porast kot v preteklih letih. Znižanje povpraševanja po prevoznih uslugah, usmerja tovorni cestni promet tudi na krajše relacije, zato je bila znižana povprečna pot blaga od 150 km v februarju na 133 km v marcu.

PTT storitve kažejo porast v poštnih uslugah in telefonskih pogovorih, dočim se opaža padec v telegramih. Padec števila telegramov je najobčutnejši na dohodnih mednarodnih inozemskih telegramih, dočim je porast telefonskih uslug posledica lanskoletnega povečanja avtomatskih kapacitet.

Vremenske razmere v letošnji zimi so bile za ceste izredno neugodne, ker je često menjanje temperatur okoli zmrzišča dvigovalo cestno podlago ter jo mehčalo in deformiralo. Ceste so bile zaradi tega izredno močno poškodovane, vremenske razmere pa so dopuščale bolj intenzivno krpanje šele v maju, poleg tega pa so se tudi novoustanovljena cestna podjetja še borila z začetnimi težavami, tako da so se torej k objektivnim težavam pridružile še subjektivne pomanjkljivosti.

Negotovost glede razpoložljivih sredstev za modernizacije in pomanjkanje obratnih sredstev novoustanovljenih podjetij je zadržalo začetek del na popravilu in modernizaciji cest.

IZVOZ

Resolucija o politiki gospodarskega razvoja za leto 1962, predvideva da bo v okviru prizadevanj za visoko povečanje proizvodnje in produktivnosti dela v tem letu, osnovna naloga, odločno preusmerjanje proizvodnje v izvoz. Predvideno je, da se bo v letu 1962 izvoz povečal nasproti letu 1961 za 18 %, pri čemer bi moral doseči izvoz industrijskih proizvodov porast okoli 22 %. Pri zahtevnih nalogah, ki bi jih morali doseči pri blagovnem izvozu pa resolucija poudarja tudi potrebo, da se izkoristijo vse možnosti za povečanje neblagovnega deviznega prometa s pospeševanjem razvoja turizma ter razširjanjem prevoznih in tranzitnih storitev.

Vrednost izvoza je bila letos v prvem tromesečju za 10 % višja kot v istem razdobju lani. Prav toliko se je povečala tudi vrednost uvoza. Ugodno težnjo kaže gibanje povprečnih vrednosti na enoto izvoza in uvoza, saj se je povprečna vrednost na enoto pri izvozu povečala za 5 %, medtem ko se je pri uvozu znižala za 8 %. K temu je pripomoglo gibanje svetovnih cen, pa tudi spremenjena struktura izvoza in uvoza.

Vrednost izvoza je znašala v milijonih deviznih din:

	Plan 1962	Plan 1962 1961	Januar—April			% izpol- nitve plana
			1961	1962	Indeks	
Skupno	28 258	117	7346	8304	113	29,4
industrija	21 966	122	5500	6396	116	29,1
kmetijstvo	5 566	102	1679	1730	103	31,1
gozdarstvo	726	96	167	178	107	24,5

Vrednost izvoza ne dosega planirane ravni, saj je bilo letos v prvih štirih mesecih izpolnjeno komaj 29,4% celotnega izvoza. Za planirano vrednostjo zaostaja predvsem izvoz industrijskih proizvodov, čeprav zaostaja v izvozu le nekaj industrijskih strok. Naslednja tabela daje podrobnejši pregled (v milijonih deviznih din):

	I.—IV. 1961	I.—IV. 1962	1962 1961	Plan 1962	% izpol- nitve plana
Električna energija	4	33	825	163	20,2
Premog	16	11	69	51	21,6
Crna metalurgija	80	149	178	408	34,8
Barvasta metalurgija	987	846	86	3 234	26,2
Nekovinska	251	335	133	1 061	31,6
Kovinska	554	1066	129	2 517	42,4
Elektroindustrija	134	177	132	541	32,7
Kemična	249	198	80	1 028	19,3
Industrija gradbenega materiala	18	9	50	54	16,6
Lesna	1752	2169	124	7 729	28,1
Papirna	71	154	217	646	23,8
Tekstilna	701	531	76	2 217	23,9
Industrija usnja	287	168	58	808	20,8
Industrija gume	7	79	1128	11	713,2
Živilska	384	478	124	1485	32,2
Grafična	—	—	—	1	—
Tobačna	—	—	—	—	—
Filmska	1	—	—	12	—
Skupno industrija	5500	6396	116	21 966	29,1
Poljedelstvo	616	373	61	1 578	23,6
Sadjarstvo	5	61	1220	217	28,1
Živinoreja	882	1037	118	2 823	36,7
Ribištvo	17	21	124	48	43,7
Primarna predelava kmetijskih pridelkov	159	238	150	900	26,4
Skupno kmetijstvo	1679	1730	103	5 566	31,1
Izkoriščanje gozdov	120	148	123	480	30,8
Lov, gozdni sadeži in zelišča	47	30	64	246	12,2
Skupno gozdarstvo	167	178	107	726	24,5
SKUPNO VES IZVOZ	7346	8304	113	28 258	29,4

Čeprav je bil izvoz industrijskega blaga večji kot lani in čeprav upoštevamo, da je dosegel indeks proizvodnje samo 102, vendarle izvozni rezultati niso zadovoljivi. Za letos je bilo namreč predvideno 22 % povečanje, dejansko doseženo povečanje pa znaša komaj 16 %.

Nezadovoljivo izpolnjevanje izvoza je predvsem posledica zaostajanja izvoza premoga, nekaterih proizvodov barvaste metalurgije (glinice, ferokroma, svinca, aluminijastih vrvi), kemične industrije (kalcijev karbid, barve), industrije gradbenega materiala (marmor v blokih, opeka), tekstilne industrije (tiskanih in surovih bombažnih tkanin) in usnjarske industrije (obutev, galanterija). Če bi uspeli izvoz teh strok izboljšati, bi lahko za letos predvideno raven izvoza ne le dosegli, pač pa celo presegli. Med ukrepi, potrebnimi za izboljšanje izvoza, bi bila predvsem potrebna stimulacija izvoza tistega blaga, ki ga proizvajamo iz domačega reprodukcijskega materiala. Prav tako bi bilo treba pravočasno preskrbeti reprodukcijski material za tisto proizvodnjo, ki gre v izvoz, zagotoviti čimboljši plasman za naše blago in polno izkoriščati tiste proizvodne zmogljivosti, katerih proizvode lahko ugodno plasiramo.

V izvoz se vključujejo sicer vse industrijske stroke, vendar je težišče izvoza na lesni, barvasti, kovinski, tekstilni, živilski, nekovinski in kemični industriji, ki predstavljajo 88 % celotnega industrijskega izvoza.

Lesna industrija, ki je udeležena v predvidenem industrijskem izvozu Slovenije s 35 %, je v prvi štirih mesecih izvršila 28,1 % svojega izvoznega programa. V tej stroki je zadovoljiv izvoz le nekaterih grup proizvodov — predvsem trdega rezanega lesa (28,7 %), ležalnih stolov (27,5 %) in pletarskih izdelkov (37 % izpolnitve plana). Nezadovoljiv pa je izvoz stanovanjskega pohištva, zabojev, furnirja, predvsem pa lesne galanterije in žaganega lesa iglavcev.

Glede na povečan plan izvoza žaganega lesa iglavcev je izvoženo v prvem četrletju 15,5 % od letnega programa, kar je za 38 % pod predvideno dinamiko. Razlogi so predvsem v nepravočasnih zadolžitvah glede izvoza, v zaostali sečnji in spravi hlovovine ter s tem v zvezi v nepreskrbljenosti lesne industrije s surovino, predvsem iz privatnega sektorja. Na ta izvoz je vplivala tudi preorientacija izvoza s klirinških področij na področja konvertibilnih valut. Zaključevanje izvoznih poslov rezanega lesa poteka količinsko sicer zadovoljivo, vendar orientacija samo na italijansko tržišče ne zadovoljuje, ker smo odvisni na ta način od enega samega tržišča.

Četrletna izvozna realizacija stanovanjskega pohištva znaša 21,6 %, kar je za ca. 13 % pod predvideno dinamiko. Razlog je predvsem v premajhni dejavnosti izvoznih podjetij za pridobivanje novih tržišč. Tako je na primer Amerika, ki je zelo interesantno tržišče za naše pohištvo, zelo slabo komercialno obdelana. Seveda je razlog za slabo realizacijo tudi v naših previsokih proizvodnih stroških kot tudi često v nezadovoljivi kvaliteti.

Izvoz zabojev je izvršen le z 18,1 %. Vzroki so predvsem v nepravočasnem perfektuiranju pogodb s kupci kot tudi v doseganju zelo nizkih cen na tujih tržiščih.

Da je izvoz furnirja izvršen le s 14,5 %, je razlog predvsem v preorientaciji izvoza iz klirinških področij na konvertibilna področja, kjer je plasman otežkočen, predvsem za furnirje plemenitih vrst.

Na nizek izvoz lesne galanterije, ki je bil izvršen le z 9,2 %, je imela predvsem vpliv proizvodnja, ki je zaradi znižanja izvoznih premij pričela pro-

izvodnjo določene galanterije opuščati. Ukrepi, ki so podvzeti v tej smeri, bodo stanje bistveno izboljšali.

Ocenjuje se, da bi lesna industrija lahko izvažala celo več kot predvideva naš program.

Barvasta metalurgija je v prvih štirih mesecih izvršila 26,2 % letnega izvoznega programa. Razlogi so predvsem v neplasiranju ferokroma, nekaterih vrst aluminijevih izdelkov in glinice. Do plasmana ni prišlo predvsem zaradi nesposobnosti naše komercialne službe. Namesto izvoza svinca smo se preorientirali na izvoz svinčenih izdelkov in to v glavnem na konvertibilna področja.

Kovinska industrija je izvršila od vseh industrijskih strok predviden izvozni program najbolj zadovoljivo, saj je v prvih štirih mesecih realizirala 42,4 % letnega plana. Ocenjuje se, da so v tej stroki še neizkoriščene izvozne možnosti in bo zato potrebno komercialno obdelati tržišča, a po drugi strani zagotoviti zunanjim tržiščem ustrezajoče kvalitete.

Tekstilna industrija je izvršila samo 23,9 % letnega izvoznega programa. Izpadi so predvsem posledica desortiranih surovin; te pa so vplivale tudi na zaključke za letošnje poletno blago. Zaključki za izvoz nam približno zagotavljajo izvršitev predvidenega programa vsaj v glavnih artiklih, za katera so podjetja dobila že tudi alokacijske odločbe.

Živilska industrija je izvršila v prvih štirih mesecih svojo letno izvozno obveznost z 32,2 %. V primerjavi z lanskim letom je v prvem četrtletju ta industrija povečala izvoz za okoli 24 %. Da ni v celoti izvršila obveznosti, je predvsem posledica izpada izvoza predelanega svinjskega mesa zaradi pomanjkanja surovin v proizvodnji. Letos je prvič izvozila testenine, čokolado, slaščice in še nekatere druge proizvode, katerih doslej nismo izvažali.

Proizvodnja nekovin je izpolnila svoj letni program z 31,6 %. Občutno pod izvoznim programom so salonitni izdelki, ki predstavljajo 45 % programiranega izvoza te stroke. V prvih treh mesecih je izvoženo le 12,3 % od letnega programa salonitnih izdelkov. Stanje se izboljšuje in se predvideva, da bo letni program v celoti izpolnjen.

Kemična industrija je izvršila 19,3 % letnega programa. Težišče je na izvozu kalcijevega karbida, ki predstavlja skoraj polovico celotnega izvoza te stroke, katerega pa smo izvozili v prvem četrtletju komaj 2,6 % od letnega plana. Izvoz kalcijevega karbida na zahod je malenkosten, napravljeni pa so zaključki z ZSSR, ki še ni izvršila odpoklica, kar pa se pričakuje še v tem mesecu in bo s tem v glavnem rešen problem izvoza kalcijevega karbida in s tem tudi v glavnem izvršen predvideni plan izvoza kemične industrije.

Od ostalih industrijskih strok, ki nosijo okoli 12 % vrednosti industrijskega izvoza, so problematične še predvsem usnjarska in čevljarska industrija, v kolikor bo rešeno vprašanje kvalitete in cen.

Industrija gradbenega materiala ne izvažata predvsem zaradi previsokih proizvodnih cen, čeprav je mogoč plasman na tujih tržiščih in so kapacitete neizkoriščene.

Črna metalurgija v glavnem izvršuje letni izvozni plan zadovoljivo, saj je izvoz do sedaj v predvideni dinamiki.

Proizvodnja premoga se giblje na nivoju preteklega leta; izvoz pa postopoma pada zaradi težkega plasmaja predvsem rjavega premoga in premogovega prahu. Problem naj bi se rešil v okviru odobrenih vezanih poslov.

Izvoz električne energije je po predvidenem programu minimalen, čeprav bi glede na proizvodne možnosti lahko plasirali večje količine v sosedne dežele. V Avstrijo se poleg redne izmenjave po pogodbi vrši tudi dodatni izvoz, ki pa ne dosega pomembnih količin. V teku so še pogajanja, ki naj bi omogočila večji plasman električne energije v okviru vezanega posla. Podobno kot v Avstrijo izvažamo v okviru dodatnih pogodb tudi v Italijo manjše količine električne energije.

Podatki o izvozu kmetijskih proizvodov za obdobje januar–april kažejo na rahel padec in to tako količinsko kakor tudi vrednostno:

§ = 300 din

	1961		1962	
	vagoni	milijoni	vagoni	milijoni
Kmetijstvo skupaj	2518	1679	1887	1730
— poljedelstvo	1391	616	379	373
— sadjarstvo	6	5	128	61
— živilnorejca	813	882	929	1037
— ribištvo	13	17	13	21
— primarna predelava	295	159	438	238

Padec v izvozu je posledica zastoja prodaje mesa in goveje živine. V januarja, februarja in delno v marcu so bila tržišča v Italiji in Nemčiji popolnoma zaprta. Izvažalo se je samo meso v Anglijo. V aprilu se je situacija normalizirala, tako da je izvoz sedaj v polnem razmahu. Izvoz plemenske živine je bil v tem obdobju minimalen. Omeniti pa je vredno, da so se pojavila nova tržišča za to vrsto blaga (Bolgarija, Italija).

Usmerjenost izvoza

Podatki o usmerjenosti izvoza LRS na posamezna valutna področja kažejo, da se povečuje izvoz v države s konvertibilno valuto in v ostale klirinške države, medtem ko se znižuje izvoz v države vzhodnega bloka. Od celotne izvozne vrednosti smo ustvarili za 3924 milijonov dev. din. ali 65,4 % konvertibilnih deviz, za 706 milijonov dev. din ali 11,8 % deviz vzhodnega bloka ter 1369 milijonov dev. din ali 22,8 % deviz ostalih klirinških držav. V primerjavi z lanskim letom pa je slika izvoza na posamezna valutna področja naslednja:

Vrsta deviz	1961		1962	
	I.—IV. vrednost	Delež v %	I.—IV. vrednost	Delež v %
konvertibilne	4767	64,9	5537	66,7
vzhodni blok	1193	16,2	1043	12,6
kliring	1386	18,9	1724	20,7
Skupaj	7346	100,0	8304	100,0

Sklenjeni izvozni posli znašajo povprečno 3,8 milijarde deviznih din na mesec (povprečje od 15. decembra 1961 do 15. aprila 1962). Ker se vsi zaključki ne realizirajo in ker izvažajo iz LRS tudi nekatera izvozna podjetja iz drugih republik, lahko pričakujemo, da bo znašala povprečna realizacija izvoza okoli 2,5 milijarde deviznih din mesečno. S to vsoto bi bila zagotovljena realizacija izvoznega plana, vendar pa je treba pri tem upoštevati, da je raven zaključkov v pričetku leta povprečno vedno višja kot proti koncu leta, ker se za nekatere proizvode že v začetku leta sklenejo zaključki za vse leto.

Problem bonifikacij in reklamacij

Problem bonifikacij in reklamacij se zadnje čase s strani upravnih organov in banke zelo zaostruje tako nasproti gospodarskim organizacijam kot nasproti odgovornim posameznikom. Ta zaostritev ima v določeni meri lahko hujše posledice kot pa znese višina bonifikacij, ker se dogaja, da nastaja večja gospodarska škoda s tem, da dajo podjetja v izogib posledic boljšo kvaliteto in kvantiteto blaga in lahko postane ta razlika večja kot znaša višina priznanih bonifikacij.

Skupni znesek bonifikacij v letu 1961 je znašal v našem izvozu okoli 92 milijonov dinarjev, kar znese 0,24 % vrednosti izvoza.

Od tega odpade približno eno tretjino (34 %) na odpise, ki so nastali zaradi reklamacije kvalitete; 27 % se nanaša na odpise zaradi insolvence kupcev; ostalih 39 % pa predstavlja odpise, ki so nastali zaradi prekoračenih dobavnih rokov, spremembe relacije pri prevozu blaga, ugotovljenih primankljajev, raznih bančnih stroškov ter vzorčnih pošiljk, za katere v inozemstvu ni običaj, da se plačujejo. Pri uvozu so se odpisi pojavili v glavnem kot naknadno priznani popusti zaradi nekvalitetnih dobav (36 %), nadalje kot količinski rabati za velik odjem blaga v pretečenem letu (24 %), ostalih 30 % pa se nanaša na odpise, ki so nastali zaradi primanjkljajev, ugotovljenih pri prevzemu blaga, odtegljajev prevoznih stroškov, računskih napak in raznih drugih stroškov. Večino teh razlik plačajo tuji dobavitelji z naknadnimi brezplačnimi pošiljkami istega blaga.

Kreditiranje

Kreditiranje zunanjetrgovinske dejavnosti se razvija razmeroma ugodno. Banka, ki odobrava kredite, vodi pri tem politiko izboljšanja regionalne strukture izvoza in uvoza. Med kratkoročnimi krediti narašča dinarsko kreditiranje zalog in kreditiranje priprave izvoza, dočim so krediti za sam izvoz nižji v primerjavi s stanjem koncem lanskega leta.

Kredite za pripravo izvoza (izdelavo blaga za izvoz) koristijo predvsem gospodarske organizacije, katerih izvoz je doslej zaostajal. Zato sklepamo, da se bo odvijal izvoz posameznih industrijskih strok v prihodnjih mesecih skladnejše.

Srednjeročne dinarske kredite daje banka neposredno podjetjem tudi za izvoz investicij na kredit in investicijska dela v tujini. Po stanju 30. aprila 1962 je znašal plasman teh sredstev okoli 1,4 milijard din. Ta dejavnost naše strojegradnje je šele v razvojni fazi, vendar se banka trudi, da bi z zadostno finančno pomočjo olajšala naš nastop na svetovnem trgu, obenem pa pazi, da ne bi inve-

stirali v države, katerih finančno ali devizno stanje ne bi dovoljevalo vračanje kreditov.

Interes podjetij za devizne in dinarske kredite zaradi nabave uvozne opreme narašča zlasti za manjše racionalizacije, ki so nujne za modernizacijo tehnološkega postopka in proizvodnje sploh.

Posebna težava pri reševanju teh problemov je pomanjkanje deviznih sredstev v konvertibilnih valutah. Podjetja največ težijo za uvozom opreme iz zapadne Nemčije in Italije, kjer je devizna situacija trenutno najslabša. Jugoslovska banka za zunanjo trgovino ima na razpolago dovolj deviz vzhodnoevropskih držav, po katerih pa s strani gospodarskih organizacij ni posebnega zanimanja za uvoz opreme.

Letos je banka do konca aprila odobrila skupaj za 208 000 \$ in 117 milj. din investicijskih deviznih kreditov. Od tega je dobila v devizah največ lesna industrija (85 tisoč \$) kovinska (60 tisoč \$), tekstilna (30 tisoč \$), nekovinska (22 tisoč \$) in filmska (11 tisoč \$). Elektroindustrija je dobila 97 milij. din, lesna pa 20 milj. din.

Devizni krediti, ki jih daje banka neposredno podjetjem za uvoz reprodukcijskega materiala za proizvodnjo blaga, namenjenega za izvoz, za obdelovanje tujih tržišč in slično, so znašali 1,9 milj. \$ in so 11 % nad lanskim nivojem v istem času. Največji delež (45 %) odpade na specializirana zunanjetrgovinska podjetja, ki organizirajo uvoz reprodukcijskega materiala, pretežno materiala za izdelavo tekstila in konfekcije za izvoz. Na drugem mestu je živilska industrija s 44 %, za uvoz surovin proizvodnje ribjih konzerv, ki so namenjene izvozu.

Naš ekonomski razvoj se vedno tesneje povezuje z razvojem svetovnega gospodarstva in bi zato morala biti posvečena osnovna skrb naših gospodarskih organizacij in vseh društvenih organov pospešitvi tehničnega napredka in organizaciji proizvodnje na sodobnih metodah, da bi se s tem doseglo znižanje produkcijskih stroškov in večjo konkurenčnost naših proizvodov na tujih tržiščih. Problem konkurenčnosti na svetovnem trgu je danes osnovni problem sodobnega sveta, ki vodi zapadne kapitalistične države do ekonomskih povezovanj nacionalnih gospodarstev v integracijska področja. V zvezi s tem postaja nujna čim večja mobilizacija sredstev za reševanje nastajajočih problemov, pri tem pa je pomembno predvsem racionalno koriščenje razpoložljivih sredstev in smotrna investicijska politika.

Dolgoročna investicijska politika v LR Sloveniji je sicer prikazana v perspektivnem programu razvoja, vendar bi jo bilo potrebno dopolniti predvsem z upoštevanjem novo nastalih odnosov na zunanjih tržiščih in vpliva, ki ga bo imela integracija zahoda na naše gospodarstvo.

Konjunkturna služba bi poleg analiz vpliva gospodarskih integracij na naš gospodarski razvoj morala izdelati tudi podrobnejše analize o gibanju svetovnega gospodarstva po posameznih področjih. Pri teh analizah bi morale sodelovati tudi gospodarske organizacije in združenja.

Da se zagotovi normalen potek izvoza in uvoza v naši republici, so bili sprejeti naslednji sklepi, ki naj jih izvedejo ustrezni organi.

— Program izvoza LRS je potrebno utrditi z vsemi proizvajalnimi podjetji, ki so sposobna proizvajati katerokoli izvozno blago. V ta namen naj prizadete zbornice organizirajo sestanke po strokah in v okviru strok po vrstah blaga, na katerih naj se obdelata podrobno program izvoza naše republike tako s

proizvajalci, kakor tudi z ustreznimi zunanjetrgovinskimi podjetji. Pri taki konkretni obdelavi republiškega programa s posameznimi proizvajalnimi podjetji se morajo le-te same zadolžiti v okviru proizvajalnih zmogljivosti za maksimalne možnosti izvoza. Še posebno skrb pa je posvetiti izvršitvi programov izvoza lesa.

Tako obdelan program izvoza po strokah, je obdelati s področnimi okraji, ki bodo morali preko občinskih ljudskih odborov operativno spremljati izvrševanje izvoza v posameznih podjetjih.

Na sestankih prizadetih zbornic morajo sodelovati tudi odgovorni predstavniki Jugobanke in prizadeti organi državne uprave.

— Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino — glavna filiala v Ljubljani — mora operativno in čimbolj ekspeditivno reševati vse probleme s posameznimi gospodarskimi organizacijami, kjer bi nastal zastoj v izvozu zaradi pomanjkanja deviznih ali dinarskih sredstev.

— Zunanjetrgovinska operativa mora težišče svoje dejavnosti usmeriti predvsem na izvoz in to na izvoz vsega blaga, ki ga v ta namen lahko dajo naše proizvajalne organizacije, ne pa, da se ukvarja smo z izvozom z zanjo trenutno konjunkturalnim blagom.

— Vsi prizadeti organi morajo nuditi pomoč pri oskrbi z reprodukcijskim materialom iz uvoza, predvsem tistim proizvajalcem, ki delajo za izvoz.

— Izkoristijo naj se vse možnosti uvoza reprodukcijskega in tehničnega materiala tudi v okviru sejamskih sporazumov z Avstrijo in Italijo. Zaradi pravilnega usmerjanja pri koriščenju tako dobljenih deviznih sredstev naj se imenuje posebna komisija kot organ Komisije Izvršnega sveta za zunanjetrgovinsko dejavnost. To komisijo naj bi sestavljali člani vseh treh republiških zbornic in Jugobanke — filiale v Ljubljani, s tem, da ostane tehnična izvedba koriščenja tako dobljenih sredstev pri Trgovinski zbornici LRS kot je bilo to doslej.

— Organizacija konjunkturne službe v LRS naj se izvrši tako, da se reši vprašanje tistega dela dejavnosti te službe, ki je potrebna gospodarskim organizacijam za njihovo konkretno poslovno politiko v zunanji trgovini, to je, da se ustanovi zavod za gospodarsko poslovanje. Ustanoviteljice takega zavoda bodo Zbornica LRS za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet, Trgovinska zbornica LRS in Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS.

— Zunanjetrgovinska podjetja je potrebno organizacijsko in kadrovsko okrepiti, da bodo sposobna izvrševati vse naloge, ki se postavljajo na področju uvoza in izvoza. Prav tako je posvetiti posebno skrb organizaciji združenj proizvajalnih in trgovinskih organizacij, katerih osnovna naloga bo analitska obdelava zunanjih tržišč za potrebe svojih članov.

Jugobanka mora skupaj s svojimi bančnimi partnerji — komunalnimi bankami — voditi ostrejši kurz pri izterjavanju dinarskih in deviznih sredstev in takoj reagirati, če pogodbe med posojilojemalcem in banko niso dosledno realizirane. Predno Jugobanka ali komunalne banke proti podjetjem, ki niso izpolnila pogodbe, ukrepajo, naj banka informira o stanju občinski ljudski odbor.

Na osnovi sprejetih zaključkov vodi Državni sekretariat za blagovni promet LR Slovenije skupaj z Jugoslovansko banko za zunanjo trgovino — Glavno filialo v Ljubljani ter ustreznimi sekretariati in zbornicami konkretno akcijo za povečanje izvoza ter v ta namen sistematično obdeluje proizvodne organizacije v pogledu njihove orientacije proizvodnje za zunanji trg ter njihovih možnosti. Po predvidevanju bodo do konca junija obdelane vse organizacije.

POTROŠNJA

Ena izmed osnovnih postavk zveznega družbenega plana za leto 1962 je zahteva po skladnejšem razmerju proizvodnje in potrošnje. V zvezi z ostalimi ukrepi za stabilizacijo gospodarstva so predvsem pomembni ukrepi za omejevanje vseh vrst potrošnje in ukrepi za stabilizacijo cen na bazi decembra lanskega leta.

a) Investicijska potrošnja

Gibanje investicijske potrošnje je bilo v prvem četrtletju po virih sredstev naslednje:

	v milijonih din		
	I.—IV. 1961	I.—IV. 1962	Indeks I.—IV. 1962 I.—IV. 1961
iz zveznih sredstev	3 415	3 604	106
iz republiških sredstev	1 741	2 058	118
iz sredstev LO	7 020	8 453	120
iz sredstev gospodarskih organizacij	19 253	18 570	96
iz bančnih sredstev	1 157	236	20
iz drugih sredstev	2 139	3 520	165
Skupaj	43 725	36 441	105

Navedeni podatki torej kažejo, da so bile naložbe v prvem četrtletju po vrednosti nekoliko višje kot lani v istem razdobju, fizični obseg investicij pa je bil nižji zaradi zvišanja cen.

Med poglavitnimi vzroki, ki so v začetku letošnjega leta delovali restriktivno na investicijsko potrošnjo v osnovna sredstva, naj navedemo predvsem naslednje:

— družbeni investicijski skladi letos počasneje odobravajo pošojila, ker se večina njihovih sredstev oblikuje šele potem, ko so predlagani zaključni računi gospodarskih organizacij, se pravi, da so opravljena vplačila šele v marcu ali celo pozneje;

— skladi gospodarskih organizacij, ki se oblikujejo iz ustvarjenega dohodka, so razporejeni in dani na razpolago za investicije šele po predložitvi zaključnih računov;

— nedvomno so vplivali na dejansko razpoložljiva sredstva investorjev tudi znani ukrepi za ureditev plačil obveznosti iz prejšnjih let, zaradi česar so gospodarske organizacije ta sredstva lahko le v manjši meri uporabljale za investicije;

— tudi ukrepi za zavarovanje plačil investicijskih del med uporabniki družbene lastnine so v prvih letošnjih mesecih omejili možnost porabe investicijskih sredstev, ker zahtevajo, da investitorji ob naročilu položijo celotni znesek v akreditiv ali pa morajo priložiti jamstvo banke. Investitorji teh sredstev v številnih primerih nimajo, ker se bodo nabrala šele med letom, banke pa nerade izdajajo jamstva, da bodo sredstva ob predvidenem roku plačila res na razpolago.

Vsi omenjeni vzroki so vplivali z ene strani na občutno manjši obseg gradbenih del, posredno pa tako tudi na obseg proizvodnje v industriji gradbenega materiala, z druge strani pa se kažejo posledice omenjenih vzrokov tudi v stagnaciji proizvodnje sredstev za delo, ki je ostala v prvih letošnjih mesecih na približni ravni ustreznega lanskega razdobja.

Kot je znano, so bili zaradi nujnosti zmanjšanja negativnega vpliva, ki ga ima znižanje obsega investicijske graditve na splošno gibanje gospodarstva, izdani ukrepi, po katerih naj bi čimbolj omejili graditev administrativnih in upravnih poslopij. Sredstva, ki bi jih tako pridobili, naj bi bila v čimvečjem obsegu uporabljena za ekonomsko utemeljene investicije v gospodarstvu, s čimer bi lahko občutneje povečali splošno podlago za povečanje proizvodnje in za izpolnitev drugih temeljnih nalog v razvoju gospodarstva.

Razen tega je nujno treba pospešiti dograditev investicij v izgradnji, ki se tudi letos na splošno prepočasi dokončujejo. V ta namen bi morali ponovno in vsestransko proučiti možnost za zožitev obsega graditve, ki je še vedno preširok in v neskladju z dejansko razpoložljivimi sredstvi; razpoložljiva sredstva pa usmeriti v graditev tistih najvažnejših objektov, katerih obratovanje lahko občutneje vpliva na gibanje proizvodnje v posameznih strokah in dejavnostih. Ponovno bi morali proučiti tudi ekonomičnost in rentabilnost investicij, zato da bi se izognili kasnejšim spremembam in dopolnitvam projektov ter objektov, kajti znano je, da so številne zamude pri graditvah pogostokrat posledica ravno nepredvidenih sprememb in kasnejših dopolnitev, razen tega pa take zamude največkrat občutneje podražijo oz. zvišajo predvideno ceno objektu.

b) Potrošnja proračunov in skladov

Zaradi spremenjenega načina financiranja družbenih služb, prelivanja dela skupnih proračunskih dohodkov direktno v sklade in proračunskih dotacij skladom, primerjava samo proračunskih dohodkov in izdatkov letos in lani ne daje pravilne slike. Zato obravnavamo proračune in sklade politično-teritorialnih enot skupno, izločili pa smo tiste sklade, ki s proračunom nimajo zveze (družbeni investicijski skladi, skladi za stanovanjsko izgradnjo in skupne rezerve gospodarskih organizacij).

Bruto proračunski dohodki:

Vrsta dohodkov	Bruto vplačila		%
	1961 I.—IV.	1962 I.—IV.	
1. Prispevek iz dohodka gospodarskih organizacij	12 914	13 152	102
2. Prispevek iz osebnih dohodkov	10 004	13 042	130
3. Prometni davek	15 063	20 315	135
4. Dohodnina in takse	3 517	4 117	117
5. Ostalo	2 394	2 790	117
Skupaj	43 892	53 416	122
6. Carina	5 556	8 165	147
VSE SKUPAJ	49 448	61 581	125

Ad 1. Prispevek iz dohodka gospodarskih organizacij:

V letu 1961 so gospodarske organizacije vplačale ta prispevek še po starih instrumentih in so jim bili preveč vplačani zneski refundirani po polletnem periodičnem obračunu. Zaradi pravilne primerljivosti je v tabeli ta prispevek v letu 1961 znižan za kasnejše refundirane zneske in se zato ne ujema z bančnimi podatki za april 1961.

Ad 2. Prispevek iz osebnih dohodkov:

Zvišanje vplačil v l. 1962 rezultira pri proračunskem prispevku iz osebnega dohodka zaradi zvišanih osebnih dohodkov ter delno zaradi vplačil v l. 1961 še po stari stopnji 13 %. Pri dopolnilnem proračunskem prispevku se zvišanje nanaša na uvedbo novih oziroma zvišanih stopenj.

Ad 3. Prometni davek:

Višjim vplačilom zveznega prometnega davka je vzrok spremenjena tarifa in uvedba 0,50 % splošnega prometnega davka, pri občinskem prometnem davku pa zvišane stopnje od prodaje blaga na drobno.

Ad 4. Dohodnina in takse:

Največji porast izkazuje vplačilo davka od osebnega dohodka državljanov, dočim so vplačila po kmečki zadolžitvi (dohodnina in doklade) ter takse (upravne, sodne in občinske) v globalu skoraj enake lanskoletnim.

Ad 5. Ostalo:

Dohodki državnih organov ter prenosi presežkov iz posebne rezerve v letu 1962 so višje od lanskoletnih.

Ad 6. Carine:

Višji dohodki izvirajo iz spremenjenih carinskih stopenj in večjega prometa.

Razdelitev skupnih proračunskih dohodkov je bila taka-le:

	v %		Indeks vrednosti I.—IV. 1962 I.—IV. 1961
	I.—IV. 1961	I.—IV. 1962	
Zvezni proračun	52	55	133
Republiški proračun	9	8	111
Proračuni okrajnih LO	6	5	96
Proračuni občinskih LO	14	14	124
Skladi	3	5	191
Nerazdeljeno	16	13	104
Skupaj	100	100	125

Skupno s prenešenimi sredstvi (presežki in posebna rezerva) iz prejšnjih let so posamezne politično-teritorialne enote v svojih proračunih in skladih razpolagale z naslednjimi sredstvi:

	I.—IV.	I.—IV.	° ₀ 1962 : 1961	Struktura sredstev	
	1961	1962		1961	1962
republika	5 943	8 554	144	28	28
okraji	6 997	6 980	100	33	22
občine	8 164	15 484	190	39	50
Skupaj	21 104	31 018	147	100	100

Zaradi dupliranja izdatkov so ti znižani za dotacije iz proračunov za sklade.

Primerjava skupnih sredstev proračunov in skladov s preneženimi sredstvi iz prejšnjega leta pokaže dvig v l. 1962 pri republici zaradi prenosa posebne rezerve iz l. 1961 (1035 milj.), ki v prejšnjem letu še ni obstajala, pri občinah pa zaradi prenosa posebne rezerve 537 milj. ter visokih dohodkov sklada za šolstvo (5380 milj.). Povišanje proračunskega prispevka iz 13 % na 15 % v prvih mesecih leta 1961 še ni bilo obračunano, kar se kaže v veliki razliki sredstev občin (predvsem v sredstvih sklada za šolstvo).

Izdatki posameznih proračunov so bili:

v milijonih din

	I.—IV. 1961	I.—IV. 1962	Indeks
republiški proračun	4 501	5 020	112
proračun okrajnih LO	3 066	2 866	94
proračun občinskih LO	7 131	6 417	91
Skupaj	14 598	14 303	98

Izdatki skladov pa so bili sledeči:

v milijonih din

	I.—IV. 1961	I.—IV. 1962	Indeks
republiški skladi	1049	3 447	329
okrajni skladi	2135	1 947	91
občinski skladi	719	6 598	918
Skupaj	3903	11 992	307

Visoko povečanje potrošnje iz skladov je posledica prehoda na financiranje nekaterih družbenih služb in to predvsem šolstva in negospodarskih investicij iz proračunov na sklade.

Pravilno primerjavo izdatkov politično-teritorialnih enot daje le primerjava skupne potrošnje proračunov in skladov, pri čemer pa moramo izločiti proračunske dotacije skladom. Primerjava skupnih izdatkov je naslednja:

	I.—IV. 1961	° ₀	I.—IV. 1962	° ₀	Indeks
republika	5 029	29	6 313	28	126
okraji	4 981	29	4 514	20	91
občine	7 408	42	11 821	52	160
Skupaj	17 418	100	22 648	100	130

Tako visoko povečanje izdatkov politično-teritorialnih enot in to bodisi preko proračunov ali skladov glede na gospodarsko situacijo ni realno. V zvezi z nižjimi proračunskimi dohodki, kot je bilo planirano, je potrebno izdatke omejiti.

Ukrepi, ki bi bili potrebni:

Čeprav rastejo celotne obveznosti zasebnih kmečkih gospodarstev (ind.: 1962/1961 = 118) približno tako kot njihov narodni dohodek (ind.: 1961/1962 = 119), znaša porast plačil zemljiških davščin v okviru teh obveznosti samo 5,2 %. Iz tega je zaključiti, da obstoja možnost še nadaljnjega dviga obdavčitve zasebnih zemljiških površin s povišanjem občinske doklade. Ta naj se dvigne predvsem v okoliših okoli industrijskih središč in tam, kjer to lahko stimulira prenos zemlje v družbeno proizvodnjo.

Zaradi stabilizacije cen na trgu se priporoča ljudskim odborom, da čimprej znižajo % občinskega prometnega davka od prodaje blaga na drobno na tisto višino, kakor je bila ob koncu leta 1961.

Z ukrepom Državnega sekretariata za blagovni promet o določitvi višine marže v trgovini ter z zvišanjem splošnega prometnega davka od 0,5 % na 1 % bi trgovine ne mogle preiti na prodajne cene blaga po stanju decembra 1961, če bi ljudski odbori ne znižali občinskega prometnega davka od prodaje blaga na drobno.

c) Osebna potrošnja

Že proti koncu lanskega leta je stopnja porasta skupnih denarnih dohodkov prebivalstva kazala tendenco upadanja, ki se je počasneje tudi v letošnjih prvih mesecih nadaljevala. V januarju letos so bili sicer denarni dohodki v primerjavi z lanskim januarjem za 26 % višji, kar pa je treba predvsem pripisati sorazmerno nizkim dohodkom v pričetku lanskega leta. Primerjava letošnjega aprila z lanskim pokaže, da znaša povečanje komaj 6 %. Prav toliko znaša letos v aprilu tudi povečanje denarnih izdatkov prebivalstva v primerjavi z lanskim aprilom. Na sploh se denarni izdatki prebivalstva letos že vse mesece počasneje dvigajo. Na gibanje denarnih dohodkov prebivalstva vplivajo predvsem osebni dohodki zaposlenih v družbenem sektorju, ki zajemajo letos skoraj 55 % vseh denarnih dohodkov prebivalstva. V primerjavi z istim lanskim razdobjem so se letos osebni dohodki zaposlenih v družbenem sektorju najbolj zvišali v februarju in marcu, medtem ko je znašalo povečanje v aprilu le 5 %, v celotnem razdobju od januarja do aprila pa 18 %. Pri gibanju denarnih dohodkov je treba še poudariti, da letos zelo hitro naraščajo potrošniška posojila, kar je bilo značilno že tudi za lani vse od aprila naprej. Nekoliko hitrejšo dinamiko izkazujejo tudi hranilne vloge, čeprav je število vlagateljev po precejšnjem znižanju v januarju še vedno znatno nižje kot je bilo lani.

Gibanje cen je vplivalo na ponovno zvišanje življenjskih stroškov, ki so bili v razdobju januar-april za 18 % višji kot v istem lanskem razdobju. Pri tem so se najbolj zvišali stroški za prehrano, saj so bili v tem razdobju za 28 % višji kot lani.

Zvišanje življenjskih stroškov seveda povzroča zniževanje realnega osebnega dohodka zaposlenih. Kljub precejšnjemu naraščanju lani, zlasti v drugem polletju, so bili v prvem tromesečju letos realni osebni dohodki na zaposlenega

v gospodarstvu le za 3% višji kot v istem razdobju lani na zaposlenega, v negospodarstvu pa za 2%. V razdobju januar–februar so bili realni osebni dohodki na zaposlenega v gospodarstvu za 5% višji kot lani, na zaposlenega v negospodarstvu pa za 4%.

Za gibanje osebnih dohodkov v gospodarstvu je letos nadalje značilno, da prihaja do strukturnih sprememb med skupinami osebnih dohodkov, in sicer v tej smeri, da se zmanjšujejo skupine z višjimi osebnimi dohodki. Struktura zaposlenih po višini osebnega dohodka je bila naslednja:

	1961		1962
	januar	december	marec
Vsi	100,0	100,0	100,0
od 10 000 din	6,1	1,0	1,5
od 10 001 do 15 000 din	23,8	7,6	9,7
od 15 001 do 20 000 din	27,3	17,8	21,6
od 20 001 do 25 000 din	17,8	20,1	21,9
od 25 001 do 30 000 din	11,2	16,1	15,5
od 30 001 do 40 000 din	9,4	19,6	16,7
od 40 001 do 50 000 din	2,8	8,9	7,2
od 50 001 do 60 000 din	0,9	4,3	3,1
od 60 001 do 70 000 din	0,5	3,2	2,1
od 80 001 do 100 000 din	0,1	0,9	0,5
nad 100 000 din	0,06	0,6	0,2

Struktura osebnih dohodkov zaposlenih v negospodarstvu, za katere so na razpolago le letošnji podatki, se v prvih dveh mesecih skoraj ni spreminjala, kar kaže naslednja tabela:

	1962	
	januar	februar
Vsi	100,0	100,0
od 10 000 din	1,6	1,6
od 10 001 do 15 000 din	8,3	8,2
od 15 001 do 20 000 din	13,8	13,7
od 20 001 do 25 000 din	16,9	15,2
od 25 001 do 30 000 din	14,9	14,7
od 30 001 do 40 000 din	22,4	22,4
od 40 001 do 50 000 din	11,3	11,9
od 50 001 do 60 000 din	5,3	5,8
od 60 001 do 80 000 din	3,7	4,3
od 80 001 do 100 000 din	1,1	1,2
nad 100 000 din	0,7	1,0

Najvažnejši podatki s področja osebne potrošnje so naslednji:

	I.—III. 1962	I.—IV. 1962
	I.—III. 1961	I.—IV. 1961
Skupni denarni dohodki prebivalstva	120	116
iz delovnega razmerja	124	118
gospodarstvo	123	116
negospodarstvo	124	119
iz odkupov	91	94
potrošniška posojila (stanje)	174	175
Skupni denarni izdatki prebivalstva	119	115
v trgovskem omrežju	117	115
v gostinskem omrežju	110	107
indeks cen — skupni	101	101
industrijski izdelki	100	101
živila	107	106
življenjski stroški	117	118
osebni dohodki na zaposlenega		
v gospodarstvu	121	116
v negospodarstvu	122	119
realni dohodki na zaposlenega		
v gospodarstvu	103	97
v negospodarstvu	102	98

Ukrepi, ki so bili podvzeti zato, da bi se dosegla stabilizacija gospodarstva, so vplivali na potrošnjo v celoti, kakor tudi na posamezne vrste potrošnje.

V zvezi z ukrepi na posameznih vrstah potrošnje so bili v republiki podvzeta naslednji ukrepi:

a) na področju osebnih dohodkov

Na osnovi zveznih določil so bile v Sloveniji ustanovljene republiška in občinske komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka. Republiška komisija je izdelala posebno navodilo, ki ga je posredovala občinskim komisijam ter jih še posebej inštruirala za uspešno izvajanje njihovih nalog.

Delo komisij je bilo do sedaj osredotočeno na analizo delitvenih razmerij, kakršna izhajajo iz zaključnih računov za leto 1961, oziroma v kolikor so ta delitvena razmerja opravičljiva glede na stopnjo uspešnosti poslovanja.

Po oceni dosedanjega dela je republiška komisija ugotovila, da gospodarske organizacije pristopajo k reševanju problemov preveč šablonsko in formalno in da zaradi tega niso aktivirane vse notranje sile v gospodarskih organizacijah in zavodih.

V drugi fazi dela bo potrebno posvetiti posebno pozornost popravkom pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah, tako da bo delitev čim bolj objektivizirana in da se bodo osebni dohodki gibal v odvisnosti od proizvodnje in produktivnosti.

b) Na področju investicijske potrošnje je bil odbor za gospodarstvo mnenja, naj bi LR Slovenija ne izkoristila pooblastila, po katerem bi izdelala navodilo o omejitvi izgradnje upravnih poslopij, pač pa je sama pristopila k reviziji prvotno sprejetih programov negospodarskih investicij ter predlagala znižanje dotacije v sklad negospodarskih investicij od prvotno predvidenih 2,5 mlrd. din na 1,860 mlrd. din. Prav tako je predvidela tudi znižanje dotacij ostalim skládom, oziroma znižanje potrošnje. Na posebnih sestankih s predsedniki in podpredsedniki okrajnih ljudskih odborov so bili ti opozorjeni na potrebo štednje ter se jim je predlagalo, naj izvedejo enake ukrepe.

c) S področja proračunske potrošnje

V zvezi s sprejetimi ukrepi za stabilizacijo gospodarstva je Izvršni svet LS LR Slovenije še posebej razpravljáil o vplivu ukrepov na razpoložljiva proračunska sredstva ter je v zvezi s tem pripravil predlog za znižanje proračunskih izdatkov republiških organov in ustanov, prav tako pa je priporočil ljudskim odborem, da izvedejo akcijo za čim večjo štednjo. Ljudske odbore je opozoril na vpliv, ki ga bo imelo gibanje osebnih dohodkov na formiranje proračunskih sredstev. V zvezi s tem je opozoril ljudske odbore še posebej na probleme davka na promet na malo, na problem marž ter zahtevo, da se obdrže prodajne cene na nivoju decembra 1961. leta.

Pri obravnavi problema obremenitev se je pokazalo, da se ta giblje v privatnem sektorju počasneje kot se giblje fizični obseg njene vrednosti.

Posebno pomembno je to nesorazmerje v sektorju kmetijstva, zaradi česar so bili podvzeti ukrepi, da se zagotovi zajemanje rente določenih kategorij kmetijskih privatnih proizvajalcev na osnovi diferencirane stopnje občinskih doklad.

FINANČNA PROBLEMATIKA

5. Kreditna bilanca LRS

V kolikor ocenimo porast kreditov in sredstev s stališča plana kreditne bilance LRS za leto 1962, moramo ugotoviti, da je gospodarstvo dobilo v prvih štirih mesecih več sredstev, kot pa mu po bilanci pripada. Od predvidenega porasta bančnih kreditov v višini 24,9 milijarde dinarjev je bilo do konca meseca aprila že doseženih 10,9 milijarde dinarjev. To povečanje je za približno 30 odstotkov večje, kot bi sledilo iz običajne dinamike. Razen tega je potrebno še pripomniti, da proizvodnja daleč zaostaja za planiranim povečanjem. Povpraševanje po kreditih rezultira ne iz povečanja proizvodnje, ampak iz težav v financiranju proizvodnje ter prodaje proizvodov. Zato je praktično nemogoče govoriti o planskem usmerjanju kreditov, ampak le o intervencijah na mestih, kjer je trenutno finančna situacija najtežja.

Na področju negospodarstva opažamo zelo močan porast potrošniških kreditov. V kreditni bilanci je ta predviden s 4,4 milijarde dinarjev. Glede na običajno dinamiko v porastu teh kreditov lahko sklepamo, da bodo, v kolikor se bodo sedanje tendence nadaljevale, preseгли planirano raven z okoli 50 %.

Svojevstven problem predstavlja tudi Zavod za socialno zavarovanje. Kakšno bo končno stanje kreditov je praktično nemogoče predvideti, ker so v obravnavi

spremembe v pokojninskem zavarovanju, otroških dokladah itd. Zaradi omejevanja osebnih dohodkov je priliv sredstev še negotov.

Porast bančnih sredstev je izredno visok in je presegel planirano raven, pričakuje pa se, da se bodo bančna sredstva zaradi manjšega priliva in večje potrošnje znižala.

Republiška resolucija predvideva, da bodo lokalni investicijski skladi uporabili za kreditiranje obratnih sredstev 4,3 milijarde dinarjev. Ta vlaganja so zagotovljena. V leto 1962 so ti skladi prenesli 7,2 milijarde. Če k temu znesku še prištejemo priliv iz naslova prispevka za družbeno investicijske sklade, bodo skupna sredstva, razpoložljiva za vlaganja v osnovna in obratna sredstva, znašala okoli 12,5 milijarde dinarjev. Obvezna 35-odstotna vlaganja v obratna sredstva bodo torej dosegla 4,3 milijarde dinarjev. Razen tega bodo gospodarstvu iz teh skladov na razpolago še kratkoročni krediti.

Iz sredstev gospodarskih organizacij bi bilo potrebno po resoluciji angažirati za obratna sredstva 8,5 milijarde dinarjev. Po približnih podatkih so gospodarske organizacije vnesle v svoj poslovni sklad okoli 23 milijard. Ta sredstva, razporejena po zaključnem računu za l. 1961, so namenjena financiranju osnovnih kot obratnih sredstev, vendar trenutno služijo ta sredstva v pretežni meri financiranju obratnih sredstev. V kolikšni meri bodo navedena sredstva porabljena za kritje osnovnih sredstev, pa je odvisno od kreditne ekspanzije na področju obratnih sredstev.

K ugodni situaciji na področju obratnih sredstev je predvsem prispevalo dejstvo, da so gospodarske organizacije razpolagale z nerazporejenimi sredstvi čistega dohodka, katere so uporabljale za obratna sredstva. Po obračunu in odvodu družbenih obveznosti ter razdelitvi čistega dohodka na sklade po zaključnih računih za leto 1961 se predvideva, da bo prišlo ponovno do močnega pritiska gospodarskih organizacij za povečanje obratnih kreditov iz bančnih sredstev ob istočasnem znižanju kreditnega potenciala komunalnih bank.

V letu 1961 je restrikcija kreditov, pretirana centralizacija bančnih sredstev ter nenehno naraščanje medsebojnih terjatev v gospodarstvu oviralo uspešno poslovanje gospodarskih organizacij, zaradi česar so bili že v lanskem, predvsem pa v letošnjem letu podzvzeti določeni ukrepi, ki naj bi prispevali k ureditvi navedenih problemov.

Izvršena je bila decentralizacija nekaterih depozitov na komunalne banke, deloma je bila že izvršena medsebojna poravnava obveznosti in terjatev med gospodarskimi organizacijami; v pripravi pa je končna likvidacija teh obveznosti, kakor tudi poravnava dolgov negospodarstva gospodarstvu.

V tem letu je začela poslovati Splošna gospodarska banka LRS, ki je prevzela od Narodne banke celotno kreditiranje komunalnih bank in je s tem postala glavni odgovorni činitelj za izvrševanje smernic splošne politike v republiki. V izvajanju kreditne politike je gospodarska banka skrbela, da so se dodatna sredstva za kreditiranje iz bančnih sredstev dajala predvsem na področja, ki so zagotavljala dinamičen razvoj proizvodnje in izvoza.

Splošna gospodarska banka je izdelala osnutek kreditne bilance za leto 1962, ki združuje sredstva iz plasmaja vseh bank. Po osnutku se ocenjuje, da bo znašalo globalno povečanje denarne mase na področju LR Slovenije v letu 1962 okrog 23,3 mlrd. dinarjev.

Stanje kreditov iz bančnih sredstev in iz družbenih investicijskih skladov v aprilu leta 1962 nasproti istemu mesecu lani kaže po gospodarskih panogah naslednje gibanje:

Panoga	v milij. din		
	april 1961	april 1962	Indeks IV/1962 IV/1961
Industrija in rudarstvo	67 495	100 044	148
Kmetijstvo	11 006	16 831	153
Gozdarstvo	520	22	4
Gradbeništvo	6 207	4 814	78
Promet	2 328	3 335	143
Trgovina in gostinstvo	74 134	84 770	114
Obrt	5 736	5 686	99
Stan. kom. in kult. soc. dejavnost	3 490	4 208	121
Ostalo in ostali krediti	461	215	47
Skupaj	171 377	219 925	128

Likvidnost gospodarstva se lahko ocenjuje tudi po gibanju žiro računov, ki je bilo od januarja do aprila letošnjega leta takole:

	v milijardah din	bazni indeks januar = 100
januar	36,5	100
februar	32,4	89
marec	29,6	81
april	28,0	77

4. Bilanca sredstev komunalnih bank

Bilanca sredstev komunalnih bank nam pokaže v prvih štirih mesecih naslednja gibanja:

	v milijardah din			
	31. XII. 1961	31. III. 1962	30. IV. 1962	Razlika
Aktiva				
Kreditni komitent	234,6	242,9	246,7	+ 12,1
Obvezne rezerve	36,9	47,0	55,1	+ 18,2
Ziro račun	4,1	17,8	7,2	+ 3,1
	275,6	307,7	309,0	+ 33,4
Pasiva				
Bančna sredstva	123,0	156,5	157,3	+ 34,3
Kreditni NB in specializiranih bank	152,6	151,2	151,7	- 0,9
	275,6	307,7	309,0	+ 33,4
Stopnja likvidnosti	3,3	11,4	4,6	

Zbirna bilanca komunalnih bank kaže na relativno močno povečanje kreditov komitentov. Ti so se v prvih štirih mesecih letošnjega leta povečali za preko 12 milijard ali za 5 odstotkov. Porast kreditov je tako glede na običajno dinamiko kot glede na gospodarske razmere precej hitrejši, kot pa to predvideva zvezna kreditna bilanca.

Kreditna ekspanzija v letošnjem letu v celoti sloni na porastu bančnih sredstev in ne na kreditih Narodne banke oziroma Splošne gospodarske banke ter specializiranih zveznih bank.

Bilanca bank po stanju ob koncu meseca aprila, upošteva je odvod 5-odstotne obvezne republiške rezerve, ki znaša 8 milijard dinarjev, izkazuje, da se je glede na mesec marec likvidnost komunalnih bank občutno znižala in padla na stopnjo, ko nadaljnja ekspanzija kreditov ob obstoječem stanju zbranih sredstev ni več mogoča. Zaradi tega moramo v prihodnjih mesecih pričakovati pritisk komunalnih bank na Splošno gospodarsko banko.

Kreditni posli komunalnih bank

Globalna struktura kreditov komunalnih bank je naslednja:

Vrsta kreditov	v milijardah din			
	31. XII. 1961	31. III. 1962	30. IV. 1962	Razlika
gospodarstvu	209,6	216,6	220,5	+ 10,9
negospodarstvu	2,2	2,5	2,6	+ 0,4
obratni krediti	211,8	219,1	223,1	+ 11,3
potrošniški	11,1	12,0	12,5	+ 1,4
ostali plasmani	11,7	11,8	11,1	- 0,6
	234,6	242,9	246,7	+ 12,1

Ekspanzija kreditov je bila v prvi vrsti usmerjena v gospodarstvo. Od celotnega porasta 10,9 milijarde odpade na obdobje prvih treh mesecev 7 milijard dinarjev. V samem aprilu pa so krediti relativno zelo močno narastli in sicer za 3,9 milijarde dinarjev. Inicijator povečanja kreditov v letošnjem letu so bile predvsem komunalne banke same, ker so morale večja zbrana sredstva plasirati, da jim niso ležala neizkoriščena. Pritisk gospodarstva se je pojavil šele v aprilu v zvezi s potrebo po sredstvih po odvodu obveznosti po zaključnih računih oziroma za poravnavo negativnih saldov iz klirinške poravnave medpodjetniških obveznosti. Potreba po dodatnih kreditih izhaja tudi iz porasta nedokončane proizvodnje. Informacije podjetij kažejo, da te naraščajo zaradi pomanjkanja kritičnih materialov ter deloma zaradi zastoja v realizaciji. Razen težav s proizvodnjo in prodajo (zaloge izdelkov so v porastu) imajo podjetja tudi skrbi z vnovčenjem terjatev.

Bančna sredstva komunalnih bank

Pri financiranju kreditnega potenciala komunalnih bank igrajo bančna sredstva zelo važno vlogo, saj predstavljajo po odbitku obvezne rezerve približno 45 odstotkov kreditnega potenciala komunalnih bank.

V letošnjem letu se je pomen teh sredstev še povečal in to zaradi sprostitve nekaterih sredstev, ki so lani predstavljali centralne depozite.

Gibanje teh sredstev je razvidno iz naslednje tabele:

	1. I. 1962		31. III. 1962		Razlika	
	znesek	struk- tura	znesek	struk- tura	na 31. XII. 61	na 1. I. 62
Gospodarske organizacije	76,2	53	74,8	48	+ 15,4	— 1,4
Družbeni skladi	16,5	11	19,2	12	+ 6,8	+ 2,7
Sam. zavodi in družb. org.	28,5	19	32,6	21	+ 4,5	+ 4,1
Proračun	4,5	3	8,3	5	+ 5,5	+ 3,8
Ostalo	20,3	14	21,3	14	+ 1,0	+ 1,0
Skupaj	146,0	100	156,5	100	+ 33,4	+ 10,5

V prvem tromesečju nastalo povečanje bančnih sredstev komunalnih bank za 33,4 milijard dinarjev je v prvi vrsti posledica sprostitve iz centralnih depozitov izločenih sredstev čistega dohodka gospodarskih organizacij in sproščenih obveznih rezerv. Sprostitev sredstev v prvem tromesečju daje videz visoke likvidnosti komunalnih bank, ki pa je kratkoročnega značaja.

Pretežni del bančnih sredstev odpade na sredstva gospodarskih organizacij. Ta so se kot celota v prvem tromesečju celo zmanjšala. Ker niso še na razpolago aprilski podatki o strukturi bančnih sredstev, ne moremo še dokončno oceniti posledic letošnjega zaključnega računa, lahko pa ocenimo, da obveznosti iz naslova delitve čistega dohodka pressegajo sproščena sredstva iz izločenega dela čistega dohodka. Zelo približna kalkulacija kaže, da so obveznosti navedenih odvodov za okoli 2 milijardi večje kot pa prenešeni izločeni čisti dohodek.

Prihodnje mesece se bodo še nadalje zmanjševala sredstva gospodarskih organizacij, kar bo vplivalo na zmanjšanje bančnih sredstev komunalnih bank. Izločena sredstva čistega dohodka iz leta 1962 se bodo pojavila šele v mesecu avgustu po prvem periodičnem obračunu. Prosta sredstva po zaključnem računu iz leta 1961 pa se bodo stalno zmanjševala.

Slično kot na sektorju gospodarskih organizacij moramo tudi pri družbenih skladih pričakovali znižanje sredstev. Marčevsko stanje glede na gibanje v teku leta bilo eno najvišjih. Na eni strani dotekajo sredstva po zaključnih računih gospodarskih organizacij (prispevek za družbene investicijske sklade) ter razne takse, ki se ob začetku leta stekajo v posebne družbene sklade, po drugi strani pa je investicijska potrošnja relativno nizka. K temu momentu moramo seveda prištevati vpliv sproščenih obveznih rezerv. V prihodnjih mesecih bo vsekakor priliv v te sklade mnogo manjši, potrošnja pa večja, kar se bo negativno odrazilo na stanje bančnih sredstev.

Približno ista ugotovitev velja tudi za proračune. Pripomniti je potrebno, da so sredstva na prehodnih proračunskih računih mnogo večja kot to dopuščajo predpisi o centralnih depozitih. Ustrezna navodila so bila kasno izdana in bodo njihove posledice vidne šele v mesecu maju.

Vsa predvidevanja o višini bančnih sredstev komunalnih bank zavisijo od akcije Narodne banke, ki je s svojimi kreditnimi posli edino pooblaščená emitirati denarna sredstva. Kakšna bodo bančna sredstva v bodoče, je odvisno od višine novih kreditov, ki jih bo Narodna banka odobrila specialnim in republiškim bankam. Kljub postavljeni zvezni kreditni bilanci, je praktično nemogoče predvideti gibanje bančnih sredstev.

6. Poravnava dolgov

Po uredbi o poravnavi dolgov, zapadlih decembra 1961 so gospodarske organizacije v LRS prijavile po stanju 28. februarja 1962 neplačne terjatve, in sicer:

terjatve do kupcev	57,8 milijard din
dolgovi do dobaviteljev	36,9 milijard din
razlika	20,9 milijard din

Preko klirinškega žiro računa je bila izvršena medsebojna poravnava in to samo do višine terjatev posamezne gospodarske organizacije. Po tej poravnavi so gospodarske organizacije dobile neto razliko in sicer:

v dobro	17,5 milijard din
v breme	7,6 milijard din
razlika	9,9 milijard din

Razlika pomeni povečanje obratnih sredstev gospodarskih organizacij v LRS, ki so morale biti do tedaj krite z drugimi sredstvi.

Se nadalje je ostalo odprto vprašanje dolgovanj, ki niso bila poravnana preko klirinškega računa zaradi prenizkih terjatev gospodarskih organizacij in to: terjatve v višini 18,5 mlrd. dinarjev in dolgovanja v višini 7,8 mlrd. dinarjev. Razlika med terjatvami in dolgovanji znaša torej 10,7 mlrd. dinarjev.

Te terjatve in dolgovi morajo biti po odloku o poravnavi dolgov poravnane v gospodarstvu do 26. maja 1962 in to z angažiranjem rednih sredstev, sredstev skladov in z novimi bančnimi krediti.

S to akcijo se bodo nadalje povečala sredstva v gospodarstvu, kar bo ustvarilo kreditni potencial za odobritev novih kreditov v maksimalnem znesku 7,8 milijard din.

Prerazporeditev kreditov v posameznih komunalnih bankah se že izvaja, prerazporeditev med komunalnimi bankami pa bo izvršila Splošna gospodarska banka.

Tudi v negospodarstvu so morali vsi koristniki družbenega premoženja prijaviti svoje dolgove. Po stanju 28. februarja 1962 znašajo ti dolgovi skupaj 3,5 mlrd. din in se morajo poravnati do 30. junija 1962. leta.

Plačilo gornjih dolgov v globalu sicer ni problematično, težave pa, ki bodo eventualno nastale pri posameznih koristnikih družbenega premoženja, bo treba reševati individualno z odobravanjem začasnih kratkoročnih kreditov.

Formiranje lastnih obratnih sredstev iz dohodka gospodarskih organizacij kot tudi iz družbenih investicijskih skladov poteka zelo počasi. Prepričanje, da obratna sredstva pomenijo najučinkovitejša vlaganja v gospodarstvu, še ni povsem osvojeno. Da bi se v bodoče čim racionalneje uporabil kreditni potencial, je potrebno predvsem:

— komunalne banke naj bi v cilju svoje čim večje solventnosti svoja prosta sredstva plasirale le kot kratkoročne kredite;

– družbeni investicijski skladi naj bi pokrivali predvsem potrebe po stalnih in dolgoročnih kreditih obratnih sredstev in to predvsem tam, kjer proizvodnja že teče;

– da bi se čim boljše izkoristil razpoložljiv kreditni potencial, naj bi se v večji meri uvajal sistem depozitov na odpovedni rok;

– ker se bančna sredstva povečujejo z rastjo hranilnih vlog, je potrebno razširiti zbiranje gotovinskih sredstev prebivalstva;

– gospodarske organizacije naj bi sredstva iz čistega dohodka za leto 1961 uporabile prvenstveno za povečanje stalnih obratnih sredstev.

TRŽIŠČE

Že v letu 1961 se je ugotavljala nestabilnost na tržišču kot posledica nevsklajenosti proizvodnje in potrošnje. Zaradi omenjenega pojava je prišlo do povečanja zalog na eni strani, po drugi strani pa do neupravičenega dviga cen.

Gibanja na tržišču v letošnjem letu so razvidna iz naslednje primerjave gibanja prometa v trgovini na drobno in debelo, gibanja zalog in cen.

	Indeks januar 1962 = 100 1962			
	januar	februar	marec	april
Promet v trgovini na debelo	100	110,5	124	126
Promet v trgovini na drobno	100	111	132	138
Gibanje zalog v trgovini na debelo	100	101	102	104
Gibanje zalog v trgovini na drobno	100	99,5	105	107
Gibanje cen na drobno	100	101	104	104

Blagovni promet v trgovini na drobno po tekočih cenah se je v mesecu marcu t. l. nasproti prejšnjemu mesecu povečal za 18 %, nasproti istemu mesecu preteklega leta za 7 %, v času od januarja do marca letos pa za 12 % nasproti istemu obdobju leta 1961. V aprilu je promet v trgovini na drobno nasproti marcu narastel za okoli 15 % tako, da je skupen promet v prvih štirih mesecih letos nasproti istemu obdobju lani za 12 % nižji. Upoštevajoč dvig blagovnega indeksa cen na drobno, ki je v prvih treh mesecih tekočega leta za 10 % višji od ravni cen v prvem tromesečju lani, se je fizičen obseg blagovnega prometa v trgovini na drobno povečal za 2 %.

Blagovni promet trgovine na debelo je v mesecu marcu t. l. nasproti februarju t. l. po tekočih cenah višji za 12 %, v primerjavi z marcem 1961 za 2 %, medtem ko znaša porast v prvem tromesečju 1962 nasproti istemu časovnemu obdobju 1 %. V aprilu je promet nasproti marcu za okoli 2 % višji tako, da je skupen promet v obdobju prvih štirih mesecev letos, nasproti istemu obdobju lani za 2 % višji.

Promet v trgovini na debelo, kot je bilo že omenjeno, letos zaostaja za prometom v trgovini na drobno, vendarle pa je delež zalog blaga v trgovini na debelo letos le nekoliko nižji kot je bil lani.

Gostinstvo in turizem sta letos v prvem tromesečju dosegla za 10 % višji promet kot v istem razdobju lani. V aprilu se je promet zadržal na ravni meseca marca, zaradi česar je bil promet v celotnem razdobju od januarja do aprila le za 7 % višji kot lani.

Zmanjšanje prometa v gostinstvu in turizmu je treba pripisati manjšemu številu gostov, pa tudi manjšemu številu prenočitev na gosta. Število domačih gostov je bilo letos v prvem tromesečju za 9 % nižje kot lani, prav toliko manjše je bilo tudi število inozemskih gostov. Nočitve domačih gostov so se v tem razdobju znižale za 4 %, tujih gostov pa za 8 %. Tudi v večjih turističnih krajih kaže promet neugodne težnje, saj se je število prenočitev tujih gostov znižalo za 14 %, število domačih gostov v važnejših turističnih krajih in zdraviliščih pa se je znižalo za 9 %. Svet za turizem meni, da je vplivalo na tako gibanje zmanjšanje števila gostov iz Avstrije in Zahodne Nemčije, pomanjkanje prenočitvenih zmogljivosti v zadnjih letih v Ljubljani, zaradi česar se gostje Ljubljane izogibajo, pa tudi letošnje slabe vremenske razmere.

V aprilu se je stanje že izboljšalo, predvsem zaradi precej večjega števila tujih gostov. V važnejših turističnih krajih je bilo število prenočitev v aprilu trikrat višje kot v marcu. Tako se je število prenočitev tujih gostov v celotnem razdobju januar–april povečalo v primerjavi z istem razdobjem lani za 14 %, število prenočitev domačih gostov je bilo za 4 % nižje, število vseh nočitev pa za 2 %.

Priprave na turistično sezono, ki bi morale biti do marca že končane, niso bile zadovoljivo opravljene. Zakasnile so se zaradi neugodnih vremenskih razmer, pa tudi zaradi premajhnega prizadevanja odgovornih organizacij.

V gostinskem prometu, se je v letošnjem aprilu v primerjavi z istim mesecem lani vrednost znižala, kar je treba pripisati predvsem zvišanju prometnega davka na alkoholne pijače.

Blagovni indeks cen je bil letos v prvem tromesečju za 10 % višji kot v istem razdobju lani, nasploh pa se je vse mesece postopno dvigal. V primerjavi s februarjem so se v marcu zvišale cene kmetijskim pridelkom zaradi izteka sezone, ponekod pa se je podražilo tudi mleko in meso. Podražitev industrijskih izdelkov je predvsem posledica višjega občinskega prometnega davka, zaradi česar so se n. pr. alkoholne pijače podražile za 4 %, tekstilni izdelki in obutev, gospodinjski predmeti in poljedelsko orodje za okoli 2 %, pohištvo pa za 1 %.

V aprilu je ostal blagovni indeks cen na isti ravni kot marca. Medtem ko so se cene za živila zaradi nižjih cen vrtnin nekoliko znižale, pa so se dvignile cene za industrijske izdelke in sicer tekstilu za 2 %, pohištvu za 7 %, gospodinjskim predmetom za 1 %, higienskimi potrebščinam pa prav tako za 1 %. Razen tega so se v tem mesecu ponovno dvignile tudi cene za obrtne storitve, in sicer za 2 %.

Zaloge v trgovini

Dvig vrednosti zalog v trgovini na drobno po tekočih cenah je znašal v marcu 1962 nasproti februarju 1962 5 %, nasproti marcu 1961 pa 21 %, povprečna vrednost zalog v času I.–III. 1962 : I.–II. 1961, pa je višja za 19 % oziroma s korekturo dviga blagovnega indeksa cen na drobno za 9 %. Če primerjamo dvig vrednosti zalog v trgovini na drobno z dvigom blagovnega prometa na drobno vidimo, da so zaloge v mesecu marcu nasproti februarju letos

zaostajale za porastom blagovnega prometa, v primerjavi z marcem in prvim tromesečjem leta 1961 pa so višje.

V isti primerjavi znaša porast vrednosti zalog v trgovini na debelo po tekočih cenah 2% oziroma 10% oziroma 8% za primerjavo porasta teh zalog s porastom blagovnega prometa trgovine na debelo pa velja ista ugotovitev kot spredaj za trgovino na drobno.

Cene

Gibanje blagovnega prometa indeksa cen na drobno in važnejših skupin izdelkov je razvidno iz naslednje tabele:

	Indeks		
	$\frac{\text{IV. 1962}}{\text{III. 1962}}$	$\frac{\text{IV. 1962}}{\text{IV. 1961}}$	$\frac{\text{I-IV. 1962}}{\text{I-IV. 1961}}$
Blagovni indeks	100	111	111
Indeks industrijskih izd.	101	109	108
Indeks živil	98	116	118

Blagovni indeks cen na drobno se v mesecu aprilu nasproti predhodnemu mesecu ni spremenil. Industrijski izdelki pa so se podražili v glavnem zaradi višjega občinskega prometnega davka, ki so ga občine v letošnjem letu uvedle časovno različno t. j. da niso vse pristopile k novi višji določitvi prav s 1. januarjem t. l. temveč kasneje. Tako se je zaradi uvedbe tega davka dvignil indeks cen alkoholnih pijač za 4%, pri tekstilnih izdelkih za 2%, enako pri obutvi, predmetih za gospodinjstvo in poljedelskem orodju, pri pohištvu pa za 1%.

Iz prednjih razlogov, kakor tudi iz razlogov, navedenih v poročilu za mesec februar 1962, za lansko leto, je raven blagovnega indeksa cen v času I.-IV. 1962 : I.-IV. 1961 višja za 11%.

K nadaljnji stabilizaciji tržišča bodo brez dvoma močno vplivali ukrepi s področja cen, predvsem pa zahteva, da ostanejo cene v I. 1962 na nivoju cen decembra 1961 ter določitev marž v trgovini na debelo in drobno. Državni sekretariat za blagovni promet je skupaj s trgovinskimi zbornicami problem uvajanja marž v trgovini temeljito proučil ter določil osnovne principe, katere je posređoval gospodarskim organizacijam, pri tem pa je upošteval potrebo, da se trgovina integrira ter da naj uvajanje marž vpliva na to, da se bodo grosistična podjetja bavila tudi s prometom na malo.

PREDLOG ZAKONA

o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

1. člen

Zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiški proračun) za leto 1962 se dopolni tako, da se za 7. členom doda nov 8. člen, ki se glasi:

»Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije sme storiti ukrepe, ki so potrebni za varčevanje s proračunskimi sredstvi in znižati sredstva za posamezne namene.

Ukrepe iz prejšnjega odstavka mora Izvršni svet predložiti v poznejše soglasje Ljudski skupščini LRS«.

Sedanji 8. člen postane 9. člen.

2. člen

Ta zakon prične veljati z dnevom objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Ukrepi za stabilizacijo gospodarstva bodo vplivali na proračunske dohodke tako, da je bilo potrebno ponovno oceniti realizacijo zlasti skupnih dohodkov, ki pomenijo 91 % republiškega proračuna. Predvsem gre za spremembo pri kalkulaciji proračunskega prispevka iz osebnih dohodkov, kajti po novih ukrepih bo porast osebnih dohodkov v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih znatno nižji, kakor se je prvotno računalo.

Predvideva se, da bo zaradi omenjenih ukrepov znašal izpad skupnih dohodkov republiškega proračuna 1962. leta 1882 milijonov din.

Realneje se predvidevajo tudi posebni dohodki. Tako se n. pr. postavljajo prenešana sredstva na že dokončno znano realizacijo.

Pričakuje se, da bo republiški proračun dosegel za leto 1962 naslednjo realizacijo dohodkov:

Vrsta dohodkov	Po proračunu 1962	Po novi oceni	v milijonih Ocenjen izpadek
Skupni dohodki	18 786	16 904	— 1882
Dohodki državnih organov	80	80	—
Ostali dohodki	250	100	— 150
Prenešana sredstva	1 534	1 368	— 166
S k u p a j	20 650	18 452	— 2198
— 10 % posebna proračunska rezerva za leto 1962	1 080	888	— 192
Skupaj ocenjena razpoložljiva sredstva republiškega proračuna	19 570	17 564	— 2006

Ker mora biti proračunska potrošnja vsklajena s predvidenim dotokom dohodkov, bi bilo treba za predvideni izpad dohodkov v znesku 2006 milijonov že sedaj omejiti proračunsko potrošnjo.

Večji ali manjši porast dohodkov kakor se sedaj pričakuje, pa bi vplival tudi na proračunsko potrošnjo. Zato se predlaga, da se stvar zaenkrat ne uredi dokončno, pač pa bi se to izvršilo po potrebi z rebalansom v zadnjem četrtletju.

Da bi Izvršni svet lažje obvladoval situacijo in da bi imel možnost hitrega ukrepanja, se predlaga sprememba zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962. S to spremembo se pooblašča Izvršni svet, da sme odrediti ukrepe, ki so potrebni za pravočasno omejevanje proračunske potrošnje in spreminjati višino sredstev za posamezne namene z naknadnim soglasjem Ljudske skupščine LRS.

S tem je Izvršnemu svetu dana možnost, da izvrši potrebne omejitve proračunske potrošnje, ki bi se pri posameznih organih gibale v približno naslednjih zneskih:

	V 000
Ljudska skupščina	1 000
Izvršni svet LS LRS	12 000
Državni sekretariat za notranje zadeve	25 000
Državni sekretariat za pravosodno upravo	8 900
Državni sekretariat za finance	6 700
Državni sekretariat za blagovni promet	1 100
Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo	300
Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve	9 039
Sekretariat IS za industrijo in obrt	3 500
Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo	2 000
Sekretariat IS za promet	300
Sekretariat IS za občo upravo	1 000
Sekretariat IS za narodno obrambo	5 600
Sekretariat IS za informacije	16 100
Geodetska uprava	10 000
Republiški sanitarni inšpektorat	300
Zavod za gospodarsko planiranje	1 000
Zavod LRS za statistiko	900
Sekretariat sveta za šolstvo	5 600
Sekretariat sveta za kulturo in prosveto ter sveta za znanost	5 000
Sekretariat sveta za zdravstvo	1 150
Sekretariat sveta za socialno varstvo	950
Hidrometeorološki zavod	2 000
Javno pravobranilstvo	100
Javno tožilstvo	500
Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme:	
Ljudska skupščina, Izvršni svet in ostali organi	10 000
Državni sekretariat za notranje zadeve	15 000
organi pravosodja	6 890
Hidrometeorološki zavod	2 110
S k u p a j	164 039

Pri republiških organih je predvidena omejitev potrošnje le pri materialnih izdatkih in izdatkih za investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme.

2. Dotacije samostojnim zavodom

Pri dotacijah samostojnim zavodom se predvideva omejitev predvsem na osnovi danes že poznanih finančnih rezultatov, ki so jih zavodi dosegli v letu 1961 in na osnovi primerjave potrošnje v I. tromesečju 1962 nasproti finančnim načrtom za leto 1962.

Večje omejitve so predvidene pri zavodih, ki so v letu 1961 dosegli večje presežke dohodkov.

Predvidene omejitve po skupinah zavodov so naslednje:

V 000

Skupina zavodov	Dotacije		
	proračun 1962	nova kalkulacija	predvidena omejitev
Prosvetni zavodi	83 936	79 436	4 500
Znanstveno raziskovalni zavodi	268 932	258 932	10 000
Kulturni zavodi	260 965	500 465	60 500
Zdravstveni zavodi	201 500	154 500	47 000
Ostali zavodi	100 774	89 774	11 000
Skupaj	1 216 107	1 083 107	133 000

3. Dotacije družbenim organizacijam

Omejitve bi znašale 120 milijonov din. Vkljub omejitvam pa so dotacije družbenim organizacijam za 156 milijonov oziroma za 25 % večje kot v letu 1961. (Omejitev 20 milijonov din je vključena pod 1.)

4. Dotacije skladom

Predvideva se omejitev po naslednji tabeli:

V 000 din

Sklad	Dotacije		
	Proračun 1962	Nova kalkulacija	Predvidena omejitev
Sklad LRS za pospeševanje kmetijstva	300 000	180 000	120 000
Cestni sklad LRS	2 493 000	2 223 000	270 000
Sklad Borisa Kidriča	800 000	670 000	130 000
Prešernov sklad	9 000	8 000	1 000
Sklad LRS za šolstvo	3 350 000	3 100 000	250 000
Sklad LRS za negospodarske investicije	2 500 000	1 860 000	640 000
Skupaj	9 452 000	8 041 000	1 411 000

Pri določitvi višine omejitev dotacij republiškim skladom je treba upoštevati priporočilo ZIS, na osnovi katerega je Izvršni svet LRS že odložil gradnjo upravne zgradbe za republiške organe. Zato je tudi možna največja omejitev dotacije pri skladu LRS za negospodarske investicije.

5. Sredstva za plače

Od odobrenih »sredstev za plače« v znesku 890 milijonov din je predvideno za omejitev 97,961 tisoč din. Omejitev predstavlja prihranek zaradi predvidenega znižanja.

6. Proračunska rezerva

Pri proračunski rezervi se predvideva omejitev 100 milijonov din.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na skupni seji z odborom za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962.

Odbor se s predlogom zakona strinja in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Štefko Lorbek.

Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 7. junija 1962.

Poročevalec:

inž. Štefka Lorbek l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije je na skupni seji z odborom za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije dne 7. junija 1962 obravnaval in sprejel brez sprememb predlog zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962. Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Rebernika.
Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 7. junija 1962.

Poročevalec:
Stane Rebernik l. r.

Predsednik:
Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije
(republiškega proračuna) za leto 1962**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962 in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:
Lado Božič l. r.

Predsednik:
dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije
(republiškega proračuna) za leto 1962**

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962.

Odbor je v načelni obravnavi ugotovil, da je predlog zakona v skladu z našim pravnim sistemom.

V razpravi o podrobnostih odbor k predlogu zakona ni imel predlogov za spremembe in dopolnitve in predlaga zato Zboru proizvajalcev, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:
Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:
Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA**o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih
v Ljudski republiki Sloveniji**

1. člen

Državni sekretariat za blagovni promet se preosnuje v Sekretariat Izvršnega sveta za trgovino, gostinstvo in turizem.

2. člen

Ustanovi se Sekretariat Izvršnega sveta za proračun in občo upravo. Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo se odpravi.

3. člen

Ustanovi se Sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo.

Sekretariat LRS za kulturo, prosveto in znanost se preimenuje v Sekretariat LRS za kulturo in prosveto.

4. člen

V zakonu o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, 13-45/56, 34-170/58, 9-90/61) se spremenita in dopolnita 4. in 15. člen tako:

1. V 4. členu se za 4. alineo doda nova alinea, ki se glasi: »Sekretariat za trgovino, gostinstvo in turizem«; zadnja alinea se spremeni tako, da se glasi: Sekretariat za proračun in občo upravo«.

2. V 15. členu se za drugo alineo doda nova tretja alinea, ki se glasi: »Sekretariat za raziskovalno delo in visoko šolstvo«.

Sedanja 3. in 4. alinea 15. člena postaneta 4. in 5. alinea.

5. člen

22. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Državni sekretariat za finance spremlja finančno izvrševanje republiškega družbenega plana in opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju finančnih obveznosti gospodarskih in drugih organizacij in državljanov nasproti družbeni skupnosti ter dohodkov družbenih skladov; na področju kreditov (kratkoročnih in dolgoročnih); na področju izvajanja predpisov o finančnem, računovodskem in materialnem poslovanju državnih organov, zavodov in skladov, izvajanja predpisov o kreditnem sistemu, bankah ter o zavarovanju oseb in premoženja; na področju plačilne bilance s stališča uresničevanja razmerij, določenih z zveznim in republiškim družbenim planom in z drugimi zveznimi in republiški predpisi; na področju plačilnega in deviznega prometa s tujino in republiške devizne rezerve; na področju premoženjskih razmerij glede zemljišč ter evidence in varstva splošnega ljudskega premoženja (agrarna reforma in kolonizacija, razlastitev, nacionalizacija, zaplemba, zemljiški sklad in promet z zemljišči in stavbami).

Državni sekretariat za finance opravlja nasproti Geodetski upravi pravice in dolžnosti, ki so določene s 43. členom zakona o državni upravi.«

6. člen

Sekretariat za raziskovalno delo in visoko šolstvo opravlja upravne in strokovne zadeve iz 19. člena zakona na področju raziskovalnega dela in visokega šolstva.

7. člen

28. člen zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji se spremeni tako, da se glasi:

Sekretariat za splošne gospodarske zadeve zbira in obdeluje podatke o gospodarstvu kot celoti; daje Izvršnemu svetu občasne analize in poročila o gibanju gospodarstva; opravlja upravne zadeve s področja izvajanja predpisov o gospodarskem sistemu, izvajanja gospodarskih in upravnih ukrepov na tržišču, s področja zagotavljanja rezerv in s področja cen; proučuje vprašanja gospodarskega sistema ter spremlja delovanje gospodarskega sistema in tekoče gospodarske politike; daje Izvršnemu svetu predloge o teh vprašanjih ter mnenje o predlogih in ukrepih, ki se nanašajo na gospodarstvo kot celoto.

Sekretariat za splošne gospodarske zadeve izvršuje nasproti Direkciji rezerv v Ljudski republiki Sloveniji pravice in dolžnosti, ki so določene v 43. členu zakona o državni upravi.«

8. člen

Za 30. členom zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji se doda nov 31. člen, ki se glasi:

»Sekretariat za trgovino, gostinstvo in turizem spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju trgovine, gostinstva, in turizma; opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na teh področjih; skrbi za izvajanje predpisov o organiziranju trgovine, gostinstva in turizma ter za izvajanje ukrepov za pospeševanje teh delavnosti; opravlja upravne zadeve na področju inšpekcije tržišča, kolikor zadeve s teh področij niso dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

V sestavu Sekretariata za trgovino, gostinstvo in turizem je Republiški tržni inšpektorat.«

9. člen

35. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Sekretariat za proračun in občo upravo opravlja upravne zadeve na področju pripravljania in izvrševanja republiškega proračuna, kontrolo izvrševanja republiškega proračuna ter proračunsko-računovodskega in materialnega poslovanja republiških državnih organov, zavodov in družbenih skladov; na področju službenih razmerij, strokovne izobrazbe uslužbencev državnih organov in zavodov ter sistemizacije; zboljšanja državne uprave in administrativnega poslovanja; opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki ne spadajo v področje kakšnega drugega upravnega organa.

Sekretariat za proračun in občo upravo opravlja nasproti Hidrometeorološkemu zavodu pravice in dolžnosti, ki so določene s 46. členom zakona o državni upravi.«

10. člen

Iz dosedanje pristojnosti Sekretariata za občo upravo se prenesejo v pristojnost Sekretariata za zakonodajo in organizacijo upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju pripravljanja predpisov o organizaciji republiških organov in zavodov ter upravnih organov in zavodov ljudskih odborov.

11. člen

36. člen zakona se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Zavod LRS za gospodarsko planiranje proučuje stanje in razvoj gospodarstva, izdeluje republiške družbene plane, spremlja in analizira izvrševanje teh planov, zbira in obdeluje podatke o njihovem izvrševanju; daje Izvršnemu svetu predloge ukrepov za izvrševanje republiškega plana ter mnenje o predlogih in ukrepih, ki se nanašajo na izvrševanje republiškega družbenega plana; izvršuje druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki zadevajo izdelovanje družbenih planov in metode planiranja.«

12. člen

Izvršni svet se pooblašča, da posamezne zadeve, ki so mu dane z dosedanjimi republiški zakoni, ter pooblastilo za izdajo predpisov za izvrševanje posameznih določb dosedanjih republiških zakonov prenese na republiške upravne organe.

13. člen

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zakon o preosnovanju Sekretariata Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za blagovni promet v Državni sekretariat za blagovni promet LRS (Uradni list LRS, št. 17-18/58).

14. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Zvezna ljudska skupščina je na zadnjem zasedanju sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zveznih upravnih organih. Nekaterе druge spremembe v zvezni upravi so bile oziroma bodo izvršene z aktom Zveznega izvršnega sveta.

Glede na te spremembe je zaradi ustrezne vskladitve z organizacijo zvezne uprave potrebno izvršiti delno reorganizacijo oziroma izpopolnitev tudi v republiški upravi.

Državni sekretariat za blagovni promet naj bi se preosnoval v Sekretariat Izvršnega sveta za trgovino, gostinstvo in turizem, ki bi prevzel pretežni del nalog dosedanjega Državnega sekretariata za blagovni promet. Tistj del njegovih nalog, ki zadevajo več gospodarskih panog ali vse gospodarske panoge (rezerve in cene), naj bi pa prevzel Sekretariat za splošne gospodarske zadeve.

Da bi se vse naloge v zvezi z republiškim družbenim planom, ki so bile dozdej porazdeljene med Sekretariatom za splošne gospodarske zadeve in med Zavodom LRS za gospodarsko planiranje, osredotočile pri enem organu, naj bi se po predlogu zakona te zadeve izločile iz področja Sekretariata za splošne gospodarske zadeve in s temi nalogami ustrezno razširilo delovno področje Zavoda LRS za gospodarsko planiranje.

Da bi se moglo delo Državnega sekretariata za finance koncentrirati na splošne finančne probleme, je treba zadeve pripravljanja, izvrševanja in kontrole nad izvrševanjem republiškega proračuna izločiti iz področja Državnega sekretariata za finance in ustanoviti nov Sekretariat IS za proračun in občo upravo, ki bo poleg proračunskih zadev prevzel tudi pretežni del nalog iz področja sedanjega Sekretariata IS za občo upravo, ki se hkrati odpravi. Iz delovnega področja sedanjega Sekretariata IS za občo upravo pa preidejo na Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo upravne zadeve s področja pripravljanja predpisov o organizaciji republiških organov in zavodov ter občinskih in okrajnih upravnih organov in zavodov.

Ustanovitev novega Sekretariata za raziskovalno delo in visoko šolstvo je potrebna prvič zato, ker je delo Sveta za znanost zelo naraslo in je zato potrebno, da ima ta Svet svoj upravni in strokovni aparat, in drugič zato, ker za področje visokega šolstva doslej ni bilo republiškega upravnega organa. Za nekatere visokošolske zavode so opravili upravne naloge resorni organi (sekretariati za zdravstvo, za kulturo in prosveto, za socialno varstvo, za občo upravo). Z razširitvijo visokega šolstva so se upravne in strokovne naloge zelo pomnožile in je potrebno, da je za celotno področje šolstva odgovoren poseben upravni organ.

Da bi se lahko delo Izvršnega sveta koncentriralo na izvrševanje njegove politično-izvršilne funkcije, je zaradi razbremenitve Izvršnega sveta in okrepitve položaja upravnih organov v 11. členu predloga določba, da lahko Izvršni svet posamezne zadeve, ki so mu bile dane z dosedanjimi zakoni, prenese na upravne organe.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih
v Ljudski republiki Sloveniji**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji in ga sprejel brez sprememb.

Odbor se je v celoti strinjal s predlagano reorganizacijo upravnih organov, kakor tudi z dopolnitvijo, ki jo predlaga k 6. členu zakonodajni odbor, zato predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Martina Koširja.

Št. 021-2/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Martin Košir l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih
v Ljudski republiki Sloveniji**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu sprejel.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednjo spremembo:

6. člen: v drugi vrsti naj se za besedo »zakona« dodajo še besede »o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedeno dopolnitvijo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 021-2/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Franco Belšak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA**o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani****1. člen**

Višja šola za medicinske sestre, Višja šola za fizioterapevte in Višja šola za rentgenske pomočnike, ki so bile ustanovljene z zakonom o ustanovitvi višjih zdravstvenih šol (Uradni list LRS, št. 26-93/54), se združijo v Višjo šolo za zdravstvene delavce (v nadaljnjem besedilu: višja šola).

Sedež vije šole je v Ljubljani.

2. člen

Naloga višje šole za zdravstvene delavce je, da vzgaja in izobražuje zdravstvene delavce za delo v zdravstvenih zavodih ter v prosvetnih, socialnih in drugih zavodih in organizacijah na delovnih mestih, za katera se zahteva višja zdravstvena izobrazba.

Višja šola za zdravstvene delavce organizira in izvaja pouk za strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev.

3. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije imenuje začasni svet višje šole za čas, dokler ne bodo v skladu s statutom višje šole organizirani organi vodstva višje šole.

Začasni svet višje šole izvršuje vse pravice in dolžnosti, ki jih imajo po zakonu o visokem šolstvu v LR Sloveniji organi visokošolskega zavoda.

Da se zagotovi začetek rednega dela višje šole, lahko začasni svet višje šole ureja začasno tudi vprašanja, ki bi morala biti urejena s statutom višje šole.

4. člen

Višja šola začne s poukom v šolskem letu 1962/63.

5. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zakon o ustanovitvi višjih zdravstvenih šol (Uradni list LRS, št. 26-93/54).

OBRAZLOŽITEV**I.**

Z zakonom o ustanovitvi višjih zdravstvenih šol (Uradni list LRS, št. 26-93/54) so bile v Ljubljani ustanovljene tri višje zdravstvene šole: višja šola za medicinske sestre, višja šola za fizioterapevte in višja šola za rentgenske tehničke. Te šole vzgajajo in izobražujejo zdravstvene delavce za ustrezno delo na delovnih mestih, za katera je potrebna višja izobrazba. Osnutek predloga zakona o višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani ne predvideva ustanovitve

novega visokošolskega zavoda, temveč le združitve obstoječih višjih zdravstvenih šol v enoten visokošolski zavod.

Združitve višjih zdravstvenih šol v enoten zavod naj bi zagotovila enotno uporabo načel za vzgajanje in izobraževanje zdravstvenih delavcev z višjo izobrazbo; racionalno zaposlovanje zdravstvenega predavateljskega kadra; smotrnejšo uporabo učnih in drugih pripomočkov ter poenostavitev oziroma združitve upravnih tehničnih in pomožnih služb. Združitve je potrebna deloma tudi zaradi tega, ker sta višja šola za fizioterapevte in višja šola za rentgenske pomočnike manjša visokošolska zavoda ter vpisujeta študente običajno vsako drugo leto, čeprav se potreba po teh kadrih ni zmanjšala.

Ustanovitev enotne šole za zdravstvene delavce bo tudi omogočila hitrejšo in racionalnejšo ustanavljanje še drugih oddelkov za vzgajanje in izobraževanje zdravstvenih delavcev za delo na delovnih mestih, za katera je potrebna višja zdravstvena izobrazba, zlasti se že sedaj kaže potreba po delovnih terapijah in sanitarnih tehnikah. Po potrebi bo višja šola ustanovila še druge oddelke za vzgajanje in izobraževanje zdravstvenih delavcev z višjo zdravstveno izobrazbo. Za ustanavljanje takih oddelkov bo v formalnem pogledu potrebno spremeniti in dopolniti le statut višje šole, ne pa izdelati zakon, kar bi bilo treba, če bi se taki oddelki ustanavljali kot samostojne višje šole.

II.

Sedanje stanje višjih šol je naslednje:

1. Višja šola za medicinske sestre v Ljubljani (Trg revolucije 18), je bila ustanovljena v šolskem letu 1951/52. Šolanje traja tri leta. Šola vpisuje vsako leto. Kapaciteta šole je 160 rednih in 20 izrednih študentov. Do sedaj je šola absolviralo 404 medicinskih sester. Večina absolventk je zaposlenih v LR Sloveniji na ustreznih delovnih mestih.

Na šoli je zaposleno 11 stalnih in 29 honbrarnih učiteljev in drugega učnega osebja. Na posameznih učnih bazah (zdravstvenih zavodih), kjer šola nima lastnega kadra, so za nadzorstvo praktičnega pouka in vodstvo seminarjev zaposleni honorarni inštruktorji iz vrst zdravstvenih delavcev.

Finančni načrt šole znaša 29 000 000 din.

2. Višja šola za rentgenske pomočnike v Ljubljani (Trubarjeva cesta 82), je bila ustanovljena v šolskem letu 1951/52. Šolanje traja dve leti. Zaradi tesnih in neprimernih šolskih prostorov vpisuje le vsako drugo leto. Na šoli je 29 študentov. Doslej je šola absolviralo 124 rentgenskih tehnikov.

Šola nima nobenega stalnega uslužbenca. Tudi ravnatelj šole je honorarni uslužbenec.

Finančni plan znaša 4 792 000 din.

3. Višja šola za fizioterapevte v Ljubljani (Linhartova cesta 51), je bila ustanovljena v šolskem letu 1950/51. Šolanje traja dve leti. Zaradi zelo omejenih šolskih prostorov vpisuje šola študente le vsako drugo leto. V šoli je 39 študentov. Do sedaj je končalo šolanje 141 fizioterapevtov.

Šola ima v najemu opremljene učilnice in pisarno v prostorih Zavoda LRS za rehabilitacijo invalidov. Šolo vodi honorarni ravnatelj zdravnik-ortoped. Šola ima le enega stalnega učitelja, ki opravlja tudi tajniške posle šole.

Finančni načrt šole znaša 6 000 000 din.

III

S sprejetjem predlaganega zakona bo podan pravni okvir za enotno višjo šolo za zdravstvene delavce. Vsebinska vprašanja: kakšna bo notranja organizacija šole, kakšne profile strokovnih kadrov bo šola izobraževala in kakšen obseg pedagoške dejavnosti bo imela šola, bodo urejena s statutom šole, ki ga potrdi Izvršni svet.

Svojo pedagoško dejavnost bo šola v letu 1962 izvajala v okviru sredstev, ki so dosedanjim trem šolam že zagotovljena in ki znašajo skupaj 39 792 000 din. Z izobraževanjem novih profilov bo šola v šolskem letu 1962/63 pričela le, če bo z racionalizacijo uprave in pouka prištedila znotraj navedene vsote potrebna sredstva.

Šola bi za opravljanje svojih nalog uporabljala v prvi fazi sedanje prostore Višje šole za fizioterapevte v Zavodu LRS za rehabilitacijo invalidov, dočim bi se prostori dosedanje Višje šole za rentgenske pomočnike v Trubarjevi ulici opustili.

V zvezi s predlaganim zakonom se za razvoj šole v letu 1962 ne postavljajo nobene nove finančne zahteve iz republiških sredstev. Nadaljnji razvoj šole v prihodnjih letih pa bo odvisen od potreb po zdravstvenih kadrih z višjo izobrazbo in od družbenih sredstev, ki bodo za to na razpolago.

Osnutek predloga zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani je vsklajen z določbami zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 39-229/60). Osnutek obsega le pet členov, ki vsebujejo določbe o združitvi, o nalogah, o začasnem šolskem svetu, o pričetku dela ter o uveljavitvi zakona in prenehanju veljave zakona o ustanovitvi višjih zdravstvenih šol (Uradni list LRS, št. 26-93/54). Z aktom o ustanovitvi visokošolskega zavoda namreč ni potrebno predpisovati podrobnih določb o delu in organizaciji, ker se to ureja s statutom visokošolskega zavoda.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 6. junija 1962 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani.

S predlaganim zakonom se združujejo Višja šola za medicinske sestre, Višja šola za fizioterapevte in Višja šola za rentgenske pomočnike v enoten višji šolski zavod. Odbor je ugotovil, da je taka združitev umestna in se pridružuje razlogom, ki jih predlagatelj navaja v pismeni obrazložitvi k zakonskemu predlogu, da se namreč z združitvijo višjih zdravstvenih šol v enoten zavod zagotavlja enotna uporaba načel za vzgajanje in izobraževanje zdravstvenih delavcev z višjo izobrazbo; da se omogoča racionalno zaposlovanje zdravstvenega predavateljskega kadra; da se zagotavlja smotnejša uporaba učnih

in drugih pripomočkov ter poenostavitev oziroma združitvev upravnih, tehničnih in pomožnih služb.

Ob taki organizaciji enotnega šolskega zavoda za zdravstvene delavce z višjo šolsko izobrazbo se odpira možnost za znižanje finančnih stroškov ter pot za nadaljnje izvajanje šolske reforme.

V razpravi o podrobnostih odbor k predlogu zakona ni imel pripomb ter zato predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Šušteršiča.

Št. 61-2/62.

Ljubljana, dne 6. junija 1962.

Poročevalec:

Franc Šušteršič l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora je na seji dne 7. junija 1962 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani in ga po krajši razpravi soglasno sprejel.

Odbor se je v celoti strinjal z razlogi za združitev dosedanjih treh šol in poudaril, da bo z združitvijo podana večja možnost za kvalitetnejši razvoj tega šolstva, kakor tudi za odpiranje novih oddelkov za vzgajanje in izobraževanje zdravstvenih delavcev. V praksi obstoja velika potreba po sanitarnih tehnikih, zato naj bi višja šola v doglednem času odprla oddelek za višje sanitarne tehnike.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Martina Zakonjška.

Št. 61-2/62.

Ljubljana, dne 7. junija 1962.

Poročevalec:

Martin Zakonjšek l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani

Odbor za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani in ga sprejel brez sprememb.

Odbor je obravnaval predvsem določila 3. člena, ki določa, da imenuje Izvršni svet začasni družbeno upravni organ, s katerim bo določen način volitev družbenega organa. Odbor se je s temi določili v celoti strinjal.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Vrhovca.

Št. 61-2/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Stane Vrhovec l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunciča.

Št. 61-2/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Stane Nuncič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ODLOKA

o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Na podlagi 3. točke 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 9. junija 1962 sprejela

ODLOK

o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

I.

Upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev, ki so bili izvoljeni v l. 1960, se podaljša mandat dotle, da bodo na podlagi nove zakonske ureditve o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja izvoljeni novi organi upravljanja teh skladov.

II.

Ta odlok začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Na podlagi zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev (Uradni list LRS, št. 38/59 in 30/61) in uredbe o postopku pri volitvi članov, ki jih volijo kmetijski proizvajalci v upravni odbor sklada za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev (Uradni list LRS, št. 10/60), so bile opravljene prve volitve članov upravnih odborov skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev v maju do vključno oktobra meseca leta 1960. Po 36. členu zakona traja mandatna doba upravnih odborov dve leti. Ker so bili prvi upravni odbori okrajnih skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev izvoljeni že maja in junija 1960, bi tem upravnim odborom že potekel mandat in bi morali biti takoj izvoljeni novi upravni odbori skladov.

Novi zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, ki je bil sprejet na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine, bistveno drugače ureja materijo upravljanja skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev in volitev članov v organe teh skladov. Zato ne bi bilo primerno izvesti novih volitev v okrajne sklade po prejšnjih predpisih, ker bi bilo v takem primeru potrebno po uveljavitvi novega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja izvršiti še enkrat volitve v skladu s predpisi novega zakona.

Da bi v letošnjem letu odpadle dvakratne volitve upravnih odborov okrajnih skladov, kar bi bilo zvezano z velikimi stroški, je umestno, da se podaljša mandatna doba sedanjim upravnim odborom skladov do izvedbe volitev po novih predpisih.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

**k predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov
za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev**

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora je na seji dne 7. junija 1962 obravnaval predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev in ga sprejel brez sprememb.

Odbor se je v celoti strinjal s predlagano utemeljitvijo, da se podaljša mandat dosedanjim upravnim odborom, ker novi zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja prinaša več sprememb tako glede mandatne dobe kakor tudi glede načina volitev.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Karla Šterbana.

Št. 030-1/62.

Ljubljana, dne 7. junija. 1962.

Poročevalec:
Karel Šterban l. r.

Predsednik:
Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov
za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Stanka Brečka.

Št. 030-1/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:
Stanko Brečko l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za vprašanja dela
in socialnega zavarovanja

POROČILO

**k predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov
za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev**

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev je na seji dne 7. junija 1962 obravnaval predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Zbor proizvajalcev sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Stanka Kuntuja.

Št. 030-1/62.

Ljubljana, dne 7. junija 1962.

Poročevalec:

Stanko Kuntu l. r.

Predsednik:

Franc Belšak l. r.

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov
za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 030-1/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov
za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev**

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Odbor je ugotovil, da je podaljšanje mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev umestno glede na novo pravno ureditev organizacije in financiranja socialnega zavarovanja. Ker v razpravi o podrobnostih k predlogu odloka ni imel pripomb, predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 030-1/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

**o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja
proračunskega prispevka iz osebne dohodka delavcev, ki pripada Ljudski
republiki Sloveniji za leto 1962**

Na podlagi 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije ter drugega in tretjega odstavka 11. člena zakona o proračunskem prispevku iz osebne dohodka delavcev (Uradni list FLRJ, št. 17/61, 44/61 in 52/61) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 9 junija 1962 sprejela

ODLOK

o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebne dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962.

I.

Invalidske učne delavnice za gluho mladino se za leto 1962 popolnoma oprosti plačevanja tistega dela proračunskega prispevka iz osebne dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji.

II.

Invalidske učne delavnice za gluho mladino vložijo oproščeni del proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev v svoj poslovni sklad.

III.

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«, uporabljaja pa se od 1. januarja 1962.

OBRAZLOŽITEV

Učne delavnice zavoda za gluho mladino v Ljubljani so predložile zahtevek za oprostitev tistega dela proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada LR Sloveniji.

Učne delavnice zavoda za gluho mladino imajo status samostojnega zavoda in poslujejo po načelih, ki veljajo za gospodarske organizacije. Naloga učnih delavnic je izvežbati gluhe učence z osnovnošolsko izobrazbo za določene poklice, da postanejo koristni člani človeške družbe in da se lahko z delom sami preživljajo. Glede na navedeni namen se učne delavnice zavoda za gluho mladino štejejo po posebni odločbi Sveta za socialno varstvo LRS za invalidske delavnice za poklicno rehabilitacijo in zaposlitev invalidov in kot take že uživajo nekatere ugodnosti. Tako n. pr. so po 59. členu pravilnika o invalidskih delavnicah (Ur l. FLRJ, St. 3/61) deloma oproščene obresti od poslovnega sklada; obračunani prispevek iz dohodka pa smejo razporediti v svoj sklad.

V šestih delavnicah, ki so razmeščene po vsem mestu in je zato treba plačati visoke najemnine, je zaposlenih 124 oseb, od tega 79 gluhih — invalidov, ki delajo kot kvalificirani delavci na poklicni rehabilitaciji.

Finančni uspeh v letu 1961 je bil takle:

celotni dohodek	84 980 000 din
materialni in drugi stroški	46 800 000 din
doseženi dohodek	38 180 000 din
za osebne dohodke porabljeno	33 300 000 din
ostanek porabljen za sklade	4 880 000 din

Od izplačanih osebnih dohodkov v letu 1961 so učne delavnice plačale 3 740 000 dinarjev proračunskega prispevka, od katerega je pripadlo Ljudski republiki Sloveniji (po odbitku 10 % za šolstvo) 35 % ali okroglo 1 200 000 dinarjev. Približno toliko bi znašal tudi delež republike, ki bi ga odstopila učnim delavnicam v letu 1962.

Sredstva odstopljenega deleža na proračunskem prispevku nameravajo učne delavnice porabiti za gradnjo lastnih delavnic.

Na podlagi gornjega prikaza menimo, da so podani pogoji za odstop dela proračunskega prispevka, ki pripada LRS, s tem, da učne delavnice odstopljeni del vložijo v svoj poslovni sklad.

Po drugem in tretjem odstavku 11. člena zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev (Uradni list FLRJ, št. 17/61, 44/61 in 52/61) lahko določi republiška ljudska skupščina s svojim odlokom, da so gospodarske organizacije posameznih dejavnosti popolnoma ali delno oproščene plačevanja dela proračunskega prispevka iz osebnega dohodka, ki pripada republiku. Po besedilu 11. člena navedenega zakona torej republiška ljudska skupščina ne more oprostiti plačevanja omenjenega prispevka posamezno gospodarsko organizacijo (mišljeni so tudi zavodi, ki po načelih gospodarskega poslovanja redno in trajno ustvarjajo dohodek), temveč lahko tako ugodnost prizna le organizacijam (zavodom) iste dejavnosti. Da pa bi se le priznala oprostitev dela proračunskega prispevka, ki pripada LRS, tudi samostojnemu zavodu »Učne delavnice zavoda za gluho mladino«, Ljubljana, je osnutek predloga odloka stiliziran tako, da velja oprostitev za vse invalidske učne delavnice za gluho mladino, dejansko pa bo zajela le delavnice omenjenega zavoda, ker drugih takih delavnic ni na območju LR Slovenije.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 7. junija 1962 obravnaval predlog odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962.

Odbor se je strinjal z razlogi, ki jih predlagatelj navaja v pisnem obrazložitvi k predlogu odloka; gre pa za sorazmerno manjša sredstva, ki ne bodo imela posebnega vpliva na finančni položaj republiškega proračuna.

V razpravi o podrobnostih odbor k besedilu odloka ni imel pripomb in predlaga zato Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Marolta. Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 7. junija 1962.

Poročevalec:
Jože Marolt l. r.

Podpredsednik:
France Popit l. r.

LJUĐSKA SKUPŠČINA
LJUĐSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 7. junija 1962 obravnaval predlog odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskih prispevkov iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962 in ga soglasno sprejel brez sprememb ali dopolnitev.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Henrika Cigoja.

Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 7. junija 1962.

Poročevalec:

Henrik Cigoj l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUĐSKA SKUPŠČINA
LJUĐSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962 in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor predlog odloka sprejme. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Trevena.

Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Franc Treven l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962.

Odbor je v načelni razpravi ugotovil, da se ljudska republika lahko odpove tistemu delu proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada njenemu proračunu, če s tem oprosti plačevanja vse gospodarske organizacije določene dejavnosti. Oba ta dva pogoja sta izpolnjena in je na ta način predlog odloka v skladu z našim pravnim sistemom.

Ker odbor v razpravi o podrobnostih k predlogu odloka ni imel pripomb, predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.

Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

Janez Lesjak l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG SKLEPA

o izvolitvi člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije, ki ga izvoli Ljudska skupščina LRS

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s tretjim odstavkom 88. člena zakona o odvetništvu (Uradni list FLRJ, št. 15-162/57) in I. točko odloka o določitvi števila članov sveta Odvetniške zbornice Slovenije (Uradni list LRS, št. 25-122/57) je bil na seji Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS dne 9. junija 1962 na izpraznjeno mesto člana sveta za člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije

izvoljen

Mirko Zlender, predsednik Občinskega ljudskega odbora. Maribor-Center v Mariboru.

OBRAZLOŽITEV

Republiški zbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 24. junija 1960 izvolil za triletno mandatno dobo člane sveta Odvetniške zbornice, med njimi tudi Mirka Hočevarja, pomočnika republiškega sekretarja za splošne gospodarske zadeve, ki je v letu 1961 umrl.

Zato je potrebno, da Republiški zbor Ljudske skupščine LRS v smislu določbe tretjega odstavka 88. člena Zakona o odvetništvu (Uradni list FLRJ, št. 15-162/57) izvoli na izpraznjeno mesto drugega člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije.

Za člana sveta navedene zbornice je predlagan Mirko Žlender, predsednik Občinskega ljudskega odbora Maribor-Center.

Mirko Žlender, roj. 21. oktobra 1924 v Bučkovcih, je diplomiral na Pravni fakulteti v Ljubljani leta 1950 ter v letu 1955 opravil odvetniški izpit.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu sklepa o izvolitvi člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije,
ki ga izvoli Ljudska skupščina LRS**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog sklepa o izvolitvi člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije, ki ga izvoli Ljudska skupščina LRS in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog sklepa. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Alfonza Grmeka.

Št. 023-4/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:
Alfonz Grmek l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

Ljudski poslanec Anton Peternelj, izvoljen v 40. volilnem okraju na območju okraju Kranj je 1. januarja 1962 sprejel službo v državni upravi in mu je po 5. točki 173. člena zakona o pravicah, dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji prenehal mandat. Na izpraznjeno poslansko mesto niso bile zaradi določbe 2. odstavka 181. člena citiranega volivnega zakona odrejene nadomestne volitve, ker je do izteka mandatne dobe bilo manj kot 6 mesecev. Po sprejetju odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS zaradi sprejetja nove ustave — najdalj za eno leto — je treba po določilih zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji opraviti nadomestne volitve, ki jih odredi Republiški zbor. Zato mandatno-imunitetni odbor predlaga, naj Republiški zbor Ljudske skupščine LRS odredi v 40. volilnem okraju nadomestne volitve.

Ljudski poslanec dr. Marijan Dermastia je z dopisom z dne 22. maja 1962 kot poslanec 71. volilnega okraja v območju okraja Ljubljana prosil, da se ga razreši mandata ljudskega poslanca. Po 4. točki 173. člena že navedenega volivnega zakona stopi odpoved v veljavo in mandat preneha, ko pristojni dom odpoved sprejme. Odbor se je strinjal z odpovedjo, ki jo daje ljudski poslanec dr. Marijan Dermastia in predlaga Republiškem zboru, da to odpoved sprejme.

Glede na to predlaga odbor, da Republiški zbor sprejme naslednji sklep:

»Na podlagi prvega odstavka 182. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v LR Sloveniji (Uradni list LRS št. 43-188/57) je Republiški zbor Ljudske skupščine LR Slovenije na svoji seji dne 9. junija 1962 sprejel naslednji

sklep:

Zaradi izpraznitve poslanskih mest se odredijo nadomestne volitve v 40. in 71. volilnem okraju.

Nadomestne volitve razpiše republiška volilna komisija.«

Ljubljana, dne 7. junija 1962.

Št. 06/B-2/62.

Poročevalec:

Milan Frančeškin l. r.

Predsednik:

Humbert Gačnik l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS

Ljudski poslanec Mirko Lorger, ki je bil izvoljen v 50. volilnem okraju v proizvodni skupini industrije, trgovine in obrti na območju okraja Maribor, je umrl dne 3. novembra 1961. Nadomestne volitve niso bile odredene, ker se po drugem odstavku 181. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji na izpraznjeno mesto poslanca ne izvoli nov poslanec, če od časa, za katerega je bila ljudska skupščina izvoljena, ni ostalo več kot 6 mesecev, sedanji ljudski skupščini pa bi potekla 4-letna mandatna doba, če je ne bi podaljšali 10. aprila 1962. Ker pa se je mandat Ljudske skupščine LRS podaljšal, je mandatno-imunitetni odbor na seji dne 8. junija obravnaval odreditev nadomestnih volitev za umrlim poslancem.

Po 182. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji odredi nadomestne volitve zbor v katerem je bilo izpraznjeno poslansko mesto. Zato predlaga mandatno-imunitetni odbor Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da sprejme naslednji sklep:

Na podlagi prvega odstavka 182. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v LR Sloveniji (Uradni list LRS št. 43-188/57) je Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije na svoji seji dne 9. junija 1962 sprejel

sklep

Zaradi izpraznitve poslanskega mesta v Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS v skupini industrije, trgovine in obrti se odredijo nadomestne volitve v 50. volilnem okraju.

Nadomestne volitve razpiše Republiška volilna komisija.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Milko Jovan.

Št. 06/C-3/62.

Poročevalec:
Milka Jovan l. r.

Predsednik:
Stane Škof l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS in o izvolitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS

Na podlagi 58. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) in 49. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54), je bil na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 9. junija 1962

I. razrešen

dr. Franjo Omladič kot sodnik Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani in

II. izvoljen

dr. Franjo Omladič za sodnika Vrhovnega sodišča LRS v Ljubljani.

OBRAZLOŽITEV

Dr. Franjo Omladič, sodnik Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani je privolil v kandidaturo za sodnika Vrhovnega sodišča LRS v Ljubljani, kjer je po razrešitvi dr. Albina Juharta ostalo prosto mesto sodnika.

Višje gospodarsko sodišče LRS bo kljub razrešitvi enega sodnika zaradi upada poslov pri tem sodišču lahko neovirano poslovalo, dočim narekuje potreba službe zasedbo prostega mesta pri Vrhovnem sodišču LRS.

Dr. Franjo Omladič je bil rojen 5. 3. 1907. Diplomiral je l. 1932 ter v l. 1937 opravil sodniški izpit. V pravosodni službi je zaposlen od diplome dalje, z izjemo od l. 1947 do 1951, ko je bil inšpektor pri Kontrolni komisiji LRS ter načelnik oddelka pri Svetu vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti. Od l. 1951 do 1956 je bil sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani, od 24. 10. 1956 dalje pa je sodnik Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani.

Med vojno je bil ves čas brez strokovne zaposlitve, ker se je iz Brežic, kjer je bil sodnik, zatekel v Ljubljano. Povezal se je z OF ter delal kot član terenskega odbora sodnikov in terenskega odbora beguncev. Junija 1942 je bil interniran v Italijo ter po vrnitvi ponovno nadaljeval z ilegalnim delom za OF. Maja 1945 je bil na poziv PNOO za Slov. Primorje poslan v Trst, kjer je vršil funkcijo pomočnika načelnika za notranje zadeve za Trst in Slov. Primorje. Avgusta 1945 pa je prevzel mesto predsednika okrajnega sodišča v Ljubljani.

Je strokovno in politično razgledan pravnik, ki bo tudi na novem službenem mestu lahko takoj uspešno opravljal svoje delo.

Po 46. členu zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

**k predlogu sklepa o razrešitvi sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS
in o izvolitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS**

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. junija 1962 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS in o izvolitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS.

Po predlogu sklepa naj se razreši dr. Franjo Omladič kot sodnik Višjega gospodarskega sodišča LRS in izvoli za sodnika Vrhovnega sodišča LRS. Podatke o kandidatu so poslanci že prejeli. Le-ta izpolnjuje vse z zakonom predpisane pogoje. Odbor je soglašal z ugotovitvijo, da se je zaradi prenosa pristojnosti na okrožna gospodarska sodišča zmanjšal obseg dela pri Višjem gospodarskem sodišču, da pa obseg dela pri Vrhovnem sodišču LRS nujno terja nadomestitev na mestu, ki je bilo zaradi upokojitve izpraznjeno. Zato je odbor predlog sklepa soglasno sprejel.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Vilmo Pirkovič.

Št. 111-3/62.

Ljubljana, dne 8. junija 1962.

Poročevalec:

inž. Vilma Pirkovič l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

PREDLOG PRIPOROČILA

o nalogah na področju socialnega zavarovanja.

Ljudska skupščina LRS je na skupnih sejah Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 19. julija 1962 obravnavala problematiko potrošnje družbenih sredstev za potrebe socialnega zavarovanja in na podlagi poročil odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, odbora za ljudsko zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora in odbora za delo in socialno zavarovanje Zbora proizvajalcev ter na podlagi razprave ugotavlja:

Izdatki za socialno, zlasti pa za zdravstveno zavarovanje, so bili leta 1961 v močnem porastu tako v absolutnem znesku, kot preračunani na enega zavarovanca. V enako močnem porastu je tudi delež izdatkov zdravstvenega zavarovanja v skupnih izdatkih socialnega zavarovanja oziroma razmerje teh izdatkov nasproti narodnemu dohodku. Neskladnost dinamike rasti izdatkov za socialno zavarovanje v odnosu do narodnega dohodka je še občutnejša glede na to, da potrošnja sredstev ni bila vedno najbolj smotrna. Zato ugotovljene rezerve lahko pomenijo pomemben prispevek k varčevanju z družbenimi sredstvi, ne da bi zaradi tega bilo potrebno zmanjševati raven zavarovanja.

Izhajajoč iz teh ugotovitev je Ljudska skupščina LR Slovenije sprejela stališča Izvršnega sveta, ki so vsebovana v poročilu o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev, in

priporočaja :

1. Občinski in okrajni ljudski odbori, zlasti še njihovi zbori proizvajalcev, organi družbenega samoupravljanja in kolektivi v zavodih za socialno zavarovanje in zdravstvenih zavodih, organi delavskega samoupravljanja gospodarskih organizacij, vse družbeno-politične organizacije in sami zavarovanci naj vsak v svojem delokrogu temeljito pretrasejo celotno problematiko v zvezi z naraščanjem izdatkov socialnega, zlasti pa zdravstvenega zavarovanja, in hitro sprejmejo ustrezne ukrepe z namenom, da se ta potrošnja uskladi z dinamiko porasta narodnega dohodka.

Varčevanje pri izdatkih za socialno zavarovanje in usklajevanje te potrošnje z naraščanjem narodnega dohodka je sestavni del splošnih naporov za stabilizacijo našega gospodarstva. To je hkrati sestavni del naporov za realni dvig življenjske ravni delavcev.

Iskanje rezerv v izdatkih socialnega, zlasti pa zdravstvenega zavarovanja, je treba razumeti tako, da varčevanje v nobenem primeru ne sme voditi k zmanjševanju ravni zdravstvenih storitev ali celo ovirati nadaljnji razvoj naše zdravstvene službe, kar bi pomenilo zmanjševanje skrbi za zdravje prebivalstva.

2. Hitro ukrepanje je posebno nujno, ker prehajamo na nov sistem v organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, ki v svojem bistvu temelji na decentralizaciji oblikovanja in upravljanja skladov zdravstvenega zavarovanja.

Ljudski odbori naj se zato pri svojih odločitvah o ustanavljanju komunalnih zavodov za socialno zavarovanje ravnajo po načelih, ki so vsebovana v določenih zakonih o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja ter na njegovi podlagi izdanih izvršilnih predpisih. S tem bodo zagotovili, da bo poslovanje komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje smotro organizirano in čim bolj ekonomično.

Novi sistem organizacije in financiranja socialnega zavarovanja hkrati nalaga komunalnim skupnostim zavarovanja, samim zavarovancem in še posebej ljudskim odborom dolžnost, da ne stremijo samo za globalnim usklajevanjem izdatkov socialnega zavarovanja z narodnim dohodkom, temveč da vodijo konkretno politiko v tem smislu, da se s čedalje racionalnejšim trošenjem sredstev za socialno zavarovanje in boljše organizacijo zdravstvene službe zmanjšujejo obremenitve osebnih dohodkov proizvajalcev in poslovnih stroškov gospodarskih organizacij. S tem bodo ustvarili podlago za večanje konkurenčne sposobnosti gospodarskih organizacij na domačem, zlasti pa na inozemskem tržišču, ter prispevali k temu, da se bo hkrati dvigal tudi realni osebni dohodek delavcev.

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije poziva vse činitelje, da vzamejo to priporočilo kot nujno opozorilo in vzpodbudo za nadaljnjo organizacijsko in finančno krepitev socialnega zavarovanja v LR Sloveniji, kar predstavlja enega od odločujočih pogojev za uspešen družbeni in gospodarski razvoj.

POROČILO

O PROBLEMIH V ZVEZI Z IZDATKI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA DELAVCEV

V okviru splošnih ukrepov za uskladitev potrošnje z dejanskimi možnostmi, je Odbor za gospodarstvo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dal pobudo, da Sekretariat Izvršnega sveta za delo pripravi poročilo o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev. O tem poročilu je razpravljala Izvršni svet na seji dne 22. junija 1962, istočasno s predlogom za potrditev zaključnega računa Republiškega zavoda za socialno zavarovanje za leto 1961, predlogom za razdelitev splošne prispevne stopnje za socialno zavarovanje za leto 1962 in s predlogom finančnih načrtov skladov socialnega zavarovanja za leto 1962.

Pri obravnavi teh vprašanj je Izvršni svet ugotovil, da je dinamika potrošnje sredstev socialnega, zlasti pa zdravstvenega zavarovanja, hitrejša od porasta narodnega dohodka in da kaže še nadaljnjo tendenco naraščanja. Zato je treba dinamiko porasta izdatkov zdravstvenega zavarovanja uskladiti in prilagoditi višini sredstev, ki se lahko v okviru splošne potrošnje predvidijo za te namene.

V zvezi s to ugotovitvijo je Izvršni svet usvojil poročilo, hkrati pa zavzel določena stališča, ki so navedena v posameznih poglavjih tega poročila ter priporočil skupščini Republiškega zavoda za socialno zavarovanje, da o njih razpravlja. Sklenil je tudi, da vrne finančne načrte skladov socialnega zavarovanja za leto 1962 in predlog za razdelitev splošne prispevne stopnje skupščini Republiškega zavoda za socialno zavarovanje s priporočilom, da na osnovi teh stališč ponovno razpravlja o razdelitvi splošne prispevne stopnje za socialno zavarovanje in prilagodi finančne načrte spremenjeni prispevni stopnji.

Skupščina Republiškega zavoda za socialno zavarovanje je o tem razpravljala na zasedanju 27. junija 1962 in usvojila stališča Izvršnega sveta ter sklenila predlagati Izvršnemu svetu, da se v okviru splošne prispevne stopnje za potrebe zdravstvenega zavarovanja določi prispevna stopnja v višini 8,3%. Tako razdeljeni prispevni stopnji je skupščina prilagodila tudi finančne načrte skladov Republiškega zavoda; pri tem je upoštevala dinamiko gibanja izdatkov in dohodkov skladov socialnega zavarovanja v prvih petih mesecih letošnjega leta in priporočilo Izvršnega sveta, da je treba zagotoviti za zdravstveno varstvo tolikšna sredstva, da sedanja raven zdravstvenih uslug ne bo manjša. Nasproti lanski realizaciji izdatkov za zdravstveno zavarovanje je v letošnjih finančnih načrtih okrajnih zavodov za socialno zavarovanje zagotovljenih za službo zdravstvenega zavarovanja (brez investicij) 15,4% ali okrog 3900 milijonov dinarjev sredstev več.

O poročilu in stališčih Izvršnega sveta so razpravljali dne 28. junija 1961 tudi predsedniki okrajnih ljudskih odborov.

Izvršni svet je o spremenjenih splošnih aktih skupščine Republiškega zavoda razpravljala na seji dne 6. julija 1962 in ugotovil, da so v skladu z danimi priporočili in jih v celoti potrdil. Hkrati je Izvršni svet menil, da je zaradi tehnosti in aktualnosti treba gradivo predložiti v razpravo Ljudski skupščini LR Slovenije.

Poročilo o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja, ki ga je prvotno pripravil Sekretariat Izvršnega sveta za delo, se predlaga sedaj skup-

ščini v razpravo dopolnjeno glede na spremenjeno splošno stopnjo prispevka za zdravstveno zavarovanje in upoštevajoč nekatere pojave, ki se kažejo v potrošnji sredstev zdravstvenega zavarovanja v prvih petih mesecih letošnjega leta.

Poročilo ugotavlja v luči statističnih, finančnih in drugih podatkov, s katerimi razpolaga Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani, dinamiko gibanja izdatkov socialnega zavarovanja delavcev in analizira vzroke naraščanja teh izdatkov.

Zaključni računi skladov zdravstvenega zavarovanja in sklada dolgoročnih zavarovanj za leto 1961 ter finančni načrti teh skladov za leto 1962 odkrivajo v zvezi s porastom izdatkov nasproti letu 1960 nekatere pojave, ki pomembno posegajo v našo ekonomiko.

V močnem porastu so zlasti izdatki za zdravstveno zavarovanje, pa najsi jih upoštevamo v absolutnem znesku, ali preračunane na enega zavarovanca. V enako močnem porastu je tudi delež izdatkov zdravstvenega zavarovanja v skupnih izdatkih oziroma odnos teh izdatkov nasproti narodnemu dohodku.

Izdatki za pokojninsko ter invalidsko zavarovanje se gibljejo bolj umirjeno ter so v mejah povečanja števila upokojencev in zavarovancev. Tudi njihov odnos nasproti narodnemu dohodku ne izkazuje posebnih odstopanj.

Gibanje izdatkov za otroške dodatke je usklajeno s povečanjem števila zavarovancev in števila otrok, za katere se plačuje dodatek. V skupnih izdatkih za socialno zavarovanje predstavljajo vedno manjši delež; vedno manjši je tudi odstotek, ki ga ti izdatki predstavljajo nasproti narodnemu dohodku.

I. SKUPNI PODATKI ZA VSE ZAVAROVALNE PANOGE

1. Porast izdatkov v letih 1953 do 1962

Dinamika naraščanja izdatkov za socialno zavarovanje od leta 1963 dalje je prikazana v naslednjih tabelah:

v milijonih dinarjev

Leto	Skupni izdatki	Od tega			
		zdravstveno zav.	invalidsko zav.	pokojninsko zav.	otroški dodatki
1953	16 753	4 098	1605	4 008	7 042
1954	17 878	5 205	1661	4 289	6 723
1955	19 983	6 181	1800	4 699	7 303
1956	22 878	7 516	2207	5 500	7 655
1957	25 860	9 234	2443	6 112	8 071
1958	30 198	11 647	2545	7 826	8 180
1959	37 391	15 218	3022	10 297	8 854
1960	43 353	17 950	3675	12 221	9 507
1961	58 092	26 715	4804	16 446	10 127
1962	65 307	29 201	5855	19 515	10 736

V indeksnih pokazateljih se gibanje izdatkov kaže v naslednjih dveh pregledih:

Bazni indeks (1953 = 100)

Leto	Skupni izdatki	Po panogah			
		zdravstveno zav.	invalidsko zav.	pokojninsko zav.	otroški dodatki
1953	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1954	106,7	127,0	103,5	107,0	95,5
1955	119,3	150,8	112,1	117,2	103,7
1956	136,6	183,4	137,5	137,2	108,7
1957	154,4	225,3	152,2	152,5	114,6
1958	180,3	284,2	158,6	195,3	116,2
1959	223,2	371,4	188,3	256,9	125,7
1960	258,8	438,0	229,0	304,9	135,0
1961	346,8	651,9	299,3	410,3	143,8
1962	389,8	712,6	364,8	486,9	152,5

Verižni indeks

Leto	Skupni izdatki	Po panogah			
		zdravstveno zav.	invalidsko zav.	pokojninsko zav.	otroški dodatki
1953	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1954	106,7	127,0	103,5	107,0	95,5
1955	111,8	118,8	108,4	109,6	108,6
1956	114,5	121,6	122,6	117,0	104,8
1957	113,0	122,9	110,7	111,1	105,4
1958	116,8	126,1	104,2	128,0	101,4
1959	123,8	130,7	118,7	131,6	108,2
1960	115,9	118,0	121,6	118,7	107,4
1961	134,0	148,8	130,7	134,6	106,5
1962	112,4	109,3	121,9	118,7	106,0

Leto 1953 je vzeto za podlago ker se je socialno zavarovanje s tem letom, zaradi uvedbe samoupravljanja, začelo financirati po novih načelih. Z istim letom je bilo tudi v zdravstveni službi uvedeno družbeno samoupravljanje, odnosi s socialnim zavarovanjem pa so se začeli urejati s pogodбами med zavodi za socialno zavarovanje in zdravstvenimi zavodi; čeprav so se cene zdravstvenih storitev še odrejale na administrativni način.

Podatki omenjene tabele kažejo, da so se skupni izdatki socialnega zavarovanja od leta 1953 do 1961 povečali približno tri in polkrat (indeks 346,8). Iz verižnega indeksa je lahko razbrati, da naraščajo skupni izdatki z večjo dinamiko po letu 1958. Na splošno lahko ugotovimo, da je večja dinamika porasta skupnih izdatkov po letu 1958 predvsem posledica spremenjenih predpisov o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in pa predpisov o organizaciji zdravstvene službe.

Dinamika porasta izdatkov zdravstvenega zavarovanja je znatno močnejša od dinamike porasta celokupnih izdatkov. Dinamika porasta za te namene je

skoraj dvakrat večja od splošne, izdatki pa so porastli za več kot 6 in polkrat v letu 1961 nasproti letu 1953. Posebno močan porast teh izdatkov je od leta 1960 na leto 1961. Z verižnim indeksom je ta porast izražen z vrednostjo 148,8.

Dinamika gibanja izdatkov za invalidsko zavarovanje je blažja od gibanja celokupnih izdatkov, nasprotno pa je ta dinamika v pokojninskem zavarovanju nekoliko močnejša od splošne. Večji premik v obeh panogah se izkazuje v letih 1958 in 1959 ter v letu 1961. Vzrok temu so spremenjeni predpisi o pokojninskem zavarovanju oziroma ponovna prevedba upokojencev v letu 1961.

Gibanje izdatkov za otroške dodatke je precej pod dinamiko gibanja celokupnih izdatkov. Vzrok za to je v tem, da je ostala vsa zadnja leta višina otroškega dodatka nespremenjena in da so se skupni izdatki za te namene zviševali le v sorazmerju s povečevanjem števila otrok, za katere se priznava otroški dodatek.

Podatki za leto 1962 so vzeti iz finančnega načrta, ki ga je sprejela skupščina Republiškega zavoda za socialno zavarovanje na zasedanju dne 27. junija 1962, ko je že upoštevala priporočila Izvršnega sveta glede razdelitve splošne prispevne stopnje in glede prilagoditve izdatkov za zdravstveno zavarovanje okvirom splošne potrošnje. V spremenjenem finančnem načrtu je upoštevano tudi obvezno zdravstveno zavarovanje obrtnikov, ki je stopilo v veljavo 1. julija 1962.

Razvojne tendence izdatkov za posamezne panoge socialnega zavarovanja so prikazane v naslednjih poglavjih.

2. Struktura izdatkov po panogah

Struktura izdatkov za posamezne panoge zavarovanja je bila v posameznih letih v odnosu na skupne izdatke socialnega zavarovanja takšna:

Leto	Zdravstveno zav.	Invalidsko zav.	Pokojninsko zav.	Otroški dodatki	Skupaj
1953	24,46	9,58	23,92	42,04	100
1954	29,12	9,29	23,99	37,60	100
1955	30,93	9,01	23,51	36,55	100
1956	32,85	9,65	24,04	33,46	100
1957	35,71	9,45	23,63	31,21	100
1958	38,57	8,43	25,92	27,08	100
1959	40,70	8,08	27,54	23,68	100
1960	41,40	8,48	28,19	21,93	100
1961	45,99	8,27	28,31	17,43	100
1962	44,71	8,96	29,89	16,44	100

Delež izdatkov zdravstvenega zavarovanja se je od leta 1953 do leta 1961 v skupnih izdatkih skoraj podvojil, delež izdatkov za invalidsko zavarovanje se je zmanjšal približno za 10 %, za pokojninsko zavarovanje se je delež povečal približno za 25 %, dočim se je delež za otroške dodatke zmanjšal za več kot na polovico. Do takšne spremembe notranje strukture izdatkov socialnega zavarovanja je prišlo predvsem zaradi vedno večjih potreb v zdravstveni službi, ki so rezultat na eni strani njene zaostalosti pred vojno in takoj po osvoboditvi,

na drugi strani pa hitrega razvoja po uvedbi samostojnega financiranja. Na spremembo strukture vpliva tudi dejstvo, da so otroški dodatki ostali praktično na isti višini za enega otroka in so se torej povečevali samo za toliko, za kolikor se je iz leta v leto povečalo število aktivnih zavarovancev.

Podrobnejša obrazložitev gibanja izdatkov v zadnjih dveh letih je za posamezne panoge navedena kasneje, smiselno pa se more obrazložitev uporabiti tudi za prejšnja leta.

3. Izdatki socialnega zavarovanja nasproti narodnemu dohodku

Kolikšen odstotek narodnega dohodka je bil vsako leto porabljen za zdravstveno, invalidsko ter pokojninsko zavarovanje in za otroške dodatke, prikazuje naslednji pregled:

Leto	v milijonih		Bazni indeks		Verižni indeks	
	Narodni dohodek	Skupni izdatki	Narodni dohodek	Skupni izdatki	Narodni dohodek	Skupni izdatki
1953	165 279	16 753	100,00	100,00	100,00	100,00
1954	190 579	17 878	115,31	106,72	115,31	106,72
1955	229 731	19 983	139,00	119,28	120,54	111,77
1956	237 917	22 878	143,95	136,56	103,56	114,49
1957	277 523	25 860	167,91	154,36	116,65	113,03
1958	306 985	30 198	185,74	180,25	110,62	116,77
1959	355 154	37 391	214,88	223,19	115,69	123,82
1960	441 514	43 353	267,13	258,78	124,32	115,95
1961	502 700*	58 092	304,15	346,76	113,86	134,00
1962	561 500**	65 307	339,73	389,82	111,70	112,42

* Ocena zavoda LRS za statistiko.

** Po resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v LRS za leto 1962.

Udeležbo izdatkov za posamezne panoge socialnega zavarovanja v narodnem dohodku kaže naslednji pregled:

Leto	Narodni dohodek v milijonih	Skupni izdat. %	Zdrav. zavar. %	Invalid. zavar. %	Pokojnin. zavar. %	Otroški dodatki %
1953	165 279	10,14	2,48	0,97	2,43	4,26
1954	190 579	9,38	2,73	0,87	2,25	3,53
1955	229 731	8,70	2,69	0,78	2,05	3,18
1956	237 917	9,62	3,16	0,93	2,31	3,22
1957	277 523	9,32	3,33	0,88	2,20	2,91
1958	306 985	9,84	3,79	0,83	2,55	2,67
1959	355 154	10,53	4,29	0,85	2,90	2,49
1960	441 514	9,82	4,07	0,83	2,77	2,15
1961	502 700	11,56	5,32	0,96	3,27	2,01
1962	516 500	11,63	5,20	1,04	3,48	1,91

V gornjih dveh tabelah so, kakor je že uvodoma rečeno, zajeti le podatki za posamezne panoge socialnega zavarovanja, ne pa tudi celokupna potrošnja sredstev, ki se zbirajo s prispevki za socialno zavarovanje. Tako v gornjem prikazu niso upoštevani izdatki za službo zaposlovanja delavcev, prispevek za Zvezni zavod za socialno zavarovanje, sredstva sklada preventivnega zdravstvenega varstva in rezerv; upoštevana pa je v zadnjih letih predpisana 20/0-na splošna dopolnilna prispevna stopnja.

Iz gornjih podatkov sledi, da je bil delež skupnih izdatkov socialnega zavarovanja v narodnem dohodku približno enak od leta 1953 do 1960, da pa se je občutno povečal v letu 1961. Po predvidevanjih za leto 1962 naj bi se delež skupnih izdatkov sicer še povečal, vendar le v minimalnem obsegu.

Občutno je porastel delež izdatkov za zdravstveno zavarovanje, v manjši meri za pokojninsko ter invalidsko, dočim se je znižal delež izdatkov za otroške dodatke za več kot na polovico.

Do leta 1960 (z izjemo leta 1959) se po baznem indeksu izdatki za socialno zavarovanje povečujejo počasneje, kakor pa raste narodni dohodek. Skok baznega indeksa izdatkov socialnega zavarovanja nasproti baznemu indeksu naraščanja narodnega dohodka pa občutno narašča v letih 1961 in 1962.

II. PODATKI ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Gibanje izdatkov za zdravstveno zavarovanje je bilo za posamezne namene v letu 1960 in 1961 oziroma naj bi bilo po planu za leto 1962 naslednje:

	(v milijonih)				
	1960	1961	Načrt 1962	I n d e k s	
				1960 1961	1961 1961
1. Ambulantno zdravljenje					
a) zdravljenje	2 791	4 179	4 640	169,7	111,1
b) investicije		724		—	—
c) skupno		4 903		175,7	94,6
2. Bolnično zdravljenje					
a) zdravljenje	5 918	8 510	9 613	143,8	113,0
b) investicije		660		—	—
c) skupno		9 170		155,0	104,8
3. Zdravila	1 925	2 592	3 083	134,6	118,9
4. Zobozdravstvo					
a) zdravljenje	1 001	1 445	1 568	144,4	108,5
b) investicije		28		—	—
c) skupno		1 473		147,2	106,4
5. Zdravljenje v naravnih zdraviliščih	376	685	676	182,2	98,7
6. Ortopedski pripomočki in sanitarne naprave	178	229	253	128,7	110,5
7. Denarne dajatve	4 053	5 456	7 309	134,6	134,0
8. Ostali izdatki (obresti)	59	64	85	108,5	132,8

	(v milijonih)				
	1960	1961	Načrt 1962	Indeks	
				1961 1960	1962 1961
9. Osební izdatki	687	1 088	1 251	158,4	115,0
10. Materialni izdatki	214	266	287	124,3	107,9
11. Nabava inventarja	116	142	100	122,4	70,4
12. Gradnja stanovanj in upravnih zgradb	632	647	336	102,4	51,9
Skupni izdatki:					
a) zdravljenje	17 950	25 303	29 201	141,0	115,4
b) investicije		1 412		—	—
c) skupno		26 715		148,8	109,3
Skupni dohodki	18 759	25 380	29 288	135,3	115,4
Razlika + —					
a) zdravljenje	+ 809	+ 77	+ 87		
b) investicije		— 1 335			

Skladi zdravstvenega zavarovanja bi ob 8,7%-ni prispevni stopnji izkazali v letu 1961 77 milijonov dinarjev presežka, če ne bi namenili 1412 milijonov dinarjev za investicije v zdravstvu. Primankljaj, ki je zaradi tega nastal v višini 1335 milijonov dinarjev je bil pokrit iz rezerve skladov, iz razlike prispevne stopnje nad 8,7% do 9,2%, iz sklada zdravstvenega pozavarovanja in iz 2%-ne splošne dopolnilne stopnje.

I z d a t k i zdravstvenega zavarovanja so znašali za posamezne namene preračunani na 1 zavarovanca oziroma naj bi znašali po finančnem načrtu za leto 1962:

	(v dinarjih)				
	1960	1961	Načrt 1962	Indeks	
				1961 1960	1962 1961
1. Ambulantno zdravljenje					
a) zdravljenje	5 885	8 437	8 973	143,36	106,35
b) investicije		1 462		—	—
c) skupno		9 899		168,21	90,64
2. Bolnično zdravljenje					
a) zdravljenje	12 478	17 182	18 592	137,70	108,20
b) investicije		1 332		—	—
c) skupno		18 514		148,37	100,42
3. Zdravila	4 059	5 233	5 962	128,92	113,93
4. Zobozdravstvo					
a) zdravljenje	2 111	2 918	3 032	138,18	103,94
b) investicije		56		—	—
c) skupno		2 974		140,88	101,95

	(v dinarjih)				
	1960	1961	Načrt 1962	I n d e k s	
				1961 1960	1962 1961
5. Zdravljenje v naravnih zdraviliščih	793	1 383	1 307	174,40	94,50
6. Ortopedski pripomočki in sanitarne priprave	375	462	489	123,20	105,84
7. Denarne dajatve	8 546	11 017	14 136	128,91	128,30
8. Ostali izdatki (obresti)	124	129	164	104,03	127,13
9. Osební izdatki	1 449	2 197	2 419	151,62	110,10
10. Materialni izdatki	451	537	555	119,07	103,35
11. Nabava inventarja	245	287	193	117,14	67,25
12. Gradnja stanovanj in upravnih zgradb	1 333	1 306	650	97,97	49,77
Skupaj na enega zavarovanca					
a) zdravljenje	37 849	51 087	56 472	134,97	110,54
b) investicije		2 851		—	—
c) skupno		53 938		142,51	104,70
Dohodki na enega zavarovanca	39 554	51 243	56 641	129,55	110,54

Porast celokupnih izdatkov za zdravstveno zavarovanje v letu 1961 za 48,8 % nasproti letu 1960 je izredno močan. Za posamezne namene je ta porast precej različen in bo posebej obravnavan. Za leto 1962 se predvideva v tej panogi porast izdatkov za 9,3 %, kar je vsklajeno s povečanjem števila zavarovancev in porastom sredstev za osebne dohodke. Za stroške same službe pa je v letu 1962 na razpolago 15,4 % več sredstev kot leta 1961.

Od leta 1960 na leto 1961 so največ narastli izdatki za zdravstveno varstvo, to je za ambulatno zdravljenje, zobozdravstvene storitve, zdravila, bolnično zdravljenje, zdravljenje v naravnih zdraviliščih, ortopedske pripomočke in sanitarne naprave. Ti izdatki so večji za 56,3 %. V tem povečanju so všteta tudi sredstva, ki so jih okrajni zavodi v teku leta 1961 dali za zdravstvene investicije v višini približno 1 milijarde 412 milijonov din. Če ne upoštevamo sredstev, ki so bila dana za investicije, so se izdatki za zdravstveno varstvo v letu 1961 nasproti letu 1960 povečali za 44,7 %. Izdatki za denarne dajatve (nadomestila osebnega dohodka, povračila in podpore) so narastli od leta 1960 na 1961 za 34,6 %.

Preračunani za enega zavarovanca so izdatki za zdravstveno zavarovanje večji za 42,51 %, samo izdatki za zdravstveno varstvo za 49,7 %, brez upoštevanja sredstev za investicije v zdravstvu pa za 38,6 %. Denarne dajatve so preračunane na 1 zavarovanca znašale 28,9 % več kot v letu 1960. Po finančnih načrtih zavodov za socialno zavarovanje naj bi se izdatki za zdravstveno zavarovanje v letu 1962 povečali nasproti letu 1961, če jih preračunamo na enega zavarovanca, za 4,70 %. Za stroške službe, preračunane na enega zavarovanca, pa bi bilo na razpolago 10,54 % več kot lani. Predvideva se, da naj bi se denarne dajatve, preračunane na enega zavarovanca v letu 1962, povečale za 28,30 %. To povečanje je predvideno zaradi uveljavitve novega zakona o zdravstvenem zavarovanju, po katerem se bodo nekatere denarne dajatve zvišale, predvsem pa zaradi velikega porasta odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodb v prvih mesecih letošnjega leta.

Kakšno je dejansko zdravstveno stanje zavarovancev, je težko objektivno ugotoviti. Deloma ponazoruje zdravstveno stanje zavarovancev število obolenj, zaradi katerih so bili zavarovanci začasno nezmožni za delo.

V letu 1961 se je število bolezenskih primerov le malenkostno dvignilo, nekoliko več pa število bolezenskih dni zaradi podaljšane povprečne dobe bolovanja. Pogostnost obolenj pa se je nekoliko znižala, saj je prišlo v letu 1961 na 100 zavarovancev 94,55 obolenj, nasproti 98,41 v letu 1960. To pomeni, da je bil v povprečju skoraj vsak delavec enkrat v letu bolan in nezmožen za delo. Dvignilo pa se je število bolnikov, število bolezenskih dni in tudi povprečno trajanje odsotnosti z dela zaradi bolezni ali poškodb.

Se bolj pa je porastel odstotek odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodb v prvih petih letošnjih mesecih, saj je znašal lani za vse okraje povprečno 4,07 % letos pa 5,09 %, kar predstavlja povečanje za skoraj 25 %. Če primerjamo odstotek v lanskem in letošnjem maju pa je razmerje še bolj neugodno: lani je znašal odstotek odsotnosti z dela 3,82 %, letos pa 5,10 %. Kot najvažnejši vzroki za takšno povečanje odsotnosti z dela se omenjajo gripozna obolenja, ki so bila zelo razširjena v letošnjih pomladanskih mesecih, in pa dejstvo, da v marsikateri industriji oziroma gospodarski panogi skušajo reševati trenutne zastoje v proizvodnji in nerešene probleme odvečne delovne sile na račun socijalnega zavarovanja.

Ce bi zdravstveno stanje zavarovancev ocenjevali samo po odstotku odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodb, bi morali reči, da se je njihovo zdravstveno stanje letos občutno poslabšalo. Seveda pa število bolezenskih primerov zavarovancev in odstotek njihovih bolezenskih odsotnosti z dela ne more biti edino merilo za oceno zdravstvenega stanja zavarovancev, ker na to vplivajo tudi drugi činitelji, na katere zdravstvena služba nima polnega vpliva.

Se celo pa ne moremo po številu bolezenskih odsotnosti z dela pri zavarovancih ocenjevati zdravstvenega stanja celotnega prebivalstva. Da se je zdravstveno stanje prebivalstva v zadnjih 10 letih na splošno izboljšalo in da je to pripisovati tudi prizadevanjem zdravstvene službe, kažejo nekateri podatki, in sicer:

V LR Sloveniji je bila:	Leta		Leta	
— Splošna umrljivost na 1000 prebiv.	1950	11,8	1961	8,7
— Umrljivost za tuberkulozo na 1000 prebivalcev	1950	5,3	1960	2,32
— Povprečna starost umrlih v LRS . . .	1952 M	50,6	1958 M	53,2
	Z	56,0	Z	64,5
— Pričakovana življenjska doba	1953 M	63,67	1958 M	66,60
	Z	68,73	Z	71,09
— Umrljivost dojenčkov na 1000 živorojenih	1950	80,6	1961	28,5
— Umrljivost poročnic na 10 000	1954	11,2	1960	4,3
— Odstotek rojenih v bolnici	1953	49,97 %	1961	80,61 %
Smrtnost po vzrokih obolenj:				
— Infekcijske in parazitarne bolezni . .	1950	1,8 %	1961	0,54 %
— Bolezni prebavil, jeter	1950	5,7 %	1960	4,1 %
— Bolezni dojenčkov	1950	8,8 %	1961	2,98 %
— Tuberkuloza	1950	6,8 %	1960	2,8 %
— Simptomi, nezad. definirana stanja	1950	18,8 %	1960	6,8 %

V Sloveniji se je torej splošna umrljivost v zadnjih 10 letih znižala za 26,3 %, umrljivost za tuberkulozo pa za 55 %, povprečna starost umrlih se je v šestih letih povečala pri moških za 15 %, pri ženskah pa za 15,2 %, umrljivost dojenčkov se je v 11 letih znižala skoro za dve tretjini, odstotek rojenih v bolnicah se je dvignil nad 80 %, smrtnost zaradi bolezni, ki so znamenje zaostalosti, je padla v 10 letih okroglo za dve tretjini in prav za toliko se je znižalo število nezadostno definiranih vzrokov smrti. Tudi pričakovana življenjska doba se je v petih letih povečala pri moških za 4,7 %, pri ženskah pa za 3,3 %.

Po posameznih vejah zdravstvenega zavarovanja se gibanje izdatkov pojasnjuje v naslednjih izvajanjih. Pri tem moramo opozoriti, da se predvideni izdatki za leto 1962 ne analizirajo, ker so le odraz predvidevanj, ne pa realizacije, navajajo pa se vzroki, zaradi katerih je prišlo do povečanj.

1. Ambulantno zdravljenje

Med izdatke ambulantnega zdravljenja spadajo stroški za preglede in zdravljenje v vseh zavodih izvenbolnične službe (zdravstveni domovi in postaje, obratne ambulante, poliklinike, dispanzerji, reševalne postaje) ter na bolnikovem domu (zdravniški obiski in strokovna nega bolnika).

Izdatki za ambulantno zdravljenje so dosegli v 1961. letu 4903 milijone dinarjev ali za 75,7 % več kot v letu 1960, ko so znašali 2791 milijonov. V tem znesku so upoštevana tudi sredstva za investicije v višini 724 milijonov dinarjev. Brez upoštevanja teh sredstev za investicije so se izdatki za ambulantno zdravljenje od leta 1960 na 1961 povečali za 49,7 %. Za leto 1962 se predvideva manjše povečanje in sicer za 11,1 %, če ne upoštevamo sredstev za investicije v letu 1961, sicer pa je predvideno zmanjšanje izdatkov za 5,4 %.

Za povečanje izdatkov ambulantnega zdravljenja v letu 1961 je več razlogov:

a) Okrajni skladi zdravstvenega zavarovanja so s 1. januarjem 1961 prevzeli plačevanje stroškov tako imenovane individualne preventive in tudi vse kurative v preventivnih zdravstvenih enotah (dispanzerji, posvetovalnice), kar je do konca leta 1960 bremenilo občinske proračune. Po finančnih načrtih okrajnih zavodov za socialno zavarovanje za leto 1961 je bilo za te namene predvideno okoli 600 milijonov dinarjev. Koliko so dejansko znašali izdatki za te namene, ni ugotovljeno. Če računamo, da so ti izdatki dejansko znašali 600 milijonov dinarjev, pomeni to v odnosu na izdatke za ambulantno zdravljenje v letu 1960 povečanje za 21,4 %.

Vendar je treba omeniti, da so za preventivno zdravstveno varstvo v letu 1961 ljudski odbori v LRS plačali približno enak znesek kot v letu 1960. Zato lahko računamo, da predstavljajo ti povečani izdatki okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja, dani za preventivne storitve, skoraj v celoti dodaten vir dohodkov zdravstvenih zavodov v letu 1961.

b) Povečalo se je število kadrov v ambulantni službi. Število zdravnikov je bilo nasproti letu 1960 večje za 28 ali za 5,1 %. Če vzamemo, da se je za enak odstotek povečalo tudi število ostalih zdravstvenih delavcev in računajoč, da pomenijo osebni izdatki v strukturi cene ambulantnih storitev okrog 70 %, pomeni to 3 odstotno povečanje izdatkov.

c) Podražile so se nekatere potrebščine, ki so zajete v materialnih stroških zdravstvenih zavodov (zdravila in obvezilni material, ki se dajejo v ambulanti,

kurjava, pisarniške potrebščine, čistila in drugo). Lahko se šteje, da so se ti izdatki povečali za 20 %. Ker znašajo materialni stroški ambulantnih zavodov v povprečju približno 15 % vseh stroškov, predstavlja to povečanje izdatkov za ambulantno zdravljenje za okoli 3 %.

Razmerje med izdatki ambulantnega zdravljenja v letih 1961 in 1960 kaže osvetliti še z vidika števila opravljenih storitev v obeh letih in povprečne cene posameznih storitev.

Po zbranih podatkih je bilo v letu 1960 za zavarovane osebe opravljenih v ambulantni službi v LR Sloveniji 9 372 047 pregledov in drugih zdravstvenih storitev, v letu 1961 pa 11 794 349, ali za 25,7 % več. Pretežni del povečanja storitev gre na račun zdravljenja v preventivnih strokovnih enotah (dispanzerji, posvetovalnice), ki so ga v letu 1960 plačale še občine v celoti.

Po evidentiranem številu pregledov je cena za eno ambulantno storitev v letu 1960 znašala 298 dinarjev, v letu 1961 pa (če ne upoštevamo investicij) 354 dinarjev ali za 18,7 % več.

Če upoštevamo razloge za povečanje izdatkov ambulantnega zdravljenja, ki so spredaj naštetih pod a), b) in c), so izdatki za to obliko zdravljenja narastli zaradi povečanih dohodkov zdravstvenih delavcev v letu 1961 nasproti letu 1960 v povprečju za okoli 22,3 % kar predstavlja okrog 620 milijonov dinarjev. Pri takšni kalkulaciji so še čisti osebni dohodki v ambulantnih zdravstvenih zavodih v letu 1961 povečali nasproti letu 1960 v povprečju za okoli 27 %. Vendar to povprečno povečanje ni zanesljivo ocenjeno, ker v tem izračunu niso upoštevana sredstva, ki so jih ljudski odbori tudi v letu 1961 dali iz proračunov za preventivne zdravstvene ustanove. Ta znesek lahko ocenimo na okoli 500 milijonov dinarjev. Če prištejemo še ta dohodek ambulantnih zdravstvenih zavodov, bi se čisti osebni dohodki teh zavodov v letu 1961 povečali nasproti letu 1960 povprečno za okoli 44 %.

Po finančnih načrtih za leto 1962 se predvideva za ambulantno zdravljenje 4640 milijonov dinarjev izdatkov nasproti 4179 milijonov v letu 1961, kar predstavlja povečanje za 11,1 % oziroma za 461 milijonov dinarjev. Takšno povečanje se utemeljuje predvsem s povečanim številom pregledov v letošnjem letu. Opaziti je namreč, da se je v prvih petih letošnjih mesecih število pregledov v ambulantnih zavodih močno povečalo. Po oceni se bo število pregledov povečalo vsaj za 6 % in bo doseglo 713 520 pregledov. Povečanju zneska za te namene je deloma vzrok tudi v povečanju povprečne cene za en ambulantni pregled, ki se bo po predvidevanjih povečala od lanskih 354 na 371 dinarjev ali za 4,8 %. Povečanje je utemeljeno s tem, da so bile v lanskih prvih treh mesecih še nižje cene za zdravstvene storitve, ki znižujejo lansko povprečje. Tako bi letošnja povprečna cena ostala praktično na ravni lanskoletnega povprečja v času od aprila do decembra.

Da bi se nezadovoljivo stanje v letu 1962 popravilo, je treba:

- a) Sveti zdravstvenih zavodov morajo z veljavnostjo od 1. 1. 1962 revidirati cene za ambulantno poliklinične storitve in jih vskladiti s predpisi odloka o cenah za storitve zdravstvenih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 16/22) in odloka o znižanju cen za zdravstvene storitve in o pogojih, ob katerih se smejo revidirati cene, ki so veljale na dan 31. decembra 1961 (Uradni list LRS, št. 22/62).

b) V pogodbah med zavodi za socialno zavarovanje in zdravstvenimi zavodi naj bi se v letošnjem letu ne spreminjal način določanja povračila za opravljene storitve, da bi se na tak način izognili umetnemu povečanju števila ambulantnih storitev. Čeprav so namreč izdatki za ambulantno službo v letu 1961 močno narasli, se more upravičeno trditi, da bi narasli še v večji meri, če bi bilo v novih pogodbah določeno plačevanje individualnih storitev.

c) Sveti zdravstvenih zavodov morajo po predlogu upravnih odborov opraviti revizijo sistema delitve dohodkov in razdeljevanja osebnih dohodkov ter ustrezne pravilnike prilagoditi navodilu o izvajanju načel in splošnih meril za delitev dohodka v pravilnikih samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 16/62) in republiškem navodilu o splošnih merilih za delitev dohodka samostojnih zavodov (Uradni list LRS, št. 22/62).

č) V pogodbah o plačilu zdravstvenih storitev ne smejo okrajni zavodi za socialno zavarovanje iz svojih rednih sredstev zdravstvenega zavarovanja v nobeni obliki predvideti dotacij za razširitev ali nove investicije zdravstvenih zavodov.

2. Bolnično zdravljenje

Izdatki za bolnično zdravljenje so največja postavka med izdatki za posamezne veje zdravstvenega varstva. V letu 1961 so znašali ti izdatki, če upoštevamo še sredstva, ki so bila v višini približno 660 milijonov dana za investicije, 9170 milijonov ali 55 % več kot v letu 1960, ko so znašali 5918 milijonov dinarjev. Če izvzamemo sredstva, ki so bila dana za investicije, so znašali izdatki za bolnično zdravljenje v letu 1961 8510 milijonov dinarjev ali za 43,8 % več kot prejšnje leto. Povečanje izdatkov za bolnično zdravljenje ima predvsem dva vzroka: večje ceno oskrbnega dne in večje število oskrbnih dni za zdravljenje v bolnišnicah.

Povprečna cena oskrbnega dne je v letu 1961 znašala 2700 din, ali 32,3 % več kot v letu 1960, ko je znašala 2047 din. V splošnih bolnišnicah v LR Sloveniji so znašale v letu 1961 oddelčne cene od 1900 do 3690 din, v specialnih bolnicah za tuberkulozo od 1870 do 2630 din, v bolnicah za duševne bolezni od 1030 do 1250 din, v ljubljanskih kliničnih bolnicah pa od 2750 do 4880 din.

Drugi vzrok je povečanje števila oskrbnih dni. Zavarovane osebe so se zdravile v letu 1961 v bolnicah 3 139 116 dni ali za 247 798 dni več (8,5 %) kot v letu 1960. Pri tem je porastlo število bolnikov, ki so se zdravili v bolnicah za 7,7 %, povprečna ležalna doba pa se je povečala od 15,4 na 15,5 dni. Če upoštevamo še povečanje števila oskrbnih dni v bolnicah za kmetijske zavarovance, je bilo v vseh bolnicah v LRS v letu 1961 416 730 oskrbnih dni več kot prejšnje leto. To bi pomenilo, da so zavarovane osebe delavskega in kmetijskega zavarovanja zasedale v letu 1961 dnevno povprečno 1390 več postelj kot v letu 1960, če se računa, da bi morala po normativu biti vsaka postelja zasedena v koledarskem letu povprečno 300 dni. Posteljni fond vseh bolnic v LRS se je v letu 1961 povečal le za 43 postelj. Po gornjih podatkih pa je bila vsaka postelja samo po zavarovancih delavskega in kmetijskega zavarovanja zasedena letno povprečno 332 dni. K temu je treba dodati še oskrbne dneve obrtniških zavarovancev, invalidov, nepremožnih oseb in samoplačnikov, kar pomeni, da so bile kapacitete bolnic v letu 1961 izrabljene do skrajnih možnih

meja. Glede na to, da je bil posteljni fond intenzivneje izkoriščen, kot pa se je predvidevalo v kalkulacijah, ki so rabile za osnovo določitvi cene oskrbnega dne za leto 1961, so si bolnični zavodi z na ta način realiziranimi oskrbnimi dnevi povečali celoten dohodek in seveda tudi osebni dohodek. Takšno povečevanje izkoriščanja bolničnih zmogljivosti je seveda vplivalo na zmanjševanje standarda oskrbe.

Povprečna cena oskrbnega dne se je od leta 1960 na leto 1961 povečala za 32,3%. Kolikšen del od tega odpade na povečane osebne dohodke zdravstvenih delavcev v bolnicah, ni mogoče reči na splošno, ker za to ni zbranih podatkov. Za ilustracijo lahko rabi primer kliničnih bolnic v Ljubljani. Povprečni stroški oskrbnega dne v tem zavodu, razdeljeni na 5 postavk, so znašali v letu 1960 oziroma 1961:

	Osebni dohodek	Zdravljenje	Prehrana	Režija	Amortizacija	Skupni strošek
1960	1013 din 37,7 %	617 din 23,0 %	482 din 18,0 %	407 din 15,2 %	164 din 6,1 %	2683 din 100 %
1961	1455 din 43,5 %	716 din 21,4 %	534 din 15,9 %	451 din 13,5 %	190 din 5,7 %	3346 din 100 %

Zaradi povečanja osebnih dohodkov so torej povprečni stroški oskrbnega dne narastli za 442 din, ostali stroški skupaj pa le za 221 din. Torej je odpadlo točno dve tretjini povišanih stroškov oskrbnega dne na povečanje osebnih dohodkov. Podobna situacija je verjetno tudi v drugih bolnicah.

Značilno je, da je v LR Sloveniji in v federaciji povprečna ležalna doba za zdravljenje v bolnicah relativno nizka, če jo primerjamo z ležalno dobo v državah Zahodne Evrope, saj znaša v zahodnih državah od 18 do 23 dni, dočim znaša pri nas, kot je bilo že zgoraj povedano, 15,5 dni. Nasprotno pa se pri nas zdravi relativno zelo veliko zavarovanih oseb po bolnicah. V LR Sloveniji se je v letu 1961 zdravilo v bolnicah 180 do 1000 zavarovanih oseb, v državah Zahodne Evrope pa se to število giblje med 60 in 130.

V letu 1962 se predvideva v finančnih načrtih za bolnično zdravljenje 9613 milijonov dinarjev nasproti 8510 milijonom v letu 1961. Izdatki za te namene naj bi se torej povečali za 1103 milijone dinarjev oziroma za 13%. Kot vzrok takšnemu povečanju se navaja povečano število oskrbnih dni od 3 139 116 na 3 250 000 oskrbnih dni oziroma za 3,5%, in pa povečanje povprečne cene oskrbnega dne od 2711 v letu 1961 na 2958 v letu 1962 kar predstavlja 247 din oziroma 9,1% več pri oskrbnem dnevu. Čeprav se število postelj v bolnicah letos ni povečalo, je opaziti v prvih petih mesecih znatno povečanje števila oskrbnih dni zaradi večjega izkoriščanja posteljnih zmogljivosti. Povečanje povprečne cene oskrbnega dne v bolnicah se utemeljuje s popravo cene oskrbnega dne po stanju 31. decembra 1961 v nekaterih bolnicah, predvsem pa zaradi tega, ker so se lanskoletne večje cene uporabljale šele od 1. aprila dalje.

Zaboljšanje stanja je treba:

a) Sveti bolničnih zavodov morajo takoj in z veljavnostjo od 1. januarja 1962 revidirati cene oskrbnega dne in jih vskladiti z določbami že omenjenega zveznega odloka o cenah za storitve zdravstvenih zavodov in odloka o znižanju cen za zdravstvene storitve in o pogojih, ob katerih se

smejo revidirati cene, ki so veljale na dan 31. decembra 1961 (Uradni list LRS, št. 22/62).

b) V pogodbah med zavodi za socialno zavarovanje in bolnišnicami naj se v letošnjem letu ne spreminja način določanja povračila za opravljene storitve, razen tistim bolnišnicam, ki so na podlagi izdelane dokumentacije dokazale upravičenost plačevanja za individualne zdravstvene storitve, razen tistim bolnišnicam, ki so na podlagi izdelane dokumentacije dokazale upravičenost plačevanja za individualne zdravstvene storitve, kar pomenja napredek v načinu financiranja zdravstvene službe.

c) Sveti bolničnih zavodov morajo po predlogu upravnih odborov v svojih pravilnikih o delitvi dohodka oziroma o delitvi osebnih dohodkov revidirati sistem delitve dohodka in ga prilagoditi že omenjenemu zveznemu navodilu o izvajanju načel in splošnih meril za delitev dohodka v pravilnikih samostojnih zavodov in republiškem navodilu o splošnih merilih za delitev dohodka samostojnih zavodov (Uradni list LRS, št. 22/62).

č) Samoupravni organi zavodov za socialno zavarovanje, sveti za zdravstvo ljudskih odborov in sveti zdravstvenih zavodov, posebej pa še zdravstveni centri naj takoj vsak zase in tudi skupno proučijo možnosti, da bi se lažji primeri obolenj zdravili ambulantno, ker bi se s takšno preorientacijo zdravljenja lahko povečal tudi standard bolnične oskrbe.

3. Zdravila

Izdatki za zdravila so od leta 1960 na 1961 narastli za 34,6% (od 1925 na 2593 milijonov din). Preračunani na enega zavarovanca so ti izdatki večji za 28,9%, v letu 1960 so znašali 4059, v letu 1961 pa 5233 dinarjev.

Glavni delež pri zvišanju izdatkov nosi povečanje povprečne cene zdravila. Ta je znašala 1960. leta 313 din, leta 1961 pa 397 din, ali za 26,5% več. To povečanje gre delno na račun podražitve nekaterih zdravil, zlasti uvoženih, v največji meri pa na račun novega načina oblikovanja prodajnih cen za zdravila v lekarnah, ki je stopil v veljavo v letu 1961. Prodajne cene za zdravila se oblikujejo namreč tako, da se uradno plafonirani nabavni ceni doda marža v določenem odstotku. Maržo določi po odredbi o načinu oblikovanja prodajnih cen za zdravila (Uradni list FLRJ, št. 13/61) svet lekarne v soglasju z upravnim organom za blagovni promet in upravnim organom za zdravstvo občine ter v soglasju s pristojnim okrajnim zavodom za socialno zavarovanje. Zaradi novega načina določanja cen zdravilom so v letu 1961 lekarne v svojih kalkulacijah pretiravale z navajanjem prevoznih in poslovnih stroškov in tako dosegle nenormalno visoko maržo, ki je znašala povprečno 35%. Takšna marža je bila določena skoraj enotno za vse območje LR Slovenije in ne glede na obseg prometa posameznih lekarn.

Zaradi preveč enotno določene marže ne glede na promet v posameznih lekarnah se je čisti dohodek lekarn od leta 1960 na 1961 nesorazmerno povečal. V lekarnah na območju ljubljanskega okraja je to povečanje za posamezne lekarne znašalo od 1,3% do 442,1%. Vse to je imelo seveda za posledico nesorazmerno povečevanje čistih osebnih dohodkov v lekarnah. Zvišali so se namreč od 23 do 85%.

Manjši delež povečanja izdatkov za zdravila gre na račun povečanja števila receptov. V letu 1961 je bilo izdanih 6 535 202 ali za 6,4% več receptov kot

v letu 1960. Pri tem omenjamo, da se je število zavarovancev v istem obdobju povečalo za 4,43 %, upokojencev pa za 5,84 %.

Predvideva se, da bodo v letu 1962 stroški za zdravila znesli 3083 milijonov dinarjev nasproti 2592 milijonov v letu 1961, ali za 18,9 % več. Vzrok temu je nenormalen porast nesposobnosti za delo v prvem letošnjem polletju. Po realizaciji v letošnjih prvih petih mesecih bi za zdravila potrebovali 3465 milijonov dinarjev. Ker pa je z zakonom o zdravstvenem zavarovanju s 1. julijem uvedena participacija za vsako izdano zdravilo v znesku 60 din, kar znese okoli 200 milijonov v drugem polletju, in ker se predvideva znižanje marže v lekarnah na povprečno 20 %, s čimer se bo prihranilo okoli 182 milijonov dinarjev, bodo dejanski izdatki za zdravila manjši, in bodo predvidoma znašali 3083 milijonov dinarjev, kar pa je za 491 milijonov več kot v letu 1961.

Da bi se ugotovljeno stanje popravilo, je treba:

a) Sveti lekarn morajo v smislu prej citirane odredbe skupaj z upravnimi organi za blagovni promet in organi za zdravstvo občine ter v soglasju z okrajnimi zavodi za socialno zavarovanje določiti za leto 1962 za posamezne lekarne različno maržo, višino pa prilagoditi prometu vsake lekarne s tem, da sme najvišja marža samo izjemoma dosegati 25 %.

b) Sveti lekarn morajo po predlogu upravnih odborov pravilnike o delitvi čistega dohodka in pravilnike o delitvi osebnih dohodkov prilagoditi predpisanim splošnim merilom za delitev dohodka.

4. Zobozdravstvo

Izdatki za zobno nego in zobotehnično pomoč so od leta 1960 na 1961 narastli za 47,2 %, to je od 1001 na 1473 milijonov dinarjev. Preračunani na enega zavarovanca so narastli za 40,9, to je od 2111 din na 2974 din.

Zmogljivost zobozdravstvene službe je v naši republici še zmeraj premajhna. Stanje se sicer počasi popravlja, na kar kaže povečano število zobozdravstvenih storitev, ki se je povečalo za 14,8 %. Povprečna cena za eno zobozdravstveno storitev pa se je povečala za 25,8 %.

Tarifa za zobozdravstvena dela je bila določena že pred leti, kasneje pa so jo okrajni zavodi v dogovoru zobozdravstvenimi ustanovami poviševali za vse ali za posamezne zobne ambulante. Tako veljajo danes na območju LR Slovenije dokaj različne tarife za zobozdravstvena dela. Pri povečevanju tarife je dostikrat igralo pomembno vlogo dejstvo, da je bila zobozdravstvena ustanova brez zobnih terapevtov in da so jih hoteli pridobiti z višjo ceno za posamezne storitve, od katere je odvisna tudi višina osebnega dohodka.

Za zobozdravstvo bo po predvidevanjih v letu 1962 porabljen 1568 milijonov dinarjev nasproti 1445 v letu 1961 ali za 8,5 % več. Povečanje se utemeljuje s povečanim številom storitev; v zobozdravstvu so namreč potrebe po večjem številu storitev še zelo velike.

Za izboljšanje stanja je treba:

a) Sveti zdravstvenih zavodov morajo po predlogu upravnih odborov pravilnike o delitvi dohodka in pravilnike o delitvi osebnih dohodkov prilagoditi že omenjenemu zveznemu navodilu o izvajanju načel in splošnih meril za delitev dohodka v pravilnikih samostojnih zavodov in republiškem

navodilu o splošnih merilih za delitev dohodka samostojnih zavodov (Uradni list LRS, št. 22/62).

Pri tem naj iščejo nove oblike in merila za določanje višine osebnih dohodkov v skladu z opravljenim delom zobozdravstvenega delavca in kvaliteto njegovega dela.

b) Zdravstveni zavodi in okrajni zavodi za socialno zavarovanje morajo pri sklepanju pogodb za cene zobozdravstvenih storitev od 1. 1. 1962 dalje upoštevati že omenjeni zvezni odlok o cenah za storitve zdravstvenih zavodov in odlok o znižanju cen za zdravstvene storitve in o pogojih, ob katerih se smejo revidirati cene, ki so veljale na dan 31. decembra (Uradni list LRS, št. 22/62) ter odpraviti vse neutemeljene razlike v višini tarife med posameznimi zdravstvenimi zavodi in med območji posameznih okrajnih zavodov. Pri pogodbenem določanju plačila za posamezno zobozdravstveno storitev naj se v pogodbah še bolj stimulirajo storitve konzervativnega zdravljenja;

c) Zavod LRS za zdravstveno varstvo naj prouči grupiranje zobozdravstvenih storitev v sedanji tarifi in pri tem odpravi razčlenjevanje posameznih storitev v več enot v tistih primerih, ko gre dejansko za eno samo storitev (n. pr. posebej plombiranje zoba in posebej poliranje plombe), da bi se tako onemogočilo umetno zviševanje zobozdravstvenih storitev.

5. Zdravljenje v naravnih zdraviliščih

Od vseh vrst zdravstvenega varstva so največ narastli izdatki za zdravljenje v naravnih zdraviliščih in sicer za 82,2% v primerjavi z letom 1960. Izdatki so namreč narastli od 376 milijonov na 685 milijonov dinarjev, preračunani na 1 zavarovanca pa od 793 din na 1383 din ali za 84,4%.

Porast izdatkov gre na račun večjega števila primerov tega zdravljenja in povečanja cene oskrbnega dne. V letu 1960 se je zdravilo v naravnih zdraviliščih 13 319 zavarovanih oseb, leta 1961 pa 17 367 ali za 30,3% več. Povprečna cena oskrbnega dne je v letu 1960 znašala 1105 din, leta 1961 pa 1566 din ali za 41,7% več.

Zaradi zboljšanja stanja je treba:

a) Sveti zdravstvenih zavodov v naravnih zdraviliščih morajo revidirati cene oskrbnega dne v skladu z že omenjenim zveznim odlokom o cenah za storitve zdravstvenih zavodov in odlokom o znižanju cen za zdravstvene storitve in o pogojih, ob katerih se smejo revidirati cene, ki so veljale na dan 31. decembra 1961.

Pravilnike o delitvi dohodka in pravilnike o delitvi osebnih dohodkov pa morajo prilagoditi zveznemu navodilu o izvajanju načel in splošnih meril za delitev dohodka v pravilnikih samostojnih zavodov in republiškem navodilu o splošnih merilih za delitev dohodka samostojnih zavodov (Uradni list LRS, št. 22/62);

b) okrajni zavodi za socialno zavarovanje ne smejo v cenah oskrbnega dne v naravnih zdraviliščih v nobeni obliki priznavati dotacije za razširitev ali za nove investicije iz rednih sredstev sklada zdravstvenega zavarovanja;

c) sveti tih zdravstvenih zavodov morajo skupaj s samoupravnimi organi zavodov za socialno zavarovanje in sveti za zdravstvo občinskih ljudskih odborov preusmeriti dosedanje oblike zdravljenja tako, da bi zdravljenje v naravnih zdraviliščih postopoma dobilo obliko nadaljevanja bolničnega zdravljenja oziroma rekonvalescence po težjih obolenjih. V ta namen in da bi se zdravljenje v naravnih zdraviliščih izvajalo v skladu z novimi predpisi zakona o zdravstvenem zavarovanju, je treba razširjati asortiman zdravstvenih storitev v naravnih zdraviliščih ter zboljšati način spremljanja poteka uspehov zdravljenja.

č) Zavod LRS za zdravstveno varstvo naj za bodoče prouči možnosti boljšega načina oblikovanja cen v naravnih zdraviliščih.

6. Ortopedski pripomočki in sanitarne naprave

Izdatki za ortopedске pripomočke in sanitarne naprave so od leta 1960 na 1961 narastli za 28,7 % oziroma od 178 na 229 milijonov dinarjev. Preračunano na 1 zavarovanca znese to povečanje 23,2 % oziroma od 375 na 462 din. V letu 1961 je bilo predpisanih zavarovanim osebam 91 852 teh pripomočkov (v pretežni meri očal) ali za 13,9 % več kot v prejšnjem letu. Povprečna cena 1 pripomočka je narastla za 12,9 %, to je od 2208 na 2494 din. Povečanje izdatkov za te namene je torej v celoti posledica podražitve teh pripomočkov in pa večjega števila izdanih pripomočkov.

V splošnem se na zasedanjih skupščin zavodov za socialno zavarovanje, v delovnih kolektivih in društvih upokojencev ugotavlja, da je oskrbovanje zavarovanih oseb z ortopedskimi pripomočki in sanitarnimi napravami pomanjkljivo urejeno. Težko je priti do teh pripomočkov in naprav pa tudi njihova kvaliteta ni vedno na ustrezni višini.

Da bi se ugotovljeno stanje izboljšalo, naj:

Svet za zdravstvo LRS in Republiški zavod za socialno zavarovanje proučita možnosti, kako bi se zavarovanim in drugim osebam zagotovilo oskrbovanje z ortopedskimi pripomočki in sanitarnimi napravami na bolj ustrezen način in na kakšen način bi se zlasti izboljšala kvaliteta takšnih dajatev.

7. Denarne dajatve zdravstvenega zavarovanja

Denarne dajatve zdravstvenega zavarovanja obsegajo nadomestila osebnega dohodka, povračilo potnih stroškov, povračila pogrebnih stroškov, podpore za opremo novorojenca in posmrtnine.

Izdatki za našete dajatve so v letu 1961 znašali 5456 milijonov dinarjev ali 34,6 % več kot v letu 1960, ko so znašali 4053 milijonov dinarjev. Preračunani na 1 zavarovanca so narastli za 28,9 %, oziroma od 8546 na 11017 dinarjev.

V absolutnem znesku so največ narastli izdatki za nadomestilo osebnega dohodka ob boleznih in poškodbi in sicer od 2430 na 3349 milijonov dinarjev ali za 37,8 %. V letu 1961 je znašala povprečna dnevna odsotnost z dela zaradi boleznih in poškodb 4,43 % od skupnega števila vseh zaposlenih oseb, v letu 1960 pa 4,33 %. Kaj pomeni odsotnost z dela s takšnim odstotkom, navajamo,

da ni bilo v letu 1961 na delu zaradi bolezni ali poškodbe povprečno dnevno 21 922 delavcev, v letu 1960 pa 20 516 delavcev. Če to preračunamo na dneve odsotnosti, tedaj to pomeni, da je bilo v letu 1961 izgubljeno 6 839 821 delovnih dni, v letu 1960 pa je bilo izgubljeno 6 441 971 delovnih dni. Skupno število odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodbe je bilo torej v letu 1961 za 9,5% večje od skupnega števila v letu 1960. Iz tega se da zaključiti, da organi delavskega samoupravljanja vprašanju obolenj in poškodb namenjajo premalo skrbi.

Povečanje izdatkov za te namene je predvsem v zvezi s povečanjem osebnega dohodka zaposlenih, saj se je povprečni dnevni znesek nadomestila zvišal od 545 din v letu 1960 na 685 din v letu 1961, kar zneso 25,6%.

Povračila za potne stroške so se povečala od 569 milijonov na 747 milijonov din ali za 31,1%. Tu gre povečanje predvsem na račun podražitve prevozov na javnih prometnih sredstvih. V zadnjih mesecih leta 1961 so se povečale tudi dnevnice zavarovanim osebam, kadar potujejo v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenega varstva. Samo število potovanj se je povečalo le za 7,8%, kar je v primernem sorazmerju s povečanjem števila zavarovanih oseb in zlasti s povečanjem števila zdravljenja v stacionarnih zavodih.

Izdatki za nadomestilo osebnega dohodka ob nosečnosti in porodu so se povečali za 40,9% in sicer za 11,5% zaradi večjega števila porodov, ostalo pa zaradi večje osnove za nadomestilo osebnega dohodka. Izdatki za podpore za opremo otroka so se povečali za 7%, izdatki za pogrebne in posmrtnine pa za 5,4%.

Za denarna nadomestila je po finančnih načrtih okrajnih zavodov za socialno zavarovanje predviden v letu 1962 izdatek v višini 7309 milijonov dinarjev nasproti 5456 milijonom v letu 1961, kar predstavlja povečanje za 1853 milijonov oziroma za 34%. Vzrok za tako veliko povečanje izdatkov za denarna nadomestila je deloma v spremenjeni osnovi za denarna nadomestila: do konca leta 1961 se je upošteval za osnovo nadomestila le tisti del osebnih dohodkov, ki je bil izplačan v zadnjih treh mesecih pred obolenjem, od 1. 1. 1961 dalje pa se upoštevajo tudi naknadna izplačila osebnih dohodkov po rezultatu dela, ki se nanašajo na trimesečno obdobje pred obdobjem; deloma je spremenjena višina nadomestila tudi po novem zakonu o zdravstvenem zavarovanju. Močno vpliva na povečanje izdatkov za te namene tudi povečan odstotek odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodbe v prvih petih mesecih letošnjega leta, ki je bil, kot je bilo že prej omenjeno, za 25% večji od povprečja v istem obdobju lani.

Glede na ugotovljeno stanje naj:

a) Zbori proizvajalcev občinskih ljudskih odborov razpravljajo o problematiki izostankov z dela zaradi bolezni in poškodb, in organom delavskega samoupravljanja priporočijo, da vprašanju odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodb posvetijo več skrbi in podvzamejo ustrezne ukrepe, da bi se gospodarska škoda, ki nastaja zaradi teh pojavov, zmanjšala na najmanjšo možno mero;

b) organi delavskega samoupravljanja vzpostavijo primerno sodelovanje z lečečimi zdravniki in zavodi za preprečevanje nesreč pri delu, da bi se zmanjšalo število obolenj in poškodb oziroma skrajšalo njihovo zdravljenje.

8. Ostali izdatki

Med ostalimi izdatki imajo okrajni zavodi v skladu zdravstvenega zavarovanja knjižene stroške za osebne in materialne izdatke zdravniških komisij, obresti od kreditov za obratna sredstva, obresti od kreditov za investicije in stroške za povračilo škode zaradi nepravilno izdanih odločb. V letu 1961 so izdatki na tej postavki porastli za 8,5%. Izdatki so večji zaradi povečanja honorarjev članom zdravniških komisij in zaradi večjega plačila za obresti od kreditov za investicije. Za leto 1962 je predviden na tej postavki za 32,8% večji izdatek. Predvidevajo se izplačila honorarjev za člane zdravniških komisij, v približno lanskeoletnem znesku, povečali pa se bodo izdatki za kredite za obratna sredstva.

Okrajni zavodi za socialno zavarovanje morajo v skladu s splošnimi načeli za varčevanje pregledati tudi postavke za zgoraj omenjene izdatke in stremeti, da se zlasti izdatki za zdravniške komisije zmanjšajo povsod tam, kjer je mogoče, in da se honorarji za člane teh komisij spravijo v sklad z revidiranimi honorarji oziroma osebnimi dohodki zdravnikov v zdravstvenih zavodih.

9. Osebni izdatki

Znaten je porast za osebne dohodke v tej panogi zavarovanja, to je za uslužbence okrajnih zavodov za socialno zavarovanje. Bruto zneski za osebne dohodke v letu 1961 so nasproti prejšnjemu letu porastli za 58,4%, kar pomeni, da so se izdatki za čiste osebne dohodke povečali za 34,4%. Vzrokov za to je več. Število uslužbencev okrajnih zavodov se je v skladu z večjim številom zavarovancev povečalo za 5,20% (od 1370 na 1446 uslužbencev). Za prevedbo upokojujencev po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem zavarovanju (IV. novela) so morali zavodi najeti honorarne uslužbenke ali pa odrediti nadurno delo. S tem so nastali dodatni stroški za okoli 80 000 000 din, kar predstavlja 8%. Okrajni zavodi za socialno zavarovanje so že v letu 1961, čeprav niso bili izdani ustrezni predpisi, v skladu s težnjami sindikalnih forumov sprejeli pravilnike o delitvi osebnega dohodka. Po teh pravilnikih se je povečala splošna raven osebnih dohodkov, še posebno močno pa so se povečali osebni dohodki mlajših uslužbencev in pa tistih, ki nimajo ustrezne izobrazbe za delovno mesto, ki ga zasedajo. Za leto 1962 so v svojih finančnih načrtih predvideli okrajni zavodi povečanje izdatkov za osebne dohodke za 15%, to je za toliko, za kolikor naj bi se povečali osebni dohodki javnih uslužbencev.

Samoupravni organi okrajnih zavodov za socialno zavarovanje morajo višino in način določanja osebnih dohodkov uslužbencev prilagoditi predpisom, ki veljajo za to službo.

10. Materialni izdatki

Nasproti letu 1960 so se materialni izdatki povečali od din 214 na 266 milijonov ali za 24,3%. Med materialnimi izdatki so izkazani pisarniški stroški, kurjava s prevozom, razsvetljava, stroški čiščenja in vzdrževanja zgradb in inventarja, vzdrževanje prevoznih sredstev, nabava drobnega inventarja, potni

in selitveni stroški, poštni, telegrafski in telefonski stroški, stroški nakazil po denarnih zavodih, najemnine in stroški samouprave.

Povečani izdatki za te namene so posledica povišanja tarife z javnimi prevoznimi sredstvi, podražitve pisarniškega materiala in kurjave in zlasti še poštne, telegrafske in telefonske tarife. Po finančnih načrtih okrajnih zavodov naj bi se v letu 1962 stroški za te namene povečali za 7,9 %, kar je v zvezi s podražitvijo materiala in pa tarif.

Samoupravni organi okrajnih zavodov za socialno zavarovanje naj uvedejo v letu 1962 pri materialnih izdatkih skrajno štednjo.

11. Nabava inventarja

V letu 1960 so okrajni zavodi porabili za nabavo inventarja 116 milj. din, v letu 1961 pa 142 milj. din ali za 22,4 % več. V letu 1961 so bili izdatki na tej postavki večji, ker so okrajni zavodi v tem letu zgradili upravne zgradbe in jih opremili z novim pohištvom. V letu 1961 so okrajni zavodi v zvezi z vodenjem poslovanja po občinah nabavili tudi več računskih in pisalnih strojev. Za leto 1962 predvidevajo okrajni zavodi v svojih finančnih načrtih za te namene 42 milijonov din manj izdatkov kot v letu 1961.

Pri nabavi inventarja morajo samoupravni organi zavodov za socialno zavarovanje uvesti skrajno štednjo.

12. Gradnja stanovanj in upravnih zgradb

V letu 1961 so okrajni zavodi za gradnjo stanovanj in upravnih zgradb porabili 15 milj. oziroma 2,4 % več kakor v letu 1960. V letu 1961 so izdatki na tej postavki porastli zaradi intenzivne gradnje upravnih zgradb za podružnice glede na predvideno ustanavljanje komunalnih zavodov in zaradi nakupa stanovanj za zavodove uslužbenec. Za leto 1962 predvidevajo zavodi v svojih finančnih načrtih za polovico manjše izdatke kot v letu 1961. V letu 1962 gradijo okrajni zavodi samo tiste upravne zgradbe, katere so pričeli graditi že v prejšnjih letih.

Samoupravni organi zavodov za socialno zavarovanje morajo spraviti gradnjo upravnih stavb v sklad s priporočili Zveznega izvršnega sveta o odložitvi zidanja administrativnih in upravnih poslopij ter drugih stavb določenih uporabnikov družbenega premoženja v letu 1962 (Ur. list FLRJ št. 16/62).

13. Zdravstvene investicije

Že v navedbah pri izdatkih za ambulantno in bolnično službo je bilo povedano, da je zdravstvena služba dobila iz skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev v letu 1961 precejšnje zneske za investicije. Ti zneski so bili zdravstvenim ustanovam namenjeni s posebnimi pogodbami konec leta. Do takšnega dotiranja zdravstvenih investicij iz skladov zdravstvenega zavarovanja je prišlo zaradi tega, ker politično teritorialne enote niso bile v stanju zagotoviti v svojih proračunih potrebna sredstva za nadaljevanje oziroma začetek nekaterih nujno potrebnih zdravstvenih zavodov. Zdravstveni zavodi tudi niso mogli dobiti bančnih kreditov za investicije, čeprav je po splošnem zakonu o organizaciji

zdravstvene službe predviden tudi takšen vir investicijskih sredstev. Glede na vse to se je utrdilo splošno prepričanje, da morajo skladi zdravstvenega zavarovanja že tekom leta zagotoviti vsaj minimalna sredstva za zdravstvene investicije. Ko se je poviševala splošna prispevna stopnja za zdravstveno zavarovanje od 8,7 % na 9,2 %, je bilo storjeno prav z namenom, zagotoviti skladom zdravstvenega zavarovanja dodatna sredstva, ki bi jih mogli nameniti za zdravstvene investicije. Po okrajih in namenu so ta sredstva razdeljena takole:

(v tisočih)	Izvenbolnični zavodi	Zobne ambulante	Bolnišnice	Skupaj
Celje	92 500	—	—	92 500
Gorica	31 034	—	—	31 034
Koper	149 518	—	—	149 518
Kranj	19 141	—	—	19 141
Ljubljana	208 649	2 000	447 800	658 449
Maribor	148 000	20 000	205 000	373 000
Murska Sobota	—	—	—	—
Novo mesto	75 973	6 002	7 011	88 986
Skupaj	724 815	28 002	659 811	1 412 628

Gornja sredstva še niso bila v celoti uporabljena, zlasti niso bila uporabljena sredstva, ki so bila namenjena za gradnjo bolnišnic. V nekaterih primerih je prišlo celo do tega, da so ljudski odbori ta sredstva začasno dali na razpolago za nezdravstvene investicije.

V teh zneskih niso upoštevana sredstva, ki so jih zdravstveni zavodi, zlasti nekatere bolnice, dobili na temelju pogodb z zavodi za socialno zavarovanje s tem, da so jim zaradi zbiranja sredstev za investicije namenoma povečali ceno za oskrbni dan oziroma pavšal v ambulantnih zavodih. Višina teh sredstev se tudi ne da ugotoviti.

Namenitev sredstev zdravstvenega zavarovanja pred zaključnim računom, s katerim bi bil ugotovljen presežek v finančnem poslovanju, za zdravstvene investicije, ni v skladu z določbami uredbe o financiranju socialnega zavarovanja.

Glede na način kako so se dajala v letu 1961 sredstva zdravstvenega zavarovanja za zdravstvene investicije, je treba:

a) Ljudski odbori in samoupravni organi zavodov za socialno zavarovanje morajo poskrbeti, da se sredstva, ki so bila dana za zdravstvene investicije iz skladov zdravstvenega zavarovanja, v nobenem primeru, in tudi ne samo začasno, ne bodo uporabljala za nezdravstvene investicije;

b) samoupravni organi okrajnih zavodov za socialno zavarovanje ne smejo iz sredstev sklada zdravstvenega zavarovanja za leto 1962 nameniti za zdravstvene investicije nobenih sredstev pred potrditvijo zaključnih računov teh skladov; po potrditvi zaključnih računov pa le v obliki kreditov. Z namenom zbiranja sredstev za zdravstvene investicije okrajni zavodi za

socialno zavarovanje tudi v pogodbah z zdravstvenimi zavodi ne smejo določati višjih cen;

c) ljudski odbori morajo upoštevati določila novega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, ki ne dovoljuje več dotacij za investicije v zdravstvo iz skladov zdravstvenega zavarovanja. Zato naj ljudski odbori pristopajo k novogradnjam zdravstvenih zavodov skrajno previdno;

č) glede na novo nastalo situacijo v zvezi s problemom zbiranja sredstev za investicije v zdravstvu in za smotrno izgradnjo zdravstvene mreže, bodo pristojni republiški organi posebej proučili ta vprašanja. S tem v zvezi pa je treba obravnavati tudi problem izgradnje stanovanj za zdravstvene delavce.

III. PODATKI ZA INVALIDSKO IN POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Na povečanje izdatkov za pokojninsko ter invalidsko zavarovanje vpliva predvsem povečanje števila upokojencev, ki se v zadnjih dveh letih povečuje z večjo intenziteto kot število aktivnih zavarovancev. Še v večji meri pa vplivajo na povečanje izdatkov za pokojninsko ter invalidsko zavarovanje spremenjeni predpisi, s katerimi se pokojnine postopoma prilagajajo povečanemu osebnemu dohodku zaposlenih. Gibanja izdatkov prikazuje naslednja razpredelnica:

Invalidsko zavarovanje (v milijonih din)	1960	1961	Načrt 1962	Indeks	
				1960 1961	1961 1962
Celokupni izdatki	3633	4759	5785	131,0	121,6
1. Invalidske pokojnine, invalidnine, varstveni dodatek, dodatek za pomoč in postrežbo	3071	4030	4901	131,2	121,6
2. Oskrbnine in nadomestila	230	297	343	129,1	115,5
3. Investicije za zagotovitev profesio- nalne rehabilitacije	200	220	280	110,0	127,3
4. Stanovanjski prispevek	132	172	209	130,3	121,5
5. Nadomestilo za znižano vožnjo	—	40	52	—	130,0

Pokojninsko zavarovanje (v milijonih din)	1960	1961	Načrt 1962	Indeks	
				1961 1960	1962 1961
Celokupni izdatki	12 104	16 313	19 282	134,8	118,2
1. Osebnе pokojnine z varstvenim do- datkom	8 917	11 565	13 777	129,7	119,1
2. Družinske pokojnine z varstvenim dodatkom	2 721	3 979	4 589	146,2	115,3
3. Stanovanjski prispevek	406	622	733	133,5	117,8
4. Nadomestilo za znižano vožnjo	—	147	183	—	124,5

Gibanje izdatkov na enega zavarovanca:

Izdatki invalidskega zavarovanja v dinarjih	1960	1961	1962
Celokupni izdatki	7660	9608	11 187
1. Invalidske pokojnine, invalidnine, varstveni dodatek, dodatek za pomoč in postrežbo	6475	8137	9 478
2. Oskrbnine in nadomestila	485	600	663
3. Investicije za zagotovitev pogojev za izvajanje profesionalne rehabilitacije	422	443	541
4. Stanovanjski prispevek	278	347	404
5. Nadomestilo za znižano vožnjo	—	81	101
Izdatki pokojninskega zavarovanja v dinarjih	1960	1961	1962
Celokupni izdatki	25 522	32 937	37 290
1. Osebne pokojnine	18 802	23 350	26 644
2. Družinske pokojnine	5 737	8 034	8 875
3. Stanovanjski prispevek	983	1 256	1 417
4. Nadomestila za znižano vožnjo	—	297	354

Porast izdatkov za pokojnine (osebne, družinske, invalidske) v letu 1961 je predvsem posledica spremenjenih predpisov v pokojninskem ter invalidskem zavarovanju. S 1. 1. 1961 je bila namreč opravljena prevedba vseh pokojnin. Zneski pokojnin v zavarovalnih razredih so se po tej spremembi povečali povprečno za 10 %, razen tega so bili upokojenci v splošnem pomaknjeni za dva razreda navzgor. Če upoštevamo, da se je število uživalcev pokojninskih dajatev povečalo za 5,84 %, lahko ocenjujemo, da so se pokojnine zaradi samih spremenjenih predpisov od leta 1960 na 1961 povečale za povprečno 25 %.

Na povečanje izdatkov za pokojnine vpliva tudi dejstvo, da so nove pokojnine v primerjavi s starimi, precej višje. Odpadajo namreč starejši upokojenci, ki imajo sorazmerno najnižje pokojnine, priraščajo pa upokojenci z novimi, višjimi pokojninami. Vse te okoliščine vplivajo tudi na zviševanje povprečnega mesečnega zneska pokojnin. Tako je bil povprečni znesek osebne pokojnine leta 1960 — 13 853 din, v letu 1961 — 16 894 ali 22 % več, za 1. 1962 pa se predvideva povprečni znesek 19 755 oziroma za 17 % več.

Po potrdilu poslovnega poročila Republiškega zavoda za socialno zavarovanje za leto 1961 je znesek povprečne invalidske pokojnine v letu 1960 znašal 8804, leta 1961 pa 11 321 din ali za 28,7 % več, v letu 1962 pa naj bi po finančnem načrtu tega zavoda znašal 13 342 din ali za 18 % več. Družinska pokojnina je v povprečju znašala leta 1960 — 7336 din, leta 1961 — 10 286 din ali 40 % več, dočim naj bi leta 1962 znašala v povprečju 12 022 din ali za 17 % več.

V letu 1960 je bilo uživalcev vseh pokojnin 105 399, v letu 1961 111 557, ali za 6,84 % več, za leto 1962 pa se predvideva 116 252 uživalcev pokojnin, kar predstavlja nasproti prejšnjemu letu 4,2 %.

Po številu zahtevkov za priznanje pokojnine, ki so bili vloženi v prvih petih letošnjih mesecih, pa lahko predvidevamo, da se bo število pokojnin povečalo znatno več, kot pa je bilo prvotno računano. Vzroka sta za to verjetno dva. V letu 1961 so se osebni dohodki precej hitro povečevali. Zato so številni

zavarovanci, ki so že dosegli starost in pokojninsko dobo za pokojnino, počakali do konca leta, da bi dosegli večji povprečni osebni dohodek. Verjetno pa vpliva na povečanje števila vloženih zahtevkov tudi okoliščina, da se pripravljajo novi predpisi o pokojninskem zavarovanju in da se je v javnosti v tej zvezi razširila vest, da se bodo pogoji za dosego osebne pokojnine poosttrili.

Potrebno se zdi opozoriti, da postajajo razponi med zneski najnižjih in zneski najvišjih pokojnin pereč problem. Za povečevanje teh razponov je vzrok že v velikih razponih pri osebnem dohodku, razen tega pa vplivajo na to še nekateri drugi negativni pojavi: Gospodarske in druge organizacije skušajo v številnih primerih upokojencem povečati pokojnino na takšen način, da jim v potrdilu o zneskih osebnih dohodkov vnašajo tudi prejemke, ki se ne štejejo za osebni dohodek dosežen v rednem delovnem času. Poskušajo jim v dohodek všteti zneske nagrad, izplačila za nadurno delo, zadržujejo izplačila dohodkov iz prejšnjih let in te zneske izplačujejo zadnje leto pred upokojitvijo, namenoma spreminjajo obračunske postavke in podobno. Ti pojavi se zdijo še toliko bolj neumestni in škodljivi, ker se pojavljajo največkrat pri uslužbencih in delavcih na vodilnih mestih, ki imajo že tako večje osebne dohodke.

Opozoriti je treba tudi na tendence, ki se pojavljajo pri večini komisij za ugotavljanje delovne in druge dobe pri občinskih ljudskih odborih. Zlasti delovna doba se skuša priznavati zelo na široko, pri čemer igra dostikrat vlogo tudi želja, zagotoviti socialno šibkim družinam s pokojnino vsaj minimalne dohodke za preživljanje. Upravni organi občinskih in okrajnih ljudskih odborov, ki po 220. členu zakona o pokojninskem zavarovanju ugotavljajo kategorijo delovnega mesta v zvezi z razvrstitvijo in prevedbo upokojencev, so tudi zelo širokogrudni. Višje kategorije dostikrat priznavajo po ne dovolj objektivno utemeljenih merilih glede na izobrazbo, ki je za takšno delo dejansko potrebna.

Odločujočo vlogo igrajo pri nekaterih tudi osebne okoliščine, zaradi česar tudi ni potrebne enotnosti pri ugotavljanju kategorije delovnega mesta.

Morda so v nekaterih primerih tudi kriteriji invalidskih komisij za ugotavljanje popolne invalidnosti preširoki, ali pa se invalidnost ocenjuje samo po strogih medicinskih vidikih, brez upoštevanja dejanskih izkušenj, da bolniki z ustreznimi okvarami ali boleznimi še želijo delati in tudi dejansko uspešno opravljajo svoje delo.

V spredaj navedenih izdatkih za invalidsko ter pokojninsko zavarovanje niso upoštevani stroški poslovanja Republiškega zavoda za socialno zavarovanje. Poslovni stroški tega zavoda se namreč ne vodijo ločeno po panogah (invalidsko, pokojninsko, otroški dodatki), marveč skupno in bodo prikazani kasneje za poglavjem o izdatkih za otroške dodatke.

Da bi se v bodoče izognili ponavljanju prej omenjenih negativnih pojavov, morajo:

a) Občinski ljudski odbori poskrbeli za vskladitev in poenotenje kriterijev komisij za ugotavljanje delovne in druge dobe ter upravnih organov, ki so pristojni za ugotavljanje kategorij delovnega mesta;

b) organi delavskega samoupravljanja v gospodarskih in organi družbenega upravljanja v drugih organizacijah preprečiti pojave umetnega zviševanja osebnih dohodkov delavcem v obdobjih, ki naj se jemljejo za osnovo za določitev pokojnine;

c) izvršilni odbor skupščine Republiškega zavoda oceniti delo invalidskih komisij in poskrbeti za večjo strokovno kontrolo, ki naj bi imela namen pooprstiti in poenotiti kriterije zlasti za ugotavljanje popolne invalidnosti;

d) organi Republiškega zavoda za socialno zavarovanje obravnavati tudi ostale probleme s področja invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter skrbeti, da bodo problemi predloženi merodajnim organom, ki pripravljajo nove predpise o pokojninskem ter invalidskem zavarovanju.

IV. PODATKI O OTROŠKIH DODATKIH

Izdatki za otroške dodatke se v zadnjih letih gibljejo v glavnem v mejah povečanega števila zavarovancev in povečanega števila otrok, za katere se priznavajo otroški dodatki. Zaradi tega je delež izdatkov za otroške dodatke nasproti skupnim izdatkom socialnega zavarovanja iz leta v leto manjši. Izdatki za otroške dodatke so se gibali:

leta 1960 so znašali	9 408 milijonov
leta 1961	10 014 milijonov ali 6,4 % več
po planu za 1962 naj bi znašali	10 602 milijonov ali 5,9 % več.

V strukturi skupnih izdatkov za socialno zavarovanje so izdatki za otroške dodatke leta 1953 predstavljali še 42,02 %, v letu 1961 pa samo še 17,43 %. Ta odstotek se bo v naslednjih letih še zniževal.

Povečanje izdatkov za otroške dodatke ustreza v glavnem povečanju števila zavarovancev, deloma pa je vzrok temu tudi povečanje povprečnega zneska otroškega dodatka, ki se izplačuje za 1 otroka. Poprečni zneski otroškega dodatka za 1 otroka se zvišujejo iz dveh razlogov: vedno več je družin z enim ali dvema otrokoma, kar pri regresivnem sistemu otroškega dodatka vpliva na povprečni znesek dodatka; družine upravičencev do otroškega dodatka tudi vedno bolj odtujičujejo zemljišča, zaradi katerih niso imele pravico do otroškega dodatka oziroma so prejemale zmanjšani dodatek.

Po povedanem torej izdatki za otroške dodatke ne predstavljajo posebnega problema. Ne glede na to pa bi bilo potrebno:

da organi Republiškega zavoda za socialno zavarovanje predložijo pristojnim organom, ki pripravljajo nove predpise o otroškem oziroma družinskem varstvu, potrebo drugačne ureditve tega varstva oziroma značaja otroških dodatkov. Sedanja oblika otroških dodatkov namreč ni več primerna, ker na primer ne vpoštevata starosti otrok, niti vrste šolanja oziroma usposabljanja, niti okoliščin, ob kakšnih pogojih je glede na kraj njihove zaposlitve zavarovancem omogočeno šolanje otrok.

V. PODATKI O POSLOVNIH STROŠKIH, KI OBREMENJUJEJO SKLAD DOLGOROČNIH ZAVAROVANJ

Pri izdatkih sklada dolgoročnih zavarovanj (pokojninsko, invalidsko zavarovanje, otroški dodatki), o katerih je govora v III. in IV. poglavju, so upoštevani samo zneski dajatev zavarovancem oziroma zavarovanim osebam, ne pa tudi poslovni stroški, ki bremenijo ta sklad. V I. poglavju so ti poslovni stroški med te tri panoge zavarovanja razdeljeni sorazmerno dajatvam vsake od teh panog, kar pa ne ustreza dejanskim poslovnim stroškom za posamezno panogo. Razen tega se da ocenjevati gibanje teh izdatkov le, če se obravnavajo skupaj, zaradi česar jih obravnavamo v posebnem poglavju.

Skupni izdatki za poslovne stroške in za posamezne namene v letu 1960 oziroma 1961 so pokazani v naslednji tabeli, iz katere je tudi razvidno, kakšni naj bi bili ti stroški po finančnem načrtu v letu 1962 in kakšen je indeks gibanja teh izdatkov.

Poslovni stroški dolgoročnega zavarovanja (v milijonih din)	1960	1961	Načrt 1962	Indeks	
				1960 1961	1961 1962
Celokupni izdatki	258	291	437	112,8	150,2
1. Ostali izdatki	10	9	19	90,0	211,1
2. Obresti	28	7	31	25,0	442,9
3. Osebni izdatki	84	111	150	132,1	135,1
4. Materialni izdatki	119	131	221	110,1	168,7
5. Nabava inventarja	5	9	3	180,0	33,3
6. Investicije	12	24	13	200,0	54,2

Na enega zavarovanca znašajo ti izdatki:

Poslovni stroški dolgoročnega zavarovanja (v dinarjih)	1960	1961	1962
Celokupni izdatki	544	587	845
1. Ostali izdatki	21	18	37
2. Obresti	59	14	60
3. Osebni izdatki	177	224	290
4. Materialni izdatki	251	265	427
5. Nabava inventarja	11	18	6
6. Investicije	25	48	25

Pod ostalimi izdatki so izkazani stroški za osebne in materialne izdatke invalidskih komisij, stroški za prevoze zavarovancev v zvezi s komisijskimi pregledi ter stroški višjih zdravniških komisij. V letu 1962 so predvideni stroški v večjem znesku zaradi višjih honorarjev članov komisij in zaradi predvidenih stroškov v zvezi s statistično obdelavo pokojnin po prevedbi v skupnem znesku 7 645 000 dinarjev.

Obresti so se nasproti letu 1960 občutno znižale, ker je zavod v letu 1961 smel uporabljati sredstva, zbrana po splošni 2%-ni dopolnilni stopnji za obratna sredstva. Za leto 1962 so predvideni stroški za obresti v višini 31 milijonov, ker se predvideva, da bo treba vsaj v prvem polletju 1962 imeti pri banki večji kredit kot v letu 1961. Poleg tega so dohodki po splošni 2%-ni dopolnilni stopnji v prvih mesecih manjši kot v drugem polletju.

V letu 1961 so se bruto izdatki za osebne dohodke nasproti letu 1960 povečali za 35,1%, neto osebni dohodki pa za 20,64%. Povečanje je nastalo zaradi splošnega povečanja prejemkov javnih uslužbencev za 10%, zaradi uvedbe 1% nadomestila za znižano vožnjo in zaradi zvišanja odstotka proračunskega prispevka iz osebnega dohodka od bruto stopnje 13 na 15%.

Kot osnova za ugotovitev osebnega dohodka za l. 1962 so rabila skupna izplačila na dan 31. 12. 1961, povečana za netto 15%.

V povečanem znesku je predviden tudi znesek 7 700 000 din za izvedbo izrednega popisa zavarovancev in obdelavo zbranih podatkov. Popis bi se moral opraviti še pred tremi leti.

V letu 1961 je imel Republiški zavod skupaj 131 delavcev in uslužbencev, za leto 1962 pa sta predvidena 2 več.

V letu 1961 so se materialni izdatki nasproti letu 1960 povečali za 10,1% in to v glavnem na postavki pavšalne poštnine od pokojnin in otroških dohodkov, ker je bila s 1. majem 1961 ukinjena enotna pavšalirana poština.

V letu 1962 so materialni izdatki predvideni v znesku din 221 000 000 in povečani nasproti letu 1961 za 68,7%. Visok porast na materialnih izdatkih gre na račun večjih stroškov za nakazovanje invalidskih in pokojninskih dajatev, za kar je zaradi povečane tarife predvideno 78 milj. din več kot v letu 1961.

Za nabavo inventarja so v letu 1962 predvideni nižji stroški, ker je zavod potrebne računske in pisalne stroje nabavil v letu 1961.

Stroški za investicije so se v letu 1961 nasproti letu 1960 zvišali za 100%, ker je moral zavod v letu 1961 plačati za stanovanja borcev, za katere je pred leti najel posojilo, dodatno razliko v ceni. Za leto 1962 so predvideni stroški za investicije v znesku 13 000 000, ker ima zavod iz tega naslova obveznosti za plačilo anuitet.

a) Samoupravni organi Republiškega zavoda za socialno zavarovanje morajo poskrbeti, da bo pri izdatkih za poslovne namene uvedeno v letu 1962 največje varčevanje;

b) Izvršilni odbor skupščine Republiškega zavoda mora takoj odrediti, da se višina in način določanja osebnih dohodkov uslužbencev prilagodi predpisom, ki veljajo za to službo.

VI. PREDVIDEVANI FINANČNI REZULTAT SKLADOV SOCIALNEGA ZAVAROVANJA ZA LETO 1962

Na predlog skupščine Republiškega zavoda za socialno zavarovanje je Izvršni svet razdelil splošno prispevno stopnjo za socialno zavarovanje tako, da odpade od celokupne stopnje 22% oz. 20% na zdravstveno zavarovanje 8,3%, za dolgoročna zavarovanja pa 13,28 oz. 11,28%. Za zavode za zaposlovanje delavcev je z zveznimi predpisi določena stopnja 0,4%, za Zvezni zavod za socialno zavarovanje pa 0,02%. Poleg tega socialno zavarovanje zbira še

sredstva na osnovi 2 %-ne splošne dopolnilne stopnje, ki pa ostanejo do konca poslovnega leta v rezervi, nakar rabijo za pokrivanje morebitnih primanjkljajev.

Na podlagi teh instrumentov in na osnovi predvidevane višine sredstev za osebne dohodke kot osnove za plačilo prispevkov za socialno zavarovanje v višini 280 milijard din se pričakuje koncem letošnjega leta v skladih socialnega zavarovanja naslednji finančni rezultat:

	Prispevna stopnja	v milijonih dinarjev			
		Dohodki	Izdatki	Presežek	Primanjkljaj
Zdravstveno zavarovanje	8,3 %	29 288	29 201	87	
Dolgoročno zavarovanje	13,28 % oz. 11,28 %	33 288	36 106	—	2 818
Zvezni zavod	0,02 %	56	56	—	—
Zavodi za zaposlovanje delavcev	0,40 %	1 118	1 118	—	—
Preventivni zdrav. sklad za I. pol- letje		394	394	—	—
Rezerva sklada dolg. zav.		374	374	—	—
Skupaj	22 % oz. 20 %	64 518	67 249	—	2731

Primanjkljaj sklada republiškega zavoda za socialno zavarovanje v letu 1962 se pokrije do višine 374 milijonov iz rezerve sklada, ostanek 2444 milijonov pa iz 2 % splošne dopolnilne prispevne stopnje, s katero bo v letošnjem letu zbrano okrog 5600 milijonov dinarjev. Nepotrošeni del teh sredstev v višini 3156 milijonov bo lahko porabljen za delno pokritje starih dolgov skladov Republiškega zavoda.

Stanje starih dolgov sklada dolgoročnih zavarovanj pri Republiškem zavodu, ki se nabirajo od leta 1956 naprej, je bilo na dan 31. 12. 1961 11 674 milijonov dinarjev. Po odloku o kritju nekritih primanjkljajev v skladih zavodov za socialno zavarovanje (Ur. l. FLRJ, št. 22/62) bodo ti dolgovi pokriti:

1. iz nerazporejenih presežkov iz leta 1954	135 mil. din
2. iz preostalih sredstev 2 %-ne stopnje prejšnjih let	350 mil. din
3. iz ostanka sredstev iz te stopnje leta 1962	<u>3 156 mil. din</u>
tako, da bi ostalo nepokrito še	8 033 mil. din

Ta ostanek prevzame, po omenjenem odloku, bodoča republiška skupnost socialnega zavarovanja. Za ta sredstva dovoli Narodna banka republiškemu zavodu za socialno zavarovanje, na njegovo zahtevo, brezobrestni kredit, ki ga bo treba odplačati v roku, ki ga določi Zvezni izvršni svet, vendar najdalj v 10 letih.

Po finančnih načrtih okrajnih zavodov za socialno zavarovanje bo stanje skladov zdravstvenega zavarovanja konec 1962 takšnole:

Okrajni	Finančni načrti pri stopnji 8,3 %			Pokritje primanjkljaja		Stopnja potrebna za pokritje
	Dohodek	Izdatki	Presežek + Primanjkljaj —	Rezerva	Nepokrito	
Celje	3 375	3 420	— 45	—	45	0,15 %
Gorica	1 632	1 700	— 68	—	68	0,48 %
Koper	2 003	2 020	— 17	—	17	0,09 %
Kranj	3 623	3 481	+ 142	—	—	—
Ljubljana	10 408	10 300	+ 108	—	—	—
Maribor	5 350	5 400	— 50	29	21	0,04 %
Murska Sobota	1 035	1 030	+ 5	—	—	—
Novo mesto	1 862	1 850	+ 12	—	—	—
S k u p a j	29 288	29 201	+ 87	29	151	—

Skladi zdravstvenega zavarovanja izkazujejo konec letošnjega leta sicer malenkosten presežek, pri čemer pa moramo ugotoviti, da se pričakuje, da bodo štirje zavodi suficitni za 267 milijonov din, štirje pa po uporabi lastne rezerve deficitni za 151 milijonov dinarjev. Le eden od deficitnih zavodov lahko delno pokrije svoj primanjkljaj z rezervo iz prejšnjih let, tako da bo pri vseh štirih potrebno predpisati v prihodnjem letu izredni prispevek v breme čistega osebnega dohodka zavarovancev. Ta prispevek bi se gibal, po sedanjih pričakovanjih od 0,48 % (Gorica) do 0,04 % (Maribor). Vsak izpad sredstev, iz katerih se plačujejo prispevki za socialno zavarovanje ima lahko za posledico, da bo primanjkljaj v posameznih okrajnih skladih večji in s tem potreba po višji stopnji izrednega prispevka.

Zaradi omenjenega je še posebno važno, da se v teh skladih uvede gospodarno poslovanje, da ne bi že takoj v prvem letu delovanja komunalnih skupnosti za socialno zavarovanje, zavarovanci zdravstvenega zavarovanja prišli v tak položaj, da bi morali plačevati velike izredne prispevke za pokrivanje pravic, ki jih zagotavlja zakon o zdravstvenem zavarovanju. Kje so rezerve, ki jih je treba izkoristiti, pa je vidno iz prejšnjih izvajanj.

VII. OPOZORILO LJUDSKIM ODBOROM V ZVEZI Z NOVIMI PREDPISI O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

1. Glede na to, da se bodo v letošnjem letu v skladu z novimi predpisi o financiranju in organizaciji socialnega zavarovanja ustanovljale komunalne skupnosti socialnega zavarovanja in komunalni zavodi, kar bi moglo v skladih zdravstvenega zavarovanja ponovno povzročiti nepotrebne motnje naj:

— občinski ljudski odbori ustanavljajo komunalne skupnosti samo tam, kjer so takšne skupnosti utemeljene glede na število zavarovancev in skupni osebni dohodek zaposlenih v občini, skladno s sklepom skupščine republiškega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani o pogojih, ki morajo biti izpolnjeni za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev;

— samoupravni organi, ki bodo izvoljeni za novo formirane komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, naj ustanavljajo komunalne zavode za soci-

alno zavarovanje ob upoštevanju načel varčnosti in določil odloka o pogojih, ki morajo biti izpolnjeni za ustanovitev komunalnih zavodov za socialno zavarovanje.

Preveliko drobljenje skladov in preštevilni komunalni zavodi za socialno zavarovanje bi mogli izvajanje zdravstvenega zavarovanja v posameznih komunah samo podražiti. To pa bi lahko neugodno vplivalo tudi na to, da bi bil osebni dohodek po posameznih občinah nesorazmerno obremenjen s prispevkom za zdravstveno zavarovanje, kar bi bilo še toliko bolj zgrešeno, ker bo po novih predpisih o financiranju in organizaciji socialnega zavarovanja plačeval zavarovanec izredni prispevek, ki bo določen za pokritje primanjkljajev v skladih zdravstvenega zavarovanja, iz svojega netto osebnega dohodka.

2. Ljudski odbori naj nemudoma podvzamejo vse potrebno, da bodo pristojni organi in organizacije proučile in se temeljito seznanile z novimi predpisi zakona o financiranju in organizaciji socialnega zavarovanja in zakona o zdravstvenem zavarovanju z namenom, da se bo politika izvajanja teh predpisov pravilno vodila.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

k predlogu priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja

Odbor za zdravstvo in socialno politiko je na seji dne 16. junija 1962 obravnaval poročilo o problemih socialnega zavarovanja, ki ga je Ljudski skupščini predložil Izvršni svet LR Slovenije. Odbor je poročilo v celoti sprejel.

Glede na razpravo o tem poročilu pa smatra odbor, da je potrebno opozoriti na naslednja vprašanja:

Poročilo v svojih analizah ugotavlja občutno povečanje izdatkov socialnega zavarovanja, zlasti izdatkov za zdravstveno varstvo in poudarja, da so ti povečani izdatki deloma posledica kvantitativno povečanega dela, deloma pa posledica zvišanih osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev. Zaradi pomanjkljivega in zastarelega načina zajemanja statističnih podatkov in analize teh podatkov pa v poročilu manjkajo podatki o tem, kakšen odstotek zvišanih izdatkov odpade na kvalitetno izboljšanje dela zdravstvenih zavodov. Znano je, da so se v zadnjih letih nekatere panoge zdravstva izredno razvile, da so zaradi tega posamezne zdravstvene storitve obsežnejše in da se je tako kvalitetnim storitvam zvišala tudi cena.

Izdatki za socialno zavarovanje v letih 1961 in 1962 hitreje naraščajo, kakor pa raste narodni dohodek. Ta hitri porast izdatkov, čeprav je v razkoraku z narodnim dohodkom, pa kaže pozitivno tendenco, kajti naraščanje izdatkov za zdravstveno varstvo izpričuje pravilnost naše zdravstvene politike, ki rezultira stalno izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko se strinja z ugotovitvijo, da je treba izdatke za zdravstveno zavarovanje vskladiti s splošnim porastom narodnega dohodka in da je v ta namen potrebno varčevanje pri sredstvih za zdravstveno zavarovanje, prav tako pa je treba pristopiti k racionalni porabi teh družbenih sredstev.

Posebno pozornost je treba posvetiti neopravičeni odsotnosti z dela, ki je deloma pogojena s slabo dejavnostjo naših zdravstvenih ustanov in njihovim širokogrudnim ocenjevanjem delanezmožnosti, deloma pa tudi s prakso gospodarskih organizacij, ki včasih zaradi slabih konjunkturnih razmer skušajo reševati socialno problematiko s sredstvi socialnega zavarovanja.

V razpravi o poročilu je bilo poudarjeno tudi mnenje, da je treba pospešeno urejati vprašanja proizvodnje in uvoza zdravil.

Odbor je obširneje obravnaval predlog priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja in ga sprejel z naslednjimi dopolnitvami:

Na koncu drugega odstavka 2. točke, naj se doda še besedilo: »ter tako prepredčili, da bi posamezniki neupravičeno izkoriščali sredstva, namenjena za zdravstveno varstvo.«

Za tretjim odstavkom 2. točke naj se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Ljudska skupščina LRS opozarja, da bodo morali v bodoče v skladu z zveznimi predpisi zavarovanci povečane izdatke zdravstvenega varstva kriti iz čistih osebnih dohodkov.«

To dopolnitev predlaga odbor zato, da opozori zavarovance, da bodo tvorili na območju komune samostojno rizično skupnost v zdravstvenem zavarovanju in da bodo morali nositi sami povečane izdatke zdravstvenega varstva.

Dalje predlaga odbor, da se na koncu novega četrtega odstavka 2. točke, vnese nova 3. točka, ki naj se glasi:

»3. Pristojni republiški organi naj čimprej proučijo problem plačevanja posameznih zdravstvenih uslug, da bi tudi na ta način omogočili zdravstvenim zavodom čim pravilneje formirati in deliti dohodek.«

Odbor je bil mnenja, da naj pristojni republiški organi pomagajo zdravstvenim zavodom pri izdelavi ekonomskih analiz za plačevanje posameznih zdravstvenih storitev in na ta način pospešijo uvedbo novega načina plačevanja po storitvah.

Odbor je predlog priporočila z navedenimi dopolnitvami sprejel in ga v prečiščenem besedilu predložil ljudskim poslancem. Strinja se tudi z dopolnitvijo, ki jo predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora k prvi točki predloga priporočila.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme predlog priporočila. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Šebjaniča.

St. 194/62.

Ljubljana, dne 16. julija 1962.

Poročevalec:
Franc Šebjanič l. r.

Podpredsednik:
dr. Ivan Kopač l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za vprašanja dela
in socialnega zavarovanja

POROČILO

**o obravnavi poročila o problemih v zvezi z izdatki
socialnega zavarovanja delavcev**

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 16. julija 1962 obravnaval poročilo Izvršnega sveta o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev.

Glede na podatke, zbrane v poročilu, je odbor bil mnenja, da so pomanjkljivosti na področju socialnega zavarovanja nastale predvsem zato, ker dosežani sistem ni zagotavljal materialne zainteresiranosti tako zavarovancev samih kot tudi gospodarskih organizacij, komun, zdravstvenih zavodov in drugih za smotrno trošenje sredstev socialnega zavarovanja. Pri tem pa je treba vendarle ugotoviti, da so bili na tem področju, zlasti na področju zdravstvenega varstva, doseženi veliki uspehi, prizadevati pa si moramo, da sedaj še vskladimo izdatke za te namene z realnimi možnostmi. Zato je potrebno poleg ukrepov, ki bodo že s svojim učinkovanjem vplivali na materialno zainteresiranost prizadetih, doseči tudi to, da bodo delovni kolektivi gospodarskih organizacij in zdravstvenih ustanov ter vsi drugi činitelji pričeli proučevati to problematiko in ukrepati v skladu s potrebami in možnostmi.

Eno izmed bistvenih vprašanj, ki ga bo treba s tem v zvezi reševati, je notranja organizacija zdravstvenih ustanov, iskanje notranjih rezerv in smotrnejše ureditve. Ne gre tu samo za osebne dohodke, čeprav je treba tudi te preveriti. Na tej podlagi bo omogočen nemoten in neboleč prehod na nova načela financiranja v prihodnjem letu in dana trdna osnova za delo skupščin in upravnih odborov komunalnih skupnosti s tega področja.

Po mnenju članov odbora bi bilo treba tudi proučiti, ali ne bi bilo primerno razširiti sistem participacije zavarovancev pri stroških za razne zdravstvene storitve, tako n. pr. za zdravljenje v raznih zdraviliščih, za obiske na domu in podobno. Pri tem so omenjali razne nepravilnosti in izkoriščanja, ki so tu nastopala. S takim ukrepom pa ne bi smeli prizadeti nadaljnjega razvoja zdravstvene službe, doseči bi morali le to, da odpadejo razna izkoriščanja po posameznikih.

V zvezi z naraščanjem odstotka izostankov z dela zaradi bolezni ali nesreče je odbor razpravljal o vlogi obratnih ambulant. Načelo proste izbire zdravnika omogoča, da grede nekateri posamezniki, ki jim zdravnik v obratni ambulanti ne predpiše bolezenskega dopusta, od zdravnika do zdravnika, dokler pri enem ne uspejo. Tu bi bila potrebna boljša koordinacija dela med zdravniki in zlasti še z obratnimi ambulanti, ki vodijo kartoteko za vsakega delavca v svojem podjetju. Za znižanje odstotka izostankov pa so potrebni tudi odločnejši ukrepi organov delavskega samoupravljanja zoper vse tiste, ki skušajo izkoriščati pravice socialnega zavarovanja.

Člani odbora so nadalje razpravljali še o ne dovolj razviti zobozdravstveni službi in o problemih, ki nastopajo pri proizvodnji zdravil ter investicijah zanje, ki se v zelo kratkem času krijejo s povišano ceno zdravil.

Ob zaključku razprave je odbor sprejel priporočilo o nalogah na področju socialnega zavarovanja z dopolnili, ki sta jih predlagala odbora za gospodarstvo obeh zborov in odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora.

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja z navedenimi dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Angelo Boštjančič.

Št. 194/62.

Ljubljana, dne 16. julija 1962.

Poročevalec:

Angela Boštjančič l. r.

Predsednik:

Jože Bergant l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 16. julija 1962 obravnaval poročilo Izvršnega sveta o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev.

V razpravi je odbor ugotovil, da gre za področje, ki prizadeva izredno velika in pomembna družbena sredstva, tako po obsegu teh sredstev, kot tudi glede njihove vloge v našem gospodarskem in družbenem življenju. Odbor se je z ugotovitvami in v poročilu vsebovanimi predlogi strinjal, pri čemer daje poseben poudarek naslednjemu temeljnemu stališču:

S sredstvi socialnega zavarovanja se da in se mora čim bolj smotrno gospodariti ter na ta način prištediti znatna družbena sredstva; štednja s sredstvi socialnega zavarovanja pa ne pomeni s tem znižanja obsega in kvalitete pravic in storitev, ki jih zagotavlja socialno zavarovanje. Nasprotno, smotrnejše gospodarjenje s sredstvi socialnega zavarovanja pomeni doslednejše zagotavljanje in varovanje njihove funkcionalne vloge v našem družbenem in gospodarskem življenju, ker se s tem odpira možnost, da lahko delovni človek svoje pravice iz socialnega zavarovanja realizira v polnem obsegu in da se kvaliteta storitev, ki jih zagotavlja socialno zavarovanje, dviga na stalno višjo raven. Zato je toliko bolj pomembno, da odpravimo vse negativne pojave na tem področju, ker neupravičeno izkoriščanje sredstev socialnega zavarovanja zmanjšuje možnosti, da v polnem obsegu realizirajo svoje pravice iz socialnega zavarovanja tisti, ki so do tega upravičeni na podlagi svojega dela za našo socialistično družbo.

Razprava o podrobnostih je zato lahko samo konkretizirala to osnovno stališče pri obravnavanju posameznih problemov na tem področju.

Tako se je pokazalo, da sedanja stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje ne le omogoča zadovoljevanje potreb po zdravstvenih storitvah v dose-

danjem obsegu, ampak da se lahko dvigne tako obseg kot kvaliteta teh storitev — ob pogoju seveda, da se s temi sredstvi smotrno gospodari in da se odpravi nezakonito izkoriščanje posameznih neupravičenih koristnikov.

V preteklosti in tudi sedaj še, se s sredstvi socialnega zavarovanja rešuje vrsta socialnih problemov, zlasti za take državljane, ki so na en ali drug način socialno ogroženi. To se dosega preko izredno široke in celo protizakonito široke interpretacije pogojev, ki jih mora izpolnjevati posamezni državljani pri uveljavljanju pravic iz socialnega zavarovanja. Reševanje socialnih problemov je gotovo izredno pomembna naloga naše družbe, ki zahteva velikih naporov in smotrnega dela organov za socialno varstvo, kot seveda tudi ustreznih sredstev. Toda problemi socialnega varstva se morajo reševati iz sredstev, ki so dana v te namene in preko organov, ki so jim poverjene te naloge. Sredstva socialnega zavarovanja, ki imajo v naši družbi svojo posebno vlogo, pa se smejo uporabljati samo za namen, za katerega so dana.

Podobno je vprašanje investicij za zdravstvo in socialno varstvo. Te vrste investicij so vsekakor potrebne in zahtevajo celo večje načrtnosti. Toda te investicije je treba financirati iz virov, ki so ustvarjeni v te namene, ni pa pravilno, da se s sredstvi socialnega zavarovanja financirajo tudi tiste investicije, ki ne morejo bremeniti prispevkov v sklade socialnega zavarovanja. Odbor je ugotovil, da strogo uveljavljanje zakonitosti na tem področju nikakor ne ogroža poteka del na objektih, ki se gradijo v okviru družbenega plana, da pa bo treba za prihodnje leto skrbno pripraviti plan investicij na tem področju in jasno opredeliti nosilce bremen in finančne vire.

V odboru je bilo obravnavano tudi vprašanje novih skupnosti zdravstvenega zavarovanja. Odbor je nedvoumno opozoril, da so ustanovitelji skupnosti občine in da zanje tudi odgovarjajo. Iz tega sledi, da skupnost sama na sebi ne služi za prelivanje sredstev socialnega zavarovanja iz območja občine, ki dobro gospodari, na območje tiste občine, ki slabo gospodari. Posledice slabega gospodarjenja s sredstvi socialnega zavarovanja bo nosila tista občina oziroma delovni ljudje in gospodarske organizacije iz območja občine, kjer so s sredstvi socialnega zavarovanja slabo gospodarili.

Zato pa je toliko bolj potrebno, da zlasti gospodarske organizacije odločno odpravijo negativne pojave, da se neupravičeno izostajanje od dela skriva pod krinko izostajanja zaradi bolezni, ker taki pojavi škodujejo tako gospodarski organizaciji sami, preobremenjujejo zdravstvene zavode in izčrpavajo sklade zdravstvenega zavarovanja.

Na podlagi ugotovitev razprave je odbor obravnaval predlog priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja. Mnenja je bil, da je treba posamezna stališča, ki jih vsebuje predlog priporočila, bolj zaostri in naloge jasneje opredeliti. Zato predlaga, da se predloženo besedilo predloga priporočila dopolni tako, da se na koncu zadnjega odstavka 1. točke doda še besedilo: »Zlasti je treba podvzeti v gospodarskih organizacijah in ustreznih organih energične ukrepe proti tistim zavarovancem, ki izkoriščajo zdravstveno zavarovanje za opravljanje poslov izven redne zaposlitve, s čimer se nepravilno trošijo sredstva zavarovanja in zmanjšuje produktivnost dela in delovna sposobnost zavarovanca. Na drugi strani pa naj se zdravstvena služba posluži vseh možnih sredstev za preprečitev pretirane in nepotrebne potrošnje zdravil.«

Prav tako se je odbor strinjal tudi s predlogi za spremembe in dopolnitve, ki jih k besedilu predloga priporočila predlagajo drugi odbori, ki so ta predlog

obravnali in kakor jih navajajo v svojih poročilih, ker smatra, da predlogi teh sprememb in dopolnitev v celoti ustrezajo njegovim stališčem.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina predlog priporočila sprejme s predlaganimi spremembami in dopolnitvami, ki so že vnešene v besedilo predloga priporočila kot je bil ljudskim poslancem dostavljen naknadno.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja.
St. 19-1/62.

Ljubljana, dne 16. junija 1962.

Poročevalec:

Franco Kralj l. r.

Predsednik:

Franco Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 16. julija 1962 obravnaval poročilo o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev, ki ga je predložil Izvršni svet.

Odbor je o poročilu razpravljal zlasti z vidika dinamike potrošnje sredstev socialnega zavarovanja, ki je hitrejša od porasta narodnega dohodka in kaže še nadaljno tendenco naraščanja. Soglašal je z izvajanji predstavnika Izvršnega sveta, da je treba že letos, to je preden preidemo na nov sistem financiranja socialnega zavarovanja, doseči z vsemi možnimi ukrepi in skupnim prizadevanjem prizadetih, da bomo razne pomanjkljivosti in napake odpravili. Pri tem gre zlasti za vprašanja v zvezi z zdravstvenim zavarovanjem.

Naša zdravstvena služba je v preteklem desetletju dosegla velike uspehe in te uspehe poročilo navaja. Izboljšala se je tudi kvaliteta zdravstvenih uslug in povečala skrb za bolnega človeka. Dosedanji pozitivni razvoj in napredek je treba še nadalje pospeševati, bolnikom je treba v prihodnje omogočiti še boljše in še uspešnejše zdravljenje, še okrepiti prizadevanja, da se jim zdravje čimprej povrne, pri tem pa odločno ukrepati v primerih, ki povzročajo nepotrebne izdatke in posredno tudi slabšajo položaj tistih, ki so zdravljenja potrebni. Vedno večje število zavarovancev, modernizacija zdravstvene službe in višja raven zdravljenja — vse to bo vplivalo, da se bodo izdatki zdravstvenega zavarovanja povečevali tudi še v prihodnje. Vendar pa moramo to večanje izdatkov vskladiti z realnimi potrebami in dejanskimi možnostmi.

V zvezi s tem so člani odbora razpravljali zlasti o podatkih, ki jih daje poročilo glede povečanja odstotka izostankov z dela delavcev in nameščencev v podjetjih zaradi bolezni in poškodb. Ta odstotek se je v prvih petih letošnjih

mesecih povečal v primerjavi s prvimi petimi meseci lanskega leta za 25 %. Za tako veliko povečanje ni pravega razloga, vzrok za to je lahko le nepravilen odnos nekaterih zavarovancev do družbenih sredstev, pa tudi površno gledanje na izostajanje z dela s strani nekaterih vodstev podjetij in zdravstvenega osebja. Škoda, ki nastaja zaradi neupravičenega izostajanja z dela ne bremeni samo skladov zdravstvenega zavarovanja, ampak se še bolj odraža v zmanjšani proizvodnji in dohodku podjetja. Temu pojavu bodo morali v prihodnje posvetiti odgovorni organi vso skrb, izvesti energične ukrepe proti zavarovancem, ki izkoriščajo zdravstveno zavarovanje za opravljanje del izven redne zaposlitve, hkrati pa še izboljšati ukrepe za zavarovanje delavcev na njihovih delovnih mestih in za prevoz na delo in domov.

Smotrnejše koriščenje sredstev zdravstvenega zavarovanja bi se po mnenju odbora doseglo tudi z boljšo prilagoditvijo organizacije zdravstvene službe potrebam terena. Ponekod je velika razdrobljenost in imamo v isti občini več samostojnih zdravstvenih domov, reševalnih postaj in lekarn, pa še obratne ambulante, drugod zopet se te ustanove združujejo za več občin. Izkušnje v poslovanju teh ustanov iz preteklih let so nedvomno že tolikšne, da bi lahko pristopili čimprej k najbolj smotrni obliki organizacije za posamezna območja, upoštevajoč pri tem potrebe prebivalstva, prometne zveze, izdatke za režijo itd. Prav neustrezne organizacije so po mnenju odbora tudi eden izmed poglavitnih vzrokov za posamične nepravilnosti v višini osebnih dohodkov zdravstvenega osebja. Potrebno bi bilo okrepiti vlogo zdravstvenih centrov, da proučijo stanje in sestavijo strokovna in organizacijska merila v skladu s finančnimi možnostmi.

Pri obravnavanju izdatkov za bolnično zdravljenje je bilo izraženo mnenje, da obračunavanje po oskrbnih dneh ne ustreza in povzroča zlasti v kliničnih bolnicah pri zahtevnejših storitvah občutne primanjkljaje. Zato bi bilo umestnejše obračunavanje po skupinah storitev, ki bi realneje prikazalo delo in izdatke ter jih tudi povsem jasno upravičilo.

V zvezi z bolničnim zdravljenjem so člani odbora tudi ugotovili, da ni dovolj prizadevanj za uspešno ureditev domače oskrbe bolnikov, ki morajo zaradi tega ostajati v bolnici in tako večajo stroške skladov zdravstvenega zavarovanja. Tu čakajo še zlasti stanovanjske skupnosti velike naloge.

Potrošnja zdravil v naši republiki je po podatkih poročila, pa tudi po mnenju članov odbora, pretirana. Skladno z ukrepi, ki že veljajo, bodo morali tudi zdravniki poskrbeti za zmanjšanje teh izdatkov. Posebej pa je odbor razpravljal tudi o pretiranih maržah in nesorazmernem povečanem dohodku lekarn, kar bo treba čimprej urediti.

K podatkom poročila za invalidsko in pokojninsko zavarovanje in za otroške dodatke odbor ni imel pripomb ter je poročilo soglasno sprejel.

Odbor je nato obravnaval še priporočilo o nalogah na področju socialnega zavarovanja. V skladu z razpravo o poročilu je sklenil predlagati, naj se na koncu zadnjega odstavka 1. točke doda besedilo: »Zlasti je treba podvzeti v gospodarskih organizacijah in ustreznih organih energične ukrepe proti tistim zavarovancem, ki izkoriščajo zdravstveno zavarovanje za opravljanje poslov izven redne zaposlitve, s čimer se nepravilno trošijo sredstva zavarovanja in zmanjšuje produktivnost dela in delovna sposobnost zavarovanca. Na drugi strani pa se naj zdravstvena služba posluži vseh možnih sredstev za preprečitev pretirane in nepotrebne potrošnje zdravil«.

Besedilo amandmaja je odbor vskladal z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora. Sprejel je tudi predloge za dopolnitve, ki jih je predlagal odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora k 2. točki priporočila.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da tako dopolnjeno priporočilo o nalogah na področju socialnega zavarovanja sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Petroviča.

Št. 194/62.

Ljubljana, dne 16. julija 1962.

Poročevalec:

Janez Petrovič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja

Zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sta na skupni seji dne 18. julija 1962 obravnavala predlog priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja in ga po krajši razpravi sprejela brez sprememb. Oba odbora predlagata, da Ljudska skupščina sprejme predlog priporočila.

Za skupnega poročevalca sta odbora določila ljudskega poslanca Marijo Zupančič.

Št. 194/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Predsednik

zakonodajnega odbora Zbora
proizvajalcev:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik

zakonodajnega odbora Republiškega
zbora:

dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:

Marija Zupančič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za družbeno nadzorstvo

POROČILO

**o nekaterih problemih poslovanja občinskih stanovanjskih skladov
glede na izvajanje stanovanjske reforme**

Z novo stanovanjsko zakonodajo (zakon o stanovanjskih skupnostih, zakon o stanovanjskih razmerjih, zakon o poslovnih stavbah in prostorih, zakon o lastnini na delih stavbe, zakon o stanovanjskih zadrugah itd.) in z zakonom o financiranju izgradnje stanovanj, je v začetku leta 1960 nastopilo povsem novo obdobje na področju stanovanjske izgradnje in stanovanjskih razmerij. Medtem, ko so v gospodarjenju s stanovanji do tedaj še prevladovali administrativni odnosi, je družbeni in gospodarski razvoj zahteval, da se tudi na to področje uvedejo ekonomska načela. Gospodarjenje po ekonomskih načelih naj bi se uveljavilo na celotnem področju in glede vseh vprašanj, ki se pojavljajo v gospodarjenju s stanovanji, ne glede na to, ali gre pri tem za razmerja v obstoječem stanovanjskem fondu ali pa pri gradnjah stanovanjskega fonda.

Zaradi tako pomembne vloge občinskih stanovanjskih skladov in velikega ekonomskega pomena skladov kot mobilizatorjev potencialnih sredstev posameznikov ter gospodarskih in družbenih organizacij, je odbor za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS odločil, da prouči problematiko poslovanja občinskih stanovanjskih skladov. V ta namen je v sodelovanju s sekretariatom Izvršnega sveta LS LRS za urbanizem in stanovanjsko izgradnjo izvedel pri občinskih stanovanjskih skladih posebno anketo, neposredno obiskal vrsto teh skladov in tudi prejel v zvezi z anketo še poseben opis problematike poslovanja stanovanjskih skladov od Združenja za poslovno tehnično sodelovanje stanovanjskih investorjev Slovenije, s posebnim ozirom na tehniko finančnega vodenja sredstev občinskih stanovanjskih skladov.

Pričujoče poročilo ni analiza vseh pomanjkljivosti, ki bi terjale več časa in več podatkov, pač pa je lahko opozorilo in kažipot za odpravo nekaterih slabosti in pomanjkljivosti, hkrati pa tudi pobuda, da bi čim prej vskladili dejansko poslovanje skladov v praksi z načeli stanovanjske reforme.

Evidenca o sredstvih občinskih stanovanjskih skladov in gospodarjenje z njimi

Evidenco o sredstvih občinskih stanovanjskih skladov vodijo komunalne banke, kot to določa zakon o financiranju stanovanjske izgradnje. Z evidenco mislimo na celoten pregled nad dotokanjem sredstev, obračunavanjem obresti in anuitet, skratka, nad celotnim poslovanjem sklada. Samoupravni organi skladov se od časa do časa sestajajo, razdelijo natečena sredstva, največkrat mimo razpisa, da pokrijejo neodložljive potrebe. Tako poslovanje občinskih stanovanjskih skladov, ki še vedno prevladuje, povzroča dokajšnjo pasivizacijo samoupravnih organov skladov, ki so tako rekoč ločeni od neposrednega gospodarjenja s sredstvi stanovanjskih skladov. Še vedno so zelo redki taki stanovanjski skladi, ki usmerjajo svoje delo v čim bolj obsežno gradnjo stanovanj in čim popolnejšo zadovoljitev stanovanjskih potreb, in pri tem v čim večjem

obsegu mobilizirajo sredstva stanovanjskih interesentov. Še manj pa je takih občinskih stanovanjskih skladov, ki bi imeli svoje poslovne službe, ki bi ustnavljali v zvezi s svojimi nalogami podjetja in obrate.

Podatki anketiranih občinskih stanovanjskih skladov in odgovori na vprašanja ankete kažejo, da je služba evidence zlasti pa zbiranje dodatnih sredstev stanovanjskih interesentov zelo zanemarjena in tudi delitev sredstev (mimo razpisa) ni v skladu z nameni sprejetega zakona in stanovanjske reforme.

Tako se na primer glasi odgovor občinskega stanovanjskega sklada občine Piran na vprašanje v anketi:

»Stanovanjski sklad ObLO Piran posluje kot samostojen zavod od junija 1960. Prej je obstojal Kreditni sklad pri ObLO Piran. Naš sklad ni prevzel od bivšega kreditnega sklada nobenih evidenc o dajanju posojil in njihovem odplačevanju. Prav tako v letu 1960 nismo imeli nobenega knjigovodstva, ker sredstva vodi banka, izdeluje nam mesečna poročila in tudi letno bilanco. Šele v letu 1961 smo delno sami vodili odobrena posojila po natečaju in mimo natečaja, tako da s temi podatki razpolagamo.

Prosili smo Narodno banko v Piranu, da izpolni vaše obrazce. Po enem tednu so nam javili, da nimajo dokumentacije, ker so oddali vse Komunalni banki, in so nam sporočili, da so obrazce dostavili Komunalni banki, od koder smo dobili nazaj neizpolnjene, ker da jim primanjkuje časa.

Vračamo vam obrazce s prošnjo, da jih dostavite direktno banki, ki razpolaga z vsemi temi podatki.

Izpolnili smo vam 3. in 4. stran zadnje priloge, v kolikor nam je bilo mogoče.«

Iz tega odgovora lahko zaključimo, da stanovanjski sklad občine Piran ne ve za prejšnja posojila, ne more vedeti, koliko znašajo anuitete in obresti in ne more planirati proizvodnje oziroma novih investicij. Tudi ne more uvajati demokratičnega mehanizma v politiko stanovanjskih investicij.

Odgovor občinskega stanovanjskega sklada Ljubljana-Center na anketna vprašanja tudi opozarja na pomanjkljivo evidenco in na slabosti, ki iz te izvirajo:

»Žal nam ni bilo mogoče zbrati vseh podatkov, ker ne obstaja potrebna evidenca podatkov, iz katere bi bilo mogoče zbrati vse zahtevane podatke. Kakor nam je znano, sistem bančne evidence ne omogoča stalno spremljanje sklada po zahtevanih elementih, dočim je sklad lahko dal zahtevane podatke le za čas, ko je bila osnovana direkcija sklada z lastno računovodsko službo in še to samo za del evidence, ki se nanaša na priliv sredstev sklada.

Zaprosili smo KB, da nam da na razpolago potrebne podatke po tabeli I-a in tabeli II, ki se nanašajo na obdobje od leta 1957–1960, vendar smo prejeli le delne podatke, katere vam tudi posredujemo, čeravno bi glede na to, da je KB vseskozi vodila sredstva sklada, morala imeti na razpolago zahtevane podatke, kolikor bi bila za vodenje skladov dana potrebna navodila. Kakor nam je znano, je Združenje za poslovno tehnično sodelovanje stanovanjskih investitorjev Slovenije, ki pogodbeno združuje vse večje občinske stanovanjske sklade, izdelalo problematiko finančno-tehničnega poslovanja stanovanjskih skladov, ki med ostalim kaže nujno potrebo, da se vzpostavi enotno vodenje le-teh na bazi knjigovodske evidence — kontnega plana, saj sedanje neurejeno stanje omogoča poleg nenamenskega uporabljanja sredstev skladov tudi vse vrste malverzacij in drugih prestopkov. To problematiko, ki je izredno akutna za stanovanjske

sklade, boste tudi prejeli v najkrajšem času, s čimer bo dan tudi podrobnejši pregled vzrokov pomanjkljivosti vodenja finančnega poslovanja skladov ter posledic, ki lahko iz tega nastopijo. Po našem mišljenju je nujno uveljaviti ukrepe, da se omogoči takšen pregled nad sredstvi stanovanjskih skladov, ki bi omogočil tudi učinkovit družbeni nadzor nad upravičenostjo njihovega koriščenja, kar pa je ob sedanjih pogojih otežkočeno in v mnogih zadevah sploh onemogočeno.«

Prav take so ugotovitve občinskega stanovanjskega sklada občine Nova Gorica, ki nima pregleda nad vsemi sredstvi in ne možnosti perspektivnega planiranja:

»Na vprašanje 13 odgovarjamo, da sklad občine Nova Gorica za stanovanjsko izgradnjo do nedavnega ni imel posebnega uslužbenca, pač pa se je ukvarjal uslužbenec s tem delom poleg svoje glavne zaposlitve. Šele 30. 6. 1961 se je ustanovil urad, v katerem sta zaposleni dve osebi, ki sta uvedli evidenco sklada, tako da se mesečno ugotavljajo dohodki in izdatki sklada. Iz te evidence je razvidno vplačilo dohodkov iz vseh naslovov, iz katerih se formira stanovanjski sklad. Tako na primer je mesečno ugotovljeno, koliko so vplačale v stanovanjski sklad gospodarske organizacije, kmetijske organizacije, proračunske ustanove in ostale organizacije, koliko je bilo vplačane zgradarine, amortizacije stanovanjskih hiš v družbeni lastnini, skratka povedano, iz vseh glavnih pokazateljev.

Sklad sicer ne vodi evidence o izkoriščanju odobrenih posojil posameznikom kakor tudi ne gospodarskim organizacijam in ustanovam, to ugotavlja mesečno pri Komunalni banki. Vodi pa evidenco o izkoriščanju sredstev za vse objekte, za katere nastopa kot investitor.

Evidenca o vplačilu anuitet še ni uvedena.«

Stanovanjski sklad občine Maribor-Center je na anketo odgovoril s pripombo: »Posredovali smo vam le podatke za čas poslovanja našega sklada, ki je bil ustanovljen s 15. VI. 1960.«

Zbrani podatki ne dajejo pregleda nad celotno problematiko občinskih stanovanjskih skladov v republiki. Po dosedanjih ugotovitvah so le nekateri občinski stanovanjski skladi napravili odločen korak naprej in bistveno izboljšali poslovanje in pregled nad stanjem stanovanjskega sklada. Poročilo občinskega stanovanjskega sklada Ptuj navaja:

»V tem času je bil ustanovljen stanovanjski sklad občine Ptuj kot zavod. Nastavljen je bil direktor, tehnični sekretar in od 1. 1. 1962 honorarni računovodja. S tem ukrepom je postal stanovanjski sklad bolj samostojen in rešuje vso problematiko gradnje stanovanj in dajanja posojil. Te naloge rešuje na svojih sejah in se drži programa uporabe sredstev sklada.

Od leta 1962 naprej nastopa sam sklad kot investitor in potem zgrajena stanovanja prodaja gospodarskim organizacijam in ustanovam v komuni.«

Kako važno je vprašanje evidence, vprašanje pregleda nad dotokom sredstev, za gospodarjenje s sredstvi stanovanjskega sklada, za mobilizacijo drugih sredstev, za stimulacijo izgradnje stanovanj po potrebah in možnostih interesentov, prikazuje tudi poročilo Združenja za poslovno tehnično sodelovanje stanovanjskih investorjev Slovenije:

»Združenje za poslovno tehnično sodelovanje stanovanjskih investorjev Slovenije, ki pogodbeno povezuje večji del stanovanjskih skladov, je za čas svojega delovanja na iniciativo svojih članov v okviru finančne komisije po-

drobneje proučilo problematiko poslovanja stanovanjskih skladov kot namenskih družbenih skladov za stanovanjsko gradnjo. Osnovna ugotovitev, ki izhaja iz potrebne proučitve sistema in organizacije poslovanja stanovanjskih skladov je ta, da sedanji sistem vodenja sredstev ne nudi zadostne garancije za ugotavljanje dejanskega stanja in gospodarnostjo poslovanja skladov. Na drugi strani pa obstoječe poslovanje ne omogoča dovolj učinkovite družbene kontrole nad poslovanjem stanovanjskih skladov ter tako onemogoča njihovo uspešnejše poslovanje. Istočasno pa neurejenost sistema tehnike finančnega poslovanja povzroča neutemeljeno povišanje stroškov režije, kar dejansko vpliva na zmanjšanje sredstev za stanovanjsko gradnjo glede na nove predpise o bančnih tarifah, za katere smatramo, da bi se ne smele aplicirati na stanovanjske sklade v obliki, kot se to v praksi uveljavlja.

V smislu zakona o financiranju gradnje stanovanj (Ur. l. FLRJ, št. 47/59 in 12/62) so bili po posameznih občinah ustanovljeni stanovanjski skladi kot samostojni družbeni skladi. Družbeni organi teh skladov so glede na obseg in naloge posameznih skladov organizirali direkcije kot poslovne službe skladov. Te direkcije so že do danes prevzele znatne naloge glede financiranja in organizacije stanovanjske gradnje, pri tem pa so morale po lastni pobudi organizirati vodenje sredstev po sistemu, ki je najbolj ustrezal njihovim operativnim potrebam. Že začeto delo stanovanjskih skladov pa je pokazalo potrebo, da se vodi enotna knjigovodska evidenca poslovanja s sredstvi skladov, ker le kot taka omogoča podroben pregled, ki ga je treba imeti nad skladi, ki predstavljajo milijardna sredstva. Dosedanje delo in izkušnje direktij stanovanjskih skladov sta odprli vrsto nerešenih vprašanj in problemov, ki bi jih bilo potrebno v interesu čim bolj ekonomičnega poslovanja skladov regulirati s predpisi in dati s tem tudi podrobnejše smernice za nadaljnje delo.

Združenje za poslovno tehnično sodelovanje stanovanjskih investorjev Slovenije predlaga, da pristojni organi prouče in dajo rešitev na odprta vprašanja.

Evidenca o kreditiranju in sredstvih skladov

Sredstva stanovanjskih skladov se vodijo med letom pri pristojni Narodni banki po namembnosti dotoka oziroma virih priliva, dočim se ta sredstva koncem leta združijo v skupni sklad, ki se v skupni vsoti prenese v naslednje leto. Zaradi takšne tehnike poslovanja bančne evidenco ugasne konec leta pregled virov natečenih sredstev, ki niso last stanovanjskih skladov, kot so n. pr. posojila republiškega stanovanjskega sklada, namenske vloge gospodarskih organizacij, vloge vplačil udeležb po licitacijah in podobno. Po sedanji evidenci se štejejo te vloge kot sredstva stanovanjskega sklada, kar pa je v bistvu nepravilno. Potrebno je uveljaviti evidenco o kreditiranju in sredstvih stanovanjskih skladov z viri dotokov sredstev, kakor tudi njihovega namenskega koriščenja po za to predpisanem kontnem planu, iz katerega bi bilo natančno razvidno, s katerimi sredstvi sklad prosto razpolaga, katera sredstva pa predstavljajo za sklad določene obveznosti (namenska sredstva, ki se vračajo v nekaj letih, dalje republiška posojila skladu ter njegove obveznosti do republike, odplačevanje ostalih posojil in podobno), kakor tudi, da so razvidne ostale obveznosti, ki so že pogodbeno nastale, ter so sredstva že v koriščenju, a še neizkoriščena. Enako morajo biti iz evidence razvidne vse obveznosti po

pogodbah, ki nastopajo kot obveznosti naj si bo v tekočem letu ali pa v naslednjih letih. Za natečena sredstva bi se morala tudi voditi ločena evidenca za vsa leta in ne samo za tekoče leto kot je sedanja praksa. Le taka evidenca bi lahko ustvarila jasno sliko stanja in obveznosti skladov tako med letom kakor tudi realno stanje ob zaključku vsakega poslovnega leta.

Poleg tega pa je potrebno upoštevati tudi to, da so se nekatere direkcije skladov pričele ukvarjati poleg zbiranja in mobiliziranja sredstev ter politike kreditiranja tudi z določenimi tehnično operativnimi posli v zvezi z gradnjo stanovanj. Zato je potrebno ob priliki urejanja finančnega poslovanja skladov predvideti tudi način knjigovodske evidence o zajemanju stroškov posameznih objektov v primerih, ko sklad nastopa kot neposredni investitor.

Postavlja se tudi vprašanje rednega izvrševanja anuitetne službe. Redno odplačevanje kreditov predstavlja sproščanje sredstev sklada za nadaljnjo gradnjo, zato ima tudi sklad interes, da se anuitete redno izterjujejo, priračunava zamudne obresti, eventuelno sporazumno spreminja pogodbene pogoje v zvezi s skrajšanjem odplačilnih rokov in podobno. Zato je nujno, da sklad razpolaga z individualno evidenco zapadlih obveznosti po preteku vsakega meseca.

Da je za stanovanjske sklade nujno predpisati knjigovodsko evidenco, je razvidno tudi iz naslednjega:

1. Po 45. členu zakona o financiranju stanovanjskih skladov imajo ti pravico angažirati sredstva za dobo 5 let naprej. Za tako angažiranje sredstev, po katerem imajo skladi tudi pogodbene obveznosti, je nujna knjigovodska evidenca.

2. Za izvajanje določil zakona o izgradnji investicijskih objektov, ki določa, da morajo biti za vse objekte sredstva vnaprej zagotovljena, ni mogoče pri petletnem angažiranju sredstev brez knjigovodske evidence zadostiti določbam citiranega zakona.

3. Poleg obveznosti, ki izhajajo že iz posojil republiškega sklada, iz vlog sredstev gospodarskih organizacij, pa se pojavljajo pri skladih tudi obveznosti nasproti individualnim osebam, ki polagajo mesečno lastna sredstva v sklad kot vloge za predkupno pravico za nakup stanovanj. Ti predstavljajo pri skladih tako po številu kakor po sredstvih znatno število upnikov, za kar je potrebna knjigovodska evidenca, ker v nasprotnem primeru ni garancije za pravilnost višine naloženega dobroimetja posameznega vlagatelja. Kako je ta evidenca nujno potrebna, nam lahko služi primer Stanovanjskega sklada občine Ljubljana - Center. Ta je samo v letu 1961 vrnil 81 600 000 din namenskih vlog, vplačanih v prejšnjih letih. Za vsa ta vračila pa sklad pri Komunalni banki ni imel točne evidence, iz katere bi bilo razvidno, če so bila ta sredstva v resnici plačana, oziroma če niso bila že vrnjena. Po dosedanji evidenci bi prav lahko katerikoli vlagatelj zahteval večkratno vračilo namenske vloge, ker se ne vodijo saldakonti na knjigovodski osnovi. Kot dokaz za prednjo trditev naj navedemo primer Narodne banke. Ta je vplačala 15 850 000 din, dočim je znašala vloga po evidenci v Komunalni banki 18 600 000 din. Po evidenci Komunalne banke je bilo vrnjeno iz stanovanjskega sklada na ta način Narodni banki 2 750 000 din preveč. Za preveč vrnjenih 2 750 000 din ne obstoja pri skladu, ki ga vodi KB, nikakršna knjigovodska evidenca. Naslednji primer je podjetje »DENTAL«, ki zahteva vračilo vloge 600 000 din, vložene v letu 1954. Sklad nima nobenega dokaza o že eventualno izvršenem vračilu, »DENTAL« pa grozi s tožbo. Ta ima dokaz, da je znesek vplačal, Stanovanjski sklad pa nima nikjer evidence

o vplačilu, še manj pa, če že ni ta znesek vrnjen. Takih in podobnih primerov pa je v poslovanju skladov nešteto in jih bo glede na stalno večanje in raznovrstnost poslovanja vedno več.

4. V določenih primerih nastopajo skladi kot investitorji in so v tem primeru dolžni dati izvajalcem del predujma (avans). Po določenih odredbe o obrestovanju predujmov, predstavlja to za sklad nov vir dohodkov, kar zahteva knjigovodsko evidenco po individualnih koristnikih predujma, ki je osnova za pravilen obračun obresti. V zadnjem času je dobila močan poudarek tudi gradnja stanovanj za tržišče. Težnja posameznih gradbenih podjetij, ki se bodo ukvarjala s to dejavnostjo je, da dobijo del obratnih sredstev za to gradnjo pri stanovanjskih skladih. Ta obratna sredstva se bodo obrestovala in je zato prav tako potrebno, da se vodi evidenca po individualnih koristnikih obratnih sredstev.

5. Po dosedanjem sistemu vodenja evidence za sklade pri bankah, ki niso vse knjigovodstvene, se morajo podatki za sestavo programa oziroma letnih planov zbirati iz individualnih kartic, kar pa ne daje garancije za pravilnost podatkov.

Obravnavana knjigovodska evidenca je mišljena kot knjigovodska evidenca stanovanjskih skladov, ne glede na to, ali jo pogodbeno vodi banka ali pa direkcija kot poslovna služba sklada. Katero evidenco bi v tem primeru, ko je za sklad predpisana knjigovodska evidenca, vodila banka za stanovanjski sklad kot komitenta, pa je stvar bančno tehničnih predpisov. Dosedanja tehnika bančne evidence za stanovanjske sklade je zastarela, ter bi morala biti bolj življenjska, tako da bi lahko koristila zahtevam s predpostavko, da je sklad za banko samo komitent, ki mora predlagati zaključni račun z vsemi elementi, kateri bodo točno pokazali stanje stanovanjskih skladov, ne pa tako kot dosedanja zaključni računi, ki izkazujejo vsa sredstva sklada, ne upoštevajoč terjatve in obveznosti. Sama praksa dosedanjega dela in navedeni primeri dokazujejo, da je sedanja evidenca skladov nevdržna, ker dopušča zaradi primitivnosti njenega vodenja vse vrste malverzacij, osebnega okoriščenja in namenske uporabe sredstev.

Dvotirno zbiranje dokumentacije

Po najnovejših predpisih o bančnih provizijah ima KB pravico zaračunati do 1,5 % provizije od kreditov. Po izjavah zastopnikov banke bo za kredite KB obremenila 50 % sredstev sklada, 50 % pa bo obremenila koristnike posojil. Pri tem se pojavlja več načelnih vprašanj. Stanovanjski krediti se obrestujejo kot dolgoročni krediti, pretežno z 1 % obrestno mero (vsaj v preteklosti). Dodatna provizija KB bo zato bistveno vplivala na stroške skladov ter praktično onemogočila njihovo poslovanje oziroma znatno povišala obrestno mero. Do določene meje bi predpis o višini provizij bil v skladu v tistih primerih, kjer vodi KB celotno finančno poslovanje za stanovanjske sklade. Nikakor pa ne more zavzeti istih kriterijev v primerih, kjer so občine ustanovile direkcije kot poslovne službe skladov, ki vrše tudi vse finančno poslovanje, evidenco in kreditiranje skladov. Direkcija sklada je namreč dolžna voditi evidenco danih kreditov, evidenco lastnega financiranja, evidenco dotoka in koriščenja kreditov po njihovem namenu, evidenco vplačanih anuitet in obresti ter vse ostalo poslovanje, ki je potrebno za čim bolj ekonomično koriščenje namembnosti družbenih sredstev za stanovanjsko in poslovno gradnjo.

Direkcija kot poslovna služba sklada je tudi dolžna preskrbeti oziroma organizirati zbiranje vse po zakonu predpisane tehnične dokumentacije, katera je potrebna kot osnova za pridobitev kreditov. Prav tako je potrebno določene dokumente navedene tehnične dokumentacije legalizirati na sodišču.

Vso to evidenco razen zbiranja dokumentacije, kar opravlja sedaj izključno direkcija kot poslovna služba sklada, le v nekoliko drugačni obliki, hkrati opravlja tudi KB, za kar si priračunava omenjeno provizijo. To pomeni, da se določena dela opravljajo dvotirno, kar po našem mnenju ni umestno, posebno še, če upoštevamo visoke stroške, ki s tem nastajajo. Vzemimo primer stanovanjskega sklada občine Ljubljana—Center. Ta sklad je plačal KB za provizijo samo za drugo polletje 1961, to je od 12. 7. 1961 do 31. 12. 1961, 29 300 000 din, dočim je znašala celotna bančna provizija za leto 1960 le okoli 8 000 000 dinarjev. To pomeni, da bi samo stanovanjski sklad občine Ljubljana—Center po novi tarifi bančne provizije plačal letno KB provizijo, ki zadošča za btto plače 60 uslužbencev (60 milijonov din). Na drugi strani pa so znašali letošnji stroški direkcije za leto 1961, vključno s stroški tehnične službe za pripravo del, nekaj nad 17 000 000 din, kar predstavlja osebne dohodke in materialne stroške celotnega poslovanja direkcije.

KB zahteva tudi provizijo od kreditov v amortizaciji, ne pa samo od vplačanih anuitet. Razumljivo bi bilo, da zaračuna KB stroške, nastale z delom pri anuitetni službi tekočega priliva, ne pa da se ta provizija obračunava od kreditov v amortizaciji, na drugi strani pa to pomeni, da bo moral posojiljemalec za kredit, ki ga bo dobil pri stanovanjskem skladu in ne pri KB, obvezno plačevati poleg pogojene obrestne mere še 1,5 % provizije banke, ne glede v kakšni obliki, kar predstavlja dodatno breme za potrošnika in je logično v nasprotju s principi in načeli kreditiranja stanovanjske gradnje. Zaračunavanje provizije za stanovanjske kredite po uredbi v višini 1,5 % od odobrenih kreditov s strani KB ni smotno, ker krediti iz stanovanjskih skladov za KB niso krediti, temveč jih vodi samo evidenčno kot sredstva ostalih komitentov ter bi za to vrsto bančnih opravil morala obstajati posebna tarifa. Pri odobravanju stanovanjskih kreditov, katere odobrava stanovanjski sklad v breme svojih sredstev, ne pa KB, nima ta nobenih rizikov, zato ji ni treba formirati rezervnega sklada saj padejo vse posledice v primeru neporavnanih obveznosti po odobrenih kreditih iz stanovanjskega sklada na sklad sam, ne pa na KB.

Vodenje računovodske službe

V 36. členu zakona o financiranju gradnje stanovanj je določeno, da lahko občina določi del obresti od kreditov kot dohodek direkcije, katerega uporabi za kritje svojih poslovnih stroškov, to je za osebne dohodke in ostale materialne stroške. Direkcija sklada ima poleg dela obresti od kreditov lahko tudi ostale dohodke, ki se ustvarjajo z dejavnostjo poslovnih služb sklada. V 37. členu citiranega zakona je predvideno, da direkcija kot poslovna služba deli ostanek sredstev, to je presežek dohodka nad izdatki, na sklade, predvidene s pravili stanovanjskega sklada. Da bi lahko direkcije kot poslovne službe uveljavile to načelo osnov zakona v pogledu financiranja oziroma kritja stroškov direkcij kot poslovnih služb skladov ter uveljavile v praksi sistem delitve dohodka, je nujno potrebno, da bi NB odprla direkcijam kot poslovnim službam lasten žiro

račun. Na ta način bi morala direkcija v letu prenesti iz računa 867 po odobrenem predračunu dohodkov in izdatkov sklada oziroma v okviru odobrenega % obresti sklada pripadajoča sredstva na svoj žiro račun. Na ta način bi se nadalje stekali tudi ostali dohodki direkcije, ki bi bili rezultat poslovanja posameznih poslovnih služb sklada. Skratka, vse finančno poslovanje direkcij kot poslovnih služb bi se moralo sprovajati preko žiro računa. Za tako poslovanje pa bi bilo nujno predpisati kontni plan, katerega doslej stanovanjski skladi niso imeli. Glede na obstoječe finančne predpise NB noče odpreti direktijam skladov kot poslovnim službam žiro računa.

Uveljavitev gornjega principa je posebno nujna tudi zato, ker morajo direkcije skladov analogno našemu gospodarstvu ali ostalim javnim službam sestaviti tudi pravilnike o delitvi dohodka, kakor tudi pravilnike o delitvi osebnega dohodka. Zato je tudi nujno, da se samo poslovanje direktij skladov povsem loči od sredstev sklada ter tako omogoči pravilno notranje poslovanje direktij vključno z vsemi elementi, ki bi stimulatивно lahko vplivali na boljše in uspešnejše poslovanje članov kolektiva v sklopu direktij stanovanjskih skladov.

Natečaji in razpisovanje posojil iz občinskih stanovanjskih skladov

Po zakonu o financiranju stanovanjske izgradnje se posojila iz sklada za zidanje stanovanjskih hiš razpisujejo z natečajem. Pri tem morajo biti pogoji za razpisana posojila enaki za družbene pravne osebe in za osebe v delovnem razmerju. V prehodnem obdobju uvajanja stanovanjske reforme in novega načina financiranja izgradnje stanovanj pa prevladuje delitev sredstev iz stanovanjskih skladov mimo natečajev. Iz neposrednih pregledov šestine močnejših občinskih stanovanjskih skladov in šestine anketiranih je razvidno, da v letu 1960 razpisov posojil iz občinskih stanovanjskih skladov skoro ni bilo in da so v zadnjem letu le slabo polovico sredstev stanovanjskih skladov delili z natečaji. Osnovni razlog za počasno prilagoditev poslovanja skladov novim zahtevam je v tem, da so bila v veliki meri angažirana sredstva skladov že v prejšnjih letih tudi za sedanje obdobje. V zadnjem letu je opaziti občutno izboljšanje tudi v tem pogledu. Tako je stanovanjski sklad občine Ljubljana—Center v zadnjem letu razpisal tri natečaje in s tem angažiral 55 % skupnih sredstev, medtem ko je mimo natečaja razdelil ostala sredstva za začete objekte. Stanovanjski sklad občine Piran je po anketnih podatkih razdelil v letu 1961 na natečajih 34 milijonov dinarjev, mimo natečaja pa 280 milijonov dinarjev, za leto 1962 pa že predvidevajo delitev sredstev izključno po razpisanih natečajih. Prav tako je občinski sklad Nova Gorica lani prvič razpisal natečaj za posojila iz stanovanjskega sklada. Občinski stanovanjski sklad Ljubljana—Moste je do sedaj razdelil na natečajih 72 milijonov dinarjev, mimo njih pa 186 milijonov dinarjev, predvsem za kritje obveznosti iz prejšnjih let. Stanovanjski sklad občine Novo mesto ni v letu 1960 razpisal nobenega natečaja za posojila iz stanovanjskega sklada, pač pa je že lansko leto vsa sredstva delil na natečajih. V Murski Soboti niso razpisovali natečajev, ker so delili sredstva po medsebojnih dogovorih z gospodarskimi organizacijami in ustanovami, ki so gradile stanovanja po smernicah plana stanovanjske izgradnje. Izjemà sta dva manjša razpisa za individualno gradnjo stanovanj in za člane Zveze borcev. Podobno je stanje v občinah Kranj, Črnomelj, Maribor—Center.

Stanovanjski sklad kot mobilizator dodatnih sredstev stanovanjskih interesentov

V zakonu o financiranju gradnje stanovanj je določeno, da se stanovanja gradijo iz družbenih sredstev in sredstev posameznikov. Sploh je v novi stanovanjski zakonodaji določeno mesto stanovanja kot predmeta osebne potrošnje in s tem pravica in dolžnost posameznika, da tudi sam skrbi za lastno stanovanje. Stanovanjske razmere in nove možnosti, ki jih je prinesla stanovanjska reforma v tehniko zbiranja sredstev za pospešeno reševanje stanovanjskih problemov, kot tudi razne oblike varčevanja za lastno stanovanje, so odprle nove vire za krepitev stanovanjskega fonda. V ta namen so se razvile raznovrstne oblike varčevanja za stanovanje, združna gradnja stanovanj, z izdatno podporo stanovanjskih skladov. Ponekod se s pridom uvajajo tako imenovana predplačila na stanovanjsko pravico in druge oblike varčevanja. Ni namen tega poročila prikazati obseg in način zbiranja dodatnih sredstev za učinkovitejše reševanje stanovanjskih težav. Gotovo je, da je interes za stanovanja zelo velik in da obstojajo velike možnosti in rezerve, ki pa niso povsem izkoriščene, tako pri gospodarskih organizacijah kot pri posameznikih. Nekateri elementi praktične delitve sredstev iz stanovanjskih skladov oziroma oblike gospodarjenja s temi sredstvi ne stimulirajo zbiranja sredstev stanovanjskih interesentov.

Že samo dejstvo, da so se sredstva stanovanjskih skladov delila mimo natečajev, še bolj pa dejstvo, da skoro nimamo sodobnih in stimulativnih oblik varčevanja, ki bi bile privlačne za posamezne interesente, zmanjšuje realne možnosti za mobilizacijo velikih sredstev v ta namen. Gradnja stanovanj v okviru stanovanjske zadruga, ki bi gradila in oddajala stanovanja, hkrati pa solidno zbirala številne interesente, ki so pripravljeni vložiti v stanovanje dober del lastnih sredstev, se zelo slabo razvija. K temu so prispevale neizpolnjene pogodbene obveznosti dosedanjih stanovanjskih zadrug, ki so združno stanovanjsko izgradnjo dokaj kompromitirale.

Kako težka je odgovornost Zavoda za združno stanovanjsko izgradnjo v Ljubljani za neodgovorno poslovanje, nam pove tudi to, da je stanovanjski sklad občine Ljubljana-Center v letu 1961 vrnil 81 600 000 dinarjev namenskih vlog, vplačanih v preteklih letih. In to seveda niso vsa, že zbrana sredstva za stanovanjsko izgradnjo, ki jih je bilo treba vrniti.

V zadnjem času se pojavljajo nove oblike sodelovanja stanovanjskega sklada s stanovanjskimi interesenti, ki se določajo kot pogoj pri razpisih natečajev za posojila (Občina Ljubljana—Šiška). Kot konkurenti prevladujejo na natečajih podjetja in ustanove. Večji poudarek na solidni združni gradnji bi zajel nova sredstva posameznikov. Pri tem je upoštevati omejene materialne možnosti stanovanjskih skladov samih, ki se lahko le do neke meje angažirajo v različnih oblikah sodelovanja in kreditiranja, ker bi pretiravanja v pogojih na razpisih odvrnila stanovanjske interesente od trdih oziroma nestimulativnih oblik varčevanja za stanovanja.

Načelo, da naj se stanovanja gradi po dejanskih potrebah interesentov in njihovih materialnih možnostih, je neuresničljivo, če ne pritegnemo stanovanjskih interesentov, da tudi sami materialno prispevajo za stanovanje. Šele na taki osnovi je mogoče sprejemati v gradbeni program taka stanovanja, ki so rezultat zbranih potreb in možnosti. V Gorici so že primeri, da ljudje z nižjimi prejemki odklanjajo novo stanovanje, ker ga enostavno ne morejo vzdrževati.

VSA SREDSTVA STANOVANJSKIH SKLADOV

OBCINA:	v milijonih din												
	Posojila v amortizaciji:					Razpoložljiva sredstva:					Skupaj sredstva sklada:	Po- vprečno letno pove- čanje	
	1959	1961	razlika	1959	1961	1959	1961	razlika	1959	1961			razlika
ČRNOMELJ	101	155	54	18	155	137	36	26	-10	156	336	180	90
KRANJ	721	1830	1109	376	205	-171	116	16	-100	1212	2052	840	420
Ljubljana—CENTER	—	7428	—	—	1115	—	—	100	—	—	8643	—	—
Ljubljana—MOSTE	493	1037	544	145	354	209	121	0	-121	759	1391	632	316
MARIBOR—CENTER	—	3057	—	—	454	—	—	41	—	—	3552	—	—
MURSKA SOBOTA	170	384	214	126	243	117	23	69	46	320	697	377	188
NOVA GORICA	442	915	473	211	310	99	74	25	-49	727	1250	523	261
NOVO MESTO	380	933	553	157	73	-84	83	26	-57	621	1032	411	205
PIRAN	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PTUJ	364	662	298	94	275	181	60	12	-48	517	949	432	216

SREDSTVA STANOVANJSKIH SKLADOV

OBCINA:	v milijonih din												
	Za gradnjo stanovanj:					Za nestanovajske namene:							
	Posojila v amortizaciji:		Posojila v črpanju:			Posojila v amortizaciji:		Posojila v črpanju:					
	1959	1961	razlika	1959	1961	razlika	1959	1961	razlika	1959	1961	razlika	
ČRNOMELJ	101	155	54	18	144	126	—	—	—	—	—	11	11
KRANJ	684	1648	964	215	205	-10	37	183	146	160	—	-160	—
Ljubljana—CENTER	—	6818	—	—	1098	—	—	610	—	—	—	17	—
Ljubljana—MOSTE	448	1037	589	119	195	76	45	52	7	26	159	133	—
MARIBOR—CENTER	—	2492	—	—	454	—	—	565	—	—	—	—	—
MURSKA SOBOTA	170	384	214	126	207	81	—	—	—	—	—	37	37
NOVA GORICA	442	879	437	211	309	98	—	36	-36	—	—	—	—
NOVO MESTO	380	933	553	157	69	-84	—	—	—	—	—	—	—
PIRAN	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PTUJ	346	557	211	62	266	204	18	105	87	32	9	—	-23

Postavlja se resno vprašanje gradnje tudi manj komfortnih stanovanj, ki so mnogo cenejša, pa še vedno dobra. Stanovanjski skladi bi morali zbirati tudi stanovanjske interesente za skromnejša stanovanja, ki se lahko gradijo posebej ali v bloku s komfortnimi, zato dražjimi stanovanji. Možno je tudi, da občinski stanovanjski sklad gradi tudi taka stanovanja in jih prodaja, kar je samo obrnjen proces reševanja istega problema.

Na osnovi zbranih podatkov ankete in poročil ter neposrednih obiskov nekaterih občinskih stanovanjskih skladov ugotavlja odbor Ljudske skupščine LRS za družbeno nadzorstvo sledeče:

V dosedanjem poslovanju so stanovanjski skladi napravili določen napredek v smeri realizacije s stanovanjsko reformo določenih ciljev. V celoti pa svojih nalog še niso izpolnili in je treba premagati nekatere resne ovire, ki stojijo na poti pri realizaciji tako postavljenih ciljev.

Stanovanjski skladi bi morali takoj ustvariti potrebno evidenco nad sredstvi skladov in voditi ustrezno knjigovodstvo. Brez takega finančnega knjigovodstva ni mogoče ustvariti potrebne poslovnosti. V odnosu do banke je sklad samo komitent kot vsaka druga organizacija, ki ima pri banki naložena svoja sredstva, prav tako pa banka zaračunava za svoje storitve le tisto provizijo, ki je običajna. Za naložena sredstva bi morala banka skladu plačevati ustrezne komercialne obresti.

V ta namen odbor priporoča pristojnim upravnim organom, da podvzamejo ukrepe za ureditev finančnega poslovanja stanovanjskih skladov:

— stremeti je treba, da se z različnimi oblikami doseže večje zbiranje sredstev interesentov samih. Čeprav je razumljivo, da bo višina zahtevane participacije odvisna od vrste konkretne okoliščine in ni mogoče postavljati enotnih meril za področje republike ali celo okrajev, bi vendar morala biti skupna vsem investitorjem in skladom težnja zbrati v okviru možnosti čimvečjo participacijo interesentov. S tem v zvezi obsoja odbor vsako neproučeno in slabo pripravljeno akcijo zbiranja sredstev interesentov, ki zaradi neuspehov diskreditira zbiranje sredstev državljanov in ustvarja v njih nezaupanje do takih akcij;

— stanovanjski skladi se morajo organizirati ali v svojem poslovanju nasloniti na ustrezne organizacije za stanovanjsko izgradnjo. Te organizacije poslujejo na pogodbeni osnovi s skladom, financirajo izgradnjo stanovanj, zgrajena stanovanja pa prodajajo interesentom;

— odbor smatra, da je treba ne glede na način prodaje težiti, da se gradbenim podjetjem omogoči proizvodnja stanovanj za tržišče. To bi zaradi bolj samostojnega in od vseh zunanjih vplivov neodvisnega poslovanja gradbenih podjetij pripomoglo tudi k pocenitvi proizvodnje.

Gradnjo stanovanj je treba organizirati na gospodarskih osnovah. Vloga stanovanjskega sklada bi morala biti v tem pogledu, da ali sam neposredno vrši tako gospodarsko aktivnost, ali pa da financira v ta namen ustanovljeno gospodarsko organizacijo. V vsakem primeru se mora stanovanjski sklad osamosvojiti tudi nasproti ljudskemu odboru.

V primerih, ko bi sklad nastopal tudi kot kreditor, bi moral kredite dajati le na podlagi javnega natečaja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

o nadomestnih volitvah za Republiški zbor Ljudske skupščine LR Slovenije
v 40. in 71. volilnem okraju

Na podlagi sklepa Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, da se v 40. in 71. volilnem okraju odrede nadomestne volitve ljudskih poslancev za Republiški zbor, je republiška volivna komisija LRS za 15. julij 1962 razpisala nadomestne volitve in objavila, da je bila v 40. volilnem okraju potrjena kandidatura Silva Hrasta iz Ljubljane in v 71. volilnem okraju kandidatura Janka Smoleta iz Ljubljane.

Republiška volivna komisija je na podlagi spisov, ki jih je po opravljenih nadomestnih volitvah prevzela od okrajnih volivnih komisij, preizkusila zakonitost volitev. Ugotovila je, da so se postopek za določitev kandidatov in volitve vršile v skladu z zakonitimi predpisi in da ni bilo nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na kandidaturo oziroma na ugotovitve volivnega izida.

Po ugotovitvi volivnega izida pristojne okrajne volivne komisije je bilo v 40. volilnem okraju vpisanih v volilnih imenikih 19 804 volivcev. Za kandidata Silva Hrasta je bilo oddanih 7690 glasov, neveljavnih je bilo 874 glasovnic, glasovalo pa ni 2240. volivcev.

Okrajna volivna komisija za 40. volilni okraj je na podlagi tega ugotovila, da je bil za ljudskega poslanca v Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS izvoljen na nadomestnih volitvah Silvo Hrast iz Ljubljane.

V 71. volilnem okraju je bilo vpisanih v volivnem imeniku 8220 volivcev. Za kandidata Janka Smoleta je bilo oddanih 6352 glasov, neveljavnih je bilo 438 glasovnic, glasovalo pa ni 1430 volivcev.

Okrajna volivna komisija za 71. volilni okraj je na podlagi tega ugotovila, da je bil za ljudskega poslanca v Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS v 71. volilnem okraju izvoljen na nadomestnih volitvah Janko Smole iz Ljubljane.

Glede na te ugotovitve mandatno-imunitetni odbor predlaga Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS, da sprejme naslednji

sklep:

Potrdi se izvolitev Silva Hrasta za ljudskega poslanca Republiškega zbora za 40. volilni okraj in izvolitev Janka Smoleta za ljudskega poslanca Republiškega zbora za 71. volilni okraj.

Št.0/B-2/62.

Ljubljana, dne 19. julija 1962.

Tajnik:

Humbert Gačnik l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

o nadomestnih volitvah za Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije
v 50. volilnem okraju

Na podlagi sklepa Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS z dne 9. julija 1962, da se v 50. volilnem okraju odrede nadomestne volitve ljudskega poslanca za Zbor proizvajalcev, je republiška volivna komisija LRS za 16. julij 1962 razpisala volitve in objavila, da je bil v tem volilnem okraju potrjena kandidatura zborov volivcev za kandidata Ivana Orešiča iz Maribora, Cesta zmage 47.

Republiška volivna komisija je na podlagi spisov, ki jih je po opravljenih nadomestnih volitvah prevzela od pristojne okrajne volivne komisije v Mariboru, preizkusila zakonitost volitev. Ugotovila je, da so se postopek za določitev kandidatov in volitve izvršile v skladu z zakonitimi predpisi in da ni bilo nepravilnosti takega značaja, ki bi lahko bistveno vplivale na kandidaturo oziroma na ugotovitev volivnega izida.

Po ugotovitvi volivnega izida pristojne okrajne volivne komisije v Mariboru je bilo v 50. volilnem okraju 38 članov volivnega telesa, ki imajo skupno 22 251 glasov; za kandidata tovariša Ivana Orešiča je bilo oddanih 16 380 glasov. Neveljavnih glasovnic ni bilo. Glasovalo ni 10 članov volivnega telesa.

Na podlagi tega je pristojna okrajna volivna komisija v Mariboru ugotovila, da je bil za ljudskega poslanca v Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS v 50. volilnem okraju izvoljen na nadomestnih volitvah tovariš Orešič (Franca) Ivan iz Maribora, Cesta zmage št. 47.

Glede na te ugotovitve predlaga mandatno-imunitetni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da sprejme

sklep:

Potrdi se izvolitev Ivana Orešiča za ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS za 50. volilni okraj.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Pepco Jež.

Št. 00/6-62.

Ljubljana, dne 19. julija 1962.

Poročevalec:
Pepca Jež l. r.

Predsednik:
Stane Škof l. r.

PREDLOG ZAKONA

o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov

1. člen

V 21. členu ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije (Uradni list LRS, št. 3-13/53) se spremeni 10. točka tako, da se glasi:

»10. da odloča o podaljšanju mandata občinskim in okrajnim ljudskim odborom do enega leta, v posebnih primerih pa tudi za daljši čas in o razpisu splošnih volitev za ljudske odbore še pred potekom časa, za katerega so bili izvoljeni; da odloča o ugovorih, ki jih podajo za varstvo svojih samoupravnih pravic ljudski odbori zoper akte Izvršnega sveta.«

2. člen

Mandat občinskih in okrajnih ljudskih odborov v Ljudski republiki Sloveniji, ki so bili izvoljeni na splošnih volitvah v oktobru l. 1957, se podaljša za toliko časa, da bodo, v skladu z novo ustavno ureditvijo, izvoljeni novi predstavniški organi v občinah in okrajih.

3. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS.

Določba 1. člena tega zakona začne veljati z razglasitvijo na skupni seji obeh zborov.

OBRAZLOŽITEV

Splošne volitve v občinske zbere občinskih ljudskih odborov so bile 20. oktobra 1957, v zbere proizvajalcev občinskih ljudskih odborov 26. in 27. oktobra, v okrajne ljudske odbore pa 5. novembra 1957. Mandat občinskih ljudskih odborov bi torej potekel 27. oktobra 1961, istega dne pa bi prenehal tudi mandat vsem odbornikom okrajnih ljudskih odborov.

V zvezi s pripravo nove ustave je bil z odlokom Ljudske skupščine LRS z dne 28. septembra 1961 (Ur. l. LRS, št. 26-240/61) že podaljšan mandat vseh ljudskih odborov do časa, ko bodo v skladu z novimi ustavnimi predpisi izvoljeni novi ljudski odbori, vendar največ za eno leto, to je do 27. oktobra 1962.

Ker do poteka roka iz prejšnjega odstavka po sedanjem stanju nova ustavna ureditev do konca oktobra še ne bo mogla biti uveljavljena, zlasti pa ne bodo mogle biti izvedene nove volitve, je potrebno ponovno podaljšati mandat ljudskih odborov. Ker pa to preprečuje določba 10. točke 21. člena ustavnega zakona, je treba najprej spremeniti to ustavno določbo v tem smislu, da se omogoči, da se lahko podaljša mandat ljudskih odborov v posebnih primerih tudi za več kot za eno leto.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih
ljudskih odborov**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov in ga v načelu in v podrobnostih sprejel brez sprememb. Odbor se v celoti strinja s predloženo obrazložitvijo, da je potrebno glede na pripravo nove ustave podaljšati mandatno dobo sedanjim občinskim in okrajnim ljudskim odborom in v tem smislu spremeniti ustavni zakon.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca inž. Pepco Perovšek.

St. 020-5/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:
inž. Pepca Perovšek l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih
ljudskih odborov**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov in ga sprejel z naslednjimi dopolnitvami:

2. člen: v 3. vrsti naj se za besedo »oktobru« dodasta še besedi »oziroma novembru«.

S prvim členom predloga zakona se menjajo ustavna določila v tem smislu, da se v posebnih primerih lahko podaljša mandat občinskim in okrajnim ljudskim odborom tudi za daljši čas kot eno leto. Ta sprememba ustavnega določila je bila potrebna glede na to, da bo mandat občinskim in okrajnim ljudskim odborom potekel predno bo sprejet nov ustavni zakon oziroma predno bo mogoče na podlagi novega ustavnega zakona izvesti volitve. Ker se s tem členom spreminja 21. člen ustavnega zakona bo predsednik zbora po sprejetju zakona

poslal besedilo predsedniku Ljudske skupščine, da ga razglasi na skupni seji obeh zborov.

Odbor se s to spremembo ustavnega zakona strinja in predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 020-5/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUĐSKA SKUPŠČINA
LJUĐSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov.

Odbor je soglašal z obrazložitvijo k predlogu zakona, da je namreč treba ponovno podaljšati mandat ljudskih odborov, ki jim poteče 27. oktobra 1962, ker do tega časa nova ustavna ureditev še ne bo mogla biti uveljavljena in ne bodo mogle biti izvedene nove volitve. Zato je treba menjati ustavno določbo tako, da se v posebnih primerih lahko podaljša mandat ljudskim odborom za daljši čas kot samo do enega leta. 1. člen tega zakona spreminja 10. točko 21. člena ustavnega zakona v tem smislu.

Zakonodajni odbor je zato predlog zakona soglasno sprejel, predlaga pa dopolnitev v tretji vrsti 2. člena, kjer naj se za besedo »oktobru« dodasta še besedi »oziroma novembru«.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janka Lukana.

Št. 020-5/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Janko Lukan l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o razglasitvi zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov

Na podlagi 5. točke 42. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije je Ljudska skupščina LR Slovenije na skupni seji obeh zborov dne 19. julija 1962 sprejela tale

odlok:

Razglasi se in začne veljati 1. člen zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije na seji obeh domov dne 19. julija 1962.

PREDLOG ODLOKA

o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Na podlagi 1. člena zakona o spremembah zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 22/62) je Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 19. julija 1962 sprejela

ODLOK

o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

I.

V rezervni sklad Ljudske republike Slovenije vplačujejo gospodarske organizacije prispevek za skupne rezerve gospodarskih organizacij v višini 3% od doseženega čistega dohodka, zmanjšanega za izplačane osebne dohodke in za sredstva, ki jih obvezno vnašajo v svoj rezervni sklad. V republiški sklad ne plačujejo tega prispevka gospodarske organizacije, ki plačujejo pavšalni prispevek iz dohodka.

II.

Ko začne veljati ta odlok, preneha veljati odlok o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list LRS, št. 9/61).

III.

Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1962, in sicer tudi za prispevke, ki jih je treba odvesti v skupne rezerve gospodarskih organizacij po zaključnih računih za leto 1961.

OBRAZLOŽITEV

Na podlagi 3. člena zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 9/61) je Ljudska skupščina LRS z odlokom o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list LRS, št. 9/61), določila prispevek v višini 1,5% od predpisane osnove, in sicer v okviru po zakonu možnih 2% s tem, da so občinski ljudski odbori ta odstotek lahko povišali do 3%.

Z zakonom o spremembah zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 22/62) je bil odstotek prispevka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije v skupne rezerve povišan na 3% s tem, da občinski ljudski odbori lahko zvišajo ta odstotek do 5%. Določbe zveznega zakona se uporabljajo od 1. 1. 1962 in sicer tudi za zaključne račune za leto 1961 s tem, da smejo ljudske republike s svojimi predpisi določiti, da posamezne gospodarske organizacije oziroma skupine gospodarskih organizacij plačujejo prispevek v skupne rezerve za leto 1961 še po prejšnjih predpisih.

Glede na naloge, ki jih ima republiški rezervni sklad in ki so nakazane v resoluciji o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962, predvideva predloženi odlok maksimalno stopnjo prispevka (3%) v republiški rezervni sklad za vse gospodarske organizacije, in sicer tudi za prispevke, ki jih je treba odvesti po zaključnih računih za leto 1961.

Predlagano zvišanje odstotka prispevka povečuje sredstva republiškega sklada za 100%, t. j. za okoli 975 milj. din ter v isti višini znižuje sklade gospodarskih organizacij. Ker so sredstva rezervnega sklada prvenstveno namenjena za sanacijo zastarelih proizvodnih naprav, predstavljajo specifično obliko investicijskih sredstev, ki je v LR Sloveniji glede na razmeroma znatno ekonomsko zastarelost osnovnih sredstev posebno upravičena. Večja koncentracija v republiški sklad je utemeljena tudi za to, da bi se ta sredstva uporabila v koncentrirani obliki in ekonomsko čim uspešneje. S povečanjem sredstev v republiškem rezervnem skladu bi se v nekem smislu razbremenil tudi republiški investicijski sklad, še zlasti zato, ker ta išče svoje bilančno ravnovesje v sorazmerno komplicirani akciji združevanja decentraliziranih sredstev.

Prispevek v skupne rezerve gospodarskih organizacij se plačuje od čistega dohodka, zmanjšanega za izplačane osebne dohodke in za znesek, ki ga mora gospodarska organizacija odvajati v svoj rezervni sklad. Zato predlog odloka ne predvideva nobenih izjem glede povišanega prispevka po zaključnih računih za leto 1961 in ga morajo dodatno vplačati vse gospodarske organizacije, ki so po sedanjih predpisih dolžne vplačevati prispevek v republiški rezervni sklad.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad
LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij**

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 16. julija 1962 obravnaval predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Odbor se je s predlogom odloka strinjal iz istih razlogov, kot jih navaja pismena utemeljitev predloga odloka. Ker v razpravi o podrobnostih odbor k predlogu odloka ni imel pripomb, predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Odbor pa je opozoril, da je treba izdelati program, kako in v kakšne namene se bodo trošila sredstva tega sklada.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja.

Št. 402-6/62.

Ljubljana, dne 16. julija 1962.

Poročevalec:

Franc Kralj l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad
LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij**

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 16. julija 1962 obravnaval predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Člani odbora so v razpravi soglašali z utemeljitvijo k predlogu odloka, da je potrebno povečati sredstva republiškega rezervnega sklada glede na razmeroma znatno ekonomsko zastarelost osnovnih sredstev podjetij v naši republiki in pa zato, ker se bodo v republiškem skladu koncentrirana sredstva ekonomsko bolj smotrno uporabila. Pomisleke pa je vzbudila pri nekaterih članih retroaktivna veljavnost predloga odloka, ki naj bi se uporabljal tudi za zaključne račune za leto 1961. Ti zaključni računi so že sestavljeni in odobreni, predpis, ki ima veljavo tudi za nazaj pa prizadeva načela smotrnega gospodarjenja, saj naknadno, že po zaključnih računih, nepredvidoma znižuje sredstva skladov gospodarskih organizacij.

Odbor je predlog odloka nato sprejel v predloženem besedilu, ob zaključku razprave pa sklenil na eni prihodnjih sej obravnavati koriščenje sredstev in politiko republiškega rezervnega sklada.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Desanko Kozič.

Št. 402-6/62.

Ljubljana, dne 16. julija 1962.

Poročevalec:
inž. Desanka Kozič l. r.

Predsednik:
Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 402-6/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:
Stane Nunčič l. r.

Predsednik:
dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Odbor je ugotovil, da je predlog odloka v skladu z zakonitimi predpisi zlasti z zakonom o spremembah zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev re-

publiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij in ustvarja večjo koncentracijo sredstev, kar je v sedanjem položaju tudi smotrnno. Zato je predlog odloka soglasno sprejel in predlaga tudi Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Franc Naglič.

Št. 402-6/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Franc Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOŽ ODLOKA

o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije

Na podlagi drugega odstavka 46. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije in na podlagi drugega odstavka 12. člena zakona o ustanovitvi Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije (Uradni list LRS, št. 32-299/61) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 19. julija 1962 sprejela

ODLOK

o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije.

I.

Potrdi se statut Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije, ki ga je sprejel upravni odbor Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije dne 18. aprila in 6. julija 1962.

II.

Ta odlok velja takoj.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 16. julija 1962 obravnaval statut Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije, ki ga je sprejel njen upravni odbor dne 18. aprila in 6. julija 1962.

Odbor je ugotovil, da je statut banke v skladu z nalogami, ki jih ima ta banka na področju gospodarstva v LR Sloveniji. Zato predlaga Republiškem zboru, da statut banke potrdi s predloženim odlokom.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja.
Št. 023-5/62.

Ljubljana, dne 16. julija 1962.

Poročevalec:

Franc Kralj l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUJSKA SKUPŠČINA
LJUJSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 16. julija 1962 obravnaval predlog odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije in ga soglasno sprejel.

V zvezi s predlogom odloka je odbor obravnaval tudi sam statut zbornice in dal k besedilu statuta nekatere pripombe.

Odbor je mnenja, da bi bilo potrebno naknadno še popraviti 2. točko 22. člena in jo vskladiti z besedilom 27. člena, v 2. točki 19. člena statuta pa črtati besedo »vse«.

V razpravi o statutu banke so bili člani odbora tudi mnenja, da bi bilo primerno natančneje razmejiti pristojnosti med njenim upravnim odborom in izvršilnim odborom. Upravni odbor naj bi se sestajal vedno, kadar to zahteva operativnost poslovanja in ne bi smel postati organ, ki bi zgolj naknadno potrjeval sprejete in že izvršene sklepe izvršilnega odbora.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Jermana.

Št. 023-5/62.

Ljubljana, dne 16. julija 1962.

Poročevalec:

Jože Jerman l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke
Ljudske republike Slovenije**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval statut Splošne gospodarske banke LR Slovenije, in sicer predvsem določila, ki se nanašajo na družbeno upravljanje. Odbor priporoča Splošni gospodarski banki, da vskladi določila 22. člena statuta z novimi določili zakona o bankah.

Odbor je obravnaval tudi predlog odloka o potrditvi statuta in ga sprejel brez sprememb. Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Vrhovca.

Št. 023-5/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Stane Vrhovec l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke
Ljudske republike Slovenije**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LR Slovenije in ga sprejel brez sprememb. Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Trevena.

Št. 023-5/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Franc Treven l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke
Ljudske republike Slovenije**

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LRS in ga soglasno sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 023-5/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Franco Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske organizacije

POROČILO

**k predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke
Ljudske republike Slovenije**

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 17. julija 1962 obravnaval statut Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije, ki ga je sprejel njen upravni odbor dne 18. aprila in 6. julija 1962.

Odbor je ugotovil, da je statut v skladu z zakonom o ustanovitvi Splošne gospodarske banke LR Slovenije, kakor tudi z zveznim zakonom o bankah in predpisi, ki urejajo kreditne in druge bančne posle. Na podlagi takega statuta se zagotavlja poslovanje banke v okviru smernic in ciljev, ki jih določa zakon o njeni ustanovitvi.

V razpravi o podrobnostih je imel odbor k statutu nekaj pripomb, ki pa niso takega značaja, da bi spreminjale vsebinò posameznih določb in ki jih je predstavnik banke osvojil že na seji odbora. Odbor jih bo banki še posebej sporočil v pisni obliki.

Glede na to predlaga odbor Zboru proizvajalcev da statut banke potrdi s predloženim odlokom.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Nado Božičevo.

Št. 023-5/62.

Ljubljana, dne 17. julija 1962.

Poročevalec:

Nada Božič l. r.

Predsednik:

Ivan Gorjup l. r.

PREDLOG ODLOKA

o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS

Na podlagi drugega odstavka 74. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije je Ljudska skupščina LRS na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 19. julija 1962 sprejela

o d l o k

o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Potrdi se uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije z dne 30. junija 1962 št. 020-4/62.

O B R A Z L O Ž I T E V

Izvršni svet je sprejel uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije z dne 30. junija 1962, št. 020-4/62.

S to uredbo se:

- ustanovi nanovo koordinacijski odbor,
- ustanovita namesto dosedanjega odbora za gospodarstvo odbor za splošna gospodarska vprašanja in odbor za družbeni plan,
- določa delovno področje teh treh odborov,
- pooblaščajo odbori, da na svojem področju vsklajujejo delo ustreznih republiških upravnih organov in jim dajejo smernice in
- glede na pooblastilo iz prejšnje točke je bil črtan 35. člen uredbe, ki je dajal deloma to pravico samo dosedanjemu odboru za gospodarstvo.

Potreba po ustanovitvi koordinacijskega odbora se je pokazala v dosedanji praksi. Koordinacijski odbor so imeli že doslej Zvezni izvršni svet in tudi izvršni sveti nekaterih republik.

Ustanovitev odbora za splošna gospodarska vprašanja in odbora za družbeni plan, namesto enega samega odbora za gospodarstvo, je bila izvršena zaradi vskladitve z novo ureditvijo v Zveznem izvršnem svetu in tudi zato, ker je bil dosedanji odbor za gospodarstvo z delom preobremenjen.

Na podlagi drugega odstavka 74. člena ustavnega zakona predlaga Izvršni svet uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta v potrditev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina LRS sprejme predlog odloka. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Brečka.

Št. 020-4/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Stane Brečko l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

Zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sta na skupni seji dne 18. julija 1962 obravnavala predlog odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije in ga sprejela brez sprememb.

Oba odbora predlagata, da Ljudska skupščina sprejme ta odlok. Za poročevalca sta določila ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 020-4/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Predsednik

zakonodajnega odbora Zbora
proizvajalcev:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik

zakonodajnega odbora Republiškega
zbora:

dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:

Franc Belšak l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Administrativni odbor

POROČILO

o pregledu poslovanja računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je na podlagi 55. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS na sejah dne 16. aprila in 7. julija 1962 pregledal poslovanje računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS za čas od 1. januarja do 30. junija 1962 in ugotovil, da so se sredstva pravilno in namensko uporabljala, knjigovodska in blagajniška služba pa imata potrebne račune in priloge za vse izdatke.

Administrativni odbor je pregledal tudi zaključni račun za leto 1962 in ugotovil, da je

proračun za leto 1961 s povišanjem na osebnih in operativnih izdatkih znašal	145 541 000 din
od januarja do 31. decembra 1961 je bilo porabljenih za osebne, operativne in funkcionalne izdatke skupno	<u>145 229 567 din</u>
neizkoriščenih sredstev je ostalo	311 433 din

Za dopolnitev opreme in manjših popravil na zgradbi Ljudske skupščine LRS je bilo za leto 1961 odobrenih 11 700 000 din investicijskih sredstev. Od tega je bilo porabljenih 8 318 315 din. Ostanek kredita 3 381 685 din bo porabljen še v letu 1962.

Glede na gornjo obrazložitev odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme to poročilo.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Ivana Novaka.

Št. 06/A-1/62.

Ljubljana, dne 7. julija 1962.

Tajnik:

Jože Kladivar l. r.

Predsednik:

Ivan Novak l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi in izvolitvi predsednikov in sodnikov okrožnih sodišč

Na podlagi 49. in 77. člena zakona o sodiščih (Ur. l. FLRJ, št. 30/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 19. julija 1962

I. razrešeni

Jože Pernuš kot predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani,
dr. Živko Zobec kot predsednik Okrožnega sodišča v Novi Gorici,
dr. Mile Jenko kot sodnik Okrožnega sodišča v Novem mestu,
Janez Sinkovec kot sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

II. izvoljena

dr. Živko Zobec, predsednik Okrožnega sodišča v Novi Gorici — za predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani,

Janez Šinkovec, sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani — za predsednika Okrožnega sodišča v Novi Gorici.

OBRAZLOŽITEV

I.

Jože Pernuš je privolil, da se razreši dolžnosti predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani, ker je kandidiran za predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS.

Dr. Živko Zobec, sedaj predsednik Okrožnega sodišča v Novi Gorici, je privolil, da se razreši sedanje funkcije, ker kandidira istočasno za predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Dr. Mile Jenko, je prosil za razrešitev funkcije sodnika Okrožnega sodišča v Novem mestu, ker namerava oditi v pokoj.

Janez Šinkovec, sedaj sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani, je privolil, da se razreši sedanje funkcije in hkrati predlaga za predsednika Okrožnega sodišča v Novi Gorici.

II.

Podatki glede predlaganih kandidatov:

1. Dr. Živko Zobec rojen 16. novembra 1926 v Novem mestu. Pravno fakulteto je dovršil l. 1949 v Ljubljani ter po končanih študijah, dne 30. septembra 1949 nastopil službo pri okrožnem sodišču v Ljubljani. Dne 20. septembra 1949 je prestopil k javnemu tožilstvu, kjer je ostal do 12. oktobra 1950. Po vrnitvi iz JLA je junija 1951 nastopil ponovno službo pri Okrožnem sodišču v Novem mestu in pozneje pri Okrajnem sodišču v Metliki, kjer je bil dne 2. februarja 1952 izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča. Dne 9. februarja 1956 je bil izvoljen za predsednika Okrajnega sodišča Videm-Krško, aprila 1957 pa za sodnika Okrožnega sodišča v Novem mestu. Od 30. junija 1960 dalje je predsednik Okrožnega sodišča v Novi Gorici. Dne 18. marca 1961 je na zagrebškem vseučilišču dosegel doktorat pravnih ved.

Ves čas službovanja je bil zelo dober in ekspeditiven delavec.

2. Janez Šinkovec je rojen 12. avgusta 1929. Diplomiral je l. 1956 ter v l. 1960 opravil sodniški izpit. Po diplomi je nastopil službo pri sodišču ter je od 23. junija 1960 dalje sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Ima solidno pravno znanje. Poleg visoke storilnosti je njegovo delo zelo kvalitetno.

Od l. 1943 dalje je sodeloval v NOB. Po osvoboditvi je bil zaposlen v Državnem sekretariatu za notranje zadeve LRS.

3. Oba predlagana kandidata izpolnjujeta vse pogoje za predlagano izvolitev po 46. členu zakona o sodiščih.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

**k predlogu sklepa o razrešitvi in izvolitvi predsednikov in sodnikov
okrožnih sodišč**

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi predsednikov in sodnikov okrožnih sodišč.

Po predlogu sklepa naj se razrešijo Jože Pernuš dolžnosti predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani, dr. Živko Zobec dolžnosti predsednika Okrožnega sodišča v Novi Gorici in Janez Šinkovec dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani, ker prevzamejo druge funkcije. Dr. Mile Jenko pa je zaprosil, da se ga razreši dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Novem mestu, ker namerava oditi v pokoj. Izvolita pa naj se dr. Živko Zobec za predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani in Janez Šinkovec za predsednika Okrožnega sodišča v Novi Gorici. Podatki so bili poslancem že poslani hkrati s predlogom sklepa.

Odbor je ugotovil, da so za razrešitve in izvolitve izpolnjeni zakoniti pogoji in je zato predlog sklepa sprejel. V besedilu predloga naj se pod II. opusti navedba dosedanje funkcije, ki je odvečna.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, da predlog sklepa sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Žmaharja.

Št. 111-1/62.

Ljubljana, 18. julija 1962.

Poročevalec:

Ivan Žmahar l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi in izvolitvi predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS

Na podlagi 30. in 58. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Ur. l. FLRJ, št. 31/54) je bil na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 19. julija 1962

I. razrešen

Jernej Stante kot predsednik Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani in

II. izvoljen

Jože Pernuš, predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani — za predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani.

OBRAZLOŽITEV

I.

Jernej Stante, predsednik Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani je prosil za razrešitev funkcije predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS, ker je glede na zdravstveno stanje in starostno dobo vložil prošnjo za upokojitev.

II.

Kot kandidat za novega predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS je predlagan Jože Pernuš, zdaj predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Jože Pernuš je rojen 22. 11. 1916 na Vrhniki. Pravni študij je dovršil v avgustu 1941 na ljubljanski univerzi, nakar je stopil kot odvetniški pripravnik v prakso k sodiščem v Ljubljani.

Po osvoboditvi je bil zaposlen pri Komisiji za ugotavljanje vojnih zločinov do 1. junija 1946, za tem pa je bil premeščen k javnemu tožilstvu. Že 1. aprila 1947 je bil postavljen za javnega tožilca za okraj Trbovlje, junija 1948 za javnega tožilca okrožja Celje ter maja 1949 za javnega tožilca za glavno mesto Ljubljana. Predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani je postal 26. aprila 1954.

Pri dosedanjem delu se je izkazal kot odličen strokovni in družbeno politični delavec.

Po 27. členu zakona o gospodarskih sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepa o razrešitvi in izvolitvi predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. julija 1962 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS in ga soglasno sprejel.

Po predlogu sklepa naj se razreši dolžnosti predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS Jernej Stante, ki je zaradi zdravstvenega stanja in starostne dobe sam zaprosil za upokojitev. Za novega predsednika pa naj se izvoli Jože Pernuš, dozdaj predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani. V obrazložitvi k predlogu sklepa so navedeni podatki o predlaganem kandidatu.

Odbor za volitve je ugotovil, da je predlog za razrešitev v skladu z zakonitimi predpisi in da za izvolitev predlagani kandidat izpolnjuje vse predpisane

pogoje. Zato predlaga Ljudski skupščini LRS, da predlog sklepa sprejme. V besedilu predloga naj se pod II. črta navajanje dosedanje funkcije.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Žmaharja.

Št. 111-2/62.

Ljubljana, dne 18. julija 1962.

Poročevalec:

Ivan Žmahar l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

PREDLOG

PRIPOROČILA O NALOGAH IN UKREPIH NA PODROČJU GOSPODARSTVA V LETU 1962

Ljudska skupščina LR Slovenije je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 9. oktobra 1962 obravnavala poročilo o gibanju gospodarstva v prvih osmih mesecih leta 1962 ter ugotovila:

Po začasnem zaostajanju gospodarskega razvoja v lanskem in v začetku letošnjega leta je prišlo v nadaljnjih mesecih do bistvenega izboljšanja, ki se kaže zlasti v skladnejšem razvoju gospodarstva, povečanju izvoza, v povečevanju proizvodnje in proizvodnosti dela ter v boljšem izkoriščanju obstoječih proizvodnih zmogljivosti.

Družbeni in gospodarski sistem dajeta vse pogoje, materialna baza pa omogoča, da se v naslednjem obdobju gospodarska aktivnost še poveča ter se pospeši gospodarski razvoj.

Sodelovanje, povezovanje in združevanje gospodarskih organizacij je doslej pokazalo ugodne rezultate glede povečanja rentabilnosti in uspešnosti poslovanja. Na drugi strani so bile pa pri postopku združevanja opažene tudi posamezne slabosti in nepravilnosti, predvsem to, da združevanje gospodarskih organizacij ni bilo vedno dovolj pripravljeno in ekonomsko utemeljeno.

Ugotavlja se, da realni osebni dohodki zaostajajo za doseženo proizvodnostjo dela, kar utegne postati v bodočnosti ovira za nadaljnje povečevanje proizvodnosti dela.

Ljudska skupščina LR Slovenije je mnenja, da je ob zadovoljivi vključitvi subjektivnih činiteljev in ob sedanjih materialnih pogojih možno do konca leta še znatno poživiti celotno gospodarsko aktivnost in s tem ustvariti ugodne pogoje za stabilen in hiter razvoj v naslednjem letu.

Izhajajoč iz prednjih ugotovitev, Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije

priporoča

1. V naslednjih mesecih je treba usmerjati vse napore v to, da bi se povečal izvoz vseh vrst proizvodov, predvsem industrijskih, da bi še hitreje rastla proizvodnost dela in proizvodnja in da bi se ta čim bolj prilagajala zahtevam trga. Posebno bi morali skrbeti za tiste industrijske dejavnosti, ki slabo izkoriščajo proizvodne zmogljivosti in ki zaostajajo za predvidevanji rešitve o politiki gospodarskega razvoja.

2. Še bolj kot doslej bi bilo treba razširiti medsebojno sodelovanje, pove-zovanje in združevanje gospodarskih organizacij v cilju racionalne proizvodnje na podlagi specializacije in proizvodnje velikih serij ter koordiniranega ali skupnega nastopanja na zunanjem trgu. Združevanje in poslovno sodelovanje gospodarskih organizacij pa mora temeljiti na svobodni volji kolektivov in mora biti temeljito proučeno in pripravljeno ter ekonomsko utemeljeno.

3. Skladno z navedenimi osnovnimi nalogami — povečanje proizvodnje in izvoza — je treba preusmeriti investicijsko politiko ter s smotrnim združe-vanjem sredstev zagotoviti vlaganje v tiste dejavnosti in tiste proizvodne gru-pacije, ki zagotavljajo visoke proizvodne učinke in tudi sicer v največji meri ustrezajo našim gospodarskim ciljem.

Da bi se omogočilo izvajanje takšne investicijske politike, bi morali vsi nosilci sredstev, predvsem pa gospodarske organizacije, imeti pred očmi korist-nost varčevanja investicijskih sredstev ter zato z zbiranjem razdrobljenih sred-stev preko bančnega mehanizma omogočiti naložbe v večje in racionalne objekte.

4. Posebno skrb je posvetiti nemoteni oskrbi z reprodukcijskim materialom iz domačih virov ter prilagajati tej zahtevi tudi kreditno politiko, katere nepo-sredni nosilci morajo biti komunalne banke.

5. Da bi se dosegel nadaljnji hiter vzpon proizvodnje in izvoza, je treba posebno skrb posvečati stalnemu izgrajevanju in poglobljanju delitvenih siste-mov znotraj gospodarskih organizacij, tako da bo delitev čistega dohodka zago-tavljala potrebna sredstva za reprodukcijo, delitev osebnih dohodkov pa vzpod-bujala kolektive in posameznike k čim višji proizvodnosti dela, proizvodnji in izvozu.

Da bi bili kar najbolj mogoče do konca leta 1962 doseženi ekonomski cilji, ki so bili postavljeni v resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v letu 1962 ter ustvarjeni ugodni pogoji za nadaljnjo rast gospodarstva v letu 1963, naj se vse gospodarske organizacije, politične in druge družbene organizacije ter državni organi še bolj intenzivno kot doslej vključijo v ustvarjanje pogojev za povečano aktivnost gospodarstva, predvsem pa za stalno povečevanje proizvod-nje in izvoza.

POROČILO
O GIBANJU GOSPODARSTVA V OBDOBJU
JANUAR – AVGUST 1962

SPLOŠNI PREGLED

Gospodarsko stanje koncem osmega meseca letošnjega leta nam karakterizirajo sledeči pokazatelji:

	Indeks I.–VIII. 1962 I.–VIII. 1961
Industrijska proizvodnja	106,2
Gradbeništvo (vrednost opravljenih del)	104
Železniški promet	97
Investicije v osnovna sredstva	118
Proračuni in skladi — potrošnja — republiški in lokalni	136
Dohodki prebivalstva	116
Zaloge v industriji — izgotovljeni izdelki skupaj	122
— sredstva za delo	146
— reprodukcijski material	114
— za široko potrošnjo	122
— pogonski material	120
— surovine	102
Zaloge v trgovini na drobno	118
Zivljenjski stroški	115
Realni osebni dohodki na zaposlenega	98
Zaposlenost v industriji	102,2
Produktivnost v industriji	104

Ritem gospodarske aktivnosti pa je razviden iz naslednjih indeksov:

	Ø 1961 = 100		
	I.–III.	I.–IV.	I.–VIII.
Industrijska proizvodnja	100	103	106
Efektivne ure v gradbeništvu	71	87	92
Železniški promet nt/km	92	92	98
Promet v trgovini na malo	92	101	103
Prenočitve	44	61	105
Investicije v osnovna sredstva	67	92	103

Iz navedenih karakterističnih pokazateljev lahko ocenjujemo, da se gospodarska aktivnost razvija v okviru družbenoekonomskih ciljev, ki jih je formulirala resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962.

Kot temeljne naloge je resolucija postavila predvsem:

- hitro povečanje proizvodnje in produktivnosti dela v skladu s potrebami trga;
- doseči večjo skladnost med proizvodnjo in potrošnjo;
- na osnovi vedno večje objektivizacije meril o uspešnosti poslovanja nadalje sproščati ustvarjalne sile in s tem doseči optimalno stopnjo gospodarske aktivnosti.

Da bi se dosegli postavljeni gospodarski cilji, je resolucija poleg ostalega podčrtala tudi potrebo po hitrem vključevanju vseh gospodarskih in drugih družbenih činiteljev v nove pogoje gospodarjenja; v zvezi s tem pa je resolucija še posebej podčrtala potrebo po nadaljnjem razvijanju in izpopolnjevanju gospodarskega sistema.

Zniževanje stopnje rasti proizvodnje v letu 1961, nekatere strukturalne neskladnosti med proizvodnjo in potrošnjo, kakor tudi znotraj omenjenih dveh kategorij, predvsem pa relativno nizek obseg blagovne izmenjave z inozemstvom ter disproporci med vrednostjo izvoza in uvoza.

V prvih mesecih letošnjega leta je bilo gospodarstvo še pod močnim vplivom sprememb in dopolnitev gospodarskega sistema; posebno pa še pod vplivom restriktivnih ukrepov, ki so bili podvzeti na področju potrošnje v cilju, da se doseže večja stabilizacija gospodarstva.

Če zasledujemo letošnjo dinamiko gospodarske aktivnosti, lahko opazimo v aprilu letošnjega leta karakteristični preokret v tendencah gibanj. Medtem, ko je gospodarstvo od januarja do aprila kazalo tendence stagniranja stopenj rasti v odnosu na lansko leto ter tendenco izenačevanja stopenj na sektorju proizvodnje in potrošnje, zasledimo od aprila dalje hiter porast proizvodnje, kakor tudi tendence naraščanja potrošnje.

Ocenjuje se, da je močnejša aktivnost v obdobju od aprila dalje rezultat vedno večjega prilagajanja gospodarstva spremembam v gospodarskem sistemu ter delovanju subjektivnih sil.

1. Obseg industrijske proizvodnje je, kakor je razvidno iz danih podatkov, v prvih osmih mesecih letos za 6 % višji kakor je bil v istem obdobju lani. Razen industrije gradbenega materiala in industrije gume, ki izkazujeta v obdobju januar-avgust letos nižjo proizvodnjo kot lani v istem obdobju, je obseg proizvodnje vseh ostalih strok nad lanskoletnim obsegom. Izredno visok porast je zabeležen v kemični in lesni industriji, v industriji nemetalov, elektroindustriji ter v barvasti metalurgiji. Obseg industrijske proizvodnje v avgustu letos je za 14 % višji, kot je bil povprečni nivo lanskega leta.

Problemi, s katerimi se je srečavala industrija v tem letu in ki so, posebno v prvih mesecih vplivali na zmanjšan porast proizvodnje, so bili v prvi vrsti posledica sprememb na domačem trgu, ki je postalo kritičnejše do kvalitete in asortimana, ter nezadovoljive orientacije proizvodnih organizacij za izvoz. Spremembe na domačem trgu so bile izraz zmanjšanja obsega in strukture investicij, kakor tudi sprememb v strukturi osebne potrošnje, zaradi gibanja osebnih dohodkov in življenjskih stroškov.

Prilagajanje proizvodnje zahtevam trga ter večja orientacija proizvodnje za izvoz sta bila najpomembnejša faktorja, ki sta prispevala k večji aktivnosti.

Večji plasman na zunanjih trgih je bil čestokrat otežkočen zaradi relativno visokih proizvodnih stroškov, izviraajočih predvsem iz nizke produktivnosti naše proizvodnje ter hotenja proizvodnih podjetij, da obdrže s prodajo doma — kljub oteženemu plasmanu doma — večje dohodke. Takšni pojavi so imeli za posledico nižje izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti ter nižjo stopnjo rentabilnosti.

Vse težave v zvezi s plasmajem — ki naj bi bil osnovni vzrok relativno nizke proizvodnje v prvih mesecih letošnjega leta — dejansko lahko ocenimo kot posledico nedovoljnega upoštevanja konkretnega stanja na tržišču, neza-

dostnega poznavanja proizvajalcev kakšne so zahteve trga ter nezadovoljivi orientaciji proizvodnje za izvoz, ter še vedno močno zakoreninjeno mnenje, da naj se izvažajo samo presežki.

2. Kmetijska proizvodnja se je odvijala v letošnjem letu v neugodnih vremenskih razmerah, zaradi česar ne moremo pričakovati zadovoljivih rezultatov in bo celotna kmetijska proizvodnja približno na isti ravni kot lani. Podobno kot v LR Sloveniji se ocenjuje tudi v merilu federacije nižja proizvodnja nekaterih pomembnih kmetijskih pridelkov, kar bo imelo za posledico zmanjšan izvoz kmetijskih izdelkov. Zaradi takšnega stanja kmetijske proizvodnje in izvoza se postavljajo toliko resnejše naloge, da se industrijska proizvodnja in izvoz že v tem letu čim bolj povečata.

3. Ostale gospodarske dejavnosti — promet, trgovina, gostinstvo in obrt so se razvijali v skladu z gibanjem proizvodnje v industriji in kmetijstvu. Gospodarska aktivnost omenjenih področij se giblje v glavnem na nivoju lanskega leta, oziroma nekaj višje.

4. V letošnjem letu je dinamika zaposlevanja nižja kot lansko leto in se s tem nadaljuje tendenca, ki je bila opazna že lansko leto.

Na politiko racionalnega zaposlevanja so vplivali spremenjen sistem delitve dohodkov med družbo in gospodarskimi organizacijami, kakor tudi vedno večje uveljavljanje objektivnih meril pri ocenjevanju efekta dela znotraj gospodarskih organizacij.

5. V letošnjem letu so bili napravljene veliki napori za to, da se poveča izvoz. Četudi je prišlo v zunanjetrgovinski izmenjavi v zadnjih mesecih v LR Sloveniji do ugodnih rezultatov — saj je vrednost izvoza v osmih mesecih letošnjega leta za 25 % višja kot lani — še vedno stojte pred nami problemi nadaljnega porasta izvoza.

Poleg povečanega izvoza je prišlo v letošnjem letu do znatnih sprememb v regionalni razporeditvi izvoza in uvoza, kar bo vplivalo na izboljšanje plačilne situacije.

6. V pogledu potrošnje lahko ugotavljamo, da se v tem letu kaže umirjenejši porast potrošnje.

a) V prvih treh mesecih letošnjega leta so bile investicije v osnovna sredstva 3 % nižje kot lani; v osmih mesecih pa 18 % višje. Zaostajanje investicij v začetku leta je bil rezultat restriktijskih in ostalih ukrepov, ki so bili podvzeti zato, da se doseže večja stabilizacija gospodarstva, ter počasnega odobranja novih investicijskih kreditov iz družbenih investicijskih skladov. Odobrene tranše za leto 1962 so se v prvem kvartalu zelo slabo izkoristile, medtem ko je prišlo do višjega koriščenja tranš v drugem, še bolj pa v tretjem kvartalu. Povečano investicijsko potrošnjo v zadnjih mesecih so omogočila dodatna sredstva, ki so se sprostila na osnovi zveznih predpisov. Med gibanjem investicijske potrošnje ter gibanjem proizvodnje, ki je bilo skladno še v prvi polovici leta, je prišlo v naslednjih mesecih do ponovnega razkoraka, ki bo lahko v kolikor se bo povečeval, imel negativne posledice na tržišču.

Posebno je podčrtati pozitiven pojav, da je v letošnjem letu zaradi ustalitve cen gradbenemu materialu in gradbenih storitev manjši razkorak med vrednostnim in fizičnim obsegom investicij.

Položaj na trgu je pozitivno vplival na efikasnost izvajanja gradbenih del ter vplival na to, da se je storilnost dela v gradbeništvu močno dvignila.

V strukturi finančnih virov za investicije v osnovna sredstva so opaženi nadaljnji premiki in sicer zmanjšanje investicij iz centralnih virov in povečanje vlaganj iz decentraliziranih sredstev.

b) Sredstva splošne potrošnje kažejo v letošnjem letu močan porast nasproti lanskemu letu. V osmih mesecih letošnjega leta se je povečala za 34 %, v tem pa sredstva proračunov za 11 %, proračunskih skladov skupaj z dotacijo iz proračunov celo za 75 %. Očitno je, da so politično teritorialne enote prenesle znaten del splošne potrošnje na sklade posameznih področij družbenih dejavnosti ter da proračun vse bolj pokriva izdatke, ki pomenijo proračunsko potrošnjo v ožjem smislu.

Zato naj ljudski odbori in družbeni organi upravljanja potrošnji sredstev skladov posvetijo večjo pozornost.

c) Izdatki socialnega zavarovanja kažejo v prvih treh mesecih letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem leta 1961 sicer tendenco naraščanja, vendar se v nadaljnjih mesecih, vključno z julijem dinamika izdatkov že zmanjšuje.

Zmanjševanje porasta izdatkov je posledica izvajanja usvojenih stališč o racionalnem trošenju sredstev za socialno zavarovanje in vsklajevanje izdatkov z dohodki. Predvidevanja na podlagi sedemmesečne realizacije, aplicirana na celo leto, namreč kažejo, da se lahko računa, kolikor bo dosežen predvideni obseg sredstev za osebne dohodke in dosledno izvajana priporočila Ljudske skupščine LRS z dne 19. julija 1962, da se bodo izdatki za socialno zavarovanje pokrivali z dohodki.

7. Skupni dohodki prebivalstva, vključujoč tudi potrošniške kredite, so se povečali v obdobju januar—avgust 1962 leta za 18 % nasproti istemu obdobju lani (lani nasproti prejšnjemu letu je v istem obdobju znašalo povečanje 26 %), kar kaže, da je rast v letošnjem letu nižja kot lani.

Pri tem so se namreč povprečni mesečni osebni dohodki vseh zaposlenih v obdobju januar—avgust povečali letos nasproti istemu obdobju lani za 15 %, nasproti povprečnim mesečnim osebnim dohodkom v drugem polletju lani pa so nižji za 6 %.

Življenjski stroški so v obdobju januar—avgust letos za 15 % višji kot lani v istem obdobju, na kar vplivajo predvsem cene prehrabnenim sezonskim artiklom (hrana ideks 124). Na splošno lahko ugotovljamo, da v pogledu cen in življenjskih stroškov predstavljajo osnovni problem cene kmetijskih proizvodov. Medtem, ko je nivo cen industrijskih proizvodov več ali manj ustaljen, kaže tržišče s kmetijskimi proizvodi oscilacije predvsem pri sezonskih pridelkih, pri čemer pa so cene v celoti na višji ravni kot lani.

Realni osebni dohodki na zaposlenega so zaradi tega celo izpod lanske ravni, kar bi lahko, v kolikor bi se tendenca nadaljevala, destimuliralo napore kolektivov za čim večjo proizvodnjo, proizvodnost in izvoz.

8. Na gibanje gospodarstva v pretečenem obdobju letos so vplivali tudi ukrepi na področju kreditov in bančništva. Izvršena reorganizacija bančništva in krepitev komunalnih bank je prispevala k hitrejšemu obračanju kreditnih sredstev, vendar pa še vedno ni dovolj vplivala na doslednejšo in selektivno kreditno politiko. Z ukrepi za likvidacijo nespornih dolgovanj, dospelih do 31. decembra, kakor tudi z ukrepi za zagotovitev plačila med koristniki družbene imovine, se je sicer prispevalo k izboljšanju likvidnosti v gospodarstvu;

ponovni pojavi porasta medsebojnih dolgovanj pa kažejo na to, da še vedno niso rešeni vsi problemi s področja kreditiranja in da bo tem vprašanjem v bodoče posvetiti vso pozornost; predvsem bodo morale gospodarske organizacije same problem dolžnikov zaostriti ter v večji meri kot sedaj predhodno ugotavljati plačilno sposobnost svojih komitentov. K rešitvi tega vprašanja pa bo lahko v veliki meri prispevala predvsem smotrnejša kreditna politika na osnovi ekonomskih kriterijev.

PROIZVODNJA

1. Industrija in rudarstvo

Resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji predvideva, da se bo letos industrijska proizvodnja povečala za 11 % nasproti letu 1961.

Za gibanje industrijske proizvodnje letos je značilno, da je stopnja mesečnega porasta vse do maja upadala, kasneje pa se je dinamika znatno izboljšala in dosegla vzpon, ki ga v prejšnjih letih ni bilo. Pri tem so bili doseženi ugodni rezultati v storilnosti, v glavnem zaradi zadovoljive politike zaposlevanja.

Faktorji, ki so vplivali na uspešen razvoj proizvodnje zadnjih mesecev, so poleg povečanih naporov delovnih kolektivov tudi redna dobava električne energije, izboljšanje oskrbe z domačimi in uvoznimi surovinami ter porast naročil za domače in tuje tržišče.

Rezultati industrijskega razvoja bi bili še ugodnejši, če ne bi zaostajale za planirano stopnjo najvažnejše stroke, to je kovinska in tekstilna, dočim je zaradi izrednega vzpona v avgustu lesna industrija dosegla planirano raven. Izpod planirane ravni so še črna metalurgija, nekovinska in elektroindustrija, industrija gradbenega materiala, papirna, usnjarsko-čevljarska, prehrabena, gumarska industrija ter eksploatacija nafte.

Izvrševanje plana je razvidno iz razpredelnice, kjer so industrijske stroke razvrščene glede na njihov delež v skupni industrijski proizvodnji LRS:

	Delež v skupni proizvod- nji v %	Plan	I.—VIII. 1962 I.—VIII. 1961
1	2	3	4
kovinska	24,8	113	104
lesna	10,6	114	114
tekstilna	12,1	113	107
S k u p a j	47,5	113	107
nekovinska	3,0	120	112
gradbeni material	2,6	113	95
papirna	2,7	108	103
usnjarska	3,4	112	102
živilska	3,1	116	105
kemična	2,9	121	121
S k u p a j	17,7	115	106

	Delež v skupni proizvodnji v %	Plan	I.-VIII. 1962 I.-VIII. 1961
1	2	3	4
elektroenergija	8,4	100	100
premog.	7,8	103	102
S k u p a j	16,2	101	101
črna metalurgija	4,7	104	102
barvasta metalurgija	5,5	105	107
elektroindustrija	4,5	120	109
S k u p a j	14,7	109	106
ostale stroke	3,9	109	111

Posebno skrb bi bilo potrebno posvetiti kovinski in tekstilni industriji, ki bi lahko znatno povečali svojo proizvodnjo glede na zmogljivosti, s katerimi razpolagata. Prav tako bi bilo posvetiti pozornost tudi ostalim industrijskim strokam, še posebej pa črni metalurgiji in elektroindustriji. Gospodarska zbornica naj bi skupno z okrajnimi gospodarskimi zbornicami, ljudskimi odbori in gospodarskimi organizacijami analizirala vzroke, ki zavirajo proizvodnjo v podjetjih kovinske in tekstilne industrije, črni metalurgiji, elektroindustriji ter v ostalih važnejših strokah ter pomagale operativno odstranjevati vzroke, ki zavirajo nadaljnji porast proizvodnje.

Četudi je bilo v obdobju januar–julij ustvarjeno le 54°% za letos planiranega obsega industrijske proizvodnje, se smatra, da je možno na osnovi podzetih ukrepov ter zadostne oskrbe s pogonskim in reprodukcijskim materialom v čim večji meri doseči postavljene naloge.

Zaloge

Stanje zalog je bilo v posameznih mesecih letošnjega leta naslednje (povprečje leta 1961 – 100):

	januar	maj	avgust 1962
zaloge surovin	100	108	111
zaloge pogonskega materiala	98	105	111
zaloge izdelkov	109	119	131
v tem			
sredstva za delo	114	137	169
reprodukcijski material	107	111	113
široka potrošnja	108	121	141

Zaloge končnih proizvodov industrije, ki so bile letos stalno v porastu, so v avgustu prvič malenkostno nazadovale.

Večje zaloge pogonskega materiala (premoga), od povprečja lani, imajo samo termoelektrarne in črna metalurgija, medtem ko ima vsa druga industrija znatno manjše zaloge (indeks 70), kar je glede bližajoče se zimske sezone

zaskrbljujoče. Zaloge reprodukcijskega materiala so se najbolj znižale pri živilski in lesni industriji, medtem ko so pri črni metalurgiji, tekstilni, usnjarski in elektroindustriji zaloge nekoliko narastle.

Zaloge izdelanih izdelkov so konec avgusta letos za 21,5% večje kot avgusta lani; stanje v posameznih industrijskih strokah pa je naslednje:

	Izgotov. izd. skupaj		Reprodukcijski material		Za široko potrošnjo	
	1961	1962	1961	1962	1961	1962
Vsa industrija	107,8	131	115,2	112,9	102,7	141,0
premog	184	45	190	43	140	63
nafta	95	79	96	75	92	300
črna metalurgija	105	127	105	127		
barvna metalurgija	100	157	100	157		
nekovinska	119	151	115	95	135	399
kovinska	98	135	108	112	89	99
elektroindustrija	101	185	78	75	98	113
kemična	108	128	110	131	104	122
gradbeni material	128	89	128	89		
lesna	105	110	106	108	98	122
papirna	115	247	115	247		
tekstilna	107	156	112	150	106	157
usnjarska	112	137	108	123	116	151
gumarska	107	158	110	157	76	169
živilska	79	102	71	117	81	101
grafična	96	112	111	121	40	77
tobačna	70	89			70	89
raznovrstna	115	133	131	288	115	132

Zaloge končnih izdelkov so letos konec avgusta večje, kot so bile ob istem času lani. Manjše kot lani so samo v premogu (ugodna prodaja), nafti in industriji gradbenega materiala (zaradi poživiljene gradbene dejavnosti). Največji porast zalog izkazuje elektroindustrija (telekomunikacijske naprave, rotacijski stroji, termični aparati), barvna metalurgija (glinica, aluminij v ingotih, svinčeno-cinkove in živosrebrne rude), gumarska, tekstilna (bombažne in volnene tkanine, trikotaže) in kovinska (gradbeni stroji, pisalni in računski stroji, orodje, žebliji, vijačno blago). Zaloge sredstev za delo — končnih izdelkov so porastle od 94 na 155 poenov v kovinski industriji in od 109 na 250 poenov v elektroindustriji.

Povečanju zalog bi bilo potrebno posvetiti večjo pozornost. Glede na to, da gospodarske organizacije niso izkoristile možnosti odpisa nekurantne robe, še ni možno sklepati, da je blago konjunktorno in zaradi tega nastaja vprašanje, v koliko so vezana obratna sredstva na nekonjunktorna blaga in v koliko krediti znižujejo gospodarsko aktivnost.

Zaposlenost in produktivnost v industriji

Spremembe v gospodarskem sistemu, ki delujejo v smeri povečevanja racionalnega in rentabilnega gospodarjenja, so se odrazile tudi na področju politike zaposlevanja.

Gibanje zaposlenosti in produktivnosti v industriji je razvidno iz naslednjega prikaza:

Stroka	proizvodnja	zaposlenost	Indeks
			$\frac{\text{I.}-\text{VIII. 1962}}{\text{I.}-\text{VIII. 1961}}$ produktivnost
Elektrogospodarstvo	100	106,3	93
Premog	102	93,5	109
Nafta	102	96,2	106
Črna metalurgija	102	101,6	100
Barvasta metalurgija	107	101,7	105
Nekovine	112	105,9	106
Kovinska industrija	104	104,4	100
Elektroindustrija	109	102,2	107
Kemična industrija	121	104,9	115
Industrija gradbenega materiala	95	95,4	100
Lesna industrija	114	100,4	114
Papirna industrija	103	106,4	97
Tekstilna industrija	107	102,1	105
Usnje in obutev	102	99,8	102
Gumarska	99	106,0	93
Zivilska	105	105,4	100
Grafična	111	108,0	103
Tobačna	105	86,7	121
Raznovrstna	123	97,6	126
Skupaj	106	102,0	104

K večji produktivnosti je prispevala predvsem samostojnejša politika zaposlevanja in izpopolnjen sistem notranje delitve dohodka.

Nekatera podjetja, ki so ugotavljala presežek delovne sile, iz razumljivih vzrokov niso pristopila k reduciranju iste, marveč so našla rešitev v zapori sprejemanja nove delovne sile. Pri iskanju možnosti povečevanja produktivnosti dela, bi morale gospodarske organizacije, ki ugotavljajo presežek delovne sile, prvenstveno iskati možnosti v smotrni zaposlitvi presežka delovne sile na novi oziroma povečani proizvodnji, popolnejšega izkoriščanja kapacitet in višje stopnje izkoristka fonda časa — sredstev (izmen).

KMETIJSTVO

V letu 1962 je po planu predvideno povečanje fizičnega obsega celotne kmetijske proizvodnje v primerjavi z doseženo proizvodnjo v letu 1961 za 10,5%; pri tem naj bi porastel na družbenih posestvih za okoli 39,6%, obseg proizvodnje v kooperaciji pa za 37,9%. Predvidoma naj bi znašala družbeno

organizirana proizvodnja 37,3 % celotne kmetijske proizvodnje, pri tem naj bi znašal delež družbenih posestev 16,3 %, kooperacije pa 21 %.

Resolucija o politiki gospodarskega razvoja za leto 1962 poudarja še posebej potrebo po jačanju družbeno organizirane proizvodnje s krepitvijo družbenih posestev ter razširjanjem proizvodnje v kooperaciji, ker bo le na takšen način mogoče doseči stabilnejšo rast kmetijske proizvodnje in boljšo preskrbo tržišča.

Po podatkih Zavoda za statistiko LRS zajema družbeni sektor 44 282 ha ali 7,1 % od celotnih obdelovalnih površin v LR Sloveniji (622 372 ha).

Delež družbenega sektorja zajema nizek odstotek vse obdelovalne površine, vendar pa daje relativno visok delež osnovnih tržnih presežkov in sicer: okoli 33 % celotne produkcije mleka; 19 % mesa za prehrano prebivalstva; do 25 % celotne produkcije vina; 70 % mesa za izvoz; 45 % žive živine za izvoz; 100 % bekonov za izvoz.

V letošnjem letu se je začela široka akcija za pridobivanje obdelovalne zemlje od zasebnikov v cilju razširitve socialističnega sektorja kmetijstva in ustvarjanja velikih kmetijskih obratov, katerim je v bodoče posvetiti vso pozornost.

Kmetijska proizvodnja se v letošnjem letu ni odvijala v povsem ugodnih vremenskih razmerah in se zato ocenjuje, da bo za okoli 6 % nižja kot lani.

Poljedelstvo

Zimski mraz brez snežne odeje je precej škodoval ozimnim posevkom, ki so se popravili, predvsem pri pšenici, z izdatnim dognojevanjem in ostalimi agrotehničnimi ukrepi; spomladanskim posevkom pa je škodovala vlažna in hladna pomlad.

Suša v poletnih mesecih pa je močno prizadela južno in južno-zahodno Slovenijo ter obalni pas. Na kraških predelih je suša občutno prizadela pridelek sadja, koruze, strnišnih posevkov, krmnih rastlin, jesenskih vrtnin in otave.

Po predhodnih podatkih Zavoda za statistiko LRS se v Sloveniji pričakuje pri glavnih pridelkih naslednji pridelek:

	v 000 t	
	1961	1962
pšenica vsa	1,18	1,19
od tega: visokorodna	57	70
domače vrste	01	48
rž	25	24
ječmen	28	27
oves	25	22
sorščica	5	4
koruza vsa	1,28	1,25
od tega: hibridna	30	30
ostale sorte	97	95
krompir	7,87	7,05
hmelj	3	3
fižol	12	12

Živinoreja

V organiziranem družbenem pitanju živine je bilo po podatkih Sekretariata IS za kmetijstvo in gozdarstvo LRS do konca avgusta oddano 60 680 glav goveje živine ali 64,8 % plana, pri čemer so izpolnila letni plan družbena posestva s 69,5 %, proizvodnja v kooperaciji pa 54,4 %. Prašičev je bilo do konca avgusta oddanih 80 200 ali 45 % letnega plana, v tem so izvršila družbena posestva plan s 50 %, proizvodnja v kooperaciji pa 42,2 %.

V govedoreji realizacija nekoliko zaostaja v primerjavi s predvidevanji letnega plana predvsem zaradi zaostajanja v oddaji starejše pitane govedi, ki dosega ob koncu osmega meseca le 25,5 %, letnega plana. Zaostaja tudi realizacija pitanja govedi kategorije od 2–3 let starosti, ki je bilo realizirano z 59,4 %.

Pitanje prašičev zaostaja za letnim programom. Realizacija na družbenih posestvih znaša okoli 50 %, v kooperaciji pa 38,4 %. Pitanje mastnih prašičev pa presega dinamiko in znaša realizacija 140,5 %, od tega na družbenih posestvih 62,8 %, v kooperaciji pa 152,4 %.

Organizirana industrijska vzreja piščancev za cvrtje je ob koncu avgusta dosegla realizacijo 830 749 kom., kar predstavlja 46,1 % predvidevanj letnega plana, iz česar sledi, da vzreja piščancev zaostaja.

Sadjarstvo in vinogradništvo

Po oceni se predvideva naslednji pridelek sadja in grozdja: češnje – 77,27 t; višnje – 3,63 t; marelice – 3,62 t; jabolka – 555,85 t; hruške – 145,11 t; slive – 55,63 t; orehi – 21,65 t; iz česar lahko sklepamo na normalno sadno letino.

Pridelek grozdja se ocenjuje na skupno 790,75 t ali 0,68 kg na rodno trto, lani pa je bilo doseženo 0,51 kg na trto.

Jesenska setev

Priprave za jesensko setev potekajo zaenkrat zadovoljivo. Površine pod pšenico se bistveno ne bodo povečale. Predvideva se, da bo zasejano v jesenski setvi 91 700 ha, od tega okoli 58 000 ha pšenice, s čimer se sicer površine ne bodo bistveno povečale nasproti letu 1961; posebna skrb pa se posveča povečanju hektarskega donosa.

Po podatkih je veliko povpraševanje po kvalitetnem semenu. Do začetka septembra je bilo v LR Sloveniji prodanega 174 vagonov visokorodne semenske pšenice.

Skupaj bi potrebovali okoli 36 000 t; do sredine septembra so proizvajalne organizacije naročile 24 000 t, dobavljenih pa je bilo v tem času le 20 000 t. Potrebne količine so zagotovljene, časovno pa zaostaja dobava.

Odkup obdelovalne zemlje

Po podatkih Sekretariata IS za kmetijstvo in gozdarstvo LRS so družbena posestva in kmetijske zadruga pri Jugoslovanski kmetijski banki vložile zahteve za odkup 6389 ha obdelovalne zemlje, v skupni predračunski vrednosti 1067 milijonov dinarjev. Družbena posestva in kmetijske zadruga pa priprav-

ljajo nadaljnjih 45 zahtevkov za kredite za nakup 11 626 ha obdelovalne zemlje v predračunski vrednosti 1981 milijonov dinarjev.

Sedanje kmetijske kapacitete družbenega sektorja in pričete investicije za proizvodnjo mesa, mleka in jajc ter ostalih proizvodov za tržišče narekujejo razširitve obdelovalnih površin še za nadaljnjih 35 000 ha.

Na ta način bi družbeni sektor imel v l. 1965 okoli 105 000 ha obdelovalne zemlje, kar bi predstavljalo okoli 17,5 % skupnih obdelovalnih površin. Sedaj ima družbeni sektor okoli 8,6 % od skupnih obdelovalnih površin. Akciji povečevanja površin je potrebno posvetiti vso pozornost, pri tem pa skrbeti, da bo pridobljena površina preje racionalno izkoriščena.

GOZDARSTVO

Realizacija gozdne in lesne proizvodnje po stanju koncem avgusta 1962 v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta je bila glede najvažnejših proizvodov naslednja:

Gozdna proizvodnja	1961	1962	%
Sečnja hlodovine iglavcev	558	792	142
Oddaja hlodovine iglavcev	489	695	142
Zaloga hlodovine iglavcev	207	236	114
Lesna predelava:			
Zaloge hlodovine iglavcev na žagah	292	378	129
Izdelano žaganega lesa iglavcev . .	66	160	242
Izvoženo lesa iglavcev	57	93	164
Zaloge žaganega lesa iglavcev . . .	64	92	144
Izdelano žaganega lesa listavcev . .	128	111	87
Izvoženo žaganega lesa listavcev . .	23	42	183
Celulozna industrija:			
Dobavljena celuloza lesa iglavcev	231	226	98
Zaloge v tovarnah (z žam.)	37	46	124
Porabljeno v tovarnah	211	230	108
Les za rudnike:			
Dobavljeno jamskega lesa iglavcev	110	75	68
Zaloge pri rudnikih	32	20	62
Porabljeno jamskega lesa	73	75	102

Realizacija nasproti zadolžitvam je naslednja:

Sečnja hlodovine iglavcev 84 %; oddaja hlodovine iglavcev 73 %; izdelano žaganega lesa iglavcev 69 %; izvoženo žaganega lesa iglavcev 52 %; izdelano žaganega lesa listavcev 64,6 %; izvoženo žaganega lesa listavcev 88 % letne zadolžitve.

Sečnja proizvodnje in dobava hlodovine iglavcev poteka v skladu s plansko dinamiko na območju vseh okrajnih ljudskih odborov v LRS oziroma jo še presega. Slabše je oskrbovanih s hlodovino le nekaj žag v ljubljanski okolici.

Proizvodnja žaganega lesa iglavcev in izvoz iglavcev v primerjavi s predvidevanji letnega plana je po stanju koncem osmega meseca naslednja:

	Proizvodnja v %	Izvoz
OLO Celje	69	61
OLO Gorica	64	48
OLO Koper	51	33
OLO Kranj	78	64
OLO Ljubljana	62	38
OLO Maribor	66	58
OLO Murska Sobota	60	nima zadolžitve
OLO Novo mesto	61	39
LR Slovenija	69	52

Gozdna proizvodnja, lesna predelava in izvoz so dosegli v avgustu doslej največjo mesečno realizacijo, zaradi česar je pričakovati, da bodo glavne proizvodne in izvozne naloge izvršene v predvidevanem obsegu. Letošnja proizvodnja je posvečala premalo pozornosti listavcem, čeprav njihov izvoz kaže na večje možnosti pri plasmanu tega lesa na zunanjih tržiščih.

Zaloge celuloznega in jamskega lesa iglavcev pri tovarnah za celulozo in rudnikih imajo tedenco zmanjševanja. V prihodnjih mesecih bo treba posvetiti več pozornosti preusmeritvi iglavcev tudi na ta dva sortimenta, posebno ker se bližajo zimski meseci, ko morajo imeti tovarne in rudniki zadostne tehnološke rezerve tega lesa.

Krčitev nižinskih gozdov je bila letos realizirana le na manjših površinah, ker se še razčiščujejo ekonomske osnove in izpopolnjevanje tehnologije obdelave teh zemljišč. Plantaže topolov se snujejo v vseh okrajih, plantaže in intenzivni nasadi hitro rastočih iglavcev pa so usmerjene v Belo Krajino in na Brkine.

Ukrepi, ki so jih v zvezi z uveljavljanjem zakona o gozdovih podvzeli ljudski odbori glede žag venecijak in drugih neregistriranih žag so pokazali dobre rezultate, ki se kažejo v smotrnejšem izkoriščanju, zlasti hlodovine iglavcev.

Vlaganja investicijskih sredstev v gozdove so po finančnem obsegu približno na istem nivoju kakor v lanskem letu, z izjemo investicije v gozdne komunikacije, kjer se je obseg del na nekaterih področjih bistveno povečal v primerjavi z lanskim letom.

GRADBENIŠTVO

1. Po podatkih Zavoda za statistiko LRS je stanje gradbeništva v primerjavi z istim obdobjem lani v indeksih naslednje:

	I.—VII. 1962	I.—VIII. 1962*
	I.—VII. 1961	I.—VIII. 1961
Vrednost opravljenih del	102	104
Od tega: gospodarski objekti	110	111
negospodarski objekti	95	98
Opravljene ure delavcev pri graditvah	89	91
Povprečno število delavcev pri graditvah	96	97

Dočim je bila vrednost gradbenih del v obdobju januar—junij na nivoju istega obdobja lani, je pričela v juliju naraščati ter je dosegla po vrednosti koncem julija indeks 102, koncem avgusta pa indeks 104.

Preskrba z gradbenim materialom v glavnem ustreza, kar je delno posledica zmanjšanja fizičnega obsega gradenj v letošnjem letu, po drugi strani pa dviga proizvodnje materiala v zadnjih mesecih.

Proizvodnja industrije gradbenega materiala je bila v avgustu za 4% višja kot lani v istem mesecu, vendar je v obdobju januar—avgust še vedno za 5% nižja kot lani v istem času, izpada pa ne bo mogoče do konca leta nadoknaditi.

Izplačilo situacij se v zadnjih mesecihboljšuje, vendar pa je znašala vrednost neplačanih terjatev dne 31. 7. 1962 za dela, ki so bila izvršena do 31. 12. 1961, še vedno 932 milijonov din.

Izvedeni so bili ukrepi za poživitev gradnje stanovanj za tržišče. Republiški stanovanjski sklad je dodelil gradbenim podjetjem za ta namen srednjeročne kredite v višini 1800 milijonov din na odplačilo 5 let. Splošna gospodarska banka LRS pa je odobrila gradbenim podjetjem kratkoročne kredite v iste namene v višini 1254 milijonov din. S tem so bile odpravljene težave glede financiranja gradnje stanovanj za tržišče. Obstoja pa še vedno problem pravočasnega izdajanja lokacijskih odločb za gradnjo stanovanjskih objektov za trg predvsem zaradi prepočasnega urejevanja urbanističnih osnov in zazidalnih načrtov.

Prizadevanja gradbenih podjetij za prevzem del v inozemstvu bi bilo treba reševati v ustrezni povezavi, ki bi jo morali ustanoviti interesenti sami. Ta naj bi predvsem skrbela za komercialno ekonomsko stran in za uveljavljanje gradbenih in projektantskih kapacitet v inozemstvu. Na ta način bi bila prizadevanja za ekonomsko uveljavljanje naših gradbenih in projektantskih kapacitet uspešnejša.

PROMET

Na dinamiko obsega prometnih uslug je vplivala poleg ostalega tudi mednarodna blagovna izmenjava, izvoz, uvoz in tranzit. Med tem, ko je bilo v prejšnjih letih v vseh prometnih panogah realizirano razmeroma visoko naraščanje obsega prometnih uslug, se kaže v l. 1961 ter v razdobju I—VIII letos počasnejše naraščanje obsega prevozov oziroma v železniškem prometu celo upadanje obsega prevozov, kar je razvidno iz naslednjega pregleda.

Prevoz in promet blaga po posameznih panogah.

(v 000 ton)

Prometna panoga	v 000 tonah		Indeks		NTKM v mil.		Indeks	
	1961 I.—VIII.	1962 I.—VIII.	I.—VIII. 1962 I.—VIII. 1961	1961 I.—VIII.	1962 I.—VIII.	I.—VIII. 1962 I.—VIII. 1961	1961 I.—VIII.	1962 I.—VIII.
1. Celokupni prevoz	12 484	12 640	101	3960	3996	101		
od tega:								
a) železniški promet	10 555	10 370+	98	1537	1490+	97		
b) javni cestni promet	1465	1728	118	196	238	121		
c) pomorski promet	464	542	117	2227	2268	102		
2. promet blaga								
v lukl Koper	164	151	92	—	—	—		

Na celotnem področju prometa je bil prevoz blaga po prevoznem učinku v prvih osmih mesecih 1962 za 1% večji kakor v istem obdobju l. 1961. Glavni prevoznik v notranjem prometu — železnica — pa je prevozila v opazovanem razdobju za 2% ali 185 000 ton manj blaga; prevozni učinek pa je za cca 3% manjši. Takšna tendenca železniškega prometa je zelo karakteristična posebno zato, ker je železniški promet dolga leta kazal tendenco povečanja obsega prevozov.

Zmanjšanje obsega prevozov v železniškem prometu je v prvi vrsti posledica spremembe v strukturi prevozov blaga. V opazovanem razdobju se je razmeroma močno zmanjšal obseg prevozov gradbenega materiala, lesa, drv in mednarodnega tranzita.

Javni cestni promet kaže v opazovanem razdobju nadaljnje povečanje obsega prevozov blaga in sicer za 10%.

Celokupni volumen prepeljanega blaga se je v opazovanem razdobju na železnici zmanjšal za cca 190 000 ton, medtem ko se je v javnem cestnem prometu v istem času povečal za cca 260 000 ton. Zato moramo sklepati, da se je cca 70 000 ton blaga prelilo na prevoz v režijskem in ostalem prometu.

Tendenca zniževanja obsega prevozov v železniškem prometu in konstantno prelivanje prevozov na druge oblike in vrste prevozov kaže na neustrezno vodenje tarifne politike in formiranje prodajnih cen ter prepočasno komercializiranje železniškega poslovanja.

Promet blaga je v luki Koper v opazovanem razdobju nekoliko upadel. Pri opazovanju strukture manipuliranega blaga moramo ugotoviti znižanje tonaže pri lesu in cementu, dočim se obseg generalnega tovora ni zmanjšal. Znižanje obsega izvoza lesa je predvsem posledica zmanjšanja izvoza v Izrael, Grčijo in Egipt.

Udeležba posameznih prometnih panog v celokupnem prevozu blaga je bila takale:

	v 000 ton		v milijon NTKM	
	I.—VIII. 1961	I.—VIII. 1962	I.—VIII. 1961	I.—VIII. 1962
— celokupni prevoz od tega:	100	100	100	100
— železniški promet	84,5	82,0	38,8	37,2
— javni cestni promet	11,8	13,7	5,0	6,1
— (pomorski promet)	(3,7)	(4,3)	(56,2)	(56,7)

Pomorski promet je močno udeležen po prevoznem učinku v celokupnem prevozu, ker ima velike plovne objekte in prevažna na dolgih razdaljah, medtem ko je udeležba po količini blaga razmeroma majhna.

V javnem cestnem prometu se opaža povečanje povprečne poti 1 tone blaga, medtem ko se v železniškem prometu manjša. Četudi javni cestni promet opravlja kvalitetnejše usluge »od vrat do vrat«, kaže tendenco naraščanja povprečne prevozne poti 1 tone blaga nadalje poseganje v ekonomsko sfero železniškega prometa.

Potniški promet narašča v javnem cestnem prometu v opazovanem razdobju nekoliko počasneje kakor v istem razdobju l. 1961. V železniškem prometu pa potniški promet upada (za 7%) kot posledica prehajanja potnikov na prevoz s cestnimi vozili.

IZVOZ

V obdobju januar—avgust se je vrednost izvoza iz LRS povečala za 27 %. S tem je bilo znatno preseženo mesečno izvrševanje letnega programa izvoza, ki je sicer že od junija naprej boljše kot vsa prejšnja leta. To nam kažejo naslednji podatki:

	Dosežena letna realizacija v %				
	1958	1959	1960	1961	1962 (plan)
I—VI	42,8	45,6	42,7	45,9	46,1
I—VII	49,8	53,6	50,7	54,7	56,4
I—VIII	57,2	60,9	58,7	61,6	67,2

Pri tem je treba poudariti, da je bilo 71 % vsega povečanja izvozne vrednosti v obdobju januar—avgust doseženo s povečanjem izvoza živinoreje in kovinske industrije ter še nekaterih strok, ki v prejšnjem letu niso imele pomembnejšega deleža v izvozu LRS, razen kovinske industrije in tudi živinoreje. To so:

	januar—avgust delež v LRS	
	1961	1962
elektroenergija	0,0	0,6
črna metalurgija	1,3	2,1
kovinska	8,0	12,1
papirna	1,0	1,9
gumarska	0,0	0,6
živilska	5,8	5,6
S k u p a j	16,1	22,9
sadjarstvo	1,2	1,4
živinoreja	12,2	14,0
VSE SKUPAJ	19,5	38,3

Letos se je v primerjavi s prejšnjimi leti znižal delež izvoza nekaterih pomembnejših strok kot:

	januar—avgust delež v LRS	
	1961	1962
barvna metalurgija	13,4	10,2
kemična	3,8	3,4
tekstilna	8,3	6,5
usnjarsko obutvena	3,6	2,7
S k u p a j	29,1	22,8
poljedelstvo	4,5	2,1
VSE SKUPAJ	33,6	24,9

Posebno pozornost je zato treba posvetiti prav izvozu teh strok, da se vidi v koliko obstojajo možnosti, da narašča izvoz njihovih proizvodov v skladu z naraščanjem vsega izvoza iz LRS in glede na to, da so imele te stroke vselej pomemben delež v izvozu iz LRS.

Po panogah je znašal izvoz v milijon deviznih dinarjih:

	januar—avgust			indeks	% od plana
	plan 1962	1961	1962		
industrija	21 966	11 318	14 498	128	66,0
kmetijstvo	5 566	3 145	3 988	127	71,6
gozdarstvo	726	460	502	109	69,1
Skupaj	28 258	14 923	18 988	127	67,2

Razvrstitev izvoza po namenu porabe kaže znatnejše strukturalne spremembe v korist izvoza opreme in delno izvoza reprodukcijskega materiala:

	I.—VII. 1961	I.—VII. 1962	indeks
oprema	452	1 091	241
reprodukcijski material	5 796	7 330	127
široka potrošnja	6 985	7 510	108
Skupaj	13 233	15 931	120

Pri izvozu na posamezna valutna področja se je absolutno najbolj povečal izvoz v države s konvertibilno valuto, vendar v isti meri, kot se je v celoti povečal izvoz, zaradi česar ni strukturalnih sprememb. Pač pa je v strukturi nekoliko padel izvoz v države Vzhodnega bloka v korist ostalih držav, s katerimi imamo klirinški plačilni sistem (v milijon deviznih dinarjih):

	januar—julij				Indeks vrednosti
	1961	strukt.	1962	strukt.	
konvertibilna	8 811	66,6	10 587	66,5	120
Vzhodni blok	2 030	15,3	2 300	14,4	113
kliring	2 392	18,1	3 044	19,1	127
Skupaj	13 233	100,0	15 931	100,0	120

Ce spremljamo vrednost izvoza po mesecih, zasledimo v letošnjem letu večje oscilacije kot lansko leto, kar kaže poleg ostalega tudi na nestabilnost izvozne orientacije. Intenzivnejši vzpon se je začel od junija dalje, kar brez dvoma lahko ocenimo kot postopno utrditev zavesti proizvajalcev o potrebnosti izvoza ter povečani aktivnosti vseh družbenih faktorjev pri odstranjevanju težav, ki so zavirali povečanje izvoza.

Vkljub temu, da smo v celotnem izvozu na dinamiki postavljenega programa za leto 1962, ne moremo biti z rezultati zadovoljni, ker so nekatere stroke precej pod postavljenim programom. Poleg tega ne moremo biti zadovoljni, ker struktura izvoza ne ustreza stopnji našega razvoja industrije, saj nosita v strukturi celotnega izvoza glavni delež les in živina.

Praksa je pokazala, da obstajajo še velike potencialne možnosti za izvoz proizvodnje vseh dejavnosti in uslug, da pa je potrebno več konkretnjšega in poglobljenega dela.

Višina razpoložljivih deviznih sredstev je otežkočala normalno izpolnjevanje plačilnih obveznosti, zaradi česar je v mnogih primerih prišlo do zastojev v preskrbi z reprodukcijskim materialom. Zaradi istega vzroka sistem retencijskih kvot kot stimulacija izvoznikom ni prišel do polnega izraza. S povečanim izvozom bo mogoče odstraniti obstoječe težave ter uveljaviti tudi devizno stimulacijo v izvozu.

K povečanju izvoza pa lahko — kot je pokazala praksa — prispevajo v veliki meri manjše investicije v moderno opremo za odpravljanje ozkih grl, za znižanje proizvodnih stroškov in izboljšanje kvalitete.

Kredite za takšne namene je do sedaj odobraval v glavnem le Jugoslovanska investicijska banka, dinarska sredstva v takšne namene pa bi morali v večji meri dajati tudi vsi ostali družbeni investicijski skladi.

Vrednost izvoza poljedelstva je sezonskega značaja in bo planirana vrednost dosežena v zadnjem kvartalu z izvozom hmelja. Podobno je z izvozom gozdnih sadežev in zelišč.

V LR Sloveniji so za izvoz še posebej važni sejemski in regionalni sporazumi, ki jih je še nadalje podpirati in razširjati, saj predstavljajo skoraj 20 % celokupnega izvoza LRS in tvorijo koristno dopolnitev k splošnim trgovinskim pogodbam z Avstrijo in Italijo. Preko njih izvažamo tudi blago, ki ga sicer po redni poti ne moremo plasirati v inozemstvo ali ga šele začenjamo poskusno izvažati. Po drugi strani lahko uvažamo blago, ki bi ga sicer morali nujno nabavljati v inozemstvu.

TURIZEM

V turističnem prometu smo v osmih mesecih letos dosegli le 96,6 % prenočitev nasproti istemu obdobju lani; število prenočitev domačih gostov je bilo za 9 % nižje, število prenočitev tujih gostov pa za 18,2 % višje od lanskoletnega. Vzroki so v razmeroma slabem vremenu v prvi polovici julija, relativno visokih cenah v gostinstvu in pogosto tudi v počitniških domovih ter povečanju individualnega izletniškega turizma na račun stacionarnega. Posebej pa bi bilo treba poudariti, da je turistična propaganda minimalna. Podatki jasno kažejo, da so možnosti prodaje gostinskih kapacitet tujim turistom zelo velike.

S povečanim turističnim prometom se je povečala tudi vrednost zamenjanih tujih plačilnih sredstev, ki je v povprečju 2,5 do 3-krat večja od lanskoletne (na nekaterih mestih kot n. pr. Murska Sobota pa tudi 10-krat). Potrošnja tujih turistov je zato tudi višja, vendar pa bi ne mogli trditi, da smo dosegli bistvena izboljšanja, še prav posebej ne v strukturi potrošnje. Kvaliteta gostinskih storitev še vedno ne dosega povprečne ravni v svetu; trgovinska mreža v turističnih krajih in založenost trgovine je izredno skromna, prav tako pa tudi ponudba drugih turističnih uslug. Na kvaliteto teh vpliva v veliki meri tudi neurejenost komunalnih naprav, pri čemer bi bilo treba še prav posebej omeniti pomanjkanje vode v glavnih mesecih turistične sezone v obmorskih krajih kopskega področja.

Koncem julija oziroma v začetku avgusta so bili dani v promet nova hotela v Celju in Ptuju ter preurejena hotela v Murski Soboti in v Kobaridu.

Promet družbenega sektorja gostinstva je bil ob koncu avgusta 1962 za 11 % višji od lanskoletnega, cene gostinskih storitev pa so bile v povprečju za 16 % višje.

POTROŠNJA

Ena izmed osnovnih postavk zveznega družbenega plana za leto 1962 je zahteva po skladnejšem razmerju proizvodnje in potrošnje. V teku leta so bili podozeti ukrepi na področju potrošnje in cen, kar naj bi prispevalo k večji stabilizaciji gospodarstva.

a) Investicijska potrošnja

Investicijska potrošnja v osnovna sredstva je bila po virih naslednja:

	v milijonih din			
	I.—VIII. 1961	I.—VIII. 1962	Indeks I.—VIII. 1962 I.—VIII. 1961	Indeks I.—VII. 1962 I.—VII. 1961
iz zveznih sredstev	8 241	8 418	102	113
iz republiških sredstev	5 192	9 464	182	174
iz sredstev LO	18 347	23 034	126	124
iz sredstev gospodarskih organizacij	40 251	41 449	103	105
iz ostalih sredstev	7 189	10 975	153	154
S k u p a j	79 220	93 340	118	119

V mesecu avgustu je bila potrošnja le 12 % višja kot v istem mesecu lani, kar je vplivalo na zniževanje nivoja nasproti istemu obdobju lani od 119, ki je bil dosežen v sedmih mesecih, na 118 v osmih mesecih. Nasproti juliju letos je bila potrošnja v avgustu nižja za 3 %, nasproti povprečju leta 1961 pa je bila višja za 20 %.

Nasproti istemu obdobju lani je bila potrošnja iz zveznih sredstev višja za 2 %, iz decentraliziranih pa za 20 %. Delež zveznih sredstev v investicijah LR Slovenije stalno pada; v obdobju januar—avgust leta 1960 je znašal 18 %, leta 1961 10,4 % in leta 1962 9 %. Padel je tudi delež LRS v celotnih investicijah iz zveznih sredstev na področju Jugoslavije; v obdobju januar—julij leta 1960 je ta delež znašal 7,1 %, leta 1961 4,4 % in leta 1962 4,7 %.

Za poživitev stanovanjske gradnje je bilo omogočeno republiškemuo stanovanjskemu skladu najetje kredita v višini 1,8 milijarde din. Ta znesek je sklad odobrilo kot kredit gradbenim podjetjem za gradnjo stanovanj za tržišče. V isti namen je odobrila Splošna gospodarska banka gradbenim podjetjem 1,2 milijarde din.

IZ splošnega investicijskega sklada so letos ob koncu avgusta odobrene tranše za 3,2 milijarde din ali za 17,5 % višje kot lani, medtem, ko je črpanje višje le za 0,4 milijarde din ali za 5,1 %. Po gospodarskih področjih je položaj naslednji:

	I.—VIII. 1962		
	Tranše	Potrošnja	%
industrija in rudarstvo	10 929	4076	37,3
kmetijstvo	7 100	2837	40,0
gozdarstvo	423	90	21,3
gradbeništvo	96	55	57,3
promet	2 012	337	16,7
trgovina in gostinstvo	591	277	46,9
obrt	12	12	100,0
stanovanjsko-komunalna dejavnost	50	31	62,0
kulturno-socialna dejavnost	388	22	56,7
S k u p a j	21 601	7737	35,8

Vzrok nizkega črpanja investicijskih sredstev je posledica pozno odobrenih tranš za letošnje leto.

Investicije iz splošnega investicijskega sklada se vršijo preko Jugoslovanske investicijske banke, Jugoslovanske kmetijske banke in Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino.

Najvažnejši krediti, ki jih je odobrila Jugoslovanska investicijska banka v letošnjem letu so bili dani za področje prometa in za serijsko opremo in komercialni krediti za nakup opreme iz vzhodnih držav.

Jugoslovanska kmetijska banka je specializirana banka za področje kmetijstva. Letošnje tranše so nekoliko nižje kot lani (za 7 %); predvideva pa se do konca leta odobritev novih kreditov v višini 1 milijarde din.

Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino je prevzela odobravanje kreditov za turizem in je za Slovenijo predvideno okoli 700 do 800 milijonov din. Pri tem je glavna podružnica v Ljubljani že odobrila zahteve v skupni višini 80 milijonov din, ostale zahteve v višini 764 milijonov din pa bo reševala centrala banke v Beogradu.

Nasprotno pa so tranše dinarskih sredstev v industriji, ki so lani ob koncu avgusta znašali 625 milijonov din, letos veliko nižji in znašajo le 281 milijonov din. Vzrok temu je, da je letos začela banka odobravati kredite šele v aprilu, ker preje ni imela na razpolago dinarskih sredstev.

Devizni krediti za investicije, ki jih banka tudi odobrava, so letos do konca avgusta znašali 2,5 milijonov din, kar je za 45 % več kot lani, ko so znašali v tem času le \$ 1,7 milijonov dinarjev.

Znano je, da razpolaga Jugoslovanska investicijska banka v letošnjem letu z visokimi dinarskimi in deviznimi investicijskimi sredstvi za investicije, s katerimi bi dosegli proizvodnjo za povečanje izvoza.

Gospodarske organizacije bi morale pri svoji investicijski politiki imeti odločno orientacijo na naložbe za povečanje proizvodnje za izvoz, po drugi strani pa bi bilo potrebno pri dodeljevanju posojil iz vseh virov upoštevati kriterij povečanega izvoza.

b) Splošna potrošnja

Zajema tiste oblike potrošnje, ki se financirajo iz proračunov in skladov politično teritorialnih enot in torej ne zajema sredstev v kreditnih skladih (družbene investicijske sklade, stanovanjske sklade, rezervne sklade gospodarskih organizacij).

Politično teritorialne enote, zlasti občine, prenašajo del splošne potrošnje na sklade, ki jih ustanavljajo v zadnjem času v vse večjem obsegu. Za presojo obsega splošne potrošnje je potrebno upoštevati vsa sredstva, ki se zbirajo v proračunih in v teh skladih.

Dohodki proračunov in skladov (brez dotacij) za obdobje januar-avgust:

			Strukt. %
Republika	1961	13 364	28,9
	1962	17 859	28,9
	%	134	
Okrajji	1961	12 633	28,4
	1962	13 163	20,5
	%	96	
Občine	1961	19 744	42,7
	1962	31 290	50,6
	%	158	
Skupaj	1961	46 271	100
	1962	61 782	100
	%	134	za 34 %

Na povečanje sredstev splošne potrošnje za 34 % so vplivali predvsem povečani dohodki od osebnega dohodka, dopolnilnega proračunskega prispevka, davka na malo prodajo in večjih prenešenih prostih sredstev iz leta 1961. Upoštevati je tudi, da so proračunski skladi letos najeli znatnejše kredite iz družbenih skladov, da je dotok sredstev splošne potrošnje nasproti lani, letos enakomernejši.

V strukturi splošne potrošnje se povečujejo sredstva občin, padajo pa sredstva okrajev, dočim so republiška sredstva splošne potrošnje v enakem strukturnem razmerju.

Proračunska potrošnja kot pomembnejši del splošne potrošnje — kaže glede na plan in glede na izvršitev za prvih osem mesecev 1962 v odnosu na isto obdobje lanskega leta naslednja razmerja:

		Plan proračunov	Realizacija januar-avgust	% realizacije na plan
Republika	1961	16 617	9 728	58
	1962	20 650	11 239	54
	%	124	116	
Okrajni	1961	11 312	6 999	61
	1962	10 826	7 483	69
	%	95	107	
Občinski	1961	21 852	13 356	61
	1962	25 427	14 658	57
	%	116	110	
Skupaj	1961	49 781	30 083	60
	1962	56 903	33 380	58
	%	114	111	

Potrošnja proračunskih sredstev se giblje v mejah razpoložljivih sredstev tako, da je likvidnost proračunov zadovoljiva.

Realizacija sredstev za proračune zaostaja za dinamiko istega obdobja lani glede na sprejete proračune predvsem zato, ker so politično teritorialne enote v svojih planih, predvidevanja dohodkov precenjevale. Zato so LO tekom junija in julija letošnjega leta ponovno obravnavali stanje dohodkov, ter so spričo realnih možnosti omejili proračunsko potrošnjo.

Skladi: Politično teritorialne enote svoje programe pogosto spreminjajo in zato ni možna primerjava z njihovimi letnimi programi trošenja.

Potrošnja omenjenih skladov se je gibala v obdobju januar–avgust letos nasproti istemu obdobju lani takole:

		Izvirni dohodki in prenosi iz l. 1961	Najeti krediti	Skupaj 1 + 2	Dotacije iz proračuna	Vse skupaj 3 + 4
		1	2	3	4	5
LRS	1961	3 635	1	3 636	4011	7 647
	1962	4 534	2086	6 620	4579	11 199
	%	124		182	115	146
OLO	1961	5 887	277	6 164	600	6 764
	1962	5 150		5 150	864	6 014
	%	87		83	144	89
ObLO	1961	6 345	43	6 388	3029	9 417
	1962	15 835	797	16 632	3006	19 638
	%	249		260	100	208
Skupaj	1961	15 867	321	16 188	7640	23 828
	1962	25 519	2883	28 402	8449	36 851
	%	160		175	111	155

Iz zgornjega je razvidno, da se znatni del splošne potrošnje v letošnjem letu realizira preko skladov in je zato potrebno, da politično teritorialne enote posvečajo potrebno pozornost ne le proračunski potrošnji, temveč tudi potrošnji skladov.

Potrošnja skladov politično teritorialnih enot znaša v obdobju januar–avgust, vključujoč tudi dotacije iz proračunov, 28 654 milj. ali 156 v indeksu nasproti istemu obdobju leta 1961.

Razliko med dohodki skladov in potrošnjo v višini 8197 predstavljajo zakonite omejitve, ki veljajo za sklade ter razpoložljiva sredstva na tekočih računih posameznih skladov.

Preko delovnih programov so upravni organi skladov skupne potrošnje sredstva za leto 1962 v glavnem v celoti namensko angažirani.

c) Osebna potrošnja

Denarni dohodki prebivalstva so letos relativno na znatno nižji ravni kot je bila lani v primerjavi s prejšnjim letom in se gibljejo podobno kot lani v dinamiki, ki upada iz meseca v mesec. V primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta so indeksi naslednji:

	1961	1962
januar	133	126
januar—februar	127	124
januar—marec	128	120
januar—april	127	116
januar—maj	127	117
januar—junij	127	117
januar—julij	126	117
januar—avgust	125	116

Na to vpliva predvsem gibanje osebnih dohodkov zaposlenih, ki so v obravnavanem obdobju za 15 % višji kot so bili v istem obdobju lani. Osebnih dohodkov zaposlenih pa so bili leta 1961 v obdobju januar—avgust nasproti istemu obdobju leta 1960 višji za 31 %.

Pri ocenjevanju gibanja osebnih dohodkov nam gornja primerjava ne kaže realnih rezultatov uspešnosti ukrepov, ki so bili podvzeti na področju osebnih dohodkov, ker bo v kasnejših obdobjih indeks hitro padal glede na to, da so se lansko leto osebni dohodki intenzivno dvignili šele v drugem polletju.

Lahko trdimo, da so odstranjeni negativni pojavi, ki so bili zelo izraziti v lanskem letu.

Gibanje števila zaposlenih po kategorijah višine osebnih dohodkov je razvidno iz naslednjih dveh prikazov:

a) Gospodarstvo

	do 15 000 din	od 15 000 do 30 000 din	od 30 000 do 60 000 din	nad 60 000 din	skupaj
januar	100	100	100	100	100
februar	159	166	138	89	153
marec	109	100	91	107	100
april	73	91	124	150	98
maj	100	109	96	88	103
junij	67	106	112	81	104
julij	105	102	95	94	99
avgust	—	—	—	—	—

b) Izven gospodarstva

	do 15 000 din	od 15 000 do 30 000 din	od 30 000 do 60 000 din	nad 60 000 din	skupaj
januar	100	100	100	100	100
februar	103	99	106	119	103
marec	85	97	106	130	102
april	102	98	104	116	102
maj	94	102	103	98	101
junij	94	97	102	118	101
julij	93	100	101	100	101

Iz strukture ugotavljamo, da so se razponi zniževali zaradi pritiska spodnjih in zgornjih kategorij proti srednjim kategorijam, pritisk spodnjih kategorij proti sredini pa je bil močnejši v gospodarstvu kot v gospodarstvu.

Osební dohodki prebivalstva od socialnega zavarovanja, ki so v zadnjih mesecih nasproti istemu obdobju leta 1961 kazali povečanje za 20%, so v obdobju januar–februar večji nasproti istemu obdobju lani le za 18%.

V avgustu se je vrednost odkupov v primerjavi s prejšnjim mesecem znatno povečala, tako da je v obdobju januar–avgust za 7% višja kot je bila lani v istem času.

Čeprav so se denarni dohodki prebivalstva v času januar–avgust manj dvignili kot v prejšnjih obdobjih, pa je raven denarnih izdatkov ostala nespremenjena na 117 nasproti istemu obdobju lani.

V trgovski mreži so bili letos izdatki za 17% večji kot lani, v gostinski mreži za 11%, za socialistično obrt za 16%, za ostale usluge za 20%.

Pri prometu v trgovski mreži je potrebno upoštevati, da so se povečale cene na drobno za blago za 9%. Prav tako je potrebno upoštevati pri prometu gostinstva povečanje cen za gostinske usluge za 12% nad lanskimi povprečnimi.

Povečanje cen za gostinske usluge je v znatni meri vplivalo na domači turizem. V primerjavi z istim obdobjem lani se je letos število domačih turistov znižalo za 9%, dočim je število tujih turistov večje za 18%.

Položaj na tržišču ocenjujemo iz naslednjih podatkov:

	I.—VIII. 1962
	Ø 1961
denarni dohodki prebivalstva*	107
promet trgovine*	108
zaloge v industriji za široko potrošnjo	123

* Podatek Narodne banke, ostali so podatki Zavoda za statistiko LRS.

	I.—VIII. 1961
	Ø 1961
v trgovini na drobno	117
skupni indeks cen na drobno	108
življenjski stroški	115

Zgornji podatki kažejo, da se zmanjšuje neravnovesje, ki je doslej bilo med zgornjimi gospodarskimi pojavi. Delno to kaže tudi gibanje življenjskih stroškov, ki so se v avgustu nasproti juliju, tudi pod vplivom sezone, znižali. Nasproti istemu obdobju lani so letos v obdobju januar–avgust za 15% višji.

Življenjski stroški so višji predvsem za hrano, povečali pa so se tudi v vseh ostalih skupinah stroškov:

	I.—VIII. 1962
	I.—VIII. 1961
hrana	124
pijače in tobak	122
obleka in obutev	107
stanovanje	103
najemnina, voda in drugo	101
kurjava in razsvetljava	104
pohištvo	105
higiena	114
kultura in razvedrilo	109
promet in PTT	99

Realni osebni dohodek pa je po podatkih Narodne banke o izplačanih rednih osebnih prejemkih in po ocenjenem številu zavarovancev, upošteva je dvig življenjskih stroškov nasproti istemu obdobju lani, nižji za 2 %, dočim je bil v obdobju januar–julij nižji za 1 %.

Zato je toliko važnejša odgovornost delovnih kolektivov, da svoje delitvene sisteme stalno izpopolnjujejo s takšnimi osnovami in merili za delitev osebnih dohodkov, ki bodo ekonomsko zadostno in učinkovito vzpodbujali k večji proizvodnji in proizvodnosti dela.

Družbeni organi ter ljudski odbori morajo skrbeti predvsem za to, da bodo gospodarske organizacije dopolnjevale pravilnike o delitvi čistega dohodka in pravilnike o delitvi osebnih dohodkov na osnovi objektivnih meril, doseženih rezultatov dela in uspešnosti poslovanja in razvijale moderno organizacijo dela.

FINANČNA PROBLEMATIKA

a) Kreditna bilanca LRS

Ob koncu avgusta je bila kreditna bilanca LR Slovenije sledeča:

Aktiva:	v milijardah din
— likvidna sredstva	21,3
— obvezne rezerve banke (30 %)	54,9
— krediti (gospodarstvu, negospodarstvu, prebivalstvu)	301,6
Skupaj	377,8
Pasiva:	
— bančna sredstva	183,0
— krediti zveznih bank	192,7
— ostala pasiva	2,1
Skupaj	377,8

Likvidna sredstva so znašala ob koncu avgusta 21,3 milijard din, od tega 7,7 milijard din v Splošni gospodarski banki LRS, razlika 13,6 milijard din pa v komunalnih bankah.

V splošnem lahko ugotavljamo, da so komitenti — razen v izjemnih primerih — razpolagali z zadostnimi obratnimi sredstvi in je teklo finansiranje proizvodnje brez posebnih težav. Pri tem pripominjamo, da so bile banke pri odobravanju novih kreditov previdnejše. V tem pogledu je odigrala veliko vlogo Splošna gospodarska banka, ki je odbijala kreditiranje komunalnih bank za tiste posle, ki so s stališča gospodarstva sumljive vrednosti, to je za nesolventna podjetja s prekomernimi zalogami materiala, izdelkov in terjatev.

Formiranje komunalnih bank kot osnovnih kreditorjev gospodarstva je v veliki meri prispevalo k temu, da so se zadovoljivo in hitro reševali vsi zahtevki. V bodoče pa je še v večji meri kot dosedaj realizirati načelo komunalnih bank kot osnovnih kreditorjev ter naj zato Splošna gospodarska banka postane le kreditor komunalnih bank ter usmerja le njihovo politiko, ki mora postajati še bolj selektivna in ekonomska.

b) Kreditni potencial

Na splošno se lahko ugotavlja, da je gospodarstvo razpolagalo v letošnjem letu z zadostnimi obratnimi sredstvi in da obratna sredstva niso predstavljala večjega problema, kar je razvidno iz naslednjih prikazov.

Kreditni za obratna sredstva so se gibal takole:

Stanje kreditov v obratna sredstva iz bančnih sredstev in iz družbenih investicijskih skladov:

	Gospodarstvo	Negospodarstvo	Skupaj
31/12-61	207 411	13 838	221 249
31/ 3-62	215 157	15 568	230 725
30/ 6-62	224 055	16 444	240 499
31/ 8-62	236 313	17 874	254 187

Stanje skupnih kreditov za obratna sredstva pa se je gibalo takole:

	Bančna sredstva	Družbeni investicijski skladi	Obratna sredstva začetni sklad obratnih sr.	Skupaj
31/12-61	200 580	20 669	50 288	271 537
31/ 3-62	208 043	22 682	49 871	280 596
30/ 6-62	215 005	25 494	49 382	289 881
31/ 8-62	227 244	26 943	49 147	303 334

Za oceno kreditnega potenciala in njegovega gibanja navajamo še podatke o gibanju poslovnega sklada in žiro računov gospodarskih organizacij:

	Poslovni sklad	Ziro računi
31/12-61	424 059	21 706
31/ 3-62	—	29 590
30/ 6-62	433 369	26 286
31/ 8-62	—	33 489

c) Medsebojno kreditiranje

Kljub izboljšanemu stanju z obratnimi sredstvi pa posamezni pojavi kažejo, da še niso rešeni problemi iz tega področja.

Terjatve in obveznosti gospodarskih organizacij so začele ponovno naraščati. Medsebojno kreditiranje se zlasti pojavlja med železarnami in kovinsko industrijo ter trgovino, ki trguje z metalurškimi proizvodi. Gornje se dogaja kljub temu, da je bila izvršena poravnava terjatev in obveznosti iz leta 1961 ter izdani predpisi o zagotovitvi sredstev za medsebojna plačila med koristniki družbenega premoženja. Za leto 1961 znašajo skupni dolgovi v LR Sloveniji ob koncu avgusta le še 244 milijonov din, od tega gospodarske organizacije 149 milijonov din, družbeni skladi 30 milijonov, samostojne ustanove in zavodi 29 milijonov ter proračuni 26 milijonov.

Stanje in gibanje medsebojnega kreditiranja v gospodarstvu nam prikazujejo naslednji podatki:

	1. I. 1961	30. VI. 1961	1. I. 1962 brez poravnave	30. VI. 1962
Stanje terjatev	154 105	196 432	215 121	187 642
Indeks	100	127,5	139,6	121,8
Stanje obveznosti	108 337	139 005	154 777	132 705
Indeks	100	128,3	142,9	122,5

Višina terjatev in obveznosti je bila 30. 6. 1962 sicer nižja kot 1. 1. 1962 za 28 oziroma za 22 milijard din, bila pa je še vedno previsoka. Večje terjatve kot obveznosti za 55 milijard opozarjajo, da gospodarske organizacije LR Slovenije še vedno močno kreditirajo svoje komitente in to ali ostale koristnike družbenega premoženja (proračune, ustanove in dr.) v LR Sloveniji ali pa komitente iz drugih republik. Znižanje diference bi ugodno vplivalo na kreditni potencial LR Slovenije, vprašanje pa je, koliko bo to možno doseči, ker v mnogih primerih gospodarske organizacije kreditirajo svoje komitente za vestno zaradi zagotovitve plasmaja svojih proizvodov, kar pa seveda ne podpira splošnih naporov za večje uveljavljanje principov rentabilnega in racionalnega gospodarjenja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o pregledu gibanja gospodarstva v obdobju januar–avgust 1962

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 5. oktobra 1962 razpravljal o gibanju gospodarstva v obdobju januar–avgust 1962, in sicer na podlagi poročila, ki ga je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet.

Izhajajoč iz ugotovitve, da je prišlo v našem gospodarstvu do ponovne aktivizacije in da je možno v naslednjem razdobju tekočega leta to aktivizacijo še pospešiti, je odbor za gospodarstvo razpravljal prav o tistih činiteljih, ki so posebej pripomogli, da je prišlo do take poživitve gospodarstva oziroma o činiteljih, ki so bili vzrok za relativno počasnejši tempo našega gospodarskega razvoja v prvem obdobju tega leta; vse to pa z namenom, da se da še večji poudarek činiteljem, ki pospešujejo hitrejši razvoj gospodarstva oziroma da se še odločneje posvetimo odstranjevanju tistih, ki so bili vzrok za relativno počasnejši tempo v prvem obdobju, kolikor se še pojavljajo oziroma bi utegnili ponovno učinkovati.

Osnovni činitelj pospešenega gospodarskega razvoja v tem obdobju je bil znatno povečani obseg izvoza. Večja usmeritev našega gospodarstva v izvoz nima pomena samo za izravnavanje naše zunanjetrgovinske bilance, ampak

predstavlja tisti osnovni činitelj, od katerega lahko pričakujemo bistveni preokret v odnosu proizvajalcev in vseh gospodarskih činiteljev do celotnega kompleksa vprašanj v zvezi z boljšim gospodarjenjem. Borba za izvoz namreč zahteva borbo za večjo in rentabilnejšo proizvodnjo, za višjo kakovost proizvodov, boljše poznavanje notranjega in zunanega tržišča, ustrezno preuštmeritev investicij, skratka, borbo za vse tiste elemente, od katerih je odvisna višja raven in dinamičnost našega gospodarstva. Odbor za gospodarstvo je problem izvoza obravnaval prav s te strani. Pri tem je ugotovil, da so bili na tem področju doseženi znatni uspehi.

Kljub temu pa so ti uspehi še vedno skromni v primerjavi z možnostmi, ki se nam odpirajo na tem področju, niti niso zadovoljivi v vseh ozirih. Raven izvoza smo sicer znatno dvignili, kljub temu pa nekatere industrijske stroke svojih izvoznih planov niso izpolnile. Ne moremo biti zadovoljni tudi s strukturo izvoza, ker le-ta še vedno ne odraža našega pravega proizvodnega potenciala. In končno, višina izvoza ne ustreza tudi sorazmerju med proizvodnjo LR Slovenije v celotni proizvodnji FLRJ in višino izvoza LR Slovenije v celokupnem jugoslovanskem izvozu. Posebno je pomembno tudi dejstvo, da v nekaterih gospodarskih panogah, kjer zaznamujemo sicer velike uspehe, na primer v tujskem prometu, še vedno zaostajamo za danimi možnostmi.

Zato smatra odbor za gospodarstvo, da bo treba prav izvozu posvetiti tudi v bodoče kar največjo pozornost in ob tem reševati celotni kompleks vprašanj gospodarjenja in gospodarske politike. Čeprav se ob tem odpirajo tudi nekateri problemi v gospodarskem sistemu, zlasti zunanjetrgovinskem in deviznem, ki jih bo treba rešiti v kar najbližji bodočnosti, je odbor smatral, da je mogoče že z mobilizacijo subjektivnih činiteljev tudi v sedanjih objektivnih pogojih izvoz naglo stopnjevati in ob tem pospešiti celotni razvoj našega gospodarstva. Pri tem pa je treba gospodarskim organizacijam nuditi vso potrebno pomoč.

Odbor je tudi ugotovil, da je treba posvetiti posebno pozornost nemoteni oskrbi gospodarstva z reprodukcijskim materialom iz domačih virov, zlasti na primer v kemični in kovinski industriji. Ob tem se lahko v veliki meri izognemo nesmotrnemu uvozu, do katerega prihaja pogosto tudi takrat, kadar imamo na razpolago domače surovine in proizvode. Zato bi bil potreben boljši pregled nad tem, kaj uvažamo. Toda takega pregleda ne gre ustvarjati na administrativen način, saj bi to še bolj povečalo administrativne elemente v našem zunanjetrgovinskem sistemu. Nujno pa je, da si tak pregled ustvarijo proizvajalci sami preko svojih organizacij, zlasti preko gospodarskih zbornic in da na tak način preprečujejo nesmotrn uvoz.

Važen činitelj hitrega gospodarskega razvoja je po mnenju odbora tudi ustrezna organizacija v gospodarstvu. Zato smatra, da je treba še naprej podpirati medsebojno sodelovanje, povezovanje in združevanje gospodarskih organizacij na podlagi specializacije in proizvodnje velikih, serijskih ter vsklajenega in enotnega nastopanja na zunanjih tržiščih. Da pa bo tako združevanje potekalo na utemeljenih ekonomskih osnovah, je nujno potrebno, da združevanju v gospodarstvu posvetijo čim večjo skrb tudi ljudski odbori, gospodarski organi in zbornice, da bo prihajalo do združevanja v vseh tistih primerih, kjer se na podlagi tega večja obseg proizvodnje in dosega višja produktivnost in da se na drugi strani preprečijo taka združevanja, kjer na podlagi tega ne pride do nikakršnih sprememb v uporabi tehnoloških postopkov in do zboljšanja v načinu gospodarjenja.

Odbor je tudi ugotovil, da naraščanje osebnih dohodkov v gospodarstvu zaostaja za doseženo ravno produktivnosti. Če bi se take tendence nadaljevale, bi to lahko v določeni meri vplivalo na zmanjševanje tempa gospodarstva, ker se kupna moč potrošnje ne dviga skladno z naraščanjem proizvodnje. Zato je treba doseči skladnejše gibanje osebnih dohodkov v gospodarstvu z doseženo ravno produktivnosti. Takega ravnovesja pa seveda ne bi mogli doseči na administrativen način in z upravnimi ukrepi, ampak v prvi vrsti z razvijanjem in nadaljnjim izpopolnjevanjem notranjega sistema delitve v gospodarskih organizacijah, ki mora zasledovati cilj, da se osebni dohodek veča v skladu z večjim obsegom in večjo strokovnostjo dela.

Odbor je nadalje ugotovil, da smo v letošnjem letu dosegli večjo skladnost med proizvodnjo in strukturo potrošnje. Vendar je tudi na tem področju treba še nadaljnjih prizadevanj, ker nekatere oblike potrošnje vedno prehajajo preko možnih okvirov; na drugi strani pa je treba posvetiti posebno skrb tudi notranji strukturi posameznih oblik potrošnje. Tako n. pr. še vedno ne moremo biti zadovoljnji s strukturo investicijske potrošnje. Treba si bo prizadevati, da investicije vskladimo z osnovnimi nalogami našega gospodarstva. S smotrnim združevanjem sredstev je treba zagotoviti vlaganje v tiste dejavnosti, ki zagotavljajo najbolj visoke proizvodne učinke in ki najbolj ustrezajo našim gospodarskim ciljem.

Odbor za gospodarstvo je končno še posebej naglasil potrebo, da se že v naslednjem obdobju pripravijo vsi potrebni pogoji, da se bo rast gospodarske aktivnosti nadaljevala brez prevelikih nihanj v začetnih mesecih tudi v prihodnjem letu.

Glede na take ugotovitve je odbor smatral, naj bi Ljudska skupščina sprejela predlog priporočila, kakor je bil v novi obliki dostavljen ljudskim poslanecem, dodati pa bi bilo še sledeče dopolnitve:

— 1. točka naj se dopolni tako, da se na koncu doda še naslednje besedilo: »Enako je treba pospešiti tudi razvoj v vseh tistih področjih gospodarstva, kjer lahko dosežemo večje učinke v izvozu, pri čemer je dati poseben poudarek hitrejši aktivizaciji inozemskega turizma.

— 2. točka naj se dopolni tako, da se na koncu doda še naslednje besedilo: »Pri tem je naloga vseh gospodarskih upravnih organov, ljudskih odborov in gospodarskih zbornic, da stalno spremljajo proces združevanja v gospodarstvu in da nudijo gospodarskim organizacijam pri tem vso potrebno pomoč.«

— v 4. točki naj se v drugi vrsti za besedami »iz domačih virov«, doda še besedilo: »posebno za kemično in kovinsko industrijo«. Na koncu sedanjega besedila te točke pa naj se doda še naslednje: »Gospodarske organizacije naj si preko gospodarskih zbornic ustvarijo pregled nad uvozom, ter se zavzamejo za to, da se prepreči vsak neracionalen uvoz surovin in proizvodov, ki jih lahko pridobivamo oziroma proizvajamo doma.«

Odbor se strinja tudi s spremembami in dopolnitvami, ki jih k predlogu priporočila predlagata zakonodajna odbora.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Št. 30-2/62.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1962.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o pregledu gibanja gospodarstva v obdobju januar—avgust 1962

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 5. oktobra 1962 obravnaval gibanje gospodarstva v obdobju januar—avgust 1962 po poročilu, ki ga je predložil Izvršni svet.

Poročilo ugotavlja, da je bilo gospodarstvo v prvih mesecih letošnjega leta še pod močnim vplivom sprememb in dopolnitev gospodarskega sistema in še posebno pod vplivom restriktivnih ukrepov na področju potrošnje. Pri tem je gospodarstvo v času od januarja do aprila kazalo tendenco stagniranja stopenj rasti v odnosu na lansko leto, tendenco izenačevanja stopenj na sektorju proizvodnje in potrošnje, od aprila dalje pa zasledimo hiter porast proizvodnje in produktivnosti dela pa tudi tendenco naraščanja potrošnje.

Navedene ugotovitve poročila so bile temelj za razpravo v odboru, predvsem z gledišča, kako ta pozitivni razvoj gospodarstva še bolj okrepiti in pospešiti. Člani odbora so naglašali, da sistem gospodarjenja in dosežena stopnja razvoja omogočata povečanje gospodarske aktivnosti in nadaljnji pospešen razvoj. V zvezi s tem je razprava v odboru zlasti poudarila vprašanja, ki bi jih bilo treba pospešeno reševati za nadaljnji uspešni napredek.

— Pozitivni razvoj v obdobju od aprila dalje je posledica vedno večjega prilagajanja gospodarstva spremembam v gospodarskem sistemu in delovanja subjektivnih sil. Vpliv delovanja subjektivnih sil se odraža v pokazateljih, ki nam povedo, da se je dvignila industrijska proizvodnja na indeks 106,2, produktivnost v industriji na 102,2, medtem ko je indeks realnih osebnih dohodkov na zaposlenega zdrknil v primerjavi s istim obdobjem lani na 98, v primerjavi z drugim polletjem lanskega leta pa po nekaterih podatkih celo na 88. Pri ocenjevanju teh podatkov je treba sicer upoštevati, da je v lanskem letu produktivnost zaostajala za dvigom realnih osebnih dohodkov in da smo v začetku leta odstranjevali nekatere negativne pojave na področju osebnih dohodkov in zniževali prevelike razpone med osebnimi dohodki. Upoštevajoč ta dejstva, so prav ti ukrepi, ob odločnem usmerjanju subjektivnih sil, pripomogli k nadaljnji rasti našega gospodarstva. Vendar pa, po mnenju odbora, je in ostane ekonomska stimulacija vsakega posameznega proizvajalca še vedno glavno in osnovno gibalno za razvoj našega gospodarstva, to se pravi, težnja za povečanjem realnega osebnega dohodka v skladu s stopnjo povečanja produktivnosti. To povečanje realnega dohodka na zaposlenega pa ne bi smelo biti usmerjeno, kot doslej, le k dvigu nominalnih osebnih dohodkov, ampak bi se moralo dosegati v skladu z nadaljnjim gospodarskim razvojem in posledicami takega razvoja, predvsem z zniževanjem cen. Zato, da se bo okrepil vpliv ekonomske stimulacije na razvoj našega gospodarstva, bodo morali pristojni organi v podjetjih in komunah še okrepiti notranje odnose pri delitvi čistega dohodka in posvečati temu vprašanju kontinuirano največjo pozornost.

— Porast zalog nedokončane proizvodnje zavira še uspešnejši razvoj gospodarstva. Po mnenju odbora vplivajo na to subjektivni in objektivni razlogi s

strani gospodarskih organizacij. Kot najpomembnejša subjektivna razloga nastopata slaba organizacija dela v samem podjetju, ki zavira hitro finalizacijo že pripravljenega artikla, in pa slaba organizacija in nevsklajenost dela posameznih kooperantov, kar po nepotrebnem povzroča zastoje v proizvodnji, motnje v procesu dela in predolgo pot do končnega artikla. Disciplino v izvajanju pogodb in striktno izpolnjevanje dobav v dogovorjenih rokih bo treba brezpogojno zagotoviti. Prizadevanje, da se utrdi in še bolj razširi medsebojno sodelovanje, povezovanje in združevanje gospodarskih organizacij z namenom, da se poveča, poceni in kvalitetno izboljša proizvodnja, mora postati ena pglavitnih nalog gospodarskih organizacij, njihovih združenj in gospodarske zbornice. Med objektivnimi razlogi za nedokončano proizvodnjo, kar pa se da z določenimi subjektivnimi ukrepi tudi reševati, je pomanjkanje najpotrebnejših deviz za nakup manjkajočih delov iz tujine. To je zlasti pereč problem v strojogradnji. Glede na to, da ta industrija precej opreme izvažata, bi ji bilo treba zagotoviti določen odstotek deviz.

— Zaloge končnih izdelkov so se v letošnjem letu povečale. To samo na sebi sicer ne bi bilo zaskrbljujoče, ker smo v preteklih letih imeli na splošno premajhne zaloge. Glede na posamezne panoge, v katerih se te zaloge večajo — tekstilna in usnjarska industrija — pa se poraja vprašanje, ali gre za kurantno blago, to se pravi, ali kvaliteta in cena tega blaga ustreza trgu, in koliko take zaloge po nepotrebnem vežejo obratna sredstva.

— Na področju kmetijstva se večajo neskladja med povečanimi dohodki od kmetijstva v zasebnem sektorju in davki. Ta neskladja se negativno odražajo v produktivnosti in s tem neposredno vplivajo na življenjsko raven ostalih kategorij prebivalstva. Zato bi bilo treba to vprašanje proučiti in ustrezno ukrepati.

— Na področju prometa se je prevoz blaga povečal, pri čemer pa pri železniškem prometu zaznamujemo upadanje. Po mnenju odbora je to, upoštevajoč povečanje industrijske proizvodnje in napredek na vseh področjih, pripisati zastarelosti in neustreznosti voznega parka in naprav, predvsem pa neprilagodenosti prometnih uslug na železnici potrebam modernega prometa. To stanje bo treba korenito popraviti, sicer lahko povzroči motnje pri nadaljnjem skokovitem razvoju našega gospodarstva.

— Pri izvozu še nismo izkoristili vseh možnosti za še večji napredek, čeprav so bili v prvih osmih mesecih, predvsem od junija dalje, doseženi precejšnji uspehi. Se vedno je preveč obotavljanja pri usmerjanju na izvoz, slabo so izkoriščene možnosti kooperacije med gospodarskimi organizacijami za racionalno proizvodnjo na podlagi specializacije in podobno. V zvezi s tem so člani odbora razpravljali tudi o potrebi, da se omogoči izvoz gradbenih storitev in prek teh tudi gradbenega materiala, za kar pa gradbena podjetja zaenkrat ne uspejo dobiti kreditov in jim je s tem tak izvoz onemogočen. Tudi pri elektroenergiji bi bilo treba po mnenju odbora z večjo odločnostjo pristopiti k izvozu in storiti ustrezne priprave, saj so za izvoz elektroenergije iz Slovenije dani vsi pogoji.

— Prizadevati si je treba za odstranjevanje administrativnih ostankov v našem gospodarskem sistemu in prilagoditi poslovanje skladov novim pogojem gospodarjenja. Po mnenju odbora tem pogojem ne ustreza več poslovanje splošnega investicijskega sklada, ki je centralističen in posluje po načelih administrativnega gospodarjenja. Proučiti bi bilo treba, koliko naj se sredstva tega

sklada decentralizirajo, čim prej pa odpraviti nepotrebno in komplicirano poslovanje pri kreditih iz tega sklada in nadomestiti administrativna načela z gospodarskimi. Zaradi dosedanjega poslovanja namreč odobreni krediti iz tega sklada redno zapadejo prej, preden jih je moč porabiti.

Poleg navedenih vprašanj je odbor razpravljaj še o drugih in v razpravi podkrepil stališča, navedena v predlaganem priporočilu.

Ob koncu razprave je odbor sprejel priporočilo o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962. Kasneje je odbor sprejel tudi predloge za spremembe in dopolnitve, ki so jih sprejeli odbor za gospodarstvo Republiškega zbora in oba zakonodajna odbora.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini, da predloženo priporočilo sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Jermana.

St. 30-2/62.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1962.

Poročevalec:

Jože Jerman l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962 in ga v načelu sprejel.

Pri podrobni obravnavi predloga priporočila je odbor sprejel naslednjo dopolnitev:

V naslovu naj se navede naslednje besedilo: »Priporočilo o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962.« Odbor se je strinjal tudi z dopolnitvami, ki jih predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora in zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev.

Odbor je predlog priporočila sprejel z navedeno dopolnitvijo in predlaga, da ga Ljudska skupščina sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Trevena

St. 30-2/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

Franc Treven l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962.

Odbor je mnenja, da besedilo priporočila v skladu z dejanskim stanjem našega gospodarstva pravilno usmerja pozornost gospodarskih organizacij, njihovih združenj in zbornic, pa tudi gopodarskih upravnih organov in ljudskih odborov na temeljna pereča vprašanja, katerih uspešno reševanje bo omogočilo, da bodo doseženi cilji, določeni v resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v naši republiki v letu 1962, s tem pa tudi ustvarjeni ugodni pogoji za nadaljnji napredek v gospodarstvu. Zato je odbor predlog priporočila sprejel z dopolnitvami, ki so jih predlagali odbor za organizacijo oblasti in upravo, odbor za gospodarstvo in zakonodajni odbor Republiškega zbora. Odbor sam pa predlaga, naj se v 5. točki dopolni besedilo tako, da se v besedilu: »zagotavljal potrebna sredstva za reprodukcijo« vstavi pred besedo »reprodukcijo« še beseda »razširjeno«.

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini, da sprejme predlog priporočila z navedenimi dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška.
Št. 30-2/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG PRIPOROČILA

**o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve
in komunalnega gospodarstva**

Ljudska skupščina LRS je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 9. oktobra 1962 razpravljala o nekaterih problemih s področja urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva ter ugotovila:

1. Nagel družbeno ekonomski razvoj povzroča med drugim tudi precejšen porast mestnega prebivalstva in potrebo po intenzivni graditvi mest in industrijskih središč. Smotrno graditev in ureditev pa je mogoče zagotoviti samo s programi za urejanje mest, industrijskih in drugih središč ter s programi stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva. Te programe je treba stalno vsklajevati s potrebami splošnega družbenega razvoja.

Glavni temelji urbanizacije so družbeno planiranje ter delavsko in družbeno samoupravljanje v komuni. Teh objektivnih pogojev za razvoj urbanizacije pa ne izkoriščamo dovolj za njen napredek, zato urbanizacija zaostaja za razvojem drugih področij našega družbenega življenja. Ovira je pomanjkanje ustrezne urbanistične dokumentacije, neupoštevanje regionalnih vidikov pri graditvi mest, industrijskih središč in večjih investicijskih objektov, nepopolna urbanistična služba in nezadostna sredstva za financiranje urbanistične dokumentacije.

2. Stanovanjska reforma uvaja ekonomske odnose v stanovanjsko gospodarstvo, kar pozitivno vpliva na nadaljnjo graditev stanovanj in na njihovo smotrnejšo uporabo in vzdrževanje. Nadaljnje razvijanje stanovanjske reforme in njeno uresničevanje pa je odvisno predvsem od pravilne politike in ekonomike stanovanjske graditve in delovanja samoupravnih organov, ki se ukvarjajo s stanovanjskim gospodarstvom in si prizadevajo, da bi čimprej zadovoljili potrebe po stanovanjskem prostoru.

3. Vzporedno z graditvijo mest in industrijskih središč se mora razvijati tudi komunalno gospodarstvo. Komunalno gospodarstvo in komunalne službe pa zaostajajo za razvojem na drugih področjih, ker se organizacijsko niso razvijale skladno s splošnim razvojem in ker niso imele ustrezne in samostojne ekonomske osnove.

Urbanizem, stanovanjska graditev in komunalno gospodarstvo so medsebojno povezane dejavnosti družbenega življenja in terjajo kompleksno in skladno urejanje teh dejavnosti.

Da bi občine in okraji vodili odločnejšo politiko urbanizacije in razvoja stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva na svojem območju ter zagotovili urbanizmu, stanovanjski graditvi in komunalnemu gospodarstvu takšen razvoj, ki bi ustrezal dosežkom na drugih področjih družbenega življenja, izdaja Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije

priporočilo

o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva

I.

— Občinski ljudski odbori naj takoj začno z izdelavo in potrjevanjem urbanističnih programov, ki so temelj za smotrno urbanizacijo mest, industrijskih središč ter takih naselij, ki imajo perspektivo razvoja; če ne morejo izdelati urbanističnih programov v celoti, naj izdelajo in sprejmejo tiste elemente urbanističnega programa, ki jih zahteva sedanja dinamika razvoja njihovih naselij;

— ljudski odbori naj vsestransko utrdijo urbanistične zavode in organizacije, ki se ukvarjajo z urbanističnim načrtovanjem, da bo to delo čimbolj uspešno. Ker takih zavodov in organizacij še ni, se naj ustanovijo in sicer za območja ene ali več občin. Ljudski odbori in njihovi sveti morajo stalno spremljati in obravnavati njih delo ter jih sproti obveščati o nalogah, ki izvirajo zanje iz družbenih planov in programov razvoja. Urbanistični zavodi in organizacije pa so dolžni sodelovati pri svojem delu z upravnimi organi, političnimi in družbenimi organizacijami;

— občinski ljudski odbori naj usmerjajo graditev v take gradbene okoliše naselij, ki se že razvijajo ali imajo perspektivo razvoja; v gradbenih okoliših pa je treba graditi predvsem višje stavbe tako, da se čim bolj racionalno uporabi mestno zemljišče in doseže ustrezna gostota zazidave ter tako zmanjšajo stroški za komunalne naprave;

— ljudski odbori naj pri izvajanju urbanistične dejavnosti posvečajo večjo skrb varstvu pokrajinskih značilnosti in znamenitosti ter za posebne namene določenim območjem, zdraviliškim in turističnim krajem;

— pri izdelavi urbanističnih programov in pri določanju širših lokacij za večje investicijske objekte, naj občinski ljudski odbori upoštevajo regionalne vidike in naj se zaradi tega tesneje povezujejo z ustreznimi republiškimi organi in organizacijami; za to povezavo naj skrbi tudi Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve;

— ljudski odbori naj izpopolnijo svojo urbanistično upravno službo s potrebnimi kadri, da bo sposobna izvajati naloge s področja urbanizma; večjo skrb naj posvete nadaljnji strokovni vzgoji in spopolnjevanju teh kadrov; pomembno nalogo imajo lahko pri tem tudi visoke šole in znanstveni zavodi;

— urbanistični organi in urbanistične inšpekcije morajo neposredno ukrepati proti stihijski in nezakoniti graditvi in jo preprečevati z vsemi zakonitimi sredstvi;

— ljudski odbori so dolžni zagotoviti potrebna sredstva za izdelavo urbanističnih programov in projektov ter za izpopolnitev urbanistične upravne službe.

II.

— Da bi se ekonomska razmerja v stanovanjskem gospodarstvu še bolj utrdila in prilagodila spremenjenim gospodarskim razmeram, naj občinski ljudski odbori vskladijo svoje predpise o stanarinah ob upoštevanju gibanja osebnih dohodkov občanov; praviloma naj ostanejo stanarine na današnji ravni, novo urejanje stanarin naj ima predvsem namen, da se spremeni razmerje med amortizacijo in stroški za vzdrževanje in popravila v skladu s starostjo hiše. Sredstva za vzdrževanje in popravila se naj uporabljajo predvsem za skupne dele hiše;

— občinski ljudski odbori naj usmerjajo politiko stanovanjskega gospodarstva s svojimi programi družbenega in gospodarskega razvoja; to politiko naj izvajajo upravni odbori stanovanjskih skladov, stanovanjske skupnosti in hišni sveti; ljudski odbori pa naj nadzorujejo njihovo delo;

— v politiki stanovanjske graditve je treba vzpodbujati in odločneje kot dosedaj podpirati vsa prizadevanja za racionalnejšo graditev stanovanj. To je mogoče doseči z uporabo serijskih projektov, z uveljavljanjem sodobnih gradbenih metod, z novimi materiali, proizvodnjo stanovanj za trg in z drugimi ukrepi, ki vplivajo na znižanje cen stanovanj; da bi podprli ta prizadevanja morajo občinski ljudski odbori pravočasno zagotoviti za ta namen potrebna zemljišča in zazidalne načrte;

— občinski stanovanjski skladi naj dajejo kredite v prvi vrsti tistim jemalcem posojila, ki prispevajo večji lastni delež ter se zavežejo, da bodo v krajšem roku vrnili posojilo in dogradili stavbo. Zbiranju sredstev za stanovanjsko graditev je treba posvetiti večjo skrb, zlasti z odkupom stanovanjske pravice,

zadružno graditvijo in v drugih oblikah; občinski ljudski odbori naj skrbe, da bodo stanovanjski skladi uredili finančno poslovanje skladov in vodili evidenco lastnih sredstev ter pazili na likvidnost v skladu z dotekajočimi sredstvi; o svojem delu naj skladi obveščajo javnost; zaradi povečanih nalog stanovanjskih skladov je treba upravne odbore številčno razširiti s predstavniki hišnih svetov in drugih organizacij, ki delujejo na področju stanovanjskega gospodarstva;

— stanovanjske skupnosti ali druge organizacije, ki jih ljudski odbor za to pooblasti, naj prevzamejo skrb za velika popravila hiš in za modernizacijo stanovanj; pomemben činitelj pri združevanju sredstev hišnih svetov so lahko finančni servisi stanovanjskih skupnosti, ki pa morajo upoštevati samostojnost hišnih svetov; hitreje je treba razvijati servise stanovanjskih skupnosti za manjša popravila stanovanjskih hiš in za druge potrebe prebivalcev, zlasti razširjenega gospodinjstva;

— občinski ljudski odbori naj skrbijo za poživitev zadružne graditve in za njeno operativno sposobnost.

III.

— Občinski ljudski odbori naj si prizadevajo, da bi se komunalne organizacije, če imajo za to potrebne pogoje, preosnovale v gospodarske organizacije, da bi se tudi na tem področju uveljavilo poslovanje po ekonomskih načelih in delavsko samoupravljanje;

— občinski ljudski odbori in komunalne organizacije naj oblikujejo cene kolektivnih in individualnih uslug v višini stroškovnih cen, ki obsegajo praviloma poleg rednih stroškov še stroške za enostavno reprodukcijo in anuitete za razširjeno reprodukcijo. Na ta način bi bili zagotovljeni pogoji za samoupravljanje v komunalnih organizacijah, enostavna in razširjena reprodukcija. Pri določanju cen komunalnih uslug, ki jih mora plačevati prebivalstvo, je treba upoštevati gibanje osebnih dohodkov. Če ljudski odbor predpiše za komunalne usluge nižje cene kot znašajo izračunane stroškovne cene, mora ljudski odbor nadomestiti razliko komunalni organizaciji iz občinskih sredstev;

— kredite za komunalno gospodarstvo dajejo tudi investicijski skladi in banka ob pogojih, ki ustrezajo dobi trajanja komunalnih naprav;

— občinski ljudski odbori naj glede na določila splošnega zakona o urejanju in uporabi mestnega zemljišča začno zbirati podatke in izdelovati analize, ki so jim potrebne za izdajo njihovih predpisov o urejanju in uporabi mestnega zemljišča;

— servisi stanovanjskih skupnosti, ki so v praksi že postali proizvodni obrtniški obrati in ne delajo po načelih, ki veljajo za servise stanovanjskih skupnosti, se morajo osamosvojiti kot obrtne gospodarske organizacije.

IV.

Ljudska skupščina priporoča ljudskim odborom, urbanističnim zavodom, stanovanjskim skladom, stanovanjskim skupnostim, komunalnim organizacijam, združenju stanovanjskih investitorjev LRS in vsem drugim organom in družbenim organizacijam, naj pri svojem delu upoštevajo ta priporočila.

INFORMACIJA

o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva

Urbanizem, stanovanjska izgradnja in komunalno gospodarstvo so medsebojno povezane panoge družbenega življenja, ki neposredno zadevajo eksistenčne koristi državljanov. Medsebojna povezanost teh panog terja kompleksno in skladno reševanje družbenih problemov na teh področjih. Komuna, ki neposredno gospodari z zemljišči, skrbi za stanovanjsko gradnjo in organizira komunalne službe, mora zato voditi odločnejšo politiko urbanizacije in razvoja stanovanjsko-komunalnega gospodarstva, politiko, ki jo izvajajo družbeni organi na teh področjih. Dosedanje pomanjkljivosti pri delu teh organov — v prvi vrsti svetov za urbanizem in komunalne zadeve — izhajajo večidel iz tega, ker ni jasno in natančno formulirana politika občine v ustreznih perspektivnih programih.

Informacija naj opozori na nekatere aktualne probleme s področja urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva, ki jih morajo vršiti ljudski odbori in do katerih morajo zavzeti nedvoumna načelna stališča tudi v svojih perspektivnih programih in drugih splošnih aktih.

URBANIZEM

Poglavitna problematika na področju urbanizma je še vedno v pomanjkanju urbanistične dokumentacije, v nepopolni urbanistični službi in v nezadostnih sredstvih za financiranje urbanistične dokumentacije. V nasledkih se kažejo pomanjkljivosti zlasti v tem, da se ne upoštevajo regionalni aspekti pri novih investicijskih objektih in pri rekonstrukciji obstoječih objektov v industriji in na drugih gospodarskih področjih; prav take pomanjkljivosti pa so pri izgrajevanju gradbenih okolišev.

I. Urbanistična dokumentacija

1. Stanje urbanistične dokumentacije, t. j. urbanističnih programov, ureditvenih načrtov in zazidalnih načrtov, je še vedno nezadovoljivo. Sedanja dokumentacija je nepopolna, zastarela in jo pristojni organi še niso sprejeli po predpisanem postopku. Mnogo naselij sploh še nima urbanistične dokumentacije, in se zato gradi še naprej stihijsko. Delno izvršene in pravilno zasnovane urbanistične dokumentacije praksa ne upošteva. Za tako neupoštevanje se vedno najdejo razlogi, ki pa največkrat temelje le na subjektivnih ocenah.

Po vsebini je urbanistična dokumentacija dostikrat v nasprotju s predvidenim gospodarskim razvojem v družbenih programih nasploh. Če bi se vsaka urbanistična dokumentacija opirala na gospodarske analize, kakor določa zakon, bi ne mogli priti do bistveno nasprotujoče vsebine urbanistične dokumentacije.

Izdelave nove urbanistične dokumentacije se lotevamo nesistematično, poudarjajo se arhitektonsko oblikovalni elementi naselja, vse premalo pa ekonomski, sociološki, prometni in drugi elementi; sedanja urbanistična dokumentacija se ne vsklajuje z novim gospodarskim in družbenim razvojem.

Praksa kaže, da kompleksne urbanistične rešitve za naselja zaostajajo za potrebami današnjega razvoja. Kompleksne urbanistične rešitve terjajo daljši čas, toda s tem ni rečeno, da ljudski odbori ne morejo obravnavati in sprejemati vsaj tistih elementov urbanističnega programa ali ureditvenega načrta, ki so že izdelani in strokovno natančno proučeni ter ustrezajo dinamiki graditve naselja. Občinski ljudski odbori, ki čakajo na dokončno kompleksno rešitev, še zdaj nimajo nobene oblastveno sprejete urbanistične dokumentacije in jo slej ko prej šele izdelujejo. Zato nimajo prave orientacije pri pomembnejših in načelnih urbanističnih rešitvah in pri vodenju urbanistične politike.

Urbanistične načrte delajo še vedno posamezni strokovnjaki brez potrebne povezave z ustreznimi organi, ki so določeni za to, da nakazujejo smer gospodarskega razvoja in posameznih gospodarskih panog. Delo za urbanistične načrte je teamsko delo ter mora temu načelu ustrezati tudi organizacija izdelave dokumentacije.

2. Med poglavitnimi vzroki takega stanja v urbanistični dokumentaciji je pomanjkanje urbanističnih zavodov, ki bi na podlagi metodologije dela, prirejeni krajevnim razmeram, pričeli s sistematičnim delom za urbanistično dokumentacijo in ki bi skrbeli za pravilno izvajanje urbanističnih načrtov, za njihovo stalno izpopolnjevanje in za popularizacijo urbanističnih rešitev. Sedanji urbanistični zavodi in organizacije pa nimajo vsega potrebnega kadra. Delo in študij za urbanistično dokumentacijo zato ne poteka teamsko in širše plasti ljudskih množic, ne sodelujejo pri izdelavi urbanističnih programov in načrtov. Nasploh se je sicer položaj glede javnega obravnavanja urbanistične dokumentacije znatno izboljšal, vendar taka obravnava večidel ne more biti učinkovita, dokler se razpravlja le o dokončnih urbanističnih projektih, katerih sprememba terja dodatne stroške in čas za predelavo dokumentacije.

Upravni organi in organizacije niso vključeni v delo za razčiščevanje urbanističnega programa in ne sodelujejo pri določanju prihodnjih kapacitet, nadaljnjem razvoju posameznih panog in pri predlogih za lociranje posameznih objektov. Nasploh je nepravilno pojmovanje, da naj za urbanistično dokumentacijo skrbi edino le urbanistični upravni organ. Vsi upravni organi občinskega in okrajnega ljudskega odbora kakor tudi njihovi sveti so dolžni sodelovati pri pripravljanju elementov za urbanistični program in ureditveni načrt, vsak za svoje področje dela. Le v tesnem medsebojnem sodelovanju se lahko pravočasno izkristalizirajo načela in smeri za urbanistični program.

3. Po veljavnih odlokih ljudskih odborov se gradi 633 naselij, ki imajo 922 gradbenih okolišev, vendar se zaradi pomanjkanja urbanistične dokumentacije gradi tudi v teh okoliših nesmotrno in zazidava v celoti ne ustreza; pri tem ljudski odbori ne usmerjajo graditev v take gradbene okoliše, ki imajo pogoje za perspektivni razvoj, temveč dovoljujejo graditev tudi v gradbenih okoliših, ki teh pogojev nimajo. Zato se gradijo mala naselja z nizko zidavo, kar onemogoča smotno izrabo zemljišč, ureditev in graditev komunalnih naprav in siceršnje organizacijo naselja po sodobnih načelih za gradnjo mest.

Kljub prizadevanjem, da se postavlja nova poslopja le v okviru gradbenih okolišev, je pritisk za gradnje zunaj gradbenih okolišev stalno večji. S stališča posameznega individualnega graditelja so v mnogih primerih pogoji za gradnjo zunaj gradbenih okolišev navidezno ugodnejši, kot so pogoji za organizirano gradnjo v okviru zazidalnega okoliša, ker individualni graditelji ne upoštevajo

ugodnosti življenja v organiziranem naselju. Za zidavo v gradbenem okolišu mora namreč investitor plačati nacionalizirano zemljišče in komunalni prispevek za komunalne naprave, česar zunaj gradbenega okoliša ne plačuje.

Načelna politika in nepazljivost občinskih ljudskih odborov pospešuje črne gradnje zunaj gradbenih okolišev in tako se ustvarja in ohranja stihijska zazidava. Ljudski odbori iščejo rešitve zgolj v administrativnih ukrepih, namesto da bi ustvarili ugodnejše ekonomske pogoje za gradnjo v gradbenih okoliših po zazidalnih načrtih. Tako ljudski odbori niso pripravili ustreznih zemljišč za individualno in združno gradnjo v gradbenih okoliših, niti niso izdelali zazidalnih načrtov in opremili zemljišč vsaj z nujno potrebno mrežo komunalnih naprav. Prav tako niso omogočili investitorjem, da bi dobili posojila iz občinskih stanovanjskih skladov tudi za dolgoročno kritje teh stroškov.

Ker nimajo ljudski odbori jasno začrtane politike o gradnji naselij, tudi organi delavskega in družbenega upravljanja vselej ne podpirajo pravilnega razvoja urbanizacije. V številnih primerih ljudski odbori dodeljujejo za gradnjo stanovanjskih hiš taka zemljišča družbene lastnine, ki po gornjih načelih niso zazidljiva, občinski stanovanjski skladi in gospodarske organizacije pa dajejo posojila za tako gradnjo.

4. Varstvu pokrajinskih znamenitosti in značilnosti se ne posveča potrebna skrb. Redko kdo predlaga urbanističnemu organu, da naj izda odredbo o zavarovanju, odredbo, s katero bi taka območja obvarovali pred zazidavo vse dotlej, dokler ne bi bil izdelan urbanistični program, ki bi nakazal smer njihovega razvoja. Ljudski odbori niso pravočasno izdelali za zdraviliške in turistične kraje urbanističnih programov in ureditvenih načrtov, ki bi tem krajem omogočili hitrejši in skladnejši razvoj.

5. Razvoj urbanih naselij, makrolokacija velikih investicijskih vlaganj; zlasti v industrijske, kmetijske in turistične objekte ter objekte družbenega standarda vpliva v vsakem primeru na področje splošnega gospodarstva, na razvoj posameznih panog, na kulturno, zdravstveno, sociološko področje in na druge pogoje družbenega življenja in standarda našega človeka. Pri sprejemanju urbanistične dokumentacije niso upoštevani elementi regionalnega planiranja, ki bi vskladili dejanski in predvideni razvoj posameznih teritorialnih območij. Ne glede na to, da še nimamo zakonitih predpisov za področje regionalnega načrtovanja in da še nimamo vzpostavljenih enotnih organizacij za te namene, pa v praksi nekatere republiške organizacije že regionalno načrtujejo prespektivni razvoj svojega področja. Tako so perspektivne plane za dobo 10 do 20 let izdelali: ELES za daljnovode, nove hidro- in termocentrale; uprava za vodno gospodarstvo LRS za perspektivni razvoj vodovodov, kanalizacije s čistilnimi napravami, regulacij, ureditve hudournikov, energetske izdelave voda in melioracij; zavod za gospodarsko planiranje LRS je izdelal plan razvoja rudarstva za obdobje okoli 15 let in delne dolgoročne študije s področja gozdarstva in metalurgije; uprava za ceste LRS je izdelala regionalno študijo o poteku prihodnjih avto cest v LR Sloveniji; skupnost železniških podjetij LRS je izdelala nekaj projektov o prihodnjih železniških progah, itd.

Čeprav ti programi še niso niti med seboj niti z drugimi perspektivnimi plani vsklajeni, so dobra orientacija urbanističnih programov za načrtovanje določenega območja. Ljudski odbori niso zbrali za svoje politično teritorialno območje ustreznih planov in druge študijske dokumentacije, na podlagi katerih

bi skupno z zavodi za urbanizem izdelali za razdobje 10 do 20 let neko orientacijo, ne splošni predpis, za reševanje urbanističnih problemov svojega območja. Ta orientacija naj bi vključevala tudi prognozo za razvoj in nadaljnjo zazidavo gradbenih okolišev in dala osnovo za določitev njihovega prioritetnega reda.

II. Urbanistična služba

6. Urbanistična služba je šele v nastajanju. Kadri so novi in neizurjeni. Delo urbanističnih organov še ni sistematično. K težavam se pridružuje tudi okoliščina, da urbanistične organe obremenjuje delo, ki ne spada v njihovo področje. Specifična izobrazba urbanističnih kadrov ni zadostna in številni kadri ne poznajo niti najosnovnejših načel prostorskega in urbanističnega urejanja.

Z ustanovitvijo urbanističnih inšpekcij pri okrajnih ljudskih odborih se je urbanistična služba hkrati z ustanavljanjem zavodov za urbanizem precej okrepila. Pripomniti pa je, da se organi urbanistične inšpekcije ukvarjajo večinoma s konkretnim upravnim delovanjem. To delo je sicer potrebno, vendar ne more dati perspektivnejših rezultatov, ki so povezani z urbanistično dokumentacijo in pravičnim urbanističnim razvojem naselij.

Zaradi pomanjkanja strokovnega kadra za delo na področju urbanizma in komunalnih zadev je bil pred leti ustanovljen na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani poseben oddelek za vzgojo komunalnih inženirjev. Absolventi tega oddelka naj bi se glede na študijski načrt usmerjali pretežno na delo na področju urbanizma in komunalne graditve. Občine pa te nove možnosti za pridobitev strokovnega kadra ne izkoristijo dovolj. To je razvidno iz izredno majhnega števila štipendij, ki so jih dale kandidatom za študij na tem oddelku.

7. Urbanistični načrti, ki so izdelani za posamezna območja, se v praksi mnogokrat ne upoštevajo. Sprejeti urbanistični načrt oziroma njegovi elementi so splošno obvezni za vse in zaradi tega ni mogoče dovoliti, da posamezniki spreminjajo načrt ali njegove elemente po svojih subjektivnih vidikih in stališčih. Ljudski odbori dopuščajo tako prakso, urbanistični inšpektorat pa ne odkrivajo takšnih kršitev in jih z zakonitimi ukrepi dovolj energično ne preprečujejo.

III. Financiranje urbanistične dokumentacije

8. Kljub sorazmerno zadostni kapaciteti projektivnih birojev, delo za sestavo urbanistične dokumentacije zaostaja, ker je za to določenih premalo sredstev. V proračunih niso predvidena zadostna sredstva za izdelavo urbanističnih programov, zelo majhne možnosti pa so za najetje kratkoročnih kreditov. Praksa ljudskih odborov, da krčijo v primerih, kadar je potrebno uravnesiti proračun, sredstva, ki so potrebna za izdelavo urbanistične dokumentacije, je neperpektivna in škodljiva, ker ne podpira racionalne stanovanjske in komunalne graditve, v katero neprestano vlagajo velika družbena sredstva.

STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

Na področju stanovanjskega gospodarstva so pri izvajanju načel stanovanjske reforme, njenem poglobljanju in konkretiziranju osrednji problemi, kako voditi politiko in ekonomiko stanovanjske graditve in kako utrjevati delo samoupravnih organov, ki se ukvarjajo s stanovanjskim gospodarstvom.

I. Izvajanje stanovanjske reforme

9. Glavni poudarek stanovanjske reforme je zmanjšanje vpliva administracije in postopno uvajanje ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Administrativni vplivi so še vedno zelo močni zlasti pri razdeljevanju sredstev stanovanjskega kreditnega sklada in pri distribuciji stanovanj. To onemogoča večjo poslovnost skladov, zlasti glede na mobilizacijo dodatnih sredstev za stanovanjsko graditev.

Pri določanju stanarin se je v zvezi s stanovanjsko reformo upoštevalo dejansko stanje gradbenih stroškov in osebnih dohodkov državljanov. Po zakonu o stanovanjskih razmerjih je bil del stroškov, namenjen za upravljanje, vzdrževanje in popravila, enak amortizaciji. Amortizacija je izhajala iz vrednosti hiše, ta vrednost pa se je določala na podlagi točkovanja; za hiše, zgrajene po 1. 1960, pa na podlagi gradbenih stroškov.

Zaradi porasta cen gradbenih storitev pa stanarina ne krije več stroškov, ki so potrebni za vzdrževanje in popravila stanovanjskega prostora, zlasti starejšega.

Dopolnjeni zakon o stanovanjskih razmerjih daje zato ljudskim odborom možnost, da revidirajo svoje predpise o določanju stanarine. Stanarino naj bi ljudski odbori revidirali tako, da bi v njej pravilno določili tisti del, ki odpade na stroške za vzdrževanje in popravila hiš, glede na sedanjo raven osebnih dohodkov pa naj bi se višina stanarine ne spremenila. Po tem načelu bi bil v stanarini za hiše, zgrajene po 1. 1. 1960, določen večji del za amortizacijo in manjši del za stroške vzdrževanja in popravila; za stare hiše pa bi bil v stanarini določen manjši del za amortizacijo in večji del za stroške vzdrževanja in popravil.

Stare hiše, ki imajo veliko potrebo po popravilih, bi na ta način prišle do večjih sredstev. To bi predstavljalo tudi močnejši potencial takih hiš za najetje kreditov za popravila pri stanovanjskih skladih.

Tako določene nove stanarine pa bi morale kriti stroške za vzdrževanje in popravila skupnih delov hiš obstoječega valoriziranega stanovanjskega prostora, medtem ko bi morali stroške za vzdrževanje in popravila stanovanj v večji meri nositi stanovalci sami.

II. Politika in ekonomika stanovanjske graditve

10. Po perspektivnem programu bi morali v LRS zgraditi 50 000 stanovanj v obdobju 1961–1965. V minulem letu dograjenih 8669 stanovanj kaže sicer zadovoljiv uspeh, vendar moramo opozoriti na sorazmerno velik obseg začelih gradenj v letu 1960 ter na sorazmerno majhno število nedokončanih gradenj ob koncu leta 1961. Glede na skoro dvoletni rok gradnje torej ni realno pričakovati realizacijo perspektivnega plana v letu 1962.

Negativno je vplivalo na stanovanjsko gradnjo tudi to, da so se stanovanjski skladi preveč angažirali pri gradnjah iz prejšnjih let. To bi se ne dogajalo, če bi imeli stanovanjski skladi realne dolgoročne programe stanovanjske gradnje.

V letnih in perspektivnih programih razvoja komune, občinski ljudski odbori niso dovolj uresničevali svoje politike stanovanjske izgradnje in niso skrbeli, da bi se okrepil vpliv družbenih organov upravljanja s stanovanjskimi skladi. Tudi niso dosledno upoštevali zakonitih predpisov o dajanju posojil z javnimi natečaji. Pri tem skladi niso uveljavljali takih ekonomskih načel, ki zagotavljajo čim hitrejše vračanje sredstev.

Tudi stanovanjski investitorji niso pri programiranju svoje stanovanjske graditve upoštevali finančnih sposobnosti prihodnjih najemnikov stanovanj in niso vselej gradili ustreznih stanovanj.

11. Indeks cen stanovanjske graditve je v zadnjih letih naraščal dosti hitreje kot druge cene. Posledica visokih gradbenih stroškov so tako visoke stanarine, da jih ponekod državljanji z nizkimi osebnimi dohodki ne zmorejo. Stanovanjski kreditni skladi niso izkoristili položaja, ki jim omogoča, da vplivajo na takšno nesorazmerno naraščanje cen. Pridobljenih izkušenj pri stanovanjski gradnji niso dovolj izkoriščali (urejena gradbišča, skrajšanje dobe graditve, racionalnost načrtov in pod.). Nekateri občinski stanovanjski skladi so sicer lani ustanovili svoje poslovno tehnično sodelovanje, ki je dalo glede tega že dosti koristnih pobud, vendar želimo opozoriti, da je uspeh mogoč le, če take pobude tudi zares realiziramo z ustreznimi ukrepi, kot je proizvodnja stanovanj za trg in pod.

12. Stanovanjski skladi kot največji družbeni kreditorji niso vodili take politike pri dajanju posojil, ki bi zagotovila čim krajši rok gradnje in vračanja posojil in to, da bi najemniki posojil sami prispevali kar največ lastnih sredstev. Če bi tako ravnali, bi znatno povečali sredstva za stanovanjsko gradnjo.

Interes državljanov, da bi si z vložitvijo lastnih sredstev skušali pridobiti stanovanjsko pravico ali lastno stanovanje, je bil dosti manjši, kot pa je bilo predvideno s stanovanjsko reformo. Tako so znašala v letu 1961 vplačila državljanov za pridobitev stanovanjske pravice le 100 milijonov, za pridobitev lastnine pa 600 milijonov ali 0,5 oziroma 3,2 % vseh razpoložljivih sredstev občinskih stanovanjskih skladov. To je predvsem posledica hitrega dviga cen gradbenih storitev, ki ne daje državljanom prave perspektive za dolgotrajnejše varčevanje. Trenutno pa stanovanjski skladi tudi sami ne kažejo poslovnega interesa za tak način vlaganja lastnih sredstev državljanov, ker je s temi vlogami državljan soudeležen pri gradnji povprečno komaj z 20 %, medtem ko so drugi interesenti udeleženi povprečno s 50 %. Doslej je bil najbolj ugoden način vlaganja organiziran le pri nekaterih gospodarskih organizacijah in ustanovah, ki so hotele zagotoviti stanovanja svojim delavcem in uslužbencem. Poskuse najuspešnejšega varčevanja so organizirali v Mariboru in v Ljubljani z združitvijo sredstev gospodarskih organizacij, pri katerih so graditelji zaposleni, in sredstev graditeljev.

Finančno poslovanje skladov ni urejeno. Večina stanovanjskih skladov nima niti podatkov o nominalnem stanju skladov, niti pregleda nad plasmajem svojih sredstev. Sklepni računi skladov se obravnavajo formalno. Organizacija poslovanja skladov ni enotna in je sorazmerno draga.

Dalje si niso stanovanjski skladi s svojimi pogoji za dajanje posojil prizadevali, da bi se sredstva hitro vračala v sklade in da bi stalno kontrolirali, ali dotekajo v sklade sredstva pravočasno.

Precejšnja pomanjkljivost delovanja občinskih skladov je tudi v tem, da premalo obveščajo javnost o svojem delu. Upravni odbori stanovanjskih skladov ne obravnavajo kompleksno stanovanjskega gospodarstva, ker v njih večinoma ne sodelujejo predstavniki samoupravnih organizacij, ki tudi delujejo na teh področjih.

III. Delo samoupravnih organov na področju stanovanjskega gospodarstva

13. V sedanji organizaciji upravljanja v stanovanjskem gospodarstvu pravzaprav ni organa, ki bi skrbel za modernizacijo in velika popravila sedanjega, zlasti pa še predvojnega stanovanjskega fonda. Upravni odbori stanovanjskih kreditnih skladov skrbe v glavnem za kreditiranje novega stanovanjskega fonda, hišni sveti, nepovezani med seboj, pa zaradi premajhnih materialnih sredstev ne morejo izpolniti gornjih nalog.

Skrb za velika popravila hiš in za modernizacijo stanovanjskega fonda lahko po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o stanovanjskih razmerjih prevzamejo stanovanjske skupnosti, krajevni odbori, občinski stanovanjski skladi ali posebne, za to formirane organizacije.

Najprimernejšo obliko, ki bo kar najbolj ustrezala krajevnim razmeram in potrebam, mora najti občinski ljudski odbor sam. Mnenja smo, da bi tem nalogam najbolj ustrezale že formirane stanovanjske skupnosti kot osnovni organi samoupravljanja državljanov. Zato je potrebno, da pokažejo in prevzamejo iniciativo za vzdrževanje in velika popravila sedanjega stanovanjskega fonda. Stanovanjske skupnosti so lahko posredovalci med hišnimi sveti in gradbeno operativo, ki naj izvaja potrebna gradbena dela, t. j. večja popravila hiš. V večjih mestih, kjer je obseg teh poslov zelo velik, pa bo pokazala analiza stanja sedanjega stanovanjskega fonda, ali ne bi kazalo za več stanovanjskih skupnosti ustanoviti posebno organizacijo. V zvezi s tem je pomembna naloga stanovanjskih skupnosti, da organizirajo servise za finančno poslovanje, ki naj razbremenijo hišne svete pri finančnem poslovanju z banko. Ti servisi lahko postanejo pomemben faktor, da se tako združena sredstva uporabijo za kreditiranje velikih popravil ali modernizacijo starih hiš pod pogoji, ki jih lahko take hiše sprejmejo. Stanovanjske skupnosti si morajo prizadevati, da občinski stanovanjski skladi po določenih zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju stanovanjske izgradnje vsako leto predvidijo v svojem programu ustrezen del sredstev za posojila hišnim svetom, ki ta sredstva potrebujejo za velika popravila hiš.

Ker še vedno zelo primanjkuje kapacitet za manjša popravila hiš, je nujno, da stanovanjske skupnosti ustanavljajo servise za potrebe hišnih svetov in najemnikov stanovanj, zlasti razširjenega gospodinjstva.

14. Stanovanjsko zadružništvo je v preteklih letih začelo očitno zaostajati. To nam kažejo podatki o odobrenih posojilih v letih 1959 in 1960. V letu 1959 so znašala odobrena posojila stanovanjskim zadrugam 1,1 milijarde dinarjev ali 9,6 % celotne vsote odobrenih posojil, medtem ko so znašala ta posojila v letu 1960 le 522 mil. dinarjev ali samo 5,2 % vseh odobrenih posojil. Stag-nacija se je nadaljevala tudi v letu 1961.

Interes za to obliko sodelovanja pri stanovanjski gradnji upada zaradi menjajoče se politike skladov in drugih činiteljev. Ti so namreč bolj naklonjeni zbiranju oziroma organiziranju namenskega varčevanja individualnih sredstev v okviru obstoječih stalnih organizacij. Predvsem so nastale nejasnosti glede oblike, kako formirati zadruga in v sami organizaciji zadružnikov. Zadružnih organizacij stanovanjski sklad ni smatral za enakovredne drugim najemnikom posojil zato, ker niso mogle vložiti velikih deležev v gradnjo, sprejeti kratkih odplačilnih rokov in plačevati višjih obresti. Stanovanjsko združenstvo v Sloveniji združuje zlasti interesente za gradnjo individualnih stavb, manj pa je interesentov za gradnjo stanovanj v večstanovanjskih zgradbah.

KOMUNALNA DEJAVNOST

15. V zadnjih obdobjih je gospodarski razvoj v LR Sloveniji povzročil znaten premik prebivalstva z dežele v mesta in industrijska središča. Posledica tega so vedno večje potrebe po gradnji stanovanj s pripadajočimi objekti, po gradnji komunalnih naprav in po razvoju komunalnih služb. Posledica precejšnjega zvišanja osebnih dohodkov in s tem združenega porasta osebnega standarda so tudi vse večje zahteve glede komunalnih storitev, ki naj zadovolje potrebe posameznega prebivalca in potrebe gospodarstva, katera sta pomembna uporabnika teh storitev.

Komunalna dejavnost se zaradi objektivnih in subjektivnih razlogov ni razvijala v skladu z naglim naraščanjem potreb, ker je zaostala v svojem razvoju in je morala pokrivati nove potrebe. Razvoj komunalne dejavnosti ovira vrsta nerazčiščenih organizacijskih in ekonomskih problemov. Ti problemi pa so drugačni v komunalnih organizacijah, ki se ukvarjajo s kolektivnimi uslugami, kot v komunalnih organizacijah, ki se ukvarjajo z individualnimi.

Komunalne organizacije, ki se ukvarjajo s kolektivnimi komunalnimi uslugami, so še vedno organizirane večidel kot samostojni zavodi ali ustanove. Posledica takega organizacijskega statuta je poslovanje, ki ne upošteva dosledno ekonomskih načel in omejuje delovni kolektiv pri upravljanju po načelih delavskega samoupravljanja. Nekatere analize delitve dohodka v teh organizacijah nam kažejo precej nižje osebne dohodke zaposlenih kakor so drugod v gospodarstvu. Posledica tega je velika fluktuacija delovne sile. Ravnotako ne morejo te komunalne organizacije oblikovati skladov, ki bi omogočili enostavno ali vsaj delno razširjeno, reprodukcijo.

Na področju kolektivnih komunalnih uslug se ne formirajo cene na ekonomskih načelih, ampak v večini primerov krijejo le dejanske stroške. Amortizacije osnovnih sredstev ni, ker ni bila izvršena inventarizacija in ker osnovna sredstva niso bila ocenjena. Nerazčiščeno je tudi vprašanje, kaj spada v osnovna sredstva komunalne organizacije.

Glavni vir financiranja komunalnih organizacij, ki vzdržujejo in urejajo naprave ter službe kolektivne potrošnje, so še vedno občinski proračuni, ki pa za te namene ne zagotavljajo toliko sredstev, da bi z njimi lahko krili normalne stroške eksploatacije in del stroškov razširjene reprodukcije. Ta sredstva se dodeljujejo največkrat v obliki dotacij, redkeje na podlagi pogodbe med komunalno organizacijo in občino, ki bi določila obseg, kvaliteto in ceno naročenega dela. To vodi do neekonomskega poslovanja in omejuje delo organov upravljanja v teh organizacijah.

Nekoliko drugačen je položaj in problematika komunalnih organizacij, ki dajejo individualne komunalne usluge.

V večini primerov so te komunalne organizacije, posebno v večjih mestih, že prešle v status podjetij. To je ugodno vplivalo na poslovanje in gospodarjenje in se že kaže v formiranju skladov ter v višini osebnih dohodkov, ki niso nižji kot drugod v gospodarstvu.

16. Cene uslug kolektivne potrošnje bi se morale oblikovati na višini stroškovnih cen (enostavna reprodukcija in del stroškov za razširjeno reprodukcijo za določeno dobo v višini anuitet za potrebna posojila). To bi omogočilo tudi tem organizacijam oblikovanje skladov, delitev osebnega odhodka po storilnosti in najemanje posojil za razširjeno reprodukcijo. Amortizacija bi se morala določiti po inventarizaciji in oceni osnovnih sredstev, ki jih te organizacije upravljajo in vzdržujejo. Zato je sekretariat IS za urbanizem naročil pri ekonomskem inštitutu LRS posebno študijo, ki naj poda načela metodologije za izvedbo omenjene naloge.

Cene individualnih komunalnih uslug so se že precej približale stroškovni ceni, v kateri so všteti stroški enostavne reprodukcije in stroški za odplačilo anuitet posojil za razširjeno reprodukcijo. Vendar tudi pri nekaterih od teh organizacij še ni razčiščeno vprašanje, kaj spada v njihova osnovna sredstva, ni izvršena inventarizacija in ocena osnovnih sredstev. To onemogoča pravilno določanje amortizacije in obresti od osnovnih sredstev kot elementov strukture cene. Pri oblikovanju cene individualnih komunalnih uslug imajo pomembno vlogo ljudski odbori, ker jih sprejemajo s svojimi odloki. Ko ocenjujejo višino cen komunalnih uslug, upoštevajo njih vpliv na življenjski standard prebivalcev. Posledica tega je, da jih odobre na taki višini, ki ne ustreza stroškovni ceni, namesto da bi jih odobrili na višini stroškovne cene in morebitno razliko pokrili iz svojih sredstev. Zaradi tega so komunalne organizacije prizadete v svojem gospodarjenju in je delavsko samoupravljanje omejeno v svojih pravicah.

17. Razširjena reprodukcija na področju komunalnega gospodarstva ima neke značilnosti, ki se ne kažejo tako ostro v ostalem gospodarstvu. Investicije v osnovne komunalne objekte so značilne po visokih začetnih vlaganjih in po dolgi dobi trajanja teh objektov. Nekatere komunalne naprave je treba dimenzionirati in zgraditi po potrebah, ki izhajajo iz perspektivnega razvoja mest, kar ima za posledico otežkočeno aktiviziranje vloženi sredstev oziroma dolgotrajne mrtve naložbe (zbiralni kanali, napajalni cevovodi itd.).

Visoka začetna vlaganja in dolga doba njihove amortizacije znatno otežkočajo akumuliranje potrebnih sredstev v komunalnih organizacijah in pri ljudskem odboru, ki je neposredno zainteresiran za razvoj komunalnega standarda.

Dosedanji viri financiranja investicij v komunalno dejavnost so zelo raznovrstni, vendar nezadostni in nestabilni. Zaradi tega ne morejo zadovoljiti potreb po velikih začetnih vlaganjih, ovirajo izdelavo dolgoročnih programov komunalnih del in njih realizacijo v skladu z izvajanjem ureditvenih in zazidalnih načrtov mest in industrijskih središč na področju stanovanjske in druge gradnje. Nezadostna investicijska sredstva za komunalno gradnjo so pomemben faktor, ki vpliva na racionalno in koncentrirano stanovanjsko graditev na gradbenih zemljiščih, ker jih ni mogoče poprej komunalno urediti.

V dobi izenačevanja komunalnih organizacij z drugimi gospodarskimi organizacijami bi ljudski odbori lahko uveljavili v svojih predpisih o delitvi dohodka take instrumente, ki bi pozitivno vplivali na razvoj komunalne dejavnosti. Tako bi se družbena sredstva, ki jih odvajajo komunalne organizacije, vlagala v sklade komunalnih organizacij in uporabljala le za razširjeno reprodukcijo. Ustvarjenih bi bilo toliko sredstev, da bi jih bilo mogoče neposredno vložiti v manjšem obsegu, pri večjih komunalnih delih pa bi uporabili ta sredstva za plačilo anuitet najetih posojil.

18. Splošni zakon o urejanju in uporabi mestnega zemljišča odpira nove perspektive glede njegove racionalne uporabe, za kar je treba najprej pripraviti urbanistično dokumentacijo. S tem omogoča ljudskim odborom, da z instrumenti, ki so predvideni v zakonu, lahko zbirajo namenska sredstva za gradnjo in vzdrževanje komunalnih naprav.

Zakon omogoča tudi uvedbo posebnega (komunalnega) prispevka za uporabo mestnega zemljišča. Pri tem je treba upoštevati njegovo opremljenost s komunalnimi napravami in objekti, lego v mestu in druge okoliščine. Določbe o prispevku se smejo uporabljati šele po 1. 1. 1963. Zato imajo občinski ljudski odbori še čas, da prouče osnove za merila, po katerih bodo določali prispevek.

Ker se bo vrednost komunalne opremljenosti mestnega zemljišča ugotavljala na podlagi inventarizacije komunalnih naprav ali na drug način, morajo občinski ljudski odbori skupno s komunalnimi organizacijami čimprej začeti zbirati podatke za ta namen.

Sekretariat IS za urbanizem bo pripravil predlog republiškega zakona o urejanju in uporabi mestnega zemljišča po prejšnji konsultaciji s prizadetimi ljudskimi odbori.

19. Nekateri servisi stanovanjskih skupnosti dobivajo v praksi že skoraj značaj obrtniškega podjetja. Ti servisi so prekoračili okvire svojega delokroga ter poslujejo večji del v očitnem nasprotju s sedanjimi predpisi, ki veljajo za poslovanje servisov stanovanjskih skupnosti.

V splošnem zakonu o stanovanjskih skupnostih je bilo sprejeto načelo, da nastopajo stanovanjske skupnosti kot iniciator in organizator pri ustanavljanju servisov za pomoč družini, hišnim svetom itd. V primeru, da bi ti servisi preostali svoj osnovni namen, bi se osamosvojili kot obrtne gospodarke organizacije ali obrati. Proces pa kaže popolnoma obratno tendenco razvoja. Sedanje obrtne gospodarske organizacije in obrti se vključujejo v servise stanovanjskih skupnosti, da se s tem izognejo družbenih obveznosti. Po nepopolnih podatkih obrtno komunalne zbornice LRS posluje v okviru stanovanjskih skupnosti že nad 200 servisov obrtnih dejavnosti z nad 1000 zaposlenih, med njimi so tudi taki servisi, ki se ukvarjajo s proizvodno obrtjo. Zaradi takih in podobnih negativnih pojavov bi morali občinski ljudski odbori s svojimi inšpekcijskimi službami analizirati nastalo stanje in ustrezno ukrepati, da bi pravilno usmerili delo servisov stanovanjskih skupnosti.

STALIŠČA

V zvezi z obravnavanimi problemi na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva zastopa sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve tale

stališča:

1. Prvenstveno je treba zagotoviti vsakemu naselju urbanistični program, ki je temelj za smotrno urbanizacijo in za določanje konkretnih lokacij;
2. zavreči je treba miselnost, da je priprava urbanistične dokumentacije sila dolgotrajno delo. Če izvzamemo velika urbanistična središča, je ob sodelovanju vseh faktorjev — kar je vsekakor eden izmed osnovnih pogojev za uspešno izdelavo urbanističnega načrta — mogoče pripraviti urbanistični program prej kot v pol leta. Vendar zato ni nujno, da bi bil urbanistični program pomanjkljiv. Biti mora vsaj toliko temeljit, kolikor to dopušča oziroma zahteva dinamika našega javnega življenja. Tak urbanistični program pa morajo urbanistični organi po predpisanem postopku stalno preverjati in ga prilagajati na novo nastalim razmeram;
3. ljudski odbori naj ustanovijo urbanistične zavode, ki bodo sistematično spopolnjevali in izdelovali urbanistično dokumentacijo, jo izvajali in pri tem sodelovali z upravnimi organi in političnimi in družbenimi organizacijami;
4. urbanistično dokumentacijo naj izdelujejo že omenjeni zavodi, v katerih pa je treba zagotoviti ustrezen vpliv ljudskega odbora in javnosti. Precizirati je treba programe, po katerih bi projektantski biroji uspešnejše oblikovali svoje urbanistične načrte;
5. ljudski odbori morajo napraviti prioritetni red za zazidavo okolišev ter usmerjati graditev v take okoliše. Manj pomembnih gradbenih okolišev, ki se očitno ne razvijajo in nimajo perspektivnega razvoja, ni treba dalje razširjati. V gradbenih okoliših je treba graditi predvsem višje stavbe, da se tako čimbolj racionalno izkoristi mestno zemljišče in doseže ustrezna gostota zazidave; s tem se bodo tudi zmanjšali stroški za komunalne naprave;
6. posvetiti je treba večjo skrb varstvu pokrajinskih znamenitosti in značilnosti ter za posebne namene določenim območjem in zemljiščem, vključno zdraviliškim in turističnim krajem;
7. pri določanju širših lokacij večjih investicijskih objektov je treba upoštevati tudi regionalne potrebe ter se zato čim tesneje povezovati z osrednjimi republiškimi organi in organizacijami, zlasti na področju prometa in zvez, elektro gospodarstva in vodnega gospodarstva;
8. spopolniti je treba urbanistično službo in jo razbremeniti nalog, ki ne spadajo v njeno področje. Sedanje strokovne, še nepopolno izurjene kadre je treba usposobiti v ustreznih tečajih. S štipendiranjem na komunalnem odseku FAGG pa je treba omogočiti vzgojo kadrov za potrebe občin;
9. urbanistični organi in urbanistične inšpekcije morajo aktivno preprečevati stihijsko graditev z vsemi sredstvi, ki jim jih dajejo na voljo zakoniti predpisi in usmerjati zidavo individualnih hiš v zazidalne okoliše;
10. ljudski odbori morajo zagotoviti zadostna sredstva za postopno izdelavo urbanističnih programov in projektov, ker se morajo zavedati, da je racionalno trošenje sredstev pri dolgoročnem družbenem vlaganju v naselja odvisno od dobre urbanistične dokumentacije;

11. nadaljnje uvajanje ekonomskih odnosov v stanovanjsko gospodarstvo in spremenjene gospodarske razmere, upošteva je pri tem zlasti večje gradbene stroške za stanovanja, terjajo od ljudskih odborov da proučijo in revidirajo svoje predpise o stanarinah skladno z dopolnitvami zakona o stanovanjskih razmerjih. Osnova za določanje novih stanarin naj bodo potrebni stroški za vzdrževanje in popravila predvsem skupnih delov hiše valoriziranega sedanjega stanovanjskega prostora, medtem ko bi morali stroške za vzdrževanje in popravila stanovanj v večji meri nositi stanovalci sami. Uvedba regresivnega načina določanja amortizacije bi zagotavljala v večji meri vzdrževanje in popravila starejših stanovanjskih hiš;

12. v programih in planih družbenega in gospodarskega razvoja morajo ljudski odbori določiti politiko stanovanjskega gospodarstva. To politiko naj izvajajo upravni odbori stanovanjskih skladov in hišni sveti, ljudski odbori pa naj se večkrat med letom prepričajo, če organi družbenega upravljanja dejansko izvajajo to politiko;

13. politika občinskih ljudskih odborov se mora izražati v splošnih aktih in smernicah ljudskega odbora o politiki na področju stanovanjskega gospodarstva, ne pa v konkretnem odločanju, ki je zadeva upravnih odborov stanovanjskih skladov in drugih samoupravnih organov. Prevzem teh poslov mora ljudski odbor predpisati s splošnim aktom;

14. v politiki stanovanjskega gospodarstva in njegovi ekonomizaciji naj bi si prizadevali ljudski odbori in poslovno tehnično sodelovanje stanovanjskih investitorjev čimbolj racionalizirati graditve stanovanj, izmenjali naj bi dosežene izkušnje in uporabljali serijske projekte, uvajali sodobne gradbene metode in druge ukrepe, ki vplivajo na znižanje cen stanovanj. Zato, da bi znižali cene in zaradi hitrejše stanovanjske proizvodnje je treba biti posebno pozoren na gradnjo stanovanj za tržišče, ki naj jo kreditirajo tudi stanovanjski skladi. Da bi podprli ta prizadevanja morajo ljudski odbori za gradnjo stanovanj za tržišče zagotoviti ustrezna zemljišča in zazidalne načrte.

Vsi stanovanjski investitorji morajo pri programiranju svoje stanovanjske graditve upoštevati potrebe in zlasti finančne sposobnosti prihodnjih stanovalcev;

15. v politiki kreditiranja je treba dajati prednost najemnikom posojila z večjo lastno udeležbo, krajšim rokom vračanja posojila in graditve. Mobilizaciji privatnih sredstev je treba posvetiti večjo skrb s primernimi organizacijskimi ukrepi, čeprav na splošno zavira mobilizacijo sredstev nestabilnost gradbenih stroškov. Posebej bi bilo treba podpirati mobilizacijo sredstev v obliki odkupa stanovanjske pravice;

16. skladi morajo imeti natančno evidenco svojih sredstev in morajo paziti na likvidno sposobnost glede na dotekajoča sredstva. Skladi morajo tudi s pokazovalci dokumentirati racionalnost in ekonomičnost vložnih sredstev za stanovanja in komunalne naprave;

17. stanovanjski skladi morajo seznanjati javnost o svojem delovanju. Zato predlagamo, da skladi vsaj enkrat letno, in sicer tedaj, ko obravnavajo zaključni račun sklada, seznanijo javnost z najemniki posojila, kreditnimi pogoji, razpoložljivimi sredstvi itd.;

18. upravne odbore stanovanjskih skladov je treba številčno razširiti in vanje izvoliti predstavnike hišnih svetov in drugih organizacij, ki se zanimajo za vprašanja stanovanjskega gospodarstva;

19. skrb za velika popravila hiš za modernizacijo vsakokratnega stanovanjskega fonda naj bi prevzele stanovanjske skupnosti ali druge organizacije, če to bolj ustreza potrebam ljudskih odborov;

20. pomemben faktor pri združevanju sredstev hišnih svetov so lahko finančni servisi, ki pa naj upoštevajo samostojnost hišnih svetov. Še naprej je treba podpirati razvoj servisov stanovanjskih skupnosti za manjša popravila in stanovanja;

21. združno graditev je treba oživiti tako, da bo dobila operativno sposobnost. Pogoj za to je ustrezna organizacijska forma;

22. komunalne organizacije, ki se ukvarjajo s kolektivnimi komunalnimi uslugami, naj se preosnujejo v gospodarske organizacije, ker jim bo to omogočilo poslovanje po ekonomskih načelih in uvedbo delavskega samoupravljanja;

23. prizadevati si je treba, da se cene kolektivnih in individualnih komunalnih uslug oblikujejo tako, da bodo zagotavljale kolektivom teh organizacij upravljanje po ekonomskih načelih, in sicer:

pogodbena razmerja med občino kot uporabnikom kolektivnih komunalnih uslug in gospodarsko organizacijo, ki take usluge daje, naj temelje na cenah, ki se oblikujejo v višini stroškovnih cen;

Pri oblikovanju cen individualnih komunalnih uslug naj ljudski odbori sicer upoštevajo vpliv cen na življenjski standard prebivalcev vendar tako, da morebitne razlike v ceni financirajo iz lastnih sredstev;

24. kreditna sredstva za komunalno gospodarstvo individualne potrošnje je treba zagotoviti tudi iz investicijskih skladov in bančnih sredstev, upoštevaje pri tem pogoje, ki ustrezajo možnostim komunalnega gospodarstva;

25. v zvezi s splošnim zakonom o urejanju in uporabi mestnega zemljišča morajo ljudski odbori pripraviti podatke o komunalnih napravah in potrebne analize, da bi na podlagi take dokumentacije lahko sprejemali predpise o urejanju in uporabi mestnega zemljišča in o uvedbi komunalnega prispevka za uporabo takega zemljišča;

26. tisti servisi stanovanjskih skupnosti, ki so v praksi že postali obrtniški obrati, se morajo osamosvojiti kot obrtne gospodarske organizacije.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k informaciji in k predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 4. oktobra 1962 obravnaval informacije o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva ter predlog priporočila. Odbor se v celoti strinja s smernicami in politiko Izvršnega sveta LS LRS pri reševanju vprašanj s področja urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva.

Odbor je v svoji razpravi poudaril potrebo po takem priporočilu, ki naj ustvari več reda na področju urbanizacije, ker ta močno zaostaja za našim splošnim razvojem.

V ta namen je nujno potrebno, da občinski ljudski odbori bolje organizirajo to službo, vložijo vanjo več sredstev in pridobijo potrebne kadre s pomočjo štipendiranja in podobno, da bi v čimkrajšem času, čeprav postopno, prišli do urbanistične dokumentacije. Obenem pa naj občinski ljudski odbori zaostrijo vprašanje izgradnje stanovanj izven zidanih območij ter črnih gradenj.

V priporočilu je poudarek, naj se v gradbenih okoliših gradijo predvsem višje stavbe, da se čimbolj racionalno uporabi mestno zemljišče in s tem zmanjšajo stroški za komunalne naprave itd. Po mnenju odbora pa bi bilo dobro pri tem opozoriti tudi na potrebo po skladnosti z okolico in krajevnim ambientom ter na določeno estetsko oblikovanje zgradb, zlasti ker je opaziti, da se v tem pogledu večkrat greši. Zato odbor predlaga, naj se na strani 2 priporočila, pod rimsko I. v tretji alineji za besedami: »je treba graditi« vnesejo še besede: »in oblikovati skladno z ambientom predvsem večje in višje«; črtata pa naj se besedi »predvsem višje«.

Odbor je obširneje obravnaval tudi vprašanje dodeljevanja kreditov za stanovanjsko graditev in bil mnenja, da bi bilo treba priporočilo dopolniti tako, da naj občinski ljudski odbori oziroma upravni odbori stanovanjskih skladov — poleg navedenega pravnega principa dodeljevanja kreditov v prvi vrsti tistim, ki nudijo ugodnejše pogoje, — najdejo možnosti, da se za stanovanjsko graditev mobilizirajo lastna sredstva tudi ostalih ponudnikov, z eventualnim daljšim rokom odplačevanja in manjšim prispevkom lastnih sredstev. Zato odbor predlaga, naj se na strani 3 pod rimsko II. v 6. vrsti 4. alineje za besedami »in v drugih oblikah« dodajo še besede: »pri tem ni zanemariti tudi soudeležbe državljanov z manjšimi prispevki«.

Občinski ljudski odbori naj bi pokazali več gibčnosti — posebno v organizacijskih oblikah — in storili vse, da bo stanovanjska gradnja hitreje napredovala in se v večji meri približala perspektivnemu načrtu.

Odbor se strinja tudi z dopolnitvijo, ki jo predlaga odbor za gospodarstvo na koncu 7. alineje.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme predlog priporočila z navedenimi dopolnitvami, s katerimi se strinja tudi Izvršni svet. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Cvetko Vodopivec.

Št. 35-1/62.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1962.

Poročevalec:

Cvetka Vodopivec l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k informaciji o nekaterih problemih na področju urbanizma
in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva**

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 5. oktobra 1962 razpravljal o informaciji o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva, ki jo je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet.

Odbor je za področje urbanizma ugotovil, da bo potrebnih dosti naporov in smotrnega prizadevanja vseh činiteljev, da se na tem področju izvede dosledno izvajanje zakonitih predpisov, ki so za urejanje tega področja že izdani. Zlasti bo potrebno okrepiti izvršilno službo in organizirati potrebne strokovne zavode, da bodo lahko izvajali tako politiko urbanizma, kakor izhaja iz naših zakonitih predpisov. Področje urbanizma na splošno zaostaja za potrebami našega družbeno gospodarskega življenja. Vse premalo je bilo doslej v praksi obravnavano kot pomembno gospodarsko področje, ki zahteva smotrnega načrtovanja in racionalnega gospodarjenja. Prav zaradi tega bi moral biti urbanizem kot tako pomembno področje družbenega življenja vključen v družbene plane politično-upravnih enot, zlasti komun, hkrati pa je treba zagotoviti tudi ustrezna sredstva za njegov razvoj. Še posebnega pomena na tem področju pa je dosledno izvajanje zakonitih predpisov, tudi v primerih, kadar je to zvezano s težkimi materialnimi posledicami za kršilce, zlasti če grede izven gradbenih okolišev. Samo dosledno izvajanje predpisov in najbolj energične sankcije proti kršilcem nam lahko zagotove, da bomo na tem področju lahko izvedli odrejeno politiko. Prav iz tega razloga predlaga odbor, da se v predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva v predzadnji alineji točke I., na koncu sedanjega besedila dostavi še naslednje: »prav tako pa je treba ukrepati tudi proti organom, ki ne izvajajo predpisov na tem področju«.

Glede področja stanovanjske graditve je bil odbor mnenja, da je treba čimprej urediti poslovanje stanovanjskih skladov v tem smislu, da se bodo stanovanjski skladi ukvarjali bolj z vprašanji financiranja stanovanjske graditve ne pa z vprašanji gradbene operative. Zato pa je treba kot predhodni pogoj za tako funkcijo stanovanjskih skladov doseči, da bodo ti skladi ustvarili ustrezen pregled nad svojimi sredstvi in svojimi obligacijami. Kar se tiče vzdrževanja obstoječega stanovanjskega fonda, bo potrebno spremeniti tudi odnos med deležem amortizacije in deležem stroškov za vzdrževanje v sedanji stanarini. Glede na to, da v sedanjih pogojih ne bi bilo umestno spreminjati višine najemnin, je še toliko bolj nujno, da z danimi sredstvi čim bolj smotrno gospodarimo. Delež sredstev za vzdrževanje je zato treba bolj prilagoditi dejanskim potrebam in stanju stanovanjskega fonda.

Kar se tiče gospodarskih organizacij, ki delujejo na področju komunalnega gospodarstva, je treba zagotoviti, da bodo poslovale na podlagi gospodarskega računa in da bodo svoje storitve zaračunavale po ekonomskih cenah. Če bo

morebiti potrebna subvencija, naj se le-ta ne preliva neposredno v gospodarske organizacije. Samo na tak način bomo v gospodarskih organizacijah na področju komunalnega gospodarstva zagotovili tako poslovanje, ki ga narekuje dosledno spoštovanje načela gospodarnosti in potreba po reprodukciji njihovih sredstev. Na drugi strani pa se morajo ljudski odbori zavzeti za bolj aktivno poseganje na področju urbanizma ter stanovanjskega in komunalnega gospodarstva s takimi ukrepi, ki bodo imeli v odnosih na tem področju neposredne ekonomske učinke.

Odbor se je sicer z ugotovitvami, ki jih vsebuje informacija, v celoti strinjal, ter zato predlaga Ljudski skuščini, da sprejme predloženi predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva, skupno s predlogi za spremembe in dopolnitve, ki jih k temu priporočilu predlaga odbor za organizacijo oblasti in upravo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Iva Janžekoviča.

St. 35-1/62.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1962.

Poročevalec:

Ivo Janžekovič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi informacije o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 5. oktobra 1962 obravnaval informacijo o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva, ki jo je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS in jo sprejel.

Pri obravnavi vprašanj s področja urbanizma so člani odbora, v skladu z ugotovitvami informacije, poudarjali pomanjkanje razumevanja s strani ljudskih odborov za to področje, kar se kaže v tem, da je urbanistična dokumentacija pomanjkljiva, da manjkajo zažidalni načrti, še celo pa urbanistični. da je urbanistična služba premalo razvita in da ni zadostnih sredstev za financiranje urbanistične dokumentacije in urbanistične službe. Stanje je zares kritično ter bodo zato morali ljudski odbori v prihodnje posvetiti mnogo več skrbi urbanistični problematiki in urejanju problemov v zvezi s tem. Strokovno delo na tem področju je bilo doslej tudi preveč omejeno na ozka območja, samo na nekatere kraje in njih bližnjo okolico in se pri tem ni obravnavalo problemov kompleksno, v povezavi z vidika zaokroženosti določenega širšega ozemlja. Sedanje reševanje teh problemov, povečini z nekaterih središč, pri čemer je šlo največkrat za ureditev posameznih vprašanj, nedvomno ne ustreza, zlasti ker so take rešitve bile po navadi enostranske in so upoštevale le nekatere

vidike, ne pa vseh najrazličnejših problemov in interesov, ki se na terenu nujno pojavljajo. Zato je treba razviti večjo dejavnost ljudskih odborov na področju urbanizma in jih vzpodbuditi k ustanavljanju urbanističnih zavodov in organizacij, ki se ukvarjajo z urbanističnim načrtovanjem, povsod tam, kjer jih še ni, oziroma k njihovem utrjevanju, kjer so že. Pri tem pa morajo ljudski odbori skrbno pretehtati tudi ekonomske potrebe in možnosti ter jih vskladiti z nujnimi potrebami in s težnjo, doseči pri tem delu čim boljše kvaliteto. To se pravi, oceniti je treba možnosti sodelovanja dveh, treh občin na tem področju, če so za to dani pogoji, in tako urediti urbanistično službo z res kvalitetnim kadrom. Razprava je poudarila, da imamo v naši republici dovolj izšolanega visoko kvalificiranega kadra za to službo, ki ga bo treba ponovno usmeriti v dejavnost, za katero se je izšolal, pa je danes ne opravlja.

V zvezi s stanovanjskim gospodarstvom je odbor največ razpravljal o gradnji stanovanj za trg. Nedvomno s tako politiko podpiramo prizadevanja za racionalnejšo gradnjo in s tem za uvajanje novih gradbenih materialov in metod. Pri tem pa ne bi smeli, po mnenju članov odbora, prepustiti efekt take graditve zgolj prostemu delovanju zakona ponudbe in povpraševanja — saj je notorno, da ponudba še zmerom močno zaostaja za povpraševanjem — ampak bi morali pristojni organi s predpisi in inšpekcijo zagotoviti tudi določeno kvaliteto teh stanovanj.

Ob koncu razprave je odbor sprejel priporočilo o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske gradnje in komunalnega gospodarstva z dopolnitvami, ki jih predlagajo odbor za organizacijo oblasti in upravo, zakonodajni odbor in odbor za gospodarstvo Republiškega zbora.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da to priporočilo z navedenimi dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Vild.

Št. 35-1/62.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1962.

Poročevalec:

Marija Vild l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma,
stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva in ga v načelu sprejel s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlagata odbor za organizacijo oblasti in upravo in odbor za gospodarstvo Republiškega zbora.

V razpravi je odbor poudaril, da je za pravilen razvoj na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva, predvsem potrebno, da se izvajajo predpisi, ki so že izdelani za posamezna področja, ker bo le na ta način mogoče izvajati smernice in naloge, ki so navedene v tem priporočilu.

Odbor predlaga, da se na strani 2 za besedo »priporočilo« črtajo besede: »o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva.« To spremembo predlaga odbor glede na to, ker je že v naslovu priporočilo v celoti imenovano.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme predlog priporočila z navedeno spremembo. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Trevena.

Št. 35-1/62.

Ljubljana, 8. oktobra 1962.

Poročevalec:
Franc Treven l. r.

Predsednik:
dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva. V zvezi s tem priporočilom je odbor obravnaval tudi sedanji položaj in izvajanje zakonitih predpisov na teh področjih v dnevni praksi.

Po mnenju odbora je sedanji položaj zaskrbljujoč. Čeprav imamo namreč zakonite predpise, ki urejajo zadeve na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva, ljudski odbori in njihovi organi teh predpisov zlasti na področju urbanizma ne uveljavljajo v dovoljnem obsegu. Veliko število »črnih gradenj«, neutemeljeno izdajanje dovoljenj za gradnje zunaj gradbenih okolišev, neupoštevanje urbanistične dokumentacije tam, kjer jo imajo in gradnje na raznih območjih brez prave dokumentacije, omalovaževanje urbanistične službe in sprejemanje raznih odlokov, ne da bi pri tem določali rokov, v katerih naj bi bile posamezne stvari urejene — vse to povzroča, da ostajajo prepogosto določbe predpisov zgolj mrtva črka. Pri sestavljanju urbanistične dokumentacije se ne izpolnjujejo predpisi, ki terjajo skladno sodelovanje gospodarskih in družbenih organizacij, tako da bi rezultat upošteval gospodarski razvoj pa tudi sociološke, prometne in druge elemente poleg arhitektonsko oblikovalnega. V nekaterih okrajih tudi še nimajo formirane inšpekcijske službe na področju urbanizma. Odbor je bil tudi mnenja, da na področju

stanovanjskega gospodarstva politika stanovanjskih skladov ni vedno v skladu s predpisi.

Glede na te ugotovitve odbor sodi, da je potrebno sprejeti predlagano priporočilo, ki opozarja na dosedanje pomanjkljivosti in pravilno usmerja nadaljnji razvoj. Odbor je priporočilo sprejel s spremembami in dopolnitvami, ki so jih predlagali odbor za organizacijo oblasti in upravo, odbor za gospodarstvo in zakonodajni odbor Republiškega zbora.

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini, da sprejme predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva z navedenimi dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Elico Dolenc.

St. 35-1/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

Elica Dolenc l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

1. člen

11. člen zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo (Uradni list LRS, št. 9-92/61) se spremeni tako, da se glasi:

»Naredbodajalec za izvršitev finančnega načrta sklada je sekretar Sekretariata LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo.«

2. člen

12. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Upravne in administrativne zadeve sklada opravlja Sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo.«

3. člen

Ta zakon prične veljati z dnevom objave v »Uradnem listu Ljudske republike Slovenije«.

OBRAZLOŽITEV

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 21-126/62) je ustanovljen Sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo. Po 6. členu cit. zakona opravlja ta sekretariat upravne in strokovne zadeve na področju raziskovalnega dela in visokega šolstva. Sredstva sklada LR Slovenije za šolstvo se uporabljajo zlasti za zagotovitev sredstev za osnovno dejavnost šol, ki jih je ustanovila LR Slovenija. Ljudska skupščina LRS pa od šol ustanavlja le višje in visoke šole, akademije, fakultete in univerze. Del teh šol, in sicer višje in visoke šole

so spadale do ustanovitve novega sekretariata v delovno področje Sekretariata sveta za šolstvo LRS, sedaj pa spada vse visoko šolstvo v delovno področje Sekretariata LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo. Po 11. in 12. členu zakona o ustanovitvi sklada LRS za šolstvo je sekretar Sveta za šolstvo LRS naredbodajalec za izvrševanje proračuna, Sekretariat sveta za šolstvo LRS pa je pristojen za opravljanje administrativnih in upravnih zadev sklada.

Upravni odbor sklada je razpravljal o navedenih spremembah in predlaga naj se v skladu z novimi predpisi zakon o ustanovitvi sklada LRS za šolstvo spremeni tako, da bo opravljal administrativne in upravne zadeve sklada Sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo, naredbodajalec za izvrševanje finančnega načrta pa naj bi bil sekretar tega sekretariata.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada
Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 6. oktobra 1962 razpravljal o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Bistvo zakonskega predloga je v tem, da postane naredbodajalec za izvršitev finančnega načrta sklada LRS za šolstvo sekretar sekretariata za raziskovalno delo in visoko šolstvo in da ta sekretariat opravlja tudi vse upravne in administrativne zadeve sklada.

Ker se porablja okrog 93 % vseh sredstev sklada za financiranje visokega šolstva, je taka sprememba po mnenju odbora ustrezna.

Odbor k predlogu zakona ni imel predlogov za spremembe ali dopolnitve. Glede na to predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Sušteršiča.

Št. 420-5/62.

Ljubljana, dne 6. oktobra 1962.

Poročevalec:

Franc Sušteršič l. r.

Predsednik:

Franc Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada
Ljudske republike Slovenije za šolstvo**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 4. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vlada Jurančiča.

Št. 420-5/62.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1962.

Poročevalec:

Vlado Jurančič l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada
Ljudske republike Slovenije za šolstvo**

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na seji dne 5. oktobra 1962 razpravljal o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo in ga v celoti sprejel.

Predlagana sprememba v zakonu v ničemer ne spreminja materialnega položaja sklada niti ne spreminja načina financiranja. Glede na to in ker odbor k predlogu zakona ni imel predlogov za spremembe ali dopolnitve, predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja.

Št. 420-5/62.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1962.

Poročevalec:

Franc Kralj l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada
Ljudske republike Slovenije za šolstvo**

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 5. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo in ga brez sprememb soglasno sprejel.

Zato predlaga odbor za gospodarstvo Zboru proizvajalcev, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Henrika Cigoja.

Št. 420-5/62.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1962.

Poročevalec:

Henrik Cigoj l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada
Ljudske republike Slovenije za šolstvo**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo in ga sprejel brez sprememb.

Glede na ustanovitev sekretariata LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo, v katerega področje spada vse visoko šolstvo in ker se skoro vsa sredstva sklada LR Slovenije za šolstvo uporabljajo za financiranje visokega šolstva, je bilo potrebno spremeniti zakon o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Rosa.

Št. 420-5/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

Ivan Ros l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada
Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo. Odbor sodi, da so predlagane spremembe v skladu z nalogami novega sekretariata LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo in je zato predlog zakona soglasno sprejel brez sprememb ali dopolnitev.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška. Št. 420-5/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe

1. člen

V Ljudski republiki Sloveniji se postavljajo pod zdravstveno nadzorstvo naslednji predmeti splošne rabe:

1. kozmetična sredstva in sredstva za osebno higieno (milo, zobne paste, pudri, šminke, vse vrste maž in barvil za kožo, lase, obrvi in nohte, sredstva za kurja očesa in vsi drugi podobni predmeti);

2. vsa sredstva, ki zaradi svoje toksičnosti in drugih lastnosti ter zaradi množične uporabe v gospodinjstvu, obratih družbene prehrane, v industriji in gospodarstvu sploh škodljivo vplivajo na zdravje ljudi (razkužila, čistila, detergentski in podobno);

3. vsa sredstva, ki pridejo neposredno ali posredno v dotiko s človeškim telesom, ki utegnejo škodljivo vplivati na zdravje ljudi (posipala za dojenčke, razne vrste vložkov, toaletni papir, desodoransi, otroške igračke, mase za modeliranje in pod.);

4. tobačni izdelki;

5. embalaža za sredstva oziroma predmete iz 1. do 4. točke tega člena.

2. člen

Za zdravstveno nadzorstvo nad predmeti splošne rabe iz 1. člena tega zakona se neposredno uporabljajo določbe temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili (Ur. l. FLRJ, št. 17-157/56 in št. 52-770/61 in na njegovi podlagi izdelani predpisi.

3. člen

Predmeti splošne rabe iz 1. člena tega zakona, ki bodo v prometu na dan uveljavitve tega zakona, je treba predlagati v registracijo po drugem odstavku 2. člena tega zakona najpozneje v 3 mesecih po njegovi uveljavitvi.

4. člen

Svet za zdravstvo LRS je pooblaščen, da izda po potrebi natančnejše predpise za higiensko in zdravstveno neoporečnost predmetov splošne rabe.

5. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Po 69. členu temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili (Ur. l. FLRJ, št. 17/56) je Zvezni izvršni svet pooblaščen za izdajo predpisov o zdravstvenem nadzorstvu nad predmeti splošne rabe. Ti predpisi se že dolgo pripravljajo, po dobljenih informacijah pa ni verjetno, da bi bil zvezni predpis izdan. Do uveljavitve teh predpisov pa nad predmeti splošne rabe sploh ni nobenega zdravstvenega nadzorstva in kontrole glede njihove higienske neoporečnosti oziroma oporečnosti.

V drugih ljudskih republikah so ti predmeti že dolgo zavezani registraciji pri republiškem sanitarnem inšpektoratu po poprej opravljenih laboratorijskih pregledih v ustreznih zavodih za zdravstveno varstvo (bivših higienskih zavodih) na podlagi republiških predpisov, izdanih še pred uveljavitvijo temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili. Spričo tega nekateri producenti predmetov splošne rabe iz LR Slovenije prosijo za registracijo v teh ljudskih republikah.

Zdravstveno nekontrolirana uporaba predmetov splošne rabe in njihove embalaže predstavlja precejšnjo nevarnost za ljudsko zdravje, v nekaterih primerih celo večjo nevarnost kot živila. Zaradi tega — kot rečeno — prosijo producenti sami izven ljudske republike za registracijo, ker za to v LRS ni pravne osnove.

Nad predmeti splošne rabe, ki zaradi svoje sestave in embalaže predstavljajo nevarnost za zdravje ljudi in so nujno potrebni, da se postavijo pod zdravstveno nadzorstvo, spadajo zlasti: milo, zobne paste, pudri, šminke, vse vrste maž, barvil za kožo, lase, obrvi in nohte ter sploh vsa kozmetična sredstva in sredstva za osebno higieno, vse vrste razkužil in čistil, pralni praški, posipala za dojenčke, razni desodoransi, muholovci, otroške igračke, mase za modeliranje, razne vrste vložkov ter druga sredstva, ki prihajajo neposredno ali posredno v dotiko s človeškim telesom in embalaža za taka sredstva.

Se prav posebno pa so potrebni zdravstvenega varstva vse vrste detergentov, ki zaradi svoje toksičnosti in drugih lastnosti ter zaradi množične uporabe teh sredstev v gospodinjstvih, obratih družbene prehrane, v industriji in sploh v gospodarstvu lahko zelo škodljivo vplivajo na človekov organizem in na splošno zdravstveno stanje prebivalstva.

Strokovno nadzorstvo nad navedenimi predmeti je potrebno tudi v interesu samih gospodarskih organizacij, ki taka sredstva proizvajajo in dajejo v promet, ker so kazensko odgovorne za kvaliteto svojih proizvodov. Ta odgovornost pa je še stopnjevana, ker gospodarske organizacije nimajo v svojih laboratorijih zdravstvenih strokovnjakov, ki bi iz zdravstveno-strokovnega stališča mogli oceniti kvaliteto in učinek sredstva za zdravje ljudi.

Gre torej za legalizacijo obstoječega stanja s to razliko, da bi se preskušanje predmetov splošne rabe in evidenca teh predmetov z registracijo izvajala za predmete, ki se proizvajajo ali so v prometu v LRS, tudi po organih in organizacijah LR Slovenije. Gospodarske organizacije, katere zadeva ta zakon, se tudi ne protivijo registraciji in preskušanju predmetov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

**k predlogu zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti
splošne rabe**

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 4. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe in ga soglasno sprejel brez sprememb.

V razpravi je odbor poudaril potrebo po izdaji tega zakona, ki dopolnjuje zvezni temeljni zakon o zdravstvenem nadzorstvu nad živili. Ta temeljni zakon določa tudi sankcije za kršitve predpisov predlaganega republiškega zakona. Zakon uvaja z obvezno registracijo predmetov splošne rabe zdravstveno nadzorstvo nad predmeti splošne rabe. Člani odbora so naglasili, da se to nadzorstvo — v skladu z določili zveznega zakona — ne sme in ne more omejiti le na registracijo samo, to je na pregled po pristojnem organu, predno se dajo ti predmeti v promet. Nadzorstvo mora biti kontinuirano in mora ta organ zasledovati tudi potem, ko so ti predmeti v prodaji, če ustrezajo pogojem, s katerimi je bila dana registracija. V zvezi s temi vprašanji so člani odbora tudi obravnavali določene pojave v zvezi z zdravstvenim nadzorstvom nad živili.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vinko Simonič.

Št. 53-1/62.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1962.

Poročevalec:
Vinka Simonič l. r.

Predsednik:
Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti
splošne rabe**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe in ga v načelu in podrobnostih sprejel brez sprememb.

Odbor je v svoji razpravi predvsem obravnaval vprašanje pristojnosti republiške skupščine za izdajo tega zakona in je menil, da je ta pristojnost podana po ustavnem zakonu o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije, ki določa v 22. členu, da sme Ljudska skupščina v zadevah s področja zvezne splošne in temeljne zakonodaje sprejeti republiški zakon tudi takrat, kadar ni zveznega zakona. Po določitih 69. člena temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili je pooblaščen Zvezni izvršni svet, da izda predpise, s katerimi se zagotovi higienska neoporečnost predmetov splošne rabe. Zvezni izvršni svet še ni izdal takih predpisov, zato je republiška ljudska skupščina ne glede na to določilo upravičena sprejeti predlagani zakon.

Predlog zakona ne vsebuje kazenskih določb, ker se uporabljajo zadevni predpisi temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 53-1/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

**o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji
zdravstvene službe v LR Sloveniji**

1. člen

V tretji alineji drugega odstavka 69. člena zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 9-89/61) se beseda: »polovica« nadomesti z besedo »tretjina«.

2. člen

V 73. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi: »Svet zdravstvenega zavoda sklepa z večino glasov svojih članov.«

3. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe (Uradni list FLRJ, št. 22-274/62) uvaja spremembo v sestavi sveta zdravstvenega zavoda in dopušča v tem organu največ tretjino zastopnikov iz vrst delovnega kolektiva in ne več polovico kot doslej.

Z istim zakonom je bila uvedena novost, da svet zdravstvenega zavoda sklepa z večino glasov svojih članov, torej ne le z večino glasov navzočih članov.

Namen obeh sprememb je bil brez dvoma ta, da v svetu zavoda kot organu družbenega samoupravljanja ne bi ponovno odločali člani delovnega kolektiva, ki imajo v zavodu tako svoj poseben organ samouprave — upravni odbor.

Ker gre za spremembo zveznega splošnega zakona, katerega načela so obvezna tudi za republiško zakonodajo, je zato treba spremeniti v tem smislu tudi republiški zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu
in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji**

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 4. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji. Spremembe, ki jih vnaša novi zakon, je odbor usvojil in predlog zakona soglasno sprejel.

Zato predlaga odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vinko Simonič.

Št. 50-1/62.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1962.

Poročevalec:
Vinka Simonič l. r.

Predsednik:
Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu
in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 4. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji in ga v načelu in podrobnostih sprejel brez sprememb. Ker se z navedeno spremembo prilagaja republiški zakon splošnim določbam zveznega zakona, odbor ni imel pripomb k tem spremembam.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Alfonza Grmeka.

Št. 50-1/62.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1962.

Poročevalec

Alfonz Grmek l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu
in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji in se v celoti strinjal s predlaganim besedilom, ker se te novosti nanašajo na spremembe, ki jih je uvedel zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 50-1/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS

Mandatno-imunitetni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval vlogo Okrajnega sodišča v Ptujju z dne 7. avgusta 1962, ki predlaga, naj Zbor proizvajalcev odloči, ali naj se zoper ljudskega poslanca Jožeta Šegulo nadaljuje kazenski postopek. Ta kazenski postopek naj se nadaljuje na predlog Mihaela Vidoviča zaradi kaznivega dejanja po 142/II. čl. kazenskega zakonika.

Kaznivo dejanje naj bi Jože Šegula storil s tem, da je lahko telesno poškodoval Mihaela Vidoviča. Javni tožilec je obtožni predlog umaknil glede na izzvanost k dejanju in pa zaradi značaja in nepomembnih posledic poškodb.

Odbor je pregledal vse priloge k vlogi in po obravnavi vseh okoliščin sprejel sklep, da ne dovoli nadaljevanja kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Jožeta Šegulo iz istih razlogov, kot je javni tožilec umaknil obtožni predlog.

Mandatno-imunitetni odbor je na isti seji obravnaval tudi vlogo javnega tožilca LRS z dne 25. 8. 1962 za uvedbo kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Ivana Kneza zaradi kaznivega dejanja zoper splošno varnost po 273/III členu kazenskega zakonika.

Kaznivo dejanje naj bi Ivan Knez storil s tem, da se je na križišču zaletel v tam stoječi avtomobil. Ob nesreči je močno deževalo ter je bilo asfaltno cestnišče mokro in spolzko.

Odbor je vlogo javnega tožilstva obravnaval glede na 57. člen ustavnega zakona in 128. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS. Ker gre v tem primeru za prometno nesrečo in iz gradiva tudi niso razvidne vse okoliščine, zaradi katerih je do nesreče prišlo, je odbor sprejel sklep, da se dovoli uvedba kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Ivana Kneza.

Mandatno-imunitetni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da potrdi njegov sklep, s katerim ni dovolil nadaljevanje kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Franca Šegulo in sklep, s katerim je dovolil uvedbo kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Ivana Kneza.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Petra Plevela.

Št. 06/0-3/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

Peter Plevel l. r.

Predsednik:

Stane Škof l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi in izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč

Na podlagi 49. in 77. člena zakona o sodiščih (Ur. l. FLRJ, št. 30/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 9. oktobra 1962

I. razrešeni:

dr. Stanko Štor kot sodnik okrožnega sodišča v Mariboru;
 Cvetko Ažman kot sodnik okrožnega sodišča v Mariboru;
 Ferdinand Kvas kot sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani;
 Ferdinand Nečemar kot sodnik okrožnega sodišča v Kranju.

II. izvoljeni:

za sodnika okrožnega sodišča v Mariboru:

Radisav Javornik, sodnik okrajnega sodišča v Mariboru in
 Ana Teršavec sodnik okrajnega sodišča v Ptujju;

za sodnika okrožnega sodišča v Novi Gorici:

Joško Humar, svetnik okrajnega ljudskega odbora v Novi Gorici in
 Rado Turk, sodnik okrajnega sodišča v Ajdovščini;

za sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani:

Slavko Rupel, sodnik okrajnega sodišča I v Ljubljani;
 Vlado Kraut, svetnik pri drž. sekr. za pravosodno upravo LRS;

za sodnika okrožnega sodišča v Celju:

Drago Hercog, predsednik okrajnega sodišča v Šmarju pri Jelšah.

OBRAZLOŽITEV

I.

Dr. Stanko Štor je rojen 8. junija 1890. Upokojen je bil že 1. januarja 1959, vendar je vse doslej še naprej ostal v službi kot sodnik s polnim rednim delovnim časom.

Cvetko Ažman je rojen 1. septembra 1895. Tudi imenovani je bil upokojen že s 1. januarjem 1959 in je ostal še nadalje kot sodnik s polnim rednim delovnim časom.

Ferdinandu Kvasu, sodniku Okrožnega sodišča v Ljubljani in Ferdinandu Nečemarju, sodniku Okrožnega sodišča v Kranju je že od 1. 2. 1959 dalje priznana pravica do polne osebne pokojnine, ostala pa sta, glede na potrebo službe, še nadalje v redni zaposlitvi kot sodnika okrožnega sodišča. Ker je sedaj ta potreba odpadla, je predlog za njuno razrešitev utemeljen.

II.

Z razrešitvijo dr. Stanka Štora in Cvetka Ažmana postaneta prosti 2 mesti sodnikov pri Okrožnem sodišču v Mariboru. Pri Okrožnem sodišču v Novi Gorici delajo trenutno le 3 sodniki namesto predvidenih 6, zaradi česar je to sodišče nujno okrepiti vsaj z dvema sodnikoma, dočim je pri Okrožnem sodišču v Ljubljani postalo z izvolitvijo sodnika tega sodišča za predsednika Okrožnega sodišča v Novi Gorici, prosto 1 sodniško mesto. Pri Okrožnem sodišču v Celju pa je potrebno izvoliti še enega sodnika, zaradi prekomerne obremenjenosti sodnikov.

V predlogu zajete kandidature so zato pri vseh navedenih sodiščih potrebne.

O predlaganih kandidatih dajemo naslednje podatke:

1. Radisav J a v o r n i k rojen 29. novembra 1925. Diplomiral je l. 1951. Sodnik okrajnega sodišča je od junija 1953 dalje.

Je sposoben pravnik s temeljitim teoretičnim znanjem. Doslej je delal uspešno na vseh sodnih oddelkih, trenutno pa je mladinski sodnik. V družbenem in političnem življenju je aktiven. Dosedanji delovni uspehi ter pokazano strokovno znanje ga v polni meri kvalificirajo za sodnika okrožnega sodišča.

2. Ana T e r š a v e c je rojena 19. julija 1919. Diplomirala je l. 1956 ter v l. 1959 opravila sodniški izpit. Pred diplomo je službovala kot pisarniška uslužbenka ter org. sekretarka OK ZKS Maribor, nato kot upravni referent pri MLO Maribor. Sodnik okrajnega sodišča je od decembra 1956 dalje. Doslej je zelo zadovoljivo opravljala sodniško funkcijo na kazenskem in civilnem oddelku. Je vestna in zelo delavna pravnica ter znana družbeno-politična delavka.

3. Joško H u m a r je rojen 6. novembra 1914. Diplomiral je l. 1939 ter v l. 1952 uspešno opravil strokovni izpit. Do 31. avgusta 1962 ima skupno 18 let pravne službe. V NOV je bil 6 mesecev, nato nadaljnjih 6 mesecev v JLA, za tem pa je služboval kot referent za obrtno-pravne posle pri LO Maribor in Murska Sobota ter kot ravnatelj dveh podjetij. Leta 1949 je ponovno prišel v upravno službo k OLO Tolmin, bil nato štiri leta pomočnik okrožnega javnega tožilca v Gorici, od 1. julija 1954 dalje pa je bil tajnik OLO Gorica.

Glede na strokovne in moralno-politične kvalifikacije izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

4. Rado T u r k je rojen 23. decembra 1928. Diplomiral je l. 1957 ter v l. 1960 opravil sodniški izpit. V NOB je aktivno delal od 25. novembra 1943, bil v NOV nato do 31. januarja 1950; nato v JLA. V resoru DSNZ-UDV Maribor je služboval 4 leta, po demobilizaciji od 1. marca 1957 dalje pa je zaposlen pri sodiščih. Sodnik okrajnega sodišča je od januarja 1959 dalje.

Po 46. čl. zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano funkcijo.

5. Slavko R u p e l je rojen 2. avgusta 1921. Diplomiral je l. 1943 ter oktobra 1956 opravil sodniški izpit. V pravosodnem resoru slušbuje od diplome dalje, z izjemo treh let, ko je bil zaposlen kot novinar pri Ljudski pravici. Sodnik je od l. 1955 dalje. Bil je dve leti predsednik Okrajnega sodišča na Rakeku, od 1. februarja 1959 pa je sodnik Okrajnega sodišča v Ljubljani.

Po 46. čl. zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano funkcijo.

6. Vlado Kraut je rojen 18. maja 1901. Na pravni fakulteti je diplomiral 1. 1925 ter v l. 1930 opravil sodniški izpit. Pri sodiščih je zaposlen nepretrgoma od l. 1926 dalje, z izjemo dobe okupacije, ki jo je preživel kot izseljenec v Srbiji.

V strokovnem pogledu je zelo razgledan, pri delu temeljit, ekspeditiven in vesten.

7. Drago Hercog je rojen 15. avgusta 1910. Diplomiral je leta 1939 ter opravil strokovni izpit leta 1954. Skupno ima 22 let in 2 meseca pravne službe. Po diplomi in med okupacijo je služboval kot notarski in odvetniški pripravnik, od osvoboditve dalje pa je bil zaposlen kot referent za skrbništvo in sodnik za prekrške pri OLO Celje. Od 1. junija 1957 dalje je sodnik Okrajnega sodišča v Šmarju pri Jelšah, od maja 1960 pa predsednik tega sodišča.

Strokovno je zelo dober sodnik z visoko storilnostjo. V moralno-političnem pogledu je zanesljiv.

Po 46. členu zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano funkcijo.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. oktobra 1962 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in ga soglasno brez sprememb sprejel.

Po predlogu sklepa naj se razrešijo dr. Stanko Štor in Cvetko Ažman kot sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru, Ferdinand Kvas kot sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani in Ferdinand Nečemar kot sodnik Okrožnega sodišča v Kranju. Vsi štirje so že pred leti izpolnili pogoje za upokožitev in so svojo funkcijo opravljali še potem zaradi potreb službe. Glede na to, ker so sedaj dane možnosti za nadomestitev in je s tem potreba odpadla, je predlog za razrešitev navedenih sodnikov utemeljen.

Na novo pa naj se izvolijo za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Radisav Javornik, dozday sodnik Okrajnega sodišča v Mariboru in Ana Teršavec, dozday sodnik Okrajnega sodišča v Ptujju; za sodnika Okrožnega sodišča v Novi Gorici Joško Humar, dozday svetnik pri OLO v Novi Gorici in Rado Turk, dozday sodnik Okrajnega sodišča v Ajdovščini; za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Slavko Rupel, dozday sodnik Okrajnega sodišča v Ljubljani in Vlado Kraut, dozday svetnik pri državnem sekretariatu za pravosodno upravo; za sodnika Okrožnega sodišča v Celju pa Drago Hercog, dozday predsednik Okrajnega sodišča v Šmarju pri Jelšah. Podatki za predlagane kandidate so priloženi predlogu sklepa.

Odbor je ugotovil, da so pri navedenih sodiščih prosta sistematizirana mesta, da predlagani kandidati izpolnjujejo pogoje za predlagano izvolitev in

da so pristojne komisije pri ljudskih odborih in predsednik Vrhovnega sodišča LRS dali privolitev.

Zato predlaga odbor za volitve Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Babnika.

Št. 111-1/62.

Ljubljana, dne 8. oktobra 1962.

Poročevalec:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Vida Tomšič¹

Podpredsednika:

dr. Heli Modic

Stane Kavčič

Tajnik:

dr. Miha Potočnik

ODBORI IN KOMISIJE
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

ODBOR ZA DRUŽBENO NADZORSTVO

Matija Maležič², predsednik

Miha Berčič, podpredsednik

Julij Beltram, tajnik

Štefan Antalič

Milan Apih

Angela Boštjančič

inž. Jože Drnovšek

Stane Dolenc

Maks Dimnik

Slava Faletič

Davorin Ferligoj

Rudolf Ganziti

inž. Ivo Klemenčič

Tone Kropušek

Franc Leskošek

inž. Štefka Lorbek

Franc Naglič

inž. Boris Pipan

Mirko Remec

Jože Slavič

Peter Tomazin

Viktor Zupančič

ODBOR ZA VLOGE IN PRITOŽBE

Jože Kladivar, predsednik

Mica Marinko, tajnik

Franc Fale

Rudolf Ganziti

Albin Jensterle

dr. Sonja Kukovec

Stanko Rebernik

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik

Jože Kladivar, tajnik

Leopold Maček

Mirko Remec

Jakob Žen

¹ Izvoljena na 27. skupni seji RZ in ZP dne 9. junija 1962.

² Izvoljen na 27. skupni seji RZ in ZP dne 9. junija 1962.

ODBOR ZA VOLITVE

Tine Remškar, predsednik
 Andrej Babnik, tajnik

Ivan Alt

inž. Vilma Pirkovič

Ivan Žmahar

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Lojze Piškur, predsednik
 Karel Lutar, tajnik

Ivan Gorjup

dr. Miha Potočnik

Albert Jakopič

inž. Pavle Žaucer

Ivan Kovač

Ciril Knez

Pavel Mrak

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Tomo Brejc, predsednik

Milan Apih

Mirko Rovšček

Davorin Ferligoj

Slavica Zirkelbach³

Ivan Horvat

Marija Zupančič

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik:

inž. Pavle Žaucer

Podpredsednik:

Franc Pirkovič⁴

Zapisnikarji:

Stane Sotlar

Drago Seliger

Slavica Zirkelbach

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Franc Leskošek, predsednik

Franc Popit, podpredsednik

Franc Pirkovič⁵, tajnik

Miran Cvenk

Davorin Ferligoj

Mihaela Dermastia

Matevž Hace

³ Izvoljena na 27. skupni seji RZ in ZP, dne 9. junija 1962.

⁴ Izvoljen na 28. seji RZ, dne 19. julija 1962.

⁵ Izvoljen na 28. seji RZ, dne 19. julija 1962.

Albert Jakopič	Karel Lutar ⁶
Ivo Janžekovič	Jože Marolt
Slavko Jež	Lojzka Stropnik
inž. Ivo Klemenčič	Edo Zorko
Franc Kralj	Viktor Zupančič
Tine Lah	

ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVO

Milan Apih, predsednik
Franc Pirkovič, podpredsednik
inž. Pepca Perovšek, tajnik

Franc Bera	Koloman Korpič
Stanko Brečko	Cvetka Vodopivec
Nerino Gobbo	Martin Košir
Alfonz Grmek	Tine Remškar ⁷
Ivan Hercog	Stane Sotlar
Vlado Jurančič	Stane Vrhovec

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

France Perovšek, predsednik
Lojze Piškur, podpredsednik
Franc Šušteršič, tajnik

Marija Aljančič	Ivan Potrč
Maks Dimnik	Stane Ravljen
Štefan Gyöfi	Maks Vale
Franc Kimovec	Janez Vipotnik
Ivan Krajncič	Milo Vižintin
Tone Kropušek	Jelka Vrhovšek

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Mira Svetina, predsednik
dr. Ivan Kopač, podpredsednik
Franc Krese, tajnik

Tomo Brejc	Vinka Simonič
dr. Draga Černelč	Poldka Skrbiš
Jože Globačnik	Franc Šebjanič
Albin Jensterle	dr. Ruža Segedin
Ivan Kovačič	Karel Šterban
Albin Kuret	Anton Vrhovšek
Janko Rudolf	Martin Zakonjšek

⁶ Izvoljen na 28. seji RZ, dne 19. julija 1962.

⁷ Izvoljen na 27. seji RZ, dne 9. junija 1962.

ODBOR ZA PRORAČUN

Branko Babič, predsednik

Jakob Žen, podpredsednik

Franc Skok, tajnik

Adolf Černec

Marija Levar

Alojz Libnik

inž. Štefka Lorbek

Stane Nunčič

Ivan Rančigaj

Jože Slavič

Jože Vonta

ZAKONODAJNI ODBOR

dr. Heli Modic, predsednik

dr. Miha Potočnik, podpredsednik

dr. Sonja Kukovec, tajnik

Franc Belšak

Lado Božič

Vera Kolarič

Stane Nunčič

Lado Oblak

Ivan Ros

Franc Treven

Marija Zupančič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Mihaela Dermastia, predsednik

Humbert Gačnik, tajnik

Milan Frančeškin

Franc Kimovec

Marinka Ribičič

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik:

Lojze Ocepek

Podpredsednik:

Miha Berčič

Zapisnikarji:

Ivan Videnič

Mara Fras

Franc Perše

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV**ODBOR ZA GOSPODARSTVO**

Jože Gerbec, predsednik

Herman Slamič, podpredsednik

Stane Fele, tajnik

Ivan Avsec

Tončka Banovac

Henrik Cigoj

Jože Jerman

inž. Desanka Kozič

Ivan Knez

Jože Knez

Stefan Pavšič

Janez Petrovič

inž. Boris Pipan

Anton Seljak

Jože Ulčar

Ivan Vičič

Marija Vild

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik

Tone Hafner, podpredsednik

Nada Božič, tajnik

Viktor Grča

Franjo Jeraj

Marko Klemenčič

Ivan Kovač

Anton Martinšek

Milan Ogris

Tine Ravnikar

Ernest Tramšek

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Jože Bergant, predsednik

Stane Dolenc, podpredsednik

Stanko Kuntu, tajnik

Stefan Antalič

Angela Boštjančič

Stanislav Brovinsky

Karel Grm

Slayko Kobal

Dana Košak

Miro Posega

Jože Šegula

Pavel Žerovnik

Ivan Žmahar

ODBOR ZA PRORAČUN

Mirko Remec, predsednik
 Anton Pirc, podpredsednik
 Ivanka Kukovec, tajnik

Ivan Krofl	Stane Rebernik
Franc Mencinger	Peter Tomazin

ZAKONODAJNI ODBOR

Andrej Babnik, predsednik
 inž. Jože Drnovšek, podpredsednik
 Janko Lukan, tajnik

Elica Dolenc	Janez Lesjak
Bojan Leskovar	Franc Naglič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Škof, predsednik
 Pepca Jež, tajnik

Milka Jovan	Peter Plevel	Anton Sihur

POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Aljančič Marija	Kimovec Franc	Pirkovič Franc
Alt Ivan	Kladivar Jože	Pirkovič inž. Vilma
Apih Milan	Klemenčič inž. Ivo	Piškur Lojze
Avbelj Viktor	Knez Ciril	Polak Bojan
Babič Branko	Kobal Svetko	Popit France
Belšak Franc	Kocijančič Boris	Potočnik dr. Miha
Beltram Julij	Kolarič Vera	Potrč Ivan
Bera Franc	Kopač dr. Ivan	Rančigaj Ivan
Bole Tone	Korpič Koloman	Ravljen Stane
Božič Lado	Košir Martin	Regent Ivan
Brečko Stanko	Košmelj Miran	Remškar Tine
Brejc Tomo	Kotnik inž. Viktor	Ribičič Marinka
Cvenk Miran	Kovačič Ivan	Ribičič Mitja
Čačinovič Rudi	Kraigher Boris	Ros Ivan
Černec Adolf	Krajncič Ivan	Rudolf Janko
Černelč dr. Draga	Kralj Franc	Seliger Drago
Dermastia dr. Marijan ⁸	Krese Franc	Simonič Vinka
Dermastia Mihaela	Krivic Ada	Skok Franc
Dimnik Maks	Kropušek Tone	Skrbiš Poldka
Fajfar Tone	Kukovec dr. Sonja	Slavič Jože
Ferligoj Davorin	Kuret Albin	Smole Janko ¹⁰
Frančeškin Milan	Lah Tine	Sotlar Stane
Gačnik Humbert	Leskošek Franc	Stropnik Lojzka
Globačnik Jože	Levar Marija	Svetina Mira
Gobbo Nerino	Libnik Alojz	Šebjanič Franc
Goršič Milko	Lorbek inž. Štefka	Šegedin dr. Ruža
Grmek Alfonz	Lutar Karel	Šilih Niko
Gyöfi Štefan	Maček Ivan	Šterban Karel
Hace Matevž	Maček Leopold	Šušteršič Franc
Hercog Ivan	Majhen Vlado	Tomšič Vida
Horvat Ivan	Maležič Matija	Tramšek Jože
Hrast Silvo ⁹	Marinko Mica	Treven Franc
Ingolič Jože	Marinko Miha	Vale Maks
Jakopič Albert	Marolt Jože	Vilfan dr. Joža
Janžekovič Ivo	Modic dr. Heli	Vipotnik Janez
Jensterle Albin	Nunčič Stane	Vižintin Milo
Jerman Riko	Oblak Lado	Vodopivec Cvetka
Jež Slavko	Perovšek France	Vonta Jože
Jurančič Vlado	Perovšek inž. Pepca	Vrabič Olga

⁸ Mandat je prenehal po 4. tč. 173. člena rep. zakona.

⁹ Mandat potrjen na 28. seji RZ, dne 19. julija 1962.

¹⁰ Mandat potrjen na 28. seji RZ, dne 19. julija 1962.

Vrhovec Stane
 Vrhovšek Anton
 Vrhovšek Jelka
 Zakonjšek Martin
 Zirkelbach Slavica

Zlatnar Mirko
 Zorko Edo
 Zorko Peter
 Zupančič Beno
 Zupančič Marija

Zupančič Viktor
 Žaucer inž. Pavle
 Žen Jakob

Zbor proizvajalcev

Antalič Štefan
 Avsec Ivan
 Babnik Andrej
 Banovac Tončka
 Berčič Miha
 Bergant Jože
 Bevk Francka
 Boštjančič Angela
 Božič Nada
 Bračun Jože
 Brovinsky Stanislav
 Cigoj Henrik
 Dolenc Elica
 Dolenc Stane
 Drnovšek inž. Jože
 Fale Franc
 Faletič Slava
 Fele Stane
 Fras Mara
 Ganziti Rudolf
 Gerbec Jože
 Gorjup Ivan
 Grča Viktor
 Grm Karel
 Hafner Tone
 Jeraj Franjo

Jerčan Jože
 Jež Pepca
 Jovan Milka
 Kavčič Stane
 Klemenčič Marko
 Knez Ivan
 Knez Jože
 Kobal Slavko
 Košak Dana
 Kovač Ivan
 Kozič inž. Desanka
 Krofl Ivan
 Kukovec Ivanka
 Kuntu Stanko
 Lesjak Janez
 Leskovar Bojan
 Lukan Janko
 Martinšek Anton
 Mencinger Franc
 Mrak Pavel
 Naglič Franc
 Novak Ivan
 Ocepek Lojze
 Ogris Milan
 Orešič Ivan¹¹
 Pavšič Štefan

Perše Franc
 Petrovič Janez
 Pintarič Viktor
 Pipan inž. Boris
 Pirc Anton
 Plevel Peter
 Posega Miro
 Ravnikar Tine
 Rebernik Stanko
 Remec Mirko
 Rovšček Mirko
 Seljak Anton
 Sihur Anton
 Slamič Herman
 Šegula Jože
 Škof Stane
 Tomazin Peter
 Tramšek Ernest
 Ulčar Jože
 Vičič Ivan
 Videnič Ivan
 Vild Marija
 Žerovnik Pavel
 Žmahar Ivan

¹¹ Mandat potrjen na 28. seji RZ, dne 19. julija 1962.

POSLANCI IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Viktor Avbelj, dr. Dermastia Marijan¹², Tone Fajfar, Jože Ingolič¹³, Boris Kraigher, Franc Leskošek, Ivan Maček, Vlado Majhen, Miha Marinko, Vida Tomšič, Olga Vrabič.

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Viktor Avbelj¹⁴

Podpredsednik:

dr. Joža Vilfan

Sekretar:

Peter Zorko

Člani:

Rudi Čačinovič¹⁵, Tone Fajfar, Milko Goršič, Silvo Hrast¹⁶, Riko Jerman, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, inž. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Janko Smole¹⁷, Niko Šilih, Jože Tramšek¹⁸, Beno Zupančič¹⁹.

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Vladimir Krivic

Člani:

dr. Vilko Androjna, Stanislava Brezar, Jože Černe, dr. Viktor Damjan, Albin Dobrajc, Matej Dolničar, Alojz Hartman, Stanko Hribar, Karel Kirn, Jože Kobal, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, dr. Franjo Omladič²⁰, Silverij Pakiž, Alojz Peric, Niko Pogačar, Marko Simčič, Franc Sok, dr. Jakob Svet, Jože Šegedin, Alojz Šmid, Albin Torelli, Martin Žalik.

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Jože Pernuš²¹

Člani:

dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Ciril Jurca, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, dr. Franjo Omladič²⁰, Franc Špendal, dr. Anton Vidic.

¹² Mandat prenehal po 4. tč. 173. člena rep. zakona.

¹³ Izvoljen na 27. seji RZ, dne 9. junija 1962.

¹⁴ Izvoljen na 27. skupni seji RZ in ZP, dne 9. junija 1962.

^{16 17} Izvoljena na 28. skupni seji RZ in ZP, dne 19. julija 1962.

^{15 18 19} Izvoljeni na 27. skupni seji RZ in ZP, dne 9. junija 1962.

²⁰ Izvoljen za sodnika Vrhovnega sodišča LRS, na 27. skupni seji, RZ in ZP, dne 9. junija 1962.

²¹ Izvoljen na 28. skupni seji RZ in ZP, dne 19. julija 1962.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Belšak Franc: 4	Nunčič Stane: 5, 12
Božič Lado: 4, 11, 16	Oblak Lado: 6, 19
Brečko Stane: 6	Perovšek inž. Pepca: 11, 16
Frančeškin Milan: 7	Piškur Lojze: 10
Gačnik Humbert: 10	Ros Ivan: 16
Grmek Alfonz: 6, 19	Simonič Vinka: 16, 19
Kimovec France: 8	Šterban Karel: 5
Kobal Sveto: 13	Sušteršič Franc: 5, 16
Kocijančič Boris: 16	Treven Franc: 6, 12
Košir Martin: 4	Vilfan dr. Joža: 4
Kralj Franc: 12, 16	Vrhovec Stane: 5, 12
Lorbek inž. Štefka: 4	Zakonjšek Martin: 5
Marolt Jože: 6	Zen Jakob: 7

Zbor proizvajalcev

Božič Nada: 31	Kozič inž. Desanka: 30
Cigoj Henrik: 24, 32	Kuntu Stanko: 24
Dekleva Janko: 22	Lesjak Janez: 24
Drnovšek inž. Jože: 32	Leskovar Bojan: 22, 24
Gabrovšek Ludvik: 33	Lukan Janko: 30
Ganziti Rudolf: 29	Naglič Franc: 30, 31
Jerman Jože: 31	Plevel Peter: 33
Jež Pepca: 28	Rebernik Stane: 21
Jovan Milka: 24	Seljak Anton: 27

Skupne seje

Aljančič Marija: 44	Logar Vladimir: 109
Avbelj Viktor: 35	Majhen Vlado: 131
Babnik Andrej: 142	Maležič Matija: 78
Belšak Franc: 90	Marinko Miha: 50
Beltram Julij: 81	Novak Ivan: 91
Bergant Jože: 75	Ogris Milan: 46, 137
Boštjančič Angela: 61	Petkovšek Anton: 103
Brečko Stane: 90	Petrovič Janez: 61
Budihna inž. Karmelo: 82	Pirkovič Franc: 58
Cvenk Miran: 95, 128	Pirkovič inž. Vilma: 59
Čačinovič Rudi: 93	Plevel Peter: 108
Dolenc Elica: 131	Potočnik dr. Miha: 91
Drnovšek inž. Jože: 95	Ravnikar Tine: 120
Fele Stane: 115	Ribičič Marinka: 67
Janžekovič Ivo: 130	Seljak Anton: 48
Jerman Jože: 95	Simonič Vinka: 141
Jerman Riko: 84	Slamič Herman: 126
Kermavner Janez: 122	Smole Janko: 95
Kobal Sveto: 41	Šebjančič Franc: 61
Kopač dr. Ivan: 70	Treven Franc: 95, 131
Košir Martin: 59	Vild Marija: 130
Košmelj Miran: 61	Vodopivec Cvetka: 130
Kralj Franc: 61	Zupančič Marija: 61
Kreft Ivan: 113	Zmahar Ivan: 73, 92
Kukovec Ivanka: 118	

VSEBINA

Republiški zbor

27. seja — 9. junija

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 26. seje	3
2. Določitev dnevnega reda	3

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962	4

Govornika:

Poročevalec inž. Štefka Lorbek	4
Poročevalec Lado Božič	4

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravnih organih v LRS	4

Govorniki:

Poročevalec Martin Košir	4
Poročevalec Franc Belšak	4
dr. Joža Vilfan	4

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani	5

Govorniki:

Poročevalec Franc Šušteršič	5
Poročevalec Martin Zakonjšek	5
Poročevalec Stane Vrhovec	5
Poročevalec Stane Nunčič	5

4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	5

Govorniki:

Poročevalec Karel Šterban	5
Poročevalec Stane Brečko	6
Poročevalec Lado Oblak	6

5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada LR Sloveniji za leto 1962	6
Govornika:	
Poročevalec Jože Marolt	6
Poročevalec Franc Treven	6
6. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi člana sveta Odvetniške zbornice Slovenije, ki ga voli Ljudska skupščina LRS	6
Govornik:	
Poročevalec Alfonz Grmek	6
7. Izvolitev člana odbora za organizacijo oblasti in upravo	7
Govornik:	
Predlagatelj Jakob Žen	7
8. Poročilo in predlogi mandatno-imunitetnega odbora	7
Govornik:	
Poročevalec Milan Frančeskin	7
Predlagatelj France Kimovec	8

28. seja — 19. julija 1962

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	9
2. Čitanje in odobritev zapisnika 27. seje	9
3. Določitev dnevnega reda	9

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 40. in 71. volilnem okraju	10
Govornik:	
Poročevalec Humbert Gačnik	10
2. Volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora	10
Govornik:	
Predlagatelj Lojze Piškur	10
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov	11
Govornika:	
Poročevalec Lado Božič	11
Poročevalec inž. Pepca Perovšek	11

4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij	12
Govornika:	
Poročevalec Franc Kralj	12
Poročevalec Stane Nunčič	12
5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LRS	12
Govorniki:	
Poročevalec Franc Kralj	12
Poročevalec Stane Vrhovec	12
Poročevalec Franc Treven	12
6. Izvolitev dveh članov odbora za gospodarstvo	13
Govornik:	
Predlagatelj Sveto Kobal	12
7. Sklepanje o letnem odmoru	13

29. seja — 9. oktobra 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 28. seje	15
2. Določitev dnevnega reda	15

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo	16
Govorniki:	
Poročevalec Franc Šušteršič	16
Poročevalec inž. Pepca Perovšek	16
Poročevalec Franc Kralj	16
Poročevalec Ivan Ros	16
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe	16
Govorniki:	
Poročevalec Vinka Simonič	16
Poročevalec Lado Božič	16
Boris Kocijančič	16

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji 19

Govornika:

- Poročevalec Vinka Simonič 19
 Poročevalec Alfonz Grmek 19
 Poročevalec Lado Oblak 19

Zbor proizvajalcev

27. seja — 9. junija 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 26 seje 21
 2. Določitev dnevnega reda 21

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1962 21

Govorniki:

- Poročevalec Stane Rebernik 21
 Poročevalec Bojan Leskovar 22
 Janko Dekleva 22

2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev 23

Govornika:

- Poročevalec Stanko Kuntu 24
 Poročevalec Bojan Leskovar 24

3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada LR Sloveniji za leto 1962 24

Govornika:

- Poročevalec Henrik Cigoj 24
 Poročevalec Janez Lesjak 24

4. Poročila in predlog mandatno-imunitetnega odbora 24

Govornik:

- Poročevalec Milka Jovan 24

28. seja — 19. julija 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 27. seje	26
2. Določitev dnevnega reda	26
3. Ustno vprašanje ljudskega poslanca Antona Seljaka	27

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 50. volilnem okraju	28

Govornik:

Poročevalec Pepca Jež	28

2. Volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev	29

Govornik:

Predlagatelj Rudolf Ganziti	29

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov	29

Govornik:

Poročevalec Janko Lukan	30

4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij	30

Govornika:

Poročevalec inž. Desanka Kozič	30
Poročevalec Franc Naglič	30

5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke LRS	31

Govorniki:

Poročevalec Jože Jerman	31
Poročevalec Franc Naglič	31
Poročevalec Nada Božič	31

6. Sklepanje o letnem odmoru	31

29. seja — 9. oktobra 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 28. seje	32
2. Sporočilo pred določitvijo dnevnega reda	32
2. Določitev dnevnega reda	32

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanja o predlogu zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo	32

Govorniki:

Poročevalec Henrik Cigoj	32
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	32
Ludvik Gabrovšek	33

2. Poročilo in predlogi mandatno-imunitetnega odbora	33

Govornik:

Poročevalec Peter Plevel	33

SKUPNE SEJE

Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

27. seja — 9. junija 1962

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	34
2. Čitanje in odobritev zapisnika 26. seje	34
3. Določitev dnevnega reda	34

Dnevni red:

1. Obravnava o gibanju gospodarstva v LR Sloveniji za obdobje januar—maj 1962	34

Govorniki:

Viktor Avbelj	35
Sveto Kobal	41
Marija Aljančič	44
Milan Ogris	46
Anton Seljak	48
Miha Marinko	50

2. Razrešitev in izvolitev predsednika Ljudske skupščine	57

3. Razrešitev in izvolitev predsednika in nekaterih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS	57

4. Razrešitve in volitve članov odborov oziroma komisij Ljudske skupščine LRS	58
Govornika:	
Predlagatelj Franc Pirkovič	58
Predlagatelj Martin Košir	59
5. Razrešitve in izvolitve sodnikov	59
Govornik:	
Poročevalec inž. Vilma Pirkovič	59

28. seja — 19. julija 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 27. seje	60
2. Sporočilo pred določitvijo dnevnega reda	60
3. Določitev dnevnega reda	60

Dnevni red:

1. Obravnava o problemih socialnega zavarovanja	60
Govorniki:	
Poročevalec Franc Šebjanič	61
Poročevalec Angela Boštjančič	61
Poročevalec Franc Kralj	61
Poročevalec Janez Petrovič	61
Poročevalec Marija Zupančič	61
Miran Košmelj	61
Marinka Ribičič	67
dr. Ivan Kopač	70
Ivan Žmahar	73
Jože Bergant	75
Matija Maležič	78
2. Obravnava poročila odbora za družbeno nadzorstvo o poslovanju občinskih stanovanjskih skladov	80
Govornik:	
Julij Beltram	81
3. Obravnava o predlogu odloka o potrditvi statuta Splošne gospo- darske banke LR Slovenije	82
Govornika:	
inž. Karmelo Budihna	82
Riko Jerman	84

4. Obravnava o predlogu odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS	90
Govornika:	
Poročevalec Stane Brečko	90
Poročevalec Franc Belšak	90
5. Volitve članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS	91
Govornik:	
dr. Miha Potočnik	91
6. Razglasitev zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov	91
7. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS	91
Govornik:	
Poročevalec Ivan Novak	91
8. Sklepanje o razrešitvi in o izvolitvi sodnikov	92
Govornik:	
Poročevalec Ivan Žmahar	92

29. seja — 9. oktobra 1962

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	93
2. Čitanje in odobritev zapisnika 28. seje	93
3. Določitev dnevnega reda	93
4. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta Rudija Čacinoviča na pismeno vprašanje poslanca Franca Lubeja	93

Dnevni red:

1. Obravnava poročila in predloga priporočila o gibanju gospodarstva v LRS v obdobju januar—avgust 1962	94
Govorniki:	
Poročevalec Miran Cvenk	95
Poročevalec Jože Jerman	95
Poročevalec Franc Treven	95
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	95
Janko Smole	95
Anton Petkovšek	103
Peter Plevel	108
Vladimir Logar	109
Ivan Kreft	113

Stane Fele	115
Ivanka Kukovec	118
Tine Ravnikar	120
Janez Kermavner	122
Herman Slamič	126
Miran Cvenk	128
2. Obravnava o informaciji in o predlogu priporočila o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva in sklepanje o predlogu priporočila	130
Govorniki:	
Poročevalec Cvetka Vodopivec	130
Poročevalec Ivo Janžekovič	130
Poročevalec Marija Vild	130
Poročevalec Franc Treven	131
Poročevalec Elica Dolenc	131
Vlado Majhen	131
Milan Ogris	137
Vinka Simonič	141
3. Razrešitev in izvolitev sodnikov okrožnih sodišč	142
Govornik:	
Poročevalec Andrej Babnik	142
4. Sporočilo pred zaključkom seje	143

PRILOGE

1. Poročilo o gibanju gospodarstva v LR Sloveniji za obdobje januar—april 1962	144
2. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962	184
Obrazložitev	184
Poročilo odbora za proračun RZ	187
Poročilo odbora za proračun ZP	187
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	188
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	188
3. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v LR Sloveniji	189
Obrazložitev	191
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	193
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	193
4. Predlog zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani	194
Obrazložitev	194
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	196
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	197
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	198
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	198

5. Predlog odloka o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	199
Obrazložitev	199
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	200
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	200
Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ZP	201
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	201
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	202
6. Predlog odloka o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada LR Sloveniji za leto 1962	202
Obrazložitev	203
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	204
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	205
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	205
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	206
7. Predlog sklepa o izvolitvi člana Sveta odvetniške zbornice Slovenije, ki ga voli Ljudska skupščina LRS	206
Obrazložitev	207
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	207
8. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora RZ	208
9. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora ZP	209
10. Predlog sklepa o razrešitvi sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS in o izvolitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS	210
Obrazložitev	210
Poročilo odbora za volitve	211
11. Predlog priporočila o nalogah na področju socialnega zavarovanja delavcev	211
Poročilo o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja delavcev	213
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	242
Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ZP	244
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	245
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	247
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	249
12. Poročilo o nekaterih problemih poslovanja občinskih stanovanjskih skladov glede na izvajanje stanovanjske reforme	250
13. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora RZ	261
14. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora ZP	262
15. Predlog zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov	263
Obrazložitev	263
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	264
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	264
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	265
16. Predlog odloka o razglasitvi zakona o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov	266
17. Predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij	266
Obrazložitev	267
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	268
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	268
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	269
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	269

18. Predlog odloka o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije	270
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	270
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	271
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	272
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	272
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	273
Poročilo odbora za gospodarske organizacije ZP	273
19. Predlog odloka o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS	274
Obrazložitev	274
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	275
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	275
20. Poročilo administrativnega odbora	276
21. Predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi predsednikov in sodnikov okrožnih sodišč	276
Obrazložitev	277
Poročilo odbora za volitve	278
22. Predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi predsednika Višjega gospodarskega sodišča LRS	278
Obrazložitev	279
Poročilo odbora za volitve	279
23. Predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962	280
Poročilo o gibanju gospodarstva v obdobju januar-avgust 1962	282
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	307
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	310
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	312
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	313
24. Predlog priporočila o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva	313
Informacija o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva	317
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	329
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	331
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	332
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	333
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	334
25. Predlog zakona o spremembah zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo	335
Obrazložitev	335
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	336
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	337
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	337
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	338
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	338
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	339
26. Predlog zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe	339
Obrazložitev	340
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	341
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	342
27. Predlog zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji	342
Obrazložitev	343

Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	343
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	344
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	344
28. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora ZP	345
Predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč	346
Obrazložitev	346
Poročilo odbora za volitve	348
29. Ljudska skupščina LRS	350
Odbori in komisije	350
30. Republiški zbor	351
Odbori	351
31. Zbor proizvajalcev	354
Odbori	354
32. Poslanci Ljudske skupščine LRS	358
Poslanci izvoljeni v Zvezno ljudsko skupščino	358
33. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	358
34. Vrhovno sodišče LRS	358
35. Višje gospodarsko sodišče LRS	358
36. Seznam govornikov	359

Urednik:

Milan Megušar

Natisnila:

Tiskarna »Jože Moškrič«

v Ljubljani

decembra 1962

v 350 izvodih

Obseg 374 strani

Izdala in založila

Ljudska skupščina LRS

